

**ปัญหาขอบเขตการใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกัน
ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95**

นางสาวรัชฎา บัวทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2560

**Problems of the Scope of Secured Creditors' Rights Subject to the
Bankruptcy Act B.E.2483: Article 95**

Miss Ratchada Buathong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Business Law
School of Law
SukhothaiThammathirat Open University

2017

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาขอบเขตการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามพระราชบัญญัติ
ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95

ชื่อและนามสกุล นางสาวรัชฎา บัวทอง

วิชาเอก กฎหมายธุรกิจ

สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สรารุช ปิตียาศักดิ์
2. อาจารย์ ดร.พงษ์สิทธิ์ อรุณรัตน์กุล

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ประพันธ์ ทรัพย์แสง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรารุช ปิตียาศักดิ์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พงษ์สิทธิ์ อรุณรัตน์กุล)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วิชย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัญหาขอบเขตการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย
พ.ศ. 2483 มาตรา 95

ผู้วิจัย นางสาวรัชฎา บัวทอง รหัสนักศึกษา 2544003136 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สราวุธ ปิตยาศักดิ์ (2) อาจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ อรุณรัตน์กุล
ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเจ้าหนี้มีประกัน ของกฎหมายล้มละลาย หลักการและเหตุผลในการกำหนดสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย ศึกษาถึงการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในกระบวนการดำเนินคดีล้มละลาย สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้มีประกัน ขั้นตอนและหลักเกณฑ์การยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน ตามกฎหมายของประเทศไทย และของต่างประเทศ วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายล้มละลาย ในการหาแนวทางที่เหมาะสมในการขอบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 และเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาข้อกฎหมายในการบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมสอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน

การศึกษาวิทยานิพนธ์นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสารจากการศึกษาค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ตำรากฎหมาย บทความทางวิชาการ วารสารทางกฎหมาย รายงานวิชาการทางกฎหมาย ข้อมูลเอกสารทางกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา กฎระเบียบ คำสั่ง และโดยการสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายอาทิ ผู้พิพากษา เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทนายความ ผู้บริหารคดีของธนาคาร

ผลการศึกษาพบว่า ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 กำหนดการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันไว้สองช่องทางคือการยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 91 ประกอบมาตรา 96 หรือการขอใช้สิทธิบังคับหลักประกันตามมาตรา 95 ซึ่งเจ้าหนี้มีประกันสามารถเลือกใช้ได้เพียงช่องทางเดียวเท่านั้น โดยในส่วนของบทบัญญัติในมาตรา 95 กฎหมายเพียงกำหนดคบททั่วไปของสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของการใช้สิทธิเจ้าหนี้มีประกัน กฎเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน แนวการปฏิบัติที่ชัดเจนไว้แต่อย่างใด ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้ ต้องตีความในการนำมาปฏิบัติ การที่มาตรา 95 ไม่มีแนวทางที่ชัดเจนทำให้ในทางปฏิบัติ ต้องนำหลักจากคำพิพากษาศาลฎีกา และกรมบังคับคดีซึ่งเป็นหน่วยงานเกี่ยวข้องโดยตรงได้ออกคำสั่งเรื่องการปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จากช่องว่างของกฎหมายในการศึกษาค้นคว้าจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 95 ให้มีหลักเกณฑ์ชัดเจนในการบังคับใช้เพื่อประโยชน์อันแท้จริงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย

คำสำคัญ ล้มละลาย เจ้าหนี้มีประกัน การใช้สิทธิ

Thesis title: Problems of the Scope of Secured Creditors' Rights Subject to the Bankruptcy Act B.E.2483: Article 95

Researcher: Miss Ratchada Buathong; **ID** 2544003136; **Degree** Master of Laws;

Thesis advisors: (1) Dr. Saravuth Pitiyasak, Associate Professor;

(2) Dr. Pongsit Arunrattanagul; **Academic year:** 2017

Abstract

The objectives of this thesis were to study the development, concept, and secured creditor theory under the bankruptcy law, the principle and rationale to impose the right of secured creditor in bankruptcy cases, the right exercise of creditor in litigation process of bankruptcy case, the rights and duties of secured creditor, the procedure and criteria for submitting a repayment application under Thai and foreign laws. Moreover, this thesis aimed to analyze legal issues in respect of the right exercise of secured creditor prescribed in bankruptcy law, to find the appropriate approach to force as right of secured creditor under section 95, and to propose a solution for legal problem in part of enforcement to be effective, reasonable and comply with present time.

This thesis was a qualitative research using the method of documentary research by collecting data from textbook, academic articles, law journals, law academic report, data of law documents, judgements of the Supreme Court, rules, regulations, orders, and interview the persons whose works related to the law enforcement such as a judge, an official receiver, and a bank's case manager.

The research found that the Bankruptcy Act B.E. 2483 prescribed two options for exercising the rights of secured creditors which were submitting the application for repayment of debt under section 91 compound with section 96 or exercising the secured creditors' rights under section 95. Section 95 prescribed the rights of secured creditor generally, but it has not specified how to exercise the rights of secured creditors, regulation, method, procedure in particular. Thus, the enforcement problem has occurred, and legal interpretation is required. To set the standard of practice for this matter, the principle extracted from the judgments of the Supreme Court and the orders of the Department of Legal Execution's has been used. Consequently, section 95 should be amended by adding clearance exercise for authentic benefit according to the objectives of Bankruptcy Law.

Keywords: Bankruptcy, Secured Creditor, The Right Exercise

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเมตตากรุณาจากอาจารย์และบุคคลผู้มีพระคุณหลายท่านด้วยกันกล่าวคือ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ประพันธ์ ทรัพย์แสง ที่ได้กรุณาให้เกียรติ เป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ ข้อคิดเห็น ประเด็นของงานวิจัย อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สราวุธ ปิตยาศักดิ์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.พงษ์สิทธิ์ อรุณรัตน์กุล ที่ปรึกษาร่วม ได้ให้ความรู้ การศึกษา ข้อมูล ชี้แนะแนวทางข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณท่านพาทิต ประสิทธิแสง ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้คำแนะนำ ประเด็นปัญหาการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนข้อมูลในการศึกษา วิเคราะห์ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ดำเนินการขึ้นมาได้

ขอกราบขอบพระคุณหน่วยงาน องค์กรในการอำนวยความสะดวกข้อมูลต่างๆ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การช่วยเหลือในการสัมภาษณ์ เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนคณาจารย์สาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เจ้าหน้าที่ เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัว ที่ได้ให้การสนับสนุนและกำลังใจในการศึกษาของผู้เขียนเสมอมา

รัชฎา บัวทอง

ตุลาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญภาพ.....	๘
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	4
3. ขอบเขตการศึกษา.....	5
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
5. ระเบียบวิธีวิจัย.....	6
บทที่ 2 การใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการดำเนินคดีล้มละลาย.....	7
1. หลักทั่วไปของกฎหมายล้มละลาย.....	8
1.1 ความหมาย.....	8
1.2 ทฤษฎีของกฎหมายล้มละลาย.....	9
1.3 ทฤษฎีของเจ้าหน้าที่มีประกัน.....	11
1.4 วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย.....	11
2. ประวัติความเป็นมาของกฎหมายล้มละลาย.....	16
2.1 กฎหมายโรมัน.....	16
2.2 กฎหมายนานาประเทศ.....	17
2.3 กฎหมายลักษณะกู้หนี้ ศักราช 1278.....	17
2.4 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะกู้หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110.....	19
2.5 พระราชบัญญัติลักษณะล้มละลาย ร.ศ. 130.....	20
2.6 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483.....	21
3. หลักความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ และการใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกันตามพระราชบัญญัติ กฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483.....	23
3.1 เจ้าหน้าที่มีประกันในกฎหมายล้มละลาย.....	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. สิทธิในการฟ้องคดี.....	30
5. สิทธิในการบังคับคดี.....	32
5.1 การบังคับคดีแพ่ง.....	32
5.2 การบังคับคดีล้มละลาย.....	33
6. การขอรับชำระหนี้.....	35
6.1 การยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทั่วไป.....	36
6.2 การยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน.....	37
7. การคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามประมวลกฎหมายที่ดิน.....	39
8. การคุ้มครองสิทธิเจ้าหนี้มีประกันตาม พ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558.....	41
บทที่ 3 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ.....	46
1. กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ.....	46
1.1 ประวัติกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ.....	47
1.2 แนวคิดการมีหนี้สินส่วนตัว.....	48
1.3 วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย.....	49
1.4 ประเภทเจ้าหนี้.....	49
1.5 ประเภทหลักประกัน.....	52
1.6 ชนิดของหลักประกัน.....	53
1.7 การเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลาย.....	55
1.7.1 การฟ้องคดีล้มละลาย.....	55
1.7.2 การประกาศโฆษณาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย.....	58
1.7.3 ขั้นตอนการขอพิสูจน์หนี้.....	60
1.7.4 หนี้ในการขอพิสูจน์หนี้.....	60
1.7.5 ระยะเวลาขอพิสูจน์หนี้.....	61
1.8 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย.....	63
1.8.1 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการขอพิสูจน์หนี้.....	63
1.8.2 การใช้สิทธิได้ถอนหลักประกันคืน.....	64
1.8.3 การจัดการทรัพย์สินหลักประกัน.....	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.8.4 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ไม่มีประกันในการขอพิสูจน์หนี้	65
1.8.5 ผู้ทำหน้าที่ และดูแลการพิสูจน์หนี้	66
1.8.6 การทำความเข้าใจคำขอพิสูจน์หนี้	69
1.8.7 ผลของการไม่ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้	70
1.8.8 การจัดการทรัพย์สินของลูกค้าหนี้	71
1.8.9 การคิดดอกเบี้ยของเจ้าหนี้มีประกัน	73
1.9 การบังคับคดีแพ่ง	74
2. กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา	74
2.1 ประวัติกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา	74
2.2 วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย	75
2.3 ประเภทเจ้าหนี้	76
2.3.1 เจ้าหนี้บุริมสิทธิ	76
2.3.2 เจ้าหนี้ไม่มีประกัน	78
2.3.3 เจ้าหนี้มีประกัน	78
2.4 ชนิดของหลักประกัน	79
2.5 การเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลาย	80
2.5.1 แบบสมัครใจ	80
2.5.2 แบบไม่สมัครใจ	81
2.5.3 ผลของคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน	82
2.5.5 การแจ้งคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน	84
2.6 ขั้นตอนการขอรับชำระหนี้	84
2.7 ระยะเวลายื่นขอรับชำระหนี้	86
2.8 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการ และทรัพย์สินของลูกค้าหนี้	87
2.8.1 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการยื่นขอรับชำระหนี้	88
2.8.2 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ไม่มีประกันในการยื่นขอรับชำระหนี้	89
2.8.3 การยื่นขอรับชำระหนี้โดยลูกค้าหนี้	90

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.8.4 ผู้ทำหน้าที่จัดการทรัพย์สินและการยื่นขอรับชำระหนี้ ในกระบวนการคดีล้มละลาย.....	91
2.8.5 การทำความเข้าใจคำขอรับชำระหนี้ และผลของคำขอรับชำระหนี้.....	95
2.8.6 ผลการไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้.....	95
2.8.7 การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้.....	96
2.8.8 การจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สิน.....	98
2.8.9 การคิดดอกเบี้ยของเจ้าหนี้.....	101
3. กฎหมายล้มละลายฝรั่งเศส.....	101
3.1 ประวัติกฎหมายล้มละลายประเทศฝรั่งเศส.....	101
3.2 วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายฝรั่งเศส.....	103
3.3 ประเภทของเจ้าหนี้.....	103
3.3.1 เจ้าหนี้บุริมสิทธิ.....	103
3.3.2 เจ้าหนี้ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศฝรั่งเศส.....	105
3.4 กระบวนการล้มละลายของประเทศฝรั่งเศส.....	106
3.4.1 มาตรการป้องกันปัญหาทางการเงิน.....	107
3.4.2 มาตรการที่สองกระบวนการป้องกัน.....	108
3.4.3 กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย.....	109
3.4.4 การร้องขอให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย.....	110
3.4.5 ผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดี.....	113
3.4.6 การระงับคดีในชั้นต้น.....	114
3.5 กระบวนการหลังศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการหรือให้ลูกหนี้ล้มละลาย.....	115
3.5.1 การเข้าควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้.....	115
3.5.2 ผลของคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือล้มละลาย.....	116
3.5.3 การประกาศโฆษณาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย.....	117
3.5.4 ขั้นตอนการยื่นขอรับชำระหนี้.....	117
3.5.5 หนี้ในการขอรับชำระหนี้.....	117
3.5.6 ระยะเวลาในการยื่นขอรับชำระหนี้.....	118

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5.7 การทำคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้.....	118
3.5.8 องค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้อง.....	119
3.5.9 ผลของการไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้.....	120
3.5.10 การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้.....	120
3.5.11 การปลดล้มละลาย.....	120
3.5.12 การคิดดอกเบี้ย.....	120
3.5.13 การบังคับคดีและจำหน่ายทรัพย์สิน.....	120
3.6 แผนผังสรุปกระบวนการคดีล้มละลายฝรั่งเศส.....	124
บทที่ 4 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย 2483 มาตรา 95.....	125
1. สิทธิทั่วไปของเจ้าหนี้มีประกัน.....	127
1.1 การยื่นขอรับชำระหนี้.....	128
2. การขอใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย.....	131
2.1 การบังคับสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามมาตรา 95.....	132
2.2 ผลการล้มละลายกับการบังคับคดีของเจ้าหนี้มีประกัน.....	133
2.3 สิทธิเจ้าหนี้มีประกันที่ยึดทรัพย์ไว้แล้วในคดีแพ่ง.....	136
2.4 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามคำพิพากษา.....	136
2.5 เจ้าหนี้มีประกันที่ยังไม่ได้ดำเนินใช้สิทธิทางศาลแต่อย่างใด.....	137
2.6 การตรวจดูทรัพย์สินเจ้าหนี้มีประกันของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์.....	138
2.7 หลักการปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในสำนวนเจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา 95 ตามคำสั่งกรมบังคับคดี.....	139
2.8 เจ้าหนี้มีประกันฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่ง.....	143
3. กรณีศึกษา.....	144
4. ระยะเวลาในการยื่นคำขอใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน.....	149
4.1 การปิดคดี.....	150
4.2 การยกเลิกการล้มละลาย (Annulment).....	151
4.3 การปลดล้มละลาย (Discharge of the Bankrupt).....	153

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. สิทธิเจ้าหนี้มีประกัน.....	155
5.1 สิทธิการบังคับในหลักประกันกรณีหนี้ประธานขาดอายุความ.....	155
5.2 สิทธิของระยะเวลาในการคำนวณจำนวนหนี้.....	157
5.3 สิทธิเกี่ยวกับความรับผิดชอบบังคับหลักประกันแล้วไม่มีการขาย.....	158
5.4 สิทธิการตั้งเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 เป็นเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์.....	161
6. ความระงับแห่งสิทธิในหลักประกัน.....	162
7. แผนผังการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย.....	164
บทที่ 5 วิเคราะห์ปัญหาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา 95.....	165
1. สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย.....	165
1.1 สิทธิเจ้าหนี้มีประกันของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส.....	165
2. สิทธิในการบังคับหลักประกันของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95.....	168
3. ระยะเวลาในการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95.....	171
3.1 การไม่มีระยะเวลาการใช้สิทธิตามมาตรา 95 กระทบต่อสิ่งใดบ้าง.....	171
3.2 ระยะเวลาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส.....	173
4. การบังคับหลักประกัน และสิทธิการได้รับเงินจากการขายหลักประกัน.....	174
4.1 การคิดดอกเบี้ย.....	175
5. ผลของมาตรา 95.....	176
6. เปรียบเทียบการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย ระหว่างของ ประเทศไทย กับประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส.....	178
7. วิเคราะห์บทล้มละลาย.....	182
8. การแสดงความเห็นหัวข้อ “ปัญหาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95”.....	186
บทที่ 6 บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	189
1. บทสรุป.....	189
1.1 การเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลาย.....	189
1.1.1 กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย.....	189
1.1.2 กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย.....	189

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.1.3 กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	190
1.1.4 กฎหมายล้มละลายฝรั่งเศส.....	191
1.2 ความสำคัญของหลักประกัน.....	191
1.3 การใช้สิทธิเจ้าหนี้มีประกัน.....	192
1.4 การรวบรวมทรัพย์สิน.....	192
1.5 เปรียบเทียบผลดี และผลเสียของ มาตรา 96 และ มาตรา 95	193
1.6 สรุปกระบวนการคดีล้มละลายของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส (โดยสังเขป).....	195
1.7 สรุปการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติ กฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483.....	198
2. ข้อเสนอแนะ.....	198
บรรณานุกรม.....	204
ภาคผนวก.....	211
ก ร่างพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ.2483 (สภาผู้แทนราษฎร).....	212
ข กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขายทอดตลาด พ.ศ. 2559 255	
ค คำสั่งกรมบังคับคดีเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา 95	263
ง คำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับคำร้องขอใช้สิทธิเจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา 95.....	284
จ บทสัมภาษณ์.....	303
ประวัติผู้วิจัย.....	319

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบ การใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกันในคดีล้มละลาย ระหว่างของ ประเทศไทย กับประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส.....	178
ตารางที่ 5.2 การแสดงความเห็นหัวข้อ “ปัญหาการใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่ มีประกันตามมาตรา 95”.....	186
ตารางที่ 6.1 สรุปกระบวนการคดีล้มละลายของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส (โดยสังเขป).....	195
ตารางที่ 6.2 แสดงการแก้ไขกฎหมายมาตรา 95.....	202

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3.1 กระบวนการนำคดีล้มละลายมาฟ้องศาลประเทศฝรั่งเศส.....	101
ภาพที่ 6.1 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย.....	198

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากกฎหมายแพ่งทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดี การพิจารณาคดี การบังคับคดี การดูแลจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ พระราชบัญญัติล้มละลายพุทธศักราช 2483 เริ่มประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2484 ร่างขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสะสางหนี้สินของลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว, ค้ำครองเจ้าหนี้เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับชำระหนี้โดยเสมอภาคกันตามสัดส่วนโดยรวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย, ค้ำครองลูกหนี้มิให้ถูกบีบบังคับเร่งรัดให้ชำระหนี้ด้วยความไม่เป็นธรรม และให้ลูกหนี้ที่สุจริตมีโอกาสตั้งตัวใหม่, เพื่อประโยชน์สาธารณะ ป้องกันลูกหนี้ไม่ให้มีโอกาสไปหลอกลวงบุคคลอื่นอีก ในการก่อหนี้สินขึ้นมาใหม่¹ การล้มละลายของลูกหนี้กระทบต่อเศรษฐกิจ เมื่อธุรกิจไม่สามารถดำเนินกิจการได้ก็ต้องหยุดประกอบกิจการ ลูกจ้างก็ตกงาน ส่วนเจ้าหนี้ก็ต้องการที่จะได้รับชำระหนี้ วิธีการโดยทั่วไปของเจ้าหนี้คือการฟ้องคดีแพ่งเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ และอีกช่องทางหนึ่งคือการฟ้องคดีล้มละลายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบีบบังคับลูกหนี้ให้ชำระหนี้ เนื่องจากการล้มละลายกระทบต่อความไม่น่าเชื่อถือของตัวลูกหนี้ และการประกอบธุรกิจ

ในคดีล้มละลายเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เจ้าหนี้ที่ประสงค์จะได้รับชำระหนี้ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 91 หรือภายใต้ข้อยกเว้นมาตรา 91/1

การขอรับชำระหนี้แบ่งได้ 2 ประเภทด้วยกันคือการขอรับชำระหนี้ในฐานะเจ้าหนี้ไม่มีประกันตามมาตรา 94 และการขอรับชำระหนี้ในฐานะเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 96 หากเจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้ก็จะไม่ได้รับชำระหนี้ แต่ต่อมาพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 แก้ไขล่าสุดฉบับที่ 8 พุทธศักราช 2558 มาตรา 91/1 ได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมในกรณีที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอไม่ทันภายในกำหนดระยะเวลาสองเดือนตามมาตรา 91 สามารถที่จะขออนุญาตศาลโดยทำเป็นคำร้องขอ

---

¹ หลวงสารนัย ประศาสน์. (2512). *หลักปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลายที่เกี่ยวกับศาล*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ โดยแสดงถึงเหตุสุดวิสัย การจะอนุญาตหรือไม่เป็นดุลยพินิจศาล หากศาลอนุญาตเจ้าหนี้ก็สามารถได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกค้าหนี้ได้เฉพาะทรัพย์สินที่มีอยู่ ภายหลังการแบ่งทรัพย์สินก่อนที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้

การที่มาตรา 91/1 ได้วางหลักไว้ให้ยื่นขอรับชำระหนี้ได้แม้ล่วงเลยระยะเวลาสองเดือน ทำให้เจ้าหนี้ที่มีประกัน และไม่มีประกัน สามารถที่จะใช้มาตรา 91/1 ยื่นขอรับชำระหนี้ได้โดยแสดงถึงเหตุสุดวิสัย เป็นการให้สิทธิของเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ที่กว้างกว่าเดิม

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในกฎหมายล้มละลายหากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 91 ประกอบมาตรา 96 และไม่ประสงค์ใช้มาตรา 91/1 ยังมีมาตรา 95 ที่รองรับสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันโดยไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้โดยกฎหมายมาตรานี้ บัญญัติว่า “เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น”

การบังคับใช้จริงของมาตรา 95 ในทางปฏิบัติกลับไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร เนื่องจากความไม่ชัดเจนของตัวบทกฎหมายมาตรา 95 หลายประการคือ

1. ในการคุ้มครองเจ้าหนี้มีประกันที่มาขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ในทางปฏิบัติเจ้าหนี้มีประกันที่ใช้สิทธิตามมาตรา 95 วัตถุประสงค์ไม่เพียงให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินเพียงอย่างเดียวแต่ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สินกับหลักประกันนั้นด้วย คือขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดทรัพย์หลักประกันออกขายทอดตลาดและจ่ายเงินแก่เจ้าหนี้มีประกันต่อไป แต่กฎหมายมาตรา 95 ไม่ได้มีรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติว่าให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติเช่นไร การที่กฎหมายวางหลักว่า “ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น” มีความหมายเพียงใดจึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการตามที่เจ้าหนี้มีประกันขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ขอให้ดำเนินการยึดทรัพย์หรือไม่

2. ประสิทธิภาพในการบังคับใช้มาตรา 95 ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากเมื่อเจ้าหนี้มีประกันยื่นขอใช้สิทธิบังคับหลักประกันตามมาตรา 95 เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการใช้ดุลยพินิจพิจารณาว่าจะจัดการบังคับหลักประกันตามคำขอของเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่ หรือโดยการเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้ หลักในดำเนินการตามมาตรา 95 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดหลักคำพิพากษาศาลฎีกา และคำสั่งของกรมบังคับคดีเรื่องการปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 โดยวางแผนทางการดำเนินการในกรณีที่เจ้าหนี้ยื่นคำร้องตามมาตรา 95 คือพิจารณาว่าทรัพย์สินหลักประกันนั้นมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือไม่ หากเห็นว่าไม่มีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายก็จะไม่ดำเนินบังคับหลักประกันนั้น การพิจารณาว่าทรัพย์สินหลักประกันมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย

หรือไม่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดูว่าทรัพย์หลักประกันนั้นมีราคาสูงกว่าจำนวนหนี้หรือไม่ และหากบังคับคดีแล้วเจ้าหนี้คนอื่นจะได้ส่วนแบ่งจากการบังคับหลักประกันหรือไม่ หากการบังคับหลักประกันเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้มีประกันเพียงที่ขอบังคับเพียงรายเดียว ก็ไม่มีประโยชน์แต่อย่างใดที่จะจัดการ จะมีคำสั่งดำเนินการและให้เจ้าหนี้มีประกันไปใช้สิทธิตามช่องทางอื่นของกฎหมายต่อไป

3. ระยะเวลาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 กฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ ทำให้เจ้าหนี้ มีประกันหนึ่งเฉียดความกระตือรือร้นที่จะนำหลักประกันเข้าสู่กองคดีล้มละลาย เกิดผลเสียต่อกองทรัพย์สิน เจ้าหนี้ และลูกหนี้ เนื่องจากหากทรัพย์หลักประกันนั้นมีมูลค่าท่วมหนี้สิน เจ้าหนี้ทุกรายก็ย่อมได้รับส่วนแบ่งจากหลักประกัน หรือหากหลักประกันนั้นเป็นทรัพย์สินที่ต้องมีการเก็บบำรุงรักษาหากปล่อยไว้นานจะทรุดโทรมเสื่อมค่าเสื่อมราคา เช่นเครื่องจักร การที่เจ้าหนี้มีประกันดำเนินการล่าช้าในการบังคับหลักประกัน ลูกหนี้อย่อมเสียโอกาสที่จะชำระหนี้ได้น้อยลง

จากปัญหาเบื้องต้นของ การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 เกิดผลในหลายด้าน โดยเฉพาะการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ที่ไม่จำต้องยื่นขอรับชำระหนี้แต่ต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สินนั้น การที่กฎหมายเขียนไว้เช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้ทั้งฝ่ายเจ้าหนี้ในเรื่องเวลา เอกสารที่ต้องยื่น การบังคับคดี ยอดหนี้ ในส่วนตัวลูกหนี้ เมื่อตกเป็นบุคคลล้มละลายเขาคควรได้รับการสะสางหนี้ที่รวดเร็ว และเป็นธรรมเพื่อเขาได้เริ่มชีวิตใหม่ ไม่ใช่แบกรับดอกเบี้ยจนกว่าเจ้าหนี้มีประกันจะได้รับชำระหนี้ ได้และในส่วนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องมีการออกคำสั่งเพื่อปฏิบัติงานตามมาตรา 95 ให้เป็นแนวทางเดียวกัน อีกทั้งเป็นช่องทางให้เจ้าหนี้มีประกันนำมาตรา 95 มาใช้เป็นทางผ่าน เพียงเพื่อนำคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ไม่ยึดทรัพย์ไปประกอบในการฟ้องคดีแพ่ง

การที่มาตรา 95 มีช่องว่างทางกฎหมายทำให้การจัดการทรัพย์สินไม่เป็นระบบไม่ตรงวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายคือการรวบรวมทรัพย์สินเข้าสู่กองคดีล้มละลายเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทุกราย ประกอบกับ ณ ปัจจุบัน เจ้าหนี้มีประกันที่จะมาใช้สิทธิตามมาตรา 95 มีจำนวนลดน้อยลงเรื่อยๆ เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับ

เช่นนั้นแล้วหากมีกฎหมายแต่ไม่ได้ถูกบังคับใช้ หรือเกิดปัญหาการบังคับใช้ด้วยสาเหตุที่ไม่ทันยุคไม่ทันสมัย หรือการปรับใช้ไม่ชัดเจน ก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขและให้เกิดประโยชน์สูงสุดสมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ ในที่นี้ผู้เขียนขอยกบทความตอนหนึ่งของท่าน “จิตติ ดิงศภักดิ์” มาเทียบเคียงใจความว่า “ถ้านักกฎหมายไม่ทันบ้านเมืองในวิชาต่างๆ ที่ก้าวหน้าไปแล้วจะไปทำงานกับพวกนี้ได้อย่างไร มักรู้แต่เอกเทศสัญญาในบรรพสามแค่นี้ไม่ทัน

กันหรือที่ผมพูดอย่างนี้ไม่ได้คิดเอง มีตัวอย่างมาแล้วในสหรัฐอเมริกา นักกฎหมายเสื่อมลงไปพักหนึ่งเพราะมุ่งอยู่แต่หลักกฎหมายแคบๆ”²

เพื่อให้กระบวนการการใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกันสามารถดำเนินการต่อไปได้ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเราควรวางแนวทางที่เหมาะสมทั้งในส่วนของกฎหมาย, เจ้าหน้าที่, ลูกหนี้, เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และหน่วยงานของรัฐ ในการที่จะนำมาตรา 95 มาใช้งานได้โดยมีประสิทธิภาพ จึงเสนอให้มีการแก้ไขบทกฎหมายมาตรา 95 จากที่เขียนไว้ในลักษณะที่ค่อนข้างแคบไม่มีการขยายความให้ชัดเจนว่าสิทธิตามมาตรา 95 อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีเพียงใด และสิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกันมีเช่นไร เช่นจากที่ระบุว่าเจ้าหน้าที่มีประกันไม่ต้องขอรับชำระหนี้แต่ต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น เพิ่มเติมว่า “เจ้าหน้าที่มีประกันที่ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทราบถึงความเป็นเจ้าหนี้มีประกันและแจ้งการขอใช้สิทธิให้ทราบ แต่หากเจ้าหน้าที่มีประกันไม่ได้แจ้งสิทธิดังกล่าวก็ไม่ทำให้การใช้สิทธิที่เกิดขึ้นก่อนแล้วเสียไปไม่เว้นแต่การใช้สิทธินั้นเกิด โดยการคบคิดการฉ้อฉลระหว่างเจ้าหน้าที่กับลูกหนี้เพื่อทำให้เจ้าหน้าที่รายอื่นเสียเปรียบ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่มีประกันที่ประสงค์จะใช้สิทธิตามมาตรา 95 ต้องดำเนินการก่อนที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีการปิดคดีครั้งที่สุด เป็นต้น การระบุเช่นนี้จะเป็นการแสดงให้เห็นวิธีการที่ชัดเจนขึ้นว่าเจ้าหน้าที่มีประกันจะดำเนินการอย่างไรกับทรัพย์หลักประกันนั้น และภายในกรอบเวลาใดเพื่อรักษาสิทธิของตน ทำให้การดำเนินการบังคับคดีเกิดขึ้นรวดเร็ว เป็นธรรมกับทุกฝ่าย ตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายที่แท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

2.1 เพื่อให้ทราบความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีของกฎหมายล้มละลายและเจ้าหน้าที่มีประกัน การใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกันในกระบวนการดำเนินคดีล้มละลาย

2.2 เพื่อให้ทราบการใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการดำเนินคดีล้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ

2.3 เพื่อให้ทราบสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่มีประกัน ขั้นตอนและหลักเกณฑ์การยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่มีประกัน

---

² กรมบังคับคดี. (2558). “รวมกฎหมายเพื่อประกอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ 4” จิตติ ดิงศภัทย์ ธิสาร 2558: 19, 24-25 จัดพิมพ์โดย โครงการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมบังคับคดี

2.4 เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการขอใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกัน
ตามมาตรา 95

2.5 เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อกฎหมาย ปรับปรุงให้เหมาะสมกับแนวทาง
ปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง

3. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาจากพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลายเกี่ยวกับหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการ
ยื่นขอรับชำระหนี้ การใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกันตามมาตรา 95, จากตำรา เอกสาร บทความ
และกฎหมายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ที่เกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่
มีประกัน มีหลักเกณฑ์แตกต่างกับประเทศไทยอย่างไร และทำการสัมภาษณ์ ผู้พิพากษา, เจ้าหน้าที่
พิทักษ์ทรัพย์, ทนายความ, นักวิชาการทางกฎหมาย เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลมาสรุปวิเคราะห์

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 4.1 เพื่อทราบความเป็นมาของกฎหมายล้มละลาย แนวคิด ทฤษฎีของเจ้าหน้าที่มีประกัน
- 4.2 เพื่อทราบสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่มีประกัน
- 4.3 เพื่อทราบขั้นตอนและหลักเกณฑ์การยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่มีประกัน
- 4.4 เพื่อทราบแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้บทบัญญัติกฎหมายไทยกับกฎหมายระหว่าง
ประเทศ ของประเทศอังกฤษ, สหรัฐอเมริกา และ ฝรั่งเศส
- 4.5 เพื่อสามารถวิเคราะห์ หาแนวทางที่เหมาะสมการยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่มีประกัน
มาตรา 95 ได้
- 4.6 เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อกฎหมาย ปรับปรุงให้เหมาะสมกับแนวทาง
ปฏิบัติได้

5. ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาวิจัยจากวรรณกรรม หนังสือตำราเอกสาร ตำราวิชาการ บทความ คำพิพากษาศาลฎีกา วิจัยเชิงปริมาณ โดยทำบทสัมภาษณ์สอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้ประสบปัญหา อาทิสาล เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ลูกหนี้ ทนายความ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้ที่อื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบุคคลทั่วไป

บทที่ 2

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในกระบวนการดำเนินคดีล้มละลาย

สิทธิของเจ้าหนี้ในกระบวนการทางคดีล้มละลายมีทั้งเหมือนและแตกต่างจากคดีแพ่งสามัญไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งสามัญหรือคดีล้มละลายหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ก็ต้องใช้สิทธิทางศาลโดยการฟ้องคดี ซึ่งในทางคดีแพ่งต้องเริ่มมาจากลูกหนี้ผิดนัด ชำระหนี้ไม่ถูกต้อง ทวงถามแล้วนิ่งเฉย เจ้าหนี้ก็นำคดีมาสู่ศาลโดยการฟ้องคดี ซึ่งก็ต้องแยกเป็นคดีโน้สาเร่ คดีแพ่งสามัญ คดีผู้บริโภค เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเภทคดีมีการกำหนดจำนวนหนี้ไม่เท่ากันซึ่งเรียกว่าทุนทรัพย์ในการฟ้องคดีเพื่อคิดค่าธรรมเนียมศาลต่อไป เมื่อผ่านการพิจารณาคดีเสร็จสิ้นศาลก็จะมีการพิพากษา หากลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา เจ้าหนี้ก็จะขอศาลออกหมายตั้งเจ้าพนักงาน บังคับคดีเพื่อดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ออกขายทอดตลาดต่อไป

สำหรับวิธีการใช้สิทธิในคดีล้มละลายการใช้สิทธิของเจ้าหนี้เริ่มด้วยการฟ้องคดีดังเช่นคดีแพ่งสามัญแต่การฟ้องคดีล้มละลายเจ้าหนี้จะฟ้องคดีได้ต้องครบเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด หากขาดข้อหนึ่งข้อใดศาลก็อาจยกฟ้องเนื่องจากไม่ครบองค์ประกอบความผิดของกฎหมายล้มละลาย ในคดีล้มละลายไม่ได้แยกประเภทของหนี้ว่าเป็นหนี้ประเภทใด ทุนทรัพย์เท่าใด ขอเพียงเป็นหนี้ที่แน่นอน และมีจำนวนหนี้ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดก็สามารถฟ้องลูกหนี้ให้เป็นบุคคลล้มละลายได้ การฟ้องแบ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกัน หรือเจ้าหนี้ไม่มีประกัน หากผ่านการพิจารณาคดีมาแล้ว ก็จะมาสู่การพิพากษาของศาลแต่ในคดีล้มละลายเรียกว่า “คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด” ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดต่างจากคำพิพากษาในคดีแพ่ง เนื่องจากลูกหนี้ไม่สามารถจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตัวเองได้ ทำให้ลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะที่ลำบากพอควร สิทธิของเจ้าหนี้ที่ตามมาหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วก็คือ เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ หากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ก็ไม่มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้อีก เว้นเสียแต่ว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันที่กฎหมายล้มละลายคงคุ้มครองสิทธิไว้ในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิ

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราควรศึกษาขั้นตอน และข้อปฏิบัติการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายให้ชัดเจนเพื่อสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องต่อไปได้

1. หลักทั่วไปของกฎหมายล้มละลาย

1.1 ความหมาย

คำว่า “ล้มละลาย” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง สิ้นเนื้อประดาตัว, หมดทรัพย์สมบัติของตัว, มีหนี้สินล้นพ้นตัว และศาลได้มีคำพิพากษาให้ล้มละลาย³

คำว่าล้มละลาย ตามกฎหมายไทยแต่โบราณไม่ปรากฏการใช้คำนี้ในพระราชกำหนดกฎหมายฉบับใด เท่าที่ค้นพบครั้งแรกเพิ่งปรากฏในถ้อยคำกฎหมาย เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะกู้หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110 ซึ่งมีใจความว่าถ้าลูกหนี้คนใดมีหนี้สินล้นพ้นตัว ก็เปิดโอกาสให้ “ล้มละลายชำระหนี้” กันเสีย อันน่าจะหมายความว่า การขอล้มละลายชำระหนี้ นั่นคือ การขอให้หนี้ล้มเลิกกันไป หรือขอให้หนี้สูญหายไป ต่อมาเมื่อได้มีพระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ. 127 บัญญัติขึ้นใช้ ได้ให้บทวิเคราะห์ศัพท์ของคำว่า “ล้มละลาย” ไว้ว่าหมายความถึงภาวะแห่งการที่ไม่สามารถชำระหนี้ทั้งหลายได้ และผู้ล้มละลายคือผู้ที่ศาลสั่งว่าอยู่ในภาวะเช่นนั้น ดังนั้นคำว่า “ล้มละลาย” จึงเข้าใจกันในความหมายว่า คนที่มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ซึ่งตรงข้ามกับความหมายที่ว่าล้มเลิกหนี้สินที่กล่าวมาในตอนต้น⁴

เห็นได้ว่า เดิมกฎหมายใช้คำว่า “สินล้นพ้นตัว” ตามกฎหมายลักษณะกู้หนี้ยืมสิน พ.ศ. 2188 สืบเนื่องมาจากคนไทยสมัยนั้นมีราคาตัวกันทุกคน ถ้าผู้ใดมีหนี้สินหรือหนี้เงินมากเกินกว่าราคาตัวของตน ก็เรียกผู้นั้นว่า “เป็นหนี้หลายต่อหลายแห่งสินล้นพ้นตัวอันจะใช้มิได้” กฎหมายลักษณะกู้หนี้ยืมสินให้เอาลูกหนี้ที่ออกขาย ได้ค่าตัวเท่าใด ก็เอาแจกเจ้าหนี้ทั้งหลาย ในปัจจุบันไม่มีธรรมเนียมปฏิบัติให้เอาลูกหนี้ที่ออกขายได้เหมือนสมัยกรุงศรีอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์ แต่คำว่า “สินล้นพ้นตัว” ก็ยังปรากฏอยู่ในกฎหมายล้มละลายแต่ได้เขียนให้ชัดเจนขึ้นว่า “หนี้สินล้นพ้นตัว”⁵ และคำว่าหนี้สินล้นพ้นตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 ไม่ได้ให้คำนิยามไว้โดยตรงแต่ได้ให้พฤติการณ์ไว้ว่าลักษณะอย่างไรที่เรียกว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวปรากฏอยู่ในมาตรา 8 หรือที่เข้าใจกันโดยทั่วไปคือลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน เท่ากับลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (an insolvent debtor) นั้นเอง

³ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.

⁴ เสนอ บุญเกียรติ. (2513). “กฎหมายล้มละลาย” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ พระนคร น.1-2.

⁵ วิชา มหาคุณ. (2551). คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นิติบรรณาการ (มิถุนายน): น.9.

กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษเรียกว่า “Insolvency Law” ได้ให้ความหมายการล้มละลาย (Insolvency) หมายความว่า “สภาพที่ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่ผู้อื่นได้” (the state of not being able to pay one's debt)⁶ จึงจำเป็นต้องเข้าสู่ระบบล้มละลาย (bankruptcy system)⁷

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกว่า “Bankruptcy Code” ให้ความหมายล้มละลาย คือสถานะที่เกิดจากการที่บุคคลมีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่สามารถชำระหนี้ได้⁸

กฎหมายล้มละลายของประเทศฝรั่งเศสเรียกว่า “กฎหมายว่าด้วยบริษัทที่ประสบปัญหาการเงิน หรือว่าด้วยกิจการที่ประสบปัญหาการเงิน” ได้ให้คำนิยามของการล้มละลายคือสถานะที่ลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (Cessation de paiement)⁹

คดีล้มละลาย (Bankruptcy) เป็นกระบวนการพิจารณาซึ่งดำเนินการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (official receiver) แล้วนำมาจัดการจำหน่าย นำเงินสดที่ได้มาแบ่งให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลาย ภายใต้หลักบริมสิทธิ์ แล้วเจ้าหนี้ต่างๆ จะได้รับชำระหนี้ในอัตราส่วนที่เท่าเทียมกัน (par passu)¹⁰

1.2 ทฤษฎีของกฎหมายล้มละลาย¹¹

1.2.1 ทฤษฎีว่าด้วยการเจรจาต่อรองของเจ้าหนี้ (The creditors' bargain theory) ทฤษฎีนี้เห็นว่ากฎหมายล้มละลายควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ ตลอดถึงผู้อื่นที่อาจได้รับผลกระทบจากการล้มละลายของลูกหนี้ โดยที่มิได้เกี่ยวข้องกับกฎหมายล้มละลาย และไม่ควรมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของผู้ที่มีใจเจ้าหนี้

1.2.2 ทฤษฎีว่าด้วยชุมชน (Communitarian theory) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดต่างกับทฤษฎีว่าด้วยการเจรจาต่อรองของเจ้าหนี้ คำนึงถึงประโยชน์ของมหาชน ได้แก่ลูกจ้าง ลูกค้า ผู้ที่ทำธุรกิจกับลูกหนี้ รัฐบาล ผู้บริโภค เพื่อนบ้าน ชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนผู้คนที่อยู่ร่วมกันในสังคมกับลูกหนี้

⁶ Steven Frieze , op.cit.p.2.

⁷ วิชา มหาคุณ. (2551). คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นิติบรรณาการ (มิถุนายน), น.3.

⁸ คณะผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง รายงานการศึกษารอบรม หลักสูตรกฎหมายเกี่ยวกับการล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกา เรื่อง กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบการศึกษารอบรมเกี่ยวกับการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของประเทศ สหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 3 มีนาคม 2557 ถึงวันที่ 14 มีนาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ วิทยาเขตชิคาโกเมืองชิคาโก มลรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา

⁹ มาตรา L. 621-1 แห่งประมวลกฎหมายพาณิชย์ฝรั่งเศส.

¹⁰ เอื้อน ขุนแก้ว กฎหมายล้มละลาย กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 11 28 กุมภาพันธ์ 2556 น. 1.

¹¹ เพิ่งอ้าง น.14.

เพราะการล้มละลายมีผลต่อระบบทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจทุกส่วน มิใช่เพียงเจ้าหน้าที่เท่านั้นที่ได้รับผลจากการล้มละลายของลูกค้า

1.2.3 ทฤษฎีที่ว่าด้วยการเข้าถึงค่านิยมอันหลากหลาย (multiple values approach)

ทฤษฎีนี้เห็นว่า นอกจากประโยชน์ของเจ้าหน้าที่แล้ว ควรพิจารณาถึงสิ่งอื่นที่มีความสำคัญ เช่น การเผยแพร่กระบวนการล้มละลาย การคุ้มครองการลงทุนสาธารณะ การยึดมั่นในจริยธรรมธุรกิจ การคุ้มครองประโยชน์ของบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจต่อไปของลูกค้า โดยศาลเป็นผู้สร้างความเป็นธรรมและความยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ

1.2.4 ทฤษฎีการลงโทษ เป็นทฤษฎีของกฎหมายล้มละลายที่ปรากฏขึ้นตั้งแต่ในยุค

ของกฎหมาย โรมัน ในยุคโรมันหลักกฎหมายล้มละลายมุ่งเน้นที่จะให้อำนาจเจ้าหน้าที่เรียก้องบังคับชำระหนี้ โดย มีการนำโทษทางอาญามาใช้ มุ่งลงโทษลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ด้วยการรวบรวมทรัพย์สินของลูกค้าให้ได้มากที่สุด เพื่อนำมาชำระหนี้คืนเจ้าหน้าที่¹²

1.2.5 ทฤษฎีการให้โอกาส ทฤษฎีนี้คำนึงถึงผลร้ายจากการที่ลูกหนี้ต้องเข้าสู่

กระบวนการล้มละลาย เนื่องจากการล้มละลายทำให้ลูกหนี้ขาดความน่าเชื่อถือ ขาดความไว้วางใจในการทำงานหรือประกอบธุรกิจ ในสังคม อีกทั้งต้องถูกจำกัดสิทธิบางประการ เช่น สิทธิในการเดินทางออกนอกราชอาณาจักร สิทธิในการทำนิติกรรมต่างๆ การให้โอกาสเป็นการให้เขาได้สะสางหนี้และป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สินเพิ่มเติมน¹³

อีกทั้งในทางทฤษฎี การล้มละลายของบุคคลธรรมดาและการล้มละลายของนิติบุคคลนั้นมีสถานะทางกฎหมายที่แตกต่างกัน เนื่องจากการล้มละลายของบุคคลธรรมดามีได้ทำให้สภาพบุคคลของลูกค้าสูญสิ้นไปเพียงแต่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพบางประการในระหว่างที่ลูกหนี้อยู่ในกระบวนการล้มละลาย ส่วนการล้มละลายของนิติบุคคลนั้น จะมีผลให้นิติบุคคลต้องสิ้นสถานะทางกฎหมายไปอย่างสิ้นเชิงด้วยการเลิกกิจการ (Winding UP)¹⁴

ในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่าในประเทศไทยเราในปัจจุบันการใช้กฎหมายล้มละลายมุ่งไปทางผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่เป็นมากกว่าคุ้มครองลูกหนี้ เจ้าหน้าที่ใช้กฎหมาย

¹² คณะผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง รายงานการศึกษาอบรม หลักสูตรกฎหมายเกี่ยวกับการล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกา เรื่อง กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบการอบรมเกี่ยวกับการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของประเทศ สหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 3 มีนาคม 2557 ถึงวันที่ 14 มีนาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ วิทยาเขตชิคาโกเมืองชิคาโก มลรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา.

¹³ เฟิงอ้าง เจริญธรรมที่ 8.

¹⁴ เกศินี วิวัฒน์วงศ์เจริญ. (2552). “บทบาทและสถานะของเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกค้าหนี้ในคดีล้มละลาย” น.11.

ล้มละลายมาบีบบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้เป็นการหาประโยชน์จากช่องทางของกฎหมายโดยชอบ เนื่องจากกฎหมายล้มละลายของไทยเราให้สิทธิเพียงเจ้าหนี้เป็นผู้มีอำนาจฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย ไม่ได้ให้โอกาสลูกหนี้ใช้สิทธิฟ้องให้ตัวเองล้มละลายเพื่อสะสางหนี้สินได้ เป็นต้น จึงเห็นว่าประเทศไทยใช้กฎหมายล้มละลายไปในทางทฤษฎีที่ 1 เสียมากจะเป็นทฤษฎีที่ 2 หรือ 3

1.3 ทฤษฎีของเจ้าหนี้มีประกัน

เจ้าหนี้มีประกันไม่ว่าของประเทศใดกฎหมายให้ความคุ้มครองตามหลักความเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิ ในการที่จะได้รับชำระหนี้จากหลักประกันก่อนเจ้าหนี้อื่น การมีหลักประกันก็เพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่เจ้าหนี้ในการที่ปล่อยสินเชื่อแก่ลูกหนี้ ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจ ในคดีล้มละลายคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไม่กระทบสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 110 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และถือว่าเป็นสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้อันสูงสุด¹⁵

Professor Aubrer L. Diamond นักกฎหมายชาวอังกฤษ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการมีหลักประกันว่า “การมีหลักประกันจะทำให้ลูกหนี้เกิดความกลัวที่จะถูกบังคับหลักประกันจะได้ไม่ผัดผ่อนชำระหนี้ เพราะสิ่งที่เจ้าหนี้ต้องการไม่ใช่หลักประกันแต่คือการได้รับชำระหนี้”¹⁶ การมีหลักประกันจึงเป็นสิทธิพิเศษที่กฎหมายให้ไว้แก่เจ้าหนี้มีประกันที่ได้รับชำระหนี้อย่างแน่นอนจากหลักประกันโดยเฉพาะ

1.4 วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย

1.4.1 ด้านเจ้าหนี้

1) เป็นการฟ้องเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทุกรายเพราะเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วเจ้าหนี้ทุกรายต้องมายื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 27 กฎหมายล้มละลายความว่า “เมื่อศาลตั้งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ได้ ก็แต่โดยปฏิบัติตามวิธีการที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หรือเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีแพ่งแต่คดียังอยู่ระหว่างพิจารณา”

2) คุ้มครองเจ้าหนี้ในการบังคับกับทรัพย์สินของลูกหนี้ กฎหมายล้มละลายเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์

¹⁵ อรรถพรณ สกมลพัฒนศักดิ์. (2555). “ความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการโจกเจ้าหนี้มีประกันเหนือสังหาริมทรัพย์” วิทยานพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.36

¹⁶ ธีราสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย วิทยานพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น. 25.

ทรัพย์แล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย หรือโอนทรัพย์สินของตน หากลูกหนี้กระทำการดังกล่าว จะทำให้นิติกรรมดังกล่าวตกเป็นโมฆะ อีกทั้งลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบในทางอาญาเกี่ยวกับล้มละลายอีกด้วย¹⁷

3) เจ้าหนี้รายเดียวจะฟ้องคดี หรือเจ้าหนี้หลายรายร่วมกันฟ้องก็ได้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 9

4) ให้สิทธิเจ้าหนี้ไม่มีประกันได้รับความเสมอภาคทั่วกัน (pari passu)¹⁸ โดยได้รับชำระหนี้เท่าเทียมกันตามสัดส่วนที่ขอรับชำระหนี้ ใครเป็นเจ้าหนี้มากก็ได้รับชำระหนี้มาก ใครเป็นเจ้าหนี้น้อยก็ได้รับชำระหนี้น้อย ตามหลัก Pari Passu ถือเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายล้มละลาย แต่มีหนี้บางประเภทที่เป็นข้อยกเว้นของหลัก Pari Passu เช่นการหักกลบลบหนี้ (Set-Off)¹⁹ หนี้ด้อยสิทธิ (Debt Subordination)²⁰ ค่าใช้จ่ายในคดีล้มละลาย (Liquidation and Bankruptcy Expenses)²¹ เจ้าหนี้บุริมสิทธิ (Preferential Creditors)²² ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าหนี้บางรายที่ได้ช่วยเหลือลูกหนี้ เช่น เจ้าหนี้มีประกัน หรือลูกจ้างของลูกหนี้ มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น²³

5) ประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี หากไปฟ้องดำเนินคดีแพ่งสามัญต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล (ค่าขึ้นศาล) โดยแยกเป็นประเภทคดีตามตาราง 1 ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คดีแพ่งสามัญทั่วไปคิดค่าขึ้นศาลแยกเป็นไม่เกินห้าสิบล้านบาทร้อยละ 2 แต่ไม่เกินสองแสนบาท ส่วนที่เกินห้าสิบล้านบาทขึ้นไป คิดค่าขึ้นศาลร้อยละ 0.1 หากเป็นคดีมโนสาร²⁴ คิดค่าขึ้นศาลร้อยละสอง แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 1,000 บาท ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

¹⁷ เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). กฎหมายล้มละลาย บริษัท กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด พิมพ์ครั้งที่ 11 กุมภาพันธ์ 2556 น. 2.

¹⁸ A Fundamental goal of the bankruptcy system is the equal distribution of the bankrupt 's assets to his unsecured creditors.e.g., Sampsell V. Imperid Paper @ Color Corp ., 313 U.S. 215 , 219 (1941).

¹⁹ Ibid. P. 397.

²⁰ Ibid. P. 397-398.

²¹ Lbid. P. 399.

²² Lbid. P. 400.

²³ เกศินี วิวัฒน์วงศ์เจริญ (2552) “บทบาทและสถานะของเจ้าหนี้ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ น.13.

²⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 189 คดีมโนสารคือ (1) คดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็นราคาสินทรัพย์ได้ไม่เกินสามแสนบาท.....”

แพ่งมาตรา 190 จัดว่า แต่ในคดีล้มละลายเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์เสียค่าขึ้นศาลเพียง 500 บาท²⁵ และ ค่าใช้จ่ายในคดีจำนวน 5,000 บาท ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 11²⁶ รวมเป็นจำนวนเพียง 5,500 บาท โดยไม่ต้องคิดจากทุนทรัพย์แต่อย่างใด และหากศาลมีคำสั่งปิดคดีแล้วและมีค่าใช้จ่าย เหลือคืนเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ก็สามารถขอคืนได้ และมีในชั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่เป็นค่าใช้จ่าย เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์เป็นผู้รับผิดชอบวงค่าใช้จ่ายและเป็น อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการกำหนดจำนวนเงินที่วางเนื่องจากกฎหมายล้มละลาย เพียงแต่ให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเรียกประกันจากเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ตามจำนวนที่ เห็นว่าจำเป็น²⁷ ณ ปัจจุบันเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกให้เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์วางค่าประกัน ค่าใช้จ่ายในคดีเริ่มที่ 10,000 บาท หากไม่พอก็สามารถเรียกเพิ่มได้อีก

6) คู่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ แล้ว ก็จะมีการโฆษณาคำสั่งเพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายทราบโดยทั่วกัน เพื่อที่จะสามารถยื่นขอรับชำระ หนี้ต่อไป

7) รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้

8) สะดวก รวดเร็ว ขึ้นตอนไม่ยุ่งยาก

4.1.2 ด้านลูกหนี้

1) เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของลูกหนี้ กฎหมายล้มละลายหากตั้งข้อบังคับ แรงเกินไปลูกหนี้ ก็พยายามหาช่องเพื่อหาทางหลุดพ้นจากเหตุการณ์ล้มละลาย โดยทุจริตต่างๆ ซึ่งทำให้ทรัพย์สมบัติของลูกหนี้ลดน้อยถอยลงไปอีก และน่าเชื่อว่าเจ้าหนี้จะไม่ได้รับเงินตามส่วน ที่ควรได้ แม้เจ้าหนี้มีอำนาจขอให้ลงโทษสำหรับลูกหนี้ผู้กระทำการ โดยทุจริต ก็แปลว่ากฎหมายตั้ง ข้อบังคับแรงเกินไปไม่ได้ผลตามความประสงค์ ในกฎหมายล้มละลายควรมีข้อบังคับต่างกันตามแต่ การที่ลูกหนี้ใช้หนี้ไม่ได้จะเป็นเหตุแห่งการเคราะห์ร้ายหรือ ต้องให้ลูกหนี้ที่เคราะห์ร้ายมีโอกาส ขอให้เจ้าหนี้ตกลงอย่างหนึ่งอย่างใดในเรื่องนี้ เช่นยอมลดหย่อนผ่อนเอาส่วนทรัพย์สินคืนแต่น้อยเมื่อ

²⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 179 ค่าธรรมเนียมในคดีล้มละลายให้คิดตามอัตรา ดังต่อไปนี้ (1) ค่าขึ้นศาลสำหรับคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลาย ห้าร้อยบาท.

²⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 11 “เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายต่อศาลเป็น จำนวนห้าบาทในขณะขึ้น คำฟ้องในคดีล้มละลาย.....”

²⁷ พระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 155 บัญญัติว่า “เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์มี หน้าที่ระวางประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมจำหน่ายทรัพย์สินของ ลูกหนี้ และรับผิดชอบในบรรดาค่าธรรมเนียมค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายในคดีล้มละลายนั้น เพื่อประกันการรับผิดชอบนี้เจ้า พนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเรียกประกันจากเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ตามจำนวนที่เห็นว่าจำเป็น ”

เจ้าหนี้ได้รับเงินพอสมควรแล้ว²⁸ หากเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายในปัจจุบันผู้เขียนเห็นว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายขัดกับความเป็นจริงของสังคม ไม่ได้ปกป้องผลประโยชน์ของลูกหนี้เท่าที่ควร แต่เป็นการซ้ำเติม เจ้าหนี้นำช่องทางของกฎหมายล้มละลายไปใช้เพื่อบีบบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เพราะหากลูกหนี้ถูกฟ้องเป็นบุคคลล้มละลายจะเกิดผลกระทบหลายอย่างต่อลูกหนี้ เช่นหากลูกหนี้รับราชการ ก็อาจขาดคุณสมบัติต้องออกจากราชการ ซึ่งเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ (ยกเว้นหากก.พ. ไม่เห็นควรให้ออก ข้าราชการนั้นยังคงรับราชการต่อได้ ทำให้ลูกหนี้หลายคนไม่สามารถทำงานได้ ซึ่งกฎหมายล้มละลายเองไม่ได้กำหนดไว้ หากลูกหนี้ยังทำงานอยู่ เจ้าหนี้ก็มีสิทธิได้รับชำระหนี้ การไล่ออกจึงไม่เกิดประโยชน์²⁹, ลูกหนี้เป็นนักการเมืองก็อาจขาดความน่าเชื่อถือ หรือหากประกอบธุรกิจก็ขาดสภาพคล่อง ลูกค้าหรือหุ้นส่วนไม่เชื่อในสถานะ ต้องเลิกกิจการ อีกทั้งมีประวัติการชำระหนี้เสียอีกด้วย (หรือเรียกกันว่าติดแบล็กลิส) ตามพระราชบัญญัติการประกอบข้อมูลเครดิต 2545 ที่สถาบันการเงินต่างๆที่เป็นสมาชิกต้องส่งข้อมูลของลูกหนี้ แม้ลูกหนี้จะได้รับการปลดล้มละลายแล้ว ยังต้องมีการส่งข้อมูล Credit Bureau ต่อไปอีก 5 ปี ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถสร้างหนี้ใหม่ได้เร็ว³⁰ เป็นต้น อาจมีคำถามแย้งว่าลูกหนี้สามารถขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายหรือหลังล้มละลายก็ได้แต่ก็ไม่ได้เป็นการยืนยันว่าการขอประนอมหนี้จะสำเร็จเนื่องจากอำนาจการตัดสินใจก็เป็นของเจ้าหนี้นั่นเอง ดังสุภาษิตที่ว่า “ลูกไก่ในกำมือ จะบิบก็ตาย จะคายก็รอด”

2) เพื่อให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสสร้างตัวใหม่ (fresh start)³¹ เมื่อผ่านกระบวนการต่างๆ ของกฎหมายล้มละลายมาแล้ว ลูกหนี้สามารถฟื้นตัวได้ใหม่หลังจากที่ศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้วภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย ลูกหนี้ก็สามารถกลับไปดำเนินกิจการต่างๆ ได้ในนามของตนเองไม่ขึ้นอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อีกต่อไป หรือการยกเลิกการล้มละลาย รวมทั้งการฟื้นฟูกิจการ

3) การจัดการทรัพย์สินตกเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (official Receiver) เนื่องจากเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจในการจัดการและจำหน่ายทรัพย์สิน

²⁸ มอซเซอร์ เอ.ซี.เลเคเกอร์ คำอธิบายพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2459 น.6-7.

²⁹ บทสรุปผลการประชุม “คณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร” ครั้งที่ 37 1/2/ 2554.

³⁰ เพิ่งอ้าง.

³¹ David L. Buchbinder, op.cit., p. 27.

ของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการที่ค้างอยู่ของลูกหนี้เสร็จสิ้นไป รวมทั้งเก็บรวบรวมหรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับจากผู้อื่น³²

4) ลูกหนี้ถูกจำกัดสิทธิบางประการ หลังจากที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ลูกหนี้จะมีการย้ายที่อยู่หรือออกนอกราชอาณาจักรต้องมีการแจ้งหรือขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อน และเมื่อกลับมาแล้วก็ต้องไปรายงานหรือแสดงตนต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทุกครั้งว่ากลับมาในราชอาณาจักรแล้ว

4.1.3 ด้านเศรษฐกิจ

การที่กฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกหนี้สะสางหนี้สิน นับเป็นสิ่งที่ดีในการที่ลูกหนี้ยังสามารถดำรงตัวเองได้ต่อไป ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิตครอบครัว การงาน นั้นหมายถึงลูกหนี้มีกำลังใจในการที่ประกอบอาชีพหรือทำธุรกิจการงานต่อไป ส่งผลต่อสังคมโดยรวม ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม มีอาชญากร หรือข่าวการทำร้ายตัวเองจากการมีหนี้สิน

เมื่อลูกหนี้สะสางหนี้สินของตัวเองได้ ก็ไม่มีตราบาป (stigma) ติดตัว พร้อมที่จะทำงานต่อไป ด้านเศรษฐกิจก็ไม่เกิดการว่างงานแรงงานมีคุณภาพ เนื่องจากไม่มีปัญหาหนี้สิน ปัจจัยสำคัญที่มอดทอนกำลังใจการทำงาน กลับตรงกันข้ามแรงงานที่เป็นลูกหนี้และได้รับโอกาสกลับต้องมีความตั้งใจทำงานเพื่อปลดภาระหนี้ อันส่งผลต่อการขับเคลื่อนในทางเศรษฐกิจสู่เป้าหมายที่ดี ในด้านต่างๆ เช่น ผลผลิต คุณภาพงาน คุณภาพคน หากกฎหมายปิดโอกาส การสะสางหนี้ไม่เกิดกลับส่งผลกระทบมากกว่า จะกลายเป็นหนี้เสีย ธุรกิจที่ต้องใช้คนเป็นกำลังหลัก แต่เขาเหล่านั้นอาจมีหนี้สินถึงขนาดล้มละลาย หากไม่มีโอกาสทางกฎหมายมาช่วย เขาก็ไม่มีกำลังใจทำงาน นำไปสู่ผลงานที่ไม่ดีกับผลประโยชน์ที่เป็นได้ ส่งผลให้เศรษฐกิจมีปัญหา และผลประโยชน์ไม่ตรงเป้าหมายกำไรน้อยหรือขาดทุน

หากลูกหนี้ผู้ล้มละลายเป็นผู้ประกอบการจะส่งผลต่อเศรษฐกิจในวงกว้างมากกว่าบุคคลธรรมดา เพราะลูกจ้างจะถูกเลิกจ้างทำให้มีคนตกงานจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่าจากทุกภูมิภาคมีผู้ล้มละลายเพียงคนเดียว กฎหมายล้มละลายจึงเป็นเสมือนตัวช่วยให้กิจการในภาวะที่มีหนี้สินเกินกำลังสามารถเดินต่อไปได้ เศรษฐกิจในระบบก็จะเดินต่อไปได้ โดยเฉพาะการฟื้นฟูกิจการ

ดังนั้นกฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์เพื่อเกื้อกูลแก่ทุกฝ่าย แก่ทุกส่วน ทุกด้านในมวลรวม มิใช่การล้มละลายคือจุดจบไม่ว่าจะเป็นด้านใด เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือเศรษฐกิจ ทุกอย่างยังคงขับเคลื่อนไปได้ เพื่อให้ทุกอย่างได้รับการฟื้นฟู สะสาง และกลับมาฟื้นตัวใหม่ อันเกิด

³² พระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา มาตรา 22.

ประโยชน์แก่ทุกฝ่าย กฎหมายล้มละลายจึงมีขึ้นเพื่อให้ทุกอย่างเข้าสู่กระบวนการ ตามระบบ ขั้นตอน ลูกหนี้ได้รับการประสานหนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับชำระหนี้อย่างเท่าเทียมกันตามสิทธิอันควรได้ ระบบเศรษฐกิจก็ไม่หยุดชะงัก แต่การใช้กฎหมายต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย ทุกส่วนต้องดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เกิดความล่าช้าน้อยที่สุด

ในสภาพเศรษฐกิจสภาพสังคมในปัจจุบันกฎหมายล้มละลายมีบทบาทที่สำคัญเนื่องจากเดิมกฎหมายล้มละลายใช้บังคับในวงแคบกับกลุ่มพ่อค้า แต่ ณ ปัจจุบัน กฎหมายล้มละลายจะเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของลูกหนี้ กลุ่มนายทุน สถาบันการเงิน เศรษฐกิจกับกฎหมายล้มละลายจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ คดีล้มละลายกลับเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่าเศรษฐกิจในประเทศว่าดีหรือไม่เพียงไร ประเทศที่พัฒนาการประกอบธุรกิจก็ย่อมมีมาก ปัญหาทางธุรกิจก็ย่อมเกิดขึ้น แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องแก้ไขได้ โดยตัวช่วยที่สำคัญก็คือกฎหมายล้มละลายที่จะมาช่วยทั้งระบบให้ฟื้นตัวคืนได้ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีความน่าเชื่อถือ สร้างความเชื่อมั่นแก่นานาประเทศที่จะมาลงทุน สร้างความมั่นคงมั่งคั่งแก่เศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายล้มละลายให้นำมาใช้ได้ทันยุคทันสมัย เท่าเทียมเป็นสากลทัดเทียมอารยประเทศ

2. ประวัติความเป็นมาของกฎหมายล้มละลาย

2.1 ตามกฎหมายโรมัน³³

ในกฎหมายโรมัน ไม่ได้มีข้อบังคับพิเศษสำหรับคนที่ทำการค้าขาย คือวิธีที่จะบังคับลูกหนี้ แม้คนที่จะเป็นพ่อค้าหรือคนที่ไม่เป็นพ่อค้า ต้องเป็นวิธีการเดียวกัน ครั้งโบราณข้อบังคับในกฎหมายมีความร้ายแรงมาก เจ้าหนี้มีอำนาจเอาตัวลูกหนี้ซึ่งไม่ได้ใช้หนี้มาขายเป็นทาส การที่กฎหมายเปิดช่องนี้เจ้าหนี้ก็มักจะบีบบังคับลูกหนี้ทำให้ลูกหนี้หมดโอกาสต่อรอง เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามอำเภอใจไม่มีการลดหย่อน จะขึ้นเอาตามที่กฎหมายอนุญาตทีเดียว จึงเป็นเหตุให้เกิดการจลาจลถึงกับต้องแก้ไขกฎหมายให้ทุเลาลง ข้อสำคัญคือให้เปลี่ยนให้ยึดได้แต่ทรัพย์สินสมบัติของลูกหนี้แทนการขายเป็นทาส เมื่อมีกิจการซึ่งทำให้รู้ว่าลูกหนี้ไม่อาจที่จะใช้หนี้ จึงให้เจ้าหนี้มีอำนาจที่จะถอนอำนาจของลูกหนี้มิให้รักษาทรัพย์ และมอบอำนาจนั้นให้ผู้อื่นจัดแจงแทนเจ้าหนี้ทั้งปวง เจ้าหนี้ไม่ต้องวิตกว่าว่าลูกหนี้จะแกล้งทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย อีกทั้งยังมีข้อบังคับว่าด้วยการพิจารณาโดยเปิดเผย เพื่อให้โอกาสเจ้าหนี้ทุกรายมีโอกาสร้องขอพิสูจน์หนี้ เจ้าหนี้มีอำนาจเลือกคนหนึ่งในพวกตนเพื่อจัดแจงขายทรัพย์สินสมบัติของลูกหนี้รวมกันทั้งหมดเป็น

³³ มอซซีเออร์ เอ.ซี. เลเดเกอร์. (2459). คำอธิบายพระราชบัญญัติลักษณะล้มละลาย (พฤศจิกายน): น.10.

ก่อนเดียวในคราวเดียว โดยให้ผู้ซื้อรับชำระจำนวนเงินที่ยอมซื้อทรัพย์สินนั้นให้เจ้าหน้าที่ทั้งหลาย ตามสัดส่วนที่ควรได้ ในภายหลังได้มีการแก้ไขกฎหมาย เกี่ยวกับการขายทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยให้แยกขายเป็นรายๆ ไป ไม่รวมขายเป็นก้อนเดียวเหมือนแต่ก่อน

2.2 ตามกฎหมายนานาชาติ

กฎหมายล้มละลายในกฎหมายสมัยนั้นของนานาชาติประเทศที่ใช้อยู่อาศัยด้วยวิธีบังคับ ลูกหนี้ซึ่งใช้หนี้ไม่ได้ เว้นแต่ในบางประเทศข้อเหล่านี้เข้าอยู่ในลักษณะอันเรียกว่าลักษณะการ ค้ำขาย เพราะในบางประเทศการล้มละลายมีได้แต่เฉพาะสำหรับคนที่ค้ำขาย ส่วนบางประเทศ ไม่ว่าคนเป็นพ่อค้าหรือไม่ได้เป็นพ่อค้าก็ล้มละลายได้ คู่เคียงกัน ประเทศซึ่งถือว่าการล้มละลายมี ได้แต่เฉพาะพ่อค่านั้นคือ ประเทศฝรั่งเศส, เบลเยียม, อิตาลี, และรัฐบาลต่างๆ แห่งประเทศอเมริกา ตอนใต้ ส่วนประเทศที่ถือว่าพ่อค้าแลคนที่ไม่พ่อค้าเหมือนกันคือประเทศเยอรมัน, อังกฤษ, ฮอลันดา, สวีเดน และประเทศไทย และยังมีบางประเทศที่จะเป็นพ่อค้าแลคนที่ไม่เป็นพ่อค้าผิดกัน คือ ประเทศออสเตรเลีย, สเปน, รัสเซีย, สวิส โดยเฉพาะประเทศสวิสได้ตั้งวิธีพิเศษ โดยให้เจ้า พนักงานทำบัญชีแห่งการค้าขาย ผู้ที่เป็นพ่อค้าจำเป็นต้องไปจดทะเบียนในบัญชีนั้น ส่วนคนที่ เป็นพ่อค้าจะจดหรือไม่จอก็ได้ ตามแต่ตนจะเห็นสมควร เพื่อทำให้เป็นที่เชื่อถือต่อผู้อื่น มีแต่ผู้ที่ได้ จดทะเบียนซึ่งต้องอยู่ได้ข้อบังคับกฎหมายล้มละลาย³⁴

2.3 ตามกฎหมายลักษณะกู้หนี้ ศักราช 1278³⁵

บทที่ 50 “ทวยราษฎร์ทั้งหลายมีทุกข์กังวลมีอาถรรพ์ กู้หนี้ย่านเจ้าเงิน ให้เรียกหา ออกมา ผู้กู้หนี้เป็นหนี้หลายต่อหลายแห่ง สิ้นสิ้นพันตัว หากเงินจะใช้มิได้ พิจารณาเป็นสำคัญ ว่ากู้หนี้ ถือสินท่านจริงให้ผิด 3 วัน 5 วัน 7 วัน เป็นสิบห้าวันถึงผิดมิได้ให้ ให้จำใส่ชื่อ แซ่น้ำ สามวัน ตากแดดสามวัน อย่าให้มีที่กำบัง ถ้ามิได้ ให้พระสุภาวดี สืบสาวเอา ลูกเต้า ขำคน ช้าง ม้า วัว ควาย เหย้าเรือน เรือกสวน ไร่นา ที่ดิน ให้แก่เจ้าสินโดยควรแก่สินท่าน ถ้ามิได้ท่านให้ยื่นขายขาด ค่าตัวผู้ ถือหนี้นั้นเท่าใด ให้เอาแจกแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ผู้ใดได้เรียกก่อน ได้สองส่วน เงินใครมากได้มาก เงินใครน้อยได้น้อย และซึ่งเจ้าหนี้มิได้เอาสารกรมธรรม์ออกมาให้ตระลาการเรียกเอาหนี้นั้น ท่านมิให้ ได้ส่วนแจกนั้นเลย ถ้าต้นและดอกของเจ้าหนี้ทั้งปวงเหลืออยู่น้อยเท่าใดซึ่งมีครบมิถวนนั้นก็ เป็นพับแก่เจ้าหนี้ ทั้งปวง ”

จากบทกฎหมายดังกล่าวจะเห็นว่า การใช้สิทธิของเจ้าหนี้แต่ครั้งก่อนคล้ายกับ กฎหมายล้มละลายในปัจจุบัน โดยกฎหมายถือว่าลูกหนี้ต้องมีหนี้จำนวนมากหลายแห่งถึงขั้น “สิ้นสิ้นพันตัว” ไม่สามารถใช้หนี้ได้ ต้องพิจารณาให้ได้ความจริงว่าเป็นหนี้ ลูกหนี้สามารถขอผ่อน

³⁴ มองซิเออร์ เอ.ซี.เลเดเคอร์. (2457). คำอธิบายพระราชบัญญัติล้มละลาย. (พฤศจิกายน).

³⁵ ปรีชา พานิชวงศ์. (2546). “คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย” นิติบรรณการ สิงหาคม น. 8-10.

ชำระหนี้ได้ 3 ครั้ง ครั้งแรกขอผ่อนได้ 3 วัน ครั้งที่สอง ขอผ่อนได้ 5 วัน ครั้งที่สามขอผ่อนได้ 7 วัน รวมทั้งหมดเป็น 15 วัน ครบ 3 ครั้ง ยังไม่สามารถชำระหนี้ได้มีวิธีการลงโทษลูกหนี้คือเอาตัวลูกหนี้มาจองจำใส่ขื่อเช้าน้ำ 3 วัน ตากแดดในที่โล่ง 3 วัน ยังไม่ชำระหนี้ก็ให้พระสุภาวดีเอา ลูกเต๋า ขำคน ช้าง ม้า วัว ควาย บรรดาทรัพย์สิน รวมเอาลูกเต๋านำไปพรเป็นทรัพย์ด้วยเอามาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ถ้าไม่มี หรือมีไม่พอก็ให้เอาตัวลูกหนี้มาขาย ตัวลูกหนี้ก็เป็นทรัพย์ด้วย แล้วเอามาแบ่งแจกให้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้ที่เรียกก่อนได้สองส่วน ก็คือเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้สองส่วน ที่เหลือจากลูกหนี้ หนี้ใครมากได้มาก หนี้ใครน้อยได้น้อย ถ้าเจ้าหนี้คนใด ไม่เอาสารกรมธรรม์ออกมาแสดงตระลาการเรียกเอาหนี้ นั้น ก็ไม่ได้ส่วนแบ่งเลย คือหากเจ้าหนี้ไม่นำสัญญามาแสดงความเป็นสิทธิ ก็ไม่ได้ส่วนแบ่งเลย เมื่อแบ่งทรัพย์สินแล้ว ถ้ายังมีหนี้สินอยู่กฎหมายบทนี้ให้เป็นพับแก่เจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ไม่สามารถเรียกร้องได้อีก หนี้เป็นอันจบกัน คดีให้เลิกล้มกันไป

เช่นนี้แล้วกฎหมายโบราณมีการบังคับระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวคล้ายกับกฎหมายล้มละลายในปัจจุบันหากนำเอามาเปรียบเทียบกับกันในกฎหมายล้มละลายในปัจจุบันการฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายลูกหนี้ก็ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัว เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วเจ้าหนี้ทั้งหลายต้องมาขอรับชำระหนี้ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หากล่วงเลยแล้วเจ้าหนี้ทั้งหลายก็หมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ หรือถ้าคดีล้มละลายเสร็จสิ้นไปโดยวิธีอื่นไม่ว่าด้วยการประนอมหนี้ โดยศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการเป็นบุคคลล้มละลาย หรือยกเลิกการล้มละลายก็ดี เจ้าหนี้ที่ไม่ขอรับชำระหนี้ บรรดาหนี้สินทั้งหลาย เจ้าหนี้ไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ได้อีกโดยผลของกฎหมายแม้ลูกหนี้จะพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายไปแล้ว เท่ากับหนี้นั้นระงับ

บทที่ 51 “กูหนี้ท่านเมื่อเป็นไท แลจำเนียรไป แลลูกหนี้ ยากจนเป็นทาส ท่านให้เอาตัวผู้ถือหนี้ออกมาตีค่าขาย แจกแก่เจ้าหนี้ทั้งปวงตามกรมธรรม์ ใครเบีย้มากได้มาก ใครเบีย้น้อยได้น้อย” บทนี้หมายความว่า เป็นหนี้เขาต่อมายากจนลงเป็นทาสเขา ท่านให้เอาตัวผู้ถือหนี้ออกมาตีค่าขาย แจกแก่เจ้าหนี้ทั้งปวง ตามสัญญาที่กูหนี้เขามาเป็นหนี้คนไหนมากคนนั้นก็ ได้มากเป็นหนี้คนไหนน้อย คนนั้นก็ได้น้อย

บทที่ 52 “ทหาร พลเรือน เป็นไพร่หลวง กูหนี้ถือสินท่าน สินล้นพ้นตัว คงแต่ตัวผู้ถือหนี้ ท่านให้ยื่นขาย ได้เท่าใดยกไว้แก่ข้าราชการกึ่งหนึ่งๆ นั้นให้แก่เจ้าหนี้ ผู้ใดได้เรียกก่อนได้สองส่วน กว่านั้นให้คนละส่วนเงินใครมากก็ได้มาก เงินใครน้อยก็ได้น้อย แลซึ่งเจ้าหนี้มิได้เอากกรมธรรม์ออกมายังตระลาการ หากว่าเอาเงินนั้น ท่านมิให้มีส่วนแจกนั้นเลย”

บทนี้เกี่ยวกับข้าราชการที่เป็นหนี้ ทหารหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน ถ้าเป็นหนี้เขามีหนี้สินล้นพ้นตัว เหลือแต่ตัวก็ให้ตัวมาขาย เมื่อขายได้เท่าใดก็ให้ยกให้ข้าราชการกึ่งหนึ่ง กึ่งหนึ่ง

แบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ ใครเป็นโจทก์ได้สองส่วน นอกนั้นได้คนละส่วน ใครเงินมากได้มากใครเงินน้อยได้น้อย ส่วนเจ้าหนี้ที่ไม่ได้เอาสัญญามาแสดงก็ไม่ให้ได้รับส่วนแบ่ง

2.4 ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะกู้หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110³⁶

การแก้ไขกฎหมายฉบับนี้เนื่องจากได้มีพระราชปรารภในรัชกาลที่ 5 ว่า การค้าขายกำลังรุ่งเรือง สมควรช่วยเหลือบุคคลที่เคราะห์ร้ายที่กำลังค้าขายขาดทุนโดยไม่คิดน้อยคนผู้ใด ไม่ให้ถูกเจ้าหนี้ใจร้ายใช้อำนาจเร่งรัดหนี้สินอย่างโหดร้ายตามกฎหมายเดิม จึงให้มีการบัญญัติวิธีการล้มละลายใหม่แทน³⁷

หลักในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะกู้หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110 เนื่องจากกฎหมายลักษณะกู้หนี้ที่มีใช้อยู่มีข้อบังคับที่ร้ายแรงที่เจ้าหนี้อาจทำแก่ลูกหนี้ได้ ขณะนั้นจำนวนลูกหนี้ที่ใช้นี้ไม่ได้มีจำนวนทวีขึ้น เพราะการค้าขายในประเทศไทยได้มีการขยายออกไปเกี่ยวข้องกับนานาประเทศทำให้มีพ่อค้ามากขึ้น กฎหมายเก่าที่ใช้อยู่เกิดผลร้ายทำให้ลูกหนี้ผู้ยากไร้เดือดร้อนยิ่งนัก ทั้งเป็นเหตุชักนำให้ลูกหนี้ออกร้างเพื่อหลบหนีให้พ้นจากผลร้ายแห่งกฎหมาย จึงจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายให้ทุเลาลงการค้าโดยให้เป็นไปตามยุคธรรมเพื่ออุดหนุนให้การค้าขายเจริญยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติ ร.ศ. 110 ยกเลิกข้อความในลักษณะกู้หนี้ที่อนุญาตให้ขายตัวลูกหนี้เป็นทาส (ม.1) แล้วใช้ข้อความดังนี้ คนทุกคนจะเป็นบุคคลโดยนิติสมมุติหรือบุคคลธรรมดาที่ดีซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัวอาจร้องขอต่อศาลให้ตนล้มละลาย และให้ตั้งเจ้าพนักงานเป็นผู้ตรวจจัดการชำระหนี้สิน ศาลจึงต้องตั้งเจ้าพนักงานไปตรวจจัดการรวบรวมทรัพย์สินสมบัติและบัญชีของลูกหนี้ทั้งสิ้น (ม.3) เมื่อพิจารณาและตรวจบัญชีแล้ว หากศาลเห็นว่ามีความสมควรก็มีอำนาจเรียกประกันตัวลูกหนี้ผู้ที่ขอล้มละลาย หรือหากว่ามีผู้ร้องขอต่อศาล หรือได้ความว่าลูกหนี้คิดจะหลบหนีหรือขังกักทรัพย์สมบัติศาลมีอำนาจสั่งให้กักขังลูกหนี้ไว้ได้ ส่วนเจ้าพนักงานที่ศาลตั้งให้จัดการเรื่องนั้นๆก็ต้องทำรายงานขึ้นเสนอศาลเพื่อจะได้ตัดสินแบ่งเฉลี่ยทรัพย์ของลูกหนี้ในระหว่างเจ้าหนี้ซึ่งได้พิสูจน์หนี้แล้วตามสัดส่วนจำนวนหนี้ที่มีมากหรือน้อย (ม.5) ที่สุดถ้าได้ความว่าลูกหนี้ทำโดยสุจริตไม่มีเหตุสงสัยว่าลูกหนี้ได้ออกร้างหรือขังกักปิดบังทรัพย์ เมื่อได้ใช้หนี้สินเชิงแล้ว ศาลต้องตัดสินให้คดีเลิกกัน และนำคำพิพากษาลงในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้ปรากฏชื่อผู้ล้มละลายไว้ (ม.6) อย่างไรก็ดีเมื่อศาลได้ตัดสินให้เลิกคดีแล้ว หากภายหลังเจ้าหนี้สืบได้ว่าลูกหนี้ได้ปิดบังทรัพย์สมบัติหรือนอกร้างเจ้าหนี้ที่ไม่ปรากฏในเวลาชำระ หรือลูกหนี้ได้ทรัพย์สินมาภายหลัง เจ้าหนี้ก็มีอำนาจร้องขอต่อศาลให้เรียกลูกหนี้มาพิจารณาได้อีก (ม.7)

³⁶ มองซิเออร์ เอ.ซี.เลเดเกอร์. (2457). คำอธิบายพระราชบัญญัติล้มละลาย (พฤศจิกายน) น.16-17.

³⁷ เสนอ บุญเกียรติ. (2513). "กฎหมายล้มละลาย" มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ พระนคร น.3.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะกู้หนี้ ร.ศ. 110 แม้มีข้อดีกว่ากฎหมายเก่าแต่ก็มีข้อเสียอยู่หลายประการเช่นกัน คือ

1. ใช้ได้เฉพาะกรณีที่ถูกหนี้ร้องขอเอง
2. ไม่มีกำหนดเวลาที่ให้ลูกหนี้พ้นจากคดี
3. ไม่ถ่วงถ่วง

พระราชบัญญัติล้มละลายรัตนโกสินทรศก 127 และกฎข้อบังคับของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ลงวันที่ 13 ตุลาคม ศก 127 กฎหมายฉบับนี้ได้แก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะกู้หนี้ ร.ศ. 110 อยู่บ้างในเรื่องให้อำนาจเจ้าหนี้ฟ้องร้องขอให้ลูกหนี้ซึ่งใช้หนี้ไม่ได้เป็นบุคคลล้มละลาย ต่างกับกฎหมายลักษณะกู้หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110 เพราะว่าลูกหนี้จะขอให้ตนล้มละลายไม่ได้ กลับเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ฝ่ายเดียว มีเพียงข้อเดียวที่ยังไม่ได้แก้ไขคือ มิได้ตั้งข้อบังคับที่ใช้หนี้แล้วหรือใช้หนี้ยังไม่ครบ พ้นจากคดีได้ทีเดียว

จำนวนหนี้จะต้องตั้งแต่ 1,000 บาท ขึ้นไปต้องเป็นหนี้ที่แน่นอน ลูกหนี้สามารถแสดงหลักฐานต่อผู้คดีได้ภายใน 15 วัน ว่าสามารถชำระหนี้ได้ ถ้าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ทั้งหมด ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย เมื่อลูกหนี้ถูกพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว ให้ศาลบังคับให้ลูกหนี้ส่งบัญชีทรัพย์สินและเอกสารสำคัญแก่เจ้าพนักงานทำคำชี้แจงเกี่ยวกับทรัพย์สินของตัวเอง(เทียบกับการนัดไต่สวนโดยเปิดเผยในปัจจุบัน) ศาลมีอำนาจสั่งว่า การโอนหรือการใช้หนี้ของลูกหนี้ อันเป็นการทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบเป็นอันใช้ไม่ได้ (ปัจจุบันให้ศาลเพิกถอนการโอนที่ไม่ชอบ) ศาลต้องบังคับคดีตามคำสั่งให้ล้มละลายทันที แม้มีอุทธรณ์อยู่ก็ตาม เว้นแต่ห้ามมิให้เฉลี่ยทรัพย์สินจนกว่าคดีจะถึงที่สุด³⁸

2.5 ตามพระราชบัญญัติลักษณะล้มละลายรัตนโกสินทรศก 130³⁹

เจ้าหนี้ซึ่งอาจแสดงว่าผู้หนึ่งที่เป็นลูกหนี้ตั้งแต่ 1,000 บาท ขึ้นไปได้งดการใช้หนี้ มีอำนาจร้องขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย แลก่อนที่จะสั่งให้ล้มละลาย หากว่ามีเหตุสมควร เจ้าหนี้อาจขอให้ศาลถอนอำนาจของลูกหนี้มิให้รักษาทรัพย์สินสมบัติของตนได้ต่อไป โดยขอให้ศาลตั้งเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์แทนลูกหนี้ไว้ชั่วคราว

เมื่อศาลพิจารณาคดีแล้ว จนกระทั่งมีคำสั่งให้ล้มละลาย กฎหมายดังกล่าวนี้ก็มีขั้นตอนต่างๆ เฉกเช่นในกฎหมายล้มละลายปัจจุบันคือกฎหมายกำหนดให้ถอนอำนาจลูกหนี้ในการจัดการทรัพย์สินสมบัติ เป็นของเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ (เทียบกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์) จัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติของผู้ล้มละลายเข้าสู่กองล้มละลายเพื่อแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ที่พิสูจน์หนี้ (เทียบได้กับ

³⁸ ปรีชา พานิชวงศ์. (2546). “คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย” นิติบรรณการ สิงหาคม น.11-12.

³⁹ มองซิเออร์ เอ.ซี.เลเดเกอร์. (2457). คำอธิบายพระราชบัญญัติล้มละลาย (พฤศจิกายน) น.

การขอรับชำระหนี้ในปัจจุบัน) มีการเรียกประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก เพื่อไต่สวนเกี่ยวกับกิจการทรัพย์สินสมบัติของผู้ล้มละลายว่าอย่างไร เป็นการค้นหารายได้ (ยึดทรัพย์สินสมบัติของผู้ล้มละลาย ควรจะ ได้รับ) แลรายจ่าย (คือพิสูจน์หนี้ซึ่งเจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอ) ในการประชุมเจ้าหนี้ทั้งหลาย เพื่อปรึกษาว่า ควรจะยอมรับคำขอในเรื่องนี้หรือไม่ (เทียบกับการขอประนอมหนี้ในปัจจุบัน) แลทั้งศาลมีคำสั่ง เห็นชอบแล้ว ก็เป็นอันหมดการล้มละลาย ถ้าไม่มีคำขอตกลงในเรื่องนี้หรือเจ้าหนี้ไม่ยินยอมตาม คำขอ ศาลต้องจัดการไต่สวนสอบถามผู้ล้มละลายโดยเปิดเผยถึงกิจการทรัพย์สินสมบัติแลเหตุผลที่ต้อง ขาดทุนถึงกับล้มละลาย

เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ต้องจัดแจงให้เจ้าพนักงานกองหมายขายทอดตลาดทรัพย์สิน สมบัติของลูกหนี้แลหักค่าธรรมเนียมต่างๆ แล้วส่งเงินที่เหลือให้เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์เพื่อที่จะ เฉลี่ยในระหว่างเจ้าหนี้ หากว่าจำนวนเงินที่เจ้าหนี้ได้รับเป็นอันสมควรอยู่แล้ว ทั้งได้ความว่าลูกหนี้ ไม่ได้กระทำผิดหรือข้อ โกงอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการต้องโทษตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ศาลมีอำนาจออกคำสั่งอนุญาตให้ผู้ล้มละลายพ้นจากคดีได้ หรืออนุญาตโดยออกข้อบังคับที่ เห็นสมควรก็ได้ (เทียบกับการปลดลูกหนี้จากการเป็นบุคคลล้มละลายในปัจจุบัน) ผู้ล้มละลายก็จะ หลุดพ้นจากหนี้สินต่างๆ ซึ่งจะเป็นหนี้อันพิสูจน์ได้ในคดีล้มละลาย แลไม่ต้องรับผิดชอบอีกต่อไป หากว่าเจ้าหนี้ ผู้เป็น โจทก์ ชัดขึ้น ละเลย หรือทิ้งความ หรือผู้ล้มละลายนำสืบได้ว่าตนได้ใช้หนี้สิน ครบแล้ว ก็เป็นการหมดการล้มละลายอีกอย่างเช่นกัน

2.6 ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 (ฉบับปัจจุบัน)

พระราชบัญญัติล้มละลายได้มีการแก้ไขครั้งยิ่งใหญ่กว่าได้ในปี พ.ศ. 2483 โดยสภา ผู้แทนราษฎรในขณะนั้น ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แบ่งเป็น 3 วาระด้วยกันกล่าวคือ

ครั้งที่ 1 เป็นการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 13/2483 (สามัญ) สมัยที่ 2 ชุดที่ 3 เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2483 เรื่อง “เสนอร่างพระราชบัญญัติลักษณะล้มละลาย พุทธศักราช 2483”

ในการประชุมครั้งนี้มีหลักการว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ. 130 มีข้อบกพร่อง ในสาระสำคัญอยู่หลายประการ การดำเนินกระบวนการพิจารณาล้มละลายยังไม่รวดเร็วและรัดกุมพอ อีกทั้งการค้ำในประเทศไทย เวลานี้กำลังขยายตัวแพร่หลายไปทุกจังหวัด รัฐบาลได้ปรับปรุงร่าง พระราชบัญญัติล้มละลายขึ้นใหม่ทั้งฉบับ มีสาระสำคัญดังนี้

หลายสิบปีแล้ว ในพระราชบัญญัตินั้นมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการเป็นต้นว่า ตัวบทยังไม่สมบูรณ์ และถ้อยคำที่ใช้ยังไม่ถูกต้องตามสมัยนิยมเป็นกฎหมายเก่าๆ ลูกหนี้ยังมีทาง ทุจริตที่จะบังทรัพย์ ประวิงทรัพย์ เจ้าหนี้ที่ไม่แท้จริงอาจเกิดขึ้นโดยง่าย ทำให้เจ้าหนี้ที่แท้จริงเสีย

ประโยชน์ การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเฉพาะการรวบรวมทรัพย์สินยังไม่รวดเร็วและรัดกุมพอ การแบ่งงานและการประสานงานระหว่างศาล และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ยังไม่เหมาะสม เป็นต้น

ที่ประชุมส่วนมากเห็นด้วยกับที่รัฐบาลเสนอมา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึง “รับหลักการแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย” นี้ (โดยมีคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ 9 นาย คือ ของรัฐบาลมี 4 นายและสมาชิกเลือก 5 นายคือ 1. พระยาอัลดพิ ธรรม ประคัลภ์ 2. นายเดือน บุนนาค 3. หลวงจักรปราณีศรีสีลวิสุทธิ์ 4. หลวงสารนัยประสาส์น 5. เจ้าพระยา ศรีธรรมาธิเบศ 6. พระยาวิฑูรธรรมพิเนตุ 7. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ 8. นายชิต เวชประสิทธิ์ 9. นายเตียง ศิริขันธ์)

ครั้งที่ 2 เป็นการพิจารณานอกสมัยประชุม ครั้งที่ 15/2483 วันที่ 21 กันยายน 2483 ญัตติเรื่อง “ขอให้กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483”

ครั้งที่ 3 เป็นการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 7/2483 (วิสามัญ) สมัยที่ 2 ชุดที่ 3 เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2483 “พิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว” เพื่อพิจารณาในวาระที่ 2 และ 3 เป็นการแปรญัตติ และรับหลักการ

ในการประชุมครั้งนี้ สภาผู้แทนราษฎรได้มีการขอแปรญัตติที่ตนเสนอไว้กรณีที่ยังไม่เห็นด้วย จนครบทุกมาตราสิ้นสุดที่มาตรา 202 ทวิ และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วยกับพระราชบัญญัตินี้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงประกาศว่าให้พระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้เป็นกฎหมายได้

พระราชบัญญัติล้มละลายพ.ศ. 2483 ฉบับนี้มีการแก้ไขหลักกฎหมายเกาอยู่หลายประการในเรื่องต่างๆมากมาย เป็นการนำข้อดีมาใช้ นำข้อเสียมาปรับปรุง และเพื่อให้ทันกับยุคสมัยที่ปรับเปลี่ยนไป อาทิเช่น หลักเกณฑ์การฟ้องคดีจากที่ใช้คำว่าลูกหนึ่งด ใช้เงินเป็นวงหลักว่าลูกหนึ่งต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัว ก่อนที่ลูกหนึ่งจะถูกพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายต้องผ่านขั้นตอนการถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดก่อน เปิดโอกาสให้ลูกหนึ่งมีการประนอมหนี้ได้ทั้งก่อนล้มละลายและหลังล้มละลาย วางบทบัญญัติเกี่ยวกับการยกเลิกการล้มละลาย มีการวางหลักให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์วางเงินหลักประกันค่าใช้จ่าย เพิ่มอำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนึ่ง ในการเข้าสู่คดีแทนลูกหนึ่ง

พระราชบัญญัติล้มละลายพ.ศ. 2483 มีการแก้ไขปรับปรุงอีกหลายครั้ง (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2511) (ฉบับที่ 3 พ.ศ.2526) (ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2541) (ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2542) (ฉบับที่ 6 พ.ศ.2543) (ฉบับที่ 7 พ.ศ.2547) และ (ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2558) โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำนวนหนี้ขั้นต่ำที่

เจ้าหนี้จะมีสิทธิฟ้องให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายก็จากกฎหมายเดิมคือไม่น้อยกว่า 1,000 บาท เป็นไม่น้อยกว่า 30,000 บาท (พ.ศ.2511) ต่อมาเปลี่ยนเป็น ไม่น้อยกว่า 50,000 บาท สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา และไม่น้อยกว่า 500,000 บาท สำหรับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล (พ.ศ.2526) จนกระทั่งปัจจุบันกำหนดให้จำนวนหนี้ขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 1,000,000 บาท สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา และไม่น้อยกว่า 2,000,000 บาท สำหรับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล(พ.ศ.2542) เป็นต้นมา

อย่างไรก็ตามกฎหมายล้มละลายในปัจจุบันก็คงจำกัดสิทธิของลูกหนี้ไม่ให้ลูกหนี้ไปกระทำการใดๆ ในทางเสียหายในทางทรัพย์สินอันจะก่อให้เกิดเจ้าหนี้ไม่ได้รับชำระหนี้ หรือคิดน้อยลงกับเจ้าหนี้อื่นในการถ่ายทรัพย์สิน การชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ต้องผ่านกองการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ในด้านเจ้าหนี้เอง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ เจ้าหนี้สามัญ เจ้าหนี้ทั่วไป เจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้บุริมสิทธิ หลังจากที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดขั้นตอนการสำคัญของการใช้สิทธิก็คือการยื่นขอรับชำระหนี้ หากไม่ยื่นสิทธิต่างๆ ก็ระงับ เข้าไปในคดีไม่ได้อีก การยื่นขอรับชำระหนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญมากๆ เว้นเสียแต่ว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายล้มละลายไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ได้

3. หลักความคุ้มครองเจ้าหนี้ และการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483

เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินทั้งหลายของลูกหนี้⁴⁰ หากลูกหนี้มีทรัพย์สินเพียงพอแก่การชำระหนี้ หรือลูกหนี้มีเจ้าหนี้เพียงคนเดียว การจัดสรรทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้นั้นย่อมไม่มีปัญหาอะไรมากนัก ถ้าลูกหนี้มีทรัพย์สินพอเจ้าหนี้ก็ได้รับชำระหนี้จนครบถ้วน ในกรณีลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้ แต่มีเจ้าหนี้รายเดียว เจ้าหนี้ก็ได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ไปทั้งหมดแต่ผู้เดียว ในกรณีมีเจ้าหนี้หลายรายทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่พอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทุกราย เจ้าหนี้แต่ละรายจะได้รับชำระหนี้ก่อนหลังอย่างไร ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้เจ้าหนี้คนไหนก่อนกัน ก็ต้องมาดูว่าสิทธิของเจ้าหนี้แต่ละรายสิทธิใครดีกว่ากัน สิทธิที่ว่านี้คือเจ้าหนี้เหล่านั้นมีสิทธิอะไรดีกว่ากัน ในระหว่างเจ้าหนี้ด้วยกันเอง เจ้าหนี้ที่มีบุริมสิทธิย่อมได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ ถ้าเจ้าหนี้ทุกคนเป็นเจ้าหนี้สามัญ ลูกหนี้จะชำระหนี้ให้เจ้าหนี้คนไหนก่อนอย่างไรก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้ล้มละลาย การแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้เป็นไปตามสัดส่วนแห่งหนี้

⁴⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 214 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา 733 เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิง รวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่นๆ ของบุคคลภายนอก ค้ำชำระแก่ลูกหนี้ด้วย.

โดยเสมอภาคกัน ในกรณีที่เจ้าหนี้ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษายึดทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อมาชำระหนี้ โดยวิธีการขายทอดตลาด เจ้าหนี้สามัญย่อมไม่มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดก่อนหากทรัพย์นั้นมีการจำนอง เจ้าหนี้ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนคือเจ้าหนี้ที่มีอำนาจเหนือหลักประกันนั้นหรือกล่าวโดยทั่วไปว่าเจ้าหนี้มีจำนองเป็นประกัน จึงได้รับสิทธิตามกฎหมายให้ได้รับชำระหนี้ก่อนจากทรัพย์สินหลักประกัน โดยให้ถือว่าเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิ แต่หากทรัพย์นั้นปลอดการจำนองเจ้าหนี้สามัญก็ย่อมได้รับชำระหนี้จากเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดไปเต็มจำนวน เว้นเสียแต่ว่ามีเจ้าหนี้อื่นอีกร้องขอเข้ามาขอเฉลี่ยทรัพย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 290 แต่หากเป็นคดีล้มละลายเจ้าหนี้จะอ้างสิทธิของตนรับชำระหนี้ไปทั้งหมดแต่รายเดียวไม่ได้ แม้กระทั่งเป็นเจ้าหนี้มีประกัน การแบ่งทรัพย์สินให้เจ้าหนี้ในคดีล้มละลายเป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 130 ซึ่งได้จัดลำดับผิดแผกออกไป เจ้าหนี้จะอ้างบุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขอรับชำระหนี้ก่อนหาได้ไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

กรมสรรพากรจะขอรับชำระหนี้ค่าภาษีอากรก่อนในคดีล้มละลาย โดยอ้างบุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หาได้ไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 881/2517)⁴¹

3.1 เจ้าหนี้มีประกันในกฎหมายล้มละลาย

มาตรา 6 เจ้าหนี้มีประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้บุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำจากหลักการดังกล่าวแยกพิจารณาได้ดังนี้

เจ้าหนี้มีประกันเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ ทรัพย์สินที่เป็นประกันนั้นต้องเป็นของลูกหนี้ หากเป็นของบุคคลอื่นไม่ถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายเนื่องจากสิทธิเหนือทรัพย์สินที่มีไม่ใช่ของลูกหนี้แต่เป็นของบุคคลภายนอกที่นำมาประกันหนี้ของลูกหนี้เช่นการที่บุคคลภายนอกนำทรัพย์มาจำนองเป็นประกันหนี้ลูกหนี้ชั้นต้นตามสัญญากู้โดยที่บุคคลภายนอกไม่ได้เป็นหนี้ตามสัญญากู้นั้นด้วย

เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายต่างจากเจ้าหนี้มีประกันตามประมวลกฎหมายแพ่ง กล่าวคือ ตามกฎหมายแพ่งอาจมีประกันได้ทั้งบุคคลและทรัพย์ แต่ตามกฎหมายล้มละลาย เจ้าหนี้มีประกันหมายถึงเจ้าหนี้ที่มีประกันด้วยทรัพย์ และจะต้องเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น⁴²

⁴¹ โสภณ รัตนากร. (2532). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หนี้ สำนักอบรมศึกษาแห่งเนติบัณฑิตยสภา (พฤษภาคม): น.275.

⁴² วิชามหาคุณ. (2551). “คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย” นิติบรรณการ (มิถุนายน): น.25.

สิทธิเหนือทรัพย์สินมิได้เฉพาะในสิทธิดังต่อไปนี้

3.1.1 จำนอง (Mortgage)⁴³ สิทธิในทางจำนอง เจ้าหนี้จะมีสิทธิในทางจำนองที่จะสามารถบังคับชำระหนี้ได้ก่อน สิทธินั้นจะต้องบังคับได้ตามกฎหมายการจำนองที่ดินที่ถูกต้องแล้ว คือต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 714⁴⁴ การที่ลูกหนี้นำโฉนดที่ดินมามอบให้เจ้าหนี้อึดถือไว้จะถือว่าเจ้าหนี้ดังกล่าวเป็นเจ้าหนี้ที่มีประกันในทางจำนองไม่ได้ ปราบกฏตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1673/2511 การที่จำเลยนำโฉนดที่ดินมาวางเป็นประกันในการขอกู้เงินการบังคับคดีนั้นไม่ก่อให้เกิดบุริมสิทธิ และถือไม่ได้ว่าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเป็นเจ้าหนี้ที่มีประกันตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย

3.1.2 จำนำ (Pledge) เป็นกรณีที่เจ้าหนี้ได้รับมอบทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้เป็นประกันหนี้สินของตน ทรัพย์สินนั้นต้องเป็นสิ่งหามทรัพย์⁴⁶

เดิมที่ดินก็อาจจำนำกันได้ แต่เป็นสมัยก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 447/2488, 1373/2497) ปัจจุบันไม่สามารถทำได้คงทำได้เพียงจำนองเท่านั้น การจำนำไม่ต้องทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนเหมือนเช่นจำนอง เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้เพียงส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำเท่านั้น และไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือแต่อย่างใด ส่วนในการบังคับจำนำเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้รับจำนำสามารถที่จะเอาทรัพย์สินที่จำนำออกขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระหนี้โดยไม่ต้องฟ้องศาล แต่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ก่อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 764⁴⁷ แต่หากเป็นการจำนองต้องมีการฟ้องคดีก่อนจึงจะนำทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาด

⁴³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 702 อันว่าจำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้จำนอง เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจำนอง.

⁴⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 714 บัญญัติว่า อันสัญญาจำนองนั้น ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่.

⁴⁵ เอื้อน ขุนแก้ว (2556) “กฎหมายล้มละลาย” กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด (มีนาคม) น.10.

⁴⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 747 อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสิ่งหามทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้.

⁴⁷ ทวี กสิพงษ์ “คำสอนวิชากฎหมายลักษณะล้มละลาย”.

กรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการจำนำ⁴⁸

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5603/2544 เจ้าหนี้ยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่การครอบครองของผู้จำนำ สิทธิจำนำย่อมระงับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 769⁴⁹ ไม่มีสิทธิอย่างเจ้าหนี้มีประกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 534/2504 การที่ลูกหนี้นำไปรับของคลังสินค้ามามอบให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันการกู้เงิน มิใช่การจำนำ อีกทั้งต่อมาจำเลยก็นำไปรับของนั้นไปขายเสียแล้ว ไม่ถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 450/2536 จำเลยทำสัญญามอบไปรับฝากไว้เป็นประกันหนี้ ถ้าจำเลยผิดสัญญายอมให้ธนาคารนำเงินจากบัญชีเงินฝากชำระหนี้ได้ทันทีและตราใบที่ธนาคารยังไม่ชำระหนี้จำเลยจะไม่ถอนเงิน สัญญานี้ไม่ใช่เป็นการจำนำ ธนาคารไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3293/2544 สมุดเงินฝากธนาคารไม่ใช่สิทธิซึ่งมีตราสารไม่สามารถจำนำได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 750⁵⁰

3.1.3 สิทธิยึดหน่วง (Right of Retention)⁵¹ ผู้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น จะต้องมิเห็นเป็นคุณเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ครอบครอง สามารถยึดหน่วงทรัพย์สินไว้จนกว่ารับชำระหนี้

ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วง (The holder of a right of retention) จะใช้สิทธิของตนแก่ทรัพย์สินทั้งหมดที่ยึดหน่วงไว้นั้น จนกว่าจะชำระหนี้สิ้นเชิงได้⁵²

ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วง ก็คือเจ้าหนี้ที่สามารถยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ในครอบครองเพื่อเห็นว่การครอบครองไว้ เพื่อต่อรองในการชำระหนี้อันเกี่ยวกับตัวทรัพย์สินนั้น สิทธิยึดหน่วงเป็นทรัพย์สินติดกับตัวทรัพย์สิน ซึ่งอาจใช้ย้ันลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายได้โดยทั่วไป

⁴⁸ ฌอร์ฌ กุลพิโมกซ์ (2549) “ล้มละลาย” พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พิมพ์อักษร น.54.

⁴⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 769 “อันจำนำย่อมระงับสิ้นไป (1) เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไปเพราะเหตุประการอื่นมิใช่เพราะอายุความ หรือ (2) เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่การครอบครองของผู้จำนำ”.

⁵⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 750 “ถ้าสิทธิที่จำนำซึ่งเป็นตราสารและมิได้ส่งมอบตราสารนั้นให้แก่ผู้รับจำนำ ทั้งมิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือแจ้งการจำนำแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยไซ้ร้ ท่านว่าการจำนำย่อมเป็นโมฆะ”.

⁵¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 241 ผู้ใดเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น และมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์แก่ตนเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งครอบครองนั้นไซ้ร้ ท่านว่าผู้นั้นจะยึดหน่วงทรัพย์สินไว้จนกว่าจะได้ชำระหนี้ก็ได้ แต่ความที่กล่าวนี้มีให้ใช้บังคับ เมื่อหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนด.

⁵² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 244.

จนกว่าจะได้ชำระหนี้โดยสิ้นเชิง หรือมีหลักประกันอื่นมาแทนที่ ลูกหนี้จะเรียกร้องให้ระงับสิทธิยึดหน่วงด้วยการประกันตามสมควรได้⁵³

สิทธิยึดหน่วงเป็นการก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 241-250 ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้น แม้จะมีเจ้าหนี้อื่นจะบังคับชำระหนี้จากสิทธิยึดหน่วงนั้น ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงก็ไม่จำเป็นต้องคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินนั้น ครอบครองได้โดยไม่ต้องชำระหนี้โดยสิ้นเชิง อีกทั้งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 287 ได้มีการรับรองสิทธิของผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงไว้กับเจ้าหนี้ ที่จะบังคับคดีคือ “ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 288 และ 289 บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงบุริมสิทธิหรือสิทธิอื่นๆ ซึ่งบุคคลภายนอกอาจร้องขอให้บังคับเหนือทรัพย์สินนั้นได้ตามกฎหมาย”⁵⁴

สิทธิยึดหน่วงนอกจากที่ก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 241-250 แล้วยังแทรกอยู่ในมาตราอื่นอีกๆ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังนี้⁵⁵

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 468 ,469 ผู้ขาย สิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินที่ขายไว้ได้ จนกว่าจะได้ชำระราคา

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 452 ผู้ครอบครองสังหาริมทรัพย์ชอบที่จะจับสัตว์ของผู้อื่นที่เข้ามาทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์ที่ตนครอบครองและยึดสัตว์นั้นไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทนอันจะพึงต้องใช้แก่ตนได้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 630 ผู้ขน มีสิทธิยึดสินค้าเท่าที่จำเป็นไว้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ค่าขนส่งและอุปกรณ์ได้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 670 ผู้รับฝาก มีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินซึ่งฝากไว้ได้จนกว่าจะได้รับเงินที่ค้างชำระแก่ตนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์สินนั้น

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 819 ตัวแทน ชอบที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินของตัวการอันตกอยู่ในความครอบครองของตนไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาค้างชำระแก่ตนเพราะการเป็นตัวแทน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 679 เจ้าสำนักโรงแรม ชอบที่จะยึดหน่วงเครื่องเดินทางหรือทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเดินทางหรือแขกอาศัย อันเอาไว้ในโรงแรม

⁵³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 249.

⁵⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 287.

⁵⁵ ทวี กสิพงษ์ “คำสอนวิชากฎหมายลักษณะล้มละลาย”.

ไฮเตล หรือสถานที่เช่นนั้นได้ จนกว่าจะได้รับใช้เงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตนเพื่อการพักอาศัยและการอื่นๆ อันได้ทำให้แก่คนเดินทางหรือแขกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการนั้น รวมทั้งการชดใช้เงินทั้งหลายที่ได้ออกแทนไปด้วย

ตามปกติสิทธิยึดหน่วงจะต้องเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีหนี้เกี่ยวพันในการชำระ แต่กรณีของเจ้าของโรงแรมหนึ่งที่มาพักไม่เกี่ยวกับทรัพย์สินตัวทรัพย์สินที่ถูกยึดไม่ ไม่เข้าหลักทั่วไปของสิทธิยึดหน่วงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 241 แต่ก็เข้าอยู่ในลักษณะพิเศษที่กฎหมายให้สิทธิยึดหน่วงได้โดยเฉพาะ

ทั้งหมดที่กล่าววนอกจากที่กฎหมายจะบัญญัติไว้แล้วในส่วนนั้นๆ และข้างต้นนี้ถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายทั้งสิ้น สิทธิยึดหน่วง กับจำนำ จำนอง ย่อมเป็นสิทธิที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินที่เจ้าหนี้สามารถจะบังคับได้ก่อนในการชำระหนี้ เพียงแต่การจำนำ จำนอง เกิดขึ้นโดยสัญญา แต่สิทธิยึดหน่วงเกิดขึ้นโดยกฎหมาย และอีกอย่างที่แตกต่างกันคือ จำนำ จำนอง ผู้รับจำนำหรือเจ้าหนี้สามารถที่จะนำทรัพย์สินที่จำนำ หรือจำนอง ออกขายทอดตลาดมาชำระหนี้ได้ แต่สิทธิยึดหน่วงมีเพียงยึดหน่วงไว้เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้แต่ไม่ สามารถนำทรัพย์สินนั้น ออกขายทอดตลาดได้ เว้นแต่ในบางกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้พิเศษเช่นสิทธิของเจ้าของโรงแรมตาม มาตรา 679 สิทธิของผู้รับขนตามมาตรา 631 วรรค 3 และ สิทธิของผู้ขายตามมาตรา 470 ฯลฯ ส่วน สิทธิยึดหน่วงตามหลักทั่วไปในมาตรา 241 เจ้าหนี้คงมีสิทธิเพียงยึดหน่วงทรัพย์สินนั้นไว้ไม่ให้ไป อยู่ในการครอบครองของเจ้าของหรือเจ้าหนี้ มิเช่นนั้นก็ไม่อาจอ้างให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยอาศัย สิทธิยึดหน่วงได้เพื่อให้ได้รับชำระหนี้ก่อนส่งมอบทรัพย์สินนั้นได้ แต่หากมีดอกผลเกิดขึ้นในระหว่าง นั้นผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงสามารถนำดอกผลนั้นเก็บออกขายมาชำระหนี้ตนได้ตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์มาตรา 245⁵⁶ ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงสามารถใช้ดอกผลนั้นได้ทั้งดอกผลนิติบัญญัติ และ ดอกผลธรรมดา ต่างกับสิทธิของผู้รับจำนำที่สิทธิในดอกผลมีเพียงดอกผลนิติบัญญัติเท่านั้นตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 761⁵⁷

การใช้สิทธิยึดหน่วงไม่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์มาตรา 248⁵⁸ หนี้หนี้จึงขาดอายุความได้ แต่แม้หนี้ขาดอายุความแต่สิทธิยึดหน่วงไม่

⁵⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 245 “ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงจะเก็บดอกผลแห่งทรัพย์สินที่ ยึดหน่วงไว้ และจัดสรรเอาไว้เพื่อการชำระหนี้แก่ตนก่อนเจ้าหนี้อื่นก็ได้”.

⁵⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 761 “ถ้ามิได้กำหนดเป็นอย่างอื่นไว้ในสัญญาหากมี ดอกผลนิติบัญญัติออกจากทรัพย์สินนั้นอย่างไร ท่านให้ผู้รับจำนำจัดสรรใช้เป็นค่าดอกเบี้ยอันค้างชำระแก่ตน.....”.

⁵⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 248 “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 193/27 การ ใช้สิทธิยึดหน่วงหาทำให้อายุความแห่งหนี้สะดุดหยุดลงไม่”.

มีอายุความ ผู้มีสิทธิยึดหน่วงก็ยังคงยึดหน่วงทรัพย์สินนั้นต่อไปได้เพื่อเป็นประกันหนี้จนกว่าลูกหนี้
กว่าจะใช้หนี้เสร็จสิ้น

กรณีที่ไม่ถือว่าเป็นสิทธิยึดหน่วงเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1894/2546 ผู้
ร้องเป็นผู้ครอบครองโฉนดที่ดินเพราะจำเลยมอบให้ยึดถือเป็นประกันเงินกู้ ผู้ร้องจึงมีสิทธิยึดถือ
โฉนดที่ดินไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้คืน แต่เป็นเพียงบุคคลสิทธิที่บังคับกันได้ระหว่างคู่สัญญาไม่
สามารถใช้ยื่นแก่บุคคลอื่นได้ กรณีมิใช่สิทธิยึดหน่วงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา
241 เพราะหนี้ที่ผู้ร้องมีเป็นเพียงหนี้เงินกู้ที่ผู้ร้องจะได้รับชำระคืนเท่านั้นหาได้เป็นคุณแก่ผู้ร้องเกี่ยว
ด้วยที่ดินโฉนดดังกล่าวไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 545/2504 ลูกหนี้กู้เงินไปโดยมอบโฉนดให้เจ้าหนี้ยึด
ไว้เป็นประกัน ไม่ทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิพิเศษในที่ดินตามโฉนดนั้นแต่อย่างใด เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิยึด
หน่วงที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 241 จึงไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกันตาม
กฎหมายล้มละลาย

**3.1.4 เจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ (a creditor possessing
preferential right in the nature of a pledgee)** เช่น เจ้าสำนักโรงแรมมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของ
ผู้มาพักสำหรับค่าเช่าที่พัก, ผู้ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์มีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของผู้เช่าที่อยู่ใน
หรือบนอสังหาริมทรัพย์สำหรับชำระค่าเช่า ฯลฯ

เจ้าหนี้บุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนอง จะถือว่าเป็นเจ้าหนี้มี
ประกันหรือไม่ เช่นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษเหนืออสังหาริมทรัพย์ในมูลซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ในมูล
รักษาสังหาริมทรัพย์ และในมูลจ้างทำของเป็นการงานขึ้นบนอสังหาริมทรัพย์ มีคำพิพากษาศาล
ฎีกาที่ 4791/2536 วินิจฉัยว่า หากมิได้ไปบอกจดทะเบียนไว้ก่อนเริ่มลงมือก่อสร้างอาคาร เพื่อให้
เกิดผลบุริมสิทธิพิเศษเหนืออสังหาริมทรัพย์ ย่อมไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกัน จากคำพิพากษาดังกล่าวจึง
แปลความได้ว่า หากปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายในเรื่องบุริมสิทธิพิเศษเหนืออสังหาริมทรัพย์
แล้ว ย่อมถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันในทางจำนอง⁵⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4791/2536 บุริมสิทธิพิเศษใน
มูลจ้างทำของเป็นการงานทำขึ้นบนอสังหาริมทรัพย์ เจ้าหนี้ต้องทำประมาณราคาชั่วคราวไปบอก
ลงทะเบียนไว้ก่อนเริ่มลงมือทำการก่อสร้างอาคาร เพื่อให้มีผลบริบูรณ์เป็นบุริมสิทธิพิเศษใช้ยื่น
เจ้าหนี้อื่นในการที่จะได้รับชำระหนี้เหนือที่ดินของลูกหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่น หากเจ้าหนี้มิได้จด
ทะเบียนไว้ย่อมไม่มีบุริมสิทธิพิเศษเหนือที่ดินของลูกหนี้และไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้

⁵⁹ วิชามหาคุณ. (2551). “คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย” นิติบรรณการ (มิถุนายน): น.26.

อื่น และถือไม่ได้ว่าเจ้าหนี้เป็นเจ้าหนี้มีประกันตามความหมายในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย เจ้าหนี้คงอยู่ในฐานะที่จะขอรับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างเจ้าหนี้สามัญ⁶⁰

จากที่ศึกษามาทั้งหมดข้างต้นทำให้สามารถแยกได้ว่าเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย ต่างจากเจ้าหนี้ในคดีแพ่งเช่นไร เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิพิเศษในคดีแพ่งแยกได้เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิประเภทต่างๆ จึงเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย และเจ้าหนี้มีประกันในทางจำนอง จำนำ ซึ่งเกิดโดยผลของสัญญาเกิดจากนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ที่มีต่อกัน

สาเหตุที่เราต้องศึกษาเจ้าหนี้บุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากในกฎหมายล้มละลายได้ให้ความหมายเจ้าหนี้มีประกันไว้เช่นเดียวกันแต่ไม่ได้นำมาใช้ทั้งหมดใช้เฉพาะ “เจ้าหนี้บุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ” ซึ่งมีสองอย่างเท่านั้นคือเจ้าสำนักโรงแรมมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของผู้มาพำนักสำหรับค่าเช่าที่พัก, ผู้ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์มีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของผู้เช่าที่อยู่ในหรือบนอสังหาริมทรัพย์สำหรับชำระค่าเช่า ฯลฯ ส่วนการจำนำ จำนอง เพื่อให้เข้าใจลักษณะของกฎหมายนั้นให้ดียิ่งขึ้นต้องศึกษาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นสำคัญ เมื่อเราเข้าใจดีแล้วจะเห็นว่าในส่วนของกฎหมายล้มละลายให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันทรัพย์สินนั้นต้องเป็นของลูกหนี้เท่านั้น เพราะหากทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ก็จะถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายไม่ได้ ซึ่งต่างกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทรัพย์สินนั้น ไม่ใช่ของลูกหนี้ แต่ก็ถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

4. สิทธิในการฟ้องคดี

สิทธิในการฟ้องคดีของเจ้าหนี้ให้ล้มละลายมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ไม่มีการกล่าวถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันเท่าไรนัก เนื่องจากกฎหมายได้ให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้ประเภทนี้ในฐานะเป็นเจ้าหนี้ที่มีสิทธิเหนือหลักประกัน จึงหาจำต้องกล่าวว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้ ดังปรากฏในพระราชบัญญัติลักษณะล้มละลาย รัตนโกสินทรศก 130 ความว่าในการฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมายลักษณะนี้ กฎหมายเขียนว่าผู้ที่ฟ้องต้องเป็นเจ้าหนี้ซึ่งไม่มีประกันในจำนวนหนี้ได้แน่นอนเป็นเงินตั้งแต่ 1,000 บาท ขึ้นไป จะเห็นว่ากฎหมายตั้งแต่โบราณกาลมองว่าเจ้าหนี้มีประกันเป็นบุคคลที่กฎหมายคุ้มครองสิทธิของตนในหลักประกันที่จะได้รับชำระหนี้จากหลักประกันอยู่แล้ว จึงไม่ถูกระทบสิทธิในการที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ แต่ก็ไม่ได้ตัดสิทธิเด็ดขาด ซะทีเดียว หากจำนวนหนี้เกินกว่าราคาทรัพย์สินที่เป็นประกันไปถึง 1,000 บาท เป็นอย่างต่ำ แม้ลูกหนี้ไม่สามารถ

⁶⁰ เอื้อน ขุนแก้ว. (2551). “กฎหมายล้มละลาย” กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด (ก.พ.): น.11.

จะใช้หนี้ก็ได้ ส่วนเจ้าหนี้ผู้มีประกันอันมีราคาเท่ากันหรือสูงกว่าจำนวนหนี้ก็เป็นการแน่ว่าได้เงินครบอยู่เสมอ ไม่เห็นมีเหตุอะไรที่จะร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ไม่ควรให้เจ้าหนี้ผู้มีประกันเช่นนี้มีอำนาจทำให้ความเชื่อถือในส่วนตัวลูกหนี้เสื่อมลงโดยไม่มีประโยชน์ เว้นเสียแต่เจ้าหนี้มีประกันยินยอมให้เอาทรัพย์สินที่เป็นประกันมาเฉลี่ยในระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลาย เมื่อเจ้าหนี้ยินยอมก็ถือเหมือนหนึ่งว่าเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน แล้วหากเป็นหนี้มีจำนวนตั้งแต่ 1,000 บาท ก็ถือว่าฟ้องร้องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ คู่เจ้าหนี้ไม่มีประกัน⁶¹

กฎหมายมองว่าหากยินยอมให้เจ้าหนี้มีประกันฟ้องให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายได้ เจ้าหนี้ก็จะถือประโยชน์จากลูกหนี้มากขึ้นส่วนทั้งที่มีหลักประกันเป็นค้ำประกันในการบังคับชำระหนี้อยู่แล้ว หากเจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ให้เป็นบุคคลล้มละลายด้วยก็ต้องแสดงความบริสุทธิ์ด้วยการสละหลักประกันนำมาเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หากมีหนี้ตามเกณฑ์ก็สามารถใช้สิทธิฟ้องให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายได้อย่างเฉกเช่นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน

การฟ้องคดีของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือการฟ้องคดีของเจ้าหนี้ทั่วไป และการฟ้องคดีของเจ้าหนี้มีประกัน หลักการฟ้องคดีโดยเจ้าหนี้ทั่วไปอยู่ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 วางหลักไว้ว่า ลูกหนี้ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นหนี้บุคคลธรรมดาหรือเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่น้อยกว่าคนเดียวหรือหลายคนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท หนี้นั้นต้องกำหนดได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรืออนาคตก็ตาม⁶² หากเป็นเจ้าหนี้มีประกันนอกจากต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 9 แล้ว ยังมีเงื่อนไขอีก 2 ประการที่เจ้าหนี้มีประกันจะต้องกล่าวมาในฟ้องคือต้องบรรยายว่ามีได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และกล่าวในฟ้องว่าถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้วจะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือดีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้ว เงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท⁶³

เมื่อเห็นว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็ต้องหาวิธีการให้ลูกหนี้เข้ามาชำระหนี้ เช่นการทวงถาม เพราะโดยมากลูกหนี้เมื่อเห็นว่าตนไม่สามารถชำระหนี้ได้ก็จะนิ่งเฉย เจ้าหนี้ฟ้องแล้วบังคับคดีแล้วลูกหนี้ก็นิ่งเฉยเพราะอย่างไรก็ไม่มีทรัพย์สินที่เจ้าหนี้สามารถยึดมาชำระหนี้ได้

⁶¹ มอญซิเออร์ เอ.ซี.เลเดเกอร์. (2459). คำอธิบายพระราชบัญญัติล้มละลาย (พฤศจิกายน): น.26

⁶² พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 แก้ไขล่าสุด (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2547 มาตรา 9.

⁶³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 แก้ไขล่าสุด (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2547 มาตรา 10.

เจ้าหนี้จึงใช้ช่องทางของกฎหมายล้มละลายเป็นอีกช่องทางหนึ่งเพื่อเร่งรัดกับลูกหนี้ในการชำระหนี้ หรือที่เรียกกันว่าเพื่อให้ลูกหนี้สะสางหนี้ ในช่วงแรกลูกหนี้จะกลัวการถูกฟ้องล้มละลายมากเพราะจะมีประวัติไม่ดี และฟังดูก็น่ากลัวก็จะพยายามขอผ่อนหรือเข้ามาชำระหนี้ แต่ในช่วงหลังๆ ลูกหนี้เริ่มรู้กฎหมายส่วนมากก็จะปล่อยให้เจ้าหนี้ดำเนินไปตามกระบวนการของกฎหมาย และคิดว่าเป็นผลเสียอีกตนจะได้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงที่เกิดขึ้น ที่เราจะมักเรียกกันว่า “ล้มบนฟูก”

การฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายมิใช่เป็นการฟ้องเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้แต่เป็นการฟ้องเพื่อจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อไม่ให้ลูกหนี้มีการถ่ายเทหรือโอนย้ายทรัพย์สิน ในการฟ้องเจ้าหนี้ทั้งหลายก็ต้องพึงระวังให้ดีๆ ฟ้องในฐานะเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่ เพราะหากว่าบรรยายฟ้องไม่ครบศาลก็จะไม่รับฟ้องไว้พิจารณาตั้งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 176/2529 เมื่อโจทก์เป็นเจ้าหนี้มีประกัน แต่มิได้ปฏิบัติตามมาตรา 10 (2) ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบที่ศาลจะรับไว้พิจารณา

ในคดีล้มละลายการใช้สิทธิของเจ้าหนี้หลังจากที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วไม่เหมือนกับคดีแพ่งทั่วไป ในกฎหมายล้มละลายได้มีหลักและวิธีการที่ต่างออกไปกล่าวคือกฎหมายวางหลักให้เจ้าหนี้ทั้งหลายใช้สิทธิยื่นขอรับชำระหนี้เท่านั้นจะไปใช้สิทธิอย่างอื่นไม่ได้⁶⁴

5. สิทธิในการบังคับคดี

5.1 การบังคับคดีแพ่ง

การบังคับคดีในทางแพ่งผู้ที่สามารถกระทำได้คือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา โดยเมื่อลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของคำพิพากษากายในระยะเวลาที่กำหนด เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็จะขอศาลออกหมายบังคับคดี เพื่อดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ ออกขายทอดตลาด ซึ่งเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานี้อาจเป็นได้ทั้งเจ้าหนี้สามัญ (ไม่มีหลักประกัน) และเจ้าหนี้ผู้มีหลักประกันพิเศษในทางจำนอง จำนำ เจ้าหนี้รายใดก็ได้ที่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา แต่การใช้สิทธิของเจ้าหนี้สามัญ จะไปกระทบสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีหลักประกันพิเศษไม่ได้ กล่าวคือเจ้าหนี้สามัญที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว สามารถไปยึดทรัพย์หลักประกันของลูกหนี้ที่จำนำหรือจำนองไว้ได้ แต่เมื่อมีการนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด เจ้าหนี้ที่มีหลักประกันพิเศษก็จะได้รับชำระหนี้ก่อน ตามหลักบุริมสิทธิ

⁶⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 27 “เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ได้ก็แต่โดยปฏิบัติตามวิธีการที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หรือเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีแพ่งไว้แล้ว แต่คดียังอยู่ระหว่างพิจารณาก็ตาม”.

การบังคับคดีแพ่งตามหมายบังคับคดี ผู้ที่ทำหน้าที่ตามหมายบังคับคดีเรียกว่า เจ้าพนักงานบังคับคดี ที่จะดำเนินการตามหมายบังคับคดีนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามาขออายัด มีการยึด 2 แบบคือยึดข้ามเขต กับยึดในเขต ยึดในเขตคือทรัพย์ตามคำพิพากษานั้นอยู่ในเขตของศาล ที่มีคำพิพากษาอยู่แล้ว ส่วนยึดข้ามเขตคือทรัพย์ตามคำพิพากษาไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตอำนาจศาลที่ พิพากษานั้น แต่ทรัพย์อยู่ในเขตของศาลอื่น กรณีเช่นนี้เรียกว่ายึดข้ามเขต เมื่อเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา ตั้งเรื่องขอยึดทรัพย์แล้วก็เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่จะต้องออกคำขอยึดทรัพย์ และดำเนินการยึดทรัพย์ และแจ้งไปยังลูกหนี้ให้ทราบ เมื่อขั้นตอนการยึดทรัพย์เสร็จสิ้นก็จะเป็น การนำทรัพย์ที่ถูกยึดออกขายทอดตลาด ซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องมีการขอศาลก่อนเรียกว่าคำ ขอบขาย และเมื่อศาลอนุญาตจึงจะได้จัดทำประกาศขายทอดตลาดส่งให้เจ้าหน้าที่ ลูกหนี้ และผู้มีส่วน ได้เสียในคดีทราบ เพื่อจะได้ทำการขายต่อไปตามรายละเอียดที่แจ้งในประกาศขายนั้น วิธีการขาย ทรัพย์ก็อยู่ภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดี และระเบียบของกรมบังคับคดี เมื่อขายได้ก็นำเงินที่ขายได้มาหักค่าใช้จ่ายและชำระหนี้แก่เจ้าหน้าที่ต่อไป โดยหลักการชำระหนี้ในคดี แพ่งต่างจากคดีล้มละลาย แต่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับชำระหนี้ก่อนคงเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเหนือหลักประกัน นั้นไม่ว่าจะคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย หากมีส่วนเหลือก็จ่ายให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอื่นที่ขอเฉลี่ย ไว้ หรือนำยึดทรัพย์นั้น แต่คดีล้มละลายนอกเหนือจากเจ้าหน้าที่มีประกันการได้รับชำระหนี้ต้อง เป็นไปตามหลักสัดส่วนแห่งหนี้

5.2 การบังคับคดีล้มละลาย

การบังคับคดีล้มละลายกับคดีแพ่งมีความแตกต่างอยู่หลายประการ การบังคับคดี ล้มละลายไม่มีกระบวนการที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องขอศาลออกหมายบังคับคดี จึงไม่มีหมาย บังคับคดี เนื่องจากในคดีล้มละลายกระบวนการเริ่มคดีและวัตถุประสงค์ในการฟ้องต่างจากคดีแพ่ง คดีล้มละลายเจ้าหน้าที่เริ่มฟ้องคดีเพียงเพื่อต้องการให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยเร็ว หรือเพื่อปิดบัญชีได้ โดยเฉพาะในสถาบันการเงิน เมื่อลูกหนี้มียอดหนี้ เข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด เจ้าหน้าที่ก็ ปฏิบัติการฟ้องทันทีให้ลูกหนี้ล้มละลายไว้ก่อน เพื่อให้ลูกหนี้กลัว โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ไม่มี หลักประกัน หรือบังคับหลักประกันเสร็จสิ้นแล้วแต่ยังคงมีส่วนขาดเจ้าหน้าที่ก็จะรอให้ดอกเบี้ยเดิน ไปเมื่อยอดหนี้มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาเจ้าหน้าที่ก็จะฟ้อง ทันทีซึ่งขณะนั้นอายุความการบังคับคดีทางแพ่งก็จะครบสิบปีแล้ว ลูกหนี้ส่วนใหญ่ก็จะมองว่า เจ้าหน้าที่ใช้สิทธิไม่ชอบบ้าง ไม่สุจริตบ้าง จะมีการโต้แย้งกันอยู่เสมอๆ แต่ก็ไม่ว่าจะชนะเจ้าหน้าที่ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ใช้สิทธิโดยชอบตามที่กฎหมายรับรองไว้ ลูกหนี้ก็ต้องรับชะตากรรมนี้ไปโดยคดี

การฟ้องคดีล้มละลาย เมื่อพิจารณาได้ความจริงว่าลูกหนี้เข้าเกณฑ์ตามที่กฎหมาย กำหนดศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ไม่ใช่คำพิพากษาอย่างในคดีแพ่ง ผลของคำสั่งพิทักษ์

ทรัพย์ต่างจากคำพิพากษาในคดีแพ่งอย่างสิ้นเชิงเลยทีเดียว โดยเฉพาะผลต่อลูกหนี้คือ ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะจัดการกิจการใดๆเกี่ยวกับทรัพย์สินของตัวเองได้ แต่เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาดูแลจัดการแทนตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 22

การบังคับคดีในคดีล้มละลาย จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่ต้องมีการออกหมายบังคับคดีอย่างไรในคดีแพ่ง แต่ในคดีล้มละลายก็อาจมีการบังคับคดีแพ่งเข้ามาได้เช่นเดียวกัน ซึ่งไม่ใช่อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรณีเช่นนี้ก็ต้องให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทน การแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมซึ่งอาจแต่งตั้งโดยเฉพาะตัวหรือโดยตำแหน่งก็ได้⁶⁵ ไม่ได้เกิดจากการแต่งตั้งโดยศาลอย่างไรในคดีแพ่ง แต่กฎหมายล้มละลายให้ถือว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นเจ้าพนักงานศาลด้วย ศาลต้องสอดส่องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติหน้าที่โดยเรียบร้อย⁶⁶

ความสัมพันธ์ระหว่างศาลกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กฎหมายล้มละลายได้บัญญัติไว้ในที่ต่างๆ กันหลายมาตราด้วยกันอาทิเช่นตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 159 เมื่อศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ให้แจ้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ เริ่มเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้แล้วศาลจะมีการแจ้งคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบเพื่อที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะได้ปฏิบัติตามคำสั่งศาลและขั้นตอนของกฎหมายต่อไป, มาตรา 19 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ให้ถือเสมือนว่าเป็นหมายของศาลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ายึด ควบคุมบัญชี และเอกสารของลูกหนี้และบรรดาทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ หรือของผู้อื่นอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย

วัตถุประสงค์พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มีความประสงค์ให้ศาลมีหน้าที่ควบคุมเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อให้ดำเนินการไปโดยถูกต้อง⁶⁷ จำกัดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไว้ไม่ให้มีอำนาจสั่งทุกอย่างได้ ต้องผ่านการเห็นชอบจากศาลก่อน เช่นการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้เป็นอำนาจของศาลไม่ใช่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะอนุญาตให้เจ้าหนี้แต่ละรายได้รับชำระหนี้จำนวนเท่าใดตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เสนอมาตามคำขอหรือไม่⁶⁸ แต่ต่อมาภายหลังได้มีการแก้ไขกฎหมายล้มละลาย (ฉบับที่ 8) พุทธศักราช 2558 ให้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้และอนุญาตตามคำขอได้ไม่จำเป็นต้องเสนอต่อ

⁶⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 139.

⁶⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 151.

⁶⁷ หลวงสารนัย ประศาสน์ (2512) “หลักปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลายที่เกี่ยวกับศาล”.

⁶⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 105-108.

ศาลอีกต่อไป แต่หากผู้มีส่วนได้เสียคนใดไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็สามารถยื่นคัดค้านต่อศาลได้ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์⁶⁹ หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นในกองทรัพย์สินคดีล้มละลาย โดยเฉพาะเนาร้ายหรือประเภทเงินเล่อร้ายแรง ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ชดใช้ค่าเสียหายเป็นส่วนตัวตามที่เห็นสมควรได้⁷⁰ และเดิมพระราชบัญญัติล้มละลายมาตราพ.ศ.2483 มาตรา 153 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับการใดที่เป็นปัญหาได้ เพื่อไม่ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติการผิดพลาด โดยถือเอาศาลเป็นผู้ที่ควบคุมคดีล้มละลายในอันที่จะให้ศาลสอดส่องแนะนำเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ มิเช่นนั้นจะเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย⁷¹ แต่น่าเสียดายที่หลักกฎหมายมาตรานี้ปัจจุบัน ได้ถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2542 มาตรา 33

6. การขอรับชำระหนี้ (Claims for Repayment)

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด เจ้าหนี้ในมูลหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้จะได้รับชำระหนี้จากการแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลายได้ก็แต่โดยวิธีการขอรับชำระหนี้ซึ่งเป็นการที่พระราชบัญญัติล้มละลายได้บัญญัติถึงขั้นตอนพิเศษไว้⁷² เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยอำนาจของศาลในส่วนแบ่งได้

การยื่นขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ผู้ยื่นคำขอต้องนำหลักฐานมาแสดงต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อพิสูจน์ว่าหนี้นั้นมีอยู่จริง และลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ไม่ว่าหนี้นั้นจะเป็นหนี้ตามคำประเมินของเจ้าพนักงานประเมินตามประมวลรัษฎากรหรือเป็นหนี้ตามคำพิพากษาอันถึงที่สุด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2724/2536)⁷³

การขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอต้องทำตามแบบพิมพ์คำขอรับชำระหนี้ โดยมีการแสดงรายละเอียดแห่งหนี้ ที่มาแห่งหนี้ ยอดหนี้ หลักฐานประกอบหนี้และทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดของลูกหนี้ที่ยึดไว้เป็นหลักประกันหรืออยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้

⁶⁹ พระราชบัญญัติล้มละลายแก้ไข(ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2558 มาตรา 105-106.

⁷⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 152.

⁷¹ หลวงสารนัย ประศาสน์ (2512) “หลักปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลายที่เกี่ยวกับศาล”.

⁷² เอื้อน ชุนแก้ว (2556) .”กฎหมายล้มละลาย” กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด 11 มีนาคม 2556 น.175.

⁷³ วิชา มหาคุณ. (2551). “คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้” นิติบรรณการ (มิถุนายน): น.221.

6.1 การยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทั่วไป

สิทธิการยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทั่วไปปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 27 และ 91 ไม่ว่าจะป็นเจ้าหนี้ประเภทใดคือ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา, เจ้าหนี้ที่ฟ้องคดีอยู่แต่ศาลยังไม่ตัดสินคดี, เจ้าหนี้ที่ยังไม่ใช้สิทธิฟ้องคดีใดๆ ก็ตามเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วต้องยื่นขอรับชำระหนี้ภายในสองเดือนนับแต่วัน โฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด มิเช่นนั้นเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ไม่ได้ใช้สิทธิในการยื่นขอรับชำระหนี้ จะไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้อีก เมื่อเจ้าหนี้ไม่ขอพิสูจน์หนี้ (ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ.130) หนี้นั้นก็ป็นอันหลุดพ้นไป ท่านอาจารย์วิชา มหาคุณ ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ไว้ในหนังสือของท่านว่า การที่เจ้าหนี้ไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้หรือไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนด หรือยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดแล้วแต่ต่อมาถอนไป ถือได้ว่าเจ้าหนี้ได้สละสิทธิเรียกร้องในหนี้รายนั้นแล้ว⁷⁴

การไม่ยื่นขอรับชำระหนี้มีผลทำให้เจ้าหนี้หมดสิทธิเรียกร้องจากลูกหนี้ แต่บุคคลอื่นซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ เช่น ลูกหนี้ร่วม หรือผู้ค้ำประกัน ยังต้องรับผิดชอบ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9339/2551 ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว และพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว แต่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้มิได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ยอมเป็นผลให้โจทก์หมดสิทธิที่จะเรียกร้องหนี้รายนี้จากลูกหนี้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 27 และ มาตรา 91 โดยบทบัญญัติดังกล่าวมิได้บัญญัติให้หนี้ที่ไม่ได้ขอรับชำระหนี้ระงับไป เพียงแต่เจ้าหนี้หมดสิทธิเรียกร้องเอาหนี้ดังกล่าวจากลูกหนี้เท่านั้น เมื่อหนี้ยังไม่ระงับผู้ค้ำประกันจึงไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 698 และหนี้จำนองก็ไม่ระงับไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 744⁷⁵

หนี้ที่ขอรับชำระหนี้ได้หนี้นั้นต้องเกิดก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ แม้ว่าหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้ หนี้ซึ่งเจ้าหนี้ยอมให้ลูกหนี้กระทำขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ไม่รวมถึงหนี้ที่เจ้าหนี้ยินยอมให้กระทำขึ้นเพื่อกิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้⁷⁶ หนี้ที่ขอรับชำระหนี้ได้เช่นนี้คำภาษีอากรที่ลูกหนี้จะต้องเสียและถึงกำหนดชำระในภายหลัง

⁷⁴ เพิ่งอ้าง น.226 , คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1126/2484.

⁷⁵ เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). *กฎหมายล้มละลาย*. กรุงเทพมหานคร: พับลิชซิ่ง (มีนาคม): น.193.

⁷⁶ พระราชบัญญัติล้มละลายพ.ศ. 2483 มาตรา 94.

6.2 การยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน

การยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 บัญญัติไว้แตกต่างจากการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ทั่วไปกล่าวคือ หากเจ้าหนี้มีประกันจะยื่นขอรับชำระหนี้ต้องภายใต้เงื่อนไขกล่าวคือ⁷⁷

1. ยินยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย แล้วขอรับชำระหนี้เต็มจำนวน
2. บังคับกับหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้ส่วนขาด
3. ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้ส่วนขาด
4. ตีราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน แล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ขาด

โดยหลักของพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลายเจ้าหนี้มีประกันมีทางเลือกสองทางคือทางที่หนึ่งไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้แต่ต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจทรัพย์สินนั้นตามมาตรา 95 ส่วนทางที่สองยื่นขอรับชำระหนี้ภายใต้เงื่อนไขข้างต้น ในทางปฏิบัติเจ้าหนี้มีประกันหากประสงค์จะยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 95 จะใช้สิทธิตามข้อ 2 หรือ 3 เสียส่วนใหญ่คือยังคงให้บังคับกับหลักประกันและขอรับชำระหนี้ส่วนขาด การที่จะสละหลักประกันคงเป็นทางออกสุดท้ายที่เจ้าหนี้จะเลือก นอกจากเจ้าหนี้มีประกันจะใช้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้หากหลังล้มละลายระยะเวลาไม่ทันตามกำหนดเจ้าหนี้มีประกันก็มีทางออกกล่าวคือขอใช้สิทธิในฐานะเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย แต่ไม่ใช่การยื่นขอรับชำระหนี้ในส่วนมาตรา 95 นี้ผู้เขียนจะขอก้าวโดยละเอียดในบทที่ 4 ต่อไป

จะเห็นว่าการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันไม่มีอะไรยุ่งยาก ไม่ได้ถูกผลกระทบสิทธิแต่อย่างใดก็จริงอยู่กฎหมายคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันให้ได้รับชำระหนี้ในหลักประกันจากการที่รู้จักรักษาสีทธิของตนในการเรียกหลักประกันไว้ แต่การบังคับหลักประกันในคดีล้มละลายแตกต่างจากคดีแพ่งในหลายด้านๆ ด้วยกันจากที่กล่าวมาแล้วเช่นเจ้าพนักงานที่รับผิดชอบ, ระยะเวลาในการบังคับคดี, การแบ่งชำระหนี้ เป็นต้นเมื่อเจ้าหนี้มีประกันใช้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้แล้วการที่เจ้าหนี้จะได้เงินจากหลักประกัน หรือการนำหลักประกันออกขายทอดตลาดต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ มากมายกล่าวคือนับแต่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ต้องมีการประกาศคำสั่งในราชกิจจานุเบกษา, การการยื่นขอรับชำระหนี้, การนัดตรวจคำขอ, การเรียกลูกหนี้ให้มาการสอบสวน, การประชุมเจ้าหนี้ และการรายงานศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย จึงจะสามารถขายทรัพย์สินหลักประกันได้

⁷⁷ พระราชบัญญัติ ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 96.

การใช้สิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันต้องไม่เป็นผู้ที่ถูกบังคับไม่ให้ชำระหนี้เกินกว่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันภายใต้หลักกฎหมายล้มละลายมาตรา 96 วรรคท้ายความว่า “บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ไม่ให้ใช้บังคับในกรณีก็ตามกฎหมายลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน” กรณีนี้ได้แก่ผู้จ้างเอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 733 “ถ้าเอาทรัพย์สินจ้างหุด และราคาทรัพย์สินนั้นมีประมาณต่ำกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดี หรือถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างออกขายทอดตลาดใช้หนี้ได้เงินสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดี เงินยังขาดอยู่จำนวนเท่าใด ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในเงินนั้น”⁷⁸ เจ้าหนี้จึงไม่สามารถเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ได้อีกนอกจากหลักประกัน เว้นแต่ว่าลูกหนี้มีข้อตกลงรับผิดชอบเกินกว่าหลักประกันเจ้าหนี้ผู้รับจ้างเองก็สามารถใช้สิทธิในมาตรา 96 ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 นี้ได้

การที่เจ้าหนี้และลูกหนี้ตกลงกันเป็นพิเศษต่างจากมาตรา 733 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1313/2480 การตกลงเป็นพิเศษที่ให้ผู้จ้างรับผิดชอบอีกนอกจากทรัพย์สินจ้างเองนั้นไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ตรงกันข้ามการที่ลูกหนี้สัญญาว่าจะชำระหนี้จนครบถ้วนนั้น เป็นผลดีต่อความสงบและศีลธรรมอันดีของประชาชน⁷⁹

การที่เจ้าหนี้ยื่นขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันกฎหมายล้มละลายก็ได้มีการกำหนดบทลงโทษแก่เจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้แจ้งสิทธิไว้เช่นกันที่แต่ไม่ใช้โทษเด็ดขาดสามารถแก้ไขได้แต่ต้องแสดงเหตุผลที่ไม่ได้แจ้ง กล่าวคือเจ้าหนี้มีประกันที่ยื่นขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้ต้องคืนทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และสิทธิเหนือทรัพย์สินเป็นอันระงับ เว้นแต่เจ้าหนี้จะแสดงต่อศาลได้ว่าเป็นการพลั้งเผลอซึ่งศาลอาจให้แก้ไขข้อความในรายการแห่งคำขอรับชำระหนี้ โดยกำหนดให้คืนส่วนแบ่งหรือกำหนดอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร⁸⁰

เห็นได้ว่าตามกฎหมายล้มละลายก็ดี หรือกฎหมายอื่นๆ ก็ตามมีหลักคุ้มครองเจ้าหนี้มีประกันไม่ให้เสียสิทธิไปโดยง่าย และได้รับหลักประกันในการรับชำระหนี้ ในกฎหมายล้มละลายเองก็เช่นเดียวกันให้สิทธิเจ้าหนี้มีประกันไว้ทั้งยื่นขอรับชำระหนี้และไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ หรือแม้ยื่นขอรับชำระหนี้แล้วแต่หลงลืมระบุว่าเจ้าหนี้มีประกันกฎหมายก็ให้โอกาสในการแก้ไขให้ถูกต้องโดยแสดงเหตุผลที่ไม่แจ้ง โดยระยะเวลายาวนานจนกว่าจะได้มีการส่วนแบ่งครั้ง

⁷⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 733.

⁷⁹ หลวงสารกิจปริชา. (2495). คำสอนชั้นปริญญาตรี กฎหมายลักษณะล้มละลาย เนติบัณฑิตไทย น.242.

⁸⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 97.

ที่สุด ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3491/2528 ในการขอแก้ไขคำขอรับชำระหนี้เป็นขอรับชำระหนี้ อย่างเจ้าหนี้มีประกัน สามารถทำได้แม้สำนวนขอรับชำระหนี้ นั้นถึงที่สุดแล้ว ตราบไคที่ยังมิได้มีการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายที่สุดตามมาตรา 131 ศาลย่อมมีอำนาจที่จะอนุญาตให้แก้ไขข้อความในรายการขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 97 ได้ เพราะกฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายพิเศษมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองบรรดาเจ้าหนี้ให้ได้รับชำระหนี้ หรือได้รับส่วนแบ่งอย่างเป็นธรรม⁸¹

7. การคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามประมวลกฎหมายที่ดิน

กฎหมายที่ดินไม่ได้ให้ความหมายคำว่าบุริมสิทธิไว้โดยเฉพาะ ก็ต้องนำหลักในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 251 มาใช้ ในการจดทะเบียนบุริมสิทธิเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ กรณีที่ดินจึงได้มีระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนบุริมสิทธิออกมาเป็นคำสั่งกรมที่ดินที่ 2/2473 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2473 ในคำสั่งนี้ได้วางกฎระเบียบเกี่ยวกับสิทธิในบุริมสิทธิโดยเฉพาะการจดทะเบียนการคุ้มครองสิทธิในบุริมสิทธิที่จะนำไปใช้ยื่นแก่

บุคคลทั่วไปได้ตามกฎหมาย ในคำสั่งฉบับนี้ได้ขยายความเกี่ยวกับบุริมสิทธิให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในการจดทะเบียน ดังนี้⁸²

บุริมสิทธิ หมายความว่า กรณีที่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ก่อให้เกิดบุริมสิทธิในมูลหนี้เหนืออสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด

บุริมสิทธิเฉพาะส่วน หมายความว่า กรณีเจ้าของอสังหาริมทรัพย์บางคนก่อให้เกิดบุริมสิทธิในมูลหนี้เหนืออสังหาริมทรัพย์เฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

ปลอดบุริมสิทธิ หมายความว่า กรณีที่บุริมสิทธิมีอยู่เหนืออสังหาริมทรัพย์ทั้งแปลง แต่ผู้ทรงบุริมสิทธิยินยอมให้บุริมสิทธิเฉพาะส่วนของบุคคลใดบุคคลหนึ่งพ้นจากบุริมสิทธิ หรือกรณีที่มีการแบ่งแยกที่ดินแปลงที่ได้จัดบุริมสิทธิไว้ และผู้ทรงบุริมสิทธิตกลงให้ที่ดินแปลงแบ่งแยกออกไปบางแปลงหรือแปลงคงเหลือพ้นจากบุริมสิทธิ หรือกรณีเดิมจัดบุริมสิทธิไว้หลายแปลง แต่ผู้ทรงบุริมสิทธิยินยอมให้ที่ดินบางแปลงพ้นจากบุริมสิทธิ

เลิกบุริมสิทธิ และเลิกบุริมสิทธิเฉพาะส่วน หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ได้มีการจดทะเบียนบุริมสิทธิไว้ ต่อมาคู่กรณีตกลงเลิกบุริมสิทธิเนื่องจากชำระหนี้ที่ค้างชำระหมดแล้ว

⁸¹ ผนครณ์ กุลพิโมกษ์. (2549). ล้มละลาย พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พิมพ์อักษร (มีฉนวน).

⁸² <http://www.dol.go.th> สืบค้น 30/10/2556.

บุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์จากที่ศึกษามาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ระบุไว้ 3 ชนิดด้วย กันคือ

1. การรักษาสงหาอสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 274
2. การจ้างทำของเป็นการงานทำขึ้นบนอสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 275
3. การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 276

การที่กฎหมายจะคุ้มครองบุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ทั้ง 3 ชนิดนี้ต้องจดทะเบียนตามแบบของกรมที่ดินให้ปรากฏหลัง โฉนดด้วยวิธีจัดทำคำขอ (ท.ค.1) บันทึกข้อตกลงบุริมสิทธิ (ท.ค.16) และรายการจดทะเบียนเป็นไป ตามคำสั่งกรมทะเบียนที่ดินที่ 2/2473 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2473⁸³

ตัวอย่างสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ทั้ง 3 ประเภทเช่น จ้างทำของเป็นการงานที่ทำขึ้นบนอสังหาริมทรัพย์ ที่เห็นได้ทั่วไปคือการว่าจ้างให้ปลูกสร้างบ้านในที่ดิน หากผู้ถูกว่าจ้างให้ทำกลัวว่าจะไม่ได้รับค่าจ้างจากการทำงานที่ ทำและสามารถมีหลักประกันในการบังคับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น ผู้รับจ้างต้องนำหนี้ค่าว่าจ้างไปจดทะเบียนบุริมสิทธิก่อนที่จะลงมือก่อสร้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 286 จึงจะได้รับความคุ้มครองในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4791/2536 เจ้าหนี้ได้ก่อสร้างอาคารขึ้นบนที่ดินของจำเลยตามสัญญาจ้าง ทำให้ราคาที่ดินของจำเลยสูงขึ้น หนี้ค่าก่อสร้างจึงเป็นคุณแก่เจ้าหนี้ ทำให้เจ้าหนี้มีบุริมสิทธิในมูลจ้างทำของเหนือที่ดินของจำเลยในหนี้ค่าก่อสร้าง แต่ต้องนำไปจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 286 เมื่อไม่ได้จดทะเบียนเจ้าหนี้จึงไม่มีบุริมสิทธิพิเศษเหนือที่ดินของจำเลยและไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่น และถือไม่ได้ว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามความหมายในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เจ้าหนี้อยู่ในฐานะที่ขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของจำเลยได้อย่างเจ้าหนี้สามัญตามมาตรา 130 (8)

การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ จะเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ผู้ขายยังได้รับการชำระราคาไม่ครบถ้วน สามารถจดทะเบียนบุริมสิทธิราคาค้างชำระในทรัพย์สินที่ซื้อขายไว้ได้ เพื่อเป็นการประกันการชำระราคาเช่นกัน หากมีการซื้อขายต่อไป ผู้ซื้อ หรือผู้รับจ้าง ย่อมต้องผูกพันให้เจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนือการซื้ออสังหาริมทรัพย์นั้นได้รับชำระหนี้ก่อน ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 765/2522 บุริมสิทธิในมูลซื้อขายอสังหาริมทรัพย์อันได้แก่ราคาอสังหาริมทรัพย์และดอกเบี้ยที่ค้างชำระนั้นจะมีผลเป็นบุริมสิทธิที่ต่อเมื่อได้จดทะเบียนบอกไว้เมื่อมีการจดทะเบียน โอนกรรมสิทธิ์ ถ้าไม่ได้จดทะเบียนก็ไม่มีบุริมสิทธิแต่อย่างใด, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2195/2523 จำเลยซื้อที่ดินโจทก์แต่ยังมีได้ชำระราคาทั้งหมดในวันจดทะเบียน โอนกรรมสิทธิ์ โจทก์จำเลยได้จดทะเบียนราคาส่วนที่

⁸³ [http:// www.dol.go.th](http://www.dol.go.th) สืบค้น 30/10/2556.

ยังค้างชำระเป็นหนี้บุริมสิทธิเหนือที่ดิน ทำให้โจทก์มีบุริมสิทธิในมูลค่าซื้อขายอสังหาริมทรัพย์เหนือที่ดินนั้น เพื่อเอาชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นๆ หากไม่พอชำระหนี้โจทก์มีสิทธิจะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินอื่นของจำเลยได้จนถึงสิ้นเชิง ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 733 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่อย่างใด แม้มาตรา 289 จะได้บัญญัติว่า “ผลแห่งบุริมสิทธินอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 281 ถึง 288 นี้แล้ว ท่านให้นำบทบัญญัติทั้งหลายแห่งลักษณะจำนองมาใช้บังคับด้วยตามแต่กรณี” ก็หมายความว่าให้นำมาใช้เท่าที่ไม่ขัดกับหลักกฎหมายในลักษณะบุริมสิทธิ

การจดทะเบียนบุริมสิทธิ เป็นการจดทะเบียนสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ที่ค้างก่อนเจ้าหนี้อื่น จึงไม่มีกรณีที่ต้องเรียกเก็บภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย และค่าอากรแสตมป์

จะเห็นได้ว่าการคุ้มครองเจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์กฎหมายบังคับให้จดทะเบียนจึงจะได้รับความคุ้มครอง และสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายรับรองทั้งสามประเภทดังกล่าวเกี่ยวข้องกับที่ดินเป็นสำคัญ ทำให้ผู้รับผิดชอบโดยตรงในการจดทะเบียนคือกรมที่ดินต้องออกกฎระเบียบขึ้นมาใช้ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนในบุริมสิทธิ โดยเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องและรับกันกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องบุริมสิทธิตนเอง และบุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ทั้งสามประเภทนี้ เจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิมีสิทธิการบังคับชำระหนี้ได้ก่อนเจ้าหนี้จำนำ หรือจำนอง เนื่องจากกฎหมายมองว่าไม่ได้ทำให้เจ้าหนี้จำนำ จำนอง เสียเปรียบ และบุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ทั้งสามประเภทนี้เป็นไปเพื่อการรักษาหรือเพื่อประโยชน์ของตัวอสังหาริมทรัพย์นั่นเอง ที่ยังคงทำให้เจ้าหนี้จำนำ จำนอง บังคับกับทรัพย์สินเหล่านั้นได้ต่อไป เป็นคุณมากกว่าผลร้าย จึงให้สิทธิเจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ทั้งสามประเภทดังกล่าวข้างต้นบังคับชำระหนี้ได้ก่อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

8. การคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558

เนื่องจากกิจการในประเทศไทยบางกลุ่มมีความต้องการเงินทุนสูงในการลงทุน การคล่องตัวของธุรกิจดังนั้นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ธุรกิจจะดำเนินไปได้คือเงินทุน และแหล่งเงินทุนก็คือสถาบันการเงินต่างๆ ซึ่งเงินทุนที่จะอนุมัติแก่ผู้ประกอบการนี้เป็นเงินที่มีจำนวนค่อนข้างสูง มากกว่าการที่ให้สินเชื่อแก่บุคคลทั่วไป หรือผู้ประกอบการรายย่อย จึงเห็นว่าประเทศไทยควรมีกฎหมายเฉพาะขึ้นมาเพื่อให้ธุรกิจขนาดใหญ่มีความคล่องตัวสูง และเพื่อให้ผู้ที่จะเป็นแหล่งเงินทุนมีความเชื่อมั่นในการให้เงินทุน จึงควรมีกฎหมายขึ้นมาเป็นการเฉพาะเรียกว่า พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ

หลักการพื้นฐานของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ตั้งอยู่บนหลักการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน⁸⁴

1. ให้โอกาสลูกหนี้เข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ โดยใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่มาเป็นหลักประกัน ในขณะที่นำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันยังสามารถใช้สอยทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามปกติ หรือจำหน่ายจ่ายโอนทางการค้าตามปกติได้

2. ฝ่ายเจ้าหนี้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในฐานะเจ้าหนี้มีประกัน

3. สร้างระบบการบังคับหลักประกันที่รวดเร็ว คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ

หลักการทั้งสี่ประการนี้สอดคล้องกับนานาประเทศ ระบบของกฎหมายนานาประเทศ จะมีระบบกฎหมายหลักประกัน โดยไม่ใช่กฎหมายค้ำประกัน จำนวน จำนวน แต่จัดรูปแบบใหม่ขึ้นมา เรียกว่า หลักประกันทางธุรกิจ

โดยวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติธุรกิจฉบับนี้ คือเพื่อตอบสนองปัญหาของ สถาบันการเงินที่มีเครื่องมือทางกฎหมายจำกัดเพียงการจำนองและจำนำ ให้ธนาคารมีหลักประกัน ที่หลายหลายมากขึ้น และบุคคลที่ต้องการเงินกู้ก็มีความหลากหลายเช่นกัน ในการนำทรัพย์สินมา เป็นหลักประกันและสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ได้ง่าย จึงมีวิธีการพิเศษของกฎหมายฉบับนี้ เช่น การบังคับกับหลักประกันทางธุรกิจที่มีวิธีการแตกต่างจากที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติ หลักประกัน ผู้รับหลักประกัน เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ทรัพย์สินที่อาจนำมาใช้เป็นประกันการ ชำระหนี้ในลักษณะที่ผู้ให้หลักประกัน ไม่ต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับ หลักประกันหรือการจำนองตามมาตรา 703 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำกัดเฉพาะ อสังหาริมทรัพย์มีทะเบียนบางประเภทเท่านั้น ผู้ประกอบธุรกิจจึงไม่สามารถนำทรัพย์สินอื่นที่ใช้ ในการประกอบธุรกิจนอกจากทรัพย์สินดังกล่าวมาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ในลักษณะที่ผู้ให้ หลักประกันไม่ต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับหลักประกันได้ เช่น อสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ สินค้าคงคลัง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต สินค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งที่ทรัพย์สินเหล่านี้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจเช่นกัน อีกทั้ง กระบวนการบังคับจำนองมีความล่าช้าอันเป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ สมควรตรากฎหมาย เพื่อรองรับการนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ในลักษณะที่

⁸⁴ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ การเสวนารับฟังความคิดเห็น “ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ....” 17 กรกฎาคม 2556 , [Http://www.lrc.go.th](http://www.lrc.go.th).

ไม่ต้องส่งมอบการครอบครองแก่เจ้าหนี้ และสร้างระบบการบังคับหลักประกันที่มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมอันเป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจ จึงจำต้องตราพระราชบัญญัตินี้⁸⁵

ผู้ศึกษาขอหยิบยกประเด็นที่น่าสนใจและต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้ โดยสังเขป

(1) การเกิดของสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ คือสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้หลักประกัน ตราทรัพย์สินไว้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับหลักประกัน เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับหลักประกัน⁸⁶ ในกฎหมายฉบับนี้ จะเห็นว่าหลักประกันนั้นไม่ต้องส่งมอบ ซึ่งแตกต่างจากการจำนำของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายฉบับนี้ต้องการให้ธุรกิจสามารถดำเนินการไปได้ โดยผู้ให้หลักประกันได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในการบังคับหลักประกัน เช่นการทำโครงการต่างๆด้านอสังหาริมทรัพย์ หากเจ้าของโครงการต้องการนำหลักทรัพย์มาประกันการขอเงินกู้เดิมกฎหมายที่เปิดช่องคือการจำนำ จำนอง ซึ่งตอบสนองความต้องการในธุรกิจขนาดใหญ่ได้ไม่ดีพอเนื่องจากโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไป กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับการเจริญในทางธุรกิจได้ทุกด้าน การมีกฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจขึ้นมาเฉพาะจึงเหมาะสมกับสถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน และในอนาคต และทันกับอารยประเทศอื่นที่มีกฎหมายฉบับนี้ใช้แล้วเช่นประเทศอังกฤษ, สหรัฐอเมริกา

หลักประกันทางธุรกิจในพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดไว้ค่อนข้างกว้างในมาตรา 8 บัญญัติว่าหลักประกันได้แก่ทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้ กิจการ, สิทธิเรียกร้อง, สหกรณ์ทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่นเครื่องจักร สินค้า คงคลัง หรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า, อสังหาริมทรัพย์ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยตรง, ทรัพย์สินทางปัญญา, หรือทรัพย์สินอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง⁸⁷

ปัญหาที่น่าคิดสิทธิเรียกร้องใดบ้างที่สามารถนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจได้บ้าง และมีผลดั่งบุริมสิทธิ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ได้ให้คำนิยามคำว่าสิทธิเรียกร้องหมายความว่า “สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้และสิทธิอื่นๆ แต่ไม่หมายความรวมถึงสิทธิที่มีตราสาร”⁸⁸ พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความหมายไว้กว้างกว่าสิทธิเรียกร้องตามปกติ ซึ่งสิทธิเรียกร้องตามปกติหมายความว่า

⁸⁵ พระราชบัญญัติ หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558.

⁸⁶ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 5.

⁸⁷ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 8.

⁸⁸ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 3.

สิทธิเรียกร้องในหนี้เงิน รวมถึงสิทธิเรียกร้องอื่นๆตามกฎหมาย⁸⁹ หากตีความหมายอย่างแคบ โดยทั่วไปสิทธิเรียกร้องจะไปเป็นในลักษณะที่บังคับได้ระหว่างคู่สัญญาจึงเป็นบุคคลสิทธิ แต่หากมีการกำหนดที่ชัดเจนในการปฏิบัติการจดทะเบียนมีกฎหมายรองรับก็จะทำให้เกิดบุริมสิทธิเป็นหลักประกันได้เนื่องจากหลักประกันในทางธุรกิจจะสมบูรณ์ต้องทำตามแบบของสัญญาคือทำเป็นหนังสือ และจะใช้นบุคคลภายนอกได้ต่อเมื่อจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียนตามที่กฎหมายนี้บัญญัติไว้ในหมวด 2⁹⁰

(2) การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ

เมื่อมีการจดทะเบียนในหลักประกันแล้วจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายประการแรกคือผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าของหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 17 วรรค 2 หากไม่จดทะเบียน เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันไม่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าของหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย ประการที่ 2 ทำให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ ไม่ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจะโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ก็ตามตามมาตรา 29 แสดงถึงสถานะว่ามีทรัพย์สินเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน⁹¹

การบังคับหลักประกันหลักทั่วไปคือคนที่จดทะเบียนสิทธิก่อนมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อน อันเป็นการบังคับตามหลักบุริมสิทธิ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ก็เช่นเดียวกันได้เขียนไว้ในมาตรา 33 กล่าวคือ ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินสิ่งหนึ่งตราไว้เป็นประกันการชำระหนี้ตามพระราชบัญญัตินี้แก่ผู้รับหลักประกันหลายราย ให้ถือลำดับผู้รับหลักประกันเรียงตามวันและเวลาที่ได้รับการจดทะเบียน โดยผู้ที่ได้รับการจดทะเบียนก่อนมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนผู้ที่ได้รับการจดทะเบียนภายหลัง และหากมีการใช้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ไปจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ด้วย ให้ถือลำดับผู้รับหลักประกันและผู้รับจำนองเรียงตามวันเวลาที่ได้จดทะเบียน โดยผู้รับหลักประกันหรือผู้รับจำนองที่ได้รับการจดทะเบียนก่อนมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับหลักประกันหรือผู้รับจำนองที่ได้รับการจดทะเบียนภายหลัง⁹²

⁸⁹ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย รายงานการประชุม คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา กฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ ครั้งที่ 4/2555.

⁹⁰ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 13.

⁹¹ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย รายงานการประชุม คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา กฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ ครั้งที่ 4/2555.

⁹² พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 33.

การบังคับหลักประกันตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจนี้ แตกต่างจากการบังคับคดีในทางแพ่งโดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้รับหลักประกันอาจบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิหรือโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมาชำระหนี้⁹³ และการบังคับหลักประกัน โดยการจำหน่ายทรัพย์สินนี้ต้องดำเนินการโดยที่เรียกว่า “ผู้บังคับหลักประกัน” ซึ่งได้กำหนดอำนาจ สิทธิหน้าที่ ไว้ในหมวดที่ 6 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงเป็นวิธีการที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งที่กระทำโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี

---

⁹³ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 36

บทที่ 3

การใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการดำเนินคดีล้มละลายตามกฎหมาย ต่างประเทศ

ในการศึกษารั้ครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาได้หยิบยกกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส มาใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย เหตุผลเนื่องจากประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาคือประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) โดยในส่วนของประเทศอังกฤษถือเป็นแม่แบบกฎหมายล้มละลายที่หลายประเทศได้นำมาเป็นแบบอย่างในการร่างกฎหมายล้มละลาย เช่นประเทศไทยได้นำกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษที่เรียกว่า “Bankruptcy Act 1914” มาเป็นต้นแบบในการร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาคือประเทศที่มีขนาดใหญ่ 1 ใน 4 ของโลก เป็นประเทศมหาอำนาจในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ส่วนของประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) และมีการพัฒนาทางด้านกฎหมายเรื่อยมา จึงควรศึกษาถึงแนวคิด วิวัฒนาการ และหลักการใช้กฎหมายล้มละลายของแต่ละประเทศเหล่านี้ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกับประเทศไทยอย่างไร เพื่อสามารถนำมาเป็นแนวทางในแก้ปัญหา และพัฒนากฎหมายล้มละลายของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับอารยประเทศ

1. กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ

กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษเดิมแยกการดำเนินคดีล้มละลายออกเป็น 2 ฉบับด้วยกัน คือกรณีที่ถูกหนี้เป็นนิติบุคคลจะอยู่ในกฎหมายที่เรียกว่า “The Company Act” กรณีที่ถูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดาจะอยู่ในกฎหมายที่เรียกว่า “The Bankruptcy Act” ต่อมาในปี ค.ศ.1985 ประเทศอังกฤษจึงได้ประกาศใช้ Insolvency Act 1985 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการรวบรวมการล้มละลายของบุคคลล้มละลายที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลไว้ด้วยกัน ต่อมาในปี ค.ศ. 1986 ประเทศอังกฤษได้ประกาศยกเลิกกฎหมาย Insolvency Act 1985 และ Company Act โดยได้มีการประกาศใช้กฎหมายล้มละลายฉบับใหม่เรียกว่า “Insolvency Act 1986” (แก้ไขเพิ่มเติมโดย The Enterprise Act 2002) ขึ้นมาแทนโดยบัญญัติถึงหลักการและสาระสำคัญ ส่วนวิธีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี

รายละเอียดในการปฏิบัติจะปรากฏใน Insolvency Rule 1986 กฎหมายฉบับนี้ได้รวมการดำเนินคดีล้มละลายของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกันแต่แยกส่วนไว้อย่างชัดเจน โดยการดำเนินคดีล้มละลายของนิติบุคคลจะอยู่ในส่วนของ Liquidation และการดำเนินคดีล้มละลายของบุคคลธรรมดาล้มละลายจะอยู่ในส่วนของ Bankruptcy⁹⁴

1.1 ประวัติกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย⁹⁵

กฎหมายล้มละลายได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยอังกฤษตั้งแต่ค.ศ.1542 สมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 ได้มีการใช้กฎหมายล้มละลายครั้งแรก มีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการกระทำอันเป็นบุคคลล้มละลาย “Act Against Such Persons As Do Make Bankruptcy” กฎหมายล้มละลายฉบับนี้ใช้เฉพาะลูกหนี้ที่เป็นพ่อค้าและเป็นการฟ้องคดีโดยไม่สมัครใจเพียงอย่างเดียว หากลูกหนี้รายใดที่เป็นพ่อค้ามีพฤติกรรมตามที่กฎหมายกำหนดบรรดาเจ้าหนี้ก็มีสิทธิฟ้องคดีต่อ Lord Chancellor เพื่อตั้งคณะกรรมการให้มีอำนาจรวบรวมทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้และขายเพื่อนำเงินมาชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ตามจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละราย ในยุคนี้กฎหมายล้มละลายของอังกฤษจึงมุ่งเพียงการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุดเพื่อชำระหนี้ โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพหรือไม่ ลูกหนี้ในยุคที่กฎหมายฉบับนี้ใช้จึงตกอยู่ในสภาวะขัดสนยิ่งนักไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพต่อไปได้ ถือได้ว่า “ตายในทางแพ่ง”

กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยฉบับที่สองได้เกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ.1570 ในสมัยของพระนางเจ้าอลิซาเบธ ที่ 1 และฉบับที่สามในปี ค.ศ. 1705 กฎหมายฉบับนี้มีแนวความคิดที่จะต้องทำให้ลูกหนี้ได้ปลดเปลื้องหนี้สินของตน เนื่องจากกฎหมายฉบับแรกเป็นการทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถกลับมาประกอบอาชีพได้อีก เป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคล ซึ่งล้วนเป็นพ่อค้าที่ประกอบกิจการค้าขาย การจัดการกับบุคคลเหล่านี้ด้วยวิธีการที่ตัดโอกาสในการประกอบอาชีพย่อมทำให้กิจการค้าขายได้รับผลกระทบโดยเฉพาะต่อระบบของเศรษฐกิจ กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยจึงได้มีการบัญญัติให้มีการปลดหนี้ล้มละลายขึ้น (Discharge) การปลดหนี้ล้มละลายให้โอกาสลูกหนี้ได้หลุดพ้นจากภาระหนี้ก่อนถูกฟ้องล้มละลาย หากลูกหนี้ให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินเพื่อชำระคืนแก่เจ้าหนี้ ทำให้ลูกหนี้มีโอกาสเริ่มต้นใหม่ในทางการเงินได้ โดยมีการกำหนดมาตรการตอบแทนการที่ลูกหนี้ให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินมาชำระหนี้ และ

⁹⁴ธีรสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น.119-120.

⁹⁵คณะผู้วิจัยฝ่ายมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, คณะผู้วิจัยฝ่ายศาลล้มละลายกลาง. (2548). “รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง บทบาทของกฎหมายล้มละลาย และศาลล้มละลายต่อระบบเศรษฐกิจไทย” เสนอ ศาลล้มละลายกลาง บริษัท อทตยา เลิร์นเนียม จำกัด (ธันวาคม).

ปฏิบัติตามที่กฎหมายล้มละลายกำหนด ด้วยการตอบแทนคืนให้ลูกหนี้ในอัตราร้อยละ 5 ของมูลค่าทรัพย์สินที่ลูกหนี้รวบรวมมาในคดีเพื่อประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ แต่หากลูกหนี้รายใดไม่ให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ก็มีบทลงโทษเช่นกัน ซึ่งบทลงโทษที่รุนแรงถึงขั้นประหารชีวิต

กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษได้มีการพัฒนามาเรื่อยๆ เพื่อให้เหมาะกับยุคสมัยเศรษฐกิจที่มีความสลับซับซ้อน การทำธุรกิจแม้ผู้ค้าจะดำเนินไปด้วยความระมัดระวัง แต่ก็ยังมีเหตุปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ธุรกิจมีปัญหาขึ้นได้ ดังนั้นกฎหมายจึงต้องมีการพัฒนาให้มีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการที่จะจัดการกับสถานะการมีหนี้สินส่วนตัว จากเดิมที่มีความรุนแรงไม่มีการยืดหยุ่นต่อลูกหนี้กลับเป็นการลงโทษซ้ำเติมเข้าไปอีกมาสู่ยุคฟื้นฟูลูกหนี้ (Rehabilitation) ที่ลูกหนี้สามารถสะสางหนี้กลับฟื้นคืนชีพได้ มีโอกาสในการประกอบอาชีพต่อไปได้ หากไม่ปฏิบัติหรือชำระหนี้ได้ก็ได้รับโทษตามกฎหมายต่อไปแต่ไม่ถึงขั้นรุนแรงถึงประหารชีวิต แต่ยังคงรักษาผลประโยชน์ของบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษในปัจจุบันคือ Insolvency Act 1986

1.2 แนวคิดการมีหนี้สินส่วนตัว(Insolvency) ⁹⁶

กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษมองการมีหนี้สินส่วนตัว คือการที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้โดยขึ้นอยู่กับจำนวนทรัพย์สินที่มีอยู่และจำนวนหนี้สินหรือความรับผิดชอบ ถ้าลูกหนี้มีจำนวนทรัพย์สินมากกว่าจำนวนหนี้สินแม้เพียงน้อยนิด ลูกหนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นบุคคลที่มีหนี้สินส่วนตัว อันเนื่องมาจากลูกหนี้มีทรัพย์สินมากกว่า ทำให้ลูกหนี้สามารถที่จะปฏิบัติตามชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้เต็มครบจำนวนหนี้ที่ตนมีภาระหนี้ต่อบรรดาเจ้าหนี้ แต่หากลูกหนี้มีกองทรัพย์สินน้อยกว่าจำนวนภาระหนี้ที่ตนมีต่อบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย อันเป็นเหตุให้ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ลูกหนี้ก็ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ซึ่งมีอยู่เกินกว่าของทรัพย์สินที่ตนมีอยู่ได้ จึงกล่าวได้ว่าลูกหนี้นั้นเป็นบุคคลที่มีหนี้สินส่วนตัว ซึ่งเป็นกรณีกับการที่ไม่ชำระหนี้หรือละเว้นการชำระหนี้ในเวลาที่กำหนดเนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นเจตนาของลูกหนี้ที่จะไม่ชำระหนี้

การที่ลูกหนี้ตั้งใจผิดนัดชำระหนี้มิได้หมายความว่าลูกหนี้จะต้องเป็นบุคคลที่มีหนี้สินส่วนตัวอันเป็นเหตุให้ถูกฟ้องล้มละลายได้ แต่การผิดนัดชำระหนี้เป็นเหตุส่วนตัวในทางแพ่งระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้เองที่จะต้องฟ้องร้องบังคับชำระหนี้ตามมูลหนี้ที่ทั้งสองฝ่ายได้มีต่อกัน เจ้าหนี้ผู้กระทำการฟ้องบังคับชำระหนี้ลูกหนี้ที่ผิดนัดนั้นกระทำไปเพื่อรักษาสิทธิและผลประโยชน์ที่ตนมีในมูลหนี้ที่ลูกหนี้มีต่อตนเท่านั้น ไม่ต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของเจ้าหนี้คนอื่นๆ ของลูกหนี้ร่วมด้วย

⁹⁶ เพิ่งอ้าง.

กรณีที่ถูกหนี้ยึดเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว สถานะของเจ้าหนี้ผู้ซึ่งไม่ได้รับชำระหนี้คู่สัญญาอื่นๆของลูกหนี้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องรวมถึงตัวลูกหนี้จะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์และกระบวนการตามกฎหมายพิเศษ คือตามกระบวนการทางกฎหมายที่บัญญัติไว้ใน Insolvency Act 1986 โดยตามกฎหมายพิเศษนี้จะคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่างบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยมีการรวบรวมสิทธิเรียกร้องที่พิพาททั้งหมดของเจ้าหนี้จะมีการจัดลำดับชั้นของเจ้าหนี้ กระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำมาแบ่งสรรแก่บรรดาเจ้าหนี้

1.3 วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย (Insolvency Law)⁹⁷

1.3.1 เพื่อรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้มากที่สุด

1.3.2 เพื่อความเป็นธรรมระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลายในแง่ของการได้รับชำระหนี้และการปฏิบัติ

1.3.3 เพื่อช่วยให้ลูกหนี้ได้เริ่มต้นชีวิตใหม่

1.4 ประเภทของเจ้าหนี้

1.4.1 เจ้าหนี้นุริมสิทธิตามกฎหมายแพ่งของประเทศไทย

เจ้าหนี้ที่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในการบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีหนี้ค้างชำระแก่ตนจนกว่าจะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น สิทธิเช่นว่านี้ตามกฎหมายอังกฤษเรียกว่า “Lien”⁹⁸ กฎหมายประเทศอังกฤษแบ่งลักษณะของหลักประกันไว้ 4 ประเภทคือ จำนอง (Mortgage) จำนำ (Pledge) สิทธิยึดหน่วง (Contractual) และเช่า (Charge)⁹⁹

1.4.2 เจ้าหนี้ไม่มีประกัน

เจ้าหนี้ไม่มีประกัน คือเจ้าหนี้ที่มีเพียงสิทธิการฟ้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้เมื่อผิดนัดไม่ชำระหนี้ โดยไม่มีสิทธิพิเศษในหลักประกันในการบังคับชำระหนี้ นั้น เป็นการฟ้องเพื่อตั้ง

⁹⁷ คณะผู้วิจัยฝ่ายมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, คณะผู้วิจัยฝ่ายศาลล้มละลายกลาง. (2545). “รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง บทบาทของกฎหมายล้มละลาย และศาลล้มละลายต่อระบบเศรษฐกิจไทย” เสนอ ศาลล้มละลายกลาง บริษัท อทตยา เติ้นนิยม จำกัด (ชันวาคม).

⁹⁸ John Burke, Jowett’s Dictionary of English Law, Second edition (London: Sweet&Maxwell, 1997), pp.109-1098, นพรัตน์ เนียมคล้าย. (2554). “เจ้าหนี้นุริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.86.

⁹⁹ R.M.Good, Legal Problems of Credit and Security, 2nd ed. (London: Sweet & Maxwell, 1998), p. 15.

สิทธิในการที่จะได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อบังคับคดีจากทรัพย์สินของลูกหนี้¹⁰⁰ หากทรัพย์นั้นมีการผูกพันทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิเหนือทรัพย์สินในทางบริมสิทธิ การได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ไม่มีประกันก็ต้องรอส่วนที่เหลือจากการที่เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้แล้ว เจ้าหนี้ไม่มีประกันเป็นเจ้าหนี้ลำดับรองจากเจ้าหนี้มีประกัน

สิทธิการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ไม่มีประกันกฎหมายทั่วไปของอังกฤษไม่มีการจัดลำดับก่อนหลังไว้แต่อย่างใด คงเป็นไปตามหลักทั่วไปที่เจ้าหนี้รายใดฟ้องบังคับชำระหนี้ก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้รายนั้น ประกอบกับลูกหนี้ยังมีทรัพย์สินเพียงพอ แต่หากลูกหนี้ถูกดำเนินคดีฟ้องเป็นบุคคลล้มละลายการแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้จะใช้หลักอย่างคดีแพ่งทั่วไปหาได้ไม่ เนื่องจากลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะมีหนี้สินล้นพ้นตัว ทรัพย์สินไม่เพียงพอแก่การแบ่งชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทุกรายจึงจำเป็นต้องมีการจัดลำดับการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้¹⁰¹

ในกรณีที่ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย เจ้าหนี้ไม่มีประกันต้องเข้ามายื่นคำขอพิสูจนหนี้ในคดีล้มละลาย เนื่องจากเจ้าหนี้ไม่มีประกันไม่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ หากไม่เข้ามาในกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้ก็จะหมดโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ในคดีล้มละลาย เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหนี้ไม่มีประกันไม่สามารถฟ้องคดีแพ่งเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ อันเกี่ยวกับหนี้ที่อาจขอพิสูจนหนี้ในคดีล้มละลายได้¹⁰² เจ้าหนี้ไม่มีประกันที่ประสงค์ที่จะได้รับชำระหนี้ต้องมายื่นคำขอพิสูจนหนี้ต่อผู้จัดการทรัพย์ เพื่อพิสูจนหนี้ของตนเองในคดีล้มละลาย เจ้าหนี้ไม่มีประกันทุกรายมีฐานะเท่าเทียมกันในการได้รับชำระหนี้โดยวิธีการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ตามสัดส่วนแห่งหนี้¹⁰³

1.4.3 เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย (*Secured creditor*) *Insolvency Act 1986*

เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิในทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้วางเป็นหลักประกันการชำระหนี้ในการบังคับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ หลักประกันนั้นได้แก่ จำนอง (Mortgage) จำน่า (pledge)

¹⁰⁰ ชเนศ ไชยหมาน. (2541). “การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น. 52.

¹⁰¹ Roy Good, *Principle of corporate insolvency law*, (London: Sweet & Maxwell, 1997) , p.38. , นพรัตน์ เนียมกล้าชัย. (2554). “เจ้าหนี้บริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.92

¹⁰² *Insolvency Act 1986* section 285.

¹⁰³ *Insolvency Rules 1986*. r.6.96.

สิทธิยึดหน่วงหรือบุริมสิทธิ (Lien) ภาระติดพันในทรัพย์สิน (Charge) และหลักประกันอื่น (Other Security)¹⁰⁴

เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษที่ลูกหนี้ได้นำทรัพย์สินมาวางไว้เป็นประกัน(จำนอง)หรือส่งมอบการครอบครองทรัพย์สิน (จำนำ) ไว้โดยความสมัครใจ มีสิทธิในการบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญทั่วไป เจ้าหนี้สามัญจะมาขอแบ่งทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกัน

เพื่อมาชำระหนี้ของคนก่อนไม่ได้ จนกว่าเจ้าหนี้มีประกันจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน ด้วยเหตุนี้เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายจึงได้รับความคุ้มครองในการได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องมีการขอพิสูจน์หนี้ หรือสิทธิเรียกร้องเข้ามาในคดีล้มละลายก็ได้ เป็นสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่จะเลือกว่าจะบังคับคดีโดยนำทรัพย์ออกขายทอดตลาดโดยไม่เข้าสู่กระบวนการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลาย หรือเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลายโดยการยื่นขอพิสูจน์หนี้ต่อผู้จัดการทรัพย์¹⁰⁵ โดยภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย ซึ่งจะกล่าวต่อไปในภายหลัง

การที่กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันซึ่งจะเห็นว่าเหมือนกับกฎหมายทั่วไปของหลายๆประเทศ เนื่องจากไม่ให้เป็นการทำลายมูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและการประกันความเสี่ยงของเจ้าหนี้ หากลูกหนี้ผิดนัดก็ยังคงมีทรัพย์สินหลักประกันในการคุ้มครองความเสี่ยงจากการได้รับชำระหนี้ ลดความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อของเจ้าหนี้¹⁰⁶ กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษจึงไม่เข้ามาแทรกแซงการบังคับหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกัน เพื่อให้เครดิตแก่เจ้าหนี้มีประกันในการปล่อยสินเชื่อที่จะพิจารณาอนุมัติกับความเสียหายระหว่างจำนวนเงินที่ปล่อยให้กับกับการได้รับชำระหนี้คืน หากดีราคาหลักประกันกับจำนวนเงินที่ปล่อยกู้ความคุ้มครองผลตอบแทนจะมีมากเพียงใดเจ้าหนี้สามารถที่จะพิจารณาได้เองและเข้ารับความเสี่ยงนั้นได้มากกว่าไม่มีหลักประกัน ทำให้ระบบเศรษฐกิจไม่เกิดการสะดุดหรือหยุดชะงักสามารถขับเคลื่อนได้ไปตามกลไกของธุรกิจ เนื่องจากเหตุนี้เจ้าหนี้มีประกันจึงได้รับความคุ้มครอง เฉกเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศอื่นๆ ประเทศไทยเองก็เช่นเดียวกันยอมรับหลักการคุ้มครองเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับหลักประกันเหนือทรัพย์สินหลักประกันที่จะไม่ได้รับผลกระทบในการชำระหนี้ ที่สามารถเข้ามาในคดีล้มละลายหรือไม่ก็ได้ หากเจ้าหนี้มีประกัน

¹⁰⁴ Insolvency Act 1986 section 248.

¹⁰⁵ Insolvency Act 1986 section 285.

¹⁰⁶ Sir Kenneth Cork, Report of the Review Committee on Insolvency Law and Practice,

ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายก็ไม่ได้ถูกกระทบสิทธิในการบังคับหลักประกันแต่อย่างใด ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วกรณีการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย

1.5 ประเภทหลักประกัน

หลักประกันที่กล่าวมาข้างต้นกฎหมายของอังกฤษแยกออกเป็น 2 ประเภทหลักคือ หลักประกันหนี้ถาวร (Fixed Security) และหลักประกันลอยหรือหลักประกันหนี้ไม่เฉพาะเจาะจง (Floating Security) ดังนี้¹⁰⁷

1.5.1 หลักประกันหนี้แบบเฉพาะเจาะจงหรือหลักประกันหนี้แบบถาวร (Fixed Security) คือหลักประกันที่มีผลทำให้ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตกเป็นหลักประกันทันทีที่มีการทำสัญญา กล่าวคือมีการระบุเฉพาะเจาะจงลงไปว่าหลักประกันคือทรัพย์สินใด ที่นำมาเป็นเป็นหลักประกันในการผูกพันต่อภาระหนี้ที่ทำสัญญานั้น

1.5.2 หลักประกันหนี้แบบลอยหรือหลักประกันหนี้ที่ไม่เฉพาะเจาะจง (Floating Security) มีลักษณะตรงกันข้ามกับหลักประกันเฉพาะเจาะจง เป็นกรณีที่ยังไม่ได้ระบุตัวทรัพย์สินหลักประกันแน่นอนว่าคือทรัพย์สินใดเพียงแต่ระบุเป็นกลุ่ม ประเภทของทรัพย์สิน จากการที่ทรัพย์สินหลักประกันยังไม่ได้ระบุเป็นที่แน่นอนทำให้ลูกหนี้สามารถเปลี่ยนหลักประกันได้เสมอ ลูกหนี้มีอิสระในการจัดการทรัพย์สินหลักประกันได้ปกติในธุรกิจการค้า จนกว่าจะมีเหตุการณ์กระทบสิทธิหลักประกันเจ้าหนี้ อำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้จะสิ้นสุดลง ทรัพย์สินหลักประกันจะเกิดการแปรสภาพจากที่เป็นทรัพย์สินหลักประกันไม่แน่นอนเป็นหลักประกันที่แน่นอน เจาะจงเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ซึ่งรวมถึงทรัพย์สินที่อยู่ในกลุ่มที่ระบุไว้หรือทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้มาภายหลังแต่เป็นทรัพย์สินตามที่ระบุไว้

หากจะเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยประเภทของหลักประกัน จะมีแต่เฉพาะหลักประกันแบบถาวร (Fixed Security) เฉพาะเจาะจงไปว่าจะเอาทรัพย์สินหลักประกันใดสิ่งใดชนิดใดประกันหนี้ เพื่อให้มีผลผูกมัดเจาะจง เจ้าหนี้มีหลักประกันที่แน่นอนหากลูกหนี้มีการผิดสัญญา เจ้าหนี้สามารถจัดการบังคับกับทรัพย์สินหลักประกันได้ เป็นการป้องกันไม่ให้ลูกหนี้นำทรัพย์สินออกไปจัดการในทางที่เสียประโยชน์แก่เจ้าหนี้ประกัน หรือตัดสิทธิของลูกหนี้ในการจัดการทรัพย์สิน เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ ส่วนหลักประกันลอยหรือหลักประกันไม่เฉพาะเจาะจง (Floating Security) กฎหมายของไทยไม่ได้มาใช้ ทำให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันของประเทศไทยเป็นสิทธิที่ยึดแน่น เจ้าหนี้สามารถที่จะเลือกการบังคับชำระหนี้ได้ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีล้มละลาย กล่าวคือในคดีแพ่งเจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องอย่างเจ้าหนี้สามัญก็ได้ หรือจะฟ้องบังคับ

¹⁰⁷ Roy Goode, Legal Problem of Credit and Securities, Second Edition (London: Sweet & Maxwell, 1998) p.15., ธนศ ไชยหมาน. (2541). “การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.51.

จำนองไปพร้อมกัน หรือหากยังไม่ได้ใช้สิทธิทางแพ่งปรากฏว่ามีเจ้าหนี้รายอื่นมาฟ้องลูกหนี้ไปก่อนการฟ้องคดี และผลของคำพิพากษาไม่กระทบสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับหลักประกันในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิ เช่นเดียวกันกับคดีล้มละลายที่ให้สิทธิเจ้าหนี้มีประกันที่จะเลือกว่าจะเข้ามาในคดีล้มละลายหรือไม่ก็ได้ ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95 และ 96 หากเจ้าหนี้มีประกันจะเข้ามาในคดีก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายในการสละหรือสงวนหลักประกัน เพื่อไม่ให้เจ้าหนี้มีประกันใช้กฎหมายล้มละลายเป็นเครื่องมือบีบบังคับลูกหนี้หรือเอาเปรียบเจ้าหนี้อื่นด้วยการเข้าไปใช้สิทธิใช้เสียงช่วยเหลือลูกหนี้ในทางที่ไม่สมควร¹⁰⁸

1.6 ชนิดของหลักประกัน

1.6.1 จำนอง (Mortgage) คือการโอนหลักประกันในทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อประกันการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ โดยมีเงื่อนไขที่ชัดเจนหรือโดยปริยายว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนองจะโอนกลับไปยังลูกหนี้เมื่อลูกหนี้ได้ทำการชำระหนี้ตามที่ลูกหนี้มีหน้าที่ โดยไม่ต้องทำการส่งมอบการครอบครองในทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแต่อย่างใด ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมิได้ทั้งทรัพย์สินที่มีรูปร่าง และไม่มีรูปร่าง¹⁰⁹

การจำนองในระบบกฎหมายอังกฤษแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทกล่าวคือ¹¹⁰

Legal Mortgage เป็นการจำนองที่เกิดขึ้นตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ ลูกหนี้ต้องจดทะเบียนการจำนองตามกฎหมายเพื่อมีผลการบังคับหลักประกันของเจ้าหนี้ เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนองให้แก่เจ้าหนี้โดยเด็ดขาด แต่ลูกหนี้ยังคงมีสิทธิที่จะไถ่ถอนทรัพย์สินที่จำนองได้ เมื่อได้ชำระหนี้ถูกต้องครบถ้วนตามสัญญา และเจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินคืนแก่ลูกหนี้หากลูกหนี้ปฏิบัติตามสัญญา

Equitable Mortgage เป็นการจำนองตามหลักเอควิตี้ ซึ่งเป็นการตกลงระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ไม่มีแบบของสัญญา จะทำด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ เป็นการตกลงเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันที่ให้ลูกหนี้ยังคงมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหลักประกัน ลูกหนี้เป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินหลักประกัน เพียงแต่หากลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากหลักประกันก่อนเจ้าหนี้รายอื่นๆ

¹⁰⁸ ธเนศ ไชยหามาน. (2541). “การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.83.

¹⁰⁹ ชีราสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น.56.

¹¹⁰ David Palfreman ,Law Relating to Banking Services, 4th ed. (London:pitman,1993), p 278.

1.6.2 จำนำ (pledge) คือการส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้ การจำนำจะระงับเมื่อหลักประกันนั้นสิ้นไป ทรัพย์สินที่จำนำจำกัดเฉพาะทรัพย์สินที่มีรูปร่าง และมีเอกสารสิทธิได้แก่ ใบนำส่งสินค้า (Bill of Lading) หนังสือสำคัญ แสดงสิทธิในสินค้า (Document of title to Goods) ตราสารเปลี่ยนมือ (Negotiable Instrument) และหลักประกันที่มีตราสาร (Negotiable Securities) ทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างไม่สามารถจำนำได้ ตลอดถึงหนังสือสัญญาที่ไม่มีข้อกำหนดการชำระหนี้ของลูกหนี้ ผู้รับจำนำจะบังคับกับหลักประกันได้เมื่อลูกหนี้หรือผู้จำนำไม่ชำระหนี้¹¹¹

1.6.3 สิทธิยึดหน่วงหรือบุริมสิทธิ (Lien) ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ Legal lien Common law หรือ Possessory lien เป็นสิทธิในการยึดหน่วงทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่อยู่ในความครอบครองของตนจนกว่าจะได้รับชำระหนี้¹¹² สิทธินั้นเกิดอาจเกิดจากการประกันการชำระหนี้ที่เกิดขึ้นจากสัญญา โดยเจ้าหนี้ได้ครอบครองทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้เป็นประกัน ทำให้เจ้าหนี้สามารถยึดหน่วงทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ได้ จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ แต่สิทธิยึดหน่วงที่เกิดขึ้นโดยสัญญาจะมีการจำกัดการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ที่จะยึดหน่วงไว้ โดยเจ้าหนี้ไม่มีสิทธินำทรัพย์สินที่ยึดหน่วงไว้ไปขายทอดตลาดได้ เจ้าหนี้มีเพียงแต่สิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้เท่านั้น¹¹³ ไม่มีสิทธิที่จะเอาทรัพย์สินออกขายทอดตลาดได้ ส่วน Equitable lien หมายถึงสิทธิโดยชอบธรรมตามกฎหมายของบุคคลหนึ่งที่มีสิทธิในการบังคับทรัพย์สินของอีกบุคคลหนึ่ง มาชำระหนี้แก่ตนครบถ้วนโดยสิ้นเชิง¹¹⁴ สิทธิประเภทนี้เจ้าหนี้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในการที่จะขอให้ศาลขายทรัพย์สินภายใต้บังคับแห่งสิทธิเพื่อชำระหนี้แก่ตนก่อนเจ้าหนี้รายอื่น

1.6.4 ภาระติดพันในทรัพย์สิน (Charge) เป็นหลักประกันการชำระหนี้ที่ไม่ขึ้นอยู่กับส่งมอบการครอบครองหรือการส่งมอบทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกัน แต่ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ อาจเป็นการนำหลักประกันเฉพาะ (Fixed Security) หรือหลักประกันลอย (Floating Security) มาประกันการชำระหนี้ หลักประกันเฉพาะเจ้าหนี้สามารถบังคับ

¹¹¹ Ross Ceasto, Principles of Banking Law (New York:Clarendon Press Oxford,1997), p.436.

¹¹² Halsbury's Law of England, Fourth edition reissue (London:Butterworths,1997), p.352, นพรัตน์ เนียมคกล้า. (2554). “เจ้าหนี้บุริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.86.

¹¹³ ชีราสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น.58.

¹¹⁴ Ibid, p.382.

กับหลักประกันนั้นได้ทันที สำหรับหลักประกันลอยเจ้าหนี้ยังไม่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ทันที ผู้ให้หลักประกันยังคงมีสิทธิจัดการทรัพย์สินได้ตามปกติ จนกว่ามีเหตุมาบังคับหรือจัดวางให้อำนาจของผู้ให้หลักประกันยุติลง หลักประกันจะถูกทำให้ปรากฏชัดเจนขึ้นกลายเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งในการบังคับชำระหนี้ ผู้ถือหลักประกันจึงสามารถบังคับกับหลักประกันที่เฉพาะเจาะจงได้ เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นก่อนเจ้าหนี้ไม่มีประกัน หรือเจ้าหนี้ในลำดับรองจากเจ้าหนี้ที่มีประกัน และบุคคลภายนอกผู้ที่ได้ครอบครองทรัพย์สินหลักประกัน ยกเว้นกรณีที่ได้กรรมสิทธิ์จากทรัพย์สินหลักประกันสุจริต และเสียค่าตอบแทน เจ้าหนี้มีประกันจะบังคับกับหลักประกันไม่ได้ จนกว่าลูกหนี้จะมีการผัดผ่อนชำระ¹¹⁵ ในส่วนของหลักประกันเฉพาะเจ้าหนี้จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกันก่อนเจ้าหนี้อื่น ส่วนในกรณีของหลักประกันลอยเจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ภายหลังเจ้าหนี้มีประกันบุริมสิทธิหลักหรือเจ้าหนี้ที่มีทรัพย์สินหลักประกันโดยเฉพาะเจาะจง¹¹⁶

1.6.5 ภาระติดพันในทรัพย์สิน (Charge) แบ่งออกได้ 2 ชนิด ภาระติดพันในทรัพย์สินที่เกิดจากกฎหมายลายลักษณ์อักษรเรียกว่า Legal Charge เป็นหลักประกันตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทำให้หลักประกันนั้นเกิดสิทธิเหนือทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้ผู้รับประกันในการที่จะบังคับกับหลักประกันนั้นได้โดยเจาะจงเมื่อลูกหนี้ผัดผ่อนไม่ชำระหนี้ได้ และภาระติดพันในทรัพย์สินที่เกิดจากหลัก Equity เรียกว่า Equitable Charge เป็นหลักประกันหนี้โดยไม่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบไว้ เกิดจากการแสดงเจตนาระหว่างคู่สัญญาที่จะให้ทรัพย์สินเป็นหลักประกันหนี้ โดยลูกหนี้ไม่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน¹¹⁷

1.7 การเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลาย

1.7.1 การฟ้องคดีล้มละลาย

ตราบไคที่ลูกหนี้ไม่ผัดผ่อนชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็ไม่สามารถฟ้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ แต่หากเป็นกรณีที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นผู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน มีทรัพย์สินไม่เพียงพอที่ชำระหนี้เมื่อเทียบกับหนี้สิน มีเจ้าหนี้หลายราย ย่อมแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ต่อไปได้อย่างปกติ เปิดโอกาสให้เจ้าหนี้ใช้ช่องทางของกฎหมายเข้ามาบังคับกับลูกหนี้ได้คือการนำคดีขึ้นสู่ศาลล้มละลายกลางเพื่อบังคับลูกหนี้ต่อไป

¹¹⁵ ซีราสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น.64.

¹¹⁶ Insolvency Act 1986 section 175.

¹¹⁷ ซีราสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น.64.

กำหนด ศาลก็ต้องยกฟ้องของเจ้าหนี้¹²² ในส่วนของลูกหนี้หากลูกหนี้ไม่สามารถแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ศาลเห็นว่าลูกหนี้ยังคงสามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ ศาลก็ต้องยกคำขอของลูกหนี้¹²³

กรณีเจ้าหนี้ที่ยื่นฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ศาลจะพิจารณาว่าลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ตามคำฟ้อง หากเข้าเงื่อนไขที่ศาลจะสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ ศาลก็จะมีการพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย¹²⁴ ตามกฎหมายล้มละลาย Insolvency Act 1986 ไม่มีขั้นตอนให้ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ก่อนแล้วมีคำพิพากษาให้ล้มละลายในภายหลัง อย่างเช่นในอดีตที่ใช้กฎหมายล้มละลายฉบับ Bankruptcy Act 1914 ที่กฎหมายกำหนดให้มีขั้นตอนที่ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เพื่อไม่ให้ลูกหนี้ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายในทันที เพียงแต่มีผลต่อการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่หมดอำนาจในการจัดการทรัพย์สิน การจัดการทรัพย์สินตกไปอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Official Receiver) แต่เพียงผู้เดียว¹²⁵

การที่กฎหมายอีกฉบับมีขั้นตอนของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์อีกฉบับไม่มีมีผลเสียและดีแตกต่างกันแต่ยังคงมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันคือเพื่อให้ลูกหนี้สามารถแก้ไขหนี้และฟื้นตัวกลับมาเริ่มใช้ชีวิตใหม่ได้ การที่ Bankruptcy Act 1914 มีขั้นตอนที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ช่วยให้ระหว่างที่ลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นบุคคลล้มละลายลูกหนี้สามารถขอแก้ไขหนี้ได้โดยการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกเพื่อเรียกเจ้าหนี้ทั้งหลายมาพิจารณาคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้ และพิจารณาว่าสมควรให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่ ตลอดจนการรวบรวมและการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้¹²⁶ หากเจ้าหนี้เห็นชอบคำขอประนอมหนี้ ลูกหนี้ก็มีโอกาสที่ไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย หากไม่สำเร็จก็ดำเนินการกระบวนการกฎหมายต่อไป

ส่วนการที่ Insolvency Act 1986 ดัดขั้นตอนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้วมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายเลย เป็นไปเพื่อให้กระบวนการจัดการทรัพย์สินของ

¹²² Insolvency Act 1986 section 271

¹²³ ดังปรากฏในคดี Re A Debtor, ex parte the Debtor v. Allen (No. 17 of 1966) [1967] Ch 590, คณะผู้วิจัย รายงานวิจัย (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร). (2547). เรื่อง ระบบกฎหมายล้มละลายในประเทศไทย เสนอต่อสถาบันกฎหมายพัฒนาเศรษฐกิจสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สิงหาคม): น.148.

¹²⁴ Insolvency Rules 1986 ข้อ 6.25(1).

¹²⁵ Bankruptcy Act 1914 . section 3.

¹²⁶ Lord Hailsham of St. Marylebone Halsbury 's Law of England Fourth Edition Volume 3 (London:Butterworth, 1973), p.210.

ลูกหนี้ได้จัดการเร็วขึ้น เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย คำพิพากษานี้ส่งผลต่อการจัดการทรัพย์สินของเจ้าหนี้ทั้งหลายต้องชะลอไว้ก่อน โดยเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายในคำพิพากษานั้นก็จะมีคำสั่งให้เจ้าหนี้ชะลอการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมทั้งการพิจารณาคดีของลูกหนี้ในคดีอื่นก็ต้องชะลอไว้ก่อนเช่นกัน เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น เจ้าหนี้ทั้งหลายไม่สามารถฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งอันเกี่ยวกับหนี้ซึ่งอาจขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลายได้¹²⁷

เมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่สามารถที่จะฟ้องลูกหนี้ในทางแพ่งได้ สิทธิของเจ้าหนี้ในการฟ้องร้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ในคดีแพ่งถูกเปลี่ยนมาเป็นสิทธิในการขอรับชำระหนี้ หรือสิทธิในการพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลาย (Personal rights are converted into rights of proof)¹²⁸

เจ้าหนี้ต้องเข้ามาในกระบวนการคดีล้มละลาย โดยการยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ (Proof of debt) ต่อผู้จัดการทรัพย์สิน (Trustee) เพื่อพิสูจน์หนี้ เมื่อเข้ามาในระบบเจ้าหนี้ก็ได้รับความคุ้มครองในการที่ได้มายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ ในการที่ได้รับส่วนแบ่งจากการยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ในการที่ผู้จัดการทรัพย์สินได้แบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ต่อไป¹²⁹ สิทธิของเจ้าหนี้ในการฟ้องร้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ในคดีแพ่งถูกเปลี่ยนมาเป็นสิทธิในการขอรับชำระหนี้ หรือสิทธิในการพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลาย (Personal rights are converted into rights of proof)¹³⁰

เช่นเดียวกับกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยที่เมื่อลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินแล้ว ลูกหนี้ไม่สามารถจัดการทรัพย์สินของตนเองได้ อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตกอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สิน และเจ้าหนี้ก็ไม่อาจที่จะฟ้องลูกหนี้เพื่อบังคับคดีในทางแพ่งกับลูกหนี้ได้ เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องมายื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์สินนั้น เจ้าหนี้ที่ไม่มายื่นคำขอรับชำระหนี้ก็จะหมดสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เว้นแต่เจ้าหนี้มีประกันที่กฎหมายให้ความคุ้มครองไว้ดังที่กล่าวไว้แล้วในเรื่องของสิทธิเจ้าหนี้มีประกัน

1.7.2 การประกาศโฆษณาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ผู้ที่จะมาดูแลลูกหนี้ต่อไปในขั้นตอนของกฎหมายคือผู้จัดการทรัพย์สิน (Trustee) ในการรวบรวมจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือช่วยลูกหนี้ในการสะสางหนี้สิน แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเท่าเทียมกัน เพื่อปกป้องสิทธิของลูกหนี้ที่ได้

¹²⁷ Insolvency Act 1986 section 285.

¹²⁸ Roy Goode, Commercial Law RM Good, (Middlesex:Penguin,1982), p.899.

¹²⁹ Insolvency Rules 1986. r.6.96.

¹³⁰ Roy Goode, Commercial Law R.M. Good, (Middlesex:Penguin,1982), p.899.

สะตางหนี้สินโดยเร็ว และรักษาผลประโยชน์ของเจ้าหนี้ที่จะได้แบ่งทรัพย์สินตามสัดส่วนแห่งหนี้ กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษจึงกำหนดให้ศาลมีหน้าที่เมื่อมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้วคือ คำสั่งศาลที่พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลส่งสำเนา คำพิพากษาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่น้อยกว่า 2 ฉบับ และเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งสำเนาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ไปยังลูกหนี้ผู้ล้มละลายโดยเร็ว¹³¹ ซึ่งในคำพิพากษาจะต้องระบุรายละเอียดที่สำคัญคือ วันที่ยื่นคำฟ้อง วันเวลาที่พิพากษาคดี ตลอดจนคำสั่งชะลอการพิจารณาคดี หรือการดำเนินกระบวนการทางกฎหมายที่มีต่อลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้¹³² เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องนำคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายไปลงประกาศโฆษณาในราชกิจจานุเบกษา (Gazetted) และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น นอกจากนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังต้องส่งสำเนาคำพิพากษาที่ให้ลูกหนี้ล้มละลายทางไปรษณีย์ตอบรับไปยังหัวหน้าสำนักทะเบียนที่ดิน (The Chief Land Registrar)¹³³ เพื่อให้ทราบถึงการจัดการทรัพย์สินในที่ดินที่ลูกหนี้เป็นเจ้าของว่าศาลได้สั่งไว้ เช่นไร เป็นการป้องกันที่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้หาประโยชน์หรือจัดการทรัพย์สินไปในทางที่ไม่ชอบ ซึ่งในกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ว่าให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการส่งคำพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไปยังกรมที่ดินเพื่อจะได้ป้องกัน การยกย้าย จำหน่าย จ่ายโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ไปโดยไม่สุจริตได้ จะเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเมื่อลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ได้กระทำการโอนทรัพย์สินแล้ว จึงมีการแก้ไขในภายหลังโดยการเพิกถอน หรือลงโทษตามกฎหมายเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ มองว่าลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ก็รู้ว่าไม่สามารถกระทำได้ แต่หากทุกคนเคารพกฎหมายเคารพสิทธิ และเกรงกลัวบทลงโทษ กฎหมายก็ไม่ต้องมีบทลงโทษไว้ แต่กลับสวนทางกันจึงต้องมีกฎหมายบังคับการใช้สิทธิไว้

หากเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ต้องการให้ชะลอการโฆษณาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายก็สามารถทำได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยับยั้งหรือชะลอการประกาศโฆษณา คำพิพากษาลงในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น¹³⁴ การชะลอการโฆษณาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายไว้ก่อนเป็นผลดีทั้งต่อตัวลูกหนี้และเจ้าหนี้ เนื่องจากคำพิพากษาล้มละลายจะส่งผลโดยตรงต่อตัวลูกหนี้ในการดำเนินกิจการทั้งหลาย ความเชื่อถือในสังคม และทางการค้า โดยเฉพาะหากในเวลานั้นลูกหนี้ยังอุทธรณ์ผลของ

¹³¹ Insolvency Act 1986. r.6.34 (1) , 6. 46 (1).

¹³² Insolvency r.6.45.

¹³³ Insolvency r.6.34 (2).

¹³⁴ Insolvency r.6.34 (3).

คำพิพากษาอยู่เพื่อรอผลคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ซึ่งไม่แน่ว่ามีผลเช่นไรการชะลอการโฆษณาไว้ย่อมมีผลดีมากกว่าผลเสีย เป็นการป้องกันสถานภาพของลูกหนี้ที่จะได้รับความเสียหาย จากการนำคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายไปประกาศโฆษณาให้สาธารณชนทราบ¹³⁵

1.7.3 ขั้นตอนการขอพิสูจน์หนี้

กระบวนการขอพิสูจน์หนี้เป็นระบบการบังคับชำระหนี้ตามกฎหมายล้มละลายที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในสภาวะการบังคับชำระหนี้ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพื่อบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดแก่เจ้าหนี้ทุกราย กฎหมายล้มละลายจึงสร้างระบบการขอพิสูจน์หนี้แทนการฟ้องร้องลูกหนี้ต่อศาลเป็นคดีแพ่งสามัญ เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม สะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งสามัญ ดังนั้นหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์หนี้เพื่อความรวดเร็วเป็นพิเศษ กฎหมายล้มละลายของอังกฤษได้บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาคำขอพิสูจน์หนี้ไว้โดยเฉพาะในกฎหมายลำดับรองที่เรียกว่า “Insolvency Rules 1986”

ดังนั้นเมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย เจ้าหนี้ทั้งหลายหากประสงค์ที่จะได้รับชำระหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการของคดีล้มละลาย โดยการยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ต่อผู้จัดการทรัพย์ ซึ่งแบ่งประเภทเจ้าหนี้ที่จะใช้สิทธิโดยหลักได้แบ่งได้ 2 ประเภทด้วยกันคือเจ้าหนี้มีประกันและเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ซึ่งมีกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่เหมือนกัน และแตกต่างกันบ้างโดยเฉพาะในส่วน of เจ้าหนี้มีประกัน

1.7.4 หนี้ในการขอพิสูจน์หนี้

หนี้ที่เจ้าหนี้จะขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลาย คือหนี้หรือความรับผิดที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้นั้นต้องเกิดก่อนวันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย¹³⁶ ไม่ว่าจะเป็หนี้หรือความรับผิดที่ถึงกำหนดชำระแล้ว หนี้หรือความรับผิดยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือถึงกำหนดชำระในภายภาคหน้าก็ตาม จะเป็นหนี้ที่แน่นอนหรือไม่แน่นอน หรือเป็นหนี้ที่อาจกำหนดได้แน่นอนหรือไม่แน่นอนก็ตาม (Unliquidated)¹³⁷ หนี้ที่ไม่แน่นอน เมื่อเจ้าหนี้ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ ผู้จัดการทรัพย์จะเป็นผู้กำหนดในมูลค่าของหนี้ที่ไม่แน่นอนที่เจ้าหนี้ยื่นพิสูจน์หนี้¹³⁸ ความรับผิดที่เจ้าหนี้สามารถยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ได้นั้นได้แก่ความรับผิดในจำนวนเงิน ความรับผิดในทรัพย์สิน ความรับผิดตามกฎหมาย ความรับผิดตามสัญญา ความรับผิดในมูลหนี้อันเกิดจากการกระทำละเมิด หรือความรับผิด

¹³⁵ Ian F. Fletcher, *The Law of Insolvency*, (London : Sweet & Maxwell, 1990) p. 132.

¹³⁶ Insolvency Act 1986. section 322, 382(1).

¹³⁷ Insolvency Act 1986. section 382(3)।

¹³⁸ ชเนศ ไชยหมาน. (2541). “การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.55.

ในสัญญาประกันตัวผู้ต้องหา¹³⁹ รวมตลอดถึงหนี้อื่นที่ลูกหนี้มีความสัมพันธ์หรือหนี้ที่ต้องรับผิดชอบหนี้หรือความรับผิดชอบนั้นเกิดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหนี้ก็สามารถยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ได้ทั้งสิ้น เว้นเสียแต่ว่าหนี้หรือความรับผิดชอบนั้นเกิดภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว เป็นหนี้ที่เกิดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หนี้การพนัน¹⁴⁰ เจ้าหนี้ก็ไม่สามารถนำหนี้หรือความรับผิดชอบนั้นมายื่นขอพิสูจน์หนี้ได้ การที่ให้เจ้าหนี้นำหนี้ทั้งหลายที่สามารถยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ได้มายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ก็เพื่อให้ผู้จัดการทรัพย์สินสามารถรวบรวมหนี้สิน ทรัพย์สินทั้งหลายเพื่อจัดการในการแบ่งเฉลี่ยต่อไปได้อย่างแน่นอนและอย่างรวดเร็ว

หนี้ที่เกิดภายหลังจากที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย กฎหมายกำหนดให้เป็นหนี้ที่ไม่อาจขอพิสูจน์หนี้ได้ เจ้าหนี้ต้องนำหนี้ที่เกิดภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ไปฟ้องบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้เมื่อลูกหนี้พ้นจากการล้มละลาย ภายในอายุความของกฎหมาย เนื่องจากหนี้ที่เกิดภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาล้มละลายแล้วเป็นหนี้ที่ไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขเป็นหนี้ที่ขอพิสูจน์หนี้ได้แล้วเจ้าหนี้ไม่ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้อันจะทำให้เจ้าหนี้หมดสิทธิเรียกร้องในหนี้นั้น

อย่างไรก็ตามในขณะที่ลูกหนี้ยังอยู่ในกระบวนการคดีล้มละลายลูกหนี้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่ไม่ถูกดำเนินคดี เจ้าหนี้ที่ไม่อยู่ในบังคับต้องยื่นคำขอพิสูจน์หนี้หากจะฟ้องบังคับคดีกับลูกหนี้ก็ต้องรอให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายก่อน

1.7.5 ระยะเวลาขอพิสูจน์หนี้ (Proof of Debt)

เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ของเจ้าหนี้โดยการประกาศโฆษณาระยะเวลาที่ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายมายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ให้ทราบโดยการประกาศโฆษณาในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น¹⁴¹ และแจ้งระยะเวลาที่กำหนดไว้ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายทราบอีกวิธีหนึ่ง โดยการมีหนังสือแจ้งเจ้าหนี้ทั้งหลายเท่าที่ทราบหรือปรากฏตามบัญชีเจ้าหนี้ พร้อมแนบคำขอพิสูจน์หนี้ไปพร้อมกับหนังสือดังกล่าว¹⁴² จะเห็นว่าการแจ้งระยะเวลาการขอพิสูจน์หนี้ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายทราบมี 3 ช่องทางด้วยกันทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ได้อย่างทั่วถึง เจ้าหนี้ได้เข้ามาสู่กระบวนการได้ครบถ้วนไม่สูญเสียสิทธิ สูญเสียโอกาสในการได้รับชำระหนี้โดยการแบ่งเฉลี่ยตามสัดส่วนโดยเท่าเทียมกัน

¹³⁹ Insolvency Act 1986. section 382(4).

¹⁴⁰ Insolvency Act 1986. Section 281.

¹⁴¹ Insolvency Rules 1986. R.6.79 (5).

¹⁴² Insolvency Rules 1986. r.6.97.

ระยะเวลาในการขอพิสูจน์หนี้กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษไม่ได้ระบุไว้โดยชัดแจ้ง เพียงแต่เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่สามารถกำหนดได้ตามสมควร โดยดูจากความเหมาะสมของคดีนั้นๆ พิจารณาจากจำนวนหนี้ จำนวนเจ้าหนี้ ความยุ่งยากของคดี เพื่อให้คดีสามารถดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย ซึ่งกำหนดระยะเวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ก็ต้องอยู่ภายในกรอบของระยะเวลาที่สามารถกระทำได้ตามกฎหมาย คือ กำหนดเวลายื่นคำขอในการขอพิสูจน์หนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องกำหนดเวลาล่วงหน้านัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือประชุมเจ้าหนี้ครั้งอื่นไม่น้อยกว่า 4 วัน หากในคดีนั้นมีการตั้งผู้จัดการทรัพย์แล้ว ผู้จัดการทรัพย์จะเป็นผู้กำหนดเวลายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ ทำให้เจ้าหนี้ที่ไม่ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ในประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกสามารถยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ต่อผู้จัดการทรัพย์ในการประชุมครั้งอื่นๆ ได้อีก แต่การกำหนดเวลายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ต้องไม่เกิน 4 เดือน นับจากวันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น¹⁴³

การไม่ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด หากโดยทั่วไปจะทำให้หนี้ระงับ เจ้าหนี้ที่ไม่ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ไม่สามารถที่จะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย และไม่สามารถนำหนี้ที่อาจขอพิสูจน์หนี้ได้แต่ไม่ได้ยื่นไปฟ้องบังคับทางแพ่งได้อีก แต่ในกฎหมายล้มละลายของอังกฤษการที่เจ้าหนี้ไม่ยื่น คำขอพิสูจน์หนี้ภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์กำหนด เจ้าหนี้ที่ไม่ได้ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ภายในระยะเวลาที่ยังไม่ถูกตัดสิทธิในการได้รับชำระหนี้ เจ้าหนี้ยังมีโอกาสสุดท้ายที่จะยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ได้อีก ระยะเวลาสุดท้ายนี้เรียกว่า “The last date for proving” โดยผู้จัดการทรัพย์จะมีหนังสือแจ้งให้เจ้าหนี้ที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้เข้ามายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ครั้งสุดท้ายก่อนที่จะมีการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สิน¹⁴⁴ หากล่วงเลยระยะเวลาสุดท้ายที่ผู้จัดการทรัพย์กำหนดแล้วเจ้าหนี้ที่ไม่ได้ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ เจ้าหนี้เหล่านั้นจะถูกตัดสิทธิเข้ามาในกระบวนการของคดีล้มละลาย และหนี้เหล่านั้นเป็นอันระงับ

อย่างไรก็ตามกำหนดระยะเวลาขอพิสูจน์หนี้ ผู้จัดการทรัพย์อาจขยายหรือยกเลิกคำสั่งแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินได้ และในกรณีเจ้าหนี้อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ยกเลิกหรือแก้ไขคำสั่งเกี่ยวกับการขอพิสูจน์หนี้ได้ ผู้จัดการทรัพย์ต้องยอมรับหรือปฏิเสธคำขอพิสูจน์หนี้ที่ได้ยื่นมาภายใน 7 วันนับจากวันสุดท้ายที่กำหนดให้ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้¹⁴⁵

¹⁴³ Insolvency Rules 1986. r.6.79.

¹⁴⁴ Insolvency Rules 1986. r.11.2.

¹⁴⁵ Insolvency Rules 1986. r.11.4. , r.11.3(1).

จะเห็นว่ากฎหมายล้มละลายของอังกฤษให้ออกาสเจ้าหนี้เข้ามาในคดีล้มละลายไว้ค่อนข้างมากหลายครั้งด้วยกัน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายที่จะให้ออกาสลูกหนี้สะสางหนี้สิน และเป็นการเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าหนี้ให้ได้รับความเสมอภาคกันในการเข้ามาขอรับชำระหนี้ จะเห็นว่าแม้กฎหมายให้ออกาสเจ้าหนี้หลายครั้ง การดำเนินก็เป็นไปอย่างรวดเร็วเพื่อประโยชน์ตัวลูกหนี้ และเจ้าหนี้ การที่ให้ออกาสเจ้าหนี้ในการยื่นคำขอพิสูจน์ไว้มากทำให้เจ้าหนี้ได้เข้ามาสู่ระบบอย่างทั่วถึง และแก้ปัญหาการโต้แย้งของเจ้าหนี้ในภายหลังว่าไม่ทราบถึงการประกาศการยื่นคำขอพิสูจน์นั้นเป็นการปิดปากเจ้าหนี้โดยผลของกฎหมาย

หากเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยที่กำหนดเวลาการยื่นขอรับชำระหนี้ที่ชัดเจนคือ 2 เดือนนับแต่ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวเจ้าหนี้ต้องทราบเอาเอง โดยถือว่าได้ทราบแล้วเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งจะค่อนข้างมีปัญหาตลอดที่เจ้าหนี้ทราบในภายหลังเพราะไม่ได้ติดตาม ก็จะเสียสิทธิโอกาสในการยื่นขอรับชำระหนี้ ทำให้หนี้เป็นอันระงับ และมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเสมอเกี่ยวกับระยะเวลาการโฆษณาที่ให้เจ้าหนี้ทราบ หากนำวิธีการที่ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหนังสือแจ้งแก่เจ้าหนี้โดยตรงของประเทศอังกฤษมาใช้ด้วย น่าจะลดปัญหาการโต้แย้งได้มากทีเดียว

1.8 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายหลังจากศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว

อย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ไม่สามารถกระทำการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเองได้ ส่วนเจ้าหนี้เองก็ถูกบังคับโดยคำพิพากษาไม่สามารถที่จะฟ้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้เป็นคดีแพ่งได้อีก สิทธิเพียงอย่างเดียวของเจ้าหนี้ที่กฎหมายให้ไว้เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้วคือ “การขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลาย” ภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการทรัพย์กำหนด และภายในเดือน ไชยคังนี้

1.8.1 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการขอพิสูจน์หนี้

เจ้าหนี้มีประกันเป็นเจ้าหนี้ประเภทพิเศษที่มีสิทธิในทางทรัพย์สินของลูกหนี้เหนือกว่าเจ้าหนี้ธรรมดาสามัญทั่วไป ในการที่จะบังคับกับหลักประกันชำระหนี้ได้ก่อนเจ้าหนี้ทั่วไป การมีสิทธิเหนือหลักประกันทำให้เจ้าหนี้มีประกันไม่ถูกกระทบสิทธิในการที่จะได้รับชำระหนี้ กฎหมายล้มละลายของอังกฤษจึงให้สิทธิเจ้าหนี้มีประกันไม่จำเป็นต้องขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลาย

แต่หากเจ้าหนี้มีประกันประสงค์จะเข้ามาขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลายต่อผู้จัดการทรัพย์ก็สามารถทำได้ เรียกว่า “Proof of Debt” เจ้าหนี้มีประกันต้องระบุทรัพย์สินหลักประกัน

มาในคำขอพิสูจน์หนี้ให้ชัดเจน ระบุประเภท ชนิดของหลักประกัน วันเวลาที่รับหลักประกัน มูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน¹⁴⁶ โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังนี้¹⁴⁷

(1) เมื่อเจ้าหนี้มีประกันได้บังคับกับหลักประกันโดยนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ เจ้าหนี้มีประกันขอพิสูจน์หนี้ในส่วนที่ขาดได้

(2) เจ้าหนี้มีประกันยินยอมสละทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย และขอพิสูจน์หนี้เต็มจำนวนอย่างเจ้าหนี้ไม่มีประกัน โดยการยินยอมของผู้จัดการทรัพย์สิน หรือการอนุญาตจากศาล ในการกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกัน ที่เจ้าหนี้มีประกันกำหนดมาในคำขอพิสูจน์หนี้

หากเจ้าหนี้มีประกันละเว้น จงใจ ไม่เปิดเผยหลักประกันที่มีไว้ในคำขอพิสูจน์หนี้ กฎหมายจะมีบทลงโทษเจ้าหนี้มีประกันที่ปกปิดหลักประกันคือ เจ้าหนี้มีประกันต้องสละทรัพย์สินอันหลักประกันสู่กองคดีล้มละลายของลูกหนี้เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย เว้นแต่มีเหตุอันควรว่าเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้ตั้งใจที่จะปิดบังทรัพย์สินหลักประกันหรือหลงลืมไม่เปิดเผยถึงหลักประกันโดยสุจริต ศาลอาจมีคำสั่งให้แก้ไขคำขอพิสูจน์หนี้ได้¹⁴⁸

1.8.2 การใช้สิทธิไถ่ถอนหลักประกันคืน

เมื่อเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำขอพิสูจน์หนี้เข้ามาในคดีล้มละลาย ในฐานะเจ้าหนี้มีประกันทรัพย์สินหลักประกันที่เจ้าหนี้มีประกันยื่นแสดงไว้ในคำขอพิสูจน์หนี้นั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินสามารถใช้สิทธิไถ่ถอนหลักประกันของลูกหนี้คืนจากเจ้าหนี้มีประกันตามราคาที่เขาหนี้มีประกันกำหนดไว้ในคำขอพิสูจน์หนี้¹⁴⁹ และนำหลักประกันนั้นเข้ามาสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้อื่นๆ ต่อไป

ในการขอไถ่ถอนหลักประกันผู้จัดการทรัพย์สินต้องแจ้งให้เจ้าหนี้มีประกันทราบว่าผู้จัดการทรัพย์สินประสงค์จะไถ่ถอนหลักประกันคืน ภายในระยะเวลา 28 วันนับแต่แจ้งให้เจ้าหนี้มีประกันทราบ¹⁵⁰ ตามราคาที่เขาหนี้มีประกันได้แจ้งไว้ในคำขอพิสูจน์หนี้ เว้นเสียแต่ว่าเจ้าหนี้มีประกันได้มีการขอแก้ไขราคาหลักประกันในคำขอพิสูจน์หนี้ขึ้นใหม่ภายใน 21 วัน หรือตามที่ผู้จัดการทรัพย์สินได้กำหนดเวลาไว้ และได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ผู้จัดการทรัพย์สินจะต้องไถ่ถอน

¹⁴⁶ Insolvency Rules 1986. r.6.98.

¹⁴⁷ Insolvency Rules 1986. r.6.117.

¹⁴⁸ Insolvency Rules 1986. r.6.116.

¹⁴⁹ Insolvency Rules 1986. r.6.117.

¹⁵⁰ Insolvency Rules 1986. r.6.117 (1).

หลักประกันค้ำในราคาที่เขาหน้กำหนดขึ้นใหม่¹⁵¹ ทรัพย์หลักประกันที่ถูกไถ่ถอนก็ถูกนำสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้

เจ้าหน้มีประกันสามารถยื่นคำร้องต่อผู้จัดการทรัพย์ เพื่อขอให้ผู้จัดการทรัพย์ใช้สิทธิไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันค้ำได้ และเมื่อผู้จัดการทรัพย์ได้รับคำร้องดังกล่าวแล้ว จะต้องพิจารณาว่าจะใช้สิทธิไถ่ถอนหลักประกันค้ำตามคำร้องของเจ้าหน้มีประกันหรือไม่ภายในกำหนดระยะเวลา 3 เดือน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง¹⁵² หากผู้จัดการทรัพย์ตัดสินใจที่จะทำการไถ่ถอนหลักประกันค้ำ ค่าใช้จ่ายในการไถ่ถอนหลักประกันไม่ว่ากรณีใด ตกเป็นภาระของทรัพย์หลักประกัน เจ้าหน้มีประกันจึงเป็นคนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายจากการไถ่ถอนหลักประกันนั้น¹⁵³

1.8.3 การจัดการทรัพย์หลักประกัน

เมื่อเจ้าหน้มีประกันยื่นคำขอพิสูจน์หน้โดยมีหลักประกัน การจัดการกับหลักประกันในกฎหมายของอังกฤษให้สิทธิที่เจ้าหน้มีประกันสามารถที่จะขายหลักประกันเอง หรือผู้จัดการทรัพย์จะขอใช้สิทธิบังคับกับหลักประกันของเจ้าหน้มีประกันเอง โดยผู้จัดการทรัพย์มีสิทธิทดสอบราคาหลักประกันที่เจ้าหน้มีประกันขอไว้ในคำขอพิสูจน์หน้ หากผู้จัดการทรัพย์เห็นว่าราคาหลักประกันตามคำขอพิสูจน์หน้ไม่สมควร หรือไม่พอใจในราคาที่เขาหน้มีประกันกำหนดไว้ ผู้จัดการทรัพย์สามารถนำหลักประกันนั้นออกขายทอดตลาดเองได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากศาลก่อน อย่างไรก็ตามหากหลักประกันนั้นเจ้าหน้ได้ดำเนินการกำหนดราคาขึ้นใหม่ โดยได้รับความยินยอมจากศาลแล้ว ผู้จัดการทรัพย์ก็ไม่มีสิทธินำหลักประกันนั้นออกขายทอดตลาดได้¹⁵⁴

การนำทรัพย์หลักประกันออกขายโดยเจ้าหน้มีประกัน เจ้าหน้มีประกันสามารถนำหลักประกันออกขายทอดตลาดได้เอง รายได้จากการขายหลักประกันให้ถือว่าเป็นราคาที่เขาหน้มีประกันยื่นไว้ในคำขอพิสูจน์หน้ และหากได้มีการกำหนดราคาหลักประกันขึ้นใหม่ และศาลได้มีการกำหนดราคามูลค่าหลักประกันใหม่แล้วก็ให้ถือว่าเป็นรายได้จากการขายทรัพย์สินหลักประกัน คือราคาตามคำขอพิสูจน์หน้¹⁵⁵

1.8.4 การใช้สิทธิของเจ้าหน้ไม่มีประกันในการขอพิสูจน์หน้

เมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์ต่อไปในการที่จะแจ้งคำพิพากษาล้มละลาย

¹⁵¹ Insolvency Rules 1986. r.6.117(2).

¹⁵² Insolvency Rules 1986. r.6.117(4).

¹⁵³ Insolvency Rules 1986. r.6.117 (3).

¹⁵⁴ Insolvency Rules 1986. r.6.118.

¹⁵⁵ Insolvency Rules 1986. r.6.119.

ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายทราบเพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้มายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลายได้ภายใน กำหนดเวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนด ดังที่กล่าวไว้ตอนต้นแล้ว ผู้จัดการทรัพย์ต้อง กำหนดเวลาประชุมเจ้าหนี้ เวลาสถานที่ประชุมในการยื่นคำขอพิสูจน์หนี้โดยส่งหนังสือแจ้งให้เจ้าหนี้ ทราบพร้อมกับส่งคำขอพิสูจน์หนี้ไปพร้อมกับหนังสือนั้นเพื่อให้เจ้าหนี้นามายื่นขอพิสูจน์หนี้

เจ้าหนี้ที่ได้รับหนังสือและประสงค์จะขอพิสูจน์หนี้ ต้องกรอกรายละเอียด ตามแบบคำขอพิสูจน์หนี้ ระบุชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้ จำนวนหนี้ ประเภทหนี้ หลักประกัน ที่มาแห่ง หนี้ ลงชื่อผู้ขอ เป็นต้น¹⁵⁶ ในการยื่นคำขอพิสูจน์หนี้เจ้าหนี้ต้องแสดงรายละเอียดแห่งหนี้ที่ยื่นคำ ขอให้ครบถ้วน ระบุพยานเอกสารที่อ้างถึงการเป็นหนี้ แต่เจ้าหนี้จะแนบเอกสารหรือพยานหลักฐาน ในการขอพิสูจน์มาพร้อมคำขอพิสูจน์หนี้หรือไม่ก็ได้ หากไม่แนบพยานหลักฐานมาพร้อมคำขอ เมื่อผู้จัดการทรัพย์มีหมายเรียกให้ส่งเอกสารเพื่อพิสูจน์หนี้เจ้าหนี้ต้องนำมาแสดงต่อผู้จัดการทรัพย์ นอกจากนี้ผู้จัดการทรัพย์อาจเรียกให้เจ้าหนี้ไม่มีประกันจัดทำเอกสารรับรองหนี้เรียกว่า “Affidavit of Debt” โดยเจ้าหนี้ต้องปฏิญาณตนต่อผู้จัดการทรัพย์หรือศาลว่าเอกสารดังกล่าวถูกต้องเป็นจริง¹⁵⁷

จากที่ศึกษามาข้างต้นจะเห็นว่าเจ้าหนี้ในประเทศอังกฤษที่ประสงค์จะยื่นคำ ขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลายสามารถที่จะเข้ามาสู่กระบวนการพิสูจน์หนี้ได้นับแต่ที่ศาลมีคำ พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย โดยระยะเวลาการยื่นคำขอพิสูจน์หนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือ ผู้จัดการทรัพย์เป็นผู้กำหนดให้ไม่น้อยกว่า 4 วันก่อนการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือครั้งอื่นๆ กล่าวคือทราบใดที่การประชุมยังไม่เสร็จสิ้นเจ้าหนี้ที่ประสงค์ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้สามารถเข้ามาใน กระบวนการได้ จนกว่าผู้จัดการทรัพย์จะมีหนังสือแจ้งครั้งสุดท้ายก่อนการแปลงทรัพย์สิน

เจ้าหนี้ที่เข้ามาขอพิสูจน์หนี้มีสิทธิที่จะออกเสียงในการประชุมเจ้าหนี้ มีสิทธิ ลงมติในการใช้สิทธิเพื่อลงความเห็นการจัดคดีแต่ละครั้งได้¹⁵⁸ ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินการขอ พิสูจน์หนี้เจ้าหนี้แต่ละรายต้องรับผิดชอบเอง เว้นแต่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากผู้จัดการทรัพย์ประเมิน มูลค่าของหนี้ในคดีล้มละลายให้ตกแก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น¹⁵⁹

1.8.5 ผู้ทำหน้าที่ และดูแลการพิสูจน์หนี้ในกระบวนการคดีล้มละลาย

คำขอพิสูจน์หนี้ที่เจ้าหนี้อื่นเข้ามาในกระบวนการคดีล้มละลายจะต้องมีการ ทำความเห็นเกี่ยวกับคำขอเหล่านี้ต่อไป เพื่อพิจารณาว่าคำขอพิสูจน์หนี้ดังกล่าวถูกต้องเป็นจริงหรือไม่ มีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามคำขอพิสูจน์หนี้หรือไม่ และได้รับสัดส่วนในการรับชำระหนี้เพียงไร

¹⁵⁶ Insolvency Rules 1986. r.6.98.

¹⁵⁷ Insolvency Rules 1986. r.6.99.

¹⁵⁸ Insolvency Rules 1986. r.6.98.

¹⁵⁹ Insolvency Rules 1986. r.6.100.

ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่จะต้องเข้ามาดูแลในกฎหมายล้มละลายมี 2 ฝ่ายด้วยกันกล่าวคือ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐซึ่งก็คือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของเอกชนคือผู้จัดการทรัพย์ บุคคลที่จะเข้ามาดำเนินการพิสูจน์หนี้ของเจ้าหนี้จะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับลูกหนี้และเจ้าหนี้ มีความน่าเชื่อถือ และได้รับความร่วมมือความไว้วางใจจากผู้เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการทำหน้าที่ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาดูแลจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่ว่าจะมาโดยทางใด จะเข้ามาได้ก็โดย บทบัญญัติของกฎหมายรับรองไว้ ดังนี้

1) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (official Receiver หรือ official Assignee) เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดย The Secretary of State of Trade เพื่อทำหน้าที่ตามที่กฎหมายล้มละลายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (official Receiver) ตามบทบัญญัติใน Part XIV ของ Insolvency Rules 1986 โดยปกติในกระบวนการของคดีล้มละลายนับแต่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็เข้ามามีอำนาจดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่กฎหมายล้มละลายกำหนด ดำเนินการให้มีการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือครั้งอื่นๆ จนกระทั่งมีการตั้งผู้จัดการทรัพย์จากการลงมติในที่ประชุมของเจ้าหนี้¹⁶⁰ แต่หากศาลเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้ ศาลจะแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาดูแลทรัพย์สินก่อนได้¹⁶¹ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบจัดการดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย¹⁶²

2) ผู้จัดการทรัพย์ (Trustee) เป็นเจ้าหน้าที่พิสูจน์หนี้เอกชนซึ่งเรียกว่า Insolvency Practitioner บุคคลดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจากสมาคมวิชาชีพที่กฎหมายกำหนด โดยสมาคมวิชาชีพตามกฎหมายนั้นจะมีมาตรฐานคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นผู้พิสูจน์หนี้เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และความประพฤติของสมาชิกควบคุมไว้ และต้องได้รับอนุญาตจาก The Secretary of State of Trade นอกจากนี้ก่อนทำหน้าที่เป็นผู้จัดการทรัพย์ บุคคลนั้นต้องวางหลักประกันตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้และประกันความเสียหายในการกระทำผิดหน้าที่ของ Insolvency Practitioner¹⁶³

ผู้จัดการทรัพย์ (Trustee) จะถูกแต่งตั้งหลังจากที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องเรียกประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกเพื่อตั้งผู้จัดการทรัพย์¹⁶⁴

¹⁶⁰ Insolvency Act 1986, Section 287.

¹⁶¹ Insolvency Act 1986, Section 286.

¹⁶² Insolvency Act 1986, Section 289.

¹⁶³ ธเนศ ไชยमान. (2541). “การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น. 67-68.

¹⁶⁴ Insolvency Act 1986, Section 293 (1).

โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องเรียกประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกภายในกำหนดระยะเวลา 4 เดือน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย¹⁶⁵ เจ้าหนี้อาจแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์มากกว่า 1 คนก็ได้ เพื่อแบ่งภาระในการทำหน้าที่ ว่าใครจะดำเนินการอะไรตามกฎหมาย เช่นการดำเนินการทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย การแบ่งทรัพย์สิน ยื่นฟ้องหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่งตั้งทนายความ หรือตัวแทน เพื่อกระทำการแทนตนตามที่กรรมการเจ้าหนี้ (Committee) จะอนุญาตให้กระทำได้ หรือยอมรับค่าตอบแทน จ้างอง จ้างนำ หรือมอบข้อพิพาทให้ออญาโตตุลาการเพื่อวินิจฉัย การประนอมหนี้และสิทธิเรียกร้องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในปัจจุบันหรือในอนาคต ที่เป็นหลักทรัพย์ที่แน่นอนและไม่แน่นอน¹⁶⁶

ในคดีล้มละลายผู้จัดการทรัพย์จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ในการพิสูจน์หนี้ของลูกหนี้ตลอดทั้งดูแลขั้นตอนต่างๆ อันเกี่ยวกับการรวบรวมทรัพย์ของลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการ ให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ชอบธรรม ผู้ทำหน้าที่นี้จึงต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นอย่างดีในสาขาวิชาชีพของตน โดยมีองค์กรสมาคมกฎหมายควบคุมดูแลผู้ทำหน้าที่นี้ด้วยอีกชั้นหนึ่ง และอีกทั้งยังต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐด้วย

ในการทำหน้าที่ขอพิสูจน์หนี้ไม่ว่าจะ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้จัดการทรัพย์ถือว่าเป็นการกระทำในฐานะตัวแทนศาล เสมือนศาลเป็นผู้กระทำด้วยตัวเอง ศาลจะเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และผู้จัดการทรัพย์¹⁶⁷ ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์ มีอำนาจในการขอให้ศาลออกหมายเพื่อทำการยึดทรัพย์สิน เข้าไปในสถานที่ต่างๆ โดยขออนุญาตศาลในการขอออกหมายค้น เพื่อทำการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่หากผู้จัดการทรัพย์ทำหน้าที่ไม่ชอบก็อาจถูกถอนออกจากตำแหน่งได้โดยมติพิเศษของที่ประชุมเจ้าหนี้หรือโดยคำสั่งศาล¹⁶⁸ หรือหากผู้มีส่วนได้เสียคนใดไม่พอใจคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์ ก็สามารถอุทธรณ์ต่อศาลได้ เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์ได้¹⁶⁹

¹⁶⁵ Insolvency Rules 1986. r.6.79(1).

¹⁶⁶ ชีราสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น.134.

¹⁶⁷ Christopher Berry & Edward Bailey , Bankruptcy:Law and Practice, (London : Butterworth ,1987) , p. 198.

¹⁶⁸ Insolvency Act 1986, Section 298.

¹⁶⁹ Insolvency Act 1986, Section 303.

การทำหน้าที่ทั้งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และผู้จัดการทรัพย์ ถูกควบคุมโดยศาล ตลอดทั้งลูกหนี้ เจ้าหนี้ และผู้มีส่วนได้เสียในคดี ที่เห็นว่าหากการทำงานของบุคคลเหล่านั้นไม่ชอบ ไม่ถูกต้อง ก็สามารถที่จะถอดถอนพ้นจากหน้าที่ได้ ซึ่งผู้จัดการทรัพย์สามารถทำได้ 2 วิธีคือที่ประชุมเจ้าหนี้เองและยื่นเพิกถอนต่อศาล ส่วนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้นจะถอดถอนโดยที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ได้ เนื่องจากเป็นเจ้าพนักงานของรัฐโดยตรง ต้องยื่นอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลเท่านั้น

3) ผู้จัดการพิเศษ (Special Manager) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลแต่งตั้งผู้จัดการพิเศษ (Special Manager) เพื่อดำเนินการเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าธุรกิจของลูกหนี้จำเป็นต้องใช้เทคนิคความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานตามรูปแบบของธุรกิจแต่ละประเภท หรือทรัพย์สินซึ่งมีความจำเป็นในการจัดการโดยผู้จัดการพิเศษ (Special Manager) ผู้จัดการพิเศษ (Special Manager) ที่ได้รับการแต่งตั้งจะมีอำนาจตามคำสั่งของศาลที่แต่งตั้งและกำหนดเวลาไว้ ศาลอาจแต่งตั้งผู้จัดการพิเศษ (Special Manager) ขึ้นใหม่ได้ และศาลเป็นผู้กำหนดค่าตอบแทนให้ผู้จัดการพิเศษ (Special Manager)¹⁷⁰

การแต่งตั้งของศาลยังไม่มีผลจนกว่าผู้จัดการพิเศษ (Special Manager) จะวางหลักประกัน ไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่เข้าไปรับผิดชอบ หรือตามจำนวนที่ศาลให้ความเห็นชอบ โดยวางหลักประกันแก่บุคคลผู้ยื่นคำร้องขอให้แต่งตั้ง และศาลอาจยกเลิกการแต่งตั้งผู้จัดการพิเศษก่อนครบกำหนดเวลาได้¹⁷¹

1.8.6 การทำความเข้าใจคำขอพิสูจน์หนี้ และผลของคำขอพิสูจน์หนี้

เมื่อได้มีการแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์โดยที่ประชุมเจ้าหนี้แล้ว ผู้จัดการทรัพย์จะเป็นผู้เข้ามาทำหน้าที่ในการจัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งอื่นๆ รวบรวมคำขอพิสูจน์หนี้ พยานหลักฐานเกี่ยวกับหนี้ สอบสวนลูกหนี้ เจ้าหนี้ ค้นหาความจริงเกี่ยวกับหนี้สิน มาดูแลจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ และที่สำคัญคือการพิจารณาคำขอพิสูจน์หนี้ที่เจ้าหนี้ทั้งหลายยื่นเข้ามา เมื่อผู้จัดการทรัพย์ตรวจสอบคำขอพิสูจน์หนี้แล้วเห็นว่าคำขอนั้นถูกต้อง มีหลักฐานเชื่อได้ว่ามีมูลหนี้จริง ผู้จัดการทรัพย์ก็จะทำความเข้าใจว่าจะยอมรับคำขอพิสูจน์หนี้หรือไม่ หรือยอมรับบางส่วน คำขอพิสูจน์หนี้รายใดไม่มีการโต้แย้ง ให้ถือว่าคำขอพิสูจน์หนี้ที่นั้นเสร็จสิ้นการพิจารณาในชั้นของผู้จัดการทรัพย์ แต่หากผู้จัดการทรัพย์ปฏิเสธคำขอยื่นพิสูจน์หนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน ผู้จัดการทรัพย์ต้องให้

¹⁷⁰ Insolvency Act 1986, Section 370, Insolvency Rules 1986. r.6.167.(1) - (4).

¹⁷¹ Insolvency Rules 1986. r.6.168., Insolvency Act 1986, Section 370.

เหตุผลของการไม่ยอมรับคำขอพิสูจน์หนี้เป็นหนังสือส่งให้เจ้าหนี้ทราบด้วย¹⁷² หากเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือผู้มีส่วนได้เสียไม่พอใจการทำความเห็นของผู้จัดการทรัพย์เกี่ยวกับคำขอพิสูจน์หนี้ คู่ความเหล่านี้ก็สามารถยื่นอุทธรณ์ต่อศาลได้ภายใน 21 วันนับแต่ได้รับคำสั่ง หรือถ้าเป็นกรณีที่ ผู้จัดการทรัพย์ ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้รายอื่นไม่พอใจคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือ ผู้จัดการทรัพย์ก็อาจยื่นอุทธรณ์ต่อศาลได้ด้วยวิธีการเดียวกันคือภายใน 21 วัน นับแต่ที่ทราบคำสั่ง ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์¹⁷³

การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้พิสูจน์หนี้สามารถทำความเห็นคำขอพิสูจน์หนี้ ได้เอง ทำให้ขั้นตอนการพิสูจน์หนี้มีความรวดเร็ว หากคำขอใดไม่มีการโต้แย้งจะได้เสร็จไปในชั้น ของผู้จัดการทรัพย์เสียทีเดียว ทำให้งานบรรลุผลและลดภาระของศาลได้

เจ้าหนี้ที่ผู้จัดการทรัพย์เห็นชอบคำขอพิสูจน์หนี้แล้ว จะเป็นผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินลูกหนี้ ด้วยวิธีแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ตามสัดส่วนแห่งหนี้¹⁷⁴ ต่อเมื่อมีการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เพียงพอแล้ว โดยผู้จัดการทรัพย์จะกันเงินไว้เป็น ค่าใช้จ่ายในกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายส่วนหนึ่ง หากมีเงินเหลือหลังจากที่กันค่าใช้จ่ายไว้ แล้วก็จะนำมาแบ่งเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป ก่อนที่จะประกาศส่วนแบ่งเฉลี่ยส่วนที่เจ้าหนี้ ได้รับนั้น ผู้จัดการทรัพย์จะต้องมีหนังสือไปยังเจ้าหนี้ที่ยังไม่โอกาสยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ให้มายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ และมีหนังสือไปยังเจ้าหนี้ทั้งหมดที่เจ้าหนี้ที่รักษาทรัพย์เห็นชอบคำขอพิสูจน์หนี้ แล้วแจ้งส่วนแบ่งในการเฉลี่ยทรัพย์สินให้ทราบ

1.8.7 ผลของการไม่ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้

เจ้าหนี้ที่ไม่ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้จะไม่ได้รับการรับรองสิทธิในกระบวนการของคดีล้มละลาย ไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายโดยการได้รับส่วนแบ่งจากทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ไม่สามารถนำหนี้ที่อาจยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ได้ไปฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งได้ และเจ้าหนี้ที่ไม่ได้มายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ หนี้เป็นอันระงับ¹⁷⁵ และเจ้าหนี้ไม่สามารถนำหนี้ที่ระงับแล้วมาฟ้องลูกหนี้ได้อีกเมื่อลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย¹⁷⁶

¹⁷² Insolvency Rules 1986. r.6.104.

¹⁷³ Insolvency Rules 1986. r.6.105.

¹⁷⁴ Insolvency Act 1986.section 324.

¹⁷⁵ Rebert R. Pennington, Pennington ” s Corporate Insolvency Law , (London: Butterworth,1987) , p. 265. , ธเนศ ไชยหมาน. (2541). “การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น. 77.

¹⁷⁶ Insolvency Act 1986 section 281.

1.8.8 การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลล้มละลายจะต้องประกอบไปด้วยทรัพย์สินดังต่อไปนี้¹⁷⁷

- 1) ทรัพย์สินทั้งปวงที่เป็นของบุคคลล้มละลาย หรือตกเป็นของบุคคลล้มละลายในขณะเริ่มต้นการล้มละลาย หรือ
- 2) ทรัพย์สินใดๆ ที่ประกอบเป็นทรัพย์สินก็ถือว่าตกอยู่ภายใต้ มาตรการนี้ ดังนั้นทรัพย์สินใดๆ ของลูกหนี้ที่ตกเป็นบุคคลล้มละลาย ในขณะเริ่มต้นการล้มละลายจนกว่าจะหลุดพ้นจากการล้มละลาย ถือว่าทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นทรัพย์สินที่ผู้จัดการทรัพย์สินสามารถมีอำนาจ ยึด รวบรวมทรัพย์สินทั้งหมดมาอยู่ในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อจำหน่ายมาแบ่งเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป

ทรัพย์สินตามกฎหมายล้มละลายดังกล่าว หมายความรวมถึง เงิน ทรัพย์สินของ ที่ดิน และทรัพย์สินทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ และไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในหรือต่างประเทศอังกฤษ รวมทั้งทรัพย์สินที่เป็นตราสาร เช่น ใบหุ้น ตัวเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน เป็นต้น ที่เป็นของผู้ล้มละลายก็ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินของผู้ล้มละลาย¹⁷⁸

แต่หากทรัพย์สินนั้น ไม่ตกอยู่ในบังคับเป็นทรัพย์สินอันแบ่งได้ในคดีล้มละลาย ผู้จัดการทรัพย์สินก็ไม่มีอำนาจที่จะไปยึด หรือรวบรวมมาในกองทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ มีดังนี้¹⁷⁹

- 1) ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือ หนังสือ ยานพาหนะและเครื่องมืออื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้ล้มละลาย ใช้เป็นการส่วนตัวในการประกอบอาชีพ หรือกิจการ
- 2) ทรัพย์สินที่เป็นเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มหลับนอน เฟอร์นิเจอร์ตลอดจนเครื่องใช้ในครัวเรือนที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในการดำรงชีพ ตามสมควรแก่ฐานะอันสมควรของบุคคลล้มละลายและครอบครัว
- 3) ทรัพย์สินซึ่งไม่ถือว่าอยู่ในกองทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายโดยบทบัญญัติกฎหมายอื่น
- 4) ทรัพย์สินซึ่งผู้ล้มละลายถือไว้เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น
- 5) สิทธิที่จะได้รับการเสนอชื่อ ได้รับตำแหน่งที่มีผลประโยชน์ทางศาสนาที่

ว่าง ฯลฯ

¹⁷⁷ Insolvency Act 1986.section 283.

¹⁷⁸ Insolvency Act 1986.section 167.

¹⁷⁹ Insolvency Act 1986.section 283.

อย่างไรก็ตามทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ผู้จัดการทรัพย์สินสามารถรวบรวมเข้ากองทรัพย์สินนอกจากจะเป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ในขณะเริ่มต้นล้มละลายแล้ว กฎหมายของอังกฤษยังให้รวมถึงทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ก่อนที่จะได้ฟ้องให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายด้วยจนถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายด้วย เพื่อเป็นการป้องกันการการข้าย้าย ถ้ายทรัพย์สินไปโดยไม่ชอบ

ผู้จัดการทรัพย์สินตามกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการที่จะทำให้กลไกการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ดำเนินไปได้ ตามกระบวนการไม่ว่าจะเป็นการยึด รวบรวมทรัพย์สิน

บริหารจัดการธุรกิจของผู้ล้มละลาย ประเมินราคาทรัพย์สิน จัดการจำหน่ายจ่ายโอน ทรัพย์สินที่ทำการยึด หรือรวบรวมไว้ เพื่อรวบรวมเงินเข้ากองทรัพย์สิน¹⁸⁰

การนำทรัพย์สินออกขาย ผู้จัดการทรัพย์สินสามารถตัดสินใจที่จะกำหนดราคาและขายทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ล้มละลาย โดยผู้จัดการทรัพย์สินอาจขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อทำการจำหน่าย หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ล้มละลาย¹⁸¹ โดยอสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้จะถูกโอนเป็นของผู้จัดการทรัพย์สินทันที หลังจากที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย และอสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้จะถูกระงับห้ามจำหน่ายจ่ายโอนโดยเด็ดขาด¹⁸²

ในส่วนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของเจ้าหนี้ไม่ว่าจะเข้ามาในกระบวนการคดีล้มละลายหรือไม่ก็ตามผู้จัดการทรัพย์สินก็สามารถจัดการทรัพย์สินกับหลักประกันนั้นได้ โดยหากเจ้าหนี้มีประกันเข้ามาในคดีผู้จัดการทรัพย์สินก็สามารถนำออกขายได้หากเห็นว่าราคาที่เจ้าหนี้มีประกันกำหนดมาไม่สมควรและไม่มีกำหนดราคาขึ้นใหม่และศาลอนุญาตแล้ว หรือโดยการไถ่ถอนหลักประกันซึ่งกล่าวไว้แล้วในตอนต้น และหากเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้เข้ามาในคดี ผู้จัดการทรัพย์สินก็สามารถที่จะขอจัดการทรัพย์สินนั้น ได้โดยการขอเสนอซื้อทรัพย์สินหลักประกันเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้

เมื่อผู้จัดการทรัพย์สินขายทรัพย์สินได้จะต้องรายงานแจ้งให้ที่ประชุมเจ้าหนี้ทราบภายใน 2 เดือน แต่หากยังไม่มีการเคลื่อนไหวของรายได้ในกองทรัพย์สิน ก็ยังไม่สามารถมีการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้ ผู้จัดการทรัพย์สินต้องทำรายงานแจ้งที่ประชุมเจ้าหนี้อย่างน้อย 6 เดือนต่อครั้ง¹⁸³ เพื่อแจ้งความคืบหน้าในการจัดการทรัพย์สินให้เจ้าหนี้ทั้งหลายทราบ

¹⁸⁰ Insolvency Act 1986.section 314.

¹⁸¹ Insolvency Act 1986.section 305.

¹⁸² Insolvency Act 1986.section 306.

¹⁸³ Insolvency Rule 1986 , r 6, 163.

การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ อาจกล่าวได้ว่าเป็นอำนาจของผู้จัดการทรัพย์สินโดยเด็ดขาด หากได้ผู้จัดการทรัพย์สินที่ดี ใฝ่ใจก็จะทำให้คดีสามารถรวบรวมทรัพย์สินได้รวดเร็ว และคดีก็ดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ก็ได้รับผลประโยชน์จากกระบวนการของคดีล้มละลายที่แท้จริง ที่จะช่วยลูกหนี้สะสางหนี้ได้อย่างรวดเร็ว และกลับมาทำธุรกิจ หรือดำรงชีวิตได้อย่างปกติอีกครั้ง ส่วนเจ้าหนี้เองก็ได้รับความคุ้มครองในการได้รับชำระหนี้โดยเท่าเทียมกัน

ส่วนเจ้าหนี้อีกมีประกัน ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยการที่ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายไม่ส่งผลหรือกระทบสิทธิของเจ้าหนี้อีกมีประกันในการบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกันของตนต่อไปได้¹⁸⁴ ทำให้เจ้าหนี้อีกมีประกันมีสิทธิที่จะเข้ามาในกระบวนการของคดีล้มละลายหรือไม่ก็ได้ หากจะเข้ามาก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย แต่ไม่ได้รับผลกระทบกับหลักประกันแต่อย่างใด แต่กลับตรงกันข้าม กฎหมายล้มละลายของอังกฤษพยายามให้มีการจัดการทรัพย์สินอย่างรวดเร็ว เพื่อการรวบรวมทรัพย์สินเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้ จึงให้สิทธิผู้จัดการทรัพย์สินในการที่จะเข้าไปซื้อหลักประกัน หรือไถ่ถอนหลักประกันได้ หรือขอซื้อหลักประกันได้ เพื่อไม่ให้ทรัพย์สินหลักประกันเสื่อมค่า เสื่อมราคา ถูกกดราคาต่ำเกินควร ส่วนสิทธิของเจ้าหนี้อีกมีประกันก็สามารถขายทรัพย์สินหลักประกันนั่นเองได้ และให้มีโอกาสเข้ามาในคดีได้อีกหลังจากบังคับหลักประกันแล้วไม่พอชำระหนี้ ประสงค์จะเข้ามาขอรับชำระหนี้ในส่วนที่เหลือ โดยขอรับชำระหนี้ในฐานะเจ้าหนี้อีกมีประกัน ซึ่งระยะเวลาในการให้เจ้าหนี้อีกมีประกันมาขอรับชำระหนี้ก่อนข้างยึดหยุ่น คือครั้งสุดท้ายก่อนแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย ทำให้เจ้าหนี้อีกมีประกันมีความกระตือรือร้นในการบังคับหลักประกัน เป็นผลดีกับลูกหนี้ผู้ล้มละลาย หากทรัพย์สินขายได้เกินราคาหนี้เงินส่วนที่เหลือก็กลับเข้ากองล้มละลายแบ่งให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้ หากไม่คงเหลือก็หลุดพ้นจากการชำระหนี้ของเจ้าหนี้อีกมีประกันนั้น

1.8.9 การคิดดอกเบี้ยของเจ้าหนี้อีกมีประกันในคดีล้มละลาย

กฎหมายล้มละลายของอังกฤษกำหนดให้เจ้าหนี้อีกมีประกันที่ขอพิสูจนหนี้ในคดีล้มละลาย สามารถคิดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย¹⁸⁵ โดยกำหนดให้คิดดอกเบี้ยตาม Section of the Judgment Act 1838¹⁸⁶ ส่วนเจ้าหนี้อีกมีประกันศาลจะคิด

¹⁸⁴ Insolvency Act 1986.section 285(4).

¹⁸⁵ Insolvency Act 1986.section 189.

¹⁸⁶ Insolvency Rule 1986 , r2.88, r 6.113.

คอกเบี้ยให้เมื่อได้ทำการขายทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเสร็จสิ้นแล้วโดยคิดดอกเบี้ยถึงวันที่วันที่ทำการขายทรัพย์สินเป็นหลักประกันได้¹⁸⁷

1.9 การบังคับคดีแพ่ง

ในประเทศอังกฤษเมื่อศาลมีคำพิพากษาคดีแล้ว ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็จะต้องขอให้ศาลบังคับตามคำพิพากษา โดยมีเจ้าพนักงาน (Sheriff) หรือ (Bailiff) เป็นผู้ดำเนินการบังคับคดีนำทรัพย์สินของลูกหนี้ออกขายทอดตลาดนำมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ โดยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดต้องมีการโฆษณาประกาศขายทอดตลาดให้บุคคลทั้งหลายทราบเพื่อเข้าสู่ราคา การขายทอดตลาดจะสมบูรณ์เมื่อผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดด้วยการเคาะไม้ หรือด้วยวิธีการอื่นตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด

2. กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา

2.1 ประวัติกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนาเรื่อยมาและถือเป็นประเทศสากลที่ระบบกฎหมายล้มละลายมีหลักการเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาได้อาศัยอำนาจของกฎหมายรัฐธรรมนูญตรากฎหมายล้มละลายฉบับแรกของประเทศสหรัฐอเมริกาขึ้นในปี ค.ศ. 1800 โดยนำกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษมาเป็นต้นแบบ ซึ่งเป็นกฎหมายระดับสหพันธรัฐ (federal law) บังคับใช้กับมูลหนี้ทางการค้าของกลุ่มลูกหนี้ที่เป็นพ่อค้าหรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้าพาณิชย์ เช่นนายธนาคาร นายหน้า และผู้รับประกันภัย มีลักษณะสำคัญคือจำกัดเฉพาะเจ้าหนี้เท่านั้นที่มีสิทธิเริ่มต้นคดีล้มละลาย¹⁸⁸

อย่างไรก็ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาอีกหลายครั้งโดยมีการตรากฎหมายล้มละลายใหม่อีกหลายฉบับคือฉบับที่ 2 ในปี ค.ศ. 1841, ฉบับที่ 3 ในปี ค.ศ. 1867,

¹⁸⁷ Insolvency Act 1986.section 313.

¹⁸⁸ คณะผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง รายงานการศึกษารายงาน หลักสูตรกฎหมายเกี่ยวกับการล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกา เรื่องกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา 3 มีนาคม 2557 ถึงวันที่ 14 มีนาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัย อิลลินอยส์ วิทยาเขตชิคาโกเมืองชิคาโก มลรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา.

ฉบับที่ 4 ในปี ค.ศ. 1898 และจนเสร็จสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 1978 มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 1979 จนปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกาได้ใช้กฎหมายล้มละลายชื่อ “Bankruptcy Act 1978”¹⁸⁹

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา Bankruptcy Act 1978 หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า (Bankruptcy Code) กำหนดลักษณะการล้มละลายในประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา บรรพ 11 ว่าด้วยกฎหมายล้มละลาย (United States Code, Title 11 – Bankruptcy Code) บัญญัติกระบวนการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินไว้หลายประเภท ขอยกมาศึกษาบางส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) Chapter 5 (Creditors, the debtor, and the estate) สิทธิในการได้รับชำระหนี้
 (2) Chapter 7 (Liquidation) กระบวนการชำระบัญชี กิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้
 (3) Chapter 9 สำหรับลูกหนี้ที่เป็นหน่วยงานท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐ (Municipality)
 (4) Chapter 11 (Reorganization) กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

(5) Chapter 13 (Adjustment of debts of an individual with regular income) กระบวนการประนอมหนี้ของลูกหนี้สำหรับบุคคลธรรมดาผู้มีรายได้ประจำ และมีมูลหนี้ไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด

กระบวนการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อลูกหนี้เลือกใช้กระบวนการใดแล้ว ก็ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการอื่นได้อีก เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้เปลี่ยนแปลงกระบวนการ เป็นการให้ทางเลือกของลูกหนี้ที่จะจัดสรรหนี้ว่าจะใช้ช่องทางใดในการสะสางหนี้สินด้วยการชำระหนี้หรือชำระกิจการ การขอฟื้นฟู การประนอมหนี้ เป็นต้น ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องเข้าสู่กระบวนการใดก็ได้โดยความสมัครใจ¹⁹⁰

2.2 วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายประเทศสหรัฐอเมริกา¹⁹¹

2.2.1 ให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้ในการได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้อันมีอยู่อย่างจำกัดอย่างเท่าเทียมกัน (*Pair Passu*)

2.2.2 ให้ความคุ้มครองลูกหนี้ที่สุจริตให้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย (*Discharge*)

¹⁸⁹ เฟ็งอ้าง.

¹⁹⁰ รัชฎยานุช ดันติกุล “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา” คุณภาพนิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม เล่ม 1.

¹⁹¹ เฟ็งอ้าง.

2.2.3 ให้ลูกหนี้ได้รับการฟื้นฟู (Rehabilitation or Fresh Start) เพื่อให้สามารถกลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้โดยไม่ต้องแบกภาระหนี้เดิม (Fresh start from burdensome debt)

หลักการให้ลูกหนี้ที่สุจริตที่สะสางหนี้สินกับเจ้าหนี้ทั้งหมดแล้วสามารถมีโอกาสกลับมาใช้ชีวิตทำสิ่งอื่นต่อไปได้โดยเฉพาะทางการเงิน เหตุผลการช่วยเหลือลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายนี้จัดว่าเป็นทฤษฎีทางศีลธรรมหนึ่งของกฎหมายมหาชน เมื่อพิจารณาถึงประวัติศาสตร์ของกฎหมายล้มละลายนั้นพิสูจน์ให้เห็นเหตุผลทางศีลธรรมที่จะช่วยเหลือลูกหนี้เพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้ คือ เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ตกอยู่ในสภาวะที่ถูกบีบบังคับทางการเงิน ซึ่งเหตุผลทางศีลธรรมของหลักการฟื้นฟูลูกหนี้ได้ให้ความสำคัญในเรื่องความยุติธรรมในการแบ่งสรรทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งต้องขึ้นกับการกระทำของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้ด้วย โดยหลักการฟื้นฟูลูกหนี้ที่มุ่งที่จะคุ้มครองลูกหนี้ที่สุจริตในการที่จะให้เขากลับไปเริ่มชีวิตใหม่โดยหลุดพ้นจากหนี้เดิม¹⁹²

2.3 ประเภทเจ้าหนี้

2.3.1 เจ้าหนี้นุริมสิทธิ

เจ้าหนี้นุริมสิทธิ คือเจ้าหนี้ที่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกเจ้าหนี้ประเภทนี้ว่า “Lien” ซึ่งมีลักษณะคล้ายกันกับประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common law แต่ Lien ประเทศสหรัฐอเมริกามีความหมายค่อนข้างกว้างหมายถึง สิทธิหรือผลประโยชน์ของเจ้าหนี้ที่มีจากทรัพย์สินของลูกหนี้ สิทธิที่จะบังคับเอาจากทรัพย์สินชิ้นใดชิ้นหนึ่งของลูกหนี้ (Security Interest) หลักประกันนั้นเจ้าหนี้อาจได้มาโดยความสมัครใจของลูกหนี้ (Voluntarily) หรือไม่สมัครใจ (Involuntarily) ของลูกหนี้ก็ได้¹⁹³ แบ่งได้ดังนี้¹⁹⁴

1) สิทธิในหลักประกันโดยความยินยอม (Consensual lien) หมายถึงสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งเกิดจากข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เช่น จำนอง (Mortgages) หรือธุรกรรมทางหลักประกันตาม Article 9 of Uniform commercial code ซึ่งสิทธิเหนือทรัพย์สินดังกล่าวเกิดขึ้นโดยความสมัครใจของคู่สัญญาที่ประสงค์ก่อให้เกิดสิทธิเหนือทรัพย์สิน เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ระหว่างกัน

2) สิทธิในหลักประกันโดยคำพิพากษาของศาล (Judicial lien) หมายถึงสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เกิดจากการรับรองโดยคำพิพากษาของศาล เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โดยการนำคำพิพากษานั้นไปแสดงอำนาจที่จะ

¹⁹² เฟ็งอ้าง

¹⁹³ นพรัตน์ เนียมคล้าย ” เจ้าหนี้นุริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2554

¹⁹⁴ เฟ็งอ้าง

บังคับกับหลักทรัพย์ของลูกหนี้และจัดแจ้งคำพิพากษานั้นไว้ในสารบัญชาทะเบียน แต่หากเป็นสังหาริมทรัพย์เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาสามารถที่จะนำเจ้าพนักงานไปยึดหรืออายัดได้ภายใต้คำสั่งของศาล¹⁹⁵ ส่วนการได้รับชำระหนี้เจ้าหนี้ที่ได้รับสิทธิในหลักประกัน

ตามคำพิพากษาก่อนก็มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่นๆ ถือตามหลักวันเวลาของการเกิดสิทธิ โครจจดทะเบียนแจ้งสิทธิก่อนได้รับชำระหนี้ก่อน (First in time, First in right)¹⁹⁶

3) สิทธิในหลักประกันโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (Statutory lien) หมายถึงสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เกิดขึ้นโดยความไม่สมัครใจของลูกหนี้ และไม่ต้องมีกระบวนการทางศาลแต่อย่างใดแต่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติตามผลแห่งกฎหมายตามสภาพแห่งหนี้ นั้น เช่น สิทธิเหนือทรัพย์สินทางแรงงาน อุปกรณ์ สำหรับการก่อสร้าง แก๊ว ปรับปรุง อสังหาริมทรัพย์, หนี้ภาษี (Federal tax lien) ตาม Internal code section 6321 ผู้ถูกประเมินภาษีหลังจากที่ได้ทราบการประเมินแล้วให้นำเงินมาชำระแล้ว หากไม่ชำระภายใน 10 วัน รัฐจะมี tax lien เหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ เป็นสิทธิแบบ Secret lien เนื่องจากไม่ต้องการให้สาธารณชนทราบ โดยตาม Internal code section 6322 กำหนดให้สิทธิเช่นนี้สามารถบังคับได้ภายใน 6 ปีนับแต่วันการประเมิน และตาม Internal code section 6323 สิทธิเช่นนี้ยังไม่สามารถบังคับกับเจ้าหนี้มีประกันรายอื่นได้ เว้นแต่เจ้าพนักงานจะได้ทำการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไว้แล้ว และได้ประกาศแก่สาธารณชนให้ทราบแล้วจึงจะสามารถอ้างแก่เจ้าหนี้รายอื่นได้¹⁹⁷ แต่สำหรับเจ้าหนี้ไม่มีประกันที่ยังไม่ได้ฟ้องร้องบังคับคดีจะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ภายหลัง tax lien แม้จะยังไม่มีการบอกกล่าวแก่สาธารณชน¹⁹⁸ นอกจาก Lien จะเกิดขึ้นจากความสมัครใจ หรือไม่สมัครใจของลูกหนี้แล้ว Lien ยังเกิดจากลักษณะของทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เกิดจากการบังคับแห่งสิทธิ ดังนี้

General lien หมายถึงสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเจ้าหนี้สามารถเลือกบังคับแห่งสิทธิไม่จำกัดเฉพาะเจาะจงว่าจะต้องเป็นทรัพย์สินชิ้นหนึ่งชิ้นใดของลูกหนี้ เว้นแต่ทรัพย์สินบางประเภทที่ไม่อาจถูกนำมาบังคับชำระหนี้ได้ เช่น ทรัพย์สินที่เจ้าหนี้ภาษีอากร (tax lien)

¹⁹⁵ Ibid , pp.54-60.

¹⁹⁶ Charles W. Mooney jr., “ A Normative Theory of Bankruptcy Law : Bankruptcy as (is) Civil Procedure ,” http://ssrn.com/abstract_id=425120, 2003, p.88. , นพรัตน์ เนียมคัลยา. (2554). “เจ้าหนี้นุริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.107.

¹⁹⁷ Grant W. Newton and Gilbert D. Bloom, Bankruptcy and Insolvency Taxation , (New York : John Wiley & Sons , Inc., 1991) , p. 305 , นพรัตน์ เนียมคัลยา. (2554). “เจ้าหนี้นุริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.108.

¹⁹⁸ Ibid , p.307.

หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา (Judicial lien) ได้ใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นแล้ว เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ขึ้นใดก็ได้ โดยไม่ต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นจะสัมพันธ์กับหนี้ที่ก่อหรือไม่

Specific lien หมายถึง สิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้เฉพาะต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับหนี้ที่ก่อให้เกิดบุริมสิทธิเท่านั้น เช่น บุริมสิทธิในมูลจ้างทำของ เจ้าหนี้สามารถอ้างบุริมสิทธิได้เฉพาะทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับมูลจ้างทำของเท่านั้น จะไปอ้างบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินอื่นๆ ของลูกหนี้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับมูลจ้างทำของไม่ได้

2.3.2 เจ้าหนี้ไม่มีประกัน (Unsecured creditors)

เจ้าหนี้ที่ไม่มีสิทธิในหลักประกันเฉพาะอย่างของลูกหนี้ สิทธิค้ำประกันกว่าสิทธิของเจ้าหนี้บุริมสิทธิการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ไม่มีประกันกฎหมายไม่ได้จัดลำดับการได้สิทธิไว้ จะได้รับชำระหนี้อย่างเท่าเทียมกันจากกองทรัพย์สินลูกหนี้ ภายหลังจากเจ้าหนี้มีประกันและเจ้าหนี้บุริมสิทธิได้รับชำระหนี้แล้ว

มีสิทธิบางประเภทของเจ้าหนี้ไม่มีประกันที่ได้บุริมสิทธิในการได้รับชำระหนี้ก่อน แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องเกิดก่อนเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย คือตามกฎหมายว่าด้วยการเงินและการคลังของประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติให้สิทธิเรียกร้องของรัฐบาลเช่น หนี้ภาษีอากร มีสิทธิได้รับชำระหนี้อันดับแรก เมื่อบุคคลที่เป็นหนี้รัฐบาลมีหนี้สินส่วนตัว และไม่มีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้ทั้งหมด ได้ยินยอมให้ออกรับทรัพย์สินโดยสมัครใจ ทรัพย์สินดังกล่าวถูกยึดหรือถูกตัดสินว่ามีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะการล้มละลาย รวมทั้งในกรณีที่กองมรดกของลูกหนี้มีไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทุกราย อย่างไรก็ตามสิทธิเจ้าหนี้ไม่มีประกันที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนตามกฎหมายการเงินการคลังฯ นี้ ไม่อาจนำไปใช้ได้หากลูกหนี้ได้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายแล้ว สิทธินี้เป็นอันดับ ต้องไปใช้สิทธิการได้รับชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายล้มละลาย¹⁹⁹

2.3.3 เจ้าหนี้มีประกัน (Secured creditors)

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้ให้ความหมายของเจ้าหนี้มีประกันไว้ เนื่องจากผู้ร่างกฎหมายไม่ต้องการให้มีการแบ่งแยกประเภทเจ้าหนี้ จึงเลี่ยงไปใช้คำว่าสิทธิเรียกร้องอันมีประกัน (Secured claim) กับสิทธิเรียกร้องไม่มีประกัน (Unsecured claim) โดยให้ความหมาย claims หมายถึงการเรียกร้องสิทธิที่จะได้รับชำระเงินครบถ้วนเต็มจำนวนตาม

¹⁹⁹ นพรัตน์ เนียมคล้าย. (2554). “เจ้าหนี้บุริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.109.

ภาระผูกพันแม้จะยังไม่ถึงกำหนดชำระก็ตาม สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมจากหลักประกันที่วางไว้ในครอบครอง หรือไม่มีหลักประกันครอบครอง²⁰⁰

ประมวลกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้สิทธิเรียกร้องอันมีหลักประกัน (Lien) เป็นสิทธิที่มีภาระผูกพันหรือประโยชน์ในทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ สิทธิในหลักประกันไม่ว่าจะเกิดโดยฐานแห่งสิทธิแบบใดจะเกิดโดยความยินยอม (Consensual lien) โดยคำพิพากษา (Judicial lien) บทบัญญัติของกฎหมาย (Statutory lien) ได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันทั้งสิ้น ใครจะมีสิทธิในหลักประกันดีกว่ากันก็อยู่ภายใต้ของหลักไครดตะเบียนปรากฏสิทธิก่อนหรือบังคับก่อนคนนั้นก็ได้รับสิทธิก่อน (First in time, First in right)²⁰¹

เจ้าหนี้ที่มีสิทธิในหลักประกันอาจจะเข้ามาในกระบวนการของล้มละลายหรือไม่ก็ได้ เพียงแต่ระหว่างที่ลูกหนี้ได้เข้าสู่คดีล้มละลายเจ้าหนี้อาจถูกจำกัดการบังคับสิทธิในหลักประกันไว้ก่อนเรียกว่าสถานะการพักชำระหนี้ (Automatic stay) หากเจ้าหนี้มีหลักประกันเข้ามาในกระบวนการคดีล้มละลายกฎหมายแยกสิทธิของเจ้าหนี้ประเภทนี้ออกเป็นสองส่วนคือสิทธิที่อยู่ในบังคับหลักประกันคือ สิทธิของเจ้าหนี้ที่มีเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินภายใต้บังคับแห่งสิทธิหลักประกันนั้นก่อนเจ้าหนี้อื่น กับสิทธิที่ไม่มีหลักประกันคือส่วนที่ยังมีเหลือค้างหลังจากบังคับหลักประกันแล้ว

2.4 ชนิดของหลักประกัน

2.4.1 **จำนอง (Mortgage)** เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครอง

2.4.2 **บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือ Lien** เป็นสิทธิที่เกิดโดยผลแห่งมูลหนี้ สัญญา กฎหมาย ที่มีผลให้เจ้าหนี้มีสิทธิในหลักประกันเพื่อบังคับชำระหนี้ได้ก่อนเจ้าหนี้ไม่มีหลักประกัน ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น

2.4.3 **ตราสารทุนของลูกหนี้ (Equity Security)** กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้ตราสารทุนลูกหนี้ถือเป็นทรัพย์สินมีหลักประกันในคดีล้มละลาย ซึ่งเจ้าหนี้ที่มีสิทธิในตราสารทุนของลูกหนี้จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญธรรมดาทั่วไป มีดังนี้²⁰²

1) หุ้นในบริษัทที่โอนได้ และโอนไม่ได้ หรือสินค้าคงคลังที่มีมูลค่า หรือหลักประกันในทำนองเดียวกัน

2) ดอกเบี้ยของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบในหุ้นส่วน

²⁰⁰ Title 11 U.S.C. section 101(5).

²⁰¹ Title 11 U.S.C. section 506.

²⁰² Title 11 U.S.C. section 101(16)a,b,c.

3) ใบแสดงสิทธิ หรือสิทธิอื่นนอกเหนือจากการแปลงหนี้ การซื้อขาย การขอเฉลี่ยในทรัพย์สินหลักประกัน หรือดอกเบี้ยประเภทที่ระบุไว้ใน 1) และ 2)

2.5 การเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดไว้ใน Chapter 7 คือการร้องขอให้จัดให้มีการชำระบัญชีทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำออกชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งปวง (liquidation) โดยในการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อเข้าสู่กระบวนการล้มละลายนั้นอาจยื่นโดยลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ก็ได้ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดา และนิติบุคคลก็ได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายที่มีเขตอำนาจในที่ที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตั้งอยู่หรือเป็นถิ่นที่อยู่ของลูกหนี้หรือที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของลูกหนี้ การฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือลูกหนี้ร้องขอให้ตนเองล้มละลาย กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวแต่อย่างใด²⁰³ เนื่องจากกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกามีวัตถุประสงค์เพื่อการฟื้นฟูลูกหนี้ มากกว่าการตอกย้ำซ้ำเติมการเป็นหนี้ จึงให้ทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้นำคดีเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลายได้ภายใต้กฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันดังนี้

2.5.1 การดำเนินคดีล้มละลายแบบสมัครใจ (Voluntary) โดยลูกหนี้

ลูกหนี้ต้องแสดงเอกสารตามที่กฎหมายกำหนดให้ครบถ้วน คือเอกสารการเป็นหนี้ รายละเอียดทรัพย์สิน หนี้สิน รายชื่อเจ้าหนี้ จำนวนหนี้ สภาพแห่งหนี้ รายละเอียดรายได้ ค่าใช้จ่าย สถานะทางการเงิน สัญญาที่ใช้บังคับ²⁰⁴

การยื่นคำร้องของลูกหนี้เพื่อเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลายกฎหมายล้มละลายสหรัฐอเมริกาไม่ได้กำหนดจำนวนหนี้เอาไว้แต่อย่างใด และหากเป็นการยื่นคำร้องขอโดยลูกหนี้ จะถือว่าศาลจะมีคำสั่งตามที่ร้องขอ (order for relief) ทันทีโดยอัตโนมัติ ศาลไม่จำเป็นต้องนั่งพิจารณาหรือไต่สวนคำร้องแต่อย่างใด²⁰⁵

การยื่นขอให้ตนเองล้มละลายนั้น อาจทำโดยส่งคำร้องทางไปรษณีย์ก็ได้ หรือจะมอบอำนาจให้บุคคลอื่นไปทำการยื่นคำขอแทน ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย หรือสั่งยกคำขอก็ได้²⁰⁶

ข้อยกเว้นที่ลูกหนี้ไม่สามารถยื่นให้ตนเองล้มละลายได้หากภายใน 180 วัน ก่อนยื่นคำร้องคดีลูกหนี้เคยเป็นลูกหนี้ในคดีล้มละลายซึ่งศาลจำหน่ายคดี เพราะลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตาม

²⁰³ Title 11 U.S.C. section 109 (b).

²⁰⁴ ธรรมนูญฯ ต้นศก. (2552). “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา”
คุณพาท นิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม 56,1 (มกราคม-เมษายน).

²⁰⁵ Title 11 U.S.C. section 301.

²⁰⁶ Title 11 U.S.C. section 105 (a).

ตามคำสั่งศาลโดยจงใจ หรือภายใน 180 วันก่อนยื่นคำร้อง ลูกหนี้ได้เข้ารับการปรึกษาทางการเงิน จากที่ปรึกษาที่รัฐรับรอง เพื่อทราบความเป็นไปได้ในการใช้ทางเลือกนอกจากการล้มละลาย²⁰⁷

2.5.2 การดำเนินคดีล้มละลายแบบไม่สมัครใจ (Involuntary) โดยเจ้าหนี้²⁰⁸

- 1) ต้องไม่เป็นลูกหนี้ภายใต้บทบังคับ บทที่ 7 และบทที่ 11 แต่ไม่รวมถึง ลูกหนี้ที่เป็นเกษตรกร หรือครอบครัวของเกษตรกร
- 2) ลูกหนี้ หมายถึงบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล เช่นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท²⁰⁹
- 3) ลูกหนี้ต้องมีที่อยู่อาศัยหรือมีภูมิลำเนา หรือสถานที่ประกอบธุรกิจ หรือ มีทรัพย์สินในประเทศสหรัฐอเมริกา²¹⁰
- 4) มีเจ้าหนี้ที่เป็นองค์กรรวมกัน ไม่น้อยกว่า 3 ราย หรือเจ้าหนี้ซึ่งเป็นบุคคล ธรรมดา รวมกัน ไม่น้อยกว่า 12 ราย หรือเจ้าหนี้รายเดียวหรือมากกว่าก็ยื่นคำฟ้องได้หากมีหนี้ตามที่ กฎหมายกำหนด
- 5) เป็นหนี้ที่แน่นอน ไม่มีเงื่อนไข และไม่มีข้อต่อสู้ (Noncontingent Undisputed)
- 6) จำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด
- 7) หากเป็นเจ้าหนี้มีประกันยอดหนี้รวมกันต้องมากกว่าหลักประกันที่ เจ้าหนี้ยึดถือไว้

กรณีที่เจ้าหนี้เป็นฝ่ายยื่นให้ลูกหนี้ล้มละลาย เมื่อศาลได้รับคำฟ้องแล้วศาล จะกำหนดวันนั่งพิจารณาโดยเร็ว หากพิจารณาแล้วพบว่ามีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้คือ ลูกหนี้มี พฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ใดๆ ตามกำหนดเวลาที่ต้องชำระ ผิดนัดการชำระหนี้ที่ต้องชำระเป็นกรณี ที่ แสดงให้เห็นว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือภายใน 120 วันก่อนการยื่นคำฟ้อง ได้มีการแต่งตั้งเจ้า พนักงานเพื่อบังคับกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นหลักประกัน แต่ลูกหนี้ยังมีทรัพย์สินอื่น หรือมีการ แต่งตั้งผู้ดูแลทรัพย์สิน (custodian) หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (receiver) หรือตัวแทน (agent) เข้ามาดูแลหรือครอบครองทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งเป็นการบังคับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันของ เจ้าหนี้มีประกัน ศาลจะมีคำสั่งตามที่ร้องขอให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้²¹¹

²⁰⁷ Title 11 U.S.C. section 109(g),(h).

²⁰⁸ Title 11 U.S.C. section 303.

²⁰⁹ Title 11 U.S.C. section 101 (41).

²¹⁰ Title 11 U.S.C. section 109 (a).

²¹¹ Title 11 U.S.C. section 303 (h).

2.5.3 ผลการสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน (Order for Relief)

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มีคำว่าพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย แต่เป็นคำสั่ง “ให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน” ไม่มีการเว้นช่วงให้ลูกหนี้ขอประนอมหนี้ คำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้จึงมีผลเทียบได้กับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมายไทย²¹² คำสั่งนี้มีผลต่อลูกหนี้และเจ้าหนี้ต้องถูกจำกัดอำนาจทางกฎหมายหลายประการกล่าวได้ดังนี้

เกิดผลโดยอัตโนมัติที่เรียกว่า **Automatic stay** ผลที่เมื่อศาลรับคำร้องแล้ว ลูกหนี้จะได้สิทธิในการหยุดเรียกเก็บหนี้ทันทีโดยผลของกฎหมาย หรือเรียกกันทั่วไปว่าสถานะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ลูกหนี้สามารถเข้ามาบริหารหนี้ ทรัพย์สินของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน (Trustee) และห้ามเจ้าหนี้และบุคคลใดๆ กระทำการดังต่อไปนี้สำหรับหนี้ที่ลูกหนี้ก่อขึ้นก่อนการยื่นคำขอฟื้นฟูกิจการ²¹³ การกระทำที่ฝ่าฝืนข้อห้ามนี้เป็นโมฆะ

1. การยื่นฟ้อง หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อลูกหนี้ รวมถึงการดำเนินการใดๆ ทางศาล
2. การบังคับชำระหนี้ต่อลูกหนี้หรือกองทรัพย์สิน หรือการบังคับคดีตามคำพิพากษา
3. การเข้าไปครอบครอง ควบคุม หรือกระทำใดๆ ให้ได้มาซึ่งกองทรัพย์สินของลูกหนี้
4. การทำนิติกรรมสร้างภาระผูกพัน ทำสัญญา หรือการบังคับต่อทรัพย์สินของลูกหนี้
5. การบังคับตามสิทธิยึดเหนี่ยว ที่มีต่อกองทรัพย์สิน
6. กระทำการใดๆ รบกวนลูกหนี้ หรือทรัพย์สินของสินลูกหนี้ ไม่ว่าจะเพื่อรวบรวมหรือเพื่อให้ได้มาในการได้รับการชดใช้ตามสิทธิเรียกร้อง
7. การหักกลบลบหนี้ กับหนี้อื่นที่เจ้าหนี้อาจมีต่อลูกหนี้อยู่ก่อนวันเริ่มต้นคดี²¹⁴

²¹² ธีัญญา นุช ตันติกุล. (2552). “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา” คุณภาพ นิติสารสำนักงานศาลยุติธรรม 56,1 (มกราคม-เมษายน): น.90.

²¹³ Title 11 U.S.C. section 362 (a).

²¹⁴ Title 11 U.S.C. section.553 หนี้ที่สามารถหักกลบลบหนี้ ได้ ต้องเป็นหนี้ต่างตอบแทนที่อาจขอรับชำระได้ในคดีล้มละลาย และไม่ได้เป็นหนี้ที่เจ้าหนี้ได้ยื่นยอมผูกพันในช่วง 90 วันก่อนเริ่มคดีซึ่งขณะนั้นลูกหนี้มีหนี้สินสิ้นพันแล้ว มิเช่นนั้นก็ไม่สามารถขอหักกลบลบหนี้ได้.

8. ฟ้องดำเนินคดีลูกหนี้ต่อศาลภาษีอากร หรือดำเนินการในทางภาษีต่อลูกหนี้

อย่างไรก็ตามเมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูแล้ว ใ้ว่าลูกหนี้จะได้รับข้อยกเว้นการพักชำระหนี้ หรือไม่ถูกบังคับสิทธิเรียกร้องในระหว่างที่มีฐานะเป็น “ลูกหนี้ระหว่างพิทักษ์ (Debtor in Possession)” ได้ทุกกรณี หากการเรียกร้อง หรือการใช้สิทธินั้นไม่เกี่ยวกับการดำเนินการใดๆ ในทางทรัพย์สินของลูกหนี้เจ้าหนี้ก็สามารถดำเนินการตามสิทธินั้นๆ ได้ เช่นสามารถฟ้องคดีอาญาได้ หรือการฟ้องโดยหน่วยงานของรัฐ ดำเนินคดี หรือบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษากระทำหรืองดเว้นกระทำการที่ไม่ใช่ให้ชำระเงินตามคำพิพากษา ฟ้องให้กระทำการภายใต้กฎระเบียบของตนหรือปฏิบัติตามนโยบายซึ่งเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ²¹⁵ อีกทั้งลูกหนี้ยังสามารถทำงานต่างๆ ได้ ดำรงตำแหน่งได้ เดินทางออกนอกประเทศได้ เนื่องจากกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้ใช้คำว่า “ล้มละลาย (Bankruptcy)” แต่อย่างใด คงมีแต่คำว่า “ลูกหนี้ (Debtor)” เท่านั้นกฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติเพราะเขาถูกหรือเคยถูกบังคับคดีล้มละลายโดยเด็ดขาด²¹⁶ ตรงตามวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้ลูกหนี้ได้รับชีวิตใหม่ ไม่ใช่ไปปฏิบัติไม่ให้เขามีทางออก หรือเพราะเขามีตราบาปเพราะคิดว่าบุคคลล้มละลาย เช่นนั้นก็หาต้องตามเจตนาของกฎหมายไม่

สรุปผลของการที่ศาลมีคำสั่งตามที่ร้องขอจะก่อให้เกิดผลทางกฎหมายคือการห้ามเจ้าหนี้อำนาจให้มีการฟ้องร้อง บังคับคดี ดำเนินการใดๆ ต่อลูกหนี้และทรัพย์สินของลูกหนี้ทันที (automatic stay) ส่วนลูกหนี้ก็ไม่มีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินทั้งหมดของตนเองได้ อำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ตกอยู่กับผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน อีกทั้งก่อให้เกิดทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ (property of the estate) ซึ่งประกอบด้วยทรัพย์สินทั้งหมดที่ลูกหนี้มีอยู่ ณ วันที่มีการยื่นคำร้อง อย่างไรก็ตามทรัพย์สินเหล่านี้อาจเป็นทรัพย์สินที่ไม่ตกอยู่ภายใต้การบังคับชำระหนี้ (exempted asset) ก็ได้ นอกจากนี้กฎหมายกำหนดให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้เดิมทั้งหมด (discharge) ภายใน 60-90 วันนับแต่ศาลมีคำสั่งตามที่ร้องขอ เว้นแต่เจ้าหนี้หรือทรัสต์จะคัดค้านก่อนพ้นระยะเวลาดังกล่าว²¹⁷

ข้อห้ามนี้จะมีผลอยู่จนกว่าทรัพย์สินนั้นจะไม่ใช่ทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้อีกต่อไป หรือคำสั่งนี้สิ้นสุดลงโดยเหตุอื่นเช่นศาลยกคำร้อง หรือคำฟ้อง การขอฟื้นฟู

²¹⁵ Title11 U.S.C.section.362(b)(4)(5).

²¹⁶ Title11 U.S.C.section.525.

²¹⁷ Title11 U.S.C. section.362 (automatic stay), section. 521-523 (exempted property) section. 541 (property of the estate).

เสร็จสิ้น ในกรณีที่เป็นกรรณร้องขอตาม chapter 13 การห้ามจะสิ้นสุดลงเมื่อศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากหนี้เดิม และหากเป็นกรณีการขอฟื้นฟูกิจการตาม chapter 11 ซึ่งมักจะใช้เวลายาวนานหลายปี การห้ามย่อมกระทบสิทธิของผู้มีประโยชน์ได้เสียเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหนี้นี้มีประกัน กฎหมายจึงต้องบัญญัติเปิดช่องให้ผู้มีประโยชน์ได้เสียยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งยกการห้ามก็ได้ ซึ่งผู้ร้องต้องแสดงให้เห็นว่าการห้ามดังกล่าวเป็นเหตุให้ตนไม่ได้รับการคุ้มครองที่ดีพอ (lack of adequate protection) ซึ่งอาจได้รับความเสียหายตามมา หรือแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ยกเว้นการห้ามนั้นไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และลูกหนี้ไม่มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้นอีกต่อไป²¹⁸

2.5.4 การแจ้งคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน (Order for Relief)

เมื่อศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน (Order for Relief) แล้วเจ้าหน้าที่ศาลจะแจ้งคำสั่งให้เจ้าหนี้ ลูกหนี้และผู้มีส่วนได้เสียในคดีทราบ โดยเฉพาะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (United States Trustee) ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้กำกับดูแลการบังคับคดีล้มละลายในสังกัดกระทรวงยุติธรรมให้ดำเนินการแต่งตั้งเอกชนผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินในคดีนั้นๆ²¹⁹

เมื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายทราบถึงการชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่เจ้าหน้าที่ศาลได้มีหนังสือแจ้งแล้วไม่ว่าจะเป็นแบบพิมพ์ที่เรียกว่า “Notice of Chapter 7 Bankruptcy case, Meeting of Creditors & Deadlines” ในกรณีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องให้ตนเองล้มละลายรายเป็นหน้าที่ของลูกหนี้ที่ต้องแจ้งรายละเอียดหนี้สินชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย เพื่อเจ้าหน้าที่ศาลจะได้ส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลาย²²⁰ เจ้าหนี้ที่ประสงค์จะเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของลูกหนี้เพื่อได้รับการชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ต้องเตรียมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์หนี้ของตน โดยยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อไปตามแบบคำขอพิสูจน์หนี้หรือเรียกว่า “A Proof of Claim” ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดต่อไป

2.6 ขั้นตอนการขอรับชำระหนี้

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีกระบวนการให้ลูกหนี้ขอประนอมหนี้ไม่มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย คำสั่งให้ลูกหนี้ชำระกิจการและทรัพย์สินลูกหนี้จึงเทียบเคียงได้กับคำสั่งพิทักษ์-ทรัพย์เด็ดขาด และคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

²¹⁸ Title 11 U.S.C. section.362(d).

²¹⁹ ธรรมนูญฯ ดันติกุล. (2552). “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา” คุณภาพ นิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม 56,1 (มกราคม-เมษายน): น.89.

²²⁰ Title 11 U.S.C. section.324.

ดังนั้นเมื่อศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การให้โอกาสลูกหนี้ได้รับการฟื้นฟู โดยมีลูกหนี้เป็นกลไกสำคัญในการที่จะให้ความร่วมมือต่อ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (United States Trustee) และผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน (Trustee) ที่จะทำ ให้กระบวนการนี้สำเร็จได้ หากลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือลูกหนี้จะได้รับผลตามกฎหมายคือติด สภาวะการเป็นบุคคลมีหนี้สิน และได้รับการปลดลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากหนี้เดิม (Discharge) ซ้ำลง

บุคคลอีกฝ่ายที่ต้องเข้ามาสู่กระบวนการคดีล้มละลายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วนั่นก็คือ “เจ้าหนี้” หากไม่เข้ามาก็ไม่สามารถเรียกร้องให้ ลูกหนี้ชำระหนี้ได้เนื่องจากลูกหนี้ติดสภาวะพักชำระหนี้ (Automatic Stay) เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องเข้า รักษาสิทธิของตนโดยการ “ยื่นขอรับชำระหนี้”

หลังจากที่ศาลได้แจ้งคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์ทราบเพื่อแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้กำหนด นัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก จะมีการส่งแจ้งวันนัดให้ลูกหนี้ เจ้าหนี้ และผู้มีส่วนได้เสียทุกรายทราบ วันเวลา สถานที่ประชุม²²¹ การประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกถือเป็นกระบวนการที่สำคัญมากสำหรับลูกหนี้ เนื่องจากกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีขั้นตอนของการนัดตรวจคำขอรับชำระ หนี้ และนัดไต่สวนลูกหนี้อย่างเปิดเผย อย่างไรก็ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยจึงเป็น โอกาสเดียว ของลูกหนี้ที่จะชี้แจงการเป็นหนี้ และแสดงความบริสุทธิ์ที่จะชำระหนี้ตามความสามารถ การให้ ความร่วมมือในการสะสางหนี้สิน ไม่คิดหลบหนี เพราะหากลูกหนี้ไม่เข้ามาหรือหลบหนีนอกจาก ทำจะทำให้คดีล่าช้าแล้วยังเกิดโทษต่อลูกหนี้เอง ขั้นตอนนี้อาจเลื่อนประชุมไปก่อน หากลูกหนี้ยัง ไม่ให้ความร่วมมืออีกก็จะมิบทลงโทษจากเขาไปหาหนักคือยื่นคำร้องขอให้ศาลออกคำสั่งบังคับให้ ลูกหนี้มาให้การสอบสวน และออกหมายจับ หรือที่สุดขอให้ศาลจำหน่ายคดีล้มละลายนั่นเสีย อีก ทั้งเป็นสาเหตุที่จะทำให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินคัดค้านการปลดการล้มละลายได้²²²

การกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกของกฎหมายล้มละลายประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากวัตถุประสงค์เพื่อสอบสวนลูกหนี้เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สิน ยังมีวัตถุประสงค์สำคัญอีก ประการหนึ่งคือการที่จะได้ทราบเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ลูกหนี้มีภาระผูกพัน เพื่อจะได้ให้เข้ามาในคดีได้ ครบถ้วนในการที่จะใช้สิทธิในการยื่นขอรับชำระหนี้ ถือว่าเป็นการแจ้งสิทธิให้เจ้าหนี้ทั้งหลาย ทราบอีกทางหนึ่งนอกจากที่แจ้งโดยเจ้าหน้าที่ศาลหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ซึ่งเจ้าหนี้ทั้งหลายจะได้เริ่มใช้สิทธิในการยื่นขอรับชำระหนี้ตามระยะเวลาซึ่งกฎหมายล้มละลาย

²²¹ Title 11 U.S.C. section.342(b).

²²² ธรรมนูญฯ ตันติกุล. (2552). “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา”

ของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้ใช้สิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ภายในเวลา 90 วันนับแต่วันกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก ซึ่งจะกล่าวต่อไปภายหน้า

หนี้ที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้

หนี้ที่สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้ในคดีล้มละลาย ได้แก่หนี้ที่เกิดขึ้นก่อนหรือขณะที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งรวมถึงหนี้ที่มีเงื่อนไข หนี้ที่ยังไม่แน่นอน หนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และหนี้ที่มีข้อต่อสู้²²³

2.7 ระยะเวลายื่นขอรับชำระหนี้

ประมวลกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้บัญญัติกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอรับชำระหนี้เอาไว้โดยเฉพาะเพียงแต่ระบุไว้ในมาตรา 501 “ว่าให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด” ซึ่งระยะเวลาที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ระบุไว้ในกฎว่าด้วยกระบวนการพิจารณาในคดีล้มละลาย (Federal Rule of Bankruptcy Procedure) กล่าวคือ เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบหนี้ต่อศาลภายใน 90 วันนับแต่วันกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก เว้นแต่เข้าข้อยกเว้น เช่น กรณีเป็นหนี้ตามคำพิพากษากฎหมายกำหนดให้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใน 30 วันนับแต่คำพิพากษาถึงที่สุด หรือหนี้ที่เกิดจากการปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามสัญญาของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินกฎหมายกำหนดให้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่ศาลจะได้กำหนดต่อไป นอกจากนี้หากเจ้าหนี้ที่ศาลเคยมีประกาศแจ้งให้เจ้าหนี้ทราบตั้งแต่ครั้งนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกว่าเมื่อตรวจสอบเอกสารประกอบคำร้องของลูกหนี้ที่ขอให้ตนล้มละลาย เช่นรายละเอียดทรัพย์สินและหนี้สินของลูกหนี้แล้ว ปรากฏว่าคดีมีทรัพย์สินไม่พอแบ่งให้เจ้าหนี้ กรณีจึงไม่มีความจำเป็นที่เจ้าหนี้ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ แต่หากต่อมาปรากฏว่าคดีมีทรัพย์สินพอแบ่งให้เจ้าหนี้ ซึ่งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้แจ้งให้เจ้าหนี้ที่ศาลเพื่อส่งประกาศแจ้งให้เจ้าหนี้ทราบแล้ว ในกรณีนี้เจ้าหนี้ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้มาภายใน 90 วัน นับแต่วันที่มีการประกาศแจ้ง²²⁴

เจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาให้ถือว่ามิสิทธิได้รับชำระหนี้ทันที เว้นแต่ผู้มีส่วนได้เสียในคดี หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ได้แย้งคำขอรับชำระหนี้รายนั้น ซึ่งเป็นผลให้ศาลต้องทำการพิจารณาและชี้ขาดต่อไป แต่หากหนี้นั้นไม่สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้ เช่นหนี้ที่มีอายุให้ฟ้องร้องบังคับคดี หนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือดอกเบี้ยที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ

²²³ Title 11 U.S.C. section.101(5).

²²⁴ Title 11 U.S.C. section.501., Federal Rule of Bankruptcy Procedure.r., 2002(e) (3002).

ในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ฯลฯ ศาลก็ไม่อาจมีคำสั่งให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ได้²²⁵

หากเจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้มาภายในระยะเวลาตามที่กำหนดภายในภายใน 90 วัน นับแต่วันกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก เจ้าหนี้ก็ยังสามารถยื่นคำขอรับชำระหนี้มาได้อีก หากได้ยื่นมาก่อนจะมีการแบ่งทรัพย์สินให้เจ้าหนี้ทุกราย แต่สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จะต้องให้เจ้าหนี้ที่ยื่นมาภายในกำหนดเวลาได้รับชำระหนี้ไปก่อน ขึ้นอยู่กับว่าเจ้าหนี้ที่ยื่นมาภายหลังนี้ กฎหมายจะกำหนดสิทธิไว้เช่นไร ดังนี้²²⁶

- เจ้าหนี้หนี้บุริมสิทธิซึ่งมีสิทธิในการที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ หากเจ้าหนี้มายื่นขอรับชำระหนี้ล่าช้า แต่หากยื่นมาภายใน 10 วันนับแต่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ทำรายงานสรุปการจัดการทรัพย์สินฉบับสุดท้ายให้เจ้าหนี้ทราบ หรือนับแต่วันที่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเริ่มแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย แล้วแต่ช่องทางใดจะเกิดก่อน เจ้าหนี้บุริมสิทธิที่ยื่นมาตามกำหนดหลังจากล่วงเลยช่วงแรกที่ถูกกฎหมายกำหนดก็จะได้รับชำระหนี้หลังจากเจ้าหนี้บุริมสิทธิที่ได้ยื่นมาก่อน แต่หากกระหว่างเจ้าหนี้สามัญที่ยื่นมาก่อนเจ้าหนี้สามัญมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญที่ไม่มีหลักประกัน

- เจ้าหนี้ไม่มีประกันที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดในช่วงแรก เพราะสาเหตุใดก็ตามเช่น ไม่ทราบประกาศแจ้งนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก หรือไม่ทราบคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน หากได้มายื่นขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดระยะเวลาในช่วงหลังก่อนที่ จะมีการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย หากคดีนั้นยังมีทรัพย์สินที่พอแบ่งแก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้ไม่มีประกันก็ มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้แต่ต้องภายหลังจากที่เจ้าหนี้ไม่มีประกันที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้มา ภายในระยะเวลา

จะเห็นว่าระยะเวลาที่ยื่นขอรับชำระหนี้มีช่วงเวลาหลักๆ 3 ระยะเวลาคือ 90 วันนับแต่ กำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก, ก่อนจะมีการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย และภายใน 10 วันนับแต่ ผู้จัดการทรัพย์สินทำรายงานแจ้งแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย หากพ้นระยะเวลาจากนี้โดยหลักเจ้าหนี้ ก็ไม่สามารถเข้ามาในกระบวนการคดีล้มละลายได้อีกวันแต่มีเหตุเข้าช้อยกเว้นตามกฎหมาย

2.8 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้

ผลของคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ทำให้ทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ไม่สามารถที่จะดำเนินการจัดการทรัพย์สินไปโดยลำพังได้ หรือเพื่อประโยชน์ของลูกหนี้หรือเจ้าหนี้

²²⁵ Title 11 U.S.C. section.502.

²²⁶ Title 11 U.S.C. section.726.

เป็นการเฉพาะรายได้ เจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่มีประกันหากต้องการได้รับชำระหนี้ตามกระบวนการของคดีล้มละลายต้องเข้ามายื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าหน้าที่ศาล ทำให้ศาลสามารถรู้ทุกขั้นตอนการเคลื่อนไหวของลูกหนี้ในคดีล้มละลายโดยตลอด

ในการยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ไม่ว่าจะมีประกันหรือไม่มีก็ทำตามต้องแสดงหลักฐานในการพิสูจน์หนี้ยื่นคำขอตามแบบพิสูจน์หนี้เป็นลายลักษณ์อักษร “A Proof of Claim” คือ คำแถลงเป็นลายลักษณ์อักษรอธิบายถึงมูลหนี้ของเจ้าหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้อาจทำเองหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำแทนก็ได้²²⁷ แสดงที่มาของหนี้ มูลหนี้ ประเภทของหนี้ และหากหนี้้นั้นมีการทำสัญญาหรือหลักฐานต้องแนบต้นฉบับหรือสำเนาเอกสารเหล่านั้นที่เกี่ยวข้องมาพร้อมกับคำขอด้วย หากต้นฉบับเอกสารหรือสำเนาเอกสารสูญหายหรือถูกทำลายต้องเขียนคำแถลงแสดงเหตุแห่งการที่เอกสารเกิดการสูญหายหรือถูกทำลายมาพร้อมกับคำขอรับชำระหนี้้นั้นด้วย เมื่อเจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้แล้ว คำขอรับชำระหนี้้นั้นให้ถือเสมือนเป็นการก่อตั้งหลักฐานแห่งสิทธิในการเป็นอยู่ของหนี้ตามจำนวนมูลหนี้ที่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้²²⁸

2.8.1 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการยื่นขอรับชำระหนี้

เจ้าหนี้มีประกัน (Secured Claim) เป็นเจ้าหนี้ที่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในหลักประกัน ซึ่งกฎหมายให้ความคุ้มครองที่จะบังคับและได้รับชำระหนี้จากหลักประกันนั้นได้ก่อนอยู่แล้ว จึงทำให้เจ้าหนี้มีประกันจะไม่ได้รับผลกระทบต่อการที่ลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะไม่สามารถชำระหนี้ได้เท่าไรนัก กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาเองก็เช่นเดียวกัน ให้สิทธิเจ้าหนี้มีประกันที่จะเข้ามายื่นขอรับชำระหนี้หรือไม่ก็ได้ แต่หากเจ้าหนี้มีประกันไม่เข้ามา ก็ไม่สามารถบังคับกับหลักประกันได้เนื่องจากลูกหนี้อยู่ในสถานะพักชำระหนี้ (Automatic Stay) ต้องให้พ้นระยะนี้ไปก่อนหรือจนกว่าลูกหนี้จะปลดจากหนี้จึงจะบังคับหลักประกันได้ เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น หรือเจ้าหนี้มีประกันขออนุญาตต่อศาลและแสดงเหตุผลอันสมควรแสดงความประสงค์จะบังคับหลักประกันในระหว่างที่ลูกหนี้อยู่ในสถานะพักชำระหนี้ เช่นถึงแม้จะเก็บหลักประกันนั้นไว้ก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ หากเจ้าหนี้มีประกันยื่นขอรับชำระหนี้เข้ามา เจ้าหนี้มีประกันก็จะได้รับชำระหนี้เพียงเท่าจำนวนของหลักประกันนั้น ส่วนที่เหลือจะได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ไม่มีประกัน²²⁹ ส่วนราคาของหลักประกันนั้นเจ้าหนี้มีประกันจะต้องตี

²²⁷ Federal Rules of Bankruptcy Procedure,r.,3001(a),(b).

²²⁸ Federal Rules of Bankruptcy Procedure,r.,3001(d),(f).

²²⁹ Title 11 U.S.C. section.506.

ราคามาในคำขอรับชำระหนี้ ทรัพย์สินที่ลูกหนี้มอบไว้มีมูลค่าเท่าไร ซึ่งราคาหลักประกันนั้นศาลอาจกำหนดขึ้นใหม่ก็ได้²³⁰

การยื่นคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้นี้มีประกันเข้ามาในคดีภายในระยะเวลาของกฎหมายจะผลดีในการที่ผู้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ทำการสรุปรายงานเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีว่าคดีนั้นมีทรัพย์สินที่จะต้องจัดการหรือไม่อย่างไร นอกจากทรัพย์สินอื่นที่ปรากฏจากการสอบสวนลูกหนี้ หรือจากทางอื่น เนื่องจากหากคดีนั้นไม่ปรากฏทรัพย์สิน หรือมีทรัพย์สินไม่เพียงพอในการแบ่งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะได้รายงานเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และศาลว่าคดีนั้นไม่มีทรัพย์สิน (Report No Distribution) ภายใน 60 วันนับแต่ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งปิดคดีต่อไป²³¹

อย่างไรก็ตามหากศาลมีคำสั่งปิดคดีแล้วภายหลังปรากฏว่ามีทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีเกิดขึ้นเนื่องจากเจ้าหนี้นี้มีประกันเพื่อยื่นเข้ามาใช้สิทธิภายหลัง หรือรวบรวมได้ภายหลังหรือสาเหตุใดก็ตาม เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต้องมีการขอเปิดคดีขึ้นมาใหม่เพื่อจัดการทรัพย์สินต่อไปและเพิกถอนรายงานฉบับที่แจ้งว่าคดีไม่มีทรัพย์สิน โดยมากทรัพย์สินที่ปรากฏในภายหลังจะเกิดจากเจ้าหนี้นี้มีประกันดังนั้นการที่ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้จะทำให้กระบวนการดำเนินไปอย่างรวดเร็วและเป็นผลดีกับทุกฝ่าย เจ้าหนี้เองก็ได้รับส่วนแบ่งตามสิทธิ ลูกหนี้ก็ได้รับปลดหนี้

2.8.2 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้นี้ไม่มีประกันในการยื่นขอรับชำระหนี้

เจ้าหนี้นี้ไม่มีประกันต้องใช้สิทธิในการยื่นขอรับชำระหนี้ภายใน 90 วันนับแต่วันกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก²³² เจ้าหนี้นี้ไม่มีประกันที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาตามกำหนดกฎหมายล้มละลายสหรัฐอเมริกามาตรา 502 สันนิษฐานไว้ก่อนว่าคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้นี้ยื่นเข้ามาภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดเป็นหน้าที่อาจขอรับชำระได้ (allowed claim) เว้นแต่เป็นหนี้ที่ถูกคัดค้าน โดยผู้มีส่วนได้เสียซึ่งศาลจะต้องนั่งพิจารณาเพื่อมีคำสั่งว่าหนี้รายนั้นสามารถขอรับชำระในคดีได้หรือไม่ เว้นแต่เป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้เช่น หนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระหนี้ไม่ชอบ หรือเป็นหนี้เรียกร้องค่าเสียหายที่มีจำนวนสูงผิดปกติ เป็นต้น

สิทธิของเจ้าหนี้นี้ไม่มีประกันที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาภายในกำหนดระยะเวลาจะมีผลต่อสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้นี้ไม่มีประกันที่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้มา

²³⁰ Federal Rule of Bankruptcy Procedure,r.,3012.

²³¹ ธรรมนูญฯ ดันดิกุล. (2552). “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา”
ดุลพาห นิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม 56,1 (มกราคม-เมษายน): น.93.

²³² Federal Rule of Bankruptcy Procedure,r.,3002(c).

ภายหลังจากล่วงเลยระยะเวลา 90 วันแล้วหลังจากกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก แต่ได้ยื่นมาก่อนแบ่งทรัพย์สินครั้งที่สุด ระยะเวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของเจ้าหนี้ไม่มีประกันกับสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้เสมือนมาก่อนมีสิทธิก่อนมาหลังต้องรอก่อน

หากเจ้าหนี้ไม่สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ต่อศาลได้ทันตามกฎว่าด้วยกระบวนการพิจารณาในคดีล้มละลายข้อ 3002 หรือข้อ 3003 ลูกหนี้และผู้จัดการทรัพย์สินอาจยื่นหลักฐานการเรียกร้องของเจ้าหนี้ดังกล่าวต่อศาลภายใน 30 วันนับจากวันพ้นกำหนดยื่นคำขอรับชำระหนี้ก็ได้²³³ โดยในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ เจ้าหนี้ต้องยื่นเอกสารดังกล่าวต่อเจ้าหนี้ที่ศาลและเอกสารต่างๆที่สำคัญศาลจะทำการส่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อีกครั้งหนึ่ง²³⁴

ศาลจะเป็นผู้พิจารณาว่าหนี้นั้นมีสิทธิได้รับชำระหนี้หรือไม่ แต่หากเป็นเจ้าหนี้ต่างประเทศศาลก็อาจขยายระยะเวลาในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ออกไปได้อีกแต่ไม่เกิน 60 วัน²³⁵ หากเจ้าหนี้ยื่นขอรับชำระหนี้ไม่ทัน เจ้าหนี้มีโอกาสนำมาในการยื่นขอรับชำระหนี้ได้ภายใน 30 วันนับจากครบกำหนดตามกฎหมาย²³⁶

2.8.3 การยื่นคำขอรับชำระหนี้โดยลูกหนี้

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้หนี้บางประเภทที่เจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาลูกหนี้สามารถที่จะยื่นขอรับชำระหนี้ในมูลหนี้ของเจ้าหนี้เหล่านั้นเข้ามาในคดีได้เพื่อเป็นการปกป้องลูกหนี้ ได้แก่หนี้ประเภทที่มูลหนี้ไม่ได้อยู่ภายใต้การปลดล้มละลาย²³⁷

เนื่องจากเจ้าหนี้ที่กฎหมายให้ความคุ้มครองแม้ไม่ยื่นขอรับชำระหนี้เข้ามาในกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้แม้ภายหลังลูกหนี้จะพ้นจากการล้มละลาย หรือคดีล้มละลายสิ้นสุดลงก็ไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ที่กฎหมายยกเว้นไว้ ลูกหนี้ยังคงต้องชำระแก่เจ้าหนี้เหล่านี้เต็มจำนวน แต่หากลูกหนี้ได้ใช้สิทธิยื่นขอรับชำระหนี้แทนเจ้าหนี้ที่ได้ยกเว้นแม้ลูกหนี้จะปลดล้มละลายไว้ ทำให้เจ้าหนี้เหล่านี้ได้รับชำระหนี้ในส่วนแบ่งจากกองทรัพย์สินลูกหนี้ด้วยหากได้ไม่เต็มจำนวน เมื่อคดีล้มละลายสิ้นสุดลงความรับผิดชอบของลูกหนี้ก็ยังคงเหลือเพียงส่วนที่ขาดจากการที่ได้รับชำระหนี้แล้ว ทำให้ลูกหนี้ไม่ต้องแบกรับไว้ทั้งหมด ได้ชำระไปแล้วบ้างหรือหากมี

²³³ Federal Rule of Bankruptcy Procedure.r.,3004.

²³⁴ Federal Rule of Bankruptcy Procedure.r.,5005.

²³⁵ Federal Rule of Bankruptcy Procedure.r.,3002.

²³⁶ Federal Rule of Bankruptcy Procedure.r.,3005.

²³⁷ Title 11 U.S.C. section.501(c).

ความสามารถพออาจชำระได้ทั้งหมดลูกหนี้ก็จะได้ประโยชน์ในคดีล้มละลายในการสะสางหนี้ไปทีเดียว

การยื่นขอรับชำระหนี้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งของเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน หรือมีประกัน การเข้ามาในกระบวนการล้มละลายย่อมดีกว่าเพราะมิเช่นนั้นก็จะเสียสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้อีกในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนหรือขณะที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ หากเจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาจะมีผลทำให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับรองสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ และหนี้นั้นเป็นอันระงับ เมื่อลูกหนี้พ้นจากการล้มละลายหรือปลดหนี้ก็ไม่สามารถนำมูลหนี้มาฟ้องให้ลูกหนี้รับผิดชอบได้อีก

2.8.4 ผู้ทำหน้าที่จัดการทรัพย์สินและการยื่นขอรับชำระหนี้ในกระบวนการคดีล้มละลาย

หลังจากกระบวนการของศาลที่สั่งรับคำร้องหรือคำฟ้องจนถึงขั้นมีคำสั่งให้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ จะมีการตั้งบุคคลเข้ามาดูแลดำเนินการแทนศาลต่อไป ซึ่งมาจากองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติล้มละลายฉบับที่ 1978 ที่เรียกว่า “The United States Trustee” หน่วยงานดังกล่าวจะเสนอชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเข้ามาทำหน้าที่แทนศาลในการบริหารกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป ศาลจึงจะแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์สิน (United States Trustee) ในคดีต่อไป นอกจากนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์สินก็จะมีการตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ (Trustee) เพื่อรวบรวมจัดการทรัพย์สินในคดีต่อไป แยกพิจารณาได้ดังนี้

1) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (United States Trustee)

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แห่งสหรัฐอเมริกาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการแต่งตั้งภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของอธิบดีอัยการ สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจและหน้าที่ภายใต้ประมวลกฎหมายล้มละลาย (Bankruptcy Code) , กฎว่าด้วยกระบวนการพิจารณาคดีในคดีล้มละลาย (Federal Rule of Bankruptcy Procedure) และประมวลกฎหมายตุลาการ (Judicial Code) รวมทั้งข้อกำหนดของแต่ละรัฐด้วย²³⁸ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องทำงานตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ มีหน้าที่ในการมาศาลให้การต่างๆ จัดประชุมเจ้าหนี้ เป็นประธานในการประชุมเจ้าหนี้ สอบถามลูกหนี้ ในช่วงแรกเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการทรัพย์สินชั่วคราว

²³⁸ ธีรสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น 165.

ลูกหนี้ไปก่อนจนกว่าจะมีการตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินประจำคดีได้ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้เลือกและกำกับดูแลการทำงานของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินในการบริหารกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

การเป็นผู้จัดการทรัพย์ชั่วคราว (interim trustee) ผู้จัดการทรัพย์ชั่วคราวจะหมดหน้าที่เมื่อมีการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกซึ่งจะต้องมีการลงมติเลือกตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ทำหน้าที่ในคดี หากที่ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกไม่เลือกผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินขึ้นใหม่ ผู้จัดการทรัพย์ชั่วคราวจะทำหน้าที่ในคดีนั้นต่อไป

อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยทั่วไปคือการแต่งตั้งและกำกับดูแลผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ (Trustee) ซึ่งเป็นเอกชน เข้ามาดำเนินเป็นผู้จัดการทรัพย์ประจำคดีได้เมื่อมีเหตุจำเป็น หรือกำกับดูแลการบังคับคดี จัดการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือครั้งอื่นๆ เมื่อเห็นสมควร หรือเมื่อได้รับการร้องขอจากผู้มีส่วนได้เสีย หรือยื่นคำร้องต่อศาลให้ยกเลิกกระบวนการล้มละลายเมื่อพบการกระทำที่ขัดต่อประมวลกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างร้ายแรง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่สามารถทำหน้าที่แทนผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเอกชนหรือทำหน้าที่เป็นผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเอกชนได้²³⁹

2) ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเอกชน (Private Trustee)

หลังจากที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แต่งตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินประจำคดี หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ได้มีการแต่งตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินใหม่แล้ว ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินที่ถูกตั้งขึ้นก็จะเข้ามาทำหน้าที่เสมือนเป็น “ตัวแทน” ของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งจะต้องจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้²⁴⁰

กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจทั่วไปแก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจัดการบริหารกิจการและทรัพย์สิน โดยเร็วเพื่อประโยชน์สูงสุดของเจ้าหนี้ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งสามารถดำเนินการได้เอง อีกทั้งยังมีอำนาจเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกองทรัพย์สินและการจัดการกองทรัพย์สินหากมีผู้ร้องขอ รวมทั้งจัดทำบัญชีชี้แจงรายการทรัพย์สินเพื่อนำรายงานไปใช้ในการพิจารณาในศาลต่อไป²⁴¹

ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินที่เข้ามาดูแลคดีเป็นเอกชนไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีคุณสมบัติตามที่กำหนด มีสำนักงานอยู่ในเขตอำนาจศาลคดีล้มละลาย หรือในเขตอำนาจ

²³⁹ เฟ็งฮ้าง.

²⁴⁰ 11 U.S.C. section.323(a).

²⁴¹ 11 USC section. 704.

ศาลใกล้เคียง หรือบริษัทที่มีอำนาจตามข้อบังคับของกฎหมาย โดยมีสำนักงานอยู่ในเขตอำนาจศาล ก็สามารถเป็นผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้และทำหน้าที่แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยขอให้บุคคลใดที่มีทรัพย์สินหรือเอกสารใดๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้ รวมถึงบุคคลที่เป็นลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์สิน เอกสาร หรือชำระหนี้ให้แก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน²⁴²
2. แจ้งให้ลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์สินของตนที่อาจบังคับได้ทั้งหมด ให้ความร่วมมือกับผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินในการปฏิบัติหน้าที่ทุกประการ
3. มีอำนาจในการเพิกถอนการโอนโดยไม่สุจริตของลูกหนี้ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำขึ้นในช่วง 90 วันก่อนเริ่มต้นคดีหรือก่อนศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือการโอนทรัพย์สินไปอันเป็นการทำให้เจ้าหนี้เพียงบางรายได้รับประโยชน์ที่ดีกว่าตามมาตรา 547 (preferential transfer)²⁴³
4. เรียกค่าเสียหายหากมีการชำระหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงหนึ่งปีก่อนเริ่มต้นคดี ในลักษณะที่เป็นการกระทำโดยฉ้อฉลตามมาตรา 548 (fraudulent conveyance)²⁴⁴
5. มีอำนาจติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่ได้โอนไปภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายแล้ว ตลอดจนการเพิกถอนการโอนที่เกิดขึ้นหลังเริ่มต้นคดีแล้ว ตามมาตรา 549 (post-petition transaction)²⁴⁵
6. ยอมรับหรือปฏิเสธสิทธิเรียกร้องในสัญญาต่างตอบแทนที่มีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้ โดยกฎหมายกำหนดไว้ว่าหากผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ยอมรับเข้าปฏิบัติการตามสัญญาภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ปฏิเสธการปฏิบัติตามสัญญา และให้ถือว่าเป็นการผิดสัญญา ซึ่งให้สิทธิแก่คู่กรณีอีกฝ่ายในการขอรับชำระหนี้ได้ทันที²⁴⁶
7. ขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ดำเนินการที่จะจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้หากทรัพย์สินนั้นผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินพิจารณาแล้วเห็นว่าสร้างภาระมากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ในการจัดการ²⁴⁷

²⁴² 11 USC section. 541.

²⁴³ 11 USC section. 547.

²⁴⁴ 11 USC section. 548.

²⁴⁵ 11 USC section. 549.

²⁴⁶ 11 USC section. 356.

²⁴⁷ 11 USC section. 554.

8. ร้องขอต่อศาลให้ลูกหนี้ดำเนินกิจการต่อไปได้ หากการดำเนินกิจการของลูกหนี้เป็นประโยชน์ต่อการชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้²⁴⁸

9. ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีอำนาจขอสินเชื่อ หากการขอสินเชื่อนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางการค้าปกติของลูกหนี้ หรือได้รับอนุญาตจากศาล²⁴⁹

10. มีอำนาจใช้ ให้เช่า หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ในลักษณะใดก็ได้ หากเป็นไปในทางการค้าปกติของลูกหนี้ (in the ordinary course of business) โดยไม่ต้องขออนุญาตศาล แต่หากไม่เข้าข่ายดังกล่าวต้องขออนุญาตศาลก่อนทุกครั้งถึงจะสามารถกระทำได้²⁵⁰

11. นำทรัพย์สินออกจำหน่ายโดยวิธีที่เป็นประโยชน์ที่สุดต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ และอาจจ้างผู้มีวิชาชีพมาดำเนินการได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน²⁵¹

12. สามารถตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเข้ามาช่วยในคดีและการรับหรือปฏิเสธสิทธิตามสัญญาของลูกหนี้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน²⁵²

13. คัดค้านการให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย หากปรากฏว่าลูกหนี้ปกปิดข้อเท็จจริง หรือตรวจสอบพบการปกปิดทรัพย์สิน ไม่รายงานหรือส่งมอบทรัพย์สินเข้ากองทรัพย์สินลูกหนี้ แก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน โดยจงใจ หรือฉ้อฉล²⁵³

หลังจากผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้ทำหน้าที่ที่พึงปรารถนาตามสมควรแล้ว ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีหน้าที่ส่งคืนทรัพย์สินประเภทที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมาย (exempted asset ตามมาตรา 522) ซึ่งมักจะเป็นทรัพย์สินประเภทที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น เงินสด รถ เครื่องใช้ในบ้าน กรรมกรรมประกันชีวิต ซึ่งลูกหนี้มีสิทธิเก็บรักษาไว้ต่อไป ส่วนที่ไม่เข้าข่ายยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนดจะถือเป็นทรัพย์สินในกองทรัพย์สินที่จะถูกนำไปจัดสรรชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ต่อไป²⁵⁴

อนึ่งจะเห็นว่าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นในกรณีที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ถูกปกปิด หรือหลบซ่อนไว้ หรือบุคคลภายนอกไม่ยินยอมส่งมอบ

²⁴⁸ 11 USC section. 721.

²⁴⁹ 11 USC section. 364.

²⁵⁰ 11 USC section. 363.

²⁵¹ 11 USC section. 327.

²⁵² 11 USC section. 365.

²⁵³ 11 USC section. 727.

²⁵⁴ คณะผู้วิจัยฝ่ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะผู้วิจัยฝ่ายศาลล้มละลายกลาง. (2545). รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “บทบาทของกฎหมายล้มละลาย และศาลล้มละลายต่อระบบเศรษฐกิจไทย” เสนอศาลล้มละลายกลาง บริษัท อทตชามีเส้นเนียม จำกัด (ธันวาคม).

ทรัพย์สิน เอกสารของลูกหนี้ที่อยู่ในความครอบครองให้แก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินก็ไม่มีอำนาจที่จะบังคับลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกในการเข้าไปในสถานที่ทรัพย์สินเหล่านั้นอยู่หรือชุกซ่อนไม่สามารถเข้าไปยึดหรือนำทรัพย์สินของลูกหนี้เหล่านั้นมาได้โดยพลการเนื่องจากไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ จำต้องขอหมายบังคับคดี หรือขอให้ศาลออกหมายในการจัดการทรัพย์สินก่อน จึงสามารถดำเนินการได้โดยอาศัยอำนาจจากศาล²⁵⁵

2.8.5 การทำความเข้าใจคำขอรับชำระหนี้ และผลของคำขอรับชำระหนี้

เมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเข้ามาในคดีไม่ว่าถาวรหรือชั่วคราว เมื่อได้รับคำขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ทั้งหลายที่ยื่นมาแล้วมีหน้าที่ในการตรวจสอบคำขอรับชำระหนี้หลักฐาน มูลหนี้ จำนวนหนี้ ความถูกต้องถึงความมีอยู่จริงของหนี้ที่นำมาใช้สิทธินั้น และให้ถือว่าเจ้าหนี้มีสิทธิทันทีตามคำขอรับชำระหนี้ เว้นแต่มีการคัดค้านจากเจ้าหนี้ ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน หากพิจารณาแล้วเห็นว่าคำขอรับชำระหนี้มีความไม่น่าเชื่อถือขาดหลักฐานยืนยัน ลูกหนี้ไม่สามารถพิสูจน์ที่มาแห่งหนี้ได้ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินก็จะนำคำขอรับชำระหนี้ยื่นต่อศาลในการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้ต่อไป เว้นแต่ที่บางประเภทที่ศาลไม่อาจมีคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ได้เช่นหนี้ที่ไม่อาจบังคับคดีได้ ดอกเบี้ยที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระในขณะที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน²⁵⁶

คำขอรับชำระหนี้ที่เจ้าหนี้ทั้งหลายยื่นเข้ามาภายในระยะเวลาของกฎหมาย และไม่มีมีการคัดค้านหรือปฏิเสธจากเจ้าหนี้ ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เจ้าหนี้ทั้งหลายก็จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากคำขอนั้นทันที โดยจะได้รับส่วนแบ่งจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ตามสัดส่วนแห่งหนี้ต่อไป

2.8.6 ผลการไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้

หากเจ้าหนี้ไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งตามกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้ช้าสุดคือก่อนจะมีการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย และยังสามารถยื่นเข้ามาได้อีกภายใน 10 วันนับแต่แบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายหากคดีนั้นมีทรัพย์สินที่จะแบ่งได้ เพียงแต่สิทธิของเจ้าหนี้ที่ยื่นมาภายหลังจะได้รับชำระหนี้หลังจากที่เจ้าหนี้ยื่นมาภายในกำหนดเวลาได้รับชำระหนี้แล้ว สิทธินี้ไม่รวมถึงเจ้าหนี้มีประกัน เนื่องจากเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิจะเข้ามายื่นขอรับชำระหนี้หรือไม่ก็ได้หากยื่นเข้ามาภายในช่วงเวลาใดก็ตามก่อนแบ่ง

²⁵⁵ ธรรมนูญฯ ดันคิกูด. (2552). “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา”
 คุณภาพ นิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม 56,1 (มกราคม-เมษายน): น.95.

²⁵⁶ 11 USC section. 502.

ทรัพย์สิ้นสิ้นสุด เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนของหลักประกันนั้น และยังคงมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในส่วนที่ขาดได้อีกในฐานะของหนี้ไม่มีหลักประกัน

หากเจ้าหนี้ไม่มีหลักประกันไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาจนล่วงเลยช่วงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดก็ทำให้เจ้าหนี้ที่ลูกหนี้ได้มีภาระหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ลูกหนี้ชำระกิจการและทรัพย์สินเป็นหนี้ที่กฎหมายไม่รับรอง และไม่สามารถนำหนี้เหล่านี้มาฟ้องลูกหนี้เพื่อบังคับคดีได้อีกหลังจากที่กระบวนการบังคับคดีล้มละลายได้เสร็จสิ้นแล้ว หรือลูกหนี้ได้รับปลดหนี้แล้ว

ส่วนเจ้าหนี้มีประกันหากไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามา เจ้าหนี้มีประกันยังคงมีสิทธิที่จะบังคับกับหลักประกันนั้น เพียงแต่ต้องรอให้กระบวนการในคดีล้มละลายเสร็จสิ้นก่อน หรือต้องหลังจากลูกหนี้ได้รับการปลดหนี้แล้ว เนื่องจากในระหว่างที่ลูกหนี้อยู่ระหว่างการได้รับชำระกิจการและทรัพย์สินเจ้าหนี้ตกอยู่ในเงื่อนไขของกฎหมายที่เรียกว่าสถานะชำระหนี้ “Automatic stay”

2.8.7 การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

ทรัพย์สิ้นและประโยชน์ใดๆ ในทรัพย์สิ้นที่ลูกหนี้มีอยู่ก่อนวันเริ่มคดี หมายถึงสังหาริมทรัพย์สังหาริมทรัพย์ มีและไม่มีตัวตน ลูกหนี้ถือและบุคคลอื่นถืออยู่ ถือเป็น “ทรัพย์สิ้นในกองทรัพย์สิ้น” ทั้งหมด²⁵⁷ โดยผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินทำหน้าที่รวบรวมเข้ากองทรัพย์สิ้นของลูกหนี้ ในการที่นำทรัพย์สิ้นมาจัดการแบ่งแก่เจ้าหนี้ต่อไป ทรัพย์สิ้นเหล่านั้นต้องเป็นทรัพย์สิ้นที่อาจแบ่งได้ (Property of the Estate) นั่นก็คือเป็นทรัพย์สิ้นหรือสิทธิที่ลูกหนี้มีในขณะที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน แต่ก็มีทรัพย์สิ้นบางประเภทที่แม้ลูกหนี้ได้รับมาภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้วก็อาจนำมาบังคับชำระหนี้ได้ คือทรัพย์สิ้นที่ลูกหนี้ได้รับโดยการโอนทางมรดก หรือจากข้อตกลงแบ่งทรัพย์สิ้นกับคู่สมรส หรือจากกรรมกรรมประกันชีวิตในฐานะผู้รับประโยชน์ แต่ต้องได้รับภายใน 180 วันนับแต่วันที่มีการยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตลอดทั้งดอกเบี้ย ค่าไถ่ ค่าเช่า หรือดอกเบี้ยใดๆ ที่ออกงายขึ้นจากกองทรัพย์สิ้นของลูกหนี้หลังศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว ทรัพย์สิ้นเหล่านี้ก็อยู่ในข่ายที่นำมาบังคับในการแบ่งในกองทรัพย์สิ้นลูกหนี้ต่อไปได้²⁵⁸

หากเป็นทรัพย์สิ้นที่ลูกหนี้ได้มาภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว ทรัพย์สิ้นเหล่านั้นก็เป็นทรัพย์สิ้นที่ไม่อาจถูกบังคับในคดีล้มละลายได้

²⁵⁷ 11 USC section. 541.

²⁵⁸ ชาญญาณุช ตันตฤกุล. (2552). “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา”
 คุณภาพ นิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม 56,1 (มกราคม-เมษายน): น.94.

นอกจากทรัพย์สินที่ตกอยู่ภายใต้ข้อยกเว้นที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนั้นเงิน หรือค่าตอบแทนที่ลูกหนี้ได้มาจากการทำงานที่ได้กระทำภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่สามารถที่จะยึดหรืออายัดนำมาแบ่งในคดีได้²⁵⁹ นอกจากนี้มีทรัพย์สินบางประเภทแม้ลูกหนี้มีหรือได้รับมาขณะที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินก็ไม่อาจบังคับแบ่งในคดีได้หากทรัพย์สินนั้นตกอยู่ในบังคับเป็นทรัพย์สินที่ไม่อาจบังคับได้ (Exempt Property) ตามข้อยกเว้นของกฎหมายทรัพย์สินที่ไม่อาจบังคับได้ (Exempt Property) ไม่อยู่ในการบังคับคดีได้แก่²⁶⁰

1) อำนาจใดๆ ที่ลูกหนี้ไม่ได้ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่เป็นการใช้เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคล

2) ผลประโยชน์ใดๆ ของลูกหนี้ในฐานะผู้เช่า ว่าด้วยการเช่าสังหาริมทรัพย์อันมิใช่เกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นที่อยู่อาศัย อันระยะเวลาเช่าได้หมดลง ณ เวลาที่การเช่าก่อนเริ่มคดีหรือได้เริ่มคดีแล้ว

3) เกี่ยวกับการศึกษาของลูกหนี้ ตามสิทธิการศึกษาภายใต้กฎหมายว่าด้วยการศึกษาขั้นสูง การให้โอกาสในการศึกษาของลูกหนี้ อันเป็นสิทธิทั่วไป

4) เงินที่ได้รับจากประกันสังคม เงินที่ได้รับจากบำเหน็จ บำนาญ ข้าราชการพลเรือน หรือเงินที่ได้รับจากบำเหน็จบำนาญในการเป็นทหารผ่านศึก

ทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลายผู้เขียนได้ศึกษาจากตำราหลายท่านปรากฏว่ามีบางเล่มกล่าววบรวมถึงทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้รับมาภายหลังศาลมีคำสั่งด้วยในมุมมองซึ่งอาจจะหมายถึงทรัพย์สินทุกชนิดได้แต่ผู้เขียนมองว่าไม่น่าจะรวมทุกอย่างน่าจะอยู่ภายใต้ข้อยกเว้นที่นำเสนอไว้ข้างต้น มีข้อสนับสนุนนี้คือจะเห็นว่ากฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาหลังจากที่ลูกหนี้ได้รับให้ชำระกิจการแล้วลูกหนี้ยังสามารถดำรงตำแหน่งหรือประกอบอาชีพได้ไม่มีคำพิพากษาให้ล้มละลายติดตัวแต่อย่างใดเนื่องด้วยเหตุผลให้ลูกหนี้สามารถที่จะดำรงชีพได้และสามารถนำเงินนั้นมาชำระหนี้ในกองล้มละลายตามสัดส่วนแห่งนี้ได้ หากยึดทุกอย่างเข้ากองทรัพย์สินก็จะทำให้ลูกหนี้เองไม่มีกำลังใจที่จะประกอบกิจการหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว ย่อมขัดกับหลักกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา

²⁵⁹ 11 USC section. 541.

²⁶⁰ ธีรสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติ

2.8.8 การจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สิน

การจำหน่ายทรัพย์สิน โดยผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน หลังจากที่ได้รวบรวมทรัพย์สินลูกหนี้แล้วซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาการนำทรัพย์สินออกขายจะมีผู้เชี่ยวชาญมาดูแลเป็นการเฉพาะ หรือขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

การบังคับคดีแพ่ง เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบสหพันธรัฐ (the federal system) แต่ละรัฐสามารถออกกฎหมายใช้บังคับภายในรัฐได้เองภายใต้รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ในการบังคับคดีนำทรัพย์สินหลักประกันออกขายประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ละรัฐสามารถบัญญัติกฎหมายของตนเอง ผู้มีอำนาจในการบังคับคดีคือเชอริฟ “Sheriff” หมายถึงหัวหน้าเจ้าพนักงานบังคับคดี

เนื่องจากในประเทศสหรัฐอเมริการัฐมากมายถึง 50 รัฐ จึงมีความแตกต่างในการบังคับคดี ผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างในชั้นนี้จำนวนสองรัฐด้วยกันคือ การบังคับคดีของนิวยอร์ก (New York) และแคลิฟอร์เนีย (California) โดยจะกล่าวถึงเฉพาะการบังคับคดีที่มีหลักประกัน

การบังคับคดีที่มีหลักประกันของนิวยอร์ก (New York)

การบังคับคดีที่มีหลักประกันคือการบังคับคดีที่ที่เอกสารสิทธิมี 2 วิธีการสำคัญคือ การบังคับคดีโดยผ่านวิธีการทางศาล (Judicial Foreclosure) และการบังคับคดีโดยไม่ผ่านวิธีการทางศาล (Non- Judicial Foreclosure) การบังคับคดีโดยผ่านวิธีการทางศาลเป็นการเริ่มต้นการฟ้องคดีต่อศาลเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ จนกระทั่งมีคำพิพากษาลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ ศาลจะมีคำสั่งเพื่อให้จำหน่ายทรัพย์สินหลักประกันออกขายทอดตลาด โดยประกาศให้สาธารณชนทราบถึงการขายทอดตลาด ผู้เสนอราคาสูงสุดคือผู้ที่ซื้อได้ ส่วนการบังคับคดีโดยไม่ผ่านวิธีการศาลเป็นการตกลงกันไว้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ว่าเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้หรือตัวแทนเจ้าหนี้สามารถนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดได้เองข้อความนี้จะมีการจดไว้ในเอกสารสิทธิว่า “Power of sale” และเมื่อมีการขายทรัพย์สินแล้วไม่ว่าแบบใด ลูกหนี้ไม่มีสิทธิที่จะไถ่ถอนทรัพย์สินได้ (Redemption)²⁶¹

การบังคับคดีที่มีหลักประกันของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California)

มลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) มีทั้งผ่านกระบวนการทางศาล (Judicial Foreclosure) และไม่ผ่านกระบวนการทางศาล (Non- Judicial Foreclosure) เช่นเดียวกัน การบังคับจำนองโดยไม่ผ่านกระบวนการทางศาล โดยจะทำการบังคับจำนองโดยใช้องค์กรอื่นเป็นผู้ดูแลแทนซึ่งเจ้าหนี้และลูกหนี้จะตกลงกันไว้ก่อนทำสัญญาจำนองว่าจะให้บังคับจำนองโดยผ่านกระบวนการทางศาลหรือไม่ อำนาจในการขายทอดตลาดโดยไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาของศาลจะกำหนดไว้

²⁶¹ วิชาญ วิชาญสุวรรณ และคณะ. (2549). “การพัฒนาระบบสินเชื่อ การบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้” โครงการแผนพัฒนากฎหมายประจำปี 2548, (สิงหาคม).

ใน (The Civil Code of California) โดยกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์พื้นฐานในการปฏิบัติ อันเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการขาย เช่นการกำหนดเวลา และราคาทรัพย์สิน รวมทั้งวิธีการขาย ซึ่งผู้ดำเนินการขายอาจเป็นเจ้าของ หรือแต่งตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้รับจ้างขายทอดตลาดอาชีพ²⁶²

การดำเนินการขายทอดตลาดแบบ Power of Sale ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย หากสัญญาจ้างของระบุข้อตกลงและเงื่อนไขในการขายไว้อย่างไรต้องปฏิบัติตามนั้น แต่ถ้าไม่มีการระบุไว้เจ้าหนี้ หรือผู้จัดการทรัพย์สินต้องทำหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แจ้งเหตุผิดสัญญา (Notice of Default) และส่งหนังสือแจ้งเหตุผิดสัญญาไปยังลูกหนี้หรือผู้ให้หลักประกันเพื่อแจ้งให้ทำการชำระหนี้ภายใน 90 วัน หากลูกหนี้หรือผู้ให้หลักประกันไม่ทำการชำระหนี้ เจ้าหนี้ หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน จะดำเนินการแจ้งการขายทอดตลาด และก่อนที่จะถึงกำหนดวันนำทรัพย์สินออกขาย ผู้ขายทอดตลาดผู้รับผิดชอบต้องแจ้งหนังสือประกาศขายทอดตลาดซึ่งมีรายละเอียดของทรัพย์สินที่จะทำการขาย วัน เวลา สถานที่ ที่จะขายทรัพย์สิน ผู้ดำเนินการดูแลการขาย เงื่อนไข รายละเอียดในการประมูลต่างๆ ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกันในสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ทำการขายโดยตีประกาศในเขตท้องที่นั้นๆคือที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ ท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นจะขาย ที่สาธารณะ ในท้องที่ทรัพย์สินนั้น ช่วงเวลาไม่น้อยกว่า 14 วัน ถึง 20 วันก่อนขายทอดตลาด²⁶³

หากการขายนั้นไม่มีการโต้แย้งใดๆ หรือสาเหตุอื่นใดมาขัดขวางเช่นการส่งประกาศขายทอดตลาดไม่ชอบ เจ้าหนี้ขอเลื่อน ลูกหนี้ไถ่ถอนทรัพย์สินเนื่องจากชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ครบถ้วนแล้ว การขายนั้นก็จะดำเนินการต่อไปตามกำหนดผู้ที่เสนอราคาสูงสุดก็จะเป็นผู้ที่ได้ทรัพย์สินนั้นไป แต่หากการขายทอดตลาดนั้นกระทำโดยไม่ชอบ ผู้มีส่วนได้เสียสามารถฟ้องให้ผู้รับผิดชอบในการขายรับผิดชอบชำระค่าเสียหายที่เกิดขึ้นได้

การบังคับคดีล้มละลายคือ การดำเนินการจำหน่ายทรัพย์สินลูกหนี้ตามกระบวนการล้มละลาย ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะเข้ามาดำเนินการได้ต่อเมื่อลูกหนี้ได้เข้าสู่การพิจารณาคดีล้มละลายแล้วและได้มีการบอกกล่าวแล้ว²⁶⁴ ในการจำหน่ายทรัพย์สินผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินต้องมีการทำคำบอกกล่าวการขายทรัพย์สินรายละเอียดทรัพย์สินที่จะขาย ราคาทรัพย์สิน รายละเอียดของผู้ซื้อ ในการขายทรัพย์สินนั้นผู้จัดการทรัพย์สินอาจดำเนินการขายเองหรือ

²⁶² วีราสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น.148.

²⁶³ เพิ่งอ้าง.

²⁶⁴ 11 USC section. 725.

มอบหมายให้ผู้มีวิชาชีพขายแทน เมื่อดำเนินการขายเสร็จสิ้นต้องรายงานต่อศาล และลูกหนี้ให้ทราบถึงผลการขายนั้น²⁶⁵

การแบ่งทรัพย์สินเมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้จัดการกองทรัพย์สินในคดีของลูกหนี้เสร็จสิ้นแล้ว ในคดีที่มีทรัพย์สินก่อนที่จะมีการแบ่งทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะจัดทำรายงานสรุปการจัดการทรัพย์สินก่อนแบ่งทรัพย์สินหรือรายงานฉบับสุดท้ายของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน (Pre-Distribution Report/Trustee's Final Report) โดยต้องระบุรายละเอียดการจัดการทรัพย์สินทั้งหมด แผนการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามลำดับที่กฎหมายกำหนด ค่าใช้จ่ายในคดีในส่วนต่างๆ ส่วนที่คงเหลือ รายงานการจัดการทรัพย์สินที่ผู้ชำระกิจการฯ ได้จัดทำขึ้นต้องส่งให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อทำการตรวจสอบว่าถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย ก็จะนำรายงานส่งต่อศาลเพื่อศาลจะได้ให้เจ้าหน้าที่ศาลดำเนินการนำส่งรายงานแผนการแบ่งทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายให้ทราบ หากไม่มีเจ้าหน้าที่รายใดคัดค้านผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะได้แบ่งชำระหนี้ตามแผนที่ระบุไว้²⁶⁶

เมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้แบ่งทรัพย์สินในคดีชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้จนเสร็จสิ้น ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินต้องทำรายงานหลังการแบ่งทรัพย์สินชำระหนี้ครั้งสุดท้าย (Trustee's Final Account/ Post-Distribution Report) แสดงรายละเอียดการแบ่งทรัพย์สินเสร็จสิ้นตามแผนที่ทำไว้ในการจัดการแบ่งทรัพย์สิน

เอกสารหลักฐานทางบัญชี ยอดคงเหลือเป็นศูนย์ นำส่งต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบอีกครั้งหากเห็นว่ารายงานหลังการแบ่งทรัพย์สินชอบด้วยกฎหมายก็จะนำส่งศาลต่อไป หากไม่มีการคัดค้านรายงานหลังการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายนี้แล้วไม่ว่าจากฝ่ายใดไม่ว่าจะเป็นลูกหนี้ เจ้าหนี้ ผู้มีส่วนได้เสียในคดีทุกฝ่ายแล้ว กฎหมายให้สันนิษฐานว่าให้ถือว่าคดีนั้นได้มีการบังคับคดีล้มละลายเสร็จสิ้นบริบูรณ์แล้ว ศาลจะสั่งให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะหมดอำนาจหน้าที่ในคดีนั้น และปิดคดีต่อไป²⁶⁷

²⁶⁵ ซีราสิทธิ์ แสงเงิน. (2556). “เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง: น.174.

²⁶⁶ ธัญญาบุษ ดันติกุล. (2552). “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา” คุณภาพ นิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม 56,1 (มกราคม-เมษายน): น.97

²⁶⁷ 11 USC section. 350., Federal Rule of Bankruptcy Procedure.r.,5009.

2.8.9 การคิดดอกเบี้ยของเจ้าหนี้

การคิดดอกเบี้ยในคดีล้มละลาย กำหนดให้เจ้าหนี้ หรือผู้มีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้คิดดอกเบี้ยมาพร้อมกับการยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ โดยให้ยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเพื่อให้เจ้าหนี้รายอื่นทำการตรวจสอบคำขอรับชำระหนี้²⁶⁸ หากเจ้าหนี้รายอื่นเห็นว่า การคิดดอกเบี้ยของเจ้าหนี้รายนั้นไม่ชอบ หรือการใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้รายนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายเจ้าหนี้รายอื่นมีสิทธิที่จะคัดค้านคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายนั้นได้ดอกเบี้ยจะหยุดลง เมื่อเจ้าหนี้ใช้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาในคดีล้มละลาย ส่วนเจ้าหนี้มีประกัน มีสิทธิที่จะบังคับกับหลักประกันได้อยู่ก่อนแล้วมีสิทธิที่จะเข้ามาในกระบวนการของคดีล้มละลายหรือไม่ก็ได้ แต่เมื่อเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาดอกเบี้ยก็จะหยุดเดิน หากดอกเบี้ยที่เจ้าหนี้ยื่นมาต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด ดอกเบี้ยนั้นก็จะได้รับยกเว้นไม่ให้ได้รับชำระหนี้²⁶⁹ เป็นมาตรการของกฎหมายในการช่วยเหลือลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

3. กฎหมายล้มละลายประเทศฝรั่งเศส

3.1 ประวัติกฎหมายล้มละลายประเทศฝรั่งเศส

กฎหมายล้มละลายของประเทศฝรั่งเศสเดิมมีชื่อเรียกว่า “กฎหมายล้มละลาย” (droit de la faillite) ในทำนองเดียวกับกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์หลักในการนำทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ออกขายเพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ใช้บังคับกับผู้ประกอบการในทางพาณิชย์ (les commerçants) และผู้ที่ไม่ได้ประกอบการพาณิชย์ (les non commerçants) ในระยะเริ่มแรกกระบวนการนี้จะมีลักษณะเป็นการบังคับให้ลูกหนี้ตามสัญญาหรือบังคับเอาทรัพย์สินลูกหนี้เป็นสำคัญ (des procédures d' exécution forcée)²⁷⁰

ในเวลาต่อมากฎหมายล้มละลายของประเทศฝรั่งเศสมีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากที่เป็นการบีบบังคับให้ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ มาเป็นการให้โอกาสลูกหนี้ในการจัดการหนี้ของตนในรูปแบบของการประนีประนอม (un concordat) การกำหนดกระบวนการพิจารณาดีเพื่อบังคับชำระหนี้ (la liquidation judiciaire) ในปี ค.ศ. 1985 ได้มีการปฏิรูปกฎหมายล้มละลายของฝรั่งเศสครั้งสำคัญ โดยให้ยกเลิกกฎหมายฉบับเก่าทั้งหมด และตราบทบัญญัติขึ้นใหม่เรียกว่า “กฎหมายว่าด้วยบริษัทที่

²⁶⁸ 11 USC section. 501.

²⁶⁹ 11 USC section. 522.

²⁷⁰ สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. (2542). “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายฝรั่งเศส ว่าด้วยบริษัทที่ประสบปัญหาการเงิน” วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 29 ฉบับที่ 3 (กันยายน).

ประสบปัญหาการเงิน” หรือว่าด้วยกิจการที่ประสบปัญหาการเงิน (droit des entreprises en difficulté) เป็นกฎหมายในระดับรัฐบัญญัติ (Loi) มีด้วยกัน 3 ฉบับ ได้แก่

(1) รัฐบัญญัติที่ 84-148 ลงวันที่ 1 มีนาคม 1984 ว่าด้วยการป้องกันปัญหาการเงินของกิจการ และการประนีประนอมหนี้ (la prévention et le règlement amiable des difficultés des entreprises)

(2) รัฐบัญญัติที่ 85-98 ลงวันที่ 25 มกราคม 1985 ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการและการบังคับชำระหนี้ (le redressement et la liquidation judiciaire des entreprises) และได้มีการแก้ไขในปี ค.ศ. 1994 โดยรัฐบัญญัติที่ 94-475 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 1994 ว่าด้วยการป้องกันและการจัดการปัญหาการเงินของกิจการ (la prévention et le traitement des difficultés des entreprises) ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งให้มีการดำเนินมาตรการต่างๆ ในการป้องกันปัญหาการเงินโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ผลอย่างแท้จริง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกำหนดเพิ่มอำนาจให้ประธานศาลพาณิชย์สามารถสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อการบังคับชำระหนี้โดยทันทีได้โดยไม่ต้องกำหนด “ระยะเวลาแห่งการตรวจสอบสถานะหรือสังเกตการณ์กิจการลูกหนี้” (“la période d’observation”)

(3) รัฐบัญญัติที่ 85-99 ลงวันที่ 25 มกราคม 1985 ว่าด้วยเจ้าพนักงานศาล ผู้รับมอบอำนาจศาลเพื่อกำหนดการบังคับชำระหนี้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการดำเนินกิจการ (les administrateurs judiciaires, mandataires judiciaires à la liquidation des entreprises et experts en diagnostic d’entreprise)

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายลำดับรองหลายฉบับในระดับรัฐกฤษฎีกา (Décret) ที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติตามกฎหมายทั้งสามฉบับดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐกฤษฎีกาที่ 85-1388 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 1985 ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการและการบังคับชำระหนี้

จนกระทั่งในปี ค.ศ. 2002 ได้มีการปรับปรุงประมวลกฎหมายพาณิชย์ (Code de commerce) ครั้งใหญ่ และได้มีการนำเอาบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสามฉบับมากำหนดรวมไว้ในประมวลกฎหมายพาณิชย์ฉบับปรับปรุงใหม่นี้ โดยกำหนดไว้ในบรรพ 6 ว่าด้วยปัญหาการเงินของกิจการ (Livre Sixième Des Difficultés Des Entreprises) และจัดหมวดหมู่ใหม่ ตลอดจนแก้ไขเลขมาตราใหม่ทั้งหมด (แต่ยังคงอ้างอิงเลขมาตราตามรัฐบัญญัติทั้งสามฉบับดังกล่าวข้างต้นไว้ด้วยเพื่อความสะดวกของผู้ใช้ประมวลกฎหมาย)

ดังนั้น ในปัจจุบัน กฎหมายเกี่ยวกับกิจการที่ประสบปัญหาการเงินของประเทศฝรั่งเศสจึงปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายพาณิชย์ บรรพ 6 ว่าด้วยปัญหาการเงินของกิจการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1: ว่าด้วยการป้องกันปัญหาการเงินของกิจการและการประนีประนอมหนี้ (ตั้งแต่มาตรา L. 611-1 ถึงมาตรา L. 612-5) และ

ตอนที่ 2: ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการและการบังคับชำระหนี้ (ตั้งแต่มาตรา L. 620-1 ถึงมาตรา L. 628-3)

นอกจากนี้ ยังได้นำบทบัญญัติแห่งรัฐกฤษฎีกาฉบับต่างๆ มากำหนดรวมไว้ในประมวลกฎหมายพาณิชย์ฉบับปรับปรุงใหม่นี้ด้วยเช่นกัน

3.2 วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายฝรั่งเศส

กฎหมายล้มละลายฝรั่งเศสมีวัตถุประสงค์สำคัญหลายประการด้วยกันซึ่งหลักๆ ได้แก่ การฟื้นฟูกิจการของบริษัท (la sauvegarde de l'entreprise), การประกอบกิจการของลูกหนี้อย่างต่อเนื่อง และการรักษาไว้ซึ่งการจ้างงานของพนักงาน (le maintien de l'activité et de l'emploi), การชำระหนี้ (l'apurement du passif)²⁷¹ และตามประมวลกฎหมายพาณิชย์ว่าด้วยธุรกิจที่ประสบปัญหา (Businesses in difficulty) ของประเทศฝรั่งเศสที่มีการแก้ไขใหม่ในปี 2005 มีการจัดรูปแบบกระบวนการล้มละลายโดยมี 2 วัตถุประสงค์หลักคือเพื่อให้ธุรกิจดำเนินต่อไป (Redressement judiciaire) ผ่านทางกระบวนการฟื้นฟูกิจการ (Reorganization plan) หรือการจำหน่ายในลักษณะที่กิจการยังคงดำเนินต่อไป (A sale as a going concern) และวัตถุประสงค์ที่ 2 คือ กระบวนการชำระบัญชี (Liquidation) เพื่อนำทรัพย์สินมาแบ่งให้เจ้าหนี้²⁷²

ตามความเห็นของนักวิชาการ ตลอดจนแนวคำพิพากษาศาลฎีกาวัตถุประสงค์หลักที่ถือว่าสำคัญที่สุดคือ การฟื้นฟูกิจการของบริษัท ซึ่งถือเป็นการช่วยให้บริษัทรอดพ้นจากการที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ให้บริษัทคงอยู่ดำรงกิจการต่อไปได้ วัตถุประสงค์อื่นไม่ว่าจะเป็นการรักษาไว้ซึ่งการจ้างงาน การชำระหนี้ ถือเป็นอันดับรองเพราะหากบริษัทสามารถดำรงกิจการต่อไปได้ก็จะส่งผลต่อส่วนอื่นๆ ตามมาโดยกระบวนการ

3.3 ประเภทของเจ้าหนี้

3.3.1 เจ้าหนี้นุริมลสิทธิตามกฎหมายทั่วไป

ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสแยกสิทธิในหลักประกันออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ หลักประกันเหนือสังหาริมทรัพย์ และหลักประกันเหนือสังหาริมทรัพย์

²⁷¹ สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. (2542). “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายฝรั่งเศส ว่าด้วยบริษัทที่ประสบปัญหาการเงิน” วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 29 ฉบับที่ 3 (กันยายน): น.493.

²⁷² นพรัตน์ เนียมคล้าย. (2554). “เจ้าหนี้นุริมลสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.130.

หลักประกันเหนือสังหาริมทรัพย์ได้แก่ บุริมสิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์ (Privilege over movable) จำนำสิ่งมีรูปร่าง (Pledge of corporeal movable) จำนำสิ่งไม่มีรูปร่าง (pledge of incorporeal movable) และสิทธิยึดหน้า (Retention of title)²⁷³

หลักประกันเหนืออสังหาริมทรัพย์ได้แก่ บุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ (Privilege over immovable)²⁷⁴ สิทธิในการใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ต่างคอกเบีย (Antichresis) และ จำนอง (Mortgage)²⁷⁵

นอกจากนี้ในส่วนของบุริมสิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์ (Privilege over movable) และบุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ (Privilege over immovable) กฎหมายยังแยกออกเป็นบุริมสิทธิสามัญ และบุริมสิทธิพิเศษ

บุริมสิทธิสามัญเหนือสังหาริมทรัพย์ (General privilege over movable) คือ บุริมสิทธิที่กฎหมายกำหนดให้ได้รับชำระหนี้ของลูกหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นเหนือสังหาริมทรัพย์ทั่วไป ได้แก่²⁷⁶ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าปลงศพ ค่ารักษาพยาบาลครั้งล่าสุด สิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับการจ้างแรงงานที่ถึงกำหนดชำระแล้วในระยะเวลา 1 ปี และที่ถึงกำหนดชำระในปีปัจจุบัน ค่าเครื่องอุปโภคบริโภคอันจำเป็น สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางละเมิดของผู้เสียหายหรือทายาท สิทธิเรียกร้องของลูกจ้างจากกองทุนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในครอบครัวตามประมวลกฎหมายแรงงาน และสิทธิเรียกร้องของลูกจ้างเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในครอบครัวจากกองทุนอื่นๆ

บุริมสิทธิพิเศษเหนือสังหาริมทรัพย์ (Special privilege over movable) คือ บุริมสิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์เฉพาะอย่างของลูกหนี้ ที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นได้แก่²⁷⁷ มูลค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์เหนืออสังหาริมทรัพย์ที่อยู่บนทรัพย์สินที่ให้เช่า มูลค่าสิทธิเรียกร้องเหนือเครื่องมือที่อยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้ มูลค่าสัญญาสังหาริมทรัพย์เหนืออสังหาริมทรัพย์นั้น สิทธิเรียกร้องราคาซื้อขายเหนืออสังหาริมทรัพย์ที่ซื้อขาย สิทธิของเจ้าสำนักโรงแรมจากทรัพย์สินของแขกที่มาอาศัยเข้าพัก สิทธิเรียกร้องจากเจ้าหนี้ที่รัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบต่อทรัพย์สินหลักประกัน สิทธิเรียกร้องจากการประกันภัย สิทธิการเรียกร้องค่าแรงงานของผู้รับงานไปทำที่บ้านตามประมวลกฎหมายแรงงาน

²⁷³ Civil Code article 2329.

²⁷⁴ Civil Code article 2329.

²⁷⁵ Civil Code article 2373.

²⁷⁶ Civil Code article 2331.

²⁷⁷ Civil Code article 2329.

บุริมสิทธิสามัญเหนืออสังหาริมทรัพย์ (General privilege over immovable) คือสิทธิเรียกร้องเหนืออสังหาริมทรัพย์ทั่วไปของลูกหนี้ได้แก่ ค่าธรรมเนียมศาล และสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับการจ้างแรงงานซึ่งถึงกำหนดชำระแล้วเป็นเวลา 1 ปี และที่ถึงกำหนดชำระในปัจจุบัน²⁷⁸

บุริมสิทธิพิเศษเหนืออสังหาริมทรัพย์ (Special privilege over immovable) คือสิทธิเรียกร้องเหนืออสังหาริมทรัพย์เฉพาะอย่างของลูกหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่นได้แก่ บุริมสิทธิในมูลค่าซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ การรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ผู้ให้สินเชื่อในการซื้ออสังหาริมทรัพย์ สิทธิของทายาทในการเรียกร้องให้แบ่งปันทรัพย์มรดก สิทธิเรียกร้องเหนือค่าก่อสร้าง สิทธิเรียกร้องจากหนี้ที่กู้ยืมเป็นค่าจ้างในการก่อสร้างซ่อมแซม สิทธิของเจ้าหนี้เหนือลูกหนี้จากทรัพย์มรดกที่จะตกทอดแก่ลูกหนี้ สิทธิของผู้เช่าที่จะได้สิทธิจากเงื่อนไขในการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ให้เช่า

สิทธิยึดหน่วงเพื่อเป็นหลักประกัน (Retention of title as security)

สิทธิยึดหน่วงเพื่อเป็นหลักประกัน เป็นสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินในการยึดหน่วงทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดไว้ แม้จะได้มีการทำสัญญาโอนทรัพย์สินนั้นไปแล้ว จนกว่าเจ้าของทรัพย์สินจะได้รับชำระหนี้โดยครบถ้วนสมบูรณ์²⁷⁹ โดยมีการตกลงกันเป็นลายลักษณ์อักษร²⁸⁰ แต่เดิมก่อนมีการแก้ไขกฎหมายในปีคริสตศักราช 2006 สิทธิยึดหน่วงจะใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายเท่านั้น แต่หลังจากที่กฎหมายแก้ไขแล้วในปัจจุบันใช้กับสัญญาทุกประเภท เช่น สัญญาการให้บริการ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการการันตีการปฏิบัติตามสัญญา และเพื่อให้ผู้ขายสามารถคงไว้ซึ่งทรัพย์สินที่ขายจะได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน อีกทั้งก่อให้เกิดสิทธิแก่เจ้าหนี้ในการเรียกทรัพย์สินที่ขายคืนในกรณีที่ไม่ชำระราคา²⁸¹

3.3.2 เจ้าหนี้ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศฝรั่งเศส

เจ้าหนี้มีประกัน

ประมวลกฎหมายพาณิชย์ของฝรั่งเศสไม่ได้มีการให้ความหมายของเจ้าหนี้มีประกันไว้ แต่ก็ได้ให้สิทธิเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษในทาง จำน่า จำนอง เป็นสิทธิเรียกร้องที่มีประกัน²⁸² สิทธิของเจ้าหนี้ที่มีประกันในกระบวนการของคดีล้มละลายเมื่อได้ยื่นขอรับชำระหนี้มาในคดีที่มีการชำระบัญชีเข้ามาแล้ว สิทธิในหลักประกันยังคงมีอยู่ที่บังคับหลักประกันนั้นได้ต่อไป

²⁷⁸ Civil Code article 2375.

²⁷⁹ Civil Code article 2367.

²⁸⁰ Civil Code article 2368.

²⁸¹ อรรถพรธ สกตพัฒน์ศักดิ์. (2555). “ความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการ โกงเจ้าหนี้มีประกันเหนืออสังหาริมทรัพย์” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.53.

²⁸² Commercial Code article L 643-2.

หากผู้ชำระบัญชีไม่ได้ขายทรัพย์สินหลักประกันภายใน 3 เดือน นับแต่เริ่มกระบวนการชำระบัญชี เว้นแต่ในกรณีที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้โดยให้กิจการของลูกหนี้ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป (Going concern) เจ้าหนี้จะบังคับสิทธิในหลักประกันได้ต่อเมื่อสิ้นระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้

เจ้าหนี้นุริมสิทธิสามัญ

เจ้าหนี้นุริมสิทธิสามัญในคดีล้มละลายหมายถึง เจ้าหนี้นุริมสิทธิสามัญ ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามลำดับนุริมสิทธิของตน ภายหลังจากที่ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้นุริมสิทธิชั้นสูง (Super privilege) นุริมสิทธิที่เกิดจากการช่วยเหลือลูกหนี้ในการประนอมหนี้ เจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้แรงงานที่ได้รับการคุ้มครองจากกองทุนประกันการจ่ายค่าจ้าง ค่าใช้จ่ายและหนี้สินที่เกิดขึ้น หลังจากศาลมีคำสั่งให้ชำระบัญชีแล้ว สิทธิของเจ้าหนี้นุริมสิทธิสามัญจึงเป็นสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ภายหลังจากที่เจ้าหนี้นุริมสิทธิ เจ้าหนี้พิเศษ เจ้าหนี้มีประกัน ได้รับชำระหนี้แล้วหากมีเงินเหลือ เจ้าหนี้นุริมสิทธิสามัญจึงจะได้รับชำระหนี้ตามสิทธิของตนต่อไป

เจ้าหนี้ไม่มีประกัน

เจ้าหนี้ไม่มีประกันหรือเจ้าหนี้สามัญทั่วไป หมายถึงเจ้าหนี้ที่ไม่มีสิทธิเหนือหลักประกันใดๆของลูกหนี้และไม่มีอำนาจทางกฎหมายรับรองให้สิทธิที่ได้รับชำระหนี้เป็นพิเศษหรือยกเว้นไว้ ไม่ได้รับการรับรองให้เป็นเจ้าหนี้นุริมสิทธิที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย ได้รับชำระหนี้ภายหลังจากที่ได้มีการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้นุริมสิทธิทั้งหลายแล้ว ตามสัดส่วน ภายหลังจากที่หักค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการชำระบัญชีในคดีแล้ว²⁸³

3.4 กระบวนการล้มละลายของประเทศฝรั่งเศส

กระบวนการเริ่มต้นการสู่กระบวนการล้มละลายของประเทศฝรั่งเศสเริ่มจากการร้องขอให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย หลังจากนั้นเข้าสู่ระยะสังเกตการณ์ (Observation period) ในช่วงระยะเวลานี้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้จะตกแก่ผู้เชี่ยวชาญพิเศษที่ศาลแต่งตั้งขึ้น และการดำเนินคดีเกี่ยวกับการบังคับชำระหนี้ของลูกหนี้จะถูกระงับ²⁸⁴ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษที่ศาลแต่งตั้งขึ้นจะเป็นผู้ทำรายงานสถานะของลูกหนี้ แนวทางการชำระหนี้ ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาทางการเงินของลูกหนี้ แนวทางในการแก้ปัญหาทางการเงินของลูกหนี้มีอยู่ 3 กรณีด้วยกันคือศาลสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ สั่งให้ขายกิจการแก่บุคคลที่สามโดยกิจการนั้นยังคงอยู่

²⁸³ Commercial Code article L 643-8.

²⁸⁴ นพรัตน์ เนียมคล้าย. (2554). “เจ้าหนี้นุริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.130.

ต่อไป หรือให้ชำระบัญชี²⁸⁵ ในกระบวนการชำระบัญชีของลูกหนี้ตามกฎหมายฝรั่งเศสเกิดขึ้นได้ ในกรณีดังต่อไปนี้คือ การชำระบัญชีภายหลังจากลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการได้, การดำเนินกิจการ โดยบุคคลที่สามที่ซื้อกิจการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง หรือการชำระบัญชีโดยทันที ตามคำสั่งของศาลเมื่อศาลเห็นว่าบริษัทของลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะหนี้สินล้นพ้นตัว บริษัทได้หยุดกิจการทั้งหมด ไม่มีความเป็นไปได้อย่างแน่นอนที่จะทำการฟื้นฟูกิจการได้ ซึ่งศาลจะสั่งได้เมื่อหลังจากการได้มีร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการ หรือหลังจากพ้นระยะเวลาสังเกตการณ์²⁸⁶

กฎหมายล้มละลายของประเทศฝรั่งเศสว่าด้วยกิจการที่ประสบปัญหาทางการเงิน แบ่งออกได้เป็น 2 ชั้น ตอนด้วยกันคือ ขั้นตอนแรกว่าด้วยการป้องกันปัญหาการเงินของกิจการ และการประนอมหนี้ ขั้นตอนที่สองว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการ และการบังคับชำระหนี้ โดยผู้ศึกษาจะขอก้าวถึงขั้นตอนแรกเพียงสังเขป โดยจะมุ่งศึกษาในขั้นตอนที่สองว่าด้วยกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อการฟื้นฟูกิจการ และกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อการบังคับชำระหนี้หรือคดีล้มละลายเป็นสำคัญ

3.4.1 มาตรการป้องกันปัญหาการเงิน (*la prévention des difficultés des entreprises*)

ในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการเงินของกิจการนั้น มีวัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาการเงิน และป้องกันมิให้ปัญหาการเงินเล็กน้อยทวีความรุนแรงมากขึ้น (ซึ่งอาจควบคุมได้หากได้รับการปฏิบัติอย่างใด ๆ ที่เหมาะสมและรวดเร็ว) จนถึงขั้นทำให้กิจการต้องตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (*la cessation des paiements*)²⁸⁷ ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไข และขั้นตอนวิธีการต่างๆ ที่กฎหมายกำหนด กล่าวอีกนัยหนึ่ง มาตรการป้องกันปัญหาการเงินดังกล่าวจะใช้บังคับเฉพาะแต่กับกิจการลูกหนี้ที่ยังคงมีสถานะที่ดีอยู่ (*in bonis*)²⁸⁸ เท่านั้น กล่าวคือ

²⁸⁵ George A. Bermann and Etienne Picard , *Intorduction to French Law* , (Alphen aan den Rijn , The Netherlands : Kluwer Law International , 2008) , pp.352-353.

²⁸⁶ นพรัตน์ เนียมคล้าย. (2554). “เจ้าหนี้บุริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น.130.

²⁸⁷ “cessation des paiements” หมายถึง สถานะของลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ของตนด้วยทรัพย์สินของตนที่มีอยู่ได้ ซึ่งถือเป็นเหตุหนึ่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อฟื้นฟูกิจการและเพื่อบังคับชำระหนี้ (*la procédure de redressment et de liquidation judiciaire*) หรือตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย เรียกว่า “สถานะที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว”

²⁸⁸ “In bonis” มาจากภาษาลาติน หมายความว่า “dans ses biens” หมายถึง สถานะของลูกหนี้ที่ยังคงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตนอยู่ แตกต่างจากลูกหนี้ที่อาจถูกสั่งห้ามมิให้จัดการกิจการของตนอีกต่อไป เช่น ในขั้นตอนของการถูกบังคับชำระหนี้ (*la liquidation judiciaire*).

กิจการลูกหนี้ยังไม่ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ โดยมาตรการป้องกันปัญหาการเงินของกิจการแบ่งออกได้ 2 มาตรการคือ

มาตรการที่หนึ่งคือการเริ่มสู่กระบวนการป้องกัน (procédure préventive) เป็นการแจ้งเตือนปัญหาการเงินของกิจการ (la procédure d'alerte) เพื่อรายงานปัญหาทางการเงินที่ตรวจพบไปยังกรรมการหรือผู้บริหารบริษัท โดยเร่งด่วน และเพื่อปรึกษาหารือหาทางแก้ไขที่เหมาะสมแก่ปัญหาที่เกิดขึ้น ก่อนที่ปัญหาจะทวีความรุนแรงส่งผลให้บริษัทตกอยู่ในสถานะมีหนี้สินล้นพ้นตัว โดยแบ่งออกเป็นมาตรการภายในอันได้แก่ การแจ้งเตือนปัญหาการเงินของกิจการโดยผู้สอบบัญชี (les commissaires aux comptes) คณะอนุกรรมการของกิจการ (le comité d'entreprise) หรือผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นของกิจการ (les associés) และมาตรการภายนอกอันได้แก่ การแจ้งเตือนปัญหาการเงินโดยประธานศาลพาณิชย์ (le président du tribunal de commerce)

มาตรการนี้มีขึ้นเพื่อช่วยเหลือปรับฐานะทางการเงินของลูกหนี้ที่มีฐานะทางการเงินที่พอจะเยียวยาแก้ไขได้ เนื่องจากปัญหาทางการเงินจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ นำมาใช้กับทั้งนิติบุคคลและผู้ประกอบการ โดยศาลพาณิชย์ (le tribunal de commerce) จะเป็นผู้ปรับฐานะทางการเงินในกรณีที่ลูกหนี้เป็นพ่อค้าหรือผู้ประกอบการธรรมดา หรือโดยศาลชั้นต้น (le tribunal de grande instance) ในกรณีที่ลูกหนี้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน

ผู้มีอำนาจในการร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งปรับฐานะการเงินของลูกหนี้นี้อาจเป็นฝ่ายลูกหนี้เองหรือเป็นฝ่ายเจ้าหนี้หรือกลุ่มตัวแทนเจ้าหนี้ซึ่งมียอดหนี้รวมกันไม่น้อยกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ของหนี้รวมทั้งหมดที่ลูกหนี้เป็นหนี้อยู่ หรืออาจร้องขอโดยพนักงานอัยการของสาธารณรัฐ (Le procureur de la République) ศาลจะเป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้มีการปรับฐานะทางการเงินตามที่มีการร้องขอหรือไม่ หากเห็นว่าสมควรที่จะให้ลูกหนี้ปรับฐานะทางการเงินก็จะมีคำสั่งให้ระงับการดำเนินคดีไว้ชั่วคราว (la suspension provisoire des poursuites) และแต่งตั้งผู้พิพากษาพิเศษควบคุมดูแล (un juge commissaire) และผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือคนเดียวหรือหลายคนเพื่อมาวินิจฉัย (constate) ภาวะการหยุดการชำระหนี้ (Cessation de paiements) ของลูกหนี้ต่อไป หลังจากการวินิจฉัยแล้วจะมีคำสั่งให้มีการกระบวนการพิจารณาโดยศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ (reglement Judiciaire) หรือมีคำสั่งให้มีการชำระบัญชีจากกองทรัพย์สิน (la liquidation des biens)

3.4.2 มาตรการที่สองกระบวนการป้องกัน (procédure préventive) ตามรัฐกำหนด (l'ordonnance)

มาตรการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้กิจการที่ประสบปัญหาการเงินสามารถยังคงดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยไม่ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาทางศาล กระบวนการช่วยเหลือ

ลูกหนี้ตามมาตราการนี้ลูกหนี้ไม่ต้องมีการตรวจสอบทรัพย์สินหนี้สินของบริษัทลูกหนี้ หรือต้องขอชำระหนี้บางส่วนแต่ประการใด ลูกหนี้ก็สามารถขอประนอมหนี้ (le règlement amiable) ได้ โดยการประนอมหนี้เป็นกระบวนการที่ดำเนินไปโดยรวดเร็วและมีลักษณะเป็นความลับซึ่งในกรณีที่ศาลพิจารณาเห็นสมควรตามที่ลูกหนี้ร้องขอ ศาลจะมีคำสั่งตั้งผู้เจรจาไกล่เกลี่ย (un conciliateur) เพื่อทำหน้าที่ประสานระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้รายหลักๆ ของกิจการ ให้มีการทำข้อตกลงประนอมหนี้ระหว่างกันได้ โดยเจ้าหนี้ยอมที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินบางประการแก่ลูกหนี้ และลูกหนี้ยอมผูกพันตนที่จะดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาการเงินที่กำลังประสบอยู่ตามที่ได้มีการเจรจาตกลงกันอย่างเคร่งครัด และเพื่อให้คู่กรณีสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้อย่างแท้จริง กฎหมายยังได้กำหนดมาตรการระงับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีและการบังคับคดีเป็นการชั่วคราว (la suspension des poursuites et des voies d'exécution)

การที่ศาลมีคำสั่งให้ระงับการฟ้องคดีเป็นการชั่วคราว ในช่วงเวลาดังกล่าว ฝ่ายเจ้าหนี้จะต้องระงับการฟ้องคดีเป็นการชั่วคราว โดยยังสามารถคิดดอกเบี้ยได้ไม่ว่าจะเป็นดอกเบี้ยตามกฎหมายหรือดอกเบี้ยที่เกิดจากการที่ผิดนัดของลูกหนี้ แต่เจ้าหนี้จะฟ้องร้องลูกหนี้ให้ชำระดอกเบี้ยในช่วงเวลานี้ไม่ได้ ในทางกลับกัน ในส่วนของลูกหนี้ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ก็ไม่สามารถจัดการทรัพย์สินของตนเองได้ อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้จะถูกจำกัดโดยผลของคำสั่งศาล เช่น ไม่อาจชำระหนี้ใดๆ หรือไม่สามารถค้าประกันได้ ตลอดจนการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สิน เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากศาลหรือผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแล หากมีการฝ่าฝืนนิติกรรมที่กระทำลงไปเป็นโมฆะ²⁸⁹

หากมาตรการในการป้องกันปัญหาทางการเงินของกิจการไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และบริษัทตกอยู่ในสภาวะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ก็จะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อการฟื้นฟูกิจการ หรือเพื่อการบังคับชำระหนี้ต่อไป ซึ่งจะได้กล่าวดังต่อไปนี้

3.4.3 กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย (La procédure des poursuites)

กฎหมายฝรั่งเศสว่าด้วยกิจการที่ประสบปัญหาการเงินกำหนดคณูเกณฑ์ของกิจการที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายหรือกระบวนการฟื้นฟูกิจการไว้เป็นเกณฑ์เดียวกัน คือกิจการลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้กล่าวคือกิจการลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ (passif exigible) ด้วยสินทรัพย์ที่ตนสามารถนำมาชำระหนี้ได้โดยทันที (actif disponible) โดยผู้มีสิทธิเริ่มคดีจะต้องร้องขอต่อศาลพาณิชย์ (หรือศาลจังหวัด) ให้เริ่มกระบวนการล้มละลายหรือการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ (le redressement judiciaire)

²⁸⁹ ภูมิ โชคเหมาะ , ไกรสร บารมีอวยชัย , วิชา มหาคุณ “เอกสารประกอบคำบรรยาย กฎหมายล้มละลายเปรียบเทียบ” คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วัตถุประสงค์สำคัญของการฟื้นฟูกิจการเพื่อรักษากิจการลูกหนี้ให้อยู่รอดคงไว้ซึ่งการประกอบกิจการและการจ้างงาน และชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ เว้นแต่จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าลูกหนี้ได้หยุดประกอบกิจการโดยสิ้นเชิง หรือเมื่อเป็นที่ชัดเจนว่าไม่มีความเป็นไปได้ที่จะฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ ศาลอาจมีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการล้มละลายหรือกระบวนการบังคับชำระหนี้ (la liquidation judiciaire) โดยทันทีก็ได้²⁹⁰

วัตถุประสงค์หลักกระบวนการล้มละลายในการบังคับชำระหนี้ซึ่งเปรียบเสมือนทางเลือกสุดท้ายในกรณีแผนฟื้นฟูไม่สำเร็จหรือไม่อาจเป็นไปได้ มีขึ้นเพื่อในการรวบรวมทรัพย์สินทั้งหลายของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายตามลำดับแห่งสิทธิ

3.4.4 การร้องขอให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย

เกณฑ์เบื้องต้นของการเริ่มคดีล้มละลายหรือกระบวนการบังคับชำระหนี้เป็นเกณฑ์เกี่ยวกับการเริ่มกระบวนการฟื้นฟูกิจการ กล่าวคือ ลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ตกอยู่ในสภาวะมีหนี้สินล้นพ้นตัว หยุดดำเนินกิจการทั้งหมด การเริ่มคดีล้มละลายอาจกระทำได้ทันทีเมื่อปรากฏว่าลูกหนี้หยุดการประกอบกิจการโดยสิ้นเชิง หรือเป็นที่ชัดเจนว่าไม่สามารถที่จะฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ได้แล้ว ศาลจะสั่งให้ดำเนินการบังคับชำระหนี้เมื่อฟังว่าสถานะของลูกหนี้ไม่สามารถแก้ไขได้เลย (irréremédiablement compromise) ซึ่งก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งในกระบวนการบังคับชำระหนี้ศาลต้องฟังข้อเท็จจริงต่างๆ ตามเงื่อนไขตามกฎหมายดังนี้

(1) เหตุตามประมวลกฎหมายพาณิชย์มาตรา L.621-1 กรณี ลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ (Cessation de paiement) คือการที่ลูกหนี้ไม่มีสินทรัพย์ในการชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดได้ทันที หรือในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้เงินตามข้อตกลงประนอมหนี้ตามมาตรา L. 621-3 เป็นต้น

สถานะที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้จะเกิดขึ้นเมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าของสินทรัพย์ที่สามารถนำมาชำระหนี้ได้ทันที เช่น เงินสดในธนาคารหรือที่กิจการเก็บรักษาไว้ และทรัพย์สินต่างๆ ที่กิจการสามารถนำมาแปลงสภาพเป็นเงินได้โดยทันทีหรืออย่างรวดเร็ว และหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้ว (เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้) แม้จะยังไม่มีการเรียกให้ชำระหนี้จริงๆ แล้วก็ตาม เช่น หนี้ในการประกอบกิจการค้า หนี้ภาษีอากร และหนี้ค่าจ้างแรงงานที่ค้างชำระ (les detteséchues) และไม่ได้รับการขยายกำหนดเวลาชำระหนี้

ตัวอย่างคดี ศาลพาณิชย์แห่งเมืองลิล (Lille) ได้พิพากษาว่าตราบใดที่กิจการยังได้รับเครดิตจากธนาคารอยู่ กิจการยังไม่ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้²⁹¹ จึงถือว่า

²⁹⁰ Commercial code article L.620-1,622-1 para.6.

²⁹¹ T.com.Lille, 4 mars 1985, RJ com. 1985, p. 191, note du Pontavice.

ลูกหนี้ยังไม่ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือในกรณีลูกหนี้ยังสามารถพึ่งพาแหล่งเงินทุนตามปกติได้อยู่²⁹²

ดังนั้น สถานะของลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จึงอาจเป็นผลมาจากการขาดสภาพคล่อง (une absence de disponibilité) หรือการหยุดให้ความช่วยเหลือทางการเงินของธนาคาร (un retrait des soutiens bancaires)²⁹³ อย่างไรก็ตาม การขาดสภาพคล่องดังกล่าวมิได้แสดงว่าลูกหนี้มีหนี้สินส่วนตัว (insolvable) ลูกหนี้อาจมีสินทรัพย์ต่างๆ ที่มีมูลค่าเพียงพอแก่การชำระหนี้เจ้าหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินต่างๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจการ (fonds de commerce) เพียงแต่การนำเอาทรัพย์สินต่างๆ ดังกล่าวมาแปลงสภาพเพื่อนำมาชำระหนี้ในทันทีนั้นไม่อาจกระทำได้²⁹⁴ นอกจากนี้ การไม่ชำระหนี้แม้เพียงครั้งเดียวก็อาจแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าหนี้ที่มีได้ชำระนั้นจะเป็นหนี้ทางแพ่งหรือหนี้ทางพาณิชย์ก็ตาม ตราบใดที่หนี้นั้นมีความแน่นอน (certaine) ถึงกำหนดชำระแล้ว (exigible) และกำหนดจำนวนได้แน่นอน (liquide) อนึ่ง สถานะของลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้นั้นแตกต่างจากกรณีที่ลูกหนี้ปฏิเสธการชำระหนี้ (refus de paiement) และผู้ร้องขอให้ศาลเริ่มกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อการฟื้นฟูกิจการมีหน้าที่ต้องนำเสนอให้ศาลเห็นว่าลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะดังกล่าว ทั้งนี้ ศาลจะพิจารณาสถานะของลูกหนี้ ณ วันที่ศาลมีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อการฟื้นฟูกิจการ ถ้าหากในวันนั้น ปรากฏว่าลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้แล้ว ศาลจะไม่สั่งให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดี

กฎหมายฝรั่งเศสว่าด้วยกิจการที่ประสบปัญหาทางการเงินได้แยกการบังคับชำระหนี้ หรือการล้มละลายของกิจการที่เป็นนิติบุคคล ออกจากการบังคับชำระหนี้หรือการล้มละลายของบุคคลธรรมดา

การล้มละลายของนิติบุคคลจะเกิดขึ้นได้เมื่อเข้าเงื่อนไขดังนี้²⁹⁵

- (1) นิติบุคคลหยุดประกอบกิจการโดยสิ้นเชิง
- (2) นิติบุคคลไม่สามารถที่จะฟื้นฟูกิจการได้โดยแน่แท้
- (3) ศาลไม่สามารถที่จะกำหนดแผนฟื้นฟูกิจการได้ เมื่อพ้นระยะเวลา

ตรวจสอบสถานะลูกหนี้

- (4) ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามแผนฟื้นฟู หรือการฟื้นฟูไม่สำเร็จ²⁹⁶

²⁹² CA Aix, 5 Juin 1987, D. 1987, som.p. 41, Obs. Honorat,

²⁹³ Cass.com, 12 mars 1974, n° 73-10.423, Bull. Civ. IV, n° 90, p. 72.,

²⁹⁴ Cass. com. 25 nov. 1997, n° 95-17.443, Bull. Civ. IV, n° 303, p. 260.

²⁹⁵ Commercial code article L.621-62.

การล้มละลายของบุคคลธรรมดา (la faillite personnelle) บุคคลธรรมดา ตามกฎหมายฝรั่งเศสที่จะถูกดำเนินคดีล้มละลายได้แยกออกเป็นบุคคลธรรมดาที่ประกอบกิจการทางการค้า เกษตรกร หรือบุคคลธรรมดาที่ขึ้นทะเบียนการประกอบอาชีพไว้ (le répertoire des métiers) และกรณีบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้บริหารกิจการลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ บุคคลธรรมดานี้จะถูกศาลมีคำสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลายเมื่อเข้าเงื่อนไขดังนี้²⁹⁷

(1) ดำเนินกิจการที่ขาดทุนต่อไปโดยไม่ชอบ ซึ่งมีแต่จะทำให้กิจการตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้

(2) ไม่จัดทำบัญชีให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย หรือทำให้เอกสารทางบัญชีสูญหายทั้งหมดหรือบางส่วน

(3) จำหน่าย จ่าย แจก หรือปิดบังซ่อนเร้นสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือก่อให้เกิดหนี้สินเพิ่มขึ้นโดยการฉ้อฉลนอกจากนี้

นอกจากเงื่อนไขทั่วไปที่ศาลจะมีคำสั่งให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาล้มละลายแล้ว หากศาลเห็นว่าลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ประกอบกิจการทางการค้า เกษตรกร หรือที่ขึ้นทะเบียนการประกอบอาชีพ ตลอดจนผู้บริหารกิจการลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ให้เป็นบุคคลล้มละลายได้ เมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้²⁹⁸

(1) ประกอบกิจการทางการค้า การช่างฝีมือ หรือทางการเกษตร หรือปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการนิติบุคคล โดยฝ่าฝืนข้อห้ามต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

(2) ทำการซื้อขายเพื่อขายต่อในราคาต่ำกว่าราคาท้องตลาด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการเริ่มกระบวนการฟื้นฟูกิจการหรือกระบวนการบังคับชำระหนี้ (หรือกระบวนการล้มละลาย) หรือเพื่อทำให้การเริ่มกระบวนการดังกล่าวต้องล่าช้าออกไป

(3) ก่อให้เกิดภาระผูกพันที่สำคัญเกินสมควรเมื่อพิจารณาถึงสถานะของกิจการหรือของนิติบุคคล ทั้งนี้ โดยไม่มีค่าตอบแทนและเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

(4) ทำการชำระหนี้หรือจัดให้มีการชำระหนี้เจ้าหนี้คนหนึ่งซึ่งทำให้เจ้าหนี้อื่นได้รับความเสียหาย ภายหลังที่กิจการตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และได้รู้ถึงสาเหตุดังกล่าวแล้ว

(5) ละเว้นไม่ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันเมื่อกิจการตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้

²⁹⁶ Commercial code article L.622-82.

²⁹⁷ Commercial code article L.625-3.

²⁹⁸ Commercial code article L.625-5

นอกจากนี้ผู้บริหารกิจการลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล (lesdirigeants de personnes morales) ก็อาจถูกศาลมีคำสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลายได้ในกรณีที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบดังนี้²⁹⁹

(1) ผู้บริหารนิติบุคคลได้กระทำความผิดในการบริหารจัดการกิจการลูกหนี้ เช่น ครอบครองทรัพย์สินของนิติบุคคลลูกหนี้เสมือนเป็นทรัพย์สินของตน

(2) ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ส่วนตัวโดยใช้นิติบุคคลลูกหนี้บังหน้า ใช้ทรัพย์สินหรือชื่อเสียงของนิติบุคคลลูกหนี้โดยมิใช่เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้นแต่เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลหรือกิจการอื่นที่ผู้บริหารนั้นมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

(3) ดำเนินกิจการที่ขาดทุนต่อไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวซึ่งมีแต่จะทำให้นิติบุคคลลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้

(4) จัดทำบัญชีปลอม (une comptabilité fictive) หรือทำให้เอกสารทางบัญชีของนิติบุคคลสูญหาย หรือไม่จัดทำบัญชีให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(5) จำหน่าย จ่าย แจกหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของนิติบุคคลหรือก่อให้เกิดหนี้สินขึ้นโดยการฉ้อฉล เป็นต้น

(6) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ขยายกระบวนการฟื้นฟูกิจการไปยังผู้บริหารกิจการด้วย (une extension du redressement judiciaire) เนื่องจากผู้บริหารกิจการทำหน้าที่ไม่ชอบ เช่น ผู้บริหารกิจการนำทรัพย์สินของบริษัทไปชำระหนี้ส่วนตัว , นำสินทรัพย์อันเป็นทุนในการประกอบกิจการของบริษัทไปชำระหนี้ของอีกบริษัทหนึ่งซึ่งผู้บริหารมีส่วนได้เสียอยู่ด้วย³⁰⁰

(7) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้บริหารนั้นต้องรับผิดชอบชำระหนี้ของกิจการลูกหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน (une action en comblement) และผู้บริหารไม่ยอมชำระหนี้³⁰¹

3.4.5 ผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดี

1) ลูกหนี้มีคำขอเอง (déclaration du débiteur) เมื่อตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล พร้อมกับยื่นเอกสารทางบัญชีและทางการเงินแสดงผลประกอบการของกิจการ (dépôt de bilan) ภายในกำหนดเวลา 15 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้³⁰² เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อฟื้นฟูกิจการ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าลูกหนี้หยุดประกอบกิจการโดยสิ้นเชิง หรือ

²⁹⁹ Commercial code article L.625-6. , L624-3.

³⁰⁰ คำพิพากษาศาล Com. 11 Juill.1995, J.C.P.1995, II, 22549 , note D. GIBIRILA.

³⁰¹ Commercial code article L.625-6 . , L.624-3.

³⁰² Commercial code article L. 621-1 วรรคสอง

เป็นที่แน่ชัดว่าไม่สามารถที่จะฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ได้แล้ว ศาลจะมีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อการบังคับชำระหนี้ได้โดยทันที

2) เจ้าหนี้ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหนี้ (Assignment)

3) พนักงานอัยการมีคำขอ (le procureur de la Republique)

4) ศาลเองเห็นสมควร (ศาลพาณิชย์หรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณี) ให้มีการยึดทรัพย์ลูกหนี้เพื่อประโยชน์เจ้าหนี้ในการนำออกขายทอดตลาด ก็สามารถเริ่มกระบวนการฟื้นฟูและการชำระบัญชีของลูกหนี้ได้³⁰³

5) โดยคณะกรรมการบริษัท (Comité d entreprises)

การยื่นคำร้องของลูกหนี้มีลักษณะเป็นการบังคับตามที่กฎหมายกำหนด (légalement obligatoire) ซึ่งย่อหมายความว่า การไม่ดำเนินการดังกล่าวหรือการดำเนินการดังกล่าวล่าช้า ลูกหนี้อาจถูกลงโทษให้ตกเป็นบุคคลล้มละลายได้ (la faillite personnelle) หรือการห้ามมิให้บริหารจัดการกิจการ (l'interdiction de diriger)³⁰⁴

3.4.6 การระงับคดีในชั้นต้น

เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันปัญหาการเงินของกิจการลูกหนี้ กฎหมายได้กำหนดมาตรการประนีประนอมหนี้ (le règlement amiable) ก่อนที่ลูกหนี้จะตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้อันจะเป็นเหตุให้ลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการหรือกระบวนการล้มละลายต่อไปการประนีประนอมหนี้เป็นมาตรการป้องกันปัญหาการเงินของกิจการลูกหนี้ประการหนึ่ง (นอกเหนือจากมาตรการแจ้งเตือนปัญหาการเงินของกิจการลูกหนี้ เนื่องจากว่าในบางกรณีกิจการลูกหนี้ยังไม่ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เพียงแต่ประสบปัญหาการเงินชั่วคราวซึ่งหากได้รับการแก้ไขเยียวยาที่เหมาะสมและทันการณ์ ก็จะทำให้ปัญหาดังกล่าวหมดไปการประนีประนอมหนี้เกิดจากกรณีที่ลูกหนี้หรือผู้บริหารกิจการลูกหนี้ร้องขอต่อศาลให้แต่งตั้งผู้เจรจาไกล่เกลี่ย (un conciliateur) เพื่อทำหน้าที่ประสานระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้รายหลักๆ ของกิจการลูกหนี้ เพื่อให้มีการทำข้อตกลงประนีประนอมหนี้ระหว่างกันได้ โดยเจ้าหนี้รายหลักๆ ของกิจการลูกหนี้ยอมให้ความช่วยเหลือทางการเงินบางประการแก่กิจการลูกหนี้ เช่น การลดจำนวนหนี้ การไม่คิดดอกเบี้ย การขยายกำหนดเวลาชำระหนี้ เป็นต้น และลูกหนี้ยอมผูกพันตนที่จะดำเนินมาตรการมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาการเงินที่กำลังประสบอยู่ นี้ในการร้องขอต่อศาล ลูกหนี้ต้องชี้แจงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับสถานะของกิจการลูกหนี้และปัญหาการเงินที่กำลังประสบอยู่ พร้อมทั้งแนบเอกสารต่างๆ ประกอบคำร้องขอดังกล่าวด้วย ได้แก่

³⁰³ Commercial code article L. 621-2.

³⁰⁴ Commercial code article L.625-5,5. , L.625-8.

- รายละเอียดเกี่ยวกับสถานะทางการเงิน ทางเศรษฐกิจ และด้านแรงงาน
ของกิจการ

- ความจำเป็นที่กิจการลูกหนี้ต้องได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน
- มาตรการที่เสนอเพื่อการแก้ไขเยียวยาปัญหาทางการเงินที่กำลังประสบอยู่³⁰⁵

อนึ่ง ศาลจะทำการพิจารณาข้อมูลรายละเอียดและเอกสารต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของกิจการลูกหนี้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ก่อนที่จะออกคำสั่งว่าจะให้ดำเนินการประนอมหนี้หรือไม่ ทั้งนี้ ศาลอาจแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญให้ทำการตรวจสอบและจัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจ ด้านแรงงาน และทางการเงินของกิจการลูกหนี้ก็ได้ ตลอดจนอาจขอข้อมูล จากธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างๆ ที่สามารถแสดงถึงสถานะที่แท้จริงทางเศรษฐกิจและทางการเงินของกิจการลูกหนี้ และผู้ที่เกี่ยวข้องไม่อาจปฏิเสธโดยกล่าวอ้างบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือกฎระเบียบใดๆ³⁰⁶ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการประนอมหนี้ ศาลจะแต่งตั้งผู้เจรจาไกล่เกลี่ย เพื่อทำหน้าที่ประสานระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้เพื่อให้มีการทำข้อตกลงประนอมระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ และเพื่อให้การบรรลุข้อตกลงประนอมหนี้เป็นไปได้อย่างยิ่งขึ้น กฎหมายยังได้กำหนดมาตรการระงับการดำเนินการพิจารณาคดีและการบังคับคดีเป็นการชั่วคราว (une suspension provisoire) สำหรับหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ดำเนินการประนอมหนี้ และเป็นหน้าที่เจ้าหนี้ฟ้องร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้เงินหรือบอกเลิกสัญญาเนื่องจากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เงิน ทั้งนี้ ผู้ทำการเจรจาไกล่เกลี่ยจะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งระงับการดำเนินการพิจารณาคดีหรือการบังคับคดีเป็นการชั่วคราวก็ต่อเมื่อพิจารณาเห็นว่า การระงับการดำเนินการพิจารณาคดีหรือการบังคับคดีจะเป็นประโยชน์ต่อการทำข้อตกลงประนอมหนี้ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้³⁰⁷ อย่างไรก็ตาม ศาลจะมีคำสั่งเห็นชอบตามที่ผู้เจรจาไกล่เกลี่ยร้องขอก็ต่อเมื่อพิจารณาเห็นว่า การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้สามารถบรรลุข้อตกลงในการประนอมหนี้ได้

3.5 กระบวนการหลังจากศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการหรือให้ลูกหนี้ล้มละลาย

3.5.1 การเข้าควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้

คำสั่งศาลที่ให้ดำเนินการระงับการล้มละลายหรือบังคับชำระหนี้จะแต่งตั้งตัวแทนเจ้าหนี้หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายชำระบัญชีของศาลเป็นเจ้าพนักงานศาลเพื่อรับผิดชอบในการชำระ

³⁰⁵ Commercial code article L. 611-3 วรรคสอง.

³⁰⁶ Commercial code article L. 611-3 วรรคสาม.

³⁰⁷ Commercial code article L. 611-4.

บัญชีและจัดสรรชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย (un liquidateur)³⁰⁸ โดยเจ้าพนักงานศาลนั้นจะดำเนินการต่างๆ ในการรวบรวมสินทรัพย์ของกิจการลูกหนี้ ตรวจสอบหนี้ต่างๆ และกำหนดลำดับของเจ้าหนี้ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้³⁰⁹ ทำการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ของกิจการ ตลอดจนรับผิดชอบในการบริหารจัดการกิจการลูกหนี้ตลอดระยะเวลาของการชำระบัญชี ทั้งนี้ คำสั่งศาลดังกล่าวยังมีผลให้ผู้บริหารกิจการลูกหนี้สูญเสียอำนาจในการบริหารจัดการกิจการลูกหนี้โดยทันที (le dessaisissement du débiteur)³¹⁰

3.5.2 ผลของคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือให้ลูกหนี้ล้มละลาย

1) ผลของคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ทำให้บริษัทลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ใดๆ ที่เกิดขึ้นก่อนคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้

2) ห้ามลูกหนี้โอนสิทธิใดๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนทรัพย์สิน ห้ามทำการจำนำ จำนอง ประนีประนอมหนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานศาล (l'administrateur) ที่ศาลแต่งตั้งขึ้นในการควบคุมดูแลดำเนินการต่างๆ แทนลูกหนี้ รับผิดชอบในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ตามลำดับ

3) คำสั่งศาลให้ดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการมีผลให้ระงับการดำเนินคดีของเจ้าหนี้เป็นการชั่วคราว เช่นเดียวกับกรณีที่ลูกหนี้ถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลาย

4) ผลของคำพิพากษาทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถจัดการทรัพย์สินของตนเองได้ รวมตลอดทั้งการบริหารจัดการกิจการ

5) คณะกรรมการบริหารบริษัทลูกหนี้จะสูญเสียอำนาจในการจัดการบริษัท โดยทันทีในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ส่งผลต่อการคิดดอกเบี้ยของเจ้าหนี้ สะดุดหยุดลง อีกทั้งไม่ทำให้หนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระถึงกำหนดชำระลงด้วย ในกรณีลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายแยกต่างหากจากการล้มละลายของบริษัท อย่างไรก็ตามกรณีที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ กฎหมายล้มละลายของประเทศฝรั่งเศส ให้เป็นอำนาจของศาลในการลดหย่อนผ่อนโทษลูกหนี้ได้ ใ้ใช้ว่าจะต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายเสมอไป เช่นสั่งห้ามมิให้บุคคลนั้นเข้าบริหาร จัดการ หรือควบคุมดูแลกิจการทางการค้า โดยศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว บุคคลนั้นย่อมหลุดพ้นจากคำสั่งศาลโดยทันที

³⁰⁸ Commercial code article L. 622-2.

³⁰⁹ Commercial code article L. 622-5.

³¹⁰ Commercial code article L. 622-9 วรรคหนึ่ง.

3.5.3 การประกาศโฆษณาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

ภายหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการพิจารณาของศาลจนกระทั่งศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่สามารถกระทำได้อีกต้องมีผู้เข้ามาดูแลจัดการแทนเพื่อในกระบวนการหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายดำเนินต่อไปได้นั้นก็คือตัวแทนเจ้าหนี้ ลูกหนี้และเจ้าพนักงานศาล โดยเมื่อศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้เจ้าหนี้ฟื้นฟูกิจการหรือล้มละลายจะมีการประกาศคำสั่งให้เจ้าหนี้ ลูกหนี้ทั้งหลายทราบ หลังจากที่มีการประกาศคำสั่งแล้วภายใน 8 วันเป็นหน้าที่ของตัวแทนเจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายเพื่อดำเนินการยื่นขอรับชำระหนี้

3.5.4 ขั้นตอนการยื่นคำขอรับชำระหนี้

คำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายเปรียบเสมือนประกาศิตที่ต้องให้เจ้าหนี้ทั้งหลายที่มูลหนี้เกิดก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง ต้องดำเนินการยื่นขอรับชำระหนี้เพื่อรักษาสิทธิของตนที่จะได้รับชำระหนี้ หากเจ้าหนี้ไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ก็จะหมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ประเภทใด

ดังนั้นเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายแล้ว เจ้าหนี้ทั้งหลายหากประสงค์จะได้รับชำระหนี้ต้องดำเนินการยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อตัวแทนเจ้าหนี้ (le représentants des créanciers) ภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด

3.5.5 หนี้ในการขอรับชำระหนี้

หนี้ที่เจ้าหนี้สามารถใช้ในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ต้องเป็นหนี้ที่เกิดก่อนศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟู หรือบังคับชำระหนี้หรือล้มละลาย เป็นหนี้ที่แน่นอน (créances certaines) ยกเว้นหนี้ค่าจ้าง (les réances salariales) ทั้งนี้ คำขอรับชำระหนี้จะต้องระบุลักษณะแห่งหนี้และจำนวนหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ ณ วันที่ศาลมีคำสั่งให้เริ่มคดีล้มละลายหรือคดีฟื้นฟูกิจการแล้วแต่กรณี ให้ชัดเจน และวันที่ที่หนี้ถึงกำหนดชำระ ตลอดจนหลักประกันถ้ามี โดยระบุประเภทชนิดของหลักประกันให้ชัดเจน เพื่อการตรวจสอบและยืนยันจากศาลให้ได้รับชำระหนี้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการหรือบังคับชำระหนี้หรือล้มละลายได้³¹¹

หนี้ที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามกฎหมายล้มละลายของฝรั่งเศสต้องเป็นหนี้ที่แน่นอนเช่นเดียวกับกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ต่างกับกฎหมายของประเทศอังกฤษที่แม้เป็นหนี้ที่ไม่แน่นอนเจ้าหนี้ก็สามารถยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้โดยผู้จัดการทรัพย์สินจะเป็นผู้กำหนดมูลค่าของหนี้ที่ไม่แน่นอนนั้น

³¹¹ Commercial code article L. 621-44.

นอกจากนี้ กฎหมายล้มละลายประเทศฝรั่งเศสยังได้กำหนดให้ลูกหนี้ต้องยื่นบัญชีรายชื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายของตนที่ตนรับรอง พร้อมทั้งจำนวนหนี้ ต่อตัวแทนเจ้าหนี้ด้วย³¹² เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้และลูกหนี้ในการตรวจสอบพิสูจน์ความถูกต้องแห่งหนี้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว

3.5.6 ระยะเวลาในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ (*la déclaration des créances*)

ภายในกำหนดเวลา 8 วันนับแต่วันที่ประกาศโฆษณาคำสั่งศาลที่ให้เริ่มกระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ ตัวแทนเจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวแก่เจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งดังกล่าว ยกเว้นหนี้ค่าจ้าง (*les réances salariales*) ให้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อตัวแทนเจ้าหนี้ (*le représentant des créanciers*) ภายในกำหนดเวลา 2 เดือนนับแต่วันประกาศคำสั่งศาลดังกล่าว ในกรณีที่เจ้าหนี้อยู่นอกราชอาณาจักรประเทศฝรั่งเศสกฎหมายให้ขยายระยะเวลาในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้อีก 2 เดือน³¹³

3.5.7 การทำคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ และผลของคำสั่ง

กระบวนการของการยื่นคำขอรับชำระหนี้โดยเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ประสงค์ที่จะได้รับชำระหนี้ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อตัวแทนเจ้าหนี้ ซึ่งในคำขอนั้นต้องระบุรายละเอียดทรัพย์สินแห่งหนี้ ที่มา วันเวลาที่ถึงกำหนดชำระของมูลหนี้ จำนวนหนี้ ให้ถูกต้องชัดเจน เพื่อเมื่อพ้นกำหนดเวลาในการยื่นคำขอรับชำระหนี้แล้วตัวแทนเจ้าหนี้จะได้ทำการตรวจสอบหนี้ที่ยื่นขอรับชำระหนี้มาถึงความถูกต้องแท้จริง โดยกระทำต่อหน้าลูกหนี้ (*en présence du débiteur*) และเจ้าหนี้ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ศาลที่ศาลแต่งตั้ง (*le juge commissaire*) ในการควบคุมดูแล รับผิดชอบบริหารจัดการกิจการของลูกหนี้ ตลอดถึงผู้ควบคุมตรวจสอบ (*les contrôleurs*) หากมี ซึ่งตัวแทนเจ้าหนี้จะต้องทำการตรวจสอบคำขอรับชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 6 เดือนนับแต่ครบกำหนดระยะเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้³¹⁴ ทั้งนี้ตัวแทนเจ้าหนี้ต้องจัดทำบัญชีรายชื่อเจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ พร้อมคำสั่งของตนจากการตรวจสอบคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละรายว่ารับหรือปฏิเสธคำขอรับชำระหนี้ หรือให้ศาลเป็นผู้พิจารณาคำขอรับชำระหนี้ โดยเสนอบัญชีต่อเจ้าพนักงานที่ศาลแต่งตั้ง (*le juge commissaire*) เพื่อพิจารณาต่อไป

ในกรณีที่ไมเจ้าหนี้รายใด หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียรายใดโต้แย้งคำขอรับชำระหนี้ เจ้าพนักงานศาล (*le juge commissaire*) จะพิจารณาให้ได้รับคำขอรับชำระหนี้ ซึ่งคำสั่ง

³¹² Commercial code article L.621-45.

³¹³ Commercial code article L. 621-43 ประกอบมาตรา 66 รัฐธรรมนูญฯ ลงวันที่ 1 ธันวาคม 1985.

³¹⁴ Commercial code article L.621-103 ประกอบมาตรา 72 วรรคสอง รัฐธรรมนูญฯ ลงวันที่ 1

ยอมรับคำขอรับชำระหนี้ที่มีผลบังคับตามกฎหมาย (l'autorité de la chose jugée) และมีผลเป็นการห้ามมิให้มีการโต้แย้งความสมบูรณ์การมีอยู่หรือจำนวนแห่งหนี้ นั้น และเจ้าพนักงานศาล (le juge commissaire) จะทำการแจ้งให้เจ้าหนี้หรือผู้แทนเจ้าหนี้ทราบ³¹⁵ และเสนอให้จำศาล (le greffier) ทำการประกาศโฆษณาต่อไป³¹⁶

ทั้งนี้คู่ความที่มีส่วนได้เสีย เจ้าหนี้ ลูกหนี้ เจ้าพนักงานที่ศาลแต่งตั้งเพื่อช่วยเหลือการบริหารจัดการกิจการลูกหนี้ หรือตัวแทนเจ้าหนี้ มีสิทธิโต้แย้งคำสั่งรับหรือปฏิเสธคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าพนักงานศาลต่อศาลอุทธรณ์ได้ภายในกำหนดเวลา 15 วันนับแต่วันประกาศแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับคำสั่งคำขอรับชำระหนี้³¹⁷

3.5.8 องค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้อง (Organes et intervenants) ในกระบวนการคดีล้มละลาย³¹⁸

1) ผู้พิพากษาผู้รับผิดชอบสำนวน (le juge commissaire) คือผู้พิพากษาที่คอยควบคุมดูแลกระบวนการพิจารณาและทำให้การดำเนินตามกระบวนการคำสั่งศาลในการฟื้นฟูกิจการ หรือการชำระบัญชีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วคุ้มครองประโยชน์แก่บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การควบคุมของบุคคลที่ศาลตั้ง (l'autorité tribunal)

2) ตัวแทนเจ้าหนี้ (le syndic) คือตัวแทนที่ทำการแทน “กลุ่มเจ้าหนี้ทั้งหลาย” เพื่อช่วยลูกหนี้กรณีที่มีมาตรการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และยังทำหน้าที่ในกระบวนการชำระบัญชีแทนลูกหนี้อีกด้วย อนึ่งตัวแทนเจ้าหนี้อาจมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่มีอำนาจเฉพาะได้

3) ผู้ควบคุม (le Controleur) คือผู้ที่มีบทบาทในการตรวจสอบความถูกต้องทางบัญชีและฐานะทางการเงินของบริษัทลูกหนี้ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนในการตรวจสอบการดำเนินการหรือการปฏิบัติหน้าที่อย่างใด ๆ ของตัวแทนเจ้าหนี้ อนึ่งผู้ควบคุมอาจเป็นบุคคลที่ตั้งขึ้นโดยศาลล้มละลายกลางอย่างมากที่สุดไม่เกิน 5 คน โดยมาจากตัวแทนฝ่ายเจ้าหนี้ 2 คน โดยคนแรกต้องมาจากเจ้าหนี้ที่มีประกันอีก 1 คน ได้รับคัดเลือกมาจากกลุ่มเจ้าหนี้ไม่มีประกัน พนักงานอัยการของสาธารณรัฐ (le procureur de la République) คือผู้ที่มีอำนาจเฉพาะในการควบคุมตรวจสอบกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และการชำระบัญชี

³¹⁵ มาตรา 73 วรรคสี่ รัฐกฤษฎีกาฯ ลงวันที่ 1 ธันวาคม 1985.

³¹⁶ มาตรา 82 และมาตรา 83 รัฐกฤษฎีกาฯ ลงวันที่ 1 ธันวาคม 1985.

³¹⁷ Commercial code article L.621-105.

³¹⁸ ภูมิ ไชกเหมาะ , ไกรสร บารมีอวยชัย , วิชา มหาคุณ “เอกสารประกอบคำบรรยาย กฎหมายล้มละลายเปรียบเทียบ” คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บริษัทของลูกหนี้ศาล (le tribunal) คือองค์กรที่มีอำนาจในการแทรกแซงกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และการชำระบัญชีของบริษัทลูกหนี้ทุกขั้นตอน

4) เจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับการแต่งตั้งในการดูแลความประพฤติหรือพฤติการณ์ของลูกหนี้ หรือเจ้าหนี้ ผู้บริหารของบริษัทลูกหนี้ โดยได้รับแต่งตั้งกรณีจำเป็นเท่านั้น

5) ตัวแทนพนักงานลูกจ้าง (un représentant des salariés)

6) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (curateur)

7) เจ้าพนักงานศาล (l'administrateur)

3.5.9 ผลของการไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้

เจ้าหนี้รายใดไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อตัวแทนเจ้าหนี้ภายในกำหนดเวลา 2 เดือนนับแต่ประกาศคำสั่ง ทำให้เจ้าหนี้รายนั้นไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรการชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากเจ้าพนักงานที่ศาลแต่งตั้ง (le juge commissaire) เป็นการเฉพาะ หรือในกรณีที่เจ้าหนี้สามารถพิสูจน์ได้ว่ากรณีที่ตนไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว มิได้เป็นเพราะความผิดของตน³¹⁹ เป็นเหตุที่ไม่อาจคาดหมายได้ เหตุสุดวิสัย เหตุจากบุคคลภายนอก เหตุธรรมชาติ เหตุการณ์บ้านเมือง เป็นต้น ศาลจะทำการพิจารณาประเด็นนี้ด้วยความเคร่งครัด และเป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่ากรณีที่ตนมิได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ นั้นเป็นผลมาจากสาเหตุที่ตนไม่สามารถควบคุมได้โดยสิ้นเชิง

3.5.10 การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อจัดสรรการชำระหนี้กฎหมายได้กำหนดให้หนี้ 2 ประเภทเป็นหนี้ที่มีบุริมสิทธิที่จะได้รับชำระก่อนหนี้อื่น ได้แก่หนี้ค่าจ้างซึ่งเป็นหนี้ที่อยู่ในลำดับก่อนหนี้อื่นทั้งหลาย และหนี้ของเจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นหลังจากศาลมีคำสั่งให้เริ่มคดีฟื้นฟูกิจการ หลังจากนั้นจึงเป็นหนี้ตามลำดับปกติที่จะได้รับชำระต่อไป อันได้แก่เจ้าหนี้มีประกันทั้งหลาย (les créanciers titulaires de sûretés) ทั้งนี้ตามลำดับแห่งบุริมสิทธิตามที่กฎหมายแห่งกำหนด และเจ้าหนี้ไม่มีประกัน (les créanciers chirographaires) ตามส่วนแห่งหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละราย (au marc le franc)³²⁰

3.5.11 การปลดจากล้มละลาย

คำสั่งศาลที่ให้บุคคลธรรมดาเป็นบุคคลล้มละลาย หรือที่ห้ามมิให้เข้าบริหารจัดการกิจการทางการค้า ทางช่างฝีมือ หรือทางการเกษตร และนิติบุคคลทั้งหลาย จะมีกำหนดระยะเวลาไว้ด้วยแต่จะต้องไม่ต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งในทางปฏิบัติ ศาลมักจะกำหนดระยะเวลาไว้ประมาณ

³¹⁹ Commercial code article L.621-46.

³²⁰ Commercial code article L.622-25 และ L.622-29 วรรคสาม.

5-7 ปี และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว บุคคลนั้นย่อมหลุดพ้นจากสถานะของการเป็นบุคคลล้มละลายหรือคำสั่งศาลที่ห้ามบริหารจัดการกิจการนั้น โดยทันที อย่างไรก็ตาม บุคคลนั้นอาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายหรือปลดจากคำสั่งห้ามมิให้บริหารจัดการกิจการก็ได้ เมื่อบุคคลนั้นได้มีส่วนร่วมในการชำระหนี้ของกิจการลูกหนี้พอสมควรแล้ว (une contribution suffisante au paiement du passif)³²¹

อย่างไรก็ตาม กฎหมายมิได้กำหนดบทบัญญัติโดยชัดแจ้งว่าแค่ไหนเพียงใด จะถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในการชำระหนี้ของกิจการลูกหนี้พอสมควรแล้วดังกล่าว ศาลจึงมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการพิจารณาประเด็นนี้อย่างกว้างขวางมาก

3.5.12 การคิดดอกเบี้ยของเจ้าหนี้

การคิดดอกเบี้ยในคดีล้มละลาย กำหนดให้เจ้าหนี้ หรือผู้มีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้คิดดอกเบี้ยมาพร้อมกับการยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ โดยให้ยื่นคำร้องต่อตัวแทนเจ้าหนี้ เพื่อให้เจ้าหนี้รายอื่นทำการตรวจสอบคำขอรับชำระหนี้ หากเจ้าหนี้รายอื่นเห็นว่าการคิดดอกเบี้ยของเจ้าหนี้รายนั้นไม่ชอบ หรือการใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้รายนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายเจ้าหนี้รายอื่นมีสิทธิที่จะคัดค้านคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายนั้นได้

3.5.13 การบังคับคดีแพ่ง และจำหน่ายทรัพย์สิน

เมื่อลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้ตามคำพิพากษา หลักการทั่วไปที่เจ้าหนี้จะได้รับการชำระหนี้ก็คือต้องมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำมาชำระหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้ไม่สามารถที่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เองต้องขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ ในประเทศฝรั่งเศสกำหนดให้การการบังคับคดีจะดำเนินการ โดยเจ้าพนักงานบังคับคดี (L'huissier de justice) ซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดี (L'huissier de justice) จะเป็นเอกชนผู้ประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งได้รับการรับรองให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (L'officier ministeriel) นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่อีก 2 รายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการบังคับคดีและจำหน่ายทรัพย์สินนั่นก็คือ เจ้าพนักงานผู้ขายทอดตลาดทรัพย์สิน (commissaire-priseur) และ โนแตร หรือ โนตารีพลับบลิค (notaire) มีหน้าที่ในการทำเอกสารและสัญญา เอกสารที่โนแตรทำขึ้นได้รับความคุ้มครองจากข้อสันนิษฐานของกฎหมายในเรื่องความถูกต้องแท้จริงของเอกสาร³²²

³²¹ Commercial code article L.625-10 วรรคสาม.

³²² กรมบังคับคดี. (2550). “โครงการบังคับคดีแพ่ง กรณีศึกษาเฉพาะการขายทอดตลาด อสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 309 ทวิ”

การจำหน่ายทรัพย์สินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท³²³

การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดในประเทศฝรั่งเศสแบ่งออกเป็นการขายทอดตลาดสังหาริมทรัพย์ และ อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีขั้นตอนที่แตกต่างและเหมือนกัน ผู้เขียนจึงขอแนะนำเสนอแต่ละขั้นตอนไปในคราวเดียว

1. วิธีการก่อนนำทรัพย์สินออกขาย

การขายทอดตลาดสังหาริมทรัพย์ต้องมีการแจ้งประกาศให้ลูกหนี้ทราบไม่น้อยกว่า 1 เดือน เพื่อให้โอกาสลูกหนี้ในการนำทรัพย์สินออกขายได้เองในราคาที่เขาเห็นว่าเหมาะสม (la vente amiable) โดยการยื่นคำร้องขอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี (L'huissier de justice) ตามหมายบังคับคดี เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับเรื่องแล้วจะส่งต่อไปยังเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาว่าเห็นชอบตามที่ลูกหนี้เสนอหรือไม่ หากเจ้าหนี้ไม่เห็นชอบเนื่องจากเห็นว่าราคาที่ลูกหนี้กำหนดที่ได้จากการขายไม่เป็นที่พอใจ เจ้าพนักงานบังคับคดีจะนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดไป

ในกรณีอสังหาริมทรัพย์ ต้องแจ้งให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามหมายบังคับคดี หากไม่ชำระจะมีการจดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ให้ลูกหนี้ชำระหนี้ และมีผลเป็นการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ไปในคราวเดียวกันนับแต่วันที่มีการจดทะเบียน ภายใน 14 วันหากลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้เจ้าหนี้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีการขายอสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ได้ ศาลจะพิจารณาคำร้องขอนั้นต่อไป หากศาลอนุญาตให้มีการนำทรัพย์สินออกขายได้ จึงจะมีการประกาศแจ้งการขายทอดตลาดให้ผู้สนใจทราบ

2. การประกาศขายทอดตลาด

ในประกาศขายทอดตลาดต้องมีการระบุชนิดประเภทของทรัพย์สินที่จะทำการขาย สถานที่ วันเวลาในการขายทรัพย์สิน ดัดประกาศไว้ ณ ภูมิลำเนาของลูกหนี้ สถานที่ที่จะทำการขายทรัพย์สิน 8 วันก่อนที่จะมีการขายทรัพย์สินนั้น หรือจะดำเนินการทางอื่นโดยการโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ เจ้าพนักงานบังคับคดีจะแจ้งให้ลูกหนี้ทราบทางจดหมายหรือวิธีการอื่นที่เหมาะสมถึงการขายทอดตลาดล่วงหน้า 8 วันก่อนที่จะมีการขายทอดตลาด

3. สถานที่ขายทอดตลาด

เจ้าหนี้ หรือผู้ดำเนินการยึดทรัพย์ สามารถเลือกสถานที่ขายทอดตลาดได้ ซึ่งอาจจะเป็นสถานที่จำหน่ายทรัพย์สิน สถานที่ทรัพย์สินตั้งอยู่ หรือตลาด

³²³ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ และคณะ. (2549). “การพัฒนาระบบสินเชื่อ การบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้” โครงการแผนพัฒนากฎหมายประจำปี 2548 , (สิงหาคม).

4. เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจขายทอดตลาด

การขายทอดตลาดดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรม (commissaries priseurs) ในเมืองที่มีสถานที่จำหน่ายทรัพย์สินตั้งอยู่ เจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรม (commissaries priseurs) ซึ่งประจำอยู่ ณ สถานที่จำหน่ายทรัพย์สินจะมีอำนาจเพียงผู้เดียวในการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ส่วนในเมืองอื่นนอกจากนี้ผู้มีอำนาจในการขายทอดตลาดได้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมที่มีเขตอำนาจ คือ โนตารีพลับริก ((notaire) เจ้าพนักงานบังคับคดี (L'huissier de justice) จำศาลจังหวัด จำศาลแขวง หรือจำศาลพาณิชย์

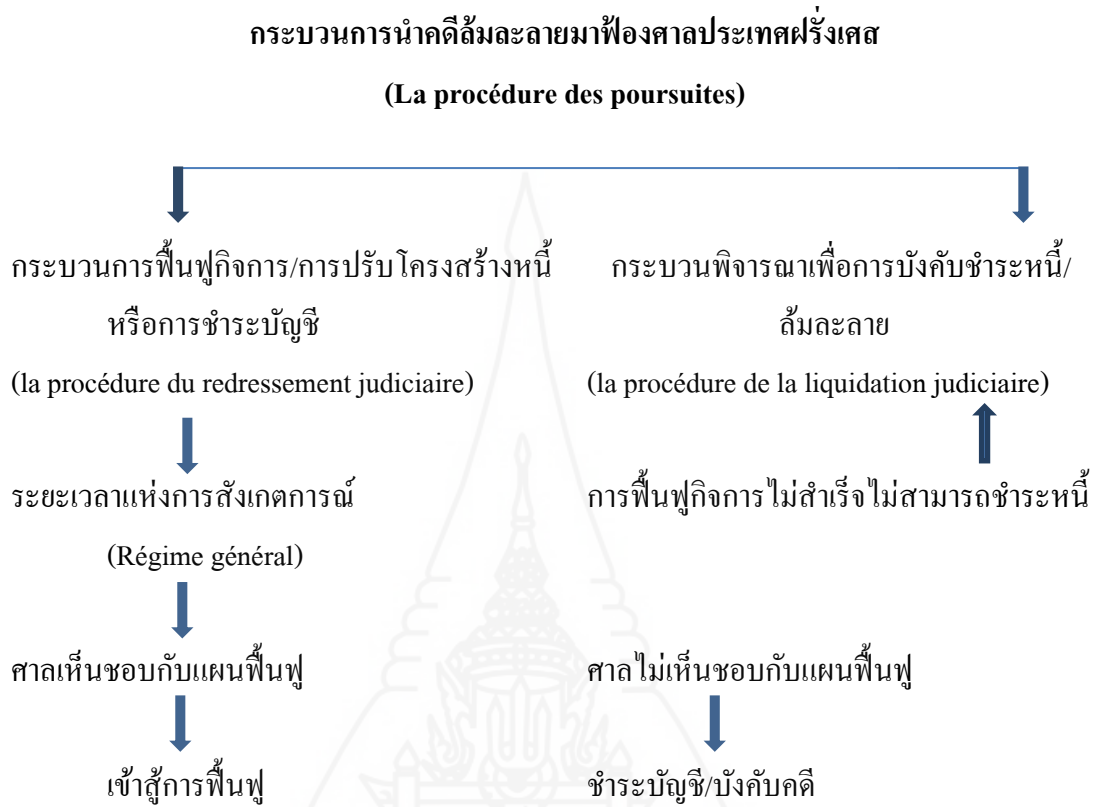
5. ผลการขายทอดตลาด

การขายทอดตลาดสังหาริมทรัพย์ ผู้ที่เสนอราคาสูงสุด ภายหลังจากที่เจ้าพนักงานขายทอดตลาดร้องตะโกนขานราคาทั้งสิ้นสามครั้ง ให้ การขายสิ้นสุดลง ผู้ที่ซื้อทรัพย์สินได้จากการขายทอดตลาดเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทันที ไม่มีการที่ประมูลขายได้แล้วออกขายใหม่เป็นครั้งที่สองเมื่อมีบุคคลเสนอให้ราคาสูงกว่าอย่างการขายอสังหาริมทรัพย์

การขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์มีความแตกต่างจากการขายสังหาริมทรัพย์ในประการสำคัญคือ บุคคลที่เข้าสู่ราคาต้องมีนายความเป็นตัวแทนในการเข้าสู่ราคา มิเช่นนั้นถือว่าการขายทอดตลาดนั้นเป็นโมฆะ เนื่องจากต้องการให้นายความเป็นผู้ตรวจสอบ และรับรองฐานะการเงินของลูกค้าความ ในกรณีที่ลูกค้าเสนอซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดแล้วไม่สามารถชำระราคาได้ นายต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

ผู้ที่เสนอราคาสูงสุดเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินได้จากการขายทอดตลาด หากไม่มีใครเสนอราคาให้ถือว่าผู้ร้องขอให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินเป็นผู้ที่ได้ทรัพย์สินไปจากการขายทอดตลาด เมื่อมีผู้ที่เสนอซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดแล้ว ศาลจะมีคำพิพากษาเรื่องการซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดให้ผู้ซื้อทรัพย์สินได้จากการขายทอดตลาดได้ไปซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนับแต่ศาลมีคำพิพากษาแจ้งการซื้อทรัพย์สิน คำพิพากษาเกี่ยวกับเรื่องนี้จะอุทธรณ์ ไม่ได้ แต่การมีกรรมสิทธิ์จากการซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดตามคำพิพากษาจะใช้ยื่นต่อบุคคลภายนอกเมื่อได้จดทะเบียนการโอนกรรมสิทธิ์ โดยต้องดำเนินการภายในสองเดือนนับแต่วันมีคำพิพากษามีฉะนั้นต้องดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นใหม่

3.6 สรุปกระบวนการคดีล้มละลายประเทศฝรั่งเศส

ภาพที่ 3.1 กระบวนการนำคดีล้มละลายมาฟ้องศาลประเทศฝรั่งเศส

บทที่ 4

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย

พุทธศักราช 2483 มาตรา 95

ก่อนที่จะพิจารณาสีทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ต้องเข้าใจการเป็นเจ้าหนี้มีประกันในกฎหมายล้มละลายเสียก่อนซึ่งต่างกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และผู้ศึกษาได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 หลักใหญ่ใจความของเจ้าหนี้มีประกันในกฎหมายล้มละลายก็จะกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6 กล่าวคือ เจ้าหนี้มีประกัน ได้แก่เจ้าหนี้ จำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิบังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ การเป็นเจ้าหนี้มีประกันต้องทำถูกต้องตามกฎหมายจึงจะสามารถบังคับได้ เช่นในเรื่องของการ จำนอง, จำน่า หากไม่ถูกต้องกฎหมายก็ไม่คุ้มครองให้เป็นเจ้าหนี้มีประกันเช่น การที่ลูกหนี้ออบ โจนด์ให้เจ้าหนี้ยึดไว้เป็นประกัน³²⁴ การส่งมอบสมุดเงินฝากแก่เจ้าหนี้ ไม่ถือว่าเป็นการ จำน่าเงินฝาก³²⁵ การนำโฉนดที่ดินมาวางต่อศาลในการขอลูกหนี้การบังคับคดีไม่ก่อให้เกิดบุริมสิทธิ ไม่ก่อให้เกิดเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 6³²⁶ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6 คำว่าเจ้าหนี้มีประกัน เกี่ยวกับการ จำนองหมายความว่า ผู้ล้มละลายซึ่งเป็นลูกหนี้ได้ จำนองทรัพย์สินไว้กับเจ้าหนี้โดยตรง ทรัพย์สินที่ จำนองเป็นของบุคคลอื่น ไม่ใช่ของลูกหนี้ที่ล้มละลาย จึงเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย เจ้าหนี้ต้องยื่นขอรับชำระหนี้โดยเจ้าหนี้ไม่มีประกัน³²⁷ เป็นต้น

สิทธิของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วมีเพียงกรณีเดียว คือ “การยื่นขอรับชำระหนี้” ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ก็เป็นอันหลุดพ้นจากการได้รับชำระหนี้ตามพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลายมาตรา 27 อาทิเช่นตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1808/2512 การที่เจ้าหนี้ไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ ทำให้เจ้าหนี้หมดสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ อย่างไรก็ตามการที่เจ้าหนี้ที่ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ส่งผลให้หมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย แต่ไม่ได้หมายความว่าหนี้นั้นระงับไปแต่อย่างใด หนี้ระงับได้มีเพียง 5 กรณีเท่านั้น

³²⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 545/2504.

³²⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 261122522.

³²⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1673/2511.

³²⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1550/2513.

กล่าวคือ การชำระหนี้³²⁸, การปลดหนี้³²⁹, หักกลบหนี้³³⁰, แปลงหนี้ใหม่³³¹, หนี้เคลื่อนกลืนกัน³³² ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การที่หนี้ไม่ระงับส่งผลให้ผู้ค้าประกันที่เข้าผูกพันตนรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดยังคงต้องรับผิดชอบ³³³ แม้เจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้

นอกจากนี้ในบางกรณีแม้คดีล้มละลายจะสิ้นสุดลงสาเหตุเนื่องจากลูกหนี้ได้รับการปลดล้มละลาย แต่มีบุคคลบางกลุ่มที่กฎหมายให้ถือว่ายังไม่หลุดพ้นความรับผิดชอบ เช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้ ผู้ค้าประกันกฎหมาย³³⁴ หรือในกรณีคดีล้มละลายสิ้นสุดลง เนื่องจากลูกหนี้ได้รับการยกเลิกล้มละลายตามมาตรา 135 (1) และ (2) เจ้าหนี้ที่ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ก็ยังคงฟ้องร้องให้ลูกหนี้รับผิดชอบเป็นคดีแพ่งได้หรือจะฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายก็ได้³³⁵

ในความเห็นทั่วไปของผู้เขียนเห็นว่าการยื่นขอรับชำระหนี้เป็นบทบังคับของเจ้าหนี้ ทั้งปวงไม่ว่าอยู่ในฐานะใดต้องยื่นขอรับชำระหนี้ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายนี้ หากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ ลูกหนี้ก็หลุดพ้นจากการ

³²⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 314 อันการชำระหนี้ขึ้น ท่านว่าบุคคลภายนอกจะเป็นผู้ชำระก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้บุคคลภายนอกชำระ หรือจะขัดกับเจตนาอันคู่กรณีได้แสดงไว้.

³²⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 340 ถ้าเจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ว่าจะปลดหนี้ให้ ท่านว่าหนี้ขึ้นก็เป็นอันระงับสิ้นไป.

³³⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 341 ถ้าบุคคลสองคนต่างมีความผูกพันซึ่งกันและกัน โดยมูลหนี้อันมีวัตถุประสงค์เหมือนกัน และหนี้ทั้งสองรายถึงกำหนดชำระไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมจะหลุดพ้นจากหนี้ของตนด้วยหักกลบหนี้กันได้เพียงเท่าจำนวนที่ตรงกัน ในมูลหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้น เว้นแต่สภาพแห่งหนี้ฝ่ายหนึ่งจะไม่เปิดช่องให้หักกลบหนี้ได้.

³³¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 349 เมื่อคู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้ทำสัญญาเปลี่ยนสิ่งที่เป็นสาระสำคัญแห่งหนี้ไซ้ ท่านว่าหนี้ขึ้นระงับไปด้วยการแปลงหนี้ใหม่.

³³² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 353 ถ้าสิทธิและความรับผิดชอบในหนี้รายใดตกอยู่กับบุคคลคนเดียว ท่านว่าหนี้รายนั้นเป็นอันระงับสิ้นไป .....

³³³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3620/2530.

³³⁴ พระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 78 “การที่ศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายนั้นไม่ทำให้บุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับบุคคลล้มละลาย หรือรับผิดชอบร่วมกับบุคคลล้มละลาย หรือผู้ค้าประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้าประกันของบุคคลผู้ล้มละลายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปด้วย”, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 254/2507 การปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายเป็นการเฉพาะตัว ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ แต่ผู้ค้าประกันหาหลุดพ้นความรับผิดชอบด้วยไม่ ไม่ตกอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 689

³³⁵ วิชัย วิวิตเสวี. (2527). “กฎหมายลักษณะล้มละลาย” นิติบรรณการ น.68.

ชำระหนี้ มีเพียงเจ้าหนี้ประเภทเดียวที่แม้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ หนี้ก็ยังคงบังคับได้ตามสิทธิ เนื่องจากมีหลักประกันในอันที่บังคับชำระหนี้ได้ และไม่จำเป็นต้องปฏิบัติอย่างเจ้าหนี้อื่น โดยเฉพาะเจ้าหนี้สามัญที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ถึงจะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ เจ้าหนี้ประเภทนี้จะยื่นขอรับชำระหนี้ก็ได้หรือไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ก็ได้ สิทธิในการบังคับชำระหนี้จากหลักประกัน ไม่สูญเสียไปเราเรียกเจ้าหนี้ลักษณะเช่นนี้ในทางกฎหมายล้มละลายว่า “เจ้าหนี้มีประกัน” ข้อสนับสนุนสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามประมวลกฎหมายล้มละลายฉบับปัจจุบันกล่าวไว้โดยหลักในมาตรา 6,95,96 และ 110 เนื่องจากเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิอย่างเดียวกับผู้รับจำนำ มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกันก่อนเจ้าหนี้รายอื่น เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ โดยอาจขอให้สิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามมาตรา 95 เนื่องจากคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไม่กระทบสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 110 วรรค 3 จึงกล่าวได้ว่าโดยปกติกฎหมายล้มละลายจะไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเหนือทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกัน และถือว่าเป็นสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้สูงสุด³³⁶ แยกประเด็นศึกษา ดังนี้

1. สิทธิทั่วไปของเจ้าหนี้มีประกัน

เจ้าหนี้มีประกันจะเข้ามาในคดีล้มละลายหรือไม่ก็ได้ หากเจ้าหนี้มีประกันไม่เข้ามาในคดีล้มละลาย เจ้าหนี้มีประกันก็มีสิทธิไปฟ้องบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกันเป็นคดีแพ่งตามมาตรา 110 วรรคสาม³³⁷ ตามพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ.2483 เจ้าหนี้มีประกันสามารถใช้สิทธิในคดีล้มละลายได้ 2 อย่างเท่านั้นคือการยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 ซึ่งตกอยู่ในบังคับมาตรา 91 ที่ต้องยื่นขอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลานับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด คำขอรับชำระหนี้ นั้นต้องทำตามแบบพิมพ์ โดยมีบัญชีแสดงรายละเอียดแห่งหนี้สิน และข้อความระบุถึงหลักฐานประกอบหนี้สินและทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดของลูกหนี้ที่ยึดไว้เป็นหลักประกันหรือตกอยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้³³⁸ และการขอให้ใช้สิทธิตามมาตรา 95 ซึ่งไม่มีแบบและระยะของกฎหมายกำหนดไว้ ที่ปฏิบัติกันมาจะทำกันในลักษณะเป็นคำร้องและ

³³⁶ Fiona Tolmie , Introduction to Corporate and Personal Insolvency Law, (London: Sweet & Maxwell .1998) , p.236. , อรรถพรณ สกุลพัฒนศักดิ์. (2555). “ความผิดอาญาเกี่ยวกับการโกงเจ้าหนี้มีประกันเหนือสังหาริมทรัพย์” วิทยานพนธ์ปริชญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: น. 36.

³³⁷ เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). “กฎหมายล้มละลาย” กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด (มีนาคม): น.213.

³³⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 91.

แสดงรายละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เหตุของมูลหนี้ จำนวนหนี้ รายละเอียดทรัพย์สินหลักประกัน จุดประสงค์ของการยื่นคำร้องต้องการให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์บังคับกับทรัพย์สินประกันหรือจัดการกับทรัพย์สินหลักประกันดังกล่าว

อย่างไร ตลอดถึงการขอรับเงินจากหลักประกันมาชำระหนี้ เจ้าหนี้มีประกันสามารถเลือกได้เพียงช่องทางเดียวเท่านั้นว่าจะยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 หรือขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 เท่านั้น เจ้าหนี้มีประกันต้องพิจารณาเองว่าช่องทางไหนจะเอื้ออำนวยให้ผลประโยชน์สูงสุด เพราะทั้งสองมาตรามีผลดีและผลเสียแตกต่างกันหลายประการ

สำหรับเจ้าหนี้ไม่มีประกันมีทางเลือกเพียงช่องทางเดียวเท่านั้นเมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้วคือการยื่นขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาสองเดือนตามมาตรา 91 โดยหนี้หนี้จะต้องเกิดก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ว่าหนี้หนี้จะถึงกำหนดแล้วหรือไม่ก็ตาม หรือมีเงื่อนไขแต่หนี้ที่เกิดโดยฝ่าฝืนข้อห้ามกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้, หนี้ที่เจ้าหนี้ให้ลูกหนี้กระทำขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้ มีหนี้สินล้นพ้นตัวแต่ไม่รวมถึงหนี้ที่เจ้าหนี้ยอมให้กระทำขึ้นเพื่อให้งานกิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้³³⁹ หากเจ้าหนี้ไม่มีประกันไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาผลที่ตามมาร้ายแรงและ ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิแต่อย่างใดคือเจ้าหนี้ไม่มีประกันก็จะหมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากมูลหนี้ที่เกิดก่อนคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้อีกจึงต้องพึงระมัดระวังให้มาก

1.1 การยื่นขอรับชำระหนี้

หากเจ้าหนี้มีประกันต้องการยื่นขอรับชำระหนี้ก็ต้องปฏิบัติตามหลักทั่วไปคือต้องยื่นคำขอภายในระยะเวลา 2 เดือนนับแต่มีการ โฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด³⁴⁰ และต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขมาตรา 96 คือ

(1) เมื่อยินยอมสละทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายแล้วขอรับชำระหนี้ได้เต็มจำนวน

(2) เมื่อได้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

(3) เมื่อได้ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

³³⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 94.

³⁴⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 91 เจ้าหนี้ซึ่งจะขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย จะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์หรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด...

(4) เมื่อตราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ในกรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจไถ่ถอนตรัพย์สินตามราคาราคานั้นได้ถ้าเห็นว่าราคาราคานั้นไม่สมควร เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจขายตรัพย์สินนั้นตามวิธีการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้ตกลงกัน ถ้าไม่ตกลงกัน จะขายทอดตลาดก็ได้แต่ต้องไม่ให้เสียหายแก่เจ้าหนี้และเจ้าหนี้หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเข้าสู่ราคาในการขายทอดตลาดได้เมื่อขายได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือว่าเป็นราคาที่เจ้าหนี้ได้ตีมาในคำขอ

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ไม่ให้ใช้บังคับในกรณีที่ตามกฎหมายลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าราคาตรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

จาก (1) ถึง (4) อธิบายได้ ดังนี้

1) สละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายแล้วขอรับชำระหนี้เต็มจำนวนเป็นกรณีที่เจ้าหนี้มีประกันได้ยินยอมสละหลักประกันหลุดพ้นจากฐานะตรัพย์สินอันเป็นหลักประกันของตน ตรัพย์สินนั้นก็ตกมาเป็นตรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย โดยปลอดจากสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้นั้นก็มาขอรับชำระหนี้เต็มจำนวนจากเจ้าหนี้มีประกันก็มีฐานะเป็นเจ้าหนี้ธรรมดา สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันเหนือตรัพย์สินอันเป็นหลักประกันก็หมดไป³⁴¹

โดยปกติช่องทางนี้เจ้าหนี้มีประกันจะไม่เลือกใช้ช่องทางนี้ เพราะเป็นการยอมรับความเสี่ยงที่สละหลักประกันไปแล้ว กับการได้รับชำระหนี้จากกองตรัพย์สินว่าจะคุ้มค่าหรือไม่ ดูว่าในคดีนั้นมีเจ้าหนี้มากน้อยเพียงใด หากมีรายเดียวก็น่าเสี่ยงเพราะถึงอย่างไรเงินในกองตรัพย์สินนั้นก็ เป็นของเจ้าหนี้มีประกันอยู่ดี แต่หากมีเจ้าหนี้หลายราย และจำนวนหนี้มาก และไม่มีตรัพย์สินอื่นก็ไม่คุ้มที่จะเสี่ยงใช้สิทธิตามมาตรา 96(1) นี้

(2) เมื่อได้บังคับกับหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ เช่น เจ้าหนี้จ้างตามคำพิพากษายึดทรัพย์จ้าง และอยู่ระหว่างเจ้าพนักงานบังคับคดีประกาศขายทอดตลาด ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้จ้างสามารถยื่นขอรับชำระหนี้สามารถขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ขาดอยู่โดยเจ้าพนักงานบังคับคดียังคงสามารถขายตรัพย์ที่เป็นหลักประกันต่อไปได้ในคดีแพ่งตามมาตรา 110 วรรคสาม

(3) เมื่อได้ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดตรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ เช่นเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิยึดหน่วงเหนือตรัพย์สินของลูกหนี้ อันถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

³⁴¹ ปรีชา พานิชวงศ์. (2548). “คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย” นิติบรรณการ (มีนาคม): น.359

ขอรับชำระหนี้โดยขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน คือ ใบหุ้นแล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ขาดอยู่³⁴²

(4) เมื่อตีราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ ตาม (4) นี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจไถ่ถอนทรัพย์สินตามราคาที่ตีราคาได้ แต่ถ้าเห็นว่าราคาไม่สมควร เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจขายทรัพย์สินตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้ตกลงกัน ถ้าไม่ตกลงกันก็สามารถ นำทรัพย์ออกขายทอดตลาดแต่ต้องไม่เสียหายแก่เจ้าหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือเจ้าหนี้ก็สามารถเข้าสู่ราคาได้ เงินสุทธิที่ได้จากการขายทอดตลาดให้ถือว่าเป็นราคาที่เจ้าหนี้ตีมาในคำขอ³⁴³

เจ้าหนี้มีประกันที่จะยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 จะต้องไม่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับชำระหนี้เกินกว่าราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หากเช่นนั้นแล้วจะขอรับชำระหนี้อย่างไร เจ้าหนี้มีประกันไม่ได้เช่นเดียวกับการฟ้องคดีให้ลูกหนี้ล้มละลายของเจ้าหนี้มีประกันต้องมิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน³⁴⁴ แต่การขอใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ไม่ตกอยู่ในบังคับนี้

การใช้สิทธิตามมาตรา 95 นี้เจ้าหนี้มีประกันต้องเลือกที่จะใช้สิทธิภายในเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งที่กำหนดไว้ใน (1) (2) (3) และ (4) เมื่อเจ้าหนี้มีประกันเลือกใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 แล้ว ก็เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะสอบสวนเกี่ยวกับหนี้ที่เป็นหลักประกันได้ตามมาตรา 105³⁴⁵ และมีอำนาจพิจารณาสั่งคำขอรับชำระหนี้ได้ตามมาตรา 106³⁴⁶ (แก้ไขใหม่ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2558 เดิมเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องทำความเห็นส่งสำนวนเรื่องหนี้สินที่ขอรับชำระหนี้ต่อศาล และศาลเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณา มีคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ นับแต่กฎหมายแก้ไข พ.ศ. 2558 การพิจารณาสั่งคำขอรับชำระหนี้จะเป็น

³⁴² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1725/2529.

³⁴³ สมชัย ฑิตมาตุตมากร. (2553). “พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลาง และวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2483 ฉบับสมบูรณ์” น. 96 พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย).

³⁴⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 10 (1).

³⁴⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 105 แก้ไขใหม่ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2558 ในการพิจารณาและมีคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจออกหมายเรียกเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลใดมาสอบสวนหรือให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารเพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับหนี้สินได้.

³⁴⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 106 แก้ไขใหม่ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2558 คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายใด ถ้าเจ้าหนี้อื่น ลูกหนี้ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อื่นไม่ได้แย้ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้มีอำนาจเป็นผู้พิจารณาสั่งอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรสั่งเป็นอย่างอื่น.

อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยตรงไม่ต้องขอให้ศาลอนุญาตอีกต่อไป แตกต่างจากกรณีที่เจ้าหนี้มีประกันขอใช้สิทธิบังคับจากหลักประกันโดยไม่ขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 95

2. การขอใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95 ที่บัญญัติว่า “เจ้าหนี้มีประกันยอมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น” หมายความว่าเช่นไร หากตีตามตัวอักษรจะเห็นว่าเจ้าหนี้มีประกันได้รับสิทธิที่ไม่ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายล้มละลายที่หากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้แล้วจะเสียสิทธิในการที่จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ เจ้าหนี้มีประกันยังคงสามารถได้รับชำระหนี้จากหลักประกันที่ยึดถือไว้แต่ไม่เกินราคาของหลักประกันที่ขายได้

หากเลือกใช้สิทธิโดยวิธีนี้ก็จะใช้สิทธิตามมาตรา 96 อีกไม่ได้ ในการเลือกใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิที่จะเลือกใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 95 หรือมาตรา 96 มาตราใดมาตราหนึ่งเพียงมาตราเดียว หากเลือกใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 แล้วก็ยอมหมดสิทธิที่จะถือสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันนั้นตามมาตรา 95 อีกต่อไป และต้องขอรับชำระหนี้ทั้งหมดของตนที่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกันภายในกำหนดสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามมาตรา 91 หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วก็ไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้อีกต่อไป³⁴⁷

การที่เจ้าหนี้ไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ถือไม่ได้ว่าเป็นการสละหลักประกัน และเป็นการปลดหนี้แก่ลูกหนี้แต่อย่างใด เพราะเจ้าหนี้มิได้มีการแสดงเจตนาปลดหนี้ต่อลูกหนี้³⁴⁸

การใช้สิทธิตามมาตรา 95 เจ้าหนี้มีประกันไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ เพียงแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบว่าจะถือเอาสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และจะต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจสั่งให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้หรือไม่ การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่งให้ผู้ร้องขอใช้สิทธิได้รับชำระหนี้จึงไม่ถูกต้อง³⁴⁹ และเมื่อเจ้าหนี้มีประกันเลือกใช้ช่องทางนี้จะบังคับเอาแต่ทรัพย์สินหลักประกัน โดยขอให้

³⁴⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1711/2535.

³⁴⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1718/2509.

³⁴⁹ วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์. (2556). “กฎหมายล้มละลายพิสดาร ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2556” น.213.

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดทรัพย์หลักประกันมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้มีประกัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเกี่ยวให้เจ้าหนี้มีประกัน ไปฟ้องเป็นคดีแพ่งหาได้ไม่³⁵⁰

ผลดังกล่าวจึงเป็นบทขยายความของมาตรา 95 ที่ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้นว่ามีเพียงใด เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องทำอะไร เจ้าหนี้ต้องทำอะไร แน่นนอน เจ้าหนี้ไม่ต้องการเพียงให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูอย่างเดียวนั้น เพราะจุดประสงค์หลักของเจ้าหนี้คือการบังคับกับหลักประกันนำเงินมาชำระหนี้ตน จึงก่อเกิดการตีความเพื่อบังคับใช้ขยายความมาตรานี้หลายด้านตามกล่าว คือ

2.1 การบังคับสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามมาตรา 95

ทรัพย์สินนั้นลูกหนี้ต้องได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ หมายความว่าอย่างไร คือทรัพย์หลักประกันนั้นเจ้าหนี้ต้องได้มาก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาด จึงจะมีสิทธิบังคับได้อย่างเจ้าหนี้มีประกัน และจึงจะถือว่าเป็นเจ้าหนี้ที่จะขอรับชำระหนี้ได้ เพราะในคดีล้มละลายหากลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วลูกหนี้จะก่อภาระหนี้ กระทำการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตนเอง³⁵¹ไม่ได้ เว้นแต่จะได้กระทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์หรือที่ประชุมเจ้าหนี้³⁵² นิติกรรมใดที่ลูกหนี้ทำขึ้นภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ถือว่าไม่ชอบ และฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ตกเป็นโมฆะ เช่นการชำระหนี้ (ฎ.3169/2531) ขายที่พิพาท (ฎ.1897/2530) สั่งจ่ายเช็ค (ฎ.8080/2538, 4203/2541) นำที่ดินไปจดทะเบียนจำนอง (ฎ.4851/2545) โดยฝ่าฝืนมาตรา 24 ตกเป็นโมฆะ คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม³⁵³

ลูกหนี้อ่านอานาจและจำนองที่ดินแก่เจ้าหนี้ในวันเดียวกับที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ศาลอ่านคำสั่งเวลา 13.00 น. จำนองเสร็จก่อนเวลาราชการ ไม่ใช่ก่อนคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จึงไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกันก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 95³⁵⁴

³⁵⁰ เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). “กฎหมายล้มละลาย” กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด (มีนาคม): น.215.

³⁵¹ คำว่า “เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้” ในทางวิชาการมีความเห็นสองแนว ความเห็นแนวที่หนึ่งเห็นว่า เป็นเรื่องของคดีแพ่งทั้งหมด, ความเห็นที่สอง เห็นว่าเพียงแต่คดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกระทบกระเทือนถึงทรัพย์สินที่อยู่ในอำนาจจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์, ฌกรณ กุลพิโมกษ์. (2549). “ล้มละลาย” พิมพ์อักษร: น. 69.

³⁵² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 24.

³⁵³ เฟิงอั้งเชิงอรธที่ 14 น. 70.

³⁵⁴ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม รวมคำพิพากษาฎีกา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พร้อมบันทึกหมายเหตุ ฉบับสมบูรณ์. (2539). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2968/2522 น.352.

ข้อสังเกต ตามมาตรา 95 ใช้คำว่าก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ จึงต้องดูเวลาเป็นหลัก คือ เวลาที่ถูกหนี้ได้ให้หลักประกัน กับเวลาที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หลักประกันนั้นต้องเกิดสำเร็จ ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จึงเป็นเจ้าหนีที่มีประกันบังคับได้ตามมาตรา 95 แต่หากไปดูการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ไม่มีประกันในมาตรา 94 ใช้คำว่าเจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจขอรับชำระหนี้ได้ ถ้ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ จึงถือว่าหากหนี้เกิดในวันเดียวกันกับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เจ้าหนี้ไม่มีประกันก็ขอรับชำระหนี้ไม่ได้ แล้วหากเป็นเจ้าหนีที่มีประกันขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 และ ไม่น่าจะตกอยู่ในบังคับมาตรา 94 แต่ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะอยู่ภายใต้มาตรา 95 เช่นกันเนื่องจาก มาตรา 95 เป็นการเริ่มต้นสิทธิของเจ้าหนีที่มีประกันทำให้มาตราที่ตามมาภายหลังต้องบังคับแยกเช่นเดียวกัน

2.2 ผลการล้มละลายกับการบังคับคดีของเจ้าหนีที่มีประกัน

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 ส่วนใหญ่เกิดจากเจ้าหนีที่มีประกันทั้งหลายใช้สิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ไม่ทัน และยังไม่ได้อำนาจการยึดทรัพย์หลักประกันไว้ในคดี เพราะหากได้มีการยึดทรัพย์หลักประกันไว้ในคดีแพ่งแล้ว และลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ในภายหลังการจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถดำเนินการต่อไปได้หากก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ การบังคับคดีนั้นได้สำเร็จบริบูรณ์แล้ว แต่การบังคับคดีนี้ตามพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลายไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าหนีที่มีประกัน นั่นก็หมายความว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินที่ยึดไว้ต่อไป โดยสามารถนำทรัพย์สินที่ยึดไว้นำออกขายทอดตลาดต่อไปได้ แต่หากการบังคับคดีนั้นไม่สำเร็จบริบูรณ์ เจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับคำสั่งว่าลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งรายการทรัพย์สินที่อยู่ในอำนาจยึดถือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งแจ้งมาอย่างไรจึงจะปฏิบัติเช่นนั้น ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ยังคงให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีกับทรัพย์สินนั้นต่อไป และเมื่อขายทรัพย์สินนั้น ได้ก็ให้ส่งเงินเข้ากองคดีล้มละลาย ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานบังคับคดีเมื่อได้เงินมาแล้วจากการขายทอดตลาดเจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจเพียงไรในการจ่ายเงินนั้น เนื่องจากในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยทั่วไปเจ้าพนักงานบังคับคดีก็จะมีหนังสือถึงเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่าจะให้จัดการอย่างไรกับเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดให้ส่งเข้ากองล้มละลายหรือให้จ่ายแก่เจ้าหนีที่มีประกัน ซึ่งที่ปฏิบัติกันมาเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะมีหนังสือให้เจ้าพนักงานบังคับคดีนำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดส่งเข้ากองคดีล้มละลาย แล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีการจัดทำบัญชีรับจ่ายอีกช่วงหนึ่งเพื่อจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนีที่มีประกัน ข้อสนับสนุนเกี่ยวกับเรื่องนี้ในพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลายจะกล่าวไว้ใน มาตรา 110 ถึง 112 คำสั่งของศาลให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราว หรือหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของ

ลูกหนี้ นั้น จะใช้ยื่นแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่ได้ เว้นแต่การบังคับคดีนั้น ได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับแก่ทรัพย์สินหลักประกัน³⁵⁵ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้จำหน่ายทรัพย์สินแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน ถ้าได้รับคำแจ้งความว่าได้มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายก่อนที่การบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกันเงินไว้ และถ้าต่อไปศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีหักไว้เป็นค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานบังคับคดีและค่าธรรมเนียมโจทก์ในชั้นบังคับคดีเหลือเท่าใดให้ส่งเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลาย³⁵⁶ ในระหว่างที่การบังคับคดียังไม่สำเร็จบริบูรณ์ เจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับรับคำแจ้งความว่าลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งรายการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่ในอำนาจหรือความยึดถือของตนแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และให้ปฏิบัติตามคำขอของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น³⁵⁷ มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนี้³⁵⁸

---

³⁵⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 110 คำสั่งของศาลที่ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราว หรือหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ นั้น จะใช้ยื่นแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่ได้ เว้นแต่การบังคับคดีนั้น ได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

การบังคับคดีนั้น ให้ถือว่าได้สำเร็จบริบูรณ์เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่อนุญาตให้เจ้าหนี้อื่นยื่นคำขอเฉลี่ยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

บทบัญญัติในมาตรานี้ ไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน หรือถึงการใดที่ผู้ใดได้ชำระเงิน โดยสุจริตแก่ศาล หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีตามคำสั่งศาล หรือถึงความสมบูรณ์แห่งการซื้อ โดยสุจริตในการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำสั่งศาล.

³⁵⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 111 เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้จำหน่ายทรัพย์สินแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน ถ้าได้รับคำแจ้งความว่าได้มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายก่อนที่การบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกันเงินไว้ และถ้าต่อไปศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีหักไว้เป็นค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานบังคับคดีและค่าธรรมเนียมโจทก์ในชั้นบังคับคดีเหลือเท่าใด ให้ส่งเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ในกรณีเช่นว่านี้ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.

³⁵⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 112 ถ้าในระหว่างที่การบังคับคดียังไม่สำเร็จบริบูรณ์ เจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับรับคำแจ้งความว่าลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งรายการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่ในอำนาจหรือความยึดถือของตนแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และให้ปฏิบัติตามคำขอของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น.

³⁵⁸ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม. (2539). รวมคำพิพากษาศาลฎีกา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พร้อมบันทึกหมายเหตุ ฉบับสมบูรณ์.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 741/2508 เจ้าพนักงานบังคับคดีขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยชั่วคราว และมีเจ้าหนี้ยื่นคำร้องเฉลี่ยภายในกำหนด 14 วันนับแต่วันขายทอดตลาด ถือว่าการบังคับคดีสำเร็จบริบูรณ์ไปแล้ว ใช้ยื่นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5744/2531 ผู้ร้องเป็นเจ้าของหนี้จำนองของจำเลยได้ฟ้องบังคับจำนองและทำการบังคับคดีโดยนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองเพื่อขายทอดตลาดแล้วศาลจึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีโอนการยึดทรัพย์ดังกล่าวมาไว้ในคดีล้มละลายไม่ได้ เพราะเป็นการกระทบต่อสิทธิของผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้นี้มีประกันในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันโดยตรง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1912/2514 ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 110 หมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้จะใช้ยื่นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่ได้ เว้นแต่การบังคับคดีนั้นได้สำเร็จบริบูรณ์เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่อนุญาตให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอเฉลี่ยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 290 วรรค 3 ว่าให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอเฉลี่ยก่อนสิ้นระยะเวลา 14 วันนับแต่วันขายทอดตลาดทรัพย์ที่ยึด เมื่อปรากฏว่าทรัพย์ของลูกหนี้ที่ถูกยึดในคดีแพ่งได้มีการขายทอดตลาดไปพ้นระยะเวลา 14 วัน ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ย่อมไม่มีอำนาจโอนเงินในคดีแพ่งมาในคดีล้มละลาย เพราะการบังคับคดีแพ่งสำเร็จบริบูรณ์แล้ว

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 111 ที่ว่าถ้าได้รับคำแจ้งความว่าได้มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายก่อนที่การบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกักเงินไว้ถ้าต่อไปศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีคิดหักเงินไว้เป็นค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม เหลือเท่าใดให้ส่งเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายนั้น เป็นกฎหมายที่วางวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานบังคับคดี แต่การบังคับคดีจะใช้ยื่นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้เพียงโดยยอมเป็นไปตามมาตรา 110 กล่าวคือ หากเจ้าพนักงานบังคับคดีกักเงินไว้แล้ว แต่ต่อมาปรากฏว่าศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้หลังจากการบังคับคดีสำเร็จบริบูรณ์ไปแล้ว การบังคับคดีนั้นยอมใช้ยื่นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2537/2552 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้นี้มีประกันตามความในมาตรา 110 วรรคสาม โจทก์ในคดีนี้เป็นเจ้าหนี้นี้มีประกันเหนือทรัพย์สินซึ่งจำนองของจำเลยที่ 4 จึงย่อมมีสิทธิที่จะเลือกยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายที่จำเลยที่ 4 ถูกศาลแพ่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดหรือไม่ก็ได้ สุดแต่แต่โจทก์จะเห็นสมควรว่าวิธีการใดจะเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่ตนมากกว่า เมื่อโจทก์ไม่ขอรับชำระหนี้ในคดีที่จำเลยที่ 4 ถูกฟ้องล้มละลายแล้ว หนี้ที่จำเลยที่ 4 มีอยู่แก่โจทก์

ในคดีนี้จึงไม่ใช่หนี้อันพึงขอรับชำระหนี้ได้ตามนัยของมาตรา 77 การที่จำเลยที่ 4 ได้รับการปลดล้มละลายแล้ว จึงไม่ทำให้จำเลยที่ 4 หลุดพ้นจากหนี้จำนองที่มีอยู่แก่โจทก์ในคดีนี้แต่อย่างใด

2.3 สิทธิเจ้าหนี้มีประกันที่ยึดทรัพย์ไว้แล้วในคดีแพ่ง

หากทรัพย์หลักประกันนั้นได้ถูกยึดไว้แล้วในคดีแพ่ง ขั้นตอนการบังคับหลักประกันเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดี เจ้าหนี้มีประกันได้รับความคุ้มครองก่อนข้างสมบูรณ์แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอให้โอนการยึดทรัพย์ในคดีแพ่งเข้ามาในคดีล้มละลายไม่ได้ เพราะเป็นการกระทบสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน³⁵⁹ เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการนำทรัพย์ออกขายทอดตลาด เมื่อขายหลักประกันแล้วจะมีหนังสือแจ้งมายังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบถามการจ่ายเงิน หากเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้ยื่นคำขอเข้ามาไม่ว่าทางใดเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินแก่เจ้าหนี้มีประกันในคดีแพ่งได้ ซึ่งจะเร็วกว่าการรับเงินในคดีล้มละลายมาก เพราะในคดีล้มละลายการจ่ายเงินหากมีการส่งเงินเข้ามาต้องมีการทำบัญชีในคดีล้มละลายอีกชั้นหนึ่งก่อน และต้องมีคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ก่อนจึงจะจ่ายเงินได้ และมีการส่งหมายแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบ และจ่ายเงินแก่เจ้าหนี้มีประกันต่อไป

การใช้สิทธิตามมาตรา 95 ของเจ้าหนี้ในกรณีนี้เกิดขึ้นได้ยากเนื่องจากทรัพย์หลักประกันได้ถูกยึดไว้แล้วเจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้อย่างแน่นอน จึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จะมาใช้สิทธิตามมาตรา 95 ในคดีล้มละลาย ในการจัดการกับหลักประกัน การใช้สิทธิตามมาตรา 95 จะเกิดกรณีที่ยังไม่ได้บังคับคดีไว้ในคดีแพ่ง และไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้การที่จะไปฟ้องคดีทางแพ่งในขณะที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดอาจมีปัญหา จึงมาใช้มาตรา 95 เป็นเพียงช่องทางในการบังคับสิทธิต่อไป ช่องว่างทางกฎหมายทำให้การใช้กฎหมายไม่ตรงจุดประสงค์ที่แท้จริงเกิดประโยชน์เพื่อคนกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

2.4 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามคำพิพากษา

เมื่อศาลมีคำพิพากษาในคดีแพ่งแล้วลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ต้องขอศาลออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับคดีให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ในกรณีเจ้าหนี้มีประกันก็เพื่อบังคับหลักประกันปรากฏว่าในระหว่างที่ยังไม่ได้ดำเนินการบังคับคดีลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ไปก่อนและไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 จะจัดการกับทรัพย์สินอย่างไร จะขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการยึดทรัพย์ในคดีแพ่งเลยได้ต่อไปหรือไม่

เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เจ้าหนี้มีประกันมีความประสงค์ให้บังคับหลักประกันโดยเร็ว แต่จะดำเนินการในคดีแพ่งต่อไปก็ได้รับการปฏิเสธเนื่องจากลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้วการจัดการทรัพย์สินเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มาดำเนินการบังคับในคดีล้มละลาย

³⁵⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5744/2531.

ตามมาตรา 95 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะยึดให้หรือไม่ ในทางปฏิบัติมีแนวทางไม่ชัดเจนในช่วงแรกเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการยึดให้ในคดีล้มละลาย ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6817/2545 เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิที่จะเลือกใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 95 หรือมาตรา 96 หากเจ้าหนี้มีประกันประสงค์จะขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายจะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใต้เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 96 ส่วนการมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามมาตรา 95 นั้น ทำให้เจ้าหนี้มีประกันมีอำนาจฟ้องบังคับเกี่ยวกับทรัพย์กับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันโดยไม่ต้องห้ามตามกฎหมายล้มละลาย และไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 22 เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจในการจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ ดังนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงมีหน้าที่ในการชำระสะสางหนี้สินของลูกหนี้รวมทั้งดำเนินขายทอดตลาดทรัพย์จำนอง เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันด้วย เจ้าหนี้มีประกันจึงมีสิทธิที่จะเลือกฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นคดีแพ่ง หรือยื่นคำร้องขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์จำนอง นำเงินมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้มีประกันได้ เมื่อเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่ตนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ชอบที่จะสอบสวนคำร้องของเจ้าหนี้มีประกัน และยึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดต่อไป

ตามแนวฎีกาข้างต้นเมื่อเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องเข้ามาเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องรวบรวมทรัพย์สินเข้ามาในคดีล้มละลายและดำเนินการยึดทรัพย์หรือนำทรัพย์นั้นออกขายทอดตลาดต่อไป แต่ในภายหลังแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 95 ได้วางแนวแตกต่างออกไปโดยวางหลักไว้ว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเท่านั้น มิได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้มีประกันเสมอไป³⁶⁰

2.5 เจ้าหนี้มีประกันที่ยังไม่ได้ดำเนินการใช้สิทธิทางศาลแต่อย่างใด

เจ้าหนี้มีประกันที่ยังไม่ได้ดำเนินการใช้สิทธิทางศาลไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดี หรือขอรับชำระหนี้จำนองนุริมสิทธิ ต่อมาลูกหนี้ได้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ มีทางเลือกสองช่องทางด้วยกันกล่าวคือยื่นคำร้องเข้ามาตามมาตรา 95 และขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการบังคับคดีให้ แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการให้หรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กรมบังคับคดีกำหนดไว้หรือไม่ซึ่งจะกล่าวต่อไป หรือจะไปใช้

³⁶⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8443/2547.

สิทธิฟ้องเป็นคดีแพ่งเลยโดยทำคำฟ้องระบุให้ชัดเจนถึงสาเหตุที่มาฟ้องคดีลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์ มิเช่นนั้นศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดี เพราะเมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้วเจ้าหนี้ทุกรายตกในบังคับที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระแล้วหรือไม่ก็ตาม จะมาฟ้องลูกหนี้ในทางแพ่งหรือคดีใดๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินไม่ได้ ซึ่งการฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินต้องฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นลูกหนี้ เนื่องจากเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วลูกหนี้จะจัดการทรัพย์สินของตนเองไม่ได้

อย่างไรก็ตามการที่เจ้าหนี้มีประกันจะบังคับคดีได้ในกรณีที่ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วการดำเนินการทั้งหลายต้องมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามารับรู้ จะโดยการใช้ช่องทางตามมาตรา 95 หรือโดยทางศาลก็ตาม ทำให้กระบวนการบังคับคดีของเจ้าหนี้มีประกันดูมีขั้นตอนมากมายกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้การจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายล่าช้ากว่าการบังคับคดีในคดีแพ่ง

2.6 การตรวจดูทรัพย์สินเจ้าหนี้มีประกันของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

อย่างที่ได้อธิบายมาแล้วว่าพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 95 บัญญัติเพียงว่าให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สิน ส่วนวิธีการจัดการทรัพย์สินต่อไปอย่างไรกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ หน้าที่ของเจ้าหนี้มีประกันเพียงแจ้งความเป็นเจ้าหนี้มีประกัน และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพียงตรวจดูทรัพย์สินหลักประกันเท่านั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการบังคับหลักประกันหรือไม่เป็นดุลยพินิจ

แนวทางที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติในการตรวจดูทรัพย์สินคือโดยการสอบสวนเอง หรือนำทรัพย์สินหลักประกันที่เจ้าหนี้มีประกันขอใช้สิทธินั้นเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อขอมติที่ประชุมว่าจะดำเนินการกับทรัพย์สินหลักประกันต่อไปหรือไม่อย่างไร เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะให้เจ้าหนี้มีประกันแจ้งรายละเอียดหนี้ และราคาประเมินของทรัพย์สินหลักประกันเพื่อให้เจ้าหนี้พิจารณาในการประชุม หากเห็นว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระท่วมราคาทรัพย์สิน การบังคับคดีต่อทรัพย์สินซึ่งเป็นหลักประกันก็ไม่มีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ และที่ประชุมมีมติไม่ประสงค์จะดำเนินการกับทรัพย์สินหลักประกันเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะมีคำสั่งดำเนินการต่อทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันและให้เจ้าหนี้ไปใช้ช่องทางตามกฎหมายอื่นต่อไป ดังคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6519/2550 การตรวจดูทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 95 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะกระทำได้ด้วยการสอบสวนหรือขอมติที่ประชุมเจ้าหนี้ก็ได้ การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำเรื่องของผู้ร้องเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้จึงมีอำนาจกระทำได้ เมื่อที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ประสงค์จะดำเนินการกับทรัพย์สินอัน

เป็นหลักประกัน ทั้งไม่ปรากฏว่าทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเฉพาะส่วนของลูกหนี้มีราคามากกว่าจำนวนหนี้ การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินซึ่งผู้ร้องรับจำนองไว้จึงชอบแล้ว

สรุปก็คือไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนเองโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการกับทรัพย์สินหลักประกันนั้นหรือไม่อยู่ที่ว่าการบังคับคดีนั้นมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินหรือไม่โดยเทียบจำนวนหนี้กับราคาประเมินของหลักประกันแล้วหากจำนวนหนี้หนี้ท่วมราคาหลักประกัน การดำเนินการนั้นก็ไม่มีประโยชน์เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะงดการดำเนินการทรัพย์สินหลักประกัน

2.7 หลักการปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในจำนวนเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ตามคำสั่งกรมบังคับคดี

เนื่องจากการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 มีจำนวนมากพอสมควรที่ยื่นคำร้องเข้ามาเพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินหลักประกัน ตามที่กล่าวข้างต้นเนื่องจากไม่มีแนวทางที่ชัดเจนว่าหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 95 มีเพียงไร มีเพียงแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่วางแนวว่ามาตรา 95 ไม่ใช่หน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ต้องดำเนินการตามคำขอของเจ้าหนี้มีประกันต้องดูว่าการดำเนินการนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือไม่

แต่ในความเป็นจริงเจ้าหนี้มีประกันทั้งหลายเมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์และยื่นขอรับชำระหนี้ไม่ทันตามมาตรา 96 ภายในระยะเวลาที่กำหนดด้วยสาเหตุใดก็ตามก็จะมาขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 เพื่อขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการกับทรัพย์สินหลักประกันโดยการยึดทรัพย์และนำออกขายทอดตลาด ซึ่งเจ้าหนี้มีประกันที่เข้ามาขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 จะมีหลักๆด้วยกัน 2 ประเภทด้วยกันคือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ยังไม่ได้ดำเนินการยึดทรัพย์ของลูกหนี้ตามหมายบังคับคดี และเจ้าหนี้ที่ยังไม่ได้ดำเนินการใช้สิทธิฟ้องคดีเลย (เรียกกันในภาษาพูดอย่างไม่เป็นทางการว่า “เจ้าหนี้ดิบ”) มาตรา 95 เป็นหลักกฎหมายคุ้มครองสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ในการบังคับหลักประกัน แต่บัญญัติไว้ในลักษณะจำกัดสิทธิในการจัดการทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย จะฟ้องทางแพ่งก็ไม่ได้ การฟ้องทางแพ่งในขณะที่ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ต้องบรรยายให้ชัดเจนมิเช่นนั้นศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีและต้องฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ลูกหนี้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือฟ้องแพ่งแล้วขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการยึดทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดีจะสั่งว่าให้ไปดำเนินการในคดีล้มละลาย หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อน สรุปได้ว่าเมื่อลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้จะกระทำได้อาจต้องได้รับความยินยอมของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ดังนั้น เจ้าหนี้มีประกันทั้งหลายเมื่อใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไม่ทันจึงเลือกช่องทางขอใช้สิทธิ มาตรา 95 ก่อนเหมือนเป็นที่ตั้งฐานแห่งสิทธิ เพื่อนำคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไปดำเนินการต่อไปได้ในช่องทางอื่น ไม่ว่าจะฟ้องคดีแพ่ง หรือให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการ

ผู้เขียนจึงเห็นว่าช่องทางของกฎหมายกับความเป็นจริงทำให้ไม่มีบรรทัดฐานที่ชัดเจน และทำให้กระบวนการใช้สิทธิล่าช้า เพิ่มขึ้นตอน ควรมีการวางขั้นตอนออกมาให้ชัดเจน เพื่อให้เจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ใช้สิทธิอย่างเจ้าหนี้มีประกันนำทรัพย์สินบังคับชำระหนี้ได้รวดเร็ว เกิดประโยชน์แก่กองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ลูกหนี้ และเจ้าหนี้อื่น

ปัญหาดังกล่าวนี้ทางกรมบังคับคดีซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดีล้มละลายตลอดถึงการใช้สิทธิเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 จึงได้ออกคำสั่งหลายฉบับด้วยกัน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับการดำเนินการในสำนวนเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเหมาะสม และเป็นแนวทางเดียวกัน จึงมีคำสั่ง สรุปใจความได้ดังนี้

ในช่วงแรกๆ กรมบังคับคดีได้วางแนวทางปฏิบัติของเจ้าหนี้มีประกันที่ขอใช้สิทธิ มาตรา 95 ไว้แยกเป็น 3 ประเภทด้วยกันคือมีประกันที่ยังไม่เคยฟ้องบังคับจำนองหรือขอรับชำระหนี้บุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 289 ในคดีแพ่ง ให้รอการส่งคำร้องไว้ก่อน โดยให้เจ้าหนี้นำส่งบันทึกถ้อยคำ เอกสารหลักฐานประกอบหนี้ เอกสารประกอบการยึดทรัพย์ ได้แก่ต้นฉบับเอกสารสิทธิ ต้นฉบับ โฉนดที่ดิน ต้นฉบับสัญญาจำนอง สัญญาจำนำ แผนที่ตั้งทรัพย์ ภาพถ่ายทรัพย์หลักประกัน ราคาประเมิน ทะเบียนราษฎรลูกหนี้ เจ้าของร่วม ภาระค่าใช้จ่าย ส่วนกลาง แล้วแต่กรณี หากส่งครบภายในกำหนดเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะส่งรับคำร้อง และดำเนินการยึดทรัพย์ภายในวันนั้น หากไม่ส่งเอกสารหรือเอกสารไม่ครบเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะส่งไม่รับคำร้อง³⁶¹

- ในกรณีเจ้าหนี้มีประกันได้ฟ้องบังคับจำนองหรือขอรับชำระหนี้บุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 289 ในคดีแพ่ง และศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้บุริมสิทธิแล้ว ไม่ว่าจะเจ้าหนี้มีประกันจะได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย 2483 ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือไม่ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง หากพบว่าการทำนิติกรรมของลูกหนี้ไม่อยู่ในข่ายเพิกถอนตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้แจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการตามขั้นตอน

³⁶¹ คำสั่งกรมบังคับคดีที่343/2547 เรื่อง การดำเนินการกับทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกัน

และจ่ายเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้มีประกันตามสิทธิแต่ไม่เกินวงเงินบุริมสิทธิ หากมีเงินเหลือให้ส่งเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย³⁶²

- กรณีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งติดจำนองบุคคลนอกคดีซึ่งมิได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้หรือยื่นคำร้องตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งการยึดทรัพย์สินให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองทราบโดยระบุในหนังสือว่าจะขายโดยปลอดจำนอง หากผู้รับจำนองประสงค์ขอรับชำระหนี้จำนองจากเงินค่าขายทอดตลาด ให้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารประกอบหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ หากเจ้าหนี้ผู้รับจำนองมิได้ยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้จำนองต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้ทำบัญชีกันเงินในส่วนของผู้รับจำนองไว้³⁶³

ได้มีคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 448/2549 เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนเจ้าหนี้มีประกันมาตรา 95 คำสั่งฉบับนี้ก็ล่อมาจากฉบับที่ 343/2547 แบ่งออกเป็น 3 ประเภท เช่นกันแนวทางใกล้เคียงกัน เพียงแต่เมื่อเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 พร้อมนำส่งบันทึก เอกสารประกอบหนี้ และเอกสารประกอบการยึดครบถ้วน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รับคำร้องและต้องยึดทรัพย์สินภายในวันนั้น หากเอกสารไม่ครบให้นำส่งให้ครบและยึดทรัพย์สินภายใน 15 วันนับแต่วันยื่นคำร้อง มิเช่นนั้นถือว่าทิ้งคำร้อง เลื่อนการนัดสอบสวนได้ คำสั่งทั้งสองฉบับต่างตรงที่ฉบับนี้เจ้าพนักงานจะส่งรับคำร้องไว้ก่อนได้ ไม่ต้องรอให้เอกสารครบจึงจะส่ง และมีการขยายระยะเวลาการสอบสวนได้ ส่วนแนวทางอื่นอีกสองประเภทยังคงมีลักษณะเดียวกัน³⁶⁴ ต่อมาได้มีคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 486/2553 ได้วางแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 โดยวางแนวแตกต่างไปจากเดิมและเป็นครั้งแรกที่ต้องนำเรื่องเกี่ยวกับการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 เข้าที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาว่าประสงค์จะดำเนินการต่อทรัพย์สินหลักประกันหรือไม่ หากที่ประชุมเจ้าหนี้ให้ดำเนินการ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการสอบสวนและมีคำสั่งต่อไป หากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่เห็นชอบให้ดำเนินการ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์งดดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

³⁶² เฟิงอ้าง.

³⁶³ เฟิงอ้าง.

³⁶⁴ คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 448/2549 เรื่องการปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนเจ้าหนี้มี

การงดดำเนินการนี้ไม่ตัดสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่จะไปดำเนินการบังคับต่อทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามกฎหมายอื่น³⁶⁵ จะเห็นว่าตามคำสั่งที่ 486/2553 แนวปฏิบัติอยู่ที่ประชุมเจ้าหนี้เป็นหลักว่าจะดำเนินการกับทรัพย์สินหลักประกันหรือไม่ ต้องดูว่าเจ้าหนี้มีประกันดำเนินการใช้สิทธิอยู่ในขั้นตอนใด อำนาจเด็ดขาดอยู่ที่การลงมติจากที่ประชุมเจ้าหนี้หากมีมติไม่ดำเนินการเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่ต้องดำเนินการต่อเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น หากมีมติต้องดำเนินการเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงจะมีหน้าที่ดำเนินการกับทรัพย์สินหลักประกันนั้นต่อไปจึงค่อยมาว่าทรัพย์สินหลักประกันนั้นอยู่ในการใช้สิทธิประเภทใดต้องดำเนินการอย่างไร เช่นยังไม่ได้มีการฟ้องแพ่งมาก่อน หรือฟ้องแล้วยังไม่ได้มีการบังคับคดี หรือบังคับคดีแล้วยังไม่ได้ขาย การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการอย่างไรก็ตามในเมื่อรับคำขอแล้วตามมติที่ประชุมทำให้เจ้าหนี้ที่ขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 เป็นเจ้าหนี้ในระบบของกฎหมายล้มละลาย ไม่เหมือนคำสั่งก่อนๆ ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถที่จะตัดเจ้าหนี้มีประกันที่ขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ออกไปได้หากไม่อยู่ในเงื่อนไขตามคำสั่งกรมบังคับคดี

เนื่องจากในปี 2554 คดีล้มละลายค่อนข้างจะมีจำนวนมาก เจ้าหนี้สถาบันการเงินต่างๆ มีการฟ้องคดีล้มละลายทำให้เจ้าหนี้มีประกันจำนวนมากใช้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทันเนื่องจากสาเหตุหลายประการเช่นเช็คข้อมูลลูกหนี้ไม่ทัน ลูกหนี้มีการเปลี่ยนชื่อ การติดตามประกาศราชกิจจานุเบกษาพลั้งเผลอ จึงต้องมายื่นคำขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 เพื่อรักษาสีทธิตามกฎหมายแต่ด้วยที่ความไม่ชัดเจนของมาตรา 95 เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านเจ้าหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กล่าวคือเจ้าหนี้มีประกันก็ต้องการให้จัดการทรัพย์สินส่วนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อยากให้เจ้าหนี้มีประกันไปใช้ช่องทางอื่นด้วยที่จำนวนคดีมีจำนวนมากทำให้ล่าช้าเพราะผ่านหลายขั้นตอน กว่าจะได้มีการขายทรัพย์สินได้ ทำให้กรมบังคับคดีได้มีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 หลายฉบับด้วยกันคือ ฉบับที่ 32/2554 โดยให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นหลัก โดยดูว่าการบังคับกับหลักประกันจะเป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายหรือไม่ หากเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถงดดำเนินการได้ แต่หากเห็นว่าการดำเนินการบังคับเอากับทรัพย์สินอาจจะมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาว่าประสงค์จะดำเนินการต่อทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันหรือไม่ หากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติให้ดำเนินการให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการสอบสวนและมีคำสั่งต่อไป หากมีมติไม่ดำเนินการให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์งด

³⁶⁵ คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 486/2553 เรื่องการปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95.

ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน นั้น³⁶⁶ ฉบับต่อมา คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 84/2554 คำสั่งฉบับนี้เป็นแนวทางที่ขยายผลมาจากคำสั่งที่ 32/2554 จากกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังคงดำเนินการตามคำร้องขอใช้สิทธิ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่ดำเนินการบังคับหลักประกัน แล้วต่อมา เจ้าหนี้มีประกัน ได้ไปใช้สิทธิในทางแพ่งโดยการฟ้องคดีบังคับจำนอง และมีหมายเรียกพร้อมสำเนา คำฟ้องมายังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องเข้าไปในคดีหรือไม่ แนวทางที่ กรมบังคับคดีวางไว้ตามคำสั่งนี้คือแจ้งให้ลูกหนี้ทราบว่าผลการยื่นคำขอใช้สิทธิคือไม่ดำเนินการ ให้ลูกหนี้เข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยตนเอง และยื่นคำแถลงต่อศาลว่าได้มอบหมายให้ลูกหนี้ ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีด้วยตนเองแล้ว หากในจำนวนยังไม่ได้ตัวลูกหนี้ ลูกหนี้หลบหนี ลูกหนี้ ไม่มาให้การสอบสวนให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาเองว่าจะเข้าสู่คดีหรือไม่ โดยเสนอ ความเห็นต่ออธิบดี หรือรองอธิบดีผู้ที่ได้รับมอบหมายพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร³⁶⁷

จากคำสั่งดังกล่าวจะเห็นว่าเนื่องจากกฎหมายล้มละลายเมื่อลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่ง พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดการจัดการทรัพย์สินเป็นอำนาจ หน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ รวมทั้ง การต่อสู้คดีใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ อีกทั้งการฟ้องคดีเมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้วจะ ฟ้องลูกหนี้โดยตรงก็ไม่ได้ ต้องฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นจำเลย³⁶⁸ แต่ก็เชื่อว่าเจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ต้องเข้าสู่คดีเสมอไปกฎหมายไม่ได้บังคับโดยเด็ดขาด เจ้าหนี้มีประกันจึงต้อง ดำเนินการให้ถูกต้องมิเช่นนั้นก็ไม่อาจบังคับหลักประกันได้ เกิดทั้งภาระค่าใช้จ่าย และใช้ระยะเวลา นานกว่าจะได้รับชำระหนี้ หากมาตรา 95 เขียนไว้ชัดเจนมีแนวทางปฏิบัติจะทำให้เจ้าหนี้มี ประกันสามารถที่จะบังคับคดีได้รวดเร็ว การดำเนินการในคดีแพ่งหรือล้มละลายได้ถูกต้อง

2.8 เจ้าหนี้มีประกันฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่ง

การฟ้องคดีแพ่งเพื่อบังคับกับหลักประกันหลังจากที่ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ ทรัพย์แล้ว หากเจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ หรือใช้สิทธิตามมาตรา 95 แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์ไม่ดำเนินการบังคับคดีให้ในคดีล้มละลาย เจ้าหนี้มีประกันก็สามารถไปฟ้องเป็นคดีแพ่ง เพื่อบังคับคดีต่อไปได้ หรือไม่เข้ามาในคดีล้มละลายเลยแต่ไปฟ้องเป็นคดีแพ่งเลยก็ได้เช่นกัน ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 110 วรรคสาม บทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีในคดีล้มละลาย ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ในการบังคับคดีกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน

³⁶⁶ คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 32/2554 เรื่องการปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของ เจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95.

³⁶⁷ คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 84/2554 เรื่องการปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์กรณีถูกฟ้องบังคับจำนอง.

³⁶⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3625/2527.

เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิฟ้องร้องบังคับเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้³⁶⁹ ที่สำคัญต้องฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นจำเลย

การที่เจ้าหนี้มีประกันมิได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ แต่ได้ใช้สิทธิฟ้องเป็นคดีแพ่งต่างหาก ในการวินิจฉัยคดีจะเป็นไปตามสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในทางแพ่งไม่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายโดยตรง จึงต้องฟ้องยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีส่วนแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 4 ถึง 7

คำวินิจฉัยประธานศาลฎีกาที่ล.1/2547 จำเลยกู้ยืมเงินจากโจทก์และนำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างมาจำนองประกันหนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด โจทก์ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 95 แต่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินจำนอง โจทก์จึงฟ้องบังคับจำนอง เป็นการใช้สิทธิในฐานะผู้รับจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 728 ประกอบกับพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 110 วรรคสาม การที่โจทก์จะใช้สิทธิบังคับคดีได้เพียงใด ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่งกรณีจึงมิใช่คดีแพ่งเกี่ยวพันกันกับคดีล้มละลายโดยตรง อันจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลล้มละลายกลางตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย มาตรา 7

3. กรณีศึกษา³⁷⁰

3.1 กรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการยึดทรัพย์ให้ตามคำร้องขอใช้สิทธิมาตรา 95 คดีล้มละลายหมายเลขแดงที่ ล.2095/2549 เป็นการยื่นคำร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 คดีนี้เป็นการยื่นคำร้องในปีพ.ศ.2552 ขณะนั้นคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 448/2549 ให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการสั่งรับคำร้องและยึดทรัพย์ต่อไปได้ ในคดีนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ดำเนินการรับคำร้องไว้ก่อน และให้ส่งเอกสารประกอบการยึดภายใน 15 วัน และได้ดำเนินการยึดภายในเวลาต่อมาเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2553 แต่ขณะที่ผู้ศึกษาทำเอกสารฉบับนี้ทรัพย์ที่ดำเนินการยึดไว้ยังไม่ได้ถูกนำออกขายทอดตลาดแต่อย่างใดเป็นเวลาเกือบ 4 ปี ด้วยเหตุผลประการสุดแล้ว แต่ผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงคือเจ้าหนี้มีประกันที่ได้รับชำระหนี้ล่าช้า หากไปบังคับแพ่งโดยตรงน่าจะเร็วกว่านี้ อย่างไรก็ตามเมื่อเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลายก็ต้องว่าไปตามกระบวนการคดีล้มละลาย ซึ่งคาดว่ากว่าจะมีประกาศขาย ขายทรัพย์ได้ จัดทำบัญชี คงจะใช้เวลานานพอสมควรด้วยเหตุดังกล่าวนี้กับการบังคับคดีที่ยาวนาน และเป็นภาระทั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้

³⁶⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่2829/2524.

³⁷⁰ รายละเอียดปรากฏตาม ภาคผนวก.

เอง กรมบังคับคดีจึงได้มีการออกกฎเกณฑ์ขึ้นมาบังคับใช้กับการยื่นขอใช้สิทธิเจ้าหนี้มีประกันตาม มาตรา 95 อีกหลายฉบับกว่าจะเป็นที่ยุติ

3.2 กรณีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ดำเนินการยึดทรัพย์ตามคำร้องขอใช้สิทธิตาม มาตรา 95 คดีล้มละลายหมายเลขแดงที่ 3642/2548 เป็นการยื่นคำร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ในปี พ.ศ.2553 และดำเนินการยึดต้นปี พ.ศ.2554 ซึ่งขณะนั้นอยู่ภายใต้คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 32/2554 คดีนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าการดำเนินการบังคับคดีกับทรัพย์หลักประกัน ไม่เป็น ผลประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้เนื่องจากพิจารณาจำนวนหนี้แล้วสูงกว่าราคาประเมิน ทรัพย์สินอยู่มาก จึงเห็นควรงดดำเนินการกับทรัพย์หลักประกัน ไม่ตัดสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะไป ดำเนินการการกับทรัพย์สินหลักประกันตามกฎหมายอื่น

2.1 กรณีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการบังคับคดีหลักประกันตามคำร้องขอ ใช้สิทธิตามมาตรา 95 ในคดีล้มละลายหมายเลขแดงที่ ล.2623/2550 เนื่องจากจำนวนหนี้ต่ำกว่า ราคาประเมิน เป็นการยื่นคำขอในปี พ.ศ. 2553 ผู้ร้องได้นำส่งเอกสารครบถ้วนประกอบยังไม่เคยยื่น คำร้องบังคับจำนองหรือขอรับชำระหนี้บุรีมิสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 289 จึงได้ดำเนินการยึดทรัพย์หลักประกันไว้ในคดีล้มละลายเพื่อดำเนินการต่อไป ปรากฏว่า คดีนี้ต่อมาภายหลังเจ้าหนี้ที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ได้มีการยื่นคำร้องขอถอนคำขอรับชำระหนี้ ทุกรายทำให้คดีล้มละลายเข้าข้อกฎหมายที่เป็นสาเหตุไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลายตามมาตรา 135(2)³⁷¹ คดีเป็นอันยกเลิก เจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ก็ต้องถูกถอนออกจากคดีด้วย เกิดปัญหาตรงที่ได้ ดำเนินการยึดทรัพย์ไว้แล้วจะจัดการอย่างไรต่อไปกับทรัพย์หลักประกันนั้น ดำเนินการต่อไปในคดี ล้มละลายก็ไม่ได้เนื่องจากคดีเสร็จสิ้นแล้ว ก็ต้องไปดำเนินการในคดีแพ่ง แต่ต้องถอนทรัพย์ที่ยึด ออกไปซึ่งต้องมีค่าใช้จ่าย และเจ้ากรณี “ยึดแล้วไม่มีการขาย” ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าธรรมเนียม ในกรณีที่ยึดแล้วไม่มีการขาย ในคดีนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งให้เจ้าหนี้ที่ยึดรับผิดชอบ เจ้าหนี้ มีประกันแจ้งว่าไม่ใช่ความผิดของตนเนื่องจากสาเหตุที่ยึดแล้วไม่ได้ขายเกิดจากลูกหนี้ที่ได้มีการตก

³⁷¹ พระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลายพ.ศ.2483 มาตรา 135 เมื่อผู้มีส่วนได้เสีย หรือเจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์มีคำขอศาลอาจมีอำนาจสั่งยกเลิกการล้มละลายได้ ถ้าปรากฏเหตุการณ์อย่างใดดังต่อไปนี้ (1).....(2) ลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลาย (ศาลยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา135(1) หรือ (2) ไม่ ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นหนี้สิน โจทก์ในคดีจึงมีสิทธินำมูลหนี้ในคดีล้มละลายมาฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายเป็นคดีอีก ได้ คำพิพากษาฎีกาที่ 4447/2546 , คำว่า “หนี้สิน” หมายความว่ารวมทั้งหนี้ที่ยื่นขอรับชำระหนี้และหนี้ที่ไม่ได้ยื่นคำ ขอรับชำระหนี้ภายในกำหนด เจ้าหนี้จึงยังมีสิทธิที่จะฟ้องลูกหนี้เกี่ยวกับหนี้สินนั้นเป็นคดีล้มละลายใหม่ หรือคดี แพ่งธรรมดาอีกได้ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1703-1704/2506 :ที่มา ธรรมนูญ กุลพิโมกษ์ ล้มละลาย พิมพ์อักษร 15 มิถุนายน 2549 น.186).

ลงเจรจากับเจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้และมีการถอนคำขอรับชำระหนี้ ทำให้เจ้าหนี้มีประกัน ได้รับความเสียหาย ประเด็นมีการโต้แย้งกันพอสมควร ข้อยุติจบลงได้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ แจ้งให้ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบค่าธรรมเนียมถอนการยึด คดีเลยยุติไปได้ด้วยดี ในกรณีนี้หากตกลงกัน ไม่ได้การดำเนินการอีกนาน เจ้าหนี้มีประกันก็ต้องกลับมาใช้ทางแพ่งในการบังคับใหม่อีก เจ้าหนี้มีประกันได้รับการคุ้มครองสิทธิก็จริงอยู่แต่หากเป็นเช่นนี้สิทธิที่ได้รับการคุ้มครองก็ควรมีวิธีการที่ชัดเจนและบังคับไปทางใดทางหนึ่งโดยไม่เสียเวลา เพิ่มภาระ และค่าใช้จ่ายน่าจะดีกว่า

3.3 กรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำเสนอที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณาว่าประสงค์จะ ดำเนินการต่อทรัพย์สินหลักประกันที่เจ้าหนี้ขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 หรือไม่

คดีล้มละลายหมายเลขแดงที่ ล.4486/2553 คดีนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณา จากเอกสารที่เจ้าหนี้นำเสนอแล้วเห็นว่าลูกหนี้มีภาระหนี้ท่วมกว่าราคาทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก การ ดำเนินการกับหลักประกันในคดีล้มละลาย จึงไม่เป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ทั้งนี้ ตามคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 486/2553 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำเสนอที่ประชุมเจ้าหนี้ เพื่อพิจารณาว่าประสงค์จะดำเนินการต่อทรัพย์สินหลักประกัน หรือไม่ ผลการประชุมปรากฏว่า นอกจากที่ประชุมมีมติไม่ดำเนินการแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำความเข้าใจว่าตาม พระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา พ.ศ. 2483 มาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดู ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเท่านั้น มิได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการยึด ทรัพย์สินและขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเสมอไป หากปรากฏว่าทรัพย์สินอันเป็น หลักประกันมีราคาสูงกว่าจำนวนหนี้เงิน ส่วนที่เหลือย่อมเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจ แบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ กรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ดำเนินการยึดทรัพย์สินอันเป็น หลักประกันออกขายตามคำร้องของเจ้าหนี้ได้ เมื่อกรณีนี้จำนวนหนี้ท่วมราคาทรัพย์สินอันเป็น หลักประกัน การบังคับกับทรัพย์สินหลักประกันในคดีล้มละลายย่อมไม่เกิดประโยชน์ต่อกองทรัพย์สิน และเจ้าหนี้ที่มาประชุมลงมติ ไม่ตั้งใจบังคับกับทรัพย์สินหลักประกัน จึงให้ผู้ร้องไปดำเนินการตาม สิทธิของตนในทางแพ่งต่อไป

3.4 กรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ดำเนินการตามคำร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ของเจ้าหนี้มีประกันเนื่องจากได้มีการยึดทรัพย์สินไปก่อนแล้วโดยเจ้าหนี้ในคดีอื่นหากยึดก็เป็นการยึด ซ้ำซึ่งทำไม่ได้โดยกฎหมาย จึงให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการขายทอดตลาดหลักประกันนั้น ต่อไป และนำเงินที่ได้จากการขายกันไว้ให้เจ้าหนี้จำนอง

3.5 กรณีเป็นการยื่นตามหลักที่ว่าหากการยื่นคำร้องขอใช้สิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 ไม่เป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะงดดำเนินการโดยอัตโนมัติ แล้วให้เจ้าหนี้ไปดำเนินการโดยช่องทางอื่นต่อไป ในคดีหมายเลขแดงที่ ล.15836/2553 เป็นการยื่น

คำร้องในปี พ.ศ.2555 ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่จำเป็นต้องดูอะไรมาก ดูราคาประเมินของทรัพย์สินกับจำนวนหนี้ หนี้มากกว่าราคาทรัพย์สินถึงดำเนินการ เจ้าหนี้ยกย้ายคำร้องรับรอง ไปยื่นยันต่อศาลว่าได้ดำเนินการตามมาตรา 95 แล้วแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ดำเนินการจึงมาขอใช้สิทธิทางศาลต่อไป

สรุปการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 นี้เป็นผลดี หรือเป็นผลเสียต่อใคร และการมีหรือไม่มีหรือเอาออกไปเสียจะมีผลอย่างไร ในความเห็นส่วนตัวของผู้เขียนเห็นว่าจากที่วางแนวมาพอสมควรจะเห็นว่าในด้านของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เองส่วนหนึ่งเขาต้องทำตามหน้าที่ กฎหมายไม่ชัดเจนก็ต้องออกกฎกติกาขึ้นมา จึงเป็นคำสั่งของกรมบังคับคดีเกี่ยวกับการปฏิบัติในกรณีที่เจ้าหนี้มีประกันขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ขึ้นมา มาตรา 95 เป็นการป้องกันในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ ทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ควรเข้าสู่กองล้มละลายเพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ให้มีการเอารัดเอาเปรียบหรือแสวงสิทธิจากทรัพย์สินโดยมิชอบ เนื่องจากเมื่อลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วจะจัดการทรัพย์สินไม่ได้

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เปรียบเสมือนผู้ดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้ อีกทั้งเจ้าหนี้มีประกันได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายล้มละลายก็เช่นกัน

การที่เจ้าหนี้มีประกันเจตนาไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ หรือไม่เจตนาแต่หลังผลลัพท์ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เจ้าหนี้มีประกันได้รับความเสียหายหรือไม่จะเห็นว่าเกือบจะไม่มีเลย แต่การที่มาตรา 95 ระบุว่าต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สินนั้น เสมือนว่าก่อนที่เจ้าหนี้จะดำเนินการบังคับทรัพย์สินได้โดยต้องผ่านการตรวจสอบจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เสียก่อน

โดยส่วนตัวของผู้เขียนเองเห็นว่ามาตรา 95 ไม่ได้ช่วยปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่ให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิโดยไม่ชอบแต่ประการใด เนื่องจากกฎหมายมีการรองรับสิทธิของเจ้าหนี้และป้องกันสิทธิของลูกหนี้ไว้แล้วเกือบทั้งสิ้น กล่าวคือลูกหนี้เมื่อถูกพิทักษ์ทรัพย์ประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็จะเป็นที่รู้จักกัน โดยทั่วไป บุคคลที่จะมาทำนิติสัมพันธ์ด้วยในทางทรัพย์สินก็หยุดชะงัก โดยเฉพาะเจ้าหนี้ที่เป็นองค์กร มีนักกฎหมาย บุคลากรผู้มีความรู้ ก็จะไม่กล้าทำนิติกรรมใดๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้เลย เช่นเมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ สถาบันการเงินก็จะระงับการทำธุรกรรมของลูกหนี้โดยทันที หรือหากเป็นที่ดินเจ้าหนี้ที่ก็จะตรวจสอบแล้วไม่ดำเนินการให้ รอคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้แทบไม่สามารถก่อให้เกิดความเสียหายกับทรัพย์สินได้เลย ส่วนในทางเจ้าหนี้มีประกันเองก็เช่นกัน ไม่สามารถจัดการทรัพย์สินนั้นได้ โดยเฉพาะเจาะจงกับลูกหนี้ได้ก็ต้องผ่านเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เช่นกัน แต่การใช้สิทธินี้เป็นการใช้สิทธิผิดธรรมดาจะ

แพ่งทีเดียว หรือล้มละลายเลย ก็ต้องดูว่าการดำเนินการของเจ้าหนี้ขณะนั้นอยู่ช่วงใดของการใช้สิทธิแล้วดังนี้

- ฟ้องแล้วยังไม่บังคับคดี ปัญหาคือหากให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดเลยไม่ได้ ต้องผ่านการตรวจสอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แล้วเจ้าพนักงานจึงจะมีคำสั่งให้ยึดไว้ในคดีล้มตามหลักเกณฑ์ข้างต้น หรือให้เจ้าหนี้ไปยึดในคดีแพ่งเอาเอง

- อยู่ระหว่างบังคับคดี หรือบังคับคดีแพ่งแล้ว กรณีนี้เจ้าหนี้มีประกันจะได้รับความคุ้มครอง เนื่องจากเจ้าพนักงานบังคับคดีจะสอบถามเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไปเอง แล้วดำเนินการต่อไปตามระเบียบ เจ้าหนี้มีประกันจะได้รับการบังคับคดี และการจ่ายเงินที่ได้จากการขายที่รวดเร็วกว่า ลดภาระค่าใช้จ่ายและขั้นตอนที่กลับไปกลับมาแต่ผลอย่างเดียวกัน

- มีการยื่นขอรับชำระหนี้บูรณสิทธิไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 289 ในกรณีนี้เจ้าหนี้มีประกัน ไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องตามมาตรา 95 แต่อย่างใด กฎหมายให้ความคุ้มครองแล้วอย่างเจ้าหนี้บูรณสิทธิจำนองที่ได้ขอใช้สิทธิตามกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 289

- ยังไม่มีการดำเนินการใดๆเลย ยังไม่ฟ้อง ยังไม่ขอใช้สิทธิอย่างเจ้าหนี้จำนอง และไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ทางออกฟ้องแพ่งเลยโดยไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา 95 หรือดำเนินการตามมาตรา 95 เมื่อได้ศึกษามาแล้วเจ้าหนี้มีประกันต้องมาวิเคราะห์ว่าทางใดน่าจะเหมาะสมกว่า เสียเวลาน้อยกว่า ประหยัดค่าใช้จ่าย บังคับคดีได้เร็วกว่า ไม่มีภาระขั้นตอนซับซ้อน

จากที่กล่าวมาแล้วนี้การที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 บัญญัติมาตรา 95 ไว้เพื่อให้มีช่องทางเลือกของเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่สามารถใช้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ทันภายในระยะเวลา แต่เนื่องจากในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงต่างจากขณะที่กฎหมายมาตรานี้เริ่มบังคับใช้ ประกอบกับมีช่องทางอื่นของกฎหมายที่เจ้าหนี้มีประกันสามารถเลือกใช้ได้แม้ไม่มีมาตรา 95 และกลับก่อให้เกิดปัญหาการบังคับใช้เสียมากกว่า การที่กฎหมายเขียนไว้แบบกว้างๆ จึงเห็นว่าแม้มาตรา 95 ถูกยกเลิกไปก็ไม่น่าจะมีปัญหาต่อการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน หรือหากคงไว้ก็น่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขให้สามารถที่นำไปปฏิบัติได้อย่างสะดวกรวดเร็ว หรือเจ้าหนี้สามารถที่จะตัดสินใจไปเลยว่าหากมีกรณีเช่นนี้ยังไม่ได้รับชำระหนี้ปฏิบัติในช่องทางใดไปเลย

4. ระยะเวลาในการยื่นคำขอใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน

การขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 กฎหมายล้มละลายไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ว่าให้ยื่นได้ภายในเวลาเท่าใด อย่างเช่นการยื่นขอรับชำระหนี้ทั่วไปตามมาตรา 91 ที่ต้องยื่นภายใน 2 เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หากดูตามเจตนาแล้วน่าจะบังคับได้ไม่มีกำหนดเวลา แต่ก็ไม่น่าจะถูกนักสักทีก็เดี๋ยวกเพราะกระบวนการของกฎหมายล้มละลายก็มีขั้นตอนต่างๆกำหนดไว้หากเจ้าหนี้มีประกันมาใช้สิทธิในระยะเวลาที่กระบวนการของกฎหมายล้มละลายเสร็จสิ้นแล้วก็ย่อมไม่สามารถกระทำได้ แต่ยังคงไปใช้สิทธิในทางแพ่งต่อไปได้

การที่กฎหมายล้มละลายไม่ได้กำหนดระยะเวลาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 เจ้าหนี้มีประกันจะได้รับผลกระทบอันใดบ้าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7732/2552 ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 22 แต่คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ดังกล่าวไม่กระทบสิทธิของผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันในการที่จะบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 110 บรรคสามการที่ผู้ร้องมิได้ดำเนินการบังคับคดีจนล่วงเลยระยะเวลาที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 271 กำหนดไว้ ผู้ร้องย่อมหมดสิทธิในการบังคับคดีในมูลหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าว แต่ผู้ร้องก็ยังมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในฐานะผู้รับจ้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 745 ในหนี้จ้างพร้อมดอกเบี้ยค้างชำระเป็นเวลา 5 ปี ผู้ร้องจึงมีสิทธิขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดทรัพย์จ้างของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่ผู้ร้องได้

หากเจ้าหนี้มีประกันปล่อยให้เวลาล่วงเลยไปจนขาดอายุความในการบังคับชำระหนี้หรือบังคับคดีเกิน 10 ปี เจ้าหนี้มีประกันก็คงเสียสิทธิเพียงไม่สามารถบังคับชำระหนี้ในส่วนที่ขาดแต่ยังบังคับได้กับหลักประกันนั้นพร้อมดอกเบี้ยย้อนหลังห้าปี การบังคับในหลักประกันยังคงอยู่

ดังนั้น การที่ไม่มีระยะเวลาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ในคดีล้มละลายย่อมเกิดผลเสียแก่ลูกหนี้ เพราะคดีล้มละลายต้องการให้ลูกหนี้ได้รับการสะสางหนี้ที่รวดเร็ว การรวบรวมทรัพย์สินล่าช้า จึงควรให้เจ้าหนี้มีประกันที่ใช้สิทธิตามมาตรา 95 เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน เริ่มมีตั้งแต่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ จะสิ้นสุดเมื่อไรนั้นอยู่ที่ว่าคดีล้มละลายเรื่องนั้นจบลงในขั้นตอนใด กล่าวคือเจ้าหนี้มีประกันใช้สิทธิได้ตลอดเวลาครบใดที่คดีล้มละลายเรื่องนั้นยังดำเนินต่อไปไม่หยุดหรือสิ้นสุดลงโดยผลของกฎหมายซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 กรณี ด้วยกันคือการปิดคดี, การยกเลิกคดีล้มละลาย, และการปลดล้มละลาย

4.1 การปิดคดี

การปิดคดีตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 95 มีอยู่สองมาตราด้วยกันคือ มาตรา 133 และ 134 การปิดคดีตามมาตรา 133 มี 3 กรณีด้วยกันที่จะเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานศาลปิดคดีคือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้หรือได้หยุดกระทำการตามข้อตกลงในการประนอมหนี้ หรือเมื่อลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินจะให้แบ่ง³⁷² จะเห็นว่าการที่จะขอปิดคดีได้ในคดีนั้นจะต้องมีการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินเสร็จสิ้นแล้ว หากคดีนั้นไม่มีทรัพย์สินที่ต้องจัดการและลูกหนี้ไม่มีการขอประนอมหนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็สามารถรายงานศาลปิดคดีได้แต่ต้องมีหนังสือถึงเจ้าหนี้, ลูกหนี้ และผู้มีส่วนได้เสียในคดีก่อนให้ทำการตรวจสอบทรัพย์สินว่ามีอยู่หรือไม่ และหากจะทำการคัดค้านให้คัดค้านภายใน 14 วันนับแต่ได้รับหมาย หากล่วงเลยระยะเวลาแล้วไม่มีเจ้าหนี้ลูกหนี้ผู้มีส่วนได้เสียคนใดแจ้งการตรวจสอบทรัพย์สินหรือแสดงคำคัดค้านถือว่าไม่มีทรัพย์สินที่จะให้แบ่ง และไม่คัดค้านที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานศาลปิดคดีต่อไป หากมีทรัพย์สินในคดีที่จะต้องแบ่งหรือลูกหนี้มีการขอประนอมหนี้และศาลเห็นชอบด้วยคำขอประนอมหนี้ ก็ต้องมีการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านั้นให้เสร็จสิ้นก่อน โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีการจัดทำบัญชีส่วนแบ่งเป็นคราวๆ ไป จนถึงครั้งสุดท้าย และต้องมีหมายแจ้งเจ้าหนี้, ลูกหนี้ และผู้มีส่วนได้เสียทุกครั้งจนกระทั่งครั้งสุดท้ายหรือครั้งสุดท้ายเพื่อปิดคดี

ผลของคำสั่งปิดคดี

คำสั่งปิดคดีมีผลเพียงให้ระงับการจัดการต่างๆ ไว้แต่ไม่ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุด และไม่ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หลุดพ้นจากหน้าที่ดังต่อไปนี้ หน้าที่ตามมาตรา 160³⁷³, หน้าที่อนุวัติการใดๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้, หน้าที่ตรวจบัญชีรับจ่ายของบุคคลล้มละลาย ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าบุคคลล้มละลายมีทรัพย์สินขึ้นใหม่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจขอให้ศาลเปิดคดีได้³⁷⁴ แสดงว่านอกจากหน้าที่สามประการนี้แล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พ้นจากหน้าที่สอดคล้องกับมาตรา 133 บรรทัดนี้ ความว่าคำสั่งปิดคดีทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พ้นจากความรับผิดชอบในหน้าที่จนถึงวันที่ศาลสั่งนั้น แสดงว่าคำสั่งปิดคดีทำให้หน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินเสร็จสิ้นลง นอกจากมีทรัพย์สินขึ้นใหม่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึง

³⁷² พระราชบัญญัติล้มละลายพ.ศ. 2483 มาตรา 133.

³⁷³ มาตรา 160 ในระหว่างดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย ถ้ามีเหตุควรเชื่อได้ว่าลูกหนี้หรือผู้หนึ่งผู้ใดได้กระทำความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย.

³⁷⁴ พระราชบัญญัติล้มละลายพ.ศ.2483 มาตรา 134.

จะต้องกลับมามีหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินอีกครั้ง ฉะนั้นหากเจ้าหนี้มีประกันปล่อยปลดละเลย ไม่จัดการทรัพย์สินหลักประกันจนมีการปิดคดีไปแล้ว จะขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ได้ต่อไปหรือไม่ เพราะหากต้องมีการจัดการก็ต้องมีการขอเปิดคดี และจะติดปัญหาข้อกฎหมายที่ว่า การขอเปิดคดี ต้องมีทรัพย์สินขึ้นใหม่ กรณีเช่นนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือเจ้าหนี้ต้องทำอะไร

ในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่าอย่างไรก็ตามเจ้าหนี้มีประกันก็ยังคงต้องปฏิบัติตาม มาตรา 95 คือให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินหลักประกัน แล้วจึงจะดำเนินขั้นตอนต่อไปได้ มิเช่นนั้นก็ไม่อาจบังคับคดีได้เนื่องจากลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย ไปฟ้องแพ่งก็ไม่ได้ เพราะติดข้อกฎหมายล้มละลาย ที่หากลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว เจ้าหนี้ทุกรายต้องยื่น ขอรับชำระหนี้ จะฟ้องเป็นคดีแพ่งไม่ได้ ศาลจะมีคำสั่งยกฟ้องหรือจำหน่ายคดี ต้องแสดงเหตุให้ ศาลเห็นว่าต้องมาฟ้องคดีแพ่งเพราะเหตุใด

4.2 การยกเลิกการล้มละลาย (Annulment)

การยกเลิกการล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กล่าวไว้ใน มาตรา 135-138 เหตุผลการยกเลิกการล้มละลายตามกฎหมายมีด้วยกัน 4 ประการตามมาตรา 135 คือ³⁷⁵

4.2.1 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจดำเนินการให้ได้ผลเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ ทั้งหลาย เพราะเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ไม่ยอมช่วยเหลือหรือยอมเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายหรือ วางเงินประกันตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกร้อง และไม่มีเจ้าหนี้อื่นสามารถและเต็มใจ กระทำการดังกล่าวแล้ว ภายในกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ขจัดขึ้น

เหตุดังกล่าวนี้เกิดจากการที่เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์มีหน้าที่ตามมาตรา 155³⁷⁶ แต่ไม่ยอม กระทำ และไม่มีเจ้าหนี้อื่นกระทำการแทน

4.1.2 ลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลาย

เหตุที่ลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลาย ต้องเป็นเหตุที่เกิดขึ้นหลังจาก ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว เพราะถ้าเหตุนี้เกิดขึ้นก่อนศาลต้องยกฟ้องตามมาตรา 14³⁷⁷

³⁷⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 135.

³⁷⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 155 เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ มีหน้าที่ระวางประกันของ เจ้าหนี้ทั้งหลาย ช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้และรับผิดชอบ ค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย และค่าใช้จ่ายในคดีล้มละลายนั้น เพื่อประกันการรับผิดชอบนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มี อำนาจเรียกประกันจากเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ตามจำนวนที่เห็นว่าจำเป็น.

³⁷⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 14 ในการพิจารณาคดีล้มละลายตามคำฟ้องของ เจ้าหนี้ นั้น ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 หรือมาตรา 10 ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริงให้

และจะนำเหตุที่เกิดขึ้นก่อนนั้นมาขอยกเลิกล้มละลายไม่ได้อีก³⁷⁸ เหตุที่ลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลายที่เกิดภายหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เช่น ไม่มีเจ้าหนี้นี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้, เจ้าหนี้ทุกรายถอนคำขอรับชำระหนี้, มีเจ้าหนี้นี้ยื่นคำขอรายเดียวแต่เกินระยะเวลา และต่อมาศาลมีคำสั่งยกคำขอ³⁷⁹

4.1.3 หนี้สินของบุคคลล้มละลายได้ชำระเต็มจำนวนแล้ว

4.1.4 เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งครั้งที่สุด หรือไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งให้เจ้าหนี้แล้ว ต่อแต่นั้นมาภายในกำหนดเวลาสิบปี เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายได้อีก และไม่มีเจ้าหนี้นี้มาขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการรวบรวมทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย

ผลของคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย

ผลของคำสั่งยกเลิกการล้มละลายจะปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 136 – 138 แล้ว ยังส่งผลต่างๆ คือ เมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย ผลของการยกเลิกการล้มละลายทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงอันอาจยื่นขอรับชำระหนี้ได้ และทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายทันที (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1196/2524) คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดถูกยกเลิกไปด้วยในตัว ลูกหนี้กลับสู่สถานะเดิม ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลจะกลับมีสภาพเป็นนิติบุคคลเช่นเดิม และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หมดอำนาจในการจัดการและทรัพย์สินแทนลูกหนี้อีกต่อไปนับแต่ศาลมีคำสั่ง ไม่ต้องรอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาคำสั่งนั้นเสียก่อน ตามมาตรา 138 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 299//2530)³⁸⁰

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1897-1898/2531 เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกเลิกการล้มละลายแล้ว คำสั่งมีผลทันที จำเลยยอมหลุดพ้นจากการล้มละลาย หลุดพ้นจากคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด กลับคืนสู่ฐานะเดิม เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจรวบรวมและรับเงินหรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่จำเลย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงไม่มีอำนาจอายัดเงินบำเหน็จและเงินบำนาญของจำเลยไปอีก³⁸¹

ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด แต่ถ้าไม่ได้ความจริง หรือลูกหนี้นำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลยกฟ้อง.

³⁷⁸ เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). “กฎหมายล้มละลาย” กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด (มีนาคม): น.325.

³⁷⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1897-1898 /2531.

³⁸⁰ ณกรณ์ กุลพิโมกษ์. (2549). “ล้มละลาย” พิมพ์อักษร: น. 185.

³⁸¹ เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). “กฎหมายล้มละลาย” กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด พิมพ์ครั้งที่ 11 (กุมภาพันธ์):

สรุปการยกเลิกการล้มละลายทำให้ลูกหนี้พ้นสภาพจากการเป็นบุคคลล้มละลาย กระบวนการล้มละลายยุติ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หมดอำนาจ ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินหากเป็นการยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา 135 (3) และ (4) เจ้าหนี้ไม่สามารถเรียกร้องใดๆ ได้อีกไม่ว่าจะยื่นขอรับชำระหนี้หรือไม่หากหนี้สินได้เกิดขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หากเป็นเจ้าหนี้มีประกันแล้วไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้ และไม่ได้ขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากหนี้สินหรือไม่ แน่แน่นอนเจ้าหนี้มีประกันย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่จะบังคับจากหลักประกันได้เสมอ ในเรื่องดังกล่าวนี้ท่านอาจารย์เอื้อน ชุนแก้ว ได้ให้ความเห็นว่าสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันนั้นเจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ก็ได้หรือไม่ขอรับชำระหนี้ก็ได้ เมื่อเจ้าหนี้มีประกันไม่ขอรับชำระหนี้ เจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องคดีก็ได้ กฎหมายให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้มีประกัน ฉะนั้นเมื่อเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิที่จะไม่เข้ามาในคดีล้มละลาย แม้มีการยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา 135 (3) หรือ (4) ซึ่งทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้ อันเป็นหนี้ที่ต้องขอรับชำระหนี้เข้ามา แต่เมื่อเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิที่จะไม่ขอรับชำระหนี้ การยกเลิกการล้มละลายจึงไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในอันที่จะบังคับเอาแก่ทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน³⁸²

4.3 การปลดล้มละลาย (Discharge of the Bankrupt)

การปลดล้มละลายเป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุดแต่โดยเฉพาะใน ส่วนของลูกหนี้ที่จะได้กลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้งตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย แต่ การดำเนินการใดที่ค้างอยู่ในคดีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการต่อไป เช่นหากมีทรัพย์สินที่ยังต้องจัดการเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ต้องดำเนินการแบ่งทรัพย์สินนำมาชำระหนี้เจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป

การปลดล้มละลายตามพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ.2483 ได้กำหนดเหตุที่ลูกหนี้จะได้รับการปลดล้มละลายด้วยกันสองประการคือตามมาตรา 71 หรือ 81/1

มาตรา 71 ให้ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า

(1) ได้แบ่งทรัพย์สินชำระให้แก่เจ้าหนี้ที่ได้ขอรับชำระหนี้ไว้แล้วไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบ และ

(2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

การที่ศาลจะมีคำสั่งตามมาตรานี้ได้ ลูกหนี้จะต้องมีการยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 68 จะมีการกำหนดวันพิจารณา และหากได้ความตามมาตรา 71 ศาลจึงจะมีคำสั่งให้ปลดลูกหนี้จากการเป็นบุคคลล้มละลาย

³⁸² เพิ่งอ้าง น.334.

มาตรา 81/1 ภายใต้บังคับมาตรา 81/2 บุคคลธรรมดาซึ่งศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว ให้ปลดบุคคลนั้นจากการล้มละลายทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย

จะเห็นว่าลูกหนี้สามารถปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายได้สองวิธีด้วยกันคือ ลูกหนี้ร้องขอต่อศาลเอง และโดยผลของกฎหมายเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย แต่ต้องตกไม่อยู่ในข้อยกเว้นตามมาตรา 81/1 ที่กำหนดไว้

ผลของคำสั่งปลดจากการล้มละลาย

พระราชบัญญัติล้มละลายพ.ศ.2483 กำหนดผลของการปลดจากการล้มละลายไว้ในมาตรา 77 บัญญัติว่า คำสั่งปลดจากการล้มละลายทำให้บุคคลล้มละลายหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระหนี้ได้ เว้นแต่

- (1) หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร หรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล
- (2) หนี้ซึ่งได้เกิดขึ้น โดยความทุจริตข้อ โกงของบุคคลล้มละลาย หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้องเนื่องจากความทุจริตข้อ โกงซึ่งบุคคลล้มละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมบูรณ์

การที่ลูกหนี้ได้รับการปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงอันพึงขอรับชำระหนี้ได้ ส่วนหนี้ที่เกิดภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้ ก่อนหนี้ที่เห็นกันทั่วไปคือหนี้ละเมิด เป็นต้น ก็ไม่ตกอยู่ในบังคับนี้ จะเห็นได้ว่าเจ้าหนี้ทุกรายที่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ไม่ว่าจะได้ยื่นขอรับชำระหนี้หรือไม่เมื่อลูกหนี้ปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้วก็จะมารีกร้องไม่ได้อีก เว้นแต่เป็นหนี้ที่กฎหมายยกเว้นไว้ดังกล่าวข้างต้นซึ่งมีเพียงสองกรณีเท่านั้น แม้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ ลูกหนี้ถูกปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว เจ้าหนี้ที่เข้าข้อยกเว้นดังกล่าวสามารถเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ต่อไปอีก แต่ต้องเป็นกรณีที่ลูกหนี้ถูกปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายหากเป็นกรณีที่ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายด้วยเหตุอื่นตามที่ศึกษามาข้างต้นคือการยกเลิกจากการเป็นบุคคลล้มละลายตามมาตรา 135 (3) หรือ (4) ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวง ไม่ตกอยู่ภายใต้บทบังคับของมาตรา 77 โดยสิ้นเชิง

เจ้าหนี้มีประกันจะได้รับผลกระทบต่อคำสั่งปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่อย่างไร หากได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด เพราะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังคงต้องมีหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินเพื่อมาแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ต่อไป แต่หากไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ และไม่ได้ใช้สิทธิตามมาตรา 95 ว่าจะทำอย่างไรได้บ้าง กลับไปใช้หลักของเจ้าหนี้มีประกันถือว่าเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิ แม้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ หรือไม่ได้ขอใช้สิทธิกฎหมายก็ให้ความคุ้มครอง สามารถบังคับชำระหนี้ได้ และกฎหมายล้มละลายเองก็ไม่ได้บังคับให้

เจ้าหนี้มีประกันต้องยื่นขอรับชำระหนี้จะยื่นหรือไม่ก็ได้เป็นสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่จะเลือกเอาเองว่าจะใช้สิทธิอย่างไร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2537/2552 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามความในมาตรา 110 วรรคสาม โจทก์ในคดีนี้เป็นเจ้าหนี้มีประกันเหนือทรัพย์สินซึ่งจำนองของจำเลยที่ 4 จึงย่อมมีสิทธิที่จะเลือกยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายที่จำเลยที่ 4 ถูกศาลแพ่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดหรือไม่ก็ได้ สุดแต่แต่โจทก์จะเห็นสมควรว่าวิธีการใดจะเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่ตนมากกว่ากัน เมื่อโจทก์ฟ้องล้มละลาย หนี้ที่จำเลยที่ 4 มีอยู่แก่โจทก์ในคดีนี้จึงไม่ใช่หนี้อันพึงขอรับชำระหนี้ได้ตามนัยแห่งมาตรา 77 ข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยที่ 4 ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้วจึงไม่ทำให้จำเลยที่ 4 หลุดพ้นจากหนี้จำนองที่มีอยู่แก่โจทก์แต่อย่างใด³⁸³ ศาลมีคำสั่งปลดล้มละลายการบังคับนั้นหากทรัพย์ที่ขายได้ได้เงินไม่พอชำระหนี้เจ้าหนี้ก็ได้รับไปเพียงนั้นจะมาเรียกร้องในส่วนที่ขาดไม่ได้

5. สิทธิเจ้าหนี้มีประกัน

5.1 สิทธิการบังคับในหลักประกันกรณีหนี้ประเภทขาดอายุความ

เทียบกับการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในทางแพ่งอย่างจำนำ จำนอง สิทธิยึดหน่วง หรือบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สิน หากไม่ใช่สิทธิฟ้องคดีภายในอายุความ หรือยังไม่ได้บังคับคดีภายในระยะเวลาสิบปีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 271³⁸⁴ จนหนี้ประเภทหรือหนี้ชั้นต้นขาดอายุความ การบังคับจำนอง และจำนำ ซึ่งเป็นหนี้อุปกรณ์จะมีผลได้เพียงใด และมีระยะเวลาในการบังคับการใช้สิทธิหรือไม่ หากดูตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/9 สิทธิเรียกร้องใดๆถ้ามิได้ใช้บังคับภายในระยะเวลาที่กำหนด สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นอันขาดอายุความ, มาตรา 193/10 สิทธิเรียกร้องที่ขาดอายุความ ลูกหนี้มีสิทธิที่จะปฏิเสธการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องนั้นได้, มาตรา 193/27 ผู้รับจำนอง ผู้รับจำนำ ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วง หรือผู้ทรงบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ของตนได้ยึดถือไว้ ยังคงมีสิทธิบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนอง

³⁸³ วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์ “กฎหมายล้มละลายพิสดาร ฉบับปรับปรุงใหม่ปี 2556” น. 154.

³⁸⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 271 ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมด หรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ชอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยอาศัยตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น.

จำนำ หรือที่ยึดถือไว้ แม้ว่าสิทธิเรียกร้องส่วนที่เป็นประธานจะขาดอายุความแล้วก็ตาม แต่จะใช้สิทธินั้นบังคับให้ชำระดอกเบี้ยที่ค้างย้อนหลังเกินห้าปีไม่ได้, มาตรา 744 อันจำนองย่อมระงับสิ้นไป (1) เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใดมิใช่เหตุอายุความ, มาตรา 745 ผู้รับจำนองจะบังคับจำนองแม้หนี้ที่ประกันนั้นขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระในการจำนองเกินกว่าห้าปีไม่ได้ และมาตรา 769 อันจำนำย่อมระงับสิ้นไป (1) เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไปเพราะเหตุประการอื่นมิใช่อายุความ³⁸⁵ ดังนั้นการที่หนี้ประธานขาดอายุความแท้จริงหนี้นั้นก็หารงับไปไม่ แต่ลูกหนี้มีสิทธิปฏิเสธการชำระหนี้ได้ ทำให้ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบหนี้ชั้นต้นแต่ยังคงมีหนี้อุปกรณ์ที่กฎหมายยังคงให้สิทธิไว้ไม่ให้ลูกหนี้มีสิทธิยกขึ้นต่อสู้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/27 สิทธิของเจ้าหนี้นี้มีประกันในฐานะผู้รับจำนำ ผู้รับจำนอง ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วง หรือผู้ทรงบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ตนยึดถือไว้ หาได้ระงับไปด้วย เจ้าหนี้นี้ก็ยังคงบังคับชำระหนี้จากหลักประกันได้ แต่จะเรียกดอกเบี้ยที่ค้างชำระเกินกว่าห้าปีไม่ได้ การได้รับชำระหนี้ตามที่การบังคับกับหลักประกันได้หากไม่คุ้มหนี้ก็ไม่สามารถเรียกส่วนที่ขาดได้อีก หากมีเงินคงเหลือจากการชำระหนี้ก็ต้องส่งคืนแก่ลูกหนี้ มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนี้³⁸⁶

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6457/2539 หนี้กู้ยืมที่มีสัญญาจำนองเป็นประกันขาดอายุความ 10 ปี ตามมาตรา 193/30 แล้ว แต่กรณีต้องด้วยมาตรา 193/27 และมาตรา 745 จำเลยซึ่งเป็นผู้รับจำนองจะบังคับจำนองแม้หนี้ที่ประกันนั้นขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระในการจำนองเกินกว่า 5 ปี ไม่ได้ โจทก์ซึ่งเป็น ผู้กู้และผู้จำนองจึงคงต้องรับผิดชอบในต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันฟ้องย้อนขึ้นไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1871/2550 โจทก์เป็นเจ้าหนี้นี้ผู้รับจำนองมีสิทธิร้องขอต่อศาลชั้นต้นซึ่งออกหมายบังคับคดีให้เอาเงินที่ได้มาชำระหนี้ตนก่อนเจ้าหนี้อื่นๆ ได้โดยไม่ต้องคำนึงว่ามีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่นยึดทรัพย์จำนองไว้แล้วหรือไม่ เพราะการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงบุริมสิทธิของผู้รับจำนองซึ่งอาจร้องขอให้บังคับคดีเหนือทรัพย์สินนั้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

แพ่งมาตรา 287 และการไม่บังคับคดีภายในกำหนดสิบปีตามมาตรา 271 ก็ไม่เป็นเหตุให้หนี้จำนองระงับ ลูกหนี้ยังคงต้องรับผิดชอบตามทรัพย์ที่จำนอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2474/2552 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1754 วรรคสาม อยู่ใต้บังคับมาตรา 193/27 เป็นผลให้เจ้าหนี้นี้จำนองยังมีสิทธิฟ้องบังคับชำระหนี้ แม้ว่า

³⁸⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

³⁸⁶ ปัญญา ถนอมรอด “รวมคำบรรยาย ยืม คำประกัน จำนำ จำนอง” การบรรยายครั้งที่ 13 22/8/54 น.135 ,137 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

สิทธิเรียกร้องส่วนที่เป็นประธานจะขาดอายุความแล้ว แต่ต้องเป็นกรณีที่เจ้าหนี้จำนองฟ้องบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนอง อันเป็นการบังคับตามทรัพย์สินสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้น

การบังคับของเจ้าหนี้มีประกันในกฎหมายล้มละลายก็เช่นเดียวกัน แม้หนี้ประธานขาดอายุความเจ้าหนี้มีประกันก็ยังคงบังคับจากหลักประกัน ได้เพียงเท่าที่สามารถบังคับได้จากหลักประกันนั้น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7732/2552 ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 22 แต่คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่กระทบสิทธิของผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันในการที่จะบังคับชำระหนี้แก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 110 วรรคสาม การที่ผู้ร้องมิได้ดำเนินการบังคับคดีจนล่วงเลยเวลาที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 271 กำหนดไว้ ผู้ร้องย่อมหมดสิทธิในการบังคับคดีในมูลหนี้ตามคำพิพากษาอันเป็นหนี้ประธาน แต่ผู้ร้องก็ยังมีสิทธิจะได้รับชำระหนี้ในฐานะผู้รับจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 745 ในหนี้จำนองพร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระเป็นเวลา 5 ปี ผู้ร้องจึงมีสิทธิขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการยึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่ผู้ร้องได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 95³⁸⁷

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1679/2551 เจ้าหนี้ซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันในทรัพย์สินจำนองของลูกหนี้ ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใต้เงื่อนไขว่าเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองแล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนขาดอยู่ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 96 (3) แม้หนี้ที่ประกันนั้นขาดอายุความแล้ว เจ้าหนี้ยังคงมีทรัพย์สินสิทธิบังคับชำระหนี้จากราคาทรัพย์สินจำนองของลูกหนี้ภายในวงเงินที่จำนอง แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยย้อนหลังนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดเกินกว่าห้าปีไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/27 ประกอบมาตรา 745³⁸⁸

5.2 สิทธิของระยะเวลาในการคำนวณจำนวนหนี้

การคำนวณจำนวนหนี้ในการขอใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 วางหลักไว้ในมาตรา 100 ดอกเบี้ย หรือเงินค่าป่วยการอื่นแทนดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น ไม่ให้ถือว่าเป็นหนี้ที่ขอรับชำระได้ เป็นบทบังคับของกฎหมายพิเศษมิให้เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้เหมือนคดีแพ่งสามัญ เป็นข้อต่อสู้ที่ลูกหนี้จะยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้

³⁸⁷ วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์. (2556). “กฎหมายล้มละลายพิสดาร” ฉบับปรับปรุงใหม่ปี 2556 น.216.

³⁸⁸ เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). “กฎหมายล้มละลาย” กรุงเทพฯ พัลลิตซ์ซิ่ง พิมพ์ครั้งที่ 11 (มีนาคม).

แต่เฉพาะในคดีล้มละลายเท่านั้น³⁸⁹ แต่มาตรานี้ใช้เฉพาะกรณีที่มีการขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 91,94 และ 96 ไม่รวมถึงการขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 บทบัญญัตินี้ห้ามมิให้เจ้าหนี้ขอรับชำระดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หากได้หมายความว่าหนี้ดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ระงับแล้วไม่ ผู้ค้าประกัน ผู้จ้างที่มีใช้ลูกหนี้ผู้ล้มละลาย หากอาจจะยกมาตรานี้ขึ้นต่อสู้ให้ตนพ้นความรับผิดชอบ³⁹⁰ แต่ถ้าเป็นเรื่องผู้รับจ้างขอรับเอาบุริมสิทธิในทรัพย์จ้างไม่เกินหนี้จ้างเท่านั้น หากขายได้ไม่ถึงหนี้จ้างก็ให้ตกเป็นพับแก่ผู้รับจ้าง ต้องคิดดอกเบี้ยให้ผู้รับจ้างจนถึงวันขายทอดตลาด³⁹¹

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 725/2495 เมื่อจำเลยต้องคำพิพากษาให้ล้มละลายเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกผู้รับจ้างที่ดินของจำเลยไปชี้แจงเกี่ยวกับการรับจ้าง ผู้รับจ้างแถลงขอรับคืนเงินและดอกเบี้ยตามสัญญาจ้างเท่านั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงให้โจทก์นำยึดที่ดินแปลงนี้ขายทอดตลาด โดยกำหนดราคาขั้นต่ำเท่าต้นทุน และดอกเบี้ยถึงวันขายทอดตลาด การขายได้เงินท่วมต้นทุนและดอกเบี้ย เช่นนี้จะยกมาตรา 100 มาปรับมิได้ เพราะมิใช่เป็นเรื่องที่ผู้รับจ้างขอรับชำระหนี้ หากเป็นเรื่องที่ผู้รับจ้างขอเอาบุริมสิทธิที่รับจ้างไว้ไม่เกินหนี้ที่รับจ้าง ถ้าขายได้ไม่ถึงราคาทรัพย์จ้าง ก็ตกเป็นพับแก่ผู้รับจ้างไป ฉะนั้นต้องคิดดอกเบี้ยให้ผู้รับจ้างถึงวัน

ขายทอดตลาด³⁹²

5.3 สิทธิเกี่ยวความรับผิดชอบบังคับหลักประกันแล้วไม่มีการขาย

ในคดีล้มละลายเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ได้โดยไม่ต้องมีหมายบังคับคดีอย่างในคดีแพ่ง เมื่อลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และแจ้งคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์มายังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ให้ถือว่าคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์คือหมายของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจที่จะเข้าไปยึดเอกสารตลอดจนทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของผู้อื่นอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย³⁹³

³⁸⁹ เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). “กฎหมายล้มละลาย” พิมพ์ครั้งที่ 11 มีนาคม 2556 กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 11 น. 200.

³⁹⁰ เพิ่งอ้าง.

³⁹¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 725/2495.

³⁹² สมชัย วิชาอุตมากร. (2553). “พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลาง และวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2483 ฉบับสมบูรณ์” น. 100 พลสยาม พรินดี (ประเทศไทย).

³⁹³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 19.

การยึดทรัพย์ในคดีผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ตลอดจนจนถึงค่าธรรมเนียมเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ หรือเจ้าหนี้ที่นำยึดนั้นเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายแล้วค่อยมาหักในภายหลังเมื่อทรัพย์นั้นขายได้ ค่าธรรมเนียมในการยึดทรัพย์นั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 179(4) ค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินให้คิดในอัตราร้อยละสามของเงินสุทธิที่รวบรวมได้ สำหรับทรัพย์สินที่ไม่มีการขายหรือจำหน่ายให้คิดในอัตราร้อยละสองของราคาทรัพย์สินนั้น ถ้ามีการประนอมหนี้ให้คิดค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละสามของจำนวนเงินที่ประนอมหนี้ ทั้งนี้แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า ในวรรคท้ายระบุว่า ค่าธรรมเนียมนอกจากนี้ ให้คิดอัตราเดียวกับค่าธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

หากยึดทรัพย์นั้น ไม่มีการขายก็ต้องมีการเสียดำเนินกรรมกรณีก่อนการยึด ผู้ที่ต้องรับผิดชอบค่าธรรมเนียมรวมถึงค่าใช้จ่ายกรณียึดแล้วไม่มีการขายก็ต้องมาคว่ำสาเหตุที่ถอนยึดนั้นใครเป็นผู้ก่อ ลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

การยึดทรัพย์แล้วไม่มีการขายเกิดได้หลายกรณีเช่น ศาลฎีกามีคำพิพากษายกฟ้อง, เจ้าหนี้ถอนคำขอรับชำระหนี้ไปหมดทุกราย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะรายงานศาลยกเลิกการล้มละลาย หากมีทรัพย์สินในคดีล้มละลายก็ต้องถอนการยึดทรัพย์นั้นออกไป และต้องมีผู้รับผิดชอบเสียดำเนินกรรมกรณีก่อนยึดแล้วไม่มีการขาย แต่เชื่อว่าผู้ที่เป็นผู้นำยึดจะต้องเป็นคนเสียดำเนินกรรมกรณียึดแล้วไม่มีการขายเสมอไป ขึ้นอยู่กับว่าสาเหตุที่ไม่มีการขายเกิดจากความผิดของใคร ผู้นั้นก็ต้องรับผิดชอบในส่วนนี้ กฎหมายมองถึงความเป็นธรรมด้วย โดยมากหากลูกหนี้ประสงค์ที่จะชำระหนี้ เพื่อให้หลักประกันไม่ถูกการบังคับคดี เจ้าหนี้ก็จะให้ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบเพราะมิเช่นนั้นแล้วก็จะไม่ถอนคำขอรับชำระหนี้หรือถอนการยึดตลอดถึงถอนการบังคับคดีให้ มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาศึกษาค้างนี้³⁹⁴

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2194/2550 ศาลชั้นต้นอนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในฐานะเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 96 (3) เจ้าหนี้ได้ดำเนินการให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดหลักประกันแล้ว ระหว่างประกาศขายทอดตลาด ศาลฎีกาพิพากษาแก้ไขยกฟ้องลูกหนี้ ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หมดอำนาจขายทรัพย์หลักประกันนั้น และมีใช้ความผิดของเจ้าหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าหนี้ นำค่าธรรมเนียมรวบรวมทรัพย์สินที่ไม่มีการขายหรือจำหน่ายตามมาตรา 179 (3) มาชำระต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ วินิจฉัยทำนองเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6085/2548 เนื่องจากคดีถึงที่สุดโดยศาล

³⁹⁴ สมชัย ธิมาอุตมากร. (2553). “พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลาง และวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2483 ฉบับสมบูรณ์” น. 433,562-564 พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย).

อุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ดำเนินการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เอง โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายมาตรา 22 เป็นการอายัดเงินฝากของลูกหนี้ เงินตามคำพิพากษตามยอม ค่าขึ้นศาลในคดีแพ่ง โดยไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้เข้าไม่เกี่ยวข้องในการร้องขอให้ยึดอายัด หรือชี้ช่องให้รับเงินแต่ประการใด การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ใช้อำนาจบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นการใช้ดุลยพินิจดำเนินการอายัดและรับเงินของลูกหนี้เอง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงไม่มีอำนาจที่จะออกคำสั่งให้โจทก์ต้องนำค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินที่ไม่มีการขายหรือจำหน่ายชำระต่อผู้คัดค้านได้ และได้มีความเห็นของท่านอาจารย์สมชัย ฑิตมาอุตมากร ไว้ในหนังสือของท่านเกี่ยวกับประเด็นนี้ไว้ว่า การที่โจทก์ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมยึดแล้วไม่มีการขายในลักษณะเช่นนี้เนื่องจากไม่ใช่ความผิดของโจทก์ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีใครรับผิดชอบ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งเงินดังกล่าวคืนไปให้แก่ผู้ที่ส่งเงินมานั้น ในท้ายที่สุดเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะหักเอาจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ก็อาจมีปัญหามาสู่ศาลอีกได้ ผู้เขียนเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งในประเด็นนี้แต่ยังไม่เคยได้เห็นปัญหามาสู่ศาลเนื่องจากโดยมากลูกหนี้ก็จะยินยอมเพื่อให้อจบๆ เรื่องไป หรือที่ทำงานมาโดยตรงในคดีแพ่งกรณีอายัดเงินแล้วต่อมอลูกหนี้กับโจทก์ตกลงกันได้ขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีถอนการอายัดเจ้าพนักงานก็คิดค่าธรรมเนียมจากลูกหนี้เช่นกันจากเงินที่อายัดนั้น ซึ่งความจริงแล้วผู้เขียนเห็นว่าน่าจะไม่ต้องจ่ายแต่เจ้าพนักงานบังคับคดีก็ค้านว่าไม่ได้เทียบได้กับกรณียึดแล้วไม่มีการขายต้องเสียค่าธรรมเนียม ลูกหนี้ยินยอมเรื่องก็ยุติลง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3904/2547 เกี่ยวกับประเด็นค่าธรรมเนียมถอนการยึดแล้วไม่มีการขายในอัตรา ร้อยละ 3.5 ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 197 (3) (เดิม) ว่าคิดจากยอดใดระหว่างราคาทรัพย์สินที่นำยึด จำนวนหนี้ที่ต้องรับผิดชอบ อาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 161 วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 14 ค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินที่ไม่มีการขายหรือจำหน่ายควรอยู่ในขอบเขตไม่เกินยอดหนี้ที่โจทก์ฟ้องเท่านั้น

หากเป็นกรณีการยึดของเจ้าหนี้ที่ขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 แล้วไม่มีการขายผลก็จะมิลักษณะเช่นเดียวกันต้องดูสาเหตุที่ยึดแล้วไม่มีการขายผู้ใดกระทำ หากไม่ใช่ความผิดของเจ้าหนี้ที่ยึดก็จะมาเรียกให้รับผิดชอบค่าธรรมเนียมไม่ได้ ดังกรณีที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อหลักการปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในสำนวนเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ตามคำสั่งกรมบังคับคดีในกรณีศึกษาข้อ 4.3 ประเด็นที่ 2.1

5.4 ลิขสิทธิ์ตั้งเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 เป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์

เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คือผู้ที่หน้าที่ระวางประโยชน์ของเจ้าหนี้ช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สิน รับผิดชอบค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย และค่าใช้จ่ายในคดีล้มละลาย³⁹⁵

หากเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ขัดขึ้นละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 150 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วยความเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหนี้คนอื่นเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้ตามมาตรา 156

เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คือผู้ที่ได้เริ่มฟ้องคดีให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายจนกระทั่งศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และสู่กระบวนการชั้นยื่นขอรับชำระหนี้ในชั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ความเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์นี้ก็คงมีอยู่ต่อมา และมีหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทุกราย หากไม่กระทำหรือขัดขึ้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะมีคำสั่งตั้งเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนใหม่ ซึ่งผู้ที่จะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้คือเจ้าหนี้ที่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้ในคดีนั้น จะเป็นเจ้าหนี้อื่นที่ไม่ได้เข้ามาในคดีหรือไม่มีส่วนได้เสียในคดีไม่ได้

การเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์มีเพียงหน้าที่ตามกฎหมายแต่ไม่ได้มีสิทธิเหนือหรือดีไปกว่าเจ้าหนี้รายอื่นเลย เพราะถ้ามีสิทธิเหนือกว่าเจ้าหนี้อื่นก็จะเป็นการขัดต่อกฎหมายล้มละลาย การที่ไม่มีเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่ว่าด้วยสาเหตุใดเช่นในคดีมีเจ้าหนี้รายเดียวคือเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์แล้วไม่ทำหน้าที่, มีการถอนคำขอออกไปหมดไม่มีเจ้าหนี้เหลือ หรือเจ้าหนี้อื่นไม่ยินยอมเจ้าเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ กระบวนการทางกฎหมายล้มละลายก็จะดำเนินต่อไปไม่ได้ จะส่งผลตามกฎหมายตามมาก็คือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะรายงานศาลให้ยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา 135 (1)

เจ้าหนี้มีประกันซึ่งใช้สิทธิตามมาตรา 95 เป็นผู้ไม่มีส่วนได้เสียในคดีล้มละลาย การจะแต่งตั้งเจ้าหนี้มีประกันซึ่งใช้สิทธิตามมาตรา 95 เป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์แทนเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดิม จึงไม่มีประโยชน์แก่คดีล้มละลาย คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3283/2532 การที่จะให้เจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ซึ่งมีได้ขอรับชำระหนี้เข้าเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์แทนเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดิมซึ่งไม่ยอมรับหน้าทีนั้น ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าหนี้มีประกัน เพราะเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิเฉพาะเหนือทรัพย์สินอันลูกหนี้ให้ไว้เป็นหลักประกันเท่านั้นหาอาจบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอย่างอื่นของลูกหนี้ได้ไม่ ทั้งยังจะเป็นผลร้ายแก่ลูกหนี้ทั้งหมดโอกาสในการที่จะหลุดพ้นจากสภาพที่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย³⁹⁶

³⁹⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 155.

³⁹⁶ สมชัย ฑิตมาตุตมากร. (2553). พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลาย และวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2542 ฉบับสมบูรณ์ พร้อมแนวคำพิพากษาของศาลฎีการายมาตรา และข้อสังเกต พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย): น.95-96.

6. ความระงับแห่งสิทธิในหลักประกัน

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 97 บัญญัติว่า ถ้าเจ้าหนี้มีประกันขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้นั้นต้องคืนทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นเป็นอันระงับ เว้นแต่เจ้าหนี้นั้นจะแสดงต่อศาลได้ว่าการละเว้นนั้นเกิดโดยพลั้งเผลอ ในกรณีเช่นนี้ ศาลอาจอนุญาตให้แก้ไขข้อความในรายการแห่งคำขอรับชำระหนี้ โดยกำหนดให้คืนส่วนแบ่งหรือกำหนดอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรได้

การที่เจ้าหนี้มีประกัน ไม่แจ้งว่าตนเป็นเจ้าหนี้มีประกัน เท่ากับเป็นการปกปิดหลอกลวงเอาประโยชน์ 2 ต่อ คือยึดหลักประกันไว้ชั้นหนึ่งแล้วขอรับส่วนเฉลี่ยเป็นเจ้าหนี้ธรรมดา อีกต่อหนึ่ง เจ้าหนี้ผู้กระทำเช่นนี้กฎหมายจึงลงโทษให้ขาดสิทธิที่เป็นหลักประกัน(กลายเป็นเจ้าหนี้ธรรมดา)³⁹⁷ สิทธิเหนือทรัพย์สินหลักประกัน เป็นอันระงับ³⁹⁸

การขอรับชำระหนี้จึงต้องมีความระมัดระวังพอสมควรเพราะหากขอรับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้มีประกันก็ต้องอยู่ในเงื่อนไขมาตรา 96 ความพลั้งเผลอที่ไม่ได้แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันมีหลายสาเหตุด้วยกันเช่นบางครั้งคิดว่าหลักประกันได้ขายเสร็จสิ้นหมดแล้ว ไม่ตรวจสอบให้ดีก่อนว่าขายทุกแปลงหรือยัง หรืออยู่ระหว่างขายในคดีแพ่ง หรือขายไปแล้วแต่ยังไม่ได้ทำบัญชีรับ-จ่าย ไปยื่นคำขอรับชำระหนี้แบบเจ้าหนี้ไม่มีประกันแล้วมาพบภายหลังก็ต้องทำคำร้องขอแก้ไขในคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อีก หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ยอมก็มีการโต้แย้งคำสั่ง และยื่นเรื่องที่ศาลขอแก้ไขคำขอ เพราะผลของการผิดพลาดทำให้ไม่ได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกัน สิทธิเหนือทรัพย์สินเป็นอันระงับสิทธิการเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ก็หมดไปด้วย แท้จริงแล้วเจ้าหนี้มีประกันคงอยากที่จงใจปกปิด เพราะไม่มีเหตุผลใดที่เจ้าหนี้มีประกันจะทำให้สิทธิของตนระงับ อย่างไรก็ตามไม่ว่าเจ้าหนี้มีประกันจะไม่ได้รับชำระหนี้โดยสิ้นเชิงแต่ศาลสามารถสั่งในเชิงลงโทษได้ตามมาตรา 97 วรรคท้าย เช่นให้คืนส่วนแบ่งที่ได้รับชำระไปแล้วในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้ธรรมดา หรือให้ได้รับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้มีประกันแต่เพียงบางส่วนแห่งจำนวนหนี้ที่มีประกัน

การขอแก้ไขความเป็นเจ้าหนี้ตามมาตรา 97 นี้ไม่มีระยะเวลากำหนดไว้ เจ้าหนี้สามารถขอแก้ไขได้ไม่ว่าเวลาใดๆ แม้ถึงจะได้มีการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายแล้ว ศาลจะอนุญาตให้แก้ไขหรือไม่

³⁹⁷ สุธีร์ ศุภนิธย์. (2545). “หลักกฎหมายล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการ” พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 วิทยุชน: น.141.

³⁹⁸ Jurisprudence Group. (2540). “ล้มละลายพิสดาร ฉบับปรับปรุงใหม่” น.156.

นั้นขึ้นอยู่กับพฤติการณ์แห่งคดีเป็นรายๆ³⁹⁹ ต่างจากฎีกาที่ 3491/2528 ในการขอแก้ไขคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน สามารถทำได้แม้จำนวนคำขอรับชำระหนี้จะถึงที่สุดแล้ว トラバドที่ยังมิได้มีการแบ่งครั้งที่สุดตามมาตรา 131 ศาลย่อมมีอำนาจที่จะอนุญาตให้แก้ไขข้อความในรายการขอรับชำระหนี้ได้ กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายพิเศษมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองบรรดาเจ้าหนี้ให้ได้รับชำระหนี้ หรือส่วนแบ่งอย่างเป็นธรรม⁴⁰⁰

ต่างจากกรณีเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ สิทธิความเป็นเจ้าหนี้ไม่ได้รับความกระทบกระเทือนแต่อย่างใด ไม่ต้องกังวลในหลักประกันแต่อย่างใด ไม่ต้องถูกมองว่าปกปิดหลักประกัน สิทธิในหลักประกันไม่ถูกลดหายไปโดยเหตุที่ไม่สมควรจะเป็น

จากการศึกษาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้มาตรา 95 ยังมีช่องว่างของกฎหมายพอสมควร ทำให้การนำมาบังคับใช้ไม่สำเร็จผลได้ตามเป้าหมาย สมวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลาย ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จึงควรได้รับการแก้ไขโดยการปรับปรุงกฎหมายมาตรา 95 ให้ใช้ได้จริงตามยุคสมัย เนื่องจากมีความล้าสมัยและมีมาเวลายาวนาน ตั้งแต่มีการร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95 คงมีเนื้อหาดั้งเดิมไม่เคยมีการแก้ไขแต่อย่างใด

ได้มีบทความของนักวิชาการท่านหนึ่งเสนอแนวทางในการแก้กฎหมายล้มละลาย โดยปรับปรุงโครงสร้างทั้งฉบับ ในส่วนมาตรา 95 ท่านได้เสนอแก้ไขเป็น “เจ้าหนี้มีประกันยอมสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้และต้องยอมให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินตรวจดูทรัพย์สินนั้น ในกรณีผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเห็นว่าทรัพย์สินนั้นมีราคาเกินกว่าจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันนั้นมีราคาเกินกว่าจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันนั้น ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจไถ่ถอนหรือนำมาขายทอดตลาดเพื่อประโยชน์แก่การเพิ่มพูนกองทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ได้”⁴⁰¹

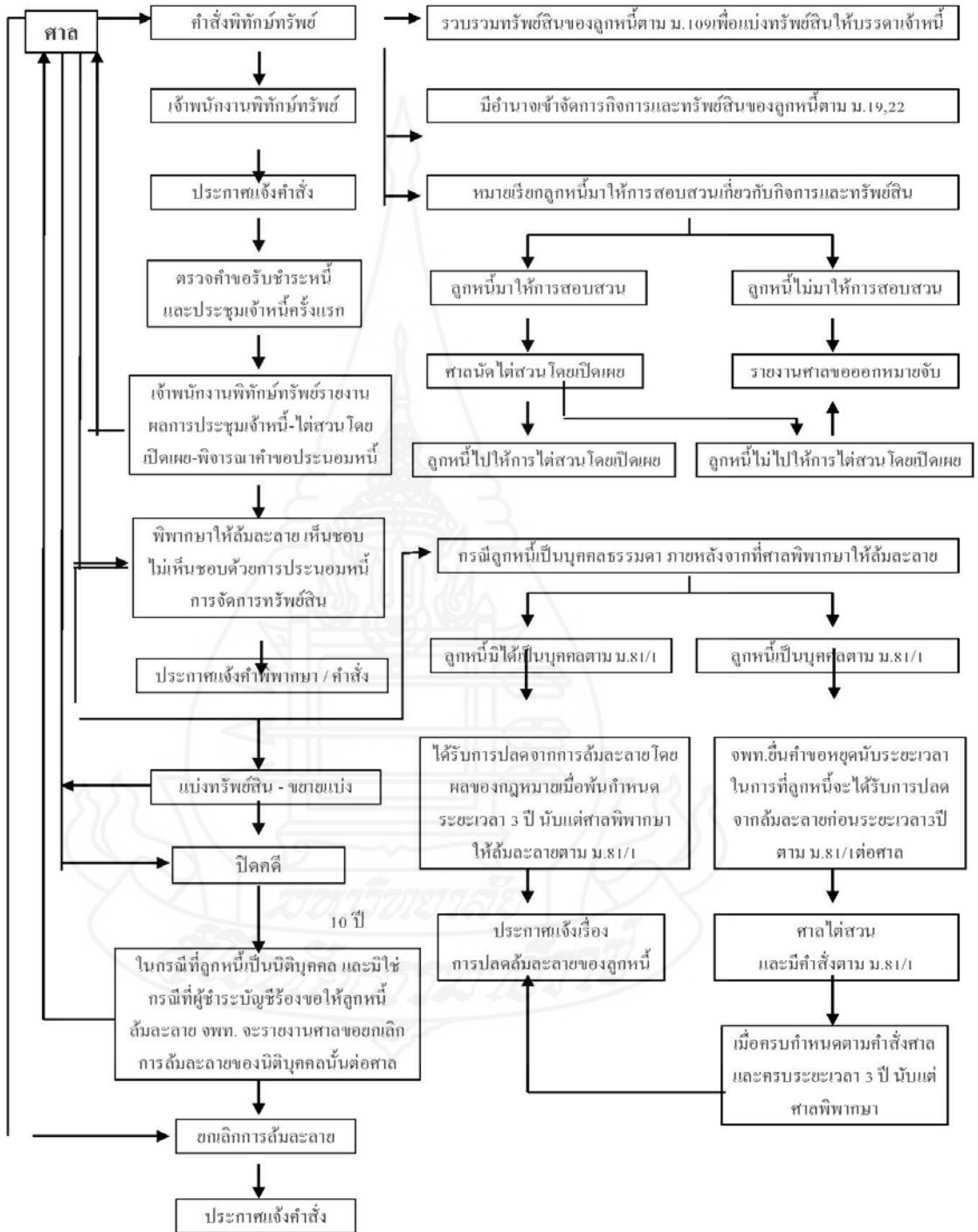
ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรนำกฎหมายมาตรา 95 มาปรับปรุงเพิ่มเติมหลักการปฏิบัติให้ชัดเจน เงื่อนไขการใช้มาตรา 95 ขอบเขตระยะเวลา เพื่อเกิดความจงใจให้เจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้เข้ามายื่นขอรับชำระหนี้ เข้ามาในคดีล้มละลายอันจะเกิดประโยชน์ในการรวบรวมทรัพย์สินของหลักประกัน มากกว่าปล่อยให้เจ้าหนี้มีประกันใช้สิทธิตามอำเภอใจ เพียงเพราะตนได้รับความคุ้มครองตามหลักแห่งบูรณสิทธิ

³⁹⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1097/2536.

⁴⁰⁰ ธรรมนูญ กุลพิโมกษ์ “ล้มละลาย” 15 มิถุนายน 2549 พิมพ์อักษร น.164.

⁴⁰¹ พิศนัฐ อัสววัฒนาวร. (2553). การแก้ไขกฎหมายล้มละลาย โดยปรับปรุงโครงสร้างทั้งฉบับ (ตอนที่ 2) วารสาร กระบวนการยุติธรรม เล่มที่ 2 ปีที่ 3 (เมษายน – มิถุนายน).

7. แผนผังการดำเนินงานกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย

ที่มา : กรมบังคับคดี

บทที่ 5

วิเคราะห์ปัญหาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา 95

1. สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย

กฎหมายล้มละลายเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้โดยการยื่นขอรับชำระหนี้เพียงช่องทางเดียวเท่านั้น เจ้าหนี้ ณ ที่นี้หมายถึงเจ้าหนี้ทั้งหลายทุกรายที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์มีหนี้ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระแล้วหรือไม่ หากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้เมื่อต่อมาภายหลังลูกหนี้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายจะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวง เจ้าหนี้ที่ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ก็ไม่สามารถที่จะมาเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้อีก

มีเพียงเจ้าหนี้ประเภทเดียวแม้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ ก็สามารถบังคับชำระหนี้ได้เราเรียกเจ้าหนี้ประเภทนี้ว่า “เจ้าหนี้มีประกัน” กฎหมายให้ทางเลือกแก่เจ้าหนี้ประเภทนี้ว่าจะยื่นขอรับชำระหนี้หรือไม่ก็ได้ หากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ก็ไม่ทำให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันเสื่อมเสียไปแต่อย่างใด เพียงแต่จะได้รับการชำระหนี้จากการบังคับกับหลักประกัน หากได้รับชำระหนี้จากหลักประกันแล้วไม่พอชำระหนี้จะมาเรียกร้องในส่วนที่ขาดอีกไม่ได้

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ปรากฏอยู่ในมาตรา 95 และ มาตรา 96 โดยเจ้าหนี้มีประกันสามารถเลือกใช้ได้เพียงช่องทางใดช่องทางหนึ่งเท่านั้น หากเจ้าหนี้ยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 ต้องภายในเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ เจ้าหนี้มีประกันก็จะเข้าสู่กระบวนการจัดการคดีล้มละลายตามขั้นตอน

1.1 สิทธิเจ้าหนี้มีประกันของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส

กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส ให้ความสำคัญคุ้มครองเจ้าหนี้มีประกัน มีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้จากหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ เจ้าหนี้มีประกันจะเข้ามาในคดีล้มละลายหรือไม่ก็ได้ หากจะเข้ามาในคดีล้มละลายต้องอยู่ในเงื่อนไขเกี่ยวกับหลักประกันคือ สิทธิในการได้รับชำระหนี้จากหลักประกันก่อนเจ้าหนี้อื่น, สิทธิได้รับชำระหนี้จากบังคับหลักประกันและยังมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในส่วนที่ขาดจากกองทรัพย์สินลูกหนี้

กฎหมายล้มละลายประเทศอังกฤษ เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย จนศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย คำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายจะส่งผลกระทบต่อลูกหนี้ในการจัดการ

ทรัพย์สิน อำนาจในการจัดการทรัพย์สินจะตกไปเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และส่งผลต่อ เจ้าหนี้ทั้งหลายในการจัดการทรัพย์สิน เจ้าหนี้ทั้งหลายไม่สามารถฟ้องลูกหนี้อันเกี่ยวกับหนี้ที่ต้อง ยื่นขอรับชำระหนี้ได้ สิทธิในการฟ้องคดีทางแพ่งต้องเปลี่ยนมาเป็นสิทธิในการพิสูจน์หนี้ในคดี ล้มละลาย (Proof of debt) อีกทั้งเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้อง ต่อศาลขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ชะลอการโฆษณาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ แต่ต้องมี เหตุผลเพียงพอในการที่ขอชะลอการโฆษณาคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

ในส่วนของกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มีคำพิพากษาให้ ลูกหนี้ล้มละลาย แต่จะเป็นคำสั่งให้ลูกหนี้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ผลของคำสั่งให้ลูกหนี้ชำระ กิจการและทรัพย์สิน (Order for Relief) ในระหว่างนี้เจ้าหนี้มีประกันไม่สามารถบังคับหลักประกันได้ เนื่องจากถือว่าลูกหนี้อยู่ในสภาวะการพักชำระหนี้ (Automatic stay) หากเจ้าหนี้มีประกันไม่เข้ามา พิสูจน์หนี้ก็ไม่เสียสิทธิในหลักประกัน เพียงแต่ในระหว่างที่ลูกหนี้อยู่ระหว่างชำระกิจการและ ทรัพย์สินในคดีล้มละลาย กฎหมายห้ามเจ้าหนี้ทั้งหลายฟ้องลูกหนี้ จนกว่าลูกหนี้จะชำระกิจการและ ทรัพย์สินเสร็จสิ้นในคดีล้มละลาย หรือจนกว่าได้รับการปลดหนี้ หากเจ้าหนี้มีประกันต้องการที่จะ บังคับกับหลักประกันของลูกหนี้ต้องขออนุญาตศาล เช่นเก็บหลักประกันไว้ก็ไม่มีประโยชน์ต่อ กองทรัพย์สินของลูกหนี้

ในส่วนของประเทศฝรั่งเศส เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการของคดีล้มละลาย จนศาลมี คำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือให้ลูกหนี้ล้มละลาย การดำเนินคดีเกี่ยวกับการบังคับชำระหนี้ของลูกหนี้ จะถูกระงับ เท่ากับว่าเจ้าหนี้มีประกันจะบังคับหลักประกันไม่ได้ จนกว่าจะสิ้นสุดเวลาที่ศาล กำหนดไว้

จะเห็นว่าทั้งประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการ ของคดีล้มละลายแล้ว สิทธิของเจ้าหนี้เกี่ยวกับหลักประกันคือหากต้องการบังคับหลักประกัน โดยเร็วก็ต้องเข้าสู่คดีล้มละลาย เพราะลูกหนี้ได้รับการคุ้มครองที่จะไม่ถูกดำเนินคดีในระหว่างอยู่ ในกระบวนการของคดีล้มละลาย จนกว่าลูกหนี้ได้รับการปลดล้มละลาย หรือรอให้พ้นช่วงเวลา ที่ห้ามบังคับหลักประกัน

การที่ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลายของประเทศไทยก็จะเหมือนของประเทศ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส ที่จะฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่งไม่ได้ แต่จากการที่มีมาตรา 95 สิทธิ ของเจ้าหนี้มีประกันที่ได้รับการคุ้มครองหากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 และเจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ไม่ดำเนินการบังคับหลักประกันให้ ก็สามารถไปฟ้องบังคับคดีทางแพ่งได้โดยฟ้องเจ้า พนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นจำเลย ทำให้เป็นทางเลือกของเจ้าหนี้มีประกันที่นำไปสู่การบังคับคดีที่ ล่าช้า เนื่องจากช่องทางของกฎหมายที่เปิดช่องให้ทำได้ หากกฎหมายชัดเจนอย่างต่างประเทศ

ข้างต้นที่ระบุว่าในระหว่างที่ลูกหนี้อยู่ในกระบวนการล้มละลายเจ้าหนี้มีประกันจะบังคับคดีทางแพ่งไม่ได้ หากประสงค์จะได้รับชำระหนี้ต้องเข้ามาในคดีล้มละลาย ก็จะทำให้เจ้าหนี้มีประกันเร่งรีบเข้ามาในคดีล้มละลาย เพราะมิเช่นนั้นจะได้รับชำระหนี้เนิ่นนานหากรอให้กระบวนการล้มละลายสิ้นสุด จะเกิดผลดีต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ การจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และส่งผลต่อการปิดคดีที่ปิดคดีได้จริง เนื่องจากไม่มีทรัพย์สินที่จะต้องจัดการอีก

ประเด็นปัญหาของกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยที่ได้มีการให้สิทธิหากเจ้าหนี้มีประกันไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ แต่ใช้สิทธิตามมาตรา 95 (ซึ่งในกฎหมายล้มละลายของอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส ไม่ได้ให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในลักษณะเช่นนี้ไว้) กระบวนการจัดการเหมือนกับการยื่นขอรับชำระหนี้หรือไม่ เราสามารถหาคำตอบได้ดังนี้ กฎหมายล้มละลายมาตรา 95 บัญญัติว่า “เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น”

ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ

(1) เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ เป็นการยืนยันสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน

(2) โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ เป็นการยืนยันว่าเจ้าหนี้มีประกันไม่ต้องขอรับชำระหนี้

(3) แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น คำว่า “ตรวจดูทรัพย์สินนั้น” มีความหมายเพียงใด นำหลักประกันมาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้วต้องจัดการกับหลักประกันหรือไม่ในมาตรา 95 ไม่ได้ระบุวิธีการจัดการไว้แต่อย่างใด แต่เนื่องจากตามมาตรา 22 เมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้วเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียวในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

ดังนั้นเมื่อเจ้าหนี้มีประกันมาให้เจ้าพนักงานตรวจดูทรัพย์สินตามมาตรา 95 นี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะดำเนินการกับหลักประกันให้ แต่เนื่องจากคดีล้มละลายเพิ่มขึ้นจำนวนมากทำให้การที่เจ้าหนี้มีประกันเข้ามาตามมาตรา 95 และประสงค์จะให้ดำเนินการบังคับหลักประกัน กลับกลายเป็นช่องทางของเจ้าหนี้มีประกันเนื่องจากผลประโยชน์จากหลักประกันเกิดแก่เจ้าหนี้มีประกันรายเดียว

อย่างไรก็ตามเจ้าหนี้มีประกันที่เลือกใช้ช่องทางมาตรา 95 เพื่อนำหลักประกันมาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการในคดีล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะปฏิเสธไม่จัดการโดยเด็ดขาดยอมไม่ได้ เมื่อเจ้าหนี้มีประกันเลือกใช้ช่องทางนี้ที่จะบังคับเอาแต่ทรัพย์หลักประกัน

โดยขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขาดตลาดทรัพย์หลักประกันมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้มีประกัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเกี่ยวให้เจ้าหนี้มีประกันไปฟ้องเป็นคดีแพ่งหาได้ไม่⁴⁰²

การที่กฎหมายเขียนไว้เช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาการตีความ และการปฏิบัติ จึงต้องมีการวางแผนปฏิบัติเป็นคำสั่งของกรมบังคับคดีเกี่ยวกับมาตรา 95 หลายฉบับด้วยกัน ในช่วงแรกเป็นไปในลักษณะที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องบังคับหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้มีประกันตาม มาตรา 95 จากที่กล่าวไว้ตอนต้นว่าเนื่องจากคดีล้มละลายมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น เจ้าหนี้มีประกันก็ควร ใช้สิทธิโดยคำนึงถึงเจ้าหนี้รายอื่นด้วย

ต่อมาเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีการปฏิเสธเกี่ยวกับการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ตาม มาตรา 95 จนมีการโต้แย้งขึ้นสู่ศาล และมีแนวคำพิพากษาฎีกาในเวลาต่อมาเกี่ยวกับมาตรา 95 ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8443/2547 พระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเท่านั้น มิได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ต้องดำเนินการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้มีประกันเสมอไป จึงกลายเป็นบรรทัดฐานนำมาปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับมาตรา 95 และกรมบังคับ คดีก็ได้นำมาในการออกเป็นคำสั่งในการปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับมาตรา 95 ในเวลาต่อมา

2. สิทธิในการบังคับหลักประกันของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95

หากไม่นำหลักประกันมาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินอันเป็น หลักประกัน เจ้าหนี้มีประกันยังคงมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันหรือไม่ คำตอบก็คือมี เช่นนั้นแล้วมาตรา 95 นี้กฎหมายมีจุดประสงค์ให้ดำเนินการเช่นไร

สิทธิในการจัดการทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลายในกรณีที่ยื่นแสดง สิทธิตามมาตรา 95 เจ้าหนี้มีประกันที่เข้ามาตามมาตรา 95 จุดประสงค์หลักก็เพื่อให้เจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์จัดการกับหลักประกันเพื่อนำมาชำระหนี้ และเป็นหลักประกันที่ยังไม่ได้มีการจัดการ บังคับคดี พระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สิน อันเป็นหลักประกันเท่านั้น มิได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการยึดและขาย ทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้มีประกัน

⁴⁰² เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). “กฎหมายล้มละลาย” กรุงเทพฯ: พับลิชซิ่ง จำกัด (มีนาคม): น. 215.

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดการกับหลักประกันของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 ที่ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูหรือไม่ นั้น ยึดหลักว่าการจัดการกับหลักประกันของเจ้าหนี้ที่ขึ้นตามมาตรา 95 มีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือไม่ โดยพิจารณาจากราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันต้องมีราคามากกว่าจำนวนหนี้ ราคาทรัพย์สินส่วนที่เกินหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันจะเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันแบ่งแก่เจ้าหนี้อื่นในคดีล้มละลายได้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะดำเนินการจัดการกับหลักประกัน แต่หากราคาทรัพย์สินหลักประกันน้อยกว่าจำนวนหนี้ (ท่วมหนี้) ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย มีเพียงเจ้าหนี้มีประกันที่ใช้สิทธิตามมาตรา 95 รายเดียวได้รับประโยชน์เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่ต้องดำเนินการกับหลักประกันที่เจ้าหนี้มีประกันมาให้ตรวจดูตามมาตรา 95

อย่างที่ได้อธิบายมาตลอดที่ทำการศึกษาประเด็นนี้ ว่ามาตรา 95 ไม่ได้ระบุขั้นตอนการปฏิบัติ หลักการใช้ เป็นเพียงเพื่อรองรับสิทธิเจ้าหนี้มีประกันเท่านั้น แต่ในการนำมาใช้ไม่ได้มีเพียงที่กฎหมายรองรับ หลักการปฏิบัติของมาตรา 95 จึงเกิดขึ้นมาอยู่ตลอดจากคำพิพากษาศาลฎีกาบ้าง จากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงบ้าง จนในช่วงปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป หลักการปฏิบัติตามมาตรา 95 เริ่มนิ่งในแนวทางดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6519/2550 การตรวจดูทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 95 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะกระทำด้วยการสอบสวนหรือขอมติที่ประชุมเจ้าหนี้ก็ได้

คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 32/2554 เรื่องการปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 วางแนวปฏิบัติดังนี้ “ในกรณีเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องตามมาตรา 95 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันและหนี้ที่มีประกัน หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าการดำเนินการบังคับเอากับทรัพย์สินหลักประกันจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งงดดำเนินการ หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าการดำเนินการกับทรัพย์สินหลักประกันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายให้นำเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติต่อไปว่าจะดำเนินการกับทรัพย์สินหลักประกันหรือไม่ ”

ดังนั้นแนวปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับมาตรา 95 ในปัจจุบัน คือตรวจดูทรัพย์สินหลักประกันนั้นว่ามีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือไม่ ถ้าไม่มีก็สามารถงดดำเนินการได้เลย หากมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ก็นำเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อลงมติ ที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติเช่นไรก็ถือตามนั้น โดยยึดเสียงข้างมาก ในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ดำเนินการ เจ้าหนี้มีประกันต้องบังคับกับหลักประกันนั้นต่อไปของ

ช่องทางกฎหมายนั้นก็คือการฟ้องคดีแพ่ง เนื่องจากการบังคับคดีในคดีล้มละลาย ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ในการบังคับคดีทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน⁴⁰³

การที่เจ้าหนี้มีประกันเข้ามาในคดีล้มละลายโดยอาศัยมาตรา 95 สาเหตุเนื่องจากยื่นขอรับชำระหนี้ไม่ทันภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 91 และประสงค์จะบังคับกับหลักประกันโดยเร็ว มีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ที่สำคัญประหยัดค่าใช้จ่าย เนื่องจากการใช้สิทธิตามมาตรา 95 กฎหมายไม่ได้มีการกำหนดค่าธรรมเนียม หากไปตั้งสิทธิฟ้องคดีแพ่งต้องมีขั้นตอนที่ยุ่งยากกว่า ต้องบรรยายฟ้องอย่างชัดเจนสาเหตุที่มาฟ้องลูกหนี้ซึ่งศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว และต้องฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นจำเลย ที่สำคัญหากคดีมีทุนทรัพย์มากกว่าสามแสนบาทต้องเสียค่าขึ้นศาลร้อยละสอง หากคดีมีทุนทรัพย์ฟ้องสูงยอมทำให้เจ้าหนี้มีภาระค่าใช้จ่ายที่สูง และต้องผ่านการพิจารณาคดีจนพิพากษา มีหมายบังคับคดี จึงจะมีการยึดทรัพย์หลักประกันขายทอดตลาดได้ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับการนำมาสู่คดีล้มละลายจะเห็นว่ามีขั้นตอนที่ง่ายกว่า ส่วนระยะเวลาจะเห็นว่าเกิดความล่าช้าไม่ว่าจะทางแพ่งหรือคดีล้มละลาย อันมาจากความไม่ชัดเจนและช่องว่างของกฎหมาย ย่อมเกิดผลเสียมากกว่าข้อดีโดยเฉพาะตัวลูกหนี้

ในขณะที่ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา มีช่องทางการใช้สิทธิของเจ้าหนี้เพียงช่องทางเดียวคือการยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย คือสละหลักประกันและขอรับชำระหนี้แบบเจ้าหนี้ไม่มีประกัน หรือบังคับหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้ส่วนที่ขาดไปในลักษณะเดียวกับกฎหมายล้มละลายมาตรา 96 ของประเทศไทย ส่วนของประเทศฝรั่งเศสคือการยื่นขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดขอรับชำระหนี้จากหลักประกันตามลำดับแห่งสิทธิในการได้รับชำระหนี้ ทั้งประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสไม่มีการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างมาตรา 95 ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 อย่างประเทศไทย

⁴⁰³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 110 วรรคสาม.

3. ระยะเวลาในการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95

ระยะเวลาในการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 ไม่ได้มีระยะเวลาที่กำหนดไว้ เจ้าหนี้มีประกันจึงสามารถยื่นขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 นี้ได้ตลอด ผลทำให้เจ้าหนี้มีประกันขาดความกระตือรือร้นในการบังคับหลักประกัน

3.1 การไม่มีระยะเวลาการใช้สิทธิตามมาตรา 95 กระทบต่อสิ่งใดบ้าง

3.1.1 ราคาหลักประกันที่ลดค่าเสื่อมราคาลง หลักประกันย่อมมีหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นที่ดิน, ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง, หุ่น, เครื่องจักร เป็นต้น ส่วนใหญ่มองว่าหลักประกันจะมีราคาที่จะเพิ่มขึ้น หากเป็นทรัพย์สินประเภทที่ดินแน่นอนเป็นเช่นนั้น แต่หากที่ดินนั้นมีสิ่งปลูกสร้างด้วยสิ่งปลูกสร้างไม่ได้มีราคาเพิ่มตามที่ดินด้วยหากปลูกสร้างนานก็มีการเสื่อมค่าเสื่อมราคา และหากลูกหนี้ไม่ได้ดูแลบำรุงรักษาทรัพย์สินเนื่องจากเห็นว่าเจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้และปล่อยทิ้งร้างไป สภาพทรัพย์สินก็จะทรุดโทรม ราคาส่งปลูกสร้างก็ลดลง หรือในกรณีเครื่องจักรก็เช่นเดียวกัน หากไม่มีการบำรุงรักษาเครื่องจักรก็จะเสื่อมเสียไปเรื่อยๆ และต้องมีค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมมากขึ้นเพื่อให้ใช้ได้ดั้งเดิม การปล่อยให้มีการบังคับหลักประกันได้ตามอำเภอใจของเจ้าหนี้มีประกันเช่นนี้ย่อมไม่เกิดประโยชน์ในการรวบรวมทรัพย์สินเข้าสู่คดีล้มละลาย เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทุกราย และลูกหนี้ที่ต้องได้รับการสะสางหนี้ที่รวดเร็วเพื่อให้เขาได้พ้นตัว และกลับไปเริ่มต้นใหม่ได้

3.1.2 การบังคับหลักประกันของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่สิ้นสุด

การที่มาตรา 95 ไม่มีระยะเวลาที่เจ้าหนี้มีประกันจะเข้ามาให้เจ้าพนักงานตรวจดูทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน จึงทำให้เจ้าหนี้มีประกันเข้ามาได้ตามอำเภอใจส่วนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดการกับหลักประกันหรือไม่ก็เป็นไปตามหลักการที่ได้กล่าวไว้

การบังคับหลักประกันตามมาตรา 95 โดยไม่สิ้นสุดนี้ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองคดีล้มละลายแต่อย่างใดเนื่องจากกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้ที่มีที่สิ้นสุดตามเหตุของกฎหมายเช่น การปิดคดี, การยกเลิกการล้มละลาย, การปลดคดีล้มละลาย ซึ่งทุกกระบวนการมีระยะเวลาของการสิ้นสุด การที่เจ้าหนี้มีประกันใช้ช่องทางมาตรา 95 ได้โดยไม่มีระยะเวลาจำกัด ทำให้กระบวนการของกฎหมายเกิดการสะดุดและเกิดผลเสียต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยเฉพาะการปิดคดี เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าคดีล้มละลายเรื่องใดไม่มีทรัพย์สินที่จะแบ่งแก่เจ้าหนี้แล้ว ก็จะรายงานศาลขอปิดคดี (ครั้งที่สอง) การปิดคดีแสดงให้เห็นว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้จัดการทรัพย์สินเสร็จสิ้นแล้ว ยกเว้นจะมีทรัพย์สินเกิดขึ้นมาใหม่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอศาลเปิดคดีเพื่อจัดการทรัพย์สินที่เกิดขึ้นมาใหม่

เมื่อไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งให้แก่เจ้าหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์สิน (ครั้งที่สุด) แล้ว ต่อแต่นั้นมาภายในกำหนดสิบปี เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายได้อีก และไม่มีเจ้าหนี้อื่นมาขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายอีก ก็เป็นเหตุให้ลูกหนี้ได้รับการยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา 135 (4)

ในช่วงระยะเวลานี้ก่อนจะครบสิบปีนับแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มีการแบ่งทรัพย์สิน (ครั้งที่สุด) มีเจ้าหนี้อื่นมีประกันขอให้จัดการทรัพย์สินโดยขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องจัดการทรัพย์สินก็ต้องขอเปิดคดีขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้อื่นมีประกันโดยเฉพาะ อีกทั้งทำให้ลูกหนี้ไม่ได้รับการยกเลิกการล้มละลายตามกฎหมายเนื่องจากมีทรัพย์สิน การที่ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายก็ต้องมีเหตุขยายออกด้วยเหตุเพียงเพราะมีทรัพย์สินของเจ้าหนี้อื่นมีประกัน

การปลดล้มละลายทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงที่อาจขอรับชำระหนี้ได้ แต่การปลดล้มละลายของลูกหนี้ก็ไม่ได้กระทบสิทธิของเจ้าหนี้อื่นมีประกันแต่อย่างใด

การที่กฎหมายไม่มีการกำหนดการใช้สิทธิของเจ้าหนี้อื่นมีประกันเช่นนี้ ทำให้เกิดช่องว่างของระยะเวลาและเงื่อนไขต่อเจ้าหนี้อื่นมีประกัน

3.1.3 ดอกเบี้ยที่ต้องแบกรับตลอดเวลาที่ทรัพย์หลักประกันยังไม่ได้ถูกบังคับออก

ขายทอดตลาด

การคำนวณจำนวนหนี้ในการขอใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 วางหลักไว้ในมาตรา 100 ดอกเบี้ย หรือเงินค่าป่วยการอื่นแทนดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น ไม่ให้ถือว่าเป็นหนี้ที่ขอรับชำระได้ มาตรานี้ใช้เฉพาะกรณีที่มีการขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 91, 94 และ 96 ไม่รวมถึงการขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 บทบัญญัตินี้ห้ามมิให้เจ้าหนี้ขอรับชำระดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

เจ้าหนี้อื่นมีประกันที่ขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 จึงสามารถคิดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ทรัพย์หลักประกันขายทอดตลาด ทำให้ลูกหนี้ต้องแบกรับดอกเบี้ยเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นยิ่งทรัพย์หลักประกันขายทอดตลาดนานเท่าไร ดอกเบี้ยก็เพิ่มมากขึ้น กลับกันหากดอกเบี้ยหยุดคิดถึงวันที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ภาระนี้ก็จะคงที่ แม้ทรัพย์หลักประกันจะถูกนำขายทอดตลาดเป็นเวลานานก็ไม่กระทบภาระหนี้ หากทรัพย์หลักประกันขายได้ราคาสูงในการนำมาหักชำระหนี้ที่คงที่ลูกหนี้กลับมีโอกาสที่จะได้รับการปลดหนี้ที่มากกว่า และส่งผลให้เจ้าหนี้อื่นมีประกันในคดีได้รับชำระหนี้ด้วย เช่นนั้นแล้วการบังคับหลักประกันที่ล่าช้าในกรณีของมาตรา 95 จะส่งผลต่อภาระหนี้

ของลูกหนี้ที่เพิ่มขึ้น จึงควรทำให้ช่องทางของมาตรา 95 ในการบังคับหลักประกันใช้ได้จริง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อย่างน้อยก็ช่วยลูกหนี้ในเรื่องดอกเบี้ยที่ไม่ต้องมีเพิ่มขึ้น ให้ยุติในคดีล้มละลายได้

3.2 ระยะเวลาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้อันมีประกันประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส

ระยะเวลาการขอพิสูจน์หนี้ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา กฎหมายไม่ได้แบ่งประเภทเจ้าหนี้ไว้ เจ้าหนี้ทุกรายที่ประสงค์จะได้รับชำระหนี้ต้องยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์กำหนดไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนอย่างของประเทศไทย โดยเจ้าหนี้มีโอกาสยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ได้จนกว่าจะมีการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินครั้งสุดท้าย

การยื่นขอรับชำระหนี้ เจ้าหนี้สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้จัดการทรัพย์ได้มีหนังสือแจ้ง ระยะเวลายื่นขอรับชำระหนี้ของประเทศอังกฤษ จึงไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์ที่ต้องดำเนินการแจ้งให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ แต่ต้องกำหนดเวลาให้มีการยื่นขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาสี่เดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

หากไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดระยะเวลาที่ได้แจ้งในครั้งแรก หรือครั้งอื่นๆ โดยหลักถือว่าเจ้าหนี้หมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ แต่กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ ผู้จัดการทรัพย์จะมีหนังสือแจ้งเจ้าหนี้ที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้เข้ามายื่นคำขอพิสูจน์หนี้ครั้งสุดท้ายก่อนจะมีการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สิน

ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกา เจ้าหนี้ที่ประสงค์จะได้รับชำระหนี้สามารถยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ นับแต่ที่เจ้าหนี้ที่ศาลได้แจ้งให้เจ้าหนี้ทั้งหลายทราบเกี่ยวกับคำสั่งให้ชำระกิจการ และทรัพย์สินภายใน 90 วันนับแต่วันที่มีการประกาศแจ้ง หรือภายในระยะเวลา 90 วันนับแต่ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก หรือก่อนจะมีการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย แต่ในส่วนของเจ้าหนี้อันมีประกันยังมีโอกาสอีกสิบวันนับแต่ผู้จัดการทรัพย์สินทำรายงานแจ้งแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย ให้โอกาสเจ้าหนี้พิสูจน์หนี้ได้อีกในระยะเวลาสุดท้ายเรียกว่า The last date for proving หากไม่ยื่นจะถูกตัดสิทธิและทำให้หนี้ระงับ

ในส่วนของประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทุกประเภทในระยะเวลาเดียวกันคือ 2 เดือนนับแต่ประกาศโฆษณาคำสั่ง เว้นแต่จะแสดงให้เห็นว่าการที่ยื่นขอรับชำระหนี้ไม่ทันเพราะเหตุสุดวิสัย หรือมิใช่เพราะความผิดของลูกหนี้ เจ้าหนี้ที่ไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ก็จะหมดสิทธิที่จะได้รับการจัดสรรการชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เว้นแต่เป็นเจ้าหนี้อันมีประกันยังคงมีสิทธิบังคับหลักประกันในการชำระหนี้ต่อไป

4. การบังคับหลักประกัน และสิทธิการได้รับเงินจากการขายหลักประกัน

การบังคับหลักประกัน ในคดีล้มละลายจะเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ว่าเจ้าหนี้มีประกันจะใช้สิทธิโดยช่องทางมาตรา 96 หรือมาตรา 95 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้ยึดและขายทอดตลาด โดยต้องรายงานศาลและขออนุญาตศาล และจะขายได้เมื่อมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว

การที่มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพียงผู้เดียวทำหน้าที่ กับจำนวนคดีล้มละลายที่มีจำนวนมาก ทำให้การบังคับหลักประกันล่าช้า หลักประกันนำออกขายทอดตลาดช้า ก็ย่อมส่งผลต่อการกองทรัพย์สินของลูกหนี้ และการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้

ในขณะที่กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ในการบังคับหลักประกัน ให้สิทธิไถ่ถอนหลักประกันคืน โดยผู้จัดการทรัพย์ ตามราคาที่เจ้าหนี้มีประกันกำหนดไว้ในคำขอพิสูจน์หนี้ เพื่อนำหลักประกันเข้าสู่กองทรัพย์สินแบ่งแก่เจ้าหนี้อื่นต่อไป โดยต้องแจ้งให้เจ้าหนี้มีประกันทราบ หากเจ้าหนี้มีประกันมีการขอแก้ไขราคาและได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ผู้จัดการทรัพย์ต้องไถ่ถอนตามราคาที่กำหนดขึ้นใหม่

การไถ่ถอนหลักประกันโดยเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องให้ผู้จัดการทรัพย์ใช้สิทธิไถ่ถอน เป็นสิทธิของผู้จัดการทรัพย์ที่จะไถ่ถอนตามคำร้องของเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่ กรณีนี้จะเทียบเคียงได้กับมาตรา 95 ของประเทศไทย แต่ข้อดีของประเทศไทยคือแม้ผู้จัดการทรัพย์ไม่ไถ่ถอนทรัพย์หลักประกันก็เข้ามาในกระบวนการล้มละลายแล้วไม่ได้หลุดไป หากเป็นมาตรา 95 ของกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ดำเนินการกับหลักประกันเจ้าหนี้มีประกันก็ต้องไปดำเนินการเองตามช่องทางของกฎหมายที่มีสิทธิต่อไปนั่นก็คือต้องไปดำเนินการทางคดีแพ่ง

การนำทรัพย์หลักประกันออกขายทอดตลาดโดยเจ้าหนี้มีประกัน โดยได้รับความยินยอมจากศาลแล้ว รายได้จากการขายหลักประกันให้ถือว่าเป็นราคาที่เจ้าหนี้มีประกันยื่นไว้ในคำขอพิสูจน์หนี้

การนำทรัพย์หลักประกันออกขายทอดตลาดโดยผู้จัดการทรัพย์ เมื่อผู้จัดการทรัพย์เห็นว่าราคาที่กำหนดไม่สมควรหรือไม่พอใจราคาที่เจ้าหนี้มีประกันกำหนดไว้ โดยต้องได้รับความยินยอมจากศาลก่อนเช่นกัน

เพื่อให้การดำเนินการในคดีล้มละลายเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้วกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยจึงกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่จากเอกชนเข้ามาทำให้กระบวนการของคดีล้มละลายขับเคลื่อนไปอย่างรวดเร็วเรียกว่าผู้จัดการทรัพย์ที่ได้การ

รับรองจากสมาคมวิชาชีพตามกฎหมาย แต่งตั้งโดยที่ประชุมเจ้าหน้าที่ ผู้จัดการทรัพย์สินที่มาดำเนินการ ต้องมีการวางหลักประกันในการทำหน้าที่ด้วย นอกจากนี้ยังมีผู้จัดการพิเศษ เกิดขึ้นในกรณีที่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ร้องขอต่อศาลเพื่อต้องการผู้ชำนาญการ

จึงเห็นได้ว่าการที่กระบวนการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เมื่อล้มละลายของประเทศ อังกฤษ มีเจ้าหน้าที่มาร่วมกันไม่เพียงแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพียงผู้เดียว จึงทำให้คดีล้มละลาย ดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็ว ลูกหนี้สามารถได้รับการสะสางหนี้ที่รวดเร็ว เจ้าหน้าที่ทุกรายเข้าสู่คดี ล้มละลายได้ทั่วถึง ทำให้ลูกหนี้ได้รับการจัดการปลดหนี้ที่รวดเร็ว และจบไปในคดีล้มละลาย กลับไปดำรงชีวิตใหม่ได้

กลับกันของประเทศไทยโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่มีประกันที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ แต่ยังคง ประสงค์ใช้สิทธิบังคับหลักประกัน การจัดการทรัพย์สินที่ไม่แน่นอนว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะ ดำเนินการให้หรือไม่ ระยะเวลาการใช้สิทธิที่ไม่ได้ถูกกำหนดไว้ ความไม่ชัดเจนทำให้การรวบรวม ทรัพย์สินหลักประกันล่าช้า ลูกหนี้ได้รับการปลดหนี้ที่ล่าช้า เจ้าหน้าที่อื่นเสียโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้

ประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาใช้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเอกชนมาดูแลในการ ขายทรัพย์สิน ขณะประเทศไทยใช้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพียงผู้เดียว และเจ้าพนักงานบังคับคดีแพ่ง

ผู้เขียนจึงเห็นว่าสำหรับประเทศไทยในการบังคับหลักประกันควรมีเจ้าพนักงานอื่นที่ ไม่ใช่เฉพาะเจ้าพนักงานบังคับคดี หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบังคับ หลักประกันอย่างเช่นของประเทศอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้เนื่องจากในประเทศไทยมีจำนวน คดีมากแต่มีเจ้าหน้าที่ดูแลในการบังคับคดีไม่พอเพียง และขาดความคล่องตัวเนื่องจากยังยึดติดใน ระบบ การมีเจ้าหน้าที่บังคับหลักประกันที่ไม่ใช่หน่วยงานรัฐขึ้นมา จะทำให้การบังคับหลักประกัน มีความรวดเร็วขึ้น การติดตามหลักประกันมาชำระหนี้ได้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ที่รวดเร็ว ลูกหนี้ก็ได้รับการสะสางหนี้ที่รวดเร็ว

4.1 การคิดดอกเบี้ย

ประเทศไทยตามที่กล่าวแล้วข้างต้น ในการยื่นขอรับชำระหนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่มี ประกันหรือไม่มีประกันมีสิทธิคิดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ แต่หากเป็นการใช้ สิทธิตามมาตรา 95 เจ้าหน้าที่มีสิทธิคิดได้ถึงวันที่ทรัพย์นั้นถูกนำขายทอดตลาด

ประเทศอังกฤษให้เจ้าหน้าที่ขอพิสูจน์หนี้ คิดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษา ให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหน้าที่มีประกันคิดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ทำการขายทรัพย์สินหลักประกัน

ในส่วนของสหรัฐอเมริกาคิดดอกเบี้ยจะหยุดเดินเมื่อเจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้า มาในคดี ประหนึ่งเหมือนการฟ้องคดีให้คิดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ใช้สิทธิ ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่มีประกันจะมี ระยะเวลาของการยื่นคำขอรับชำระหนี้ และหากยื่นมาภายหลังแม้คิดดอกเบี้ยถึงวันยื่นก็ได้รับชำระ

หนี้เพียงเท่าที่กองทรัพย์สินมีอยู่ในขณะนั้น ส่วนเจ้าหนี้นี้มีประกันการคดดอกเบี้ยให้สิทธิคิดถึงวันที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้เช่นเดียวกัน แต่การได้รับชำระหนี้คงมีอยู่เต็มจำนวนของหลักประกันนั้น

ประเทศฝรั่งเศสดอกเบี้ยของเจ้าหนี้จะคุดหยุดลง ตั้งแต่ที่ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย เจ้าหนี้จึงสามารถคดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ลูกหนี้ล้มละลาย

5. ผลของมาตรา 95

ดังนั้นการที่พระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 2483 มาตรา 95 วางแนวทางเกี่ยวกับสิทธิของเจ้าหนี้นี้มีประกันที่ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ ยังคงได้รับการคุ้มครองในการบังคับกับหลักประกันนั้นในฐานะเจ้าหนี้นี้มีประกันเพียงแต่ต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เป็นเพียงการรับรองสิทธิของเจ้าหนี้นี้มีประกัน แต่ไม่มีหลักการที่ชัดเจนในการปฏิบัติกับหลักประกันว่าให้ตรวจดูแล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องทำอะไร ในเมื่อกฎหมายให้สิทธิเจ้าหนี้นี้มีประกันเลือกใช้ช่องทางได้สองช่องทางเมื่อลูกหนี้ล้มละลายคือยื่นขอรับชำระหนี้ หรือยื่นแสดงความเป็นเจ้าหนี้นี้มีประกันตามมาตรา 95 ในกรณียื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 เจ้าหนี้นี้มีประกันได้รับการจัดการทรัพย์สินอย่างแน่นอนเพราะกฎหมายให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องทำ แต่หากแสดงสิทธิตามมาตรา 95 ไม่มีส่วนใดของกฎหมายที่บอกให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องจัดการกับทรัพย์สินหลักประกัน เช่นนั้นแล้วจะมีประโยชน์เช่นไรในการบังคับใช้ หากเป็นเพียงเพื่อรองรับสิทธิเจ้าหนี้นี้มีประกัน

เนื่องจากกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95 ไม่เคยได้มีการแก้ไขและหดยกประเด็นมาวิเคราะห์ว่ามีปัญหาในการใช้หรือไม่ จึงทำให้มาตรา 95 นี้ไม่มีการปรับให้ตรงกับความเป็นจริงในการบังคับใช้ ประกอบกับในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง กฎหมายก็ต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมด้วยจึงจะทำให้กฎหมายนั้นเดินทางต่อไปได้และเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด มิเช่นนั้นก็เป็นเพียงลายลักษณ์อักษรที่มีแต่ความหมายเพียงอย่างเดียว

เกี่ยวกับโอกาสที่ลูกหนี้จะถูกดำเนินคดีใหม่ ประเด็นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า หากลูกหนี้ได้รับการปลดล้มละลายไปแล้ว เจ้าหนี้ที่ยังไม่ได้บังคับกับหลักประกันไปดำเนินการฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง และภายหลังบังคับหลักประกันหักชำระหนี้ ปรากฏว่าลูกหนี้ยังมีหนี้ค้างชำระอีกไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท เจ้าหนี้สามารถนำมูลหนี้มาฟ้องให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายอีกได้เนื่องจากการปลดล้มละลายทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงที่อาจยื่นขอรับชำระหนี้ แต่เจ้าหนี้นี้มีประกันตามมาตรา 95 ไม่ได้ตกอยู่ในความหมายนี้ เพราะมาตรา 95 ไม่ใช่กรณีการยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 แต่เป็นการขอใช้สิทธิบังคับกับหลักประกัน

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ผู้ในแวดวงด้านกฎหมายกฎหมายหลายท่าน ได้ให้ความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นนี้

อีกทั้งหลังจากที่กฎหมายล้มละลายได้มีการแก้ไขการยื่นขอรับชำระหนี้ ในกรณีที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทันภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 91 วรรคหนึ่ง ให้เจ้าหนี้มีคำขอ โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลว่าเจ้าหนี้ประสงค์จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ และแสดงถึงเหตุสุดวิสัยที่ตนไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลา โดยให้มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้เฉพาะทรัพย์สินที่มีอยู่ภายหลังการแบ่งทรัพย์สินก่อนที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้

ทำให้การยื่นขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน หรือไม่มีประกัน หากยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทันภายในระยะเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 91) หากมีเหตุสุดวิสัยก็สามารถยื่นต่อศาลแสดงความประสงค์ขอรับชำระหนี้ได้ โดยเฉพาะเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้แต่ประสงค์จะจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายจะเลือกใช้ช่องทางใดระหว่างมาตรา 91/1 กับมาตรา 95 คำตอบคือมาตรา 91/1 โดยแน่แท้ เช่นนั้นแล้วมาตรา 95 จะถูกหยิบยกมาใช้หรือไม่ หรือบัญญัติไว้เพียงเพื่อเป็นการรองรับสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน หรือให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งก็คุ้มครองหลักความเป็นเจ้าหนี้มีประกันที่มีบุริมสิทธิอยู่แล้ว

กฎหมายล้มละลายในมาตรา 95 นี้คงไม่ได้มีจุดประสงค์เพียงแค่นี้ผู้เขียนกล่าวไว้ข้างต้นอย่างแน่นอน กฎหมายล้มละลายมีจุดประสงค์ให้เกิดความรวดเร็ว ผู้เขียนจึงเห็นว่าเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายที่ต้องทำกฎหมายที่มีอยู่ให้เกิดการบังคับใช้ได้จริง มีประสิทธิภาพ และตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ

ผู้เขียนจึงเห็นว่ามาตรา 95 ควรมีมาตรการการใช้กฎหมายที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดประโยชน์โดยรวมไม่เฉพาะเจาะจงเจ้าหนี้มีประกัน แม้มาตรา 95 นี้เป็นบทบัญญัติที่รองรับหรือประกันสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันมิให้เสียไป ทำให้ไม่เห็นผลเสียจึงอาจทำให้เกิดการหลงลืมไปในการที่จะหยิบมาใช้ และประกอบความไม่ชัดเจนของตัวบทกฎหมาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมาทบทวนแก้ไขมาตรา 95 มองเห็นความสำคัญในการบังคับใช้ให้เกิดผลกับทุกฝ่ายได้ต่อไป

6. เปรียบเทียบ การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย ระหว่างของประเทศไทย กับประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบ การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย ระหว่างของ ประเทศไทย กับประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส

ประเทศไทย	ประเทศอังกฤษ	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส
เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เจ้าหนี้มีประกันสามารถเข้ามาในคดีล้มละลายได้ 2 วิธี	เมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายเจ้าหนี้มีประกันสามารถเข้ามาในคดีล้มละลาย	เมื่อศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน (เทียบได้กับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย) เจ้าหนี้ทั้งหลายที่ประสงค์	เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหนี้ทั้งหลายที่ประสงค์จะได้รับชำระหนี้ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ รวมถึงเจ้าหนี้ภายใน 2 เดือนนับแต่ประกาศคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือฟื้นฟู(นอก
1.ยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 ภายใต้งื่อนไขที่กฎหมายกำหนดคือ	มาในคดีล้มละลายได้เพียงช่องทางเดียวคือ ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์	ได้รับชำระหนี้ต้องมา ยื่นคำขอรับชำระหนี้ มิเช่นนั้น ในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เจ้าหนี้มีประกันไม่	ราชอาณาจักรขยายอีก 2 เดือน)
(1) ยินยอมสละทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน แล้วขอรับชำระหนี้เต็มจำนวน	ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์	สามารถบังคับกับหลักประกันได้	-กฎหมายบังคับให้ลูกหนี้ต้องยื่นบัญชีเจ้าหนี้ทั้งหลายต่อตัวแทนเจ้าหนี้
(2) บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน แล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่	Insolvency Rules 1986.r 6.117.	เจ้าหนี้มีประกันไม่	-เจ้าหนี้มีประกันจะบังคับสิทธิในหลักประกันได้
(3) ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดหลักประกัน แล้วขอรับชำระหนี้ส่วนที่ขาด	(1) เมื่อเจ้าหนี้มีประกันได้บังคับกับหลักประกัน โดยนำทรัพย์ออกขายทอดตลาดแล้ว ได้เงินไม่พอชำระหนี้เจ้าหนี้มี	สามารถบังคับกับหลักประกันได้ เนื่องจากลูกหนี้ติดสถานะพักชำระหนี้ (Automatic Stay) หากประสงค์จะบังคับกับหลักประกันต้องขออนุญาตต่อศาลและ	กำหนดไว้ในระหว่างที่ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายเจ้าหนี้มีประกันไม่สามารถจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ต้องขออนุญาตศาล ดังนั้นช่องทางในการจัดการ

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ประเทศไทย	ประเทศอังกฤษ	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส
(4) ตีราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน โดยต้องยื่นภายใน 2 เดือนนับแต่ที่ได้มีการประกาศคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินเด็ดขาด	ประกันขอพิสูจน์หนี้ในส่วนที่ขาดได้	แสดงเหตุผลความจำเป็นในการบังคับหลักประกัน	ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันของเจ้าหนี้นี้มีประกันในคดีล้มละลายมีเพียงช่องทางเดียว
2. ยื่นขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 โดยไม่มีระยะเวลาในการยื่นขอใช้สิทธิ	(2) เจ้าหนี้นี้มีประกันยินยอมสละทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายและขอพิสูจน์หนี้เต็มจำนวนอย่างเจ้าหนี้ไม่มีประกัน	-หากเจ้าหนี้นี้มีประกันไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้จะบังคับกับหลักประกันไม่ได้จนกว่าลูกหนี้จะพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย	ล้มละลายมีเพียงช่องทางเดียวคือการยื่นคำขอรับชำระหนี้มีเช่นนั้นเจ้าหนี้นี้มีประกันไม่สามารถจัดการกับหลักประกันได้จนกว่าศาลจะอนุญาตหรือลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย
-เจ้าหนี้นี้มีประกันสามารถเลือกใช้ได้เพียงช่องทางเดียวคือ	(3) ขอให้ผู้จัดการทรัพย์สินใช้สิทธิไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันคืนได้ เป็นสิทธิของผู้จัดการทรัพย์สินที่จะไถ่ถอน		
-หากเจ้าหนี้นี้มีประกันยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 มาภายในระยะเวลา 2 เดือนตามที่กฎหมายกำหนดไว้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินต้องดำเนินการจัดการกับทรัพย์สินหลักประกันนั้นตามที่เจ้าหนี้นี้มีประกันระบุมาในคำขอรับชำระหนี้	ร้องของเจ้าหนี้นี้ประกันหรือไม่ โดยผู้จัดการทรัพย์สินต้องพิจารณาว่าจะใช้สิทธิไถ่ถอนหลักประกันคืนตามคำร้องของ		
-หากยื่นขอใช้สิทธิตาม			

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ประเทศไทย	ประเทศอังกฤษ	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส
มาตรา 95 เจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์สามารถ ปฏิเสธไม่ดำเนินการ ตามคำขอได้ โดยให้ เจ้าหนี้มีประกัน ไปใช้ สิทธิตามกฎหมายโดย อาศัยช่องทางตาม กฎหมายอื่น นั่นก็คือใช้ สิทธิฟ้องบังคับคดีทาง แพ่งนั่นเอง	เจ้าหนี้มีประกัน หรือไม่ภายใน กำหนดระยะเวลา 30 วันนับแต่วันที่ ได้รับคำร้อง(เทียบ ได้กับกฎหมาย ล้มละลายมาตรา 96(4) ของประเทศ ไทย) -กรณีที่เจ้าหนี้มี ประกันไม่เข้ามา ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ ในคดีล้มละลาย ผู้จัดการทรัพย์มี สิทธิเสนอชื่อ หลักประกันของ เจ้าหนี้มีประกันเข้า มาในกองทรัพย์สิน ได้ (ใกล้เคียงกับ กฎหมายล้มละลาย ประเทศไทยตาม มาตรา 95 ในเรื่อง ของการให้สิทธิ เจ้าหนี้มีประกันไม่ ต้องยื่นคำขอรับ ชำระหนี้ แต่ต้อง		

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ประเทศไทย	ประเทศอังกฤษ	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส
	<p>ขอมให้เจ้า พนักงานพิทักษ์ ทรัพย์ตรวจดู ทรัพย์สินนั้น) - ระยะเวลาในการ ยื่นขอรับชำระหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์เป็นผู้กำหนด และแจ้งให้เจ้าหนี้ ทั้งหลายทราบ โดย ต้องกำหนดให้ไม่ ช้ากว่า 4 เดือนนับ จากวันที่ศาลมีคำ พิพากษาให้ลูกหนี้ ล้มละลาย ทรัพย์ - หากเจ้าหนี้มี ประกันไม่มียื่น ขอรับชำระหนี้ เจ้าหนี้มีประกันจะ ยังบังคับกับ หลักประกันไม่ได้ ต้องรอให้ลูกหนี้ ปลดจากการเป็น บุคคลล้มละลาย</p>		

7. วิเคราะห์บทสัมภาษณ์

“ปัญหาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95”

จากกรณีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ท่าน ผู้ทำการศึกษาขอวิเคราะห์โดยแยกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

7.1 มาตรา 95 มีประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายมากน้อยเพียงใด

กฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์ เพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันในความเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากหลักประกัน ก่อนเจ้าหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน จึงทำให้หากเจ้าหนี้มีประกันไม่ยื่นขอรับชำระหนี้สิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันก็มิได้เสียไปเจ้าหนี้มีประกันสามารถบังคับหลักประกันได้โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ ในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิมาตรา 95 เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับหลักประกัน

การที่มาตรา 95 ไม่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ทำให้กรมบังคับคดีออกคำสั่งเพื่อเป็นแนวทางให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติในคำสั่งที่ 32/2554 วางหลักกว่าทรัพย์หลักประกันไม่เป็นประโยชน์แก่กองทรัพย์สินในคดีล้มละลายให้งดดำเนินการกับหลักประกัน ถ้าเป็นประโยชน์ให้นำเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อลงมติโดยถือเสียงข้างมากจากเจ้าหนี้ที่มาประชุม ว่ามีมติจะจัดการกับหลักประกันตามคำขอของเจ้าหนี้หรือไม่

ภายหลังจากที่กรมบังคับคดีมีคำสั่งออกมาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เจ้าหนี้มีประกันที่จะมายื่นคำขอตามมาตรา 95 มีน้อยลง เนื่องจากเห็นว่าโอกาสที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดการหลักประกันที่ตนยื่นเข้ามามีน้อยมาก

จากการสัมภาษณ์เสียงข้างมากเห็นตรงกันว่ามาตรา 95 บัญญัติไว้ในลักษณะเป็นนามธรรมแต่ไม่สามารถหยิบยกมาใช้ในรูปธรรมได้จริง เป็นเพียงหลักกฎหมายที่แสดงหลักความเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิ อีกทั้งเป็นเพียงทางเลือกของเจ้าหนี้มีประกันเพียงเท่านั้น ประโยชน์ในแง่ของการจัดการทรัพย์สินได้ไม่ดีพอ ทำให้เจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ช่องทางมาตรา 96 ไม่เข้ามาในระบบของคดีล้มละลายเมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว กลับปล่อยปละละเลยในการบังคับหลักประกัน เพราะตนไม่เสียหายในการที่จะบังคับกับหลักประกัน แต่กลับกลายเป็นผลเสียแก่ลูกหนี้เพราะทรัพย์หลักประกันตัวทรัพย์สินที่เป็นบ้านอาคารย่อมมีค่าเสื่อมค่าน้อยทยอยลง หากเป็นเครื่องจักร ความเสื่อมโทรมก็เพิ่มขึ้น มิใช่ว่าการบังคับหลักประกันที่ล่าช้าลูกหนี้จะได้รับผลประโยชน์ในการที่ราคาที่ดินเพิ่มขึ้น เพราะการบังคับหลักประกันช้า ลูกหนี้ก็ต้องแบกรับดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น และเชื่อว่า จะคุ้มกับหลักประกันไม่

7.2 ประสิทธิภาพในการบังคับใช้มาตรา 95

เนื่องจากเป็นสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่จะเลือกใช้ช่องทางมาตรา 95 หรือไม่ และเป็นดุลยพินิจหรืออำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะจัดการกับหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้หรือไม่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถที่จะงดดำเนินการกับหลักประกันได้ หากเห็นว่าการจัดการทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกันที่ขอตามมาตรา 95 ไม่มีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย แต่หากเห็นว่าการจัดการทรัพย์สินมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายก็จะนำเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาลงมติอีกครั้งหนึ่ง หากที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติด้วยเสียงข้างมากไม่จัดการกับหลักประกันของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะงดดำเนินการกับหลักประกันของเจ้าหนี้ที่มาขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 แล้วแจ้งให้ไปใช้สิทธิตามช่องทางกฎหมายอื่นอีกต่อไป

การที่กฎหมายกำหนดไว้ในลักษณะเช่นนี้จะเห็นว่าเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ และโอกาสในการรวบรวมทรัพย์สินเข้ามาในคดีล้มละลาย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นประสิทธิภาพในการบังคับใช้มาตรา 95 สรุปได้ดังนี้

(1) การมีประสิทธิภาพจะเป็นในส่วนของการคุ้มครองการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิเท่านั้น

(2) ประสิทธิภาพในการบังคับใช้ยังไม่ดีพอ เพราะระบุเพียงให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สิน ไม่ได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องจัดการทรัพย์สิน เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะจัดการกับหลักประกันหรือไม่

(3) การไม่มีระยะเวลาในการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ทำให้เจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 ปล่อยปละละเลย

(4) ขาดรูปแบบการยื่น รายละเอียด หลักฐานที่ต้องใช้ประกอบคำขอ

ปัญหาดังกล่าวทำให้มาตรา 95 จึงเกิดปัญหาในการบังคับใช้ และเกิดความล่าช้าในการจัดการทรัพย์สิน การไม่มีระยะเวลาทำให้เจ้าหนี้มีประกันยื่นคำขอตามมาตรา 95 เมื่อไรก็ได้ อันเป็นการขัดวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายที่ต้องการให้การจัดการทรัพย์สินเป็นไปโดยรวดเร็ว

7.3 การที่มาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สินแต่ไม่ได้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สินท่านเห็นด้วยหรือไม่

ในคดีล้มละลายเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วอำนาจในการจัดการทรัพย์สินเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. มาตรา 22 เนื่องจากมาตรา 95

กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สิน หากเห็นว่ามิใช่ประโยชน์แก่กองทรัพย์สินในคดีล้มละลายให้เข้าที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อลงมติว่าจะจัดการกับหลักประกันหรือไม่ ถ้ามติเสียงข้างมากของเจ้าหนี้ที่มาประชุม จึงไม่แน่นอนว่าทรัพย์หลักประกันจะได้มีการรวบรวมเข้ามาในคดีล้มละลาย ต่างจากมาตรา 96 ที่หากเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามา ไม่ว่าหลักประกันนั้นจะมีประโยชน์แก่กองทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือไม่ก็ตามเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องจัดการกับหลักประกันนั้นโดยไม่มีข้อแม้หรือเงื่อนไขใดๆ เป็นไปตามหลักมาตรา 22 เช่นนั้นแล้ว การตรวจดูทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 95 มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไรหากไม่ใช่เพื่อการรวบรวมทรัพย์สินเข้ามาในคดีล้มละลาย การที่มาตรา 95 ไม่ได้กำหนดหลักในการใช้ทางด้านของเจ้าหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ชัดเจน ทำให้เหมือนบัญญัติไว้เพียงลอยๆ เท่านั้น

7.4 หากไม่มีมาตรา 95 สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันจะเสียไปหรือไม่

สิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย หากเกิดก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ย่อมได้รับความคุ้มครองในการยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 หรือใช้สิทธิตามมาตรา 95 แต่ถ้าไม่ได้ใช้สิทธิในทางใดเลยในคดีล้มละลายสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันก็ยังคงอยู่มิเสียไปแต่อย่างใด เท่ากับว่ามาตรา 95 มิได้ส่งผลต่อการบังคับหลักประกันแต่อย่างใด หากไม่ดำเนินการตามมาตรา 95 เจ้าหนี้มีประกันก็สามารถจะไปบังคับทางแพ่งได้ ในการฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นลูกหนี้ต่อไป

การมีมาตรา 95 จะทำให้การใช้สิทธิเป็นไปอย่างมีระบบ “ประกอบกับตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาว่าหลักเกณฑ์ว่า การขอรับชำระหนี้จะต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง ตามมาตรา 95 หรือ 96 จะใช้ทั้งสองทางไม่ได้ ดังนั้นหากไม่มีการรับรองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 อาจไม่แน่นอน สิทธิของเจ้าหนี้ดังกล่าวอาจสิ้นไป ซึ่งในบทบัญญัติเรื่องผลของการปลดล้มละลายก็ไม่ได้รับรองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้”

7.5 ควรมีระยะเวลาหรือไม่ เพราะเหตุใด

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น 2 แนวทางคือ ฝ่ายที่เห็นว่าไม่ควรมีการบอกระยะเวลา และฝ่ายที่เห็นว่าควรมีระยะเวลา

ฝ่ายที่เห็นว่าไม่ควรมีระยะเวลาเนื่องจากเห็นว่าหากเจ้าหนี้มีประกันไม่สามารถบังคับหลักประกันได้ก็สามารถใช้ช่องทางอื่นทางแพ่งบังคับหลักประกันได้อยู่แล้วสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันก็ยังคงอยู่ไม่กระทบแต่อย่างใด หรือเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้รับความเสียหายแต่ประการใด

ฝ่ายที่เห็นว่าควรมีระยะเวลาให้เหตุผลว่า เจ้าหนีมีประกัน ได้รับความคุ้มครองตามหลักแห่งบุริมสิทธิที่ได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนีสามัญ แต่เมื่อลูกหนี้ล้มละลายเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เข้ามาในกองทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนีทุกราย รวมทั้งทรัพย์สินที่มีหลักประกันด้วย มาตรา 95 เป็นการจัดการทรัพย์สินของเจ้าหนีมีประกัน หากไม่มีบทบังคับเจ้าหนีมีประกันก็จะนิ่งเฉย ไม่มาปรากฏตัวต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ การที่จะรู้ว่ามียุทธภัณฑ์อยู่หรือไม่เนิ่นช้า เพราะกฎหมายของประเทศไทยไม่ได้กำหนดให้เจ้าหนีมีประกันทุกรายมาแสดงตัว ถ้าไม่แสดงตัวจะเกิดผลในการบังคับหลักประกัน ทำให้เจ้าหนีมีประกันลอยตัว

การที่เจ้าหนีมีประกันปล่อยเวลาให้เนิ่นนานในการบังคับหลักประกันเกิดผลเสียแก่ลูกหนี้ในหลายด้านอาทิเช่นในเรื่องของดอกเบี้ยที่กฎหมายล้มละลายให้เจ้าหนีมีประกันคิดดอกเบี้ยได้ถึงวันขายทอดตลาด ไม่ตกอยู่ในบังคับของมาตรา 100 ที่คิดได้ถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

อีกทั้งฝ่ายที่เห็นว่าควรมีกรอบระยะเวลาได้เสนอระยะเวลาไว้ 2 ทางเลือกคือให้ใช้เวลาดียวกับมาตรา 96 และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าให้ใช้ระยะเวลา 10 ปี นับแต่แบ่งทรัพย์ครั้งสุดท้ายทำนองเดียวกับมาตรา 135(4) ในเรื่องการยกเลิกล้มละลาย

7.6 มาตรา 95 สมควรมีการแก้ไขหรือไม่อย่างไร

จากการสัมภาษณ์เสียงส่วนใหญ่เห็นว่ามาตรา 95 สมควรมีการแก้ไขในประเด็นหลักๆ คือ

(1) ควรระบุรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ รูปแบบการยื่นที่ชัดเจน เอกสารหลักฐานในการให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สินนั้น อันประกอบด้วย หลักฐานการเป็นหนี้ ที่มาแห่งหนี้ มูลหนี้ที่ชัดเจน หลักฐานแห่งหลักประกันที่แสดงความเป็นเจ้าหนีบุริมสิทธิ ราคาประเมินรูปภาพหลักประกัน แผนที่ ส่วนต่างระหว่างยอดหนี้กับหลักประกัน

(2) อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินหลักประกันที่เจ้าหนีมีประกัน ได้ยื่นเข้ามาตามมาตรา 95 ว่ามีแค่ไหนเพียงไร นอกจากตรวจสอบทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เช่น หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าทรัพย์สินหลักประกันที่เจ้าหนีมีประกันยื่นมานั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีประโยชน์แก่กองทรัพย์สิน ก็ให้แจ้งดำเนินกับหลักประกันนั้น และแจ้งเจ้าหนีมีประกันที่มาขอใช้สิทธิโดยด่วนเพื่อไปดำเนินการตามกฎหมายโดยช่องทางอื่นต่อไป หรือหากเห็นว่าทรัพย์สินนั้นมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นัดประชุมเจ้าหนีเพื่อลงมติในการจัดการกับทรัพย์สินหลักประกัน ให้ถือตามมติเสียงข้างมากของเจ้าหนีที่มาประชุมนั้นเป็นสำคัญ

(3) กำหนดระยะเวลาให้ชัดเจนในการที่เจ้าหนี้มีประกันจะเข้ามาดำเนินการกับหลักประกันตามมาตรา 95 โดยระบุระยะเวลาให้ชัดเจน และหากไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาผลจะเป็นเช่นไร เพราะถึงเช่นไรเจ้าหนี้มีประกันก็มีสิทธิในการบังคับหลักประกัน แต่การกำหนดระยะเวลาเปรียบเสมือนเป็นมาตรการบังคับเพื่อให้เจ้าหนี้มีประกันตระหนักถึงความสำคัญในการใช้สิทธิ มิใช่ปล่อยเวลานานจนปิดคดี และยกเลิกการล้มละลายเนื่องจากไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งให้แก่เจ้าหนี้แล้ว จนใกล้ครบ 10 ปี หรือล่วงเลยระยะเวลา 10 ปี แล้วปรากฏว่ามีเจ้าหนี้มีประกันมาขอบังคับหลักประกันโดยอาศัยช่องทางตามมาตรา 95 เป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้มีประกันรายเดียว และทำให้ลูกหนี้ได้รับการสะสางหนี้ที่ล่าช้า ไม่สามารถรวบรวมทรัพย์สินเข้ามาในคดีล้มละลายได้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย

ดังนั้นการกำหนดระยะเวลาจึงมีความสำคัญที่จะกำหนดไว้ในมาตรา 95 ส่วนจะกำหนดระยะเวลาไว้เพียงไรจึงจะเหมาะสม มีการเสนอช่วงเวลาสามช่วงเวลาด้วยกันคือ ใช้เวลาเดียวกับการยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 คือ 2 เดือน เพื่อให้เสมอภาคกัน, ใช้ระยะเวลา 3 ปี อันเป็นเวลาก่อนที่ลูกหนี้จะปลดจากล้มละลายเพื่อให้ลูกหนี้ได้รับการสะสางหนี้ภายในเวลาเดียวกัน หรือ ภายใน 10 ปี นับแต่แบ่งคดีครั้งสุดท้าย เพื่อเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา 135 (4)

8. การแสดงความเห็นหัวข้อ “ปัญหาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95”

ตารางที่ 5.2 การแสดงความเห็นหัวข้อ “ปัญหาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95”

ฝ่ายที่เห็นว่ามาตรา 95 ไม่ควรแก้ไข	ฝ่ายที่เห็นว่ามาตรา 95 ควรแก้ไข
มาตรา 95 มีการบังคับใช้มาตั้งแต่เริ่มแรกของการบังคับใช้พระราชบัญญัติล้มละลายพ.ศ. 2483 ผู้ร่างกฎหมาย ณ ขณะนั้นคงมีเหตุผลจึงได้บัญญัติไว้ เพื่อเป็นการรองรับสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันไว้เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายแพ่ง ในกรณีที่เจ้าหนี้มีประกันไม่ฟ้องคดี หรือ บังคับคดีภายในอายุความ เจ้าหนี้มีประกันก็ได้รับความคุ้มครองในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิ โดยสามารถบังคับกับหลักประกันได้	มาตรา 95 ใช้มาตั้งแต่ปี 2483 ไม่เคยได้มีการแก้ไขเป็นเวลากว่า 77 ปีแล้วประกอบกับยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลง บทบัญญัติของมาตรา 95 ที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสมกับปัจจุบันหลายประการด้วยกันคือ มาตรา 95 ไม่ได้เป็นบทบังคับให้เจ้าหนี้มีประกันต้องใช้สิทธิ มาตรา 95 ไม่ได้ระบุว่าถ้าเจ้าหนี้มีประกันไม่ใช้สิทธิจะเกิดผลเสียอย่างไร

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ฝ่ายที่เห็นว่ามาตรา 95 ไม่ควรแก้ไข	ฝ่ายที่เห็นว่ามาตรา 95 ควรแก้ไข
<p>มาตรา 95 เป็นการรองรับสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับหลักประกัน จึงไม่จำเป็นต้องแก้ไขแต่อย่างใด หากเจ้าหนี้ไม่สามารถใช้สิทธิตามมาตรา 95 ได้ เจ้าหนี้มีประกันก็ยังคงไปใช้สิทธิทางแพ่งในการบังคับคดีได้ต่อไป</p>	<p>มาตรา 95 ไม่มีระยะเวลาการใช้สิทธิการดำเนินการ</p>
<p>มาตรา 95 เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการที่จะจัดการทรัพย์สินตามที่เจ้าหนี้มีประกันขอมารหรือไม่ ไซ้ว่าจะต้องจัดการตามที่เจ้าหนี้มีประกันขอมารไม่ มิเช่นนั้นมาตรา 95 จะเป็นช่องทางของเจ้าหนี้มีประกันในการใช้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นเครื่องมือในการบังคับหลักประกัน</p>	<p>มาตรา 95 ไม่มีข้อบังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการกับหลักประกัน</p>
<p>หากเจ้าหนี้มีประกันไม่บังคับหลักประกัน ก็ทำให้หลักประกันสิ้นผลไปไม่ หลักประกันจะระงับลงได้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในเรื่องนั้นๆ อาทิเช่น จำนอง จำน่า เป็นต้น ซึ่งแม้หนี้ประธานจะขาดอายุความ 10 ปี หนี้อุปถัมภ์ไม่ว่าจะเป็น จำนอง หรือ จำน่า ก็ยังคงอยู่ เจ้าหนี้มีประกันยังคงบังคับกับหลักประกันได้ไม่เกินราคาหลักประกันที่น่าออกขายหรือบังคับชำระหนี้ และดอกเบี้ยค้างชำระได้ไม่เกิน 5 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/33 ประกอบมาตรา 745</p>	<p>มาตรา 95 เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งของเจ้าหนี้มีประกัน</p> <p>มาตรา 95 จัดกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายในการรวบรวมทรัพย์สิน</p> <p>มาตรา 95 มีประโยชน์เฉพาะเจ้าหนี้มีประกัน</p>
<p>ในส่วน of ระยะเวลาการใช้สิทธิตามมาตรา 95 เห็นว่าไม่สมควรกำหนดไว้แต่อย่างใด เพราะจะไปขัดไปหลักทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดเวลาในการบังคับหลักประกันเอาไว้แล้วได้</p>	<p>มาตรา 95 ถูกหยิบยกมาใช้น้อยมาก</p> <p>ในปัจจุบัน</p> <p>มาตรา 95 อาจมีมีปัญหากรณีลูกหนี้ปลดจากบุคคลล้มละลาย สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันจะถูกกระทบหรือไม่</p> <p>มาตรา 95 กฎหมายบัญญัติเพื่อเพียงรองรับความเป็นเจ้าหนี้มีประกัน เพื่อให้สอดคล้องกับทางแพ่ง เช่นนั้นแล้วหากไม่มีบทบัญญัติมาตรา 95 แล้วเจ้าหนี้มีประกันก็คงบังคับหลักประกันได้ต่อไป ดังนั้นกฎหมายล้มละลายบัญญัติมาตรา 95 ไว้เพื่อสิ่งใด</p> <p>เมื่อมีมาตรา 95 ก็ต้องบังคับใช้ได้จริง เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการทรัพย์สิน การรวบรวมทรัพย์สินเข้ามาในคดีล้มละลายสิน ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย</p>

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ฝ่ายที่เห็นว่ามาตรา 95 ไม่ควรแก้ไข	ฝ่ายที่เห็นว่ามาตรา 95 ควรแก้ไข
<p>ปัญหาของมาตรา 95 เป็นปัญหาในทางปฏิบัติบังคับใช้เสียมากกว่าข้อความในทางข้อความมาตรา 95 ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด</p> <p>ในเรื่องของการบังคับใช้ หลักเกณฑ์ขั้นตอน แนวทางการบังคับหลักประกัน กรมบังคับคดีได้มีการออกคำสั่งวางกฎระเบียบในการทำคำสั่งมาตรา 95 ให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน</p> <p>จึงเห็นว่ามาตรา 95 ไม่ควรแก้ไขแต่อย่างใด</p>	<p>เช่นนั้นแล้วหากไม่มีมาตรา 95 ไม่ส่งผลใดๆ ต่อการบังคับหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกัน และไม่ส่งผลใดๆต่อเจ้าหนี้อื่น และต่อลูกหนี้ ผู้ที่ต้องได้รับความคุ้มครองเมื่อคนเป็นบุคคลล้มละลายที่จะได้รับการระงับหนี้สินทั้งปวง และปลดจากบุคคลล้มละลาย แต่หากว่าปลดจากบุคคลล้มละลายแล้วแต่ยังคงมีภาระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันที่ยังไม่ได้รับการระงับแล้วลูกหนี้จะได้กลับตนก่อร่างสร้างตัวใหม่ได้เมื่อไหร่ เห็นได้ชัดชัดว่าขัดกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายอย่างที่สุด</p> <p>กลับกันกฎหมายต่างประเทศเช่น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลาย กำหนดให้การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันมีเพียงช่องทางเดียวคือยื่นคำขอรับชำระหนี้ มีเช่นนั้นเจ้าหนี้จะมีเหตุขัดข้องในการบังคับหลักประกัน ต้องรองจนกว่าลูกหนี้พ้นจากสถานะล้มละลาย จะเห็นว่าไม่มีการกำหนดการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันเป็นแบบสองช่องทางอย่างประเทศไทยแต่อย่างใด</p> <p>จึงเห็นว่าจากปัญหาหลายกรณีด้วยกันตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการแก้มาตรา 95 ให้มีการบังคับใช้ที่ชัดเจนในเรื่องของแนวทางปฏิบัติ ระเบียบขั้นตอน หลักฐานการยื่น ตลอดถึงระยะเวลา</p>

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

1.1 การเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลาย

1.1.1 กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย

การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของประเทศไทยเริ่มโดยเจ้าหนี้เท่านั้น โดยการยื่นคำฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายตามเงื่อนไขของกฎหมายตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 ศาลพิจารณาได้ความจริงว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวก็จะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ทำให้เจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่มีประกันที่ประสงค์จะได้รับชำระหนี้ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในระยะเวลา 2 เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็จะไม่ได้รับชำระหนี้อีก เว้นแต่เป็นเจ้าหนี้มีประกันที่ยังคงบังคับกับหลักประกันได้ต่อไปแม้ไม่ยื่นขอรับชำระหนี้โดยในคดีล้มละลายคือการใช้สิทธิบังคับหลักประกันตามมาตรา 95 วิธีการปฏิบัติ ผลการดำเนินการได้กล่าวมาแล้วนั้น

1.1.2 กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย

การเข้าสู่คดีล้มละลายของประเทศไทยเกิดขึ้นโดยเจ้าหนี้นำคดีขึ้นสู่ศาล โดยคำฟ้องขอให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือโดยตัวลูกหนี้เองเสนอคำร้องต่อศาลขอให้ตนเองเป็นบุคคลล้มละลายภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด เมื่อศาลพิจารณาคำฟ้องหรือคำร้องแล้วได้ความว่ามีเหตุควรให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย

คำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายส่งผลต่อการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ลูกหนี้จะจัดการทรัพย์สินของตนเองไม่ได้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Official Receiver) ในการที่จะเข้ามาดูแลจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าหนี้จะถูกห้ามดำเนินคดีใดๆ อันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ หากอยู่ระหว่างพิจารณาศาลจะต้องมีคำสั่งให้ชะลอการพิจารณาคดี เจ้าหนี้ทั้งหลายที่ประสงค์จะได้รับชำระหนี้ต้องยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ (Proof of Debt) ต่อผู้จัดการทรัพย์สิน (Trustee) เพื่อได้รับรองสิทธิความเป็นเจ้าหนี้ตามกฎหมาย และได้รับชำระหนี้ตามหลักสัดส่วนแห่งหนี้ด้วยการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป

เจ้าหนี้มีประกันเป็นเจ้าหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองที่จะได้รับชำระหนี้เอาจากหลักประกันอันเป็นสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ คำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ทำให้เจ้าหนี้มีประกันจะยื่นคำขอพิสูจน์หนี้มาในคดีล้มละลายหรือไม่ก็ได้ ไม่จำกัดสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน แต่หากเจ้าหนี้มีประกันจะยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ก็สามารถทำได้ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ บังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกันแล้วยังไม่พอชำระหนี้ ขอพิสูจน์หนี้ในส่วนที่ขาดหรือยอมสละทรัพย์สินหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย แล้วขอพิสูจน์หนี้อย่างเจ้าหนี้ไม่มีประกัน

เจ้าหนี้ไม่มีประกันไม่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อลูกหนี้ถูกศาลมีคำพิพากษาให้ล้มละลายต้องยื่นคำขอพิสูจน์หนี้เพื่อให้ได้รับชำระหนี้เท่าเทียมกันระหว่างเจ้าหนี้ประเภทเดียวกัน มิเช่นนั้นจะไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้

1.1.3 กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา

การเข้าสู่คดีล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถเริ่มได้โดยเจ้าหนี้และลูกหนี้ในกรณีของเจ้าหนี้ โดยการฟ้องให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายแบบไม่สมัครใจ (Involuntary) ส่วนลูกหนี้โดยการยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจ (Voluntary) ไม่ว่าจะเป็กรณีเจ้าหนี้ยื่นคำฟ้องหรือลูกหนี้ยื่นคำร้องก็ตาม กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกามีได้กำหนดให้ต้องปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่าลูกหนี้ต้องมีหนี้สินส่วนตัวแต่อย่างใด หลังจากศาลพิจารณาคำฟ้องหรือคำร้องแล้วเข้าเงื่อนไขตามกฎหมายศาลจะมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ “Order for Relief”

ผลของคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินก่อให้เกิดสถานะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ลูกหนี้ได้รับความคุ้มครองประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สิน โดยห้ามเจ้าหนี้มิให้มีการฟ้อง หรือดำเนินการใดๆทางศาลเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ บังคับคดี เข้าไปครอบครองทรัพย์สินของลูกหนี้ เป็นต้น

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการให้ความหมายของคำว่า “เจ้าหนี้มีประกัน” ไว้เป็นการเฉพาะ แต่จะใช้คำว่า สิทธิเรียกร้องมีประกัน (Secured claim) กับสิทธิเรียกร้องไม่มีประกัน (Unsecured claim) เจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกร้องในหลักประกันไม่จำเป็นต้องเข้ามาในคดีล้มละลายก็ได้ แต่การบังคับหลักประกันถูกจำกัดโดยสถานะการบังคับชำระหนี้ (Automatic stay) ในระหว่างดำเนินคดีล้มละลาย การไม่ยื่นขอรับชำระหนี้มาภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเจ้าหนี้ไม่มีประกันก็จะไม่ได้รับชำระหนี้เป็นหนี้ที่กฎหมายไม่รับรองสิทธิส่วนเจ้าหนี้มีประกัน ไม่กระทบสิทธิแต่อย่างใด

1.1.4 กฎหมายล้มละลายฝรั่งเศส

การเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลายเริ่ม โดยลูกหนี้ยื่นคำร้องขอต่อศาล นอกจากลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้ของลูกหนี้และพนักงานอัยการก็สามารถร้องขอต่อศาลให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายได้ เมื่อเป็นที่ชัดเจนว่าลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ศาลอาจมีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการล้มละลายหรือกระบวนการบังคับชำระหนี้ (la liquidation judiciaire) โดยทันทีก็ได้ และมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายกระบวนการยื่นขอรับชำระหนี้ (la déclaration des créances) เจ้าหนี้ทั้งหลายที่ประสงค์จะได้รับชำระหนี้ต้องมายื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อตัวแทนเจ้าหนี้ (lereprésentants des créanciers) ภายในกำหนดเวลา 2 เดือนนับแต่วันประกาศคำสั่งศาล เพื่อการตรวจสอบและยืนยันจากศาลให้ได้รับชำระหนี้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการหรือบังคับชำระหนี้หรือล้มละลายได้ เพื่อให้ได้รับชำระหนี้ตามลำดับแห่งสิทธิรวมทั้งเจ้าหนี้มีประกัน มิเช่นนั้น ในระหว่างที่ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายเจ้าหนี้มีประกันจะบังคับกับหลักประกันยังไม่ได้นกว่าลูกหนี้จะพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย

1.2 ความสำคัญของหลักประกัน

หลักประกันถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของเจ้าหนี้ เนื่องจากในการปล่อยสินเชื่อเจ้าหนี้ต้องรับความเสี่ยง จึงต้องมีหลักประกันเพื่อรองรับความเสี่ยงเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ หากเจ้าหนี้ไม่ปล่อยสินเชื่อ ย่อมส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ มีการหยุดชะงัก ธุรกิจต่างๆ ก็ไม่อาจดำเนินกิจการต่อไปได้ เกิดภาวะหนี้สิน เกิดการเลิกจ้างงาน กฎหมายจึงคุ้มครองเจ้าหนี้มีประกัน เพื่อให้เศรษฐกิจไม่เกิดการสะดุดหยุดเดิน ส่งผลกระทบต่อมวลรวมของประเทศ

หลักธรรมดาของการดำเนินธุรกิจย่อมมีการประสบปัญหา และจนบางรายมาสู่การล้มละลาย ซึ่งเมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลายกฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ลูกหนี้ได้รับการสะสางหนี้ของตัวเองกับเจ้าหนี้ทุกรายได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้กลับไปเป็นคนใหม่ ดำเนินชีวิตใหม่ได้ แต่กระบวนการของกฎหมายล้มละลายบางขั้นตอนยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายที่จะต้องให้ลูกหนี้ได้รับการปลดหนี้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในขั้นตอนกระบวนการบังคับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ แต่มีสิทธิบังคับหลักประกันได้อย่างเสรีเพียงแต่อาจเสียสิทธิบางประการ เช่นหากบังคับหลักประกันเกินสิบปีจะได้รับชำระหนี้จากหลักประกันและดอกเบี้ยย้อนหลังได้เพียงห้าปี และหากขายทรัพย์สินหลักประกันได้ไม่คุ้มหนี้จะเรียกร้องส่วนที่ขาดอีกไม่ได้ การบังคับหลักประกันที่ล่าช้าย่อมส่งผลกระทบต่อลูกหนี้ที่จะได้รับการหักชำระหนี้ที่ล่าช้า กับจำนวนหนี้ที่มีเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ บวกกับดอกเบี้ยที่มีอัตราสูงและก็เดินไปเรื่อยจนกว่าจะได้รับการตัดชำระหนี้

ดังนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมายให้มีเกณฑ์ที่บังคับใช้ได้จริง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมทรัพย์สินเข้าสู่กองคดีล้มละลาย อันเกิดประโยชน์ทั้งลูกหนี้ และเจ้าหนี้ทุกราย ต้องวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย

วัตถุประสงค์หลักของกฎหมายล้มละลายจากที่ศึกษามาไม่ว่าจะเป็นของประเทศ ไทยหรือต่างประเทศเพื่อฟื้นฟูลูกหนี้ให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตได้อย่างปกติ โดยการให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างเท่าเทียมกันตามหลักจัดสรรแบ่งส่วน หากลูกหนี้สุจริตก็จะได้รับการปลดล้มละลาย (Discharge) ตามกฎหมาย

1.3 การใช้สิทธิเจ้าหนี้มีประกัน

กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยได้กำหนดให้เจ้าหนี้มีประกันเลือกใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ 2 ทางด้วยกันคือยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด หรือใช้สิทธิตามมาตรา 95 โดยไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้เพียงแต่ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้นได้เพียงมาตราใดมาตราหนึ่งเท่านั้น

ในขณะที่กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส กำหนดการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันเพียงช่องทางเดียว คือหากเจ้าหนี้มีประกันประสงค์จะเข้ามาในคดีล้มละลายก็ใช้สิทธิบังคับหลักประกัน หรือสละหลักประกันขอรับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้ไม่มีประกัน

1.4 การรวบรวมทรัพย์สิน

การรวบรวมทรัพย์สินในคดีล้มละลายของประเทศไทยเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียว ในขณะที่ของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน, ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เข้ามาช่วยในการดำเนินการในการรวบรวมทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ทำให้การจัดการทรัพย์สินเป็นไปอย่างรวดเร็ว

อีกทั้งกลไกของการนำทรัพย์ออกขายทอดตลาด ที่ไม่ต้องรอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงฝ่ายเดียวที่จะสามารถนำออกขายทอดตลาดได้ ในส่วนของประเทศอังกฤษเจ้าหนี้มีประกันสามารถที่จะขายทรัพย์หลักประกันได้เอง โดยการตีราคาทรัพย์หลักประกันนั้นมาในคดี หากผู้ชำระกิจการเห็นว่าราคาทรัพย์หลักประกันนั้นไม่สมควรขายก็สามารถที่ไถ่ถอนหลักประกันหรือขายเองได้ โดยการขออนุญาตจากศาล

กระบวนการเช่นนี้ทำให้เจ้าหนี้มีประกันจะเข้ามาอยู่ในระบบของคดีล้มละลาย และการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้รวดเร็วเสร็จไปในคราวเดียว

1.5 เปรียบเทียบผลดี และผลเสียของ มาตรา 96 และ มาตรา 95

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้ที่ประสงค์จะได้รับชำระหนี้มีช่องทางเดียวคือต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ ยกเว้นเจ้าหนี้มีประกันกฎหมายให้ทางเลือกได้สองช่องทางคือจะยื่นคำขอรับชำระหนี้หรือไม่ก็ได้ หากไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ก็สามารถที่จะใช้สิทธิตามช่องทางของมาตรา 95 ได้ ซึ่งการยื่นขอรับชำระหนี้ตามช่องทางปกติ และการขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 มีผลดีและผลเสียแตกต่างกันหลายประการ ดังนี้

ประการแรกการยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 หากบังคับชำระหนี้แล้วได้เงินไม่เพียงพอเจ้าหนี้สามารถได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายของลูกหนี้อีก แต่หากเจ้าหนี้ใช้สิทธิตามมาตรา 95 ในการให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินหากบังคับชำระหนี้แล้วไม่พอชำระหนี้เจ้าหนี้ไม่สามารถบังคับกับหลักประกันได้อีก

ประการที่สองในการคิดคำนวณหนี้และดอกเบี้ยหากยื่นขอรับชำระหนี้สามารถคิดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ แต่หากใช้สิทธิตามมาตรา 95 ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 100 เจ้าหนี้สามารถคิดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ได้รับชำระหนี้หรือวันที่ขายทรัพย์สินได้

ประการที่สามการบังคับคดีหากเจ้าหนี้ยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการกับหลักประกันให้สำเร็จลุล่วงเพื่อนำเงินมาเข้ากองล้มละลายและจ่ายให้เจ้าหนี้มีประกัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าทรัพย์หลักประกันนั้นจะคุ้มหนี้หรือไม่ แต่หากเจ้าหนี้มีประกันขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ซึ่งกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเท่านั้น มิได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินเสมอไป การตรวจดูทรัพย์สินอาจกระทำโดยขอมติที่ประชุมเจ้าหนี้ ถ้าปรากฏว่าราคาทรัพย์สินเป็นหลักประกันมีราคามากกว่าจำนวนหนี้ ราคาส่วนที่เหลือเกินจำนวนหนี้ย่อมเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ ซึ่งอาจเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่รวบรวมจัดการทรัพย์สินเข้ากองล้มละลายตามมาตรา 22 และมีอำนาจดำเนินการขายตามวิธีที่สะดวกและเป็นผลดีที่สุดตามมาตรา 123 ในกรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ต้องดำเนินการยึดทรัพย์หลักประกันออกขายตามคำร้องของเจ้าหนี้ จะสั่งงดดำเนินการและให้เจ้าหนี้ไปดำเนินการตามกฎหมายอื่นไม่ได้ แต่ถ้าปรากฏว่าจำนวนหนี้ท่วมราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ประกอบกับที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเนื่องจากจำนวนหนี้ท่วมราคาทรัพย์หลักประกัน การบังคับคดีไม่มีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่ต้องดำเนินการต่อทรัพย์สินหลักประกันนั้น⁴⁰⁴

⁴⁰⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8433/2547.

จึงอาจกล่าวได้ว่าหลักการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กับการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ มีประกันตามมาตรา 95 มีเพียง 2 ประการเท่านั้นคือตรวจดูทรัพย์สินหลักประกันนั้นว่าสมควรยึดเข้ามาในคดีล้มละลายหรือไม่ หากยึดแล้วไม่มีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ก็จะงดดำเนินการและมีคำสั่งให้เจ้าหนี้ไปดำเนินการตามกฎหมายอื่นต่อไป ผลของกฎหมายมาตรา 95 นี้ทำให้เจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ใช้สิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 ไม่เกิดแรงจูงใจที่จะนำทรัพย์สินหลักประกันเข้ามาในคดีล้มละลาย มาตรา 95 นี้ นอกจากเป็นบทให้สิทธิเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เป็นบทให้สิทธิเจ้าหนี้มีประกันด้วยเช่นกันที่จะใช้สิทธิหรือไม่กฎหมายไม่ได้บังคับให้เจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ต้องนำทรัพย์สินเข้ามาในคดีล้มละลายให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินทุกกรณี หากไม่ยื่นแล้วจะมีความผิดหรือบทลงโทษแต่ประการใด

ประการที่สี่ ระยะเวลาในการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 95 กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้แต่ประการใดซึ่งต่างกับการขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 เจ้าหนี้มีประกันจะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในสองเดือนนับแต่วันที่ประกาศคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในราชกิจจานุเบกษา การใช้สิทธิตามมาตรา 95 ของเจ้าหนี้มีประกันจะสิ้นสุดลงเมื่อไหร่เท่ากับว่าเจ้าหนี้มีประกันสามารถนำทรัพย์สินมาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการได้ตลอดเวลาตราบใดที่คดีล้มละลายไม่สิ้นสุด ซึ่งคดีล้มละลายอาจสิ้นสุดลงได้หลายกรณีด้วยกันกล่าวคือศาลมีคำสั่งยกเลิกล้มละลาย, ศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลาย, ศาลมีคำสั่งปิดคดีในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่าผลที่ตามมาก่อให้เกิดผลร้ายมากกว่าผลดี เจ้าหนี้มักปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ในหลักทรัพย์ประกัน มูลค่าของทรัพย์สินซึ่งหากเป็นที่ดิน โอกาสที่ราคาจะสูงขึ้นมีความเป็นไปได้มาก แต่หากที่ดินนั้นมีสิ่งปลูกสร้างด้วย มีการบังคับคดินานเท่าไรสิ่งปลูกสร้างย่อมเสื่อมค่าเสื่อมราคาลงสุดท้ายราคาที่ให้มีเฉพาะราคาที่ดิน หรือในกรณีการจำหน่ายเครื่องจักรความเสื่อมค่าเสื่อมราคาก่อนข้างสูง ส่งผลกระทบต่อลูกหนี้โดยตรงหากมีการบังคับชำระหนี้เร็วอาจคุ้มหนี้ หรือเหลือมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีล้มละลายได้

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า มาตรา 95 มีประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิเจ้าหนี้มีประกันแล้ว แต่ก็ยังมีความบกพร่องหลายประการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้มาตรา 95 มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้จริง และเกิดประโยชน์แก่ทุกเจ้าหนี้อื่นทุกรายด้วย โดยเฉพาะต่อลูกหนี้ในการได้การเยียวยา กลับตัว เริ่มต้นชีวิตใหม่ได้อย่างรวดเร็ว ได้รับการปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลาย โดยไม่ต้องมีความกังวลหรือต้องมาอยู่ในกระบวนการคดีล้มละลายโดยไม่สิ้นสุดเพราะเหตุแห่งการดำเนินการทางหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกันที่อาศัยช่องทางของกฎหมายที่เปิดช่องว่างเพื่อประโยชน์แก่ตนฝ่ายเดียว

1.6 สรุปกระบวนการคดีล้มละลายของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส (โดยสังเขป)

ตารางที่ 6.1 สรุปกระบวนการคดีล้มละลายของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส (โดยสังเขป)

ประเทศไทย	ประเทศอังกฤษ	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส	หมายเหตุ
1. การฟ้องคดี: โดยเจ้าหนี้รายเดียวหรือรวมกันมีมูลหนี้ไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาท บุคคลธรรมดาหากเป็นนิติบุคคลไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท	1. การฟ้องคดี: โดยเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคน ตัวลูกหนี้เอง ผู้จัดการแผนประนอมหนี้ ผู้ชำระหนี้	1. การฟ้องคดี: โดยเจ้าหนี้(ไม่สมัครใจ) หรือลูกหนี้(สมัครใจ)	1. การฟ้องคดี: โดยเจ้าหนี้ , ลูกหนี้เอง , พนักงานอัยการ , ศาล และ กรรมการบริษัท	
.....	.....	.....	.....	
2. คำสั่ง : พิจารณาได้มูลความจริงศาลจะสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วจึงจะมีคำพิพากษาให้ล้มละลาย	2. ไม่มีขั้นตอนให้ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ หากได้ความจริง ศาลจะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายเพื่อความรวดเร็วในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ (ลูกหนี้ขอชะลอการโฆษณา คำพิพากษาล้มละลายได้)	2. ไม่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายเป็นคำสั่ง “ให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน”	2. ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย	
.....	.....	.....	.....	

ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

ประเทศไทย	ประเทศอังกฤษ	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส	หมายเหตุ
3. ระยะเวลาการยื่นคำขอรับชำระหนี้: หลัก 2 เดือนนับแต่โฆษณาคำสั่งในราชกิจจานุเบกษา (มา ต ร า 9 1) ข้อยกเว้นมาตรา 91/1	3. การยื่นคำขอพิสูจน์หนี้: ไม่ได้ระบุไว้ชัดเจน เพียงแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์จะเป็นผู้กำหนดเองแต่ต้องไม่เกิน 4 เดือน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย	3. กฎหมายไม่ได้ระบุเวลาไว้ชัดเจน โดยให้ยื่นภายใน 90 วันนับแต่ที่เจ้าหน้าที่ศาลแจ้งหรือนับแต่ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก	3.หลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตัวแทนเจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวให้เจ้าหนี้ทั้งหลายมายื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใน 2 เดือนนับแต่วันประกาศคำสั่ง	

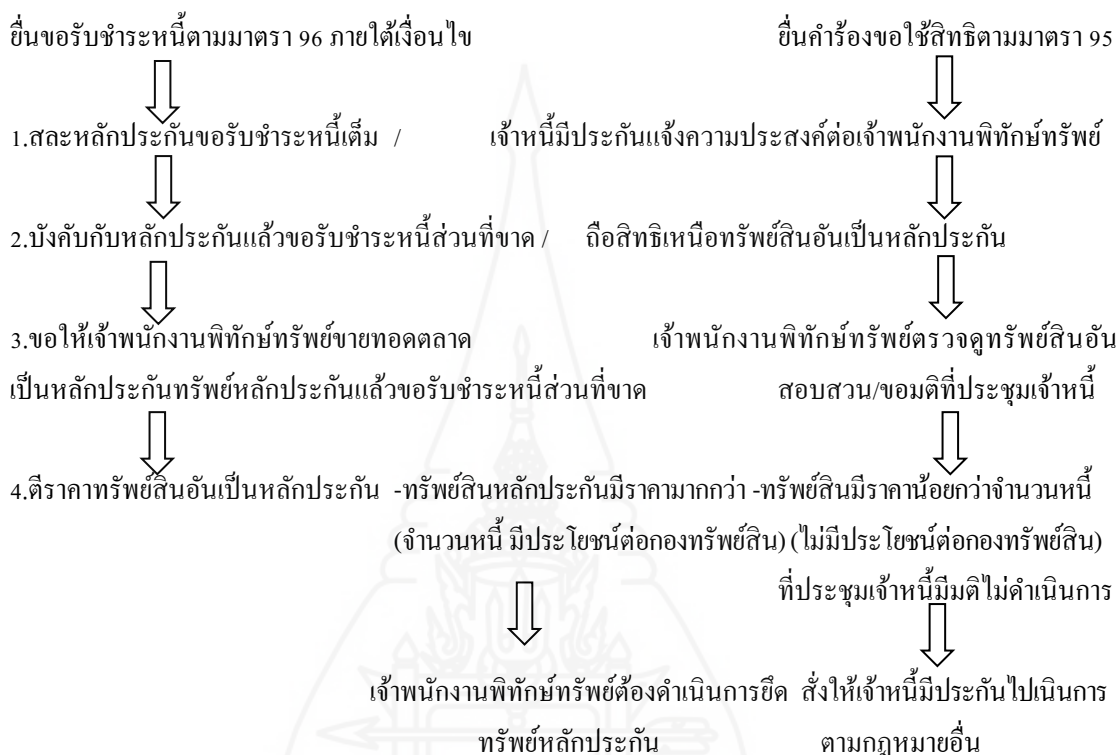
ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

ประเทศไทย	ประเทศอังกฤษ	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส	หมายเหตุ
4.เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มีหน้าที่ในการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม เจ้าพนักงานบังคับคดีแพ่ง	4.เจ้าหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้: เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์(official Receiver) เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ - ผู้จัดการทรัพย์สิน (Trustee) เป็นเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากสมาคมวิชาชีพที่กฎหมายกำหนดแต่งตั้งโดยที่ประชุมเจ้าหนี้ -ผู้จัดการพิเศษ (special Manager) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ร้องขอต่อศาลกรณีต้องใช้ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้จัดการพิเศษมีอำนาจตามคำสั่งศาล และตามกรอบเวลา	4. เจ้าหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้:เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์(United States Trustee) -ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน(receiver) เอกชนที่ขึ้นทะเบียน	4.เจ้าหน้าที่ที่เข้ามาดูแลจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ : ผู้เชี่ยวชาญพิเศษแต่งตั้งโดยศาล -ตัวแทนเจ้าหนี้	

1.7 สรุปการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย

หมายเหตุ - เจ้าหนี้มีประกันเลือกได้เพียงช่องทางใดช่องทางหนึ่งเพียงช่องทางเดียว

ภาพที่ 6.1 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย

2. ข้อเสนอแนะ

จากที่ได้สรุปมาในเบื้องต้นจะเห็นว่าจากบทบัญญัติมาตรา 95 แห่งกฎหมายล้มละลายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันซึ่งกำหนดให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น ซึ่งไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือหลักเกณฑ์อย่างใดไว้เพียงกำหนดว่า “ต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สิน” ซึ่งใช้บังคับมาเป็นเวลานานตั้งแต่เริ่มบังคับใช้กฎหมายล้มละลาย พ.ศ.2483 มาถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลาถึง 77 ปีแล้วไม่เคยได้มีการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง กฎหมายดังกล่าวขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ เหมือนเป็น

ช่องว่างให้เจ้าหน้าที่เลือกใช้ แล้วให้สิทธิหรืออำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่าจะจัดการทรัพย์สินตามคำขอของเจ้าหน้าที่หรือไม่ ไม่เหมาะแก่สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยในการแก้ปัญหาการบังคับหลักประกัน ไม่สอดคล้องกับหลักการรวบรวมทรัพย์สิน ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

การที่หลักประกันได้รับการจัดการที่ดีจะส่งผลในภาพรวมทุกส่วนให้มีการขับเคลื่อนที่ดี หลักประกันได้รับการจัดการอย่างรวดเร็ว เป็นระบบ เห็นผลชัด โดยเฉพาะในคดีล้มละลายย่อมเกิดประโยชน์กับทุกฝ่ายทั้งเจ้าหน้าที่ ลูกหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการคดี

การยึดหลักนิติธรรมของเจ้าหน้าที่มีประกันเป็นหลักสากลของทุกประเทศที่ใช้กฎหมายแต่การบังคับใช้อาจจะแตกต่างกันได้ จะเห็นว่าทั้งประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส กำหนดการใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกันไว้เพียงช่องทางเดียวคือการยื่นขอรับชำระหนี้ หรือการขอพิสูจน์หนี้ ทำให้การบังคับหลักประกันเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ประกอบกับการกำหนดแนวทางการใช้สิทธิที่ชัดเจนทำให้การรวบรวมทรัพย์สินเข้ากองทรัพย์สินลูกหนี้ได้รวดเร็ว อีกทั้งการบังคับหลักประกันที่ดำเนินการโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และผู้จัดการทรัพย์สิน ทำให้กระบวนการบังคับหลักประกันขับเคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว

ในขณะที่ประเทศไทยกำหนดช่องทางของเจ้าหน้าที่มีประกันไว้สองช่องทางมีทั้งมาตรา 96 และ มาตรา 95 ซึ่งหากมีเพียงมาตรา 96 ก็รองรับสิทธิเจ้าหน้าที่มีประกันที่เพียงพอแล้ว และหากไม่ได้ยื่นคำขอเข้ามาก็ไม่มีเสียสิทธิแต่ประการใด การที่กฎหมายเพิ่มสิทธิเจ้าหน้าที่มีประกันไว้ในมาตรา 95 อีกกลับเกิดปัญหาในการบังคับใช้ในหลายประการ ดังที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์มาแล้ว และในปัจจุบันมาตรา 95 แทบจะไม่ถูกหยิบยกมาใช้ เช่นนั้นแล้วจะเกิดโยชน์เช่นใดที่จะคงมีไว้

อย่างไรก็ตามในเมื่อมีก็ต้องใช้ประโยชน์ได้จริงผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้แก้ไขมาตรา 95 โดยเห็นควรให้คงหลักการเดิมไว้เนื่องจากบทบัญญัตินี้เป็นการรองรับหลักการเป็นเจ้าหน้าที่นิติธรรม โดยเพิ่มเติมในส่วนที่มีปัญหาในการบังคับใช้จากการตีความ ระยะเวลาการใช้สิทธิ วิธีการแสดงสิทธิ และกำหนดแนวปฏิบัติให้ชัดเจนโดยนำแนวคำพิพากษาที่ได้วางบรรทัดฐานเกี่ยวกับมาตรา 95 และคำสั่งกรมบังคับคดีเกี่ยวกับการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่มาตรา 95 มาเป็นเกณฑ์ และครอบคลุมในประเด็นที่เกิดปัญหาการปฏิบัติ คือ

(1) หลักปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยระบุให้ชัดเจนดังนี้ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับคำร้องขอตามมาตรา 95 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ นำเข้าที่ประชุมเจ้าหน้าที่ โดยเร็วว่าจัดการทรัพย์สินหลักประกันนั้นหรือไม่ หากที่ประชุมไม่ประสงค์จะดำเนินการให้แจ้งเจ้าหน้าที่มีประกัน โดยเร็วเพื่อใช้สิทธิตามกฎหมายอื่นต่อไป

(2) หลักปฏิบัติของเจ้าหนี้คือ เจ้าหนี้มีประกันที่ประสงค์ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ตรวจสอบหลักประกันตามมาตรานี้ ต้องแสดงหลักฐานแห่งหนี้ จำนวนหนี้ เอกสารสิทธิในหลักประกัน ราคาประเมิน และเอกสารอื่นที่แสดงความเกี่ยวพันแห่งหนี้ กับหลักประกันที่จะบังคับคดีให้ชัดเจน เพียงพอ

(3) ระยะเวลาการใช้สิทธิคือ เจ้าหนี้มีประกันที่ประสงค์จะใช้สิทธิตามมาตรานี้ ต้องยื่นให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สินก่อนที่จะมีการทรัพย์สินครั้งสุดท้าย (ปิดคดี) เหตุผลที่ระบุเช่นนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักของประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ที่ได้กำหนด ช่วงเวลาสุดท้ายในการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันไว้ในทำนองนี้เช่นเดียวกัน ประกอบกับทำให้ กระบวนการของคดีล้มละลายเป็นไปตามขั้นตอน ได้คือหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการแบ่ง ทรัพย์สินครั้งสุดท้ายและไม่มีทรัพย์สินที่จะแบ่ง ก็สามารถปิดคดีได้ หากไม่กำหนดไว้เจ้าหนี้มี ประกันมาใช้สิทธิในภายหลังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ต้องเปิดคดีขึ้นมาใหม่เพื่อประโยชน์ของ เจ้าหนี้มีประกัน หรือเจ้าหนี้มีประกันที่ประสงค์จะใช้สิทธิตามมาตรานี้ ต้องดำเนินการภายใน ระยะเวลา 10 ปี นับแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินครั้งสุดท้าย (ปิดคดี) ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 135 (4)

โดยส่วนตัวของผู้เขียนเองเห็นว่าควรใช้ระยะเวลาก่อนแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย เนื่องจากกระบวนการของคดีล้มละลายว่าจะมาถึงขั้นตอนนี้มีระยะเวลาพอสมควรในการที่จะให้ เจ้าหนี้มีประกันดำเนินการ หากเริ่มนับแต่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด มีการตรวจคำขอ ประชุมเจ้าหนี้ และพิพากษาล้มละลาย เพียงแต่เจ้าหนี้มีประกันจะเอาใจใส่หรือไม่เท่านั้น หาก ทรัพย์หลักประกันนั้นมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ลูกหนี้ก็จะได้รับการสะสางหนี้ที่ รวดเร็ว การกำหนดเวลาเช่นนี้ย่อมส่งผลดีในการจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ รวดเร็ว ทำให้ลูกหนี้ได้รับการยกเลิกการล้มละลายภายในกำหนด 10 ปี ตามมาตรา 135 (4) มิเช่นนั้น หากกำหนดระยะเวลาเป็น 10 ปีนับแต่แบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย เหลือระยะเวลาอีก 1 เดือนที่ลูกหนี้จะ ได้รับการยกเลิกล้มละลาย ปราบกฏว่ามีเจ้าหนี้มาขอบังคับหลักประกันตามมาตรา 95 ทำให้เจ้า พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องมาเปิดคดี และจัดการกับหลักหลักประกัน การยกเลิกการล้มละลายก็ต้อง ขยายออกไปอีก มิเกิดผลดีโดยเฉพาะต่อตัวลูกหนี้

(4) นำกฎเกณฑ์มาใส่ให้ชัดเจน จากเดิมที่ว่า “เจ้าหนี้มีประกันยอมมีสิทธิเหนือ ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สินนั้น”

แก้ไขเพิ่มเติมเป็น เจ้าหนี้มีประกันข้อมมิสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่ง ลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สินนั้น

หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สินแล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่กองทรัพย์สิน ต้องนำเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาต่อไป แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์แก่ กองทรัพย์สินก็ให้มีคำสั่งงดดำเนินการ

(5) คำว่า “เป็นประโยชน์แก่กองทรัพย์สิน” ในการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะ จัดการกับหลักประกัน ถือเป็นหัวใจสำคัญ เนื่องจากมาตรา 95 ไม่ได้ระบุไว้เช่นกัน ดังนั้นอย่างไร ถือว่าเป็นประโยชน์แก่กองทรัพย์สิน ตามหลักปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ใช้หลักการตี มูลค่าระหว่างจำนวนหนี้กับราคาหลักประกันหากราคาหลักประกันต่ำกว่าจำนวนหนี้ก็ถือว่าทรัพย์สิน หลักประกันนั้นไม่เป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สิน ก็จะงดดำเนินการกับหลักประกันนั้น หลักการนี้ เชื่อได้เพียงใด เนื่องจากราคาทรัพย์สินหลักประกันสามารถคลาดเคลื่อนได้จากหลายสาเหตุด้วยกัน วันนี้ราคาต่ำ แต่ข้างหน้าราคาก็อาจจะสูง เช่นต่อมามีรถไฟฟ้าตัดผ่าน การพิจารณาของเจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์เป็นการพิจารณามูลค่าทรัพย์สินขณะยื่นคำร้องนั้น

ดังนั้น ในการดำเนินการใช้สิทธิขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์บังคับหลักประกันตาม มาตรา 95 เจ้าหนี้มีประกันต้องมีการจัดการที่ดีในการประเมินราคาหลักประกันอาจมีราคามาแสดง เปรียบเทียบเพื่อหาราคากึ่งกลาง เช่น ราคาประเมินของสำนักประเมินราคาทรัพย์สิน กรมธนารักษ์ ราคาประเมินของผู้เชี่ยวชาญการประเมินราคา ราคาที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สิน ราคาประเมินของเจ้าพนักงานประเมิน⁴⁰⁵ ราคาประเมินของบริษัทเอกชน ราคาที่ทำการซื้อขายใน พื้นที่นั้น เป็นต้น

⁴⁰⁵ กฎกระทรวง. (2559). “กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขายทอดตลาด” พ.ศ. 2559 ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ 13 มกราคม 2559.

ตารางที่ 6.2 แสดงการแก้ไขกฎหมายมาตรา 95

มาตรา 95 (ก่อนแก้ไข)	มาตรา 95 (หลังแก้ไข)
<p>เจ้าหนี้มีประกันยอมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น</p>	<p>เจ้าหนี้มีประกันยอมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น</p> <p>หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าทรัพย์สินหลักประกันมีราคาน้อยกว่าจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน การดำเนินการเอาเก็บทรัพย์สินหลักประกันยอมไม่เป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์งดดำเนินการ</p> <p>หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าทรัพย์สินหลักประกันมีราคาเกินกว่าจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน การดำเนินการเอาเก็บทรัพย์สินหลักประกันยอมเป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อลงมติว่าจะดำเนินการหรือไม่</p> <p>ในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์งดดำเนินการไม่ตัดสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่จะไปบังคับหลักประกันตามกฎหมายอื่น</p>

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

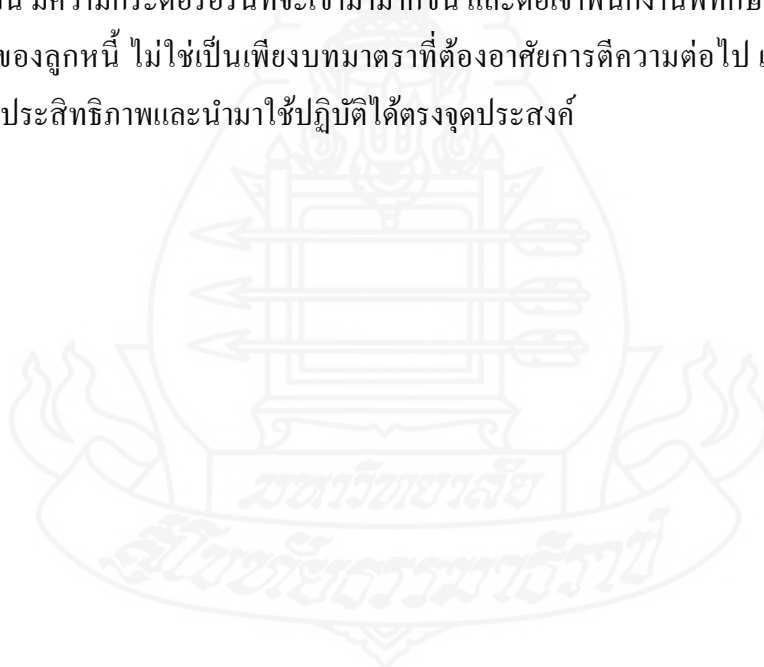
มาตรา 95 (ก่อนแก้ไข)	มาตรา 95 (หลังแก้ไข)
	<p>เจ้าหนี้มีประกันที่ประสงค์จะขอใช้สิทธิตามมาตรานี้ต้องขอใช้สิทธิก่อนที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย (ปิดคดี)</p>

ประโยชน์ที่ข้าพเจ้าคาดหมายว่าจะได้รับจากการแก้ไขมาตรา 95

การแก้ไขมาตรา 95 ตามที่เสนอข้างต้นทำให้เจ้าหน้าที่มีประกันที่ประสงค์จะใช้มาตรา 95 มีแนวทางที่ชัดเจนในการที่จะบังคับกับหลักประกัน สามารถรู้ผลในการใช้สิทธิบังคับตามมาตรา 95 ความพร้อมในการยื่นขอบังคับหลักประกันเจ้าหน้าที่มีประกันต้องมีการเตรียมเอกสารหลักฐานข้อมูลในด้านต่างๆ เพื่อการพิจารณาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่า “ทรัพย์หลักประกันนั้นมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สิน” หรือไม่ ทำให้การดำเนินการรวดเร็ว และจงใจให้เจ้าหน้าที่มีประกันเข้ามาเพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบหลักประกันมากขึ้น แม้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สิน แต่เจ้าหน้าที่มีประกันก็สามารถนำคำสั่งไปใช้ตามกฎหมายอื่นในการบังคับหลักประกันได้ต่อไป ทำให้ทรัพย์สินกลับเข้าสู่ระบบมากขึ้น และมาตรา 95 จะถูกหยิบยกมาใช้มากขึ้นกว่าที่ไม่ได้มีการแก้ไข เนื่องจากมีความชัดเจนในการปฏิบัติ แนวทางการใช้ และผลที่จะได้รับในการใช้สิทธิ

ส่งผลดีทั้งต่อลูกหนี้ในการที่ได้รับการระงับหนี้ ต่อเจ้าหน้าที่ในการมีแนวทางการบังคับหลักประกัน มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามากขึ้น และต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงบทมาตราที่ต้องอาศัยการตีความต่อไป เป็นการแก้กฎหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและนำมาใช้ปฏิบัติได้ตรงจุดประสงค์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวง. (2559). *กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขายทอดตลาด พ.ศ. 2559*.
- กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม. (2539). *รวมคำพิพากษาฎีกา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พร้อมบันทึกหมายเหตุ ฉบับสมบูรณ์*.
- กรมบังคับคดี. (2558). “รวมกฎหมายเพื่อประกอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ 4”
จิตติ ติงศภัทย์ รพีสาร: 19, 24-25 *โครงการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะของ
เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมบังคับคดี*.
- เกศินี วิวัฒน์วงศ์เจริญ. (2552). *บทบาทและสถานะของเจ้าหนี้ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้
ในคดีล้มละลาย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพฯ*.
- ครรชิต ทิพผล และคณะ. (2550). *โครงการพัฒนาการบังคับคดีแพ่ง กรณีศึกษาเฉพาะการขาย
ทอดตลาด อสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 309
ทวิ กรมบังคับคดี*.
- คณะผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง รายงานการศึกษาอบรม หลักสูตรกฎหมายเกี่ยวกับการ
ล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกา เรื่องกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา
3 มีนาคม 2557 ถึงวันที่ 14 มีนาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัย อิลลินอยส์ วิทยาเขตชิคาโก
เมืองชิคาโก มลรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา.
- คณะผู้วิจัยฝ่ายมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, คณะผู้วิจัยฝ่ายศาลล้มละลายกลาง. (2545). “รายงานฉบับ
สมบูรณ์ เรื่อง บทบาทของกฎหมายล้มละลาย และศาลล้มละลายต่อระบบเศรษฐกิจ
ไทย” เสนอ ศาลล้มละลายกลาง (ธันวาคม) อทตยา เลื่อนเนียม.
- โชค จารุจินดา “คำสอนชั้นปริญญาตรี ปีที่ 4 กฎหมายลักษณะล้มละลาย” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณกรณ์ กุลพิโมกษ์. (2549). *ล้มละลาย กรุงเทพฯ พิมพ์อักษร*.
- ทวิ กสิยพงศ์ “คำสอนวิชากฎหมายลักษณะล้มละลาย”
- ธัญญานุช ดันติกุล. (2552). “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา”
คู่มือทนายสาร สำนักงานศาลยุติธรรม 56, 1. (มกราคม-เมษายน).
- ชเนศ ไชยหมาน. (2541). *การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- นพรัตน์ เนียมคล้าย. (2554). *เจ้าหนี้บุริมสิทธิในกฎหมายล้มละลาย (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพฯ*.

- ปริญญา จิตรกรรณที่กิจ. (2538). *สรุปวิชากฎหมาย ส้มละลาย เล่ม 2* (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- ปริญญา จิตรกรรณที่กิจ. (2536). *สรุปวิชากฎหมาย ส้มละลาย เล่ม 1* กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- ปรีชา พานิชวงศ์. (2546). *คำอธิบายกฎหมายส้มละลาย* กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- ปัญญา ถนอมรอด. (2554). “รวมคำบรรยาย ยืม คำประกัน จำนำ จำนอง” การบรรยายครั้งที่ 13
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.
- พระราชบัญญัติส้มละลาย พ.ศ. 2483. (2483).
- พระราชบัญญัติ หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558. (2558).
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2542).
- ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์. (2556). การเสวนารับฟังความคิดเห็น “ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทาง
ธุรกิจพ.ศ. ....” คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย รายงานการประชุม คณะกรรมการ
พิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ ครั้งที่ 4/2555.
- พลิชฐ์ อัสววัฒนาพร. (2553). การแก้ไขกฎหมายส้มละลาย โดยปรับปรุงโครงสร้างทั้งฉบับ.
(ตอนที่ 2). *วารสารกระบวนการยุติธรรม* 3, 2. (เมษายน – มิถุนายน).
- ภัทรกร นิชโรจน์. (2556). “บทบาทของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับการพิจารณาคำขอรับ
ชำระหนี้ในคดีส้มละลาย” *คู่มือทนายสาร* สำนักงานศาลยุติธรรม 60, 3.
(กันยายน-ธันวาคม).
- กวิตต์ รุจิเวสน์. (2554). *ประสบการณ์จากการฝึกอบรมหลักสูตรกฎหมายส้มละลาย ณ มหาวิทยาลัย
บอสตัน และศาลส้มละลาย Southern District แห่งมลรัฐนิวยอร์ก
ประเทศสหรัฐอเมริกา ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม.*
- กวิตต์ รุจิเวสน์. (2554). *ประสบการณ์จากการฝึกอบรมหลักสูตรกฎหมายส้มละลาย ณ มหาวิทยาลัย
บอสตัน และศาลส้มละลาย Southern District แห่งมลรัฐนิวยอร์ก
ประเทศสหรัฐอเมริกา ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม.*
- มองซิเออร์ เอ.ซี.เลเดเกอร์. (2549). “คำอธิบายพระราชบัญญัติลักษณะส้มละลาย”
- ภูมิ โชคเหมาะ ไกรสร บารมีอวยชัย ชิพ จุลมนต์. *เอกสารประกอบคำบรรยาย กระบวนวิชา
กฎหมายส้มละลายเปรียบเทียบ (LA 729). หลักสูตร*

- นิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
 วิชัย วิวิตเสวี. (2546). *กฎหมายล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้: หลักกฎหมาย
 จากคำพิพากษาศาลฎีกา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ราชบุรี* ธรรมรักษการพิมพ์.
- วิชัย วิวิตเสวี. (2527). *กฎหมายลักษณะล้มละลาย* นิติบรรณาการ.
- วิชา มหาคุณ. (2551). *กฎหมายล้มละลาย ฉบับสมบูรณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 12).* กรุงเทพฯ
 นิติบรรณาการ.
- วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์. (2556). *กฎหมายล้มละลายพิสดาร ฉบับปรับปรุงใหม่ปี 2556*
 Jurisprudence Group.
- วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ และคณะ. (2549). “การพัฒนาระบบสินเชื่อ การบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สิน
 ของลูกหนี้” โครงการแผนพัฒนากฎหมายประจำปี 2548 (สิงหาคม).
- สมชัย ฑีฆาอุตมากร. (2553). “พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้ง
 ศาลล้มละลายกลาง และวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2483 ฉบับสมบูรณ์” กรุงเทพฯ
 พลสยาม พรินต์ติ้ง. (ประเทศไทย).
- เสนอ บุญเกียรติ. (2513). *กฎหมายล้มละลาย* กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธีร์ สุกนิตย์. (2539). *คู่มือกฎหมายลักษณะล้มละลาย (พิมพ์ครั้งที่ 5)* กรุงเทพฯ โครงการตำราและ
 เอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภณ รัตนากร. (2532). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หนี้* สำนักอบรม
 ศึกษาแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- สุธีร์ สุกนิตย์. (2545). *หลักกฎหมายล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการ (พิมพ์ครั้งที่ 4)* กรุงเทพฯ
 วิญญูชน.
- สมชัย ฑีฆาอุตมากร. (2553). “พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้ง
 ศาลล้มละลายกลาง และวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2483 ฉบับสมบูรณ์” กรุงเทพฯ
 พลสยาม พรินต์ติ้ง.
- สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. (2542) “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายฝรั่งเศส ว่าด้วยบริษัทที่ประสบ
 ปัญหาการเงิน” *วารสารนิติศาสตร์* 29, 3 (กันยายน).
- หลวงสารนัย ประสาสน์. (2512). *หลักปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลายที่เกี่ยวกับศาล*
 ผู้แทนนักศึกษา ธรรมศาสตร์.
- หลวงสารกิจ ปรีชา. (2495). “คำสอนชั้นปริญญาตรี กฎหมายลักษณะล้มละลาย” เนติบัณฑิตไทย.

หลวงจักรปาณีศีลศีล วิสุทธิ์ “กฎหมายลักษณะล้มละลาย”

หลวงสารกิจ ปรีชา “กฎหมายลักษณะล้มละลาย” ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม.
เอื้อน ขุนแก้ว. (2553). “คู่มือการศึกษากฎหมายล้มละลาย” (พิมพ์ครั้งที่ 8) พลสยาม พรินต์ติ้ง.
(ประเทศไทย).

เอื้อน ขุนแก้ว. (2556). *กฎหมายล้มละลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 11) กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร พิมพ์ซึ่ง.
อรพรรณ สกุลพัฒนศักดิ์. (2555). *ความผิดอาญาเกี่ยวกับการโกงเจ้าหนี้มีประกันเหนือ
สังหาริมทรัพย์* (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์),
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพฯ.

A Fundamental goal of the bankruptcy system is the equal distribution of the
bankrupt . (1941). s assets to his unsecured creditors.e.g., *Sampsel V. Imperid Paper @
Color Corp .*, 313 U.S. 215 , 219. ().

Bankruptcy Act. (1914).

Bankruptcy Ac.t. (1986).

Christopher Berry & Edward Bailey. (1987). *Bankruptcy: Law and Practice*, London :
Butterworth.

Cork, Sir Kenneth. Report of the Review Committee on Insolveny Law and Practice.

David L. Buchbinder, op.cit.

David Palfreman. (1993). *Law Relating to Banking Services*, 4th ed. London:pitman.

Good, R.M. (1998). *Legal Problems of Credit and Security*. Second. Edition. London. Sweet &
Maxwell.

Good, Roy. (1997). *Principle of corporate insolvency law*, London. Sweet & Maxwell.

George A. Bermann and Etienne Picard. (2008). *Intorduction to French Law , Alphen aan den
Rijn , The Netherlands : Kluwer Law International.*

Fiona Tolmie. (1998). *Introduction to Corporate and Personal Insolvency Law*, London:Sweet &
Maxwell.

Fiona Tolmie. (1998). *Introduction to Corporate and Personal Insolvency Law*, London:Sweet &
Maxwell .

[Http://www.lrcet.go.th](http://www.lrcet.go.th).

- [http:// www.dol.go.th](http://www.dol.go.th) สืบค้น 30/10/2556.
- <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2007q3/2007august13p2.htm>.
- www.led.go.th/led-aseah/pdf/insolvency-indonesia.pdf.
- <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2007q3/2007august13p2.htm>.
- <http://www.gotoknow.org/posts/497285>.
- Halsbury's Law of England. (1997). Fourth edition reissue. London:Butterworths.
- <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/http://www.Insolvency.gov.uk/pdfs/guidanceleaflets/pdf/howtomakesomeone.pdf/2013>. (November,13).
- I. F. Fletcher. (1990). *The Law of Insolvency*. London : Sweet & Maxwell.
- Insolvency Act. (1986).
- Insolvency Rule. (1986).
- John Burke, Jowett's. (1997). *Dictionary of English Law*. Second edition. London: Sweet&Maxwell.
- Jurisprudence Group. (2540). “ล้มละลายพิสดาร ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2540” London. (1982). Her Majesty 'S Stationery Office.
- Lord Hailsham of St. (1973). *Marylebone Halsbury 's Law of England Fourth Edition Volume 3* London:Butterworth.
- Mooney, Charles W. jr. (2003). “A Normative Theory of Bankruptcy Law : Bankruptcy as. (is). Civil Procedure ,” http://ssrn.com/abstract_id=425120.
- Newton, Grant W. and Bloom. (1991). *Gilbert D. Bankruptcy and Insolvency Taxation*. New York : John Wiley & Sons.
- Ross Ceasto. (1997). *Principles of Banking Law* New York:Clarendon Press Oxford.
- The Insolvency Service, *Dealing with Debt: How to make Someone Bankrupt*. (online). , available URL.
- Roy Goode. (1982). *Commercial Law* R.M. Good. Middlesex:Penguin.
- Rebert R. Pennington. (1987). *Pennington” s Corporate Insolvency Law* , London: Butterworth,
- The Insolvency Service. (2013). *Dealing with Debt: How to Make Someone Bankrupt*

[Online].

Available URL:<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/http://www.Insolvency.gov.uk/pdfs/guidanceleaflets/pdf/howtomakesomeone.pdf>. (November, 13).

Title 11 United States Code.

Uniform Commercial Code.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

ร่างพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ.2483 (สภาผู้แทนราษฎร)

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๑/๒๔๘๓ (วิสามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๓
วันจันทร์ที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๓
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
 วันนี้มีสมาชิกมาประชุม ๑๓๕ นาย เป็น
 องค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุม
 ต่อไป

ในวาระต่อไป ข้าพเจ้าขอให้
 ประชุมรับรองรายงานการประชุมสภา
 ครั้งที่ ๑๔ และ ๑๕/๒๔๘๓ (สามัญ)
 สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๓

ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
 เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น
 ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมอนุมัติ

ในวาระต่อไปกระทู้ กระทู้ที่ ๑
 ของ ร.ท. อู๋ นิตยสุทธ เรื่องการตั้งนาย
 อำเภอบุระจำอำเภอก่อสร้างชนใหม่ ผู้ตั้ง
 กระทู้ไม่มา

กระทู้ต่อไปของนายพันธุ มุลศาสตร์
 เรื่องการทำตัวพิมพ์รูปวรรณศัพท์สำหรับ
 เรื่องนขอเลื่อนไปก่อน

กระทู้ต่อไปของนายเสกกล เจตสมมา
 เรื่องลดอากรค่าน้ำอวนต่าง ๆ

นายเสกกล เจตสมมา(ระยอง):
 ข้าพเจ้า ขอตั้งกระทู้ ตามทำนรัฐมนตรีว่า
 การกระทรวงการคลัง ตั้งคือไป

อากรค่าน้ำอวนต่าง ๆ จังหวัด
 ระยองกับจังหวัดชลบุรีเก็บผิดกัน โดย
 อากรค่าน้ำจังหวัดชลบุรีเก็บแพงกว่า
 จังหวัดระยอง ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุใด ถ้า
 จะเก็บโดยอัตราเดียวกันกับจังหวัดระยอง
 จะได้หรือไม่

หลวงประดิษฐมนูธรรม (รัฐ-
 มন্ত্রীว่าการกระทรวงการคลัง): เรื่อง
 นี้เกี่ยวกับกระทรวงการคลังเรื่อง
 น้ำซึ่งรัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ
 ปรับปรุงอากรค่าน้ำมาแล้ว แต่ในเรื่อง
 นี้เห็นว่าไม่พึงเสียง ท่านผู้แทนทั้งหลายดู
 ก็มีความประสงค์ที่จะให้รอการพิจารณา
 เรื่องนี้ไปในคราวหน้า เมื่อเป็นเช่นนั้น

๕๖๔

แล้ว ปัญหาเรื่องการปรับปรุงอาคารค่าน้ำ ก็จะต้องรอไป ขณะนี้ขอให้ไปเป็นไปตาม เดิมก่อน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
กระทู้ต่อไปของหลวงศรีสุพรรณดิฐ เรื่อง
ใบเสร็จค่าที่ดินบำรุงท้องที่

หลวงศรีสุพรรณดิฐ (ชุมพร) :
ข้าพเจ้า ขอตั้งกระทู้ ถามท่านรัฐมนตรีว่า
การกระทรวงการคลัง ตั้งต่อไป

ด้วย ปราบกฏ ขันว่าใบเสร็จรับเงิน
ค่าที่ดิน บำรุงท้องที่ ตามประมวลรัษฎากร
มีแต่เนื้อที่ไร้งานกับเงินที่เก็บจากราษฎร
ส่วนการยกเว้นค่าที่เช่น สวนครัว คอก
สัตว์ บุตรและสามีภรรยาไม่ได้ปรากฏตาม
ใบเสร็จ ทำให้ราษฎรเกิดความเข้าใจผิด
ว่า เขามีใช้รับการยกเว้นค่าที่ตามกฎหมาย
จึงขอทราบว่าการรัฐบาลจะเพิ่มในใบเสร็จรับ
เงินให้ชัดเจน เช่น

- ก. ค่าที่ดินทั้งหมด ไร่ งาน เงิน
เท่าใด
- ข. ยกเว้นทุกประเภทไร่ งาน
เงินเท่าใด
- ค. หักยกเว้นแล้วคงเก็บไร่ งาน
เงินเท่าใด เพื่อให้ราษฎรได้ทราบและ
เข้าใจตั้งนั้นจะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

หลวงประดิษฐมนูธรรม (รัฐ-

มนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) : รัฐ-
บาลขอตอบว่า ใบเสร็จรับเงินช่วยบำรุง
ท้องที่ ถึงแม้จะมีช่องให้กรอกเฉพาะ
จำนวนเนื้อที่กับจำนวนเงินที่จะต้องเสียก็
จริง แต่จำนวนเนื้อที่ซึ่งผู้เสียเงินได้รับยก
เว้นนั้น เจ้าของที่ดินจะทราบได้จากความ
ในปลายใบนำ ซึ่งผู้สำรวจได้มอบให้
ไว้ประกอบกับใบเสร็จรับเงิน ถ้าจะเพิ่ม
รายการยกเว้นในใบเสร็จอีก ก็จะเป็น
การเพิ่มงาน และเพิ่มเวลาให้แก่เจ้าหน้าที่
โดยไม่จำเป็น จึงควรสงวนเวลาให้
เจ้าหน้าที่สรรพากรทำในการอื่น ที่จำเป็น
และสำคัญกว่าและขอชี้แจงต่อไปว่า ความ
ประสงค์ ของ ท่านผู้แทน จะสำเร็จได้เช่น
เดียวกัน ถ้า ท่าน จะดูใบนำเงิน ช่วย บำรุง
ท้องที่ จะเห็น ได้ว่ามีแบบฟอร์มปรากฏ
อยู่ชัดแล้ว

หลวงศรีสุพรรณดิฐ (ชุมพร) :
ตามที่ ท่านรัฐมนตรีว่าใบนำนั้น มีชัดเจน
นั้น ข้าพเจ้าขอร้องเรียนว่าราษฎรบางคน
คิดไม่ถูก จึงใคร่จะร้องเรียนว่า ถ้าจะ
ให้ชัดตามใบรับเงินแล้ว ละก็ จะ ซาบซึ้ง
มาก ถ้าโปรดได้อย่างนี้จะดีมากและจะ
ไม่เพิ่มงานอะไรมากมายนัก

หลวงประดิษฐมนูธรรม (รัฐ-
มนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) :

เรื่องนี้เกี่ยวกับการ ที่จะ ปรับ ความเข้าใจ ให้แก่ราษฎร การยกเว้นก็มีกฎหมายอยู่ อย่างหนึ่งแล้ว และอีกอย่างหนึ่งราษฎร ที่จะ เสียเงิน มี ปลายใบน้ำ ที่ ผู้สำรวจ เขา มอบให้มีขีดเจอบอกแล้ว หากแต่ว่าไม่ได้ เอาไปได้ไว้ในใบเสร็จ เพราะเหตุว่าต้อง การจะเขียนใบเสร็จให้รวดเร็ว จึงไม่ได้ มีช่องไว้อีก

ประ ธาน สภาผู้แทนราษฎร : กระทั่งต่อไปของนายพันธุ ภูคศาสตร์ เรื่อง การทำตัวพิมพ์รูปพรณส์ตัว

การทำตัวพิมพ์รูปพรณส์ตัว เจ้า ของสัตว์พร้อมด้วยกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่ ต้องนำสัตว์มาทำตัวพิมพ์ที่อำเภอ บาง ตำบลที่อยู่ห่างไกลอำเภอ เช่นตำบลตากูก ในท้องที่อำเภอเมืองสุรินทร์เป็นต้น และ จำนวนสัตว์ที่จะต้อง ทำตัวพิมพ์มีจำนวน มากด้วยกัน เจ้าของสัตว์ต้องเสียเวลาที่ อำเภอหลาย ๆ วัน ด้วยเหตุนี้จึงขอเรียน ตามว่า กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายที่ จะให้ราษฎรได้รับความสะดวกในเรื่องนี้ อย่างไรบ้างหรือไม่

ขุนสมาหารหิตะคดี(รัฐมนตรี): โนเรื่องให้ความสะดวกแก่ราษฎร รัฐ- บาลได้ปฏิบัติอยู่แล้วทุกเมื่อ เฉพาะการ ทำตัวพิมพ์รูปพรณส์ตัว สำหรับราษฎร

ที่อยู่ห่างไกลกับอำเภอ ต้องมาทำที่อำเภอ เป็นการเสียเวลาอยู่ข้างนั้น ก็เพื่อความ แน่นนอนในราปรณส์ตัวนั้น ซึ่งเป็น ผลดีแก่ราษฎร ยิ่งกว่า การที่ต้องเสียเวลา บ้างพอสมควร แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลจะ ได้พิจารณาหาทางให้เป็นความสะดวก แก่ราษฎรยิ่งขึ้น

นายพันธุ ภูคศาสตร์(สุรินทร์): ข้าพเจ้าขอประทานชักสัทนิก คือว่าใน ตำบลที่อยู่ห่างไกล เมื่อราษฎรได้ร้องขอ ให้อำเภอไปทำตัวพิมพ์ที่ตำบลนั้น ทาง กรมการอำเภอไม่ไป เช่นนี้จะว่าอย่างไร

ขุนสมาหารหิตะคดี(รัฐมนตรี): คณะกรมการอำเภอประจำงานอยู่แน่นอน แล้ว แต่ว่าเราช่วยเหลืออย่างนี้ เวลาที่คณะ กรมการอำเภอไปตาม ท้องถิ่นเราเรียก ว่า "เดินทุ่ง" เมื่อจดเรียบร้อยแล้ว เรา ก็ให้ช่วยอยู่แล้ว และต่อไปเรื่องมีอยู่ว่าจะ ให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน ช่วยทำให้หรือไม่ใน กำลังพิจารณา แต่อย่างไรก็ดี เรื่องนี้ จะรับไปและหาทางให้ดีที่สุดที่จะทำได้

ประ ธาน สภาผู้แทนราษฎร : กระทั่งต่อไปของขุน คุปตพงศ์ประพัทธ์ เรื่องโรงเรียนปกรอง

ขุนคุปตพงศ์ประพัทธ์ (พิษณุ- โลก) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามท่าน

๕๖๖

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตั้ง
ต่อไป

ข้าราชการ กระทรวงมหาดไทย ที่
เริ่มต้นแต่การเป็นเสมียนขึ้นมาจนถึงเป็น
ข้าหลวงประจำจังหวัด และตำแหน่ง
สำคัญอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก บัดนี้มี
โรงเรียนปกครองชน เป็นเหตุให้เสมียน
ที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนปกครองมีโอกาสใน
การขังหน้าน้อยกว่า จึงขอเรียนถามว่า
กระทรวงมหาดไทย จะอบรม เสมียน ตาม
หัวเมืองให้มีความรู้ต้องขึ้นบ้างหรือไม่

ขุนสมหารพิทยะคดี(รัฐมนตรี):

กระทรวงมหาดไทยขอตอบว่า ที่ว่าเมื่อ
มีโรงเรียนการปกครองชน จะเป็นเหตุ
ให้เสมียนที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนปกครองมี
โอกาสในการขังหน้าน้อยกว่านั้น ความ
จริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะทางราช-
การมีนโยบาย ที่จะอบรมข้าราชการ สังกัด
กรมมหาดไทย เพื่อให้มีโอกาสเลื่อนฐานะ
ต่อไป

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :

กระทู้ต่อไปของนายศิริ บำเพ็ญอยู่ เรื่อง
การส่งเสริมการปลูกปอ ผู้ตั้งกระทู้ไม่มา

กระทู้ต่อไปของขุนอนุกุลประชากร
เรื่องค่าชดเชยที่ดินในเขตบึงบรพัต ขุน
อนุกุลประชากรไม่มา

กระทู้ต่อไปของนายอำเภอ อิศรางกูร
ณ อยุธยา เรื่องราชการส่งลดชั้นครู
โรงเรียนประชาบาล

นายอำเภอ อิศรางกูร ณ อยุธยา
(ตั้งหีบ): ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามท่าน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ตั้ง
ต่อไป

ครูโรงเรียนประชาบาล ซึ่งมีวิทย-
ฐานะค่าและเงินเดือนก็ได้ รับขึ้นค่าอยู่
แล้ว แต่เมื่อมีตำแหน่งเงินเดือนชั้นสูงกว่า
ได้ว่างลง ทางราชการได้ออกประกาศให้
ครูประชาบาลชั้นต่ำต่าง กล่าว นั้นเข้าสอบ
ไล่แข่งขัน เมื่อได้มีครูผู้ที่สอบไล่ได้และ
ได้รับบรรจุตำแหน่งทั้ง ได้รับเงินเดือน
เต็มชั้นนั้น ๆ แล้วต่อมาทางราชการได้
สั่งให้ลดตำแหน่งกับชั้นเงินเดือนของครู
ผู้นั้น และให้เข้ากลับรับตำแหน่งและเงิน
เดือนชั้นต่ำตามสภาพเดิมและยังได้ สั่งให้
คิดหักเงินเดือนที่ครูผู้นั้น ได้รับในส่วนที่
สูงกว่าชั้นเดิมนั้น และให้นำเงินจำนวน
ทั้งหมดส่งกลับคืนแก่ ทาง ราชการนับตั้ง
แต่วันที่ครูผู้นั้น ได้รับ มาแล้ว จนถึงวัน
มีคำสั่งให้ลดชั้นลงในสภาพเดิม โดยครู
โรงเรียนประชาบาลนั้น ๆ ไม่ได้มีความ
ผิดแต่ประการใดเลย

จึงเรียนถามว่า ตามที่ทางราชการ ได้ปฏิบัติให้เป็นผลกระทบบรรเทาเกี่ยวกับ ครัวประชาชนผู้ซึ่งมีสภาพและฐานะเงิน เดือนกันน้อยอยู่แล้ว ให้ได้รับความเดือด ร้อนแก่ตัวหรือตลอดถึงครอบครัวของครัว ประชาชนเช่นนั้น เป็นเพราะเหตุผล อันใด

นายทองดี ณ กาฬสินธุ์ (เลขา อนุกรรมการรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง ธรรม- การ) : กระทรวงธรรมการได้สอบสวน ข้อเท็จจริงจากจังหวัดสกลนคร ได้ความ ว่าเป็นกรณีทางอำเภอบรจบุรี บุคคลเข้า เป็นครัวประชาชนในอัตราเงินเดือนสูง กว่าวุฒิ คือ ที่อำเภอพรหมบุรีรายหนึ่ง และที่อำเภอเมืองอีกรายหนึ่ง ซึ่งเมื่อเรื่อง ไปถึงจังหวัดก็จำเป็นต้องส่งแก้ไขเสียใหม่ ให้ถูกต้องตามระเบียบครัว ประชาชนและ สารวัตรศึกษา(ฉบับที่๓) พ.ศ. ๒๔๘๑ ทั้งนี้ไม่ใช่การลดเงินเดือนครัวประชาชน โดยไม่มีความผิด แต่เป็นการให้บุคคล ได้รับผลตอบแทนเท่ากับ สติษที่ตนจะพึง มีพึงได้ส่วนที่ต้องมีการเรียกคืนเงินเดือน ซึ่งจ่ายเกินไป ก็เพราะส่วนที่เกินยอมเป็น ลางมิควรได้ อันจะคงส่งคืน

นายอำเภอ อิศรางกูร ณ อยุธยา (สิงห์บุรี) : การเรียกคืนโดยประกาศ สอบซึ่งเขาสอบ ได้เช่นนั้น เป็นความ

ยุติธรรมดีแล้วหรือประการใด

นายทองดี ณ กาฬสินธุ์ (เลขา อนุกรรมการรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง ธรรม- การ) : การที่กระทรวงธรรมการได้ เรียกคืน ก็เพราะเหตุว่าระเบียบมีอยู่แล้ว บุคคลใดที่ตนไม่มีสิทธิที่จะสอบตามขั้นที่ ตนสอบนั้น เมื่อสอบได้ก็ไม่มีสิทธิที่จะ บรรจุ เพราะเหตุฉะนั้นในเมื่อทางอำเภอ ได้ส่งบรรจุมติ ไปโดยความเข้าใจผิดใน วิทยฐานะของครัวประชาชนนั้น ก็จำเป็น จะต้องส่งลดเงินเดือนตามเดิม

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : กระทั่งต่อไปของนายเสกส เจตสมมา เรื่อง อากรรคานำแหและเรือผีหลอก

นายเสกส เจตสมมา (ระยอง) : กระทั่งข้าพเจ้า ขอถอน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : กระทั่งต่อไปของนายเสกส เจตสมมา เรื่อง อากรรคานำแหบางเกียรติเคย

นายเสกส เจตสมมา (ระยอง) : กระทั่งข้าพเจ้าขอถอน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : กระทั่งต่อไปของนายคาบสงวน พยุงพงศ์ เรื่องเบ็ดธนาณัติที่อำเภออรัญญประเทศ

ค. สงวน พะยุงพงศ์ (ปราจีน บุรี) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระ ทั่งตาม ท่าน

๕๖๘

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ตั้ง
ต่อไป

ด้วยอำเภอ ๑๖๖ ประเทศ ได้มี
ประชาชนและมีการค้าติดต่อกับต่าง
จังหวัดมากขึ้น ทั้งอำเภอในที่มีเทศบาล
ตำบล แต่ไม่สะดวกในการส่งเงินทาง
ไปรษณีย์จึงขอเรียนถามรัฐบาลว่า ได้คำ
ริจะเปิดธนาคารในอำเภอที่กล่าวนี้บ้าง
หรือไม่

พล.อ. พระบริภัณฑ์ทูตกิจ (รัฐ
มนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ) :
เป็นความดำริของรัฐบาลอยู่แล้ว

ประชาชนสภาผู้แทนราษฎร :
หม่อมราชวงศ์ ต่อไปขอให้พิจารณาว่า
พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด
นครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์ พุทธ
ศักราช ๒๔๘๓ ของรัฐบาล

ขุนสมุหราชพิธี (รัฐมนตรี):
รัฐบาลขอเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับ
นี้ขึ้นมา ก็เพื่อจะโอนตำบลโคกสะอาด
ในจังหวัดนครราชสีมา มาไว้ในเขต
จังหวัดบุรีรัมย์

การเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัดเช่นนี้
จำเป็นจะต้องทำเป็นพระราชบัญญัติหวัง
ว่าสภาฯ นี้คงจะรับหลักการ

นายพัน พรหมพิทักษ์ (บุรีรัมย์) :

เรื่องข้าพเจ้าสงสัย คือเกี่ยวกับเรื่อง
ข้าพเจ้าได้ติดต่อกับราษฎรแล้วก็ได้ติดต่อ
กับกระทรวงมหาดไทย แล้วก็นำเรื่อง
นี้ระบุไว้แต่เพียงตำบลโคกสะอาดซึ่งเป็น
ตำบลที่ตรงใหม่ ซึ่งมีในเขตประมาณ
๑๐ หมู่บ้าน แต่ว่าราษฎรที่ร้องเรียนมา
ทางรัฐบาลมี ๓ ตำบล คือตำบลสาหร่าย
ตำบลบ้านงิ้ว ตำบลกระเบื้อง จึงสงสัย
ว่าในร่างพระราชบัญญัตินี้จะไม่สมบูรณ์
ตามคำร้องเรียนของราษฎร จึงขอประ-
ทานให้ทางรัฐบาลชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจ

ขุนสมุหราชพิธี (รัฐมนตรี):
เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ทางจังหวัดนครราชสีมา
กับจังหวัดบุรีรัมย์มีความเห็นไม่ตรงกัน
คือทางจังหวัดนครราชสีมาที่มีความเห็น
ว่าจะแยกเขตที่อยู่ในอำเภอพิมายออก
เป็นอีกอำเภอหนึ่ง แล้วก็นำส่วนทาง
จังหวัดบุรีรัมย์เห็นว่าควร จะ โอนตำบล
เหล่านี้ คือให้ตำบลสาหร่าย ซึ่งมีอยู่ ๑๔
หมู่บ้าน แล้วก็ตามลุ่มมี ๑๓ หมู่บ้าน
รวมเป็น ๒๗ หมู่บ้าน ซึ่งเราเรียกว่าโคก
สะอาดนั้น ทางจังหวัดบุรีรัมย์เห็นว่าควร
จะโอนไปยังอำเภอลำปลายมาศ ที่นี้ที่มา
โต้แย้งกันเองเช่นนั้น ทางราชการส่วน
กลางเห็นว่า เพื่อแก้ปัญหาให้หมดไป จึง
ได้ส่งข้าหลวงประจำจังหวัดไปสำรวจ

ข้าหลวงได้ไปสำรวจถึงในกำเภอกมเขก
 แตนติดต่อกับราษฎร แล้วก็ได้พิจารณา
 แล้วเห็นว่าเป็นที่พอใจของราษฎร และ
 ทางราชการด้วย ที่นี้ ๑๗ หมู่บ้านที่โอน
 มาแก่พลเมืองราว ๑,๖๐๐ คน และที่นี้
 มีปัญหาอีกเล็กน้อย คือตำบลที่เรียกว่า
 กระเบื้องนอก หรือถิ่นกระเบื้องนอก
 ทางจังหวัดนครราชสีมาเห็นว่าเมื่อโอนมา
 แล้ว ก็ขอให้โอนตำบลเหล่านั้นด้วย แต่
 ทางราชการพิจารณาแล้วเห็นว่าถ้าโอนมา
 แล้วจะห่างไกลกันเกินไป เมื่อเป็นเช่น
 นั้น หวังว่าผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์
 คงจะเข้าใจเรื่องนี้อยงช่น

นายพัน พรหมพิทักษ์กุล(บุรีรัมย์):
 เรื่องนี้ถ้าจะพูดไป ถ้าจะสาวไปถึงความ
 เห็นของข้าหลวงประจำจังหวัดบุรีรัมย์
 และจังหวัดนครราชสีมาแล้ว เรื่องนี้เกิด
 มาตั้งแต่สมัย พ.ศ. ๒๔๗๕ จนกระทั่งมา
 ถึงสมัยข้าพเจ้า ก็ได้ร่วมมือร้องขอ
 ความกรุณาต่อรัฐบาล ข้าพเจ้าเห็นใจ
 ท่าน รัฐมนตรี ที่ทราบข้อเท็จจริงจาก
 ราษฎร ความจริงไม่ไกลเกินไป แต่หาก
 ว่ารับโอนเพียงตำบลโคกสะอาดมาเท่านั้น
 ราษฎรก็ได้รับความสะดวกเป็นน้อย
 ส่วนที่เหลืออยู่ก็ยังได้รับความลำบาก
 และระยะไปทางพิมายคงร้อยละเส้น

๕๖๕

และขุนนางจะคงข้ามลำน้ำมูล เรื่องนี้
 ข้าพเจ้าหวังว่า ท่านผู้แทน ราษฎรจังหวัด
 นครราชสีมา นายเอี่ยม สุภาพกุล ซึ่งเป็น
 ผู้แทนเขตนี้คงจะให้ความจริงว่าราษฎร
 ที่โรงเรียนขอโอนเขต ไปถึงกิ่งลำปลาย
 มาศได้รับความลำบากยากเย็น อย่างไร
 แต่อย่างไรก็ดีในหลักการและเหตุผลใน
 ร่างพระราชบัญญัตินี้ สภา ฯ นั้นน่าจะ
 วินิจฉัยได้ว่า การกระทำของเราในอันที่
 จะให้ความสะดวกแก่ราษฎร และร่าง
 พระราชบัญญัตินี้ ออกมาก็เพื่อให้ความ
 สะดวกแก่ราษฎรแล้ว ก็หวังว่าสภา ฯ นี้
 คงจะเห็นใจชาวราษฎรใน ๓-๔ ตำบล
 นั้น ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงขอวิงวอนทาง
 รัฐบาลและสภา ฯ นั้นว่า ถึงอย่างไรก็ตาม
 ขอได้พิจารณาถึงความมุ่งหมายของราษฎร
 ที่ได้ร้องขอ เพราะเราจะพึงแต่ความเห็น
 ของทางฝ่ายราชการ ทางเดียวหาพอไม่
 และมีเหตุการณ์บางประการซึ่งข้าพเจ้าเห็น
 ว่าไม่จำเป็นจะต้องนำมากล่าวในสภา ฯ นี้
 จึงขอวิงวอนคณะรัฐบาลและสภา ฯ นี้
 ให้อนุมัติเขตทั้ง ๓ ตำบลที่ได้กล่าวมา
 แล้วนั้น โอนไปอยู่กิ่งลำปลายมาศ เพื่อ
 ความร่มเย็นเป็นสุขของราษฎร และวง
 ราชการให้ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น

๕๗๓

ขุนสมุหหาวงศ์ (รัฐมนตรี) :
ที่ท่านผู้แทนผู้นั้น กล่าว ก็เป็น เรื่องที่น่า
เห็นใจ แต่ว่าเราทำงานในทางส่วนกลาง
เราพิจารณาข้อเท็จจริงทางภูมิภาคทุกฝ่าย
ที่สนับสนุนปัญหาเฉพาะหน้า คือ ในตำบล
โคกสะอาดเห็นว่าเราจะโอนมาแล้ว ส่วนที่
ว่าควรจะ โอน มาอีก หรือ ไม่อย่างนั้น
ข้าพเจ้านึกว่า ถ้าเราพิจารณาในสภา ขุน
เราไม่ได้ข้อเท็จจริงแน่ ถ้าท่านมีความ
เห็นอย่างไรก็ไปว่ากัน ทาง กระทรวงอีก
แล้วก็ทาง นั้นพร้อมที่จะส่ง ไปให้เป็นผล
ในทางผลสุดท้ายจะมีเหตุผลพอหรือไม่ แต่
ว่าเฉพาะ ทาง นี้เรามีเฉพาะ โครกสะอาด
ตำบลเดียว

นายพัน พรหมพิทักษ์กุล (บุรีรัมย์) :
เราจะพูดกันในชั้น รัฐบาลก็ไม่เหมาะสม
ด้วยเหตุผล หากว่าเราจะพูดกันในร่าง
พระราชบัญญัติ นี้ก็เพื่อให้เป็น ไปในชั้น
กรรมาธิการ และข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ใช่
เรื่องร้ายแรงอะไร กลับจะเป็นประโยชน์
แก่ทางฝ่ายบริหารเสียอีก เพราะจะโอน
ราษฎรมา ให้ ใกล้กับเจ้าพนักงาน ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ในทางบริหาร แม้ว่าจะทำ
ความลำบากในการค้นคว้าดูแผนที่ว่าเขต
ใดอยู่ตรงไหนสักหน่อย แต่ก็เหมาะสม
ก็จะทำประโยชน์ ให้แก่บ้าน เมืองจึงขอ

วินิจฉัยรัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง ถ้ากรุณาตก
ลงในชั้นกรรมาธิการได้ก็ยิ่งดีกว่าที่จะไป
พูดที่กระทรวง

ขุนสมุหหาวงศ์ (รัฐมนตรี) :
สำหรับข้าพเจ้าเอง เรียนอย่าง
ตรง ๆ ว่า ถ้ามีทางไปได้ก็ไม่เคยขัดข้อง
เลย แต่ว่ามีหลักการเรามีว่าโอนตำบล
โคกสะอาดอย่างเดียว ที่เรารับหลักการ
ก็รับเฉพาะตำบลโคกสะอาด ส่วนจะเป็น
ประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งแปรญัตติได้รอบ
ตัวแล้ว ข้าพเจ้าก็ถือโอกาสเต็มที่ อย่าง
ที่เห็นได้อย่างเมื่อ ๒-๓ วันนั้น แต่
สำหรับอันนี้จะแปรญัตติไปตำบลอื่น ๆ
ก็เห็นว่าจะเป็นไปไม่ได้

นายพัน พรหมพิทักษ์กุล (บุรีรัมย์) :
คำว่า โอนตำบลโคกสะอาด
นั้น เป็นข้อความซึ่งบัญญัติไว้ในพระ-
ราชบัญญัติ แต่ในหลักการนั้น เพื่อ
ปรับปรุงเขตจังหวัดให้เหมาะสมกับสภาพ
และ ความเจริญ ของบ้าน เมืองข้าพเจ้า
จึงหวังว่าท่านรัฐมนตรีคง กรุณาได้

พ.ต. หลวง เหวง ศักดิ์ สงคราม
(รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาด
ไทย) : ปัญหาเรื่องเขตแดนระหว่าง
จังหวัดนั้น เราได้เคยพิจารณากันมา
ครั้งหนึ่งเป็นครั้งใหญ่โดยสภา ขุน และ

ครั้งนั้นก็ให้พิจารณา รวมทั้งผู้แทนทุกฝ่าย แต่เราคิดว่าในครั้งนั้นจะไม่แก้ไขอีกเป็นการหมกหม้ม ด้วยเหตุนี้เองเราจึงระมัดระวัง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อปรากฏว่าจะเปลี่ยนแปลงเขตแดนระหว่างจังหวัดบุรีรัมย์และ นครราชสีมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำบล โศก สะอาดและตำบลอีก ๒ ตำบลนั้นเราก็พิจารณาข้อเท็จจริงด้วยกันทั้งสองฝ่าย และตามที่แสดงมาก็เห็นว่าเรามีความจำเป็นที่จะโอนในตำบลเดียว ถ้าหากว่าไม่ตกลงหลักการนี้จะต้องกลับไปพิจารณากันใหม่แล้วจะไม่แล้วเสร็จในคราวนี้ จะต้องเลื่อนไปว่ากันใหม่

นายเอี่ยม สุภาพกุล (นครราชสีมา) : เรื่องนี้เกี่ยวกับเขตเลือกตั้งข้าพเจ้าด้วย ข้าพเจ้าผู้หนึ่งที่ได้รับคำร้องทุกข์จากราษฎร ในเรื่องแบ่งเขตนี้ การที่ได้มีการแบ่งเขตก็เนื่องจากทางรถไฟตัดผ่านไป จึงเป็นเหตุให้เกิดข้อร้อนเรื่องเขตนี้ ถ้าเอกพินายตงมาหลายร้อยปีแล้ว แต่ก่อนไม่มีใครร้องเรียนมา ร้องเรียนภายหลังเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้น และการที่ทางราชการจะโอนแต่ ๑๗ หมู่บ้านเช่นนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่ายังจะให้ความสะดวกไม่พอ ถ้าจะโอนกันและทำกัน

จริง ๆ โดยเฉพาะแล้ว น่าจะพิจารณาให้มาก และถ้าหากว่ารัฐบาลสอบไม่คิดจะกรุณาเดินไปสอบอีกหนหนึ่งพร้อมด้วยผู้แทนทั้งข้าหลวงประจำจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกัน นี้ขอร้องให้รัฐบาลกรุณาอีกสักหนหนึ่งจะได้หรือไม่

ขุนสมานหารทิศคดี (รัฐมนตรี) : ว่ากันอย่าง ๆ เมื่อทางผู้แทนทั้งสองเขตแดนคิดใจอยู่อย่างนี้ รัฐบาลก็พร้อมที่จะถอนไปพิจารณาให้ แต่ว่าขอเชิญท่านทั้งสอง ไปร่วมการประชุมด้วย แล้วเมื่อเข้ามาก็จะไม่มีปัญหาอะไร เพราะฉะนั้นรัฐบาลขอถอน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลขอถอน จะมีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมอนุมัติ

ข้าพเจ้าได้รับ ญัตติของรัฐบาลมีความว่า ขอเปลี่ยนแปลงระเบียบวาระ คือขอให้สภา ฯ นำระเบียบวาระญัตติร่างกฎหมายของรัฐบาลที่จะพิจารณาในวาระที่ ๑ ขึ้นพิจารณาก่อน แล้วจึงพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐบาลในวาระที่ ๒ และที่ ๓

๕๗๒

ต่อไป จะมีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น
ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
เมื่อ ไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น
ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมเห็นอนุมัติ

ในวาระต่อไป ขอให้พิจารณาร่าง
พระราชบัญญัติป้องกันการค้ำกำไรเกิน
ควร (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๓
ของรัฐบาล

พ.อ. พระบริรักษ์ทุยทศกิจ(รัฐ-
มนตรีว่าการ กระทรวงเศรษฐการ) :
รัฐบาลขอเสนอร่างพระราชบัญญัติป้อง
กันการค้ำกำไรเกินควร (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๔๘๓ โดยมีหลักการ ๓
ประการ คือ

๑. เพื่อให้อำนาจคณะกรรมการ
ส่วนภูมิภาคในการประกาศตั้งราคาสูงสุด
และแสดงราคาสิ่งของ

๒. ภัยให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบ
สวนดำเนินการสอบสวนผู้กระทำผิด

๓. ลดกำหนด โทษให้น้อยลง
เพื่อให้เจ้าพนักงาน เปรียบเทียบได้ด้วย

นอกจากเหตุผลซึ่งได้บันทึกเสนอ
สภาฯ แล้ว ข้าพเจ้าใคร่จะชี้แจงรายละเอียด
ตั้งแต่ตั้งต่อไปนี้ คือ

คามพระราชบัญญัติ ฉบับนี้นั้น

เมื่อได้ปฏิบัติไปแล้ว ไม่มีความสะดวก
พอ กล่าวคือ ในการประกาศตั้งราคาสูง
สุด คณะกรรมการส่วนภูมิภาคยังไม่มี
สิทธิ์ที่จะประกาศได้ จะต้องขออนุญาต
กรมการส่วนกลางก่อนจึงจะดำเนินการ
ได้ พระบัญญัติฉบับนี้แก้ไขให้มีความ
สะดวกยิ่งขึ้น

อีกประการหนึ่ง เมื่อได้มีผู้กล่าว
หาว่าทำกำไรเกินควรแล้ว เจ้าพนักงาน
ยังไม่มีอำนาจที่จะสอบสวนได้ จะต้อง
มาตกลงต่อ กรมการ ส่วน ภูมิภาคก่อน
เมื่อกรมการส่วนภูมิภาคได้พิจารณาแล้ว
อาจจะให้ยกคำกล่าวหาขึ้นหรือตัดเงื่อนไข
หรือมีคำสั่งให้คืนเงินแก่ผู้ซื้อไป หรือ
เมื่อเห็นสมควร จะฟ้องศาล จึงสั่งให้นำ
การสอบสวนดำเนินการคดีต่อไป) ในร่าง
พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจทำการ
สอบสวนได้ทันที เมื่อมีผู้กล่าวหาว่าค้ำ
กำไรเกินควร

ในประการที่ ๓ โทษนั้นมากไป
จึงได้ลดโทษเบาลงมา เพื่อให้เจ้าพนักงาน
ได้เปรียบเทียบการลงโทษนั้นได้

ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
เมื่อ ไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น
ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใด

เห็นว่าควร จะรับ หลักการ แห่งร่าง พระราชบัญญัตินี้ ไปพิจารณาต่อไป ขอให้ไปรพทยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือพร้อมเพรียง

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ไม่เห็นด้วยไม่มี พร้อมเพรียง สังกะ
กรรมวิธีการสามัญหรือวิสามัญ

พ.อ. พระบริภัณฑ์ยุทธกิจ(รัฐ-
มนตรีว่าการ กระทรวง เศรษฐกิจการ) :
ขอกรรมวิธีการวิสามัญ ๗ นาย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ทางรัฐบาลขอให้ตั้งกรรมวิธีการ วิสามัญ
จะมีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
เมื่อ ไม่มีผู้ใดมีความเห็น เป็น อย่างอื่น
ข้าพเจ้าถือว่าทำประชุม อนุมัติ ให้ตั้ง
กรรมวิธีการวิสามัญ กรรมวิธีการมีจำ-
นวน ๗ นาย จะมีผู้ใดมีความเห็นเป็น
อย่างอื่น

ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
เมื่อ ไม่มีผู้ใดมีความเห็น เป็น อย่างอื่น
ข้าพเจ้าถือว่าทำประชุม อนุมัติ ให้มี
กรรมวิธีการวิสามัญ ๗ นาย

พ.อ. พระบริภัณฑ์ยุทธกิจ(รัฐ-

มนตรีว่าการ กระทรวง เศรษฐกิจการ) :
รัฐบาลขอเสนอ ๓ นาย คือ นายเดือน
บุณนาค หลวงประภคิตติสทกรณ์ นาย
อุไทย พินทุโยธิน

นายเฉลา เตลาณนท์(ตราด) :
ข้าพเจ้าขอเสนอ นายทองม้วน อัครถาวร
มีสมาชิกรับรอง

นายวิช สุประภาตะนันท์
(สระบุรี) : ข้าพเจ้าขอเสนอ นายเสียง
ไชยกาล

มีสมาชิกรับรอง

นายผล แสนสระดี (ขอนแก่น) : ข้าพเจ้าขอเสนอ นายชิต เวช-
ประสิทธิ์

มีสมาชิกรับรอง

ร.ท. ชุนสครไกรพิศิษฐ์ (อุดร
ธานี) ข้าพเจ้าขอเสนอ นายทองพูน
อังกินันท์

มีสมาชิกรับรอง

เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร :
รายนามกรรมวิธีการมีดังต่อไปนี้ ๑. นาย
เดือน บุณนาค ๒. หลวงประภคิตติสทกรณ์
๓. นายอุไทย พินทุโยธิน ๔. นาย
ทองม้วน อัครถาวร ๕. นายเสียง ไชย-
กาล ๖. นายชิต เวชประสิทธิ์ ๗. นาย
ทองพูน อังกินันท์

๕๗๔

ประชาชนสภาผู้แทนราษฎร
แปรญัตติภายในกวัน

พ.อ. พระบริภัณฑ์ยุทธกิจ(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ) : รัฐบาลขอแปรญัตติภายใน ๑ วัน

ประชาชนสภาผู้แทนราษฎร : ทางรัฐบาลขอแปรญัตติภายใน ๑ วัน จะมีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ประชาชนสภาผู้แทนราษฎร : เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติให้แปรญัตติภายใน ๑ วัน

ในวาระต่อไปขอให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมยาง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๓ ของรัฐบาล

น.อ. พระเวชยันตรังสฤษฏี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรการ) : รัฐบาลขอเสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมยาง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๓ เพื่อสภาฯ ใ้วินิจฉัย ออกเป็นพระราชบัญญัติไว้ต่อไป โดยมีหลักการอยู่ว่า เพื่อแก้ไขอัตราค่าธรรมเนียมในการออกไปกำกับคุ้มครองและใบสุทธิยาง

เหตุผล โดยเหตุที่ราคายางพาราซึ่งซื้อขายกันภายในประเทศ และที่ส่งออกไปจำหน่ายนอกประเทศเวลานี้ ได้มีราคาสูงขึ้น จึงควรปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมในการออกไปกำกับคุ้มครองและใบสุทธิยาง ซึ่งแต่เดิมได้วางไว้ในอัตราอย่างต่ำ เพื่อให้เหมาะสมกับราคายางในขณะนั้น

นายเฉลา เตาตานนท์ (ตราด) : ก่อนที่สภาฯ จะรับหลักการแห่งพระราชบัญญัตินี้ ข้าพเจ้ามีความสงสัยอยู่ว่า ในเรื่องยางนี้ เวลานี้ราคาได้สูงขึ้นจริง แต่ทว่าต่อไปภายหน้า ราคายางจะลดลงแล้ว เช่นนี้ อัตราค่าธรรมเนียมจะลดลงหรือไม่ แต่เดิมการทำยาง พ่อค้ายางได้ล้มจมมาแล้วหลายครั้งหลายหน เพราะราคายางต่ำ แต่เวลานี้สูงขึ้นจริง ต่อไปภายหน้าลดลง ค่าธรรมเนียมจะลดลงหรือไม่

น.อ. พระเวชยันตรังสฤษฏี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรการ) : พระราชบัญญัติที่เสนอมานี้ก็ในนี้พูดว่า แก้ไขอัตราค่าธรรมเนียมให้สูงขึ้น เพราะฉะนั้นเมื่อราคายางลดลงแล้ว รัฐบาลก็ยอมจะต้องลดลงตามด้วย คือให้เหมาะสมแก่กาลขณะนั้น ๆ ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อก่อนนี้ราคายางต่ำอยู่ เราก็กเก็บเพียงขั้นต่ำ

นายโมรา ณ ถลาง (พังกา) :
 ข้าพเจ้ายืนตีมาก ที่ได้เห็นร่าง พระ ราช
 บัญญัติของรัฐบาลเสนอขึ้นมาควบคุมยาง
 แต่เมื่อได้ฟังคำอภิปราย ได้อ่านเหตุ
 ผลและหลักการแล้ว ข้าพเจ้ากลับรู้สึก
 เสียใจเสียอีกว่า ในหลักการนั้นมีแต่แก้
 ค่าธรรมเนียมอย่างเดียว แทนที่จะแก้
 อย่างอื่นด้วย ก่อนนี้ค่าธรรมเนียมนั้น
 เคยก็โลกรั่มละ ๑ สตางค์ กลายเป็นแก้
 เป็นก็โลกรั่มละ ๕ สตางค์ รู้สึกแพงมาก
 เกินไป ความจริงราษฎรที่ทำยางนั้นไม่
 ได้กำไรจนถึงกับก็โลกรั่มละ ๕ สตางค์
 มีหลายแห่งมีกำไรเล็ก ๆ น้อย ๆ และ
 พอเลี้ยงอาตมาไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น แต่
 ว่าการค่าได้กำไรนั้น คนที่ค้ารายวัน
 ไม่ใช่ราษฎรของเรา เป็นคนกลาง ส่วน
 ราษฎรหรือเจ้าของสวนยางที่แท้ มีรายได้
 เพียงเล็กน้อยเท่านั้น พอเลี้ยงตัวไป
 เท่านั้น ไม่ถึงกับว่ามีกำไรมากมาย เมื่อ
 รัฐบาลมาขึ้นค่าธรรมเนียมจาก ๑ สตางค์
 เป็น ๕ สตางค์เช่นนั้น รู้สึกว่าค่าธรรมเนียม
 จะแพงขึ้นถึง ๕ เท่าตัว ราษฎรผู้
 เป็นเจ้าของสวนยางอาจ จะทนอยู่ไม่ไหว
 และความไม่ราบรื่นของการครองชีพของ
 ราษฎรเหล่านี้อาจจะ กระทบกระเทือนถึง
 การค้าขายยางและอื่น ๆ ซึ่งเราจะไม่เห็น
 ในขณะนี้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงเห็น

ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ควร จะรับ
 หลักการ ข้าพเจ้าขอความกรุณาจาก
 รัฐบาลอีกครึ่งหนึ่ง หลักการในนี้บังคับ
 โดยตรงว่า เพื่อแก้ไขอัตราค่าธรรมเนียม
 ถ้าข้าพเจ้าจะแปรญัตติในชั้นกรรมาธิการ
 ก็เห็นว่าจะหนักไปสักหน่อยที่จะแปรญัตติ
 ให้ได้เช่นนั้น เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึง
 ขอวิงวอนว่า ที่รัฐบาลได้แก้ไข ซึ่ง
 ข้าพเจ้าไม่ได้ว่าจะไม่ให้ขึ้นเสียเลย แต่
 โปรดอย่าให้ถึง ๕ เท่าตัวเลย ราษฎร
 โดยมากไม่ใช่รายวัน ข้าพเจ้าได้พบเห็น
 ได้มีความเป็นอยู่คลุกคลีกับเจ้าของสวน
 ยางที่เป็น ราษฎร คน ไทยแท้ ๆ นั้น
 หาได้ร่ำรวยกับการมีส่วนอย่างไม่ คนที่
 ร่ำรวยกับการยาง นั้น โดยมากเป็น คนค้า
 ยาง คือคนกลางนั่นเอง

นายจิต เวชประสิทธิ์ (ภูเก็จ) :
 ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติ
 ควบคุมยาง (ฉบับที่ ๒) นี้ ความจริง
 ข้อความในพระราชบัญญัตินี้ไม่มีอะไร
 มากมาย มีเพียง ๕ มาตรา แล้วมาตรา
 หนึ่ง ๆ ก็มีข้อความเพียงบรรทัดสอง
 บรรทัดเท่านั้น แต่เมื่อได้พิจารณาตัว
 เนื้อหาแล้ว ข้อความในมาตรา ๓ เป็น
 เรื่อง ซึ่ง จะ ต้อง พิจารณา ให้ละเอียด
 เพราะเพิ่มภาระให้แก่ราษฎร คือการเพิ่ม

๕๗๖

ค่าธรรมเนียม ซึ่งความจริงท่านรัฐมนตรี
โง่เขลาแล้ว ว่า แม้จะได้ตั้ง อัตราไว้ว่า
จะเก็บในอัตราไม่เกิน ๕ สตางค์ จะออก
กฎกระทรวงเก็บไม่ถึง ๕ สตางค์ก็จริง
แต่ว่าการเพิ่มเช่นนี้ เป็นการเพิ่มภาระ
ให้แก่ราษฎร

ความจริงเรื่องค่าธรรมเนียมนี้ท่าน
ผู้มีเกียรติทั้งหลายย่อมทราบ ว่า ไม่ใช่
เรื่องภาษี ค่าธรรมเนียมเป็นเรื่องซึ่งเก็บ
เงินจากราษฎร ในการที่ราษฎรมาติดต่อ
กับรัฐบาล เพราะฉะนั้นในการเพิ่มค่า
ธรรมเนียมนี้ เราจะต้องพิจารณาถึง
งานซึ่งรัฐบาลทำให้แก่ราษฎร ข้าพเจ้า
ได้ฟัง คำอภิปราย ของ ท่าน รัฐมนตรี มา
ตลอดแล้ว ท่านรัฐมนตรียังไม่ได้แถลง
ให้ทราบเลยว่า ในการที่รัฐบาลต้องเพิ่ม
ค่าธรรมเนียมนี้ เพราะเหตุว่ารัฐบาล
ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการ ทำงาน ให้แก่
ราษฎร เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่า
ยังไม่เป็น การ สมควร ที่จะ ให้เพิ่ม ขึ้น
เพราะท่านยังไม่ได้แถลงว่า ท่านจะทำ
งานให้แก่ราษฎรเพิ่มขึ้น

ในการที่ขอเพิ่มค่าธรรมเนียมนี้
ถ้าเราจะเทียบส่วนต่งาย ๆ แต่เดิมมา
รัฐบาลเก็บไม่เกินกิโลกรัมละ ๑ สตางค์
มาบคนเพิ่มขึ้นตามร่าง ที่กำลัง พิจารณา

อยู่นไม่เกินกิโลกรัมละ ๕ สตางค์ ขอให้
ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายลองคิดเลขดูอย่าง
ง่าย ๆ การเพิ่มของรัฐบาลเพิ่มตั้ง ๕๐๐
เปอร์เซ็นต์ นี่เป็นเหตุผลส่วนใหญ่แสดง
ให้เห็นว่าไม่เป็นการ สมควรอย่างยิ่งที่จะ
รับหลักการแห่งพระราชบัญญัตินี้ และ
ยิ่งกว่านั้นเหตุผลในการที่รัฐบาลได้ส่งมา
ประกอบร่างพระราชบัญญัตินี้ มีว่าเนื่อง
จากราคายางสูงขึ้นในขณะนี้ แต่ราคายาง
สูงขึ้น ตามที่รัฐบาลแถลงมาแล้วว่า กิโล
หนึ่งราวบาท ๕ สตางค์ ความจริงก็ไม่
สูงขึ้นมากกว่าเมื่อก่อนที่มีการ กำจัดยาง
และการ ที่รัฐบาล จะ มาเก็บเพิ่ม ขึ้น ตั้ง
๕๐๐ เปอร์เซ็นต์ ก็ยังไม่เป็นการสมควร
มากนัก

การเพิ่มค่า ธรรมเนียมนี้ยังทำให้
ข้าพเจ้าสังเกตเห็นเจตนาของ รัฐบาลในการ
ที่จะไม่เลิกการควบคุมยาง ความจริง
ข้อเท็จจริงในขณะนี้ ข้าพเจ้าเชื่อว่า
รัฐบาลคงทราบได้ดีว่า ข้อเท็จจริงเมื่อ
ครั้งทำสัญญาจำกัดยางกับเวลานี้ได้เปลี่ยน
แปลงไปมาก ซึ่งรัฐบาลควรจะหาทาง
เลิกการควบคุมยาง เพื่อให้ราษฎรได้ทำ
การค้าขายได้มากขึ้น ข้อเท็จจริงที่ข้าพ-
เจ้าทราบบางประการ มีอยู่ว่า บาง
ประเทศซึ่งไม่สามารถจะซื้อยางได้ แล้ว

ก็พยายามทำอย่างเทียบกัน โดยต้องเสียค่า
ใช้จ่ายมากกว่าการซื้ออย่างจริง ถ้าหากว่า
รัฐบาลมีความมุ่งหมายจะเพิ่มภาระให้แก่
ราษฎรแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าควรที่จะเพิ่ม
เป็นภาษีมากกว่าแก่ค่าธรรมเนียม คือ
รัฐบาล ควร จะ หาหน ทาง ส่ง ย่าง ให้ แก่
ประเทศที่ขาดแคลนยางนั้น ข้าพเจ้าเชื่อ
ว่าไม่เฉพาะจะได้ประโยชน์แก่ผู้ทำสวน
ยางเท่านั้น ภายยังจะได้เพิ่มอีกด้วย

นอกจากนั้น ข้าพเจ้าจะ ขอเรียนขอ
เท็จจริงที่ได้พบมาให้ทราบอีกคือ ใน
เวลานี้ราษฎรต้องเสียค่าเรือไร ราษฎร
ผู้ซึ่งทำการปลูกยาง เมื่อเวลามารับโค
ตัวยาง จะต้องเสียเงินค่าเรือไรให้แก่
เจ้าหน้าที่ เงินจำนวนนี้ได้เคยเรียกเก็บ
กิโลกรัมละ ๑ สตางค์ ถึง ๓ สตางค์
แม้แต่การเก็บเพียงกิโลกรัมละ ๑ สตางค์
ถึง ๓ สตางค์นี้ ข้าพเจ้าไต่ถามราษฎร
บนกันอยู่ทั่วไปเป็นจำนวนมาก แล้ว
รัฐบาลยังจะมาเก็บเพิ่มอีกกิโลกรัมละ ๕
สตางค์ ก็ยังจะทำความลำบากให้แก่
ราษฎรมากขึ้น และการเรือไรเช่นนั้น
ใช้ว่าจะกระทำกันตลอดไป ทำเพียงชั่ว
ขณะหนึ่งเท่านั้น บัดนี้รัฐบาลจะเพิ่มมาก
กว่าการเรือไร ข้าพเจ้าเชื่อแน่ว่าราษฎร
จะได้รับความเดือดร้อน เมื่อราษฎรได้

รับความเดือดร้อนแล้ว ก็หาหนทางที่จะ
ทำสวนยาง 'ความจริงขณะนั้นราษฎรซึ่งทำ
สวนยาง ไม่ใช่ว่าจะได้รายได้เป็นล่ำ
เป็นสันอะไรมากมาย คนหนึ่ง มี ยาง สัก
ร้อยตัน เงินซึ่งได้จากค่าขายยางนั้นก็
พอที่จะเลี้ยงชีพไปได้ตลอดปี และงานที่
เขาทำก็เป็นงานอดิเรกเท่านั้น การที่
เป็นงานอดิเรกนี้ เมื่อมากระทบกับภาระ
หนักเช่นนั้น เขาอาจจะเลิกอาชีพเช่นนั้น
ก็ได้

นอกจากนั้น ถ้าจะ พูดถึง การ ช่วย
เหลือผู้ทำสวนยาง ข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้า
จะเทียบส่วนกับการ ประกอบ อาชีพอย่าง
อื่น ดังเช่น การทำนา ก็ รัฐบาล ไม่
ได้ช่วยเหลือในการประกอบอาชีพการ
ทำสวนยางเลย ยิ่งกว่านั้นรัฐบาลยังทำการ
จำกัดอย่างให้เป็นการเดือดร้อนอีก ส่วน
การทำนา รัฐบาลมีการชลประทานและ
สหกรณ์ช่วยเหลือ แต่ตรงกันข้าม การ
ทำยางรัฐบาล ไม่ได้ช่วยเหลือดัง เช่นนั้น
ถ้ารัฐบาลยังจะเพิ่มค่าธรรมเนียมให้มาก
ขึ้นอีก

ตามที่ข้าพเจ้าได้อธิบายมานี้ รัฐ-
บาลเสนอพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ มา เพื่อ
แก้ไขค่าธรรมเนียม แต่ไม่ใช่เป็นการ
แก้ไขเพียงเท่านั้น ความจริงรัฐบาลเพิ่ม

๕๗๘

ค่าธรรมเนียม และเป็นเรื่องที่รัฐบาล
ตั้งคำถามจากผู้ทำสวนยาง เพราะนะ-
นี้รัฐบาลแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ ไม่
ตรงกับรูปการณ์และวัตถุประสงค์ ข้าพ-
เจ้าจึงเห็นว่าไม่ควร จะรับ หลักการแห่ง
ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

น.อ. พระเวชยันตรังษฤษฏ์
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิ-
การ) : ตามที่ท่านสมาชิกมีความสงสัย
อยู่ว่า การที่เก็บเป็นค่าธรรมเนียม แล้ว
รัฐบาลไม่ได้เพิ่มค่าใช้ จ่ายเพิ่มเติมขึ้น
และรัฐบาล ไม่ได้ ทำการ บำรุง หรือช่วย
เหลือราษฎรเจ้า ของ สวนยาง ไร่ การใด
เรื่องนี้ขอชี้แจงว่า ในเวลา รัฐบาล ได้
พยายามค้นคว้าหาพันธุ์ที่ดี ให้ แก่เจ้าของ
สวนยาง ได้ทำสวนยางตัวอย่างขึ้น

นอกจากนั้น ในเวลาที่ท่านว่า
ค่าใช้จ่ายก็ไม่มากขึ้น สำหรับขอนัก
คือเนื่องจากว่าเราจะต้องมีเจ้าหน้าที่ไป
สอบสวนยางว่า ได้กระทำกันถูกต้องตาม
ลักษณะหรือไม่ และเพื่อช่วยแนะนำให้
ราษฎรได้ปลูกพันธุ์ยางให้ดีขึ้น และมี
วิธีการบำรุงให้ดีขึ้น เพื่อให้ยางนั้นมีมา
อย่างมาก นอกจากนั้นในเวลานั้นท่านยอม
จะทราบว่าโคเวตยางก็ได้เพิ่มขึ้น เพราะ
ฉะนั้นทั้งหลายเหล่านี้ ได้เพิ่มเจ้าหน้าที่
ในการนี้ไม่ใช่ว่ารัฐบาลเพิ่มงาน แล้วคน

ไม่เพิ่มก็ไม่สามรถจะทำได้ และที่ท่าน
ว่ารัฐบาลไม่ได้ช่วยเหลือเจ้าของสวนยาง
ยังมีการควบคุมยาง ซึ่งท่านเห็นว่าสม-
ควรจะเลิกเสีย ด้วย ข้า เพื่อประโยชน์แก่
เจ้าของสวนยาง เรื่องนี้ เมื่อสมัยที่ไม่มี
การควบคุมราคาอย่างตกต่ำเพียงไร และ
เจ้าของสวนยางสูญหายไป ไร่ ไร่ การใด
ในการที่รัฐบาลเข้าควบคุมยาง นี้ก็เพื่อจะ
ช่วยเหลือเจ้าของสวนยาง และถ้าไม่มี
การควบคุมยางแล้ว จะไม่ได้ราคาอย่าง
อย่างนี้

ที่ท่านว่า บางประเทศขาดแคลน
ยาง เราควรจะส่งยางไปขายแก่ประเทศ
นั้น ดังนี้ ท่านก็ควรจะเข้าใจว่า ถ้ามี
หนทางทำให้รัฐบาลก็ย่อม หาตลาดและ
หนทาง ตลาดที่ไหนที่ รัฐบาลก็แนะนำ
และหาหนทางช่วยเหลือให้ราษฎรส่งยาง
ไปขายยังตลาดนั้น ๆ ส่วนที่มีการควบคุม-
คุมยางเช่นนี้ ราคาอย่างจึงได้สูงขึ้น ถ้า
หากว่าไม่มีการควบคุมแล้ว ราคาอย่างจะ
ขึ้นถึงเพียงนี้หรือ ท่านจะเห็นว่า ราคา
เมื่อก่อนออกพระราชบัญญัติควบคุมยาง
ราคาอย่างที่อยู่ในราว ๕๐ สตางค์เท่านั้น
คือกิโลกรัม

นอกจากนั้น ท่านว่าถึงว่านอกจาก
จะเสียค่าธรรมเนียม ใบกำกับ คุ้มครองแล้ว

ราษฎรจะต้องเสียค่าเช่าไว้อีก เรื่องนี้
 ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการนอกรีต และ
 การเรียกราคานี้เป็นการให้ โดยความสมัคร
 ใจ และรัฐบาลก็ไม่ได้บังคับอะไร นอก
 จากนั้น ท่านสมาชิกได้พูดถึงว่าเจ้าของ
 สวนยางที่จริงก็เป็นคนอื่นไม่ใช่คนไทย
 เพราะฉะนั้นก็มีเหตุผลอยู่ว่าที่จะช่วย
 เหลือ ข้าพเจ้าขอเรียนต่อสภาฯ ว่า
 การที่ได้เพิ่มค่าธรรมเนียมนี้ รัฐบาลไม่
 มีทางที่จะให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน
 เพราะได้คิดแล้วว่า ราคายางได้เพิ่มขึ้น
 มากมาย เคียวนั้นเพิ่มหลายสิบสตางค์ก็
 เดียว แต่รัฐบาลก็ขอเพียง ๕ สตางค์ ก็
 เห็นว่าพอจะจ่ายให้แก่รัฐบาลได้ เมื่อ
 ราษฎรได้ผล ประโยชน์มากขึ้น ก็ควรจะ
 ช่วยรัฐบาลบ้างตามควร

นายทองอยู่ เกี่ยมบุญอุ้ม (นน-
 ทบุรี) : พระราชบัญญัติฉบับนี้หลัก
 การอยู่ว่าควบคุมยาง แล้วก็ในการที่จะ
 แก้ ๑ สตางค์เป็นไม่เกินกิโลกรัมละ ๕
 สตางค์เป็นค่าธรรมเนียม ค่าธรรมเนียม
 นั้นเป็นค่าชดเชยเจ้าพนักงานที่จะควบคุม
 นี้เป็นหลักอันสำคัญในเรื่องนี้ตามที่รัฐ-
 บาลได้ชี้แจงว่า ราษฎรชาวบักซ์ได้ทำ
 สวนยางนั้นก็ไ้ราคาทางมียิ่งขึ้นกว่าแต่
 ก่อน ก็ได้อาศัยการควบคุม ราษฎรก็ว่า

๕๗๕

รวมกัน แล้วจะขอสักเล็กน้อย การขึ้น
 ค่าธรรมเนียมกีด ภาษีกีด ข้าพเจ้าขอวิง
 วอนว่า ในข้อนี้เป็นข้อสำคัญเป็นเสมือน
 หนึ่งว่า เป็นแขกอื่นหนักแบกบนบำ
 ราษฎรระหว่างนี้ราษฎร ของเราก็จึงจะ
 รอดวรอตนขึ้นในการทำสวนยาง และ
 มั่งมีขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้นเอง การที่
 ยางขึ้นราคา ภาวะของราษฎรทั่วไป
 ข้าพเจ้าเคยสังเกตดู ก็อันหนาฝาคั่งขึ้น
 การไปมาซื้อขายจ่ายแจกก็มากขึ้น และ
 ประโยชน์ของรัฐบาลก็ได้ทางอ้อมเป็น
 อนาคตประการแล้ว และอีกประการหนึ่ง
 การเสียค่าธรรมเนียมที่ราษฎรจะต้องมา
 ร้องขออะไรต่าง ๆ นั้น จะต้องมีการ
 แสตามปกต้องเสียอยู่มาอยู่แล้ว เช่น ๕
 สตางค์ ๑๐ สตางค์เช่นนั้น การที่จะเพิ่ม
 ขึ้นอีกเห็นว่าเป็นการสมควร ในเวลา
 นี้ไหน ๆ เราก็คจะเป็นคนใจปล้ำกันแล้ว
 ข้าพเจ้าเห็นว่ารัฐบาลควร จะ ดอนพระ
 ราชบัญญัตินี้ไปอีกสักปีสองปีให้ราษฎร
 ร่ำรวยขึ้นแล้วค่อยเก็บ ข้าพเจ้าก็เห็นว่า
 จะเป็นการสมควร

ร.ท. ชุนสรไกรพิศิษฐ (อุดร
 ธานี) : เรื่องนี้ได้พูดกันมาากแล้ว
 ทางฝ่ายรัฐบาลได้แถลงแล้ว และทาง
 ฝ่ายสมาชิกก็ได้พูดมาากแล้ว ข้าพเจ้า

๕๘๐

จึงขอเสนอให้ลงมติ

มีสมาชิกกรบรอง

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ (พิทลุง) :

เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งเกี่ยวกับความ
เคียดแค้นของราษฎรภาคใต้ และผู้แทน
ราษฎร โดยมาก ไม่ได้พบเห็น ในเรื่อง
เหล่านี้ ข้าพเจ้าขอให้เปิดอภิปรายต่อไป

มีสมาชิกกรบรอง

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :

ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็น
ว่าควรจะเปิดอภิปรายต่อไป ขอให้ไปรต
ยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๓๖ คน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :

ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้ไปรตยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๔๐ คน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :

ที่เห็นว่าควรจะเปิดอภิปรายต่อไปมิเป็น
ส่วนน้อย ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย
ผู้ใดเห็นว่าควรจะรับหลักการแห่งร่างพระ
ราชบัญญัตินี้ไว้พิจารณาต่อไป ขอให้
ไปรตยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๖๓ คน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :

ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้ไปรตยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๒๔ คน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
เป็นอันว่าที่ประชุมรับหลักการแห่งร่าง
พระราชบัญญัตินี้ไว้พิจารณาต่อไป ส่ง
คณะกรรมการการสามัญหรือวิสามัญ

น.อ. พระเวชยันตรังสฤษดิ์
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราช-
การ) : ขอกรรมการสามัญ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ทางรัฐบาลเสนอให้ส่งกรรมการสามัญ
จะมีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :

เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น
ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติให้ส่ง
กรรมการสามัญ ชุดที่ ๒ แปรญัตติ
ภายในเก้าวัน

น.อ. พระเวชยันตรังสฤษดิ์ (รัฐ-
มนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราชการ) :
แปรญัตติภายใน ๑ วัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ทางรัฐบาลเสนอให้แปรญัตติใน ๑ วัน
จะมีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :

เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น
ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติให้แปรญัตติ

ภายใน ๑ วัน

ในวาระต่อไป ขอให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เลขที่ ๘ หน้า ๒ คือร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางหลวงสายธนบุรี-นครปฐมระหว่างหลักกิโลเมตรที่ ๔๐.๐๐๐ ถึงหลักกิโลเมตรที่ ๔๘.๐๓๕ พุทธศักราช ๒๔๘๓ ของรัฐบาล

ขุนสมาหารหิตะคดี (รัฐมนตรี : เนื่องจากกรมโยธาเทศบาลได้สำรวจที่ดินที่จะต้องเวนคืนเพื่อสร้าง ทาง หลวง สาย ธนบุรี-นครปฐม ระหว่างกิโลเมตรที่ ๔๐.๐๐๐ ถึงหลักกิโลเมตรที่ ๔๘.๐๓๕ ในท้องที่อำเภอนครชัยศรี อำเภอเมือง นครปฐม จังหวัดนครปฐม จึงจำเป็นต้องออกพระราชบัญญัติเวนคืน เพราะฉะนั้นต้องเสนอสภา ฯ ขึ้นมา หวังว่าสภา ฯ คงจะรับหลักการ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เมื่อ ไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมอนุมัติ ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็นควรรับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้พิจารณาต่อไป ขอให้ไปรตยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือพร้อมเพียงกัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ยกมือพร้อมเพียงกัน เป็นอันว่ารับร่าง

พระราชบัญญัตินี้ไว้พิจารณาต่อไป ส่งกรรมวิธีการสามัญชุดที่ ๑ แปรญัตติภายใน ๑ วัน

ขุนสมาหารหิตะคดี (รัฐมนตรี) : แปรญัตติภายใน ๑ วัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ทางรัฐบาลเสนอขอให้แปรญัตติภายใน ๑ วัน เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมอนุมัติ ในวาระต่อไป ขอให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางหลวง ประชาธิปัตย์ตอนตึก — เดินในท้องที่อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก กิ่งอำเภอสามเงา จังหวัดตาก กิ่งอำเภอแม่พริก และอำเภอเด่น จังหวัดลำปาง พุทธศักราช ๒๔๘๓ ของรัฐบาล

ขุนสมาหารหิตะคดี (รัฐมนตรี) : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็มีแนวทางอย่างเดียวกับร่างพระราชบัญญัติเมื่อที่แล้วว่าคนละท้องที่เท่านั้น หวังว่าสภานี้คงจะรับหลักการไว้พิจารณาต่อไป

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เมื่อ ไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็นควรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ไว้พิจารณาต่อไป ขอให้ไปรตยกมือขึ้น

๕๘๒

สมาชิกร่วมมือร่วมใจกัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
พร้อมเพรียงกัน เป็นอันว่ารับหลักการ
แห่งร่างพระราชบัญญัติ^๕ ส่งกรมการ
สามัญที่ ๑ แปรญัตติกายในวัน

ขุนสมุหการหัตตะคดี (รัฐมนตรี):
แปรญัตติกายใน ๑ วัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ทางรัฐบาลขอเสนอให้แปรญัตติ ภายใน
๑ วัน เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่าง
อื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุม^๖ อันมีมติ ใน
วาระต่อไป ขอให้พิจารณา^๗ร่างพระราช
บัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อขยาย
ทางหลวงสายชุมพร-ปากน้ำ ในท้องที่
อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร พุทธ-
ศักราช ๒๔๘๓ ของรัฐบาล

ขุนสมุหการหัตตะคดี (รัฐมนตรี):
ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นพระ ราช-
บัญญัติเวนคืน^๘ เพื่อขยาย ทางหลวงสาย
ชุมพร - ปากน้ำ แต่การที่จะเวนคืน
เช่นนี้ก็ต้องเป็น พระราชบัญญัติเช่น
เดียวกัน ขอให้สภาฯ ได้ไปรับ
หลักการ

หลวงศรีสุพรรณดิฐ (ชุมพร):
ไม่ใช่ข้าพเจ้าค้าน แต่ข้าพเจ้าสงสัยใน
พระราชบัญญัติ^๙ เพราะข้าพเจ้าชำนาญ

ท้องที่ ตำบลปากน้ำ ตั้งแต่ทาง ตำบล
ท่าตะเภา ส่วนตำบลบางหมากที่อยู่กึ่ง
กลาง ท่ามมือ^{๑๐} ในพระราชบัญญัติ^{๑๑} นี้ ไม่
เพราะฉะนั้นเข้าใจว่ารัฐบาลคงจะตกลง
ตำบลบางหมาก ขอเรียนไว้ในที่นี้ด้วย

ขุนสมุหการหัตตะคดี (รัฐมนตรี):
รายละเอียดไม่ได้ตรวจ เอาไว้พูดใน
กรมการเถิด ถ้าหากก็ยอมเต็มให้

หลวงศรีสุพรรณดิฐ (ชุมพร):
ตามมาตรา ๔ ให้เวนคืนอสังหาริมทรัพย์
ในท้องที่ตำบลมี ๔ ตำบล แต่ความจริง
ตำบลท่าตะเภาแล้วต้อง ตำบลบาง หมาก
แล้วตำบลท่ายางแล้วตำบลปากน้ำ

ขุนสมุหการหัตตะคดี (รัฐมนตรี):
เรื่องตำบลนี้ เราเปลี่ยนแปลงกันหลาย
ครั้งหลายหน บางที่ครั้งท่านเป็น นาย
อำเภอยังไม่เปลี่ยน เพราะฉะนั้นไปที่
กรมการเถิด คือกักกันบ่อยเหลือเกิน

หลวงศรีสุพรรณดิฐ (ชุมพร):
ข้าพเจ้าหวังดี เพื่อจะให้พระราชบัญญัติ^{๑๒}
นี้สมบูรณ์ ข้าพเจ้าที่หวงทุกวัน และ
ยืนยันได้ทีเดียวว่า ถ้าไม่เพิ่มตำบลบาง
หมากแล้ว ไม่สมประสงค์ตามพระราช
บัญญัติ^{๑๓}

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ท่านสมาชิก ก็ทางรัฐบาลขอความช่วยเหลือ

เหลือให้ช่วยแปรญัตติในชั้นกรรมาธิการ และคิดว่าเท่านั้นเห็นจะพอใจ ทางนี้ก็ไม่ ได้เตรียมรายละเอียดมา เพราะฉะนั้นขอ เชิญไปทางโน้น เมื่อไม่มีผู้ใดมีความ เห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุม วินิจฉัย ผู้ใดเห็นว่าควรรับหลักการแห่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้ไว้พิจารณาต่อไป ขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือพร้อมเพรียงกัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : พร้อมเพรียงกัน เห็นอันว่าร่างพระ- ราชบัญญัติฉบับนี้ไปพิจารณา ส่งกรร- มาธิการสามัญชุดที่ ๑ แปรญัตติภายใน กี่วัน

ขุนสมหารพิทยาคัต (รัฐมนตรี):

ทรงรัฐบาลขอให้แปรญัตติภายใน ๒ วัน เพื่อจะได้ไปพูดกันในเรื่องตำบลนั้น ด้วย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :

ทรงรัฐบาลขอให้แปรญัตติภายใน ๒ วัน เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพ เจ้าถือว่าที่ประชุมเห็นอนุมัติ ในวาระ ต่อกไปขอให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ รักษาคลอง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๓ ของรัฐบาล

น.อ. พระเวชยันตรังษฤษฏี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรรา-

ชีกาว) . รัฐบาลขอเสนอร่างพระราช บัญญัติรักษาคลอง (ฉบับที่ ๒) พุทธศั- ราช ๒๔๘๓ เพื่อสภา ได้พิจารณาไว้ หลักการต่อไป โดยมีหลักการอยู่ว่าแก้ ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรักษาคลอง รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ บางมาตรา ให้มี ผลบังคับได้โดยสมบูรณ์ ทั้งนี้ก็เนื่อง จากว่าใน พระราชบัญญัติรักษา คลอง รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ นั้น ได้ประกาศ ใช้มานานแล้ว บทบัญญัติบางมาตรา ล่วงพ้นสมัย ไม่เหมาะสมที่จะ ประกาศ เป็นบทบังคับในสมัยปัจจุบันนี้ ได้ เพื่อ ที่จะให้การใช้พระราชบัญญัติรักษาคลอง รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ เป็น ไปด้วยดี จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติใน พระราชบัญญัตินั้นบางมาตรา

นายพัน สุพรรณสาร (พระ

นครศรีอยุธยา) : ตามเหตุผลที่รัฐบาล แดงมานั้นรู้สึกว่าเป็นหลักการที่ดีที่จะ ได้ใช้บังคับสำหรับรักษาคลองต่อไป แต่ว่าเมื่อได้พิจารณาแล้วพระราชบัญญัติ แล้ว ไม่แสดงให้เห็นว่าจะทำให้ดีขึ้นได้ อย่างไร คือโยนไปให้ใช้เป็นพระราช กฤษฎีกา ในการที่จะได้มอบอำนาจให้ ไปออก พระราชกฤษฎีการักษาคลองนี้ ก็มองไม่เห็นว่ารูปร่างจะเป็นอย่างไร

๕๘๔

เพราะฉะนั้นจึงขอทราบนโยบายในการที่จะไปออกพระราชกฤษฎีกาว่าจะมีนโยบายอย่างไรบ้าง

น.อ. พระเวชยันตรังษฤษฎี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) : คือพระราชบัญญัติที่ขอแก้ไขมาตรา ๒ ของพระราชบัญญัติเดิม มาตรา ๒ นั้นเดิมมีความว่า "เมื่อจะใช้พระราชบัญญัตินี้สำหรับคลองใด เมื่อใด จะได้ออกประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นสำคัญ" คือในครั้งนั้นในการที่จะออกประกาศเช่นนี้ยอมทำโดยกระแสพระบรมราชโองการ และกระแสพระบรมราชโองการ ในสมัยนั้นก็เป็นกฎหมาย เพราะฉะนั้นเพื่อความมุ่งหมายที่จะออกประกาศใช้บังคับได้ในสมัยนี้ จึงขอแก้ไขเป็นว่า "เมื่อจะใช้พระราชบัญญัตินี้สำหรับคลองใด จะได้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา" นี่คือเรื่องเป็นปัญหากฎหมายเท่านั้นเอง

นายพัน สุพรรณสาร (พระนครศรีอยุธยา) : ถ้าหลักการอย่างนั้นเป็นการแก้ถ้อยคำ ไม่ได้ทำให้อะไรดีขึ้นเลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าคิดว่าน่าจะได้ปรับปรุงกันเสียใหม่ เพราะพระราชบัญญัติรักษาคคลองนี้เก่าแก่เต็มที่แล้ว นี่เป็น

การเปลี่ยนพระบรมราชโองการเป็นพระราชกฤษฎีกาเท่านั้น

น.อ. พระเวชยันตรังษฤษฎี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) : คือถ้าไม่เปลี่ยน ก็ใช้บังคับลำบาก ที่แก้ไขก็เพื่อให้อำนาจออกพระราชกฤษฎีกาประกาศใช้บังคับได้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็นควรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ไว้พิจารณาต่อไป ขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกรายมือพร้อมเพรียงกัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : พร้อมเพรียงกัน เป็นอันว่ารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ไว้พิจารณาส่งกรรมวิธีการสามัญชุดที่ ๓ แปรญัตติภายในกวัน

น.อ. พระเวชยันตรังษฤษฎี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) : แปรญัตติภายใน ๑ วัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ทางรัฐบาลเสนอให้แปรญัตติภายใน ๑ วัน เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมมีมติในวาระต่อไปขอให้พิจารณาร่างพระราช

บัญญัติกู้เงินช่วยชาติ พุทธศักราช ๒๔๘๓ ของรัฐบาล

หลวงประดิษฐมนูธรรม (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง): รัฐบาลขอเสนอร่าง พระราชบัญญัติกู้เงินช่วยชาติ พุทธศักราช ๒๔๘๓ โดยมีหลักการ ให้รัฐบาลมีอำนาจจัดการกู้เงิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อจ่ายในราชการ

เหตุผลที่รัฐบาลต้องเสนอพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นมา ก็ด้วยปรากฏว่ามีพฤติการณ์พิเศษที่เราจะต้องใช้เงินมากกว่ารายได้ตามปกติ และนอกจากนั้นท่านผู้แทนทั้ง หลายก็ย่อมจะเห็นได้แล้วว่า งบประมาณที่ได้นำเสนอสภาฯ และเสนอคณะกรรมาธิการ ไปพิจารณาแล้ว ก็ปรากฏว่ารายได้ซึ่งจะได้มาจากภาษีอากรตามธรรมดา นั้น อาจจะไม่ไต่เป็นไปตามปกติ จึงจำเป็นต้องมีรายได้พิเศษขึ้นมาช่วยเหลือ นอกจากนี้สำหรับรายจ่ายพิเศษซึ่งใช้จากเงินคลังก็ตาม แต่ก่อนได้กล่าวไว้แล้วว่า เราจะจ่ายจากเงินคลัง หรือเงินกู้หรือพิเศษอื่น ๆ คำว่า พิเศษอื่น ๆ นั้นก็ได้ชักชวนความเข้าใจกันในกรรมาธิการแล้วว่า เราไม่ประสงค์ที่จะไปเก็บภาษี

หรือให้เกิดภาระให้แก่ราษฎร รัฐบาลจะพยายามดำเนินการเป็นขั้น ๆ คือในขั้นแรก เราก็จำเป็นที่จะต้องกวาดขันเจ้าหน้าที่ในเรื่องรายได้ และในเรื่องรายจ่ายที่จะพยายามให้มาสู่ตุลภาคกัน และต่อไปอีกขั้นหนึ่งเราก็จำเป็นจะต้องพิจารณาหารายได้ด้วย ไม่ใช่เป็นการเพิ่มภาษี ก็เป็นรายได้ในทางเงินกู้และเมื่อมีความจำเป็น ที่วิธีต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้พยายามจนเต็มกำลังความสามารถแล้ว เมื่อยังไม่ได้เงินพอที่จะใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉินในกรณีเช่นนั้นจึงจะขอความเสียสละจากราษฎร

การที่เสนอร่าง พระราชบัญญัติกู้เงินช่วยชาติขึ้นมา ก็เป็นส่วนหนึ่งแห่งวิธีที่รัฐบาลจะได้ดำเนินการไปก่อนที่จะไปสู่วิธีที่จะขอ ร้อง ความเสียสละจากราษฎร ด้วยการบังคับ การกู้เงินช่วยชาตินั้น ก็เป็นการขอความเสียสละเหมือนกัน แต่เป็นการขอความเสียสละด้วยความสมัครใจ แต่กรณีนี้จำเป็นจะต้องมีพระราชบัญญัติให้อำนาจแก่รัฐบาลจัดการกู้เงิน รัฐบาลก็ได้กำหนดไว้เป็น ๒ วิธี คือ การขายบัตรช่วยชาติอย่างหนึ่ง และการออกพันธบัตรกู้เงินช่วยชาติอย่างหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลอาจจะเลือกกระทำ โดยวิธีใด

๕๘๖

วิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธีก็ได้ เพราะฉะนั้น จึงขอฝาก ข้าราชการอนุัติและ รับ

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้

นายเถลา เตาลานนท์ (ตราด) :

ข้าพเจ้าหวังอย่างมากว่าสภา ข้าราชการ จะไม่ขัดข้อง ในการ รับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่ข้าพเจ้าสงสัยว่าการ กู้เงินนี้ ในการชำระดอกเบี้ยนี้ มีการชำระกัน ในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑ และไม่เกินร้อยละ ๓ ต่อปี สงสัยว่าทำไมไม่กำหนดให้แน่นอน เพราะวิธีการกู้เงินนี้ รัฐบาลกำหนดไว้ ๒ วิธี คือ ข้าราชการช่วยชาติอย่างหนึ่ง กับ วิธี ออกพันธบัตรกู้เงินช่วยชาติอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าขอเรียนถามในข้อสงสัยนี้

หลวงประดิษฐมนูธรรม (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) : ในเรื่องรัฐบาลจะได้ ไปกำหนดไว้ในกฎกระทรวง การที่ได้กำหนดอัตราไว้ว่า อัตราร้อยละ ๑ และไม่เกินร้อยละ ๓ นั้น จำต้องอาศัยคู่คลังตลาดการเงินว่า ตลาดการเงินเป็นอย่างไร ถ้าหากว่าตลาดการเงินนั้นฝืด เราก็จำเป็นจะต้องให้อัตราค่อนข้างสูง ถ้าหากว่าตลาดการเงินคล่อง เราก็จะได้ให้อัตราที่ค่อนข้างต่ำ ทั้งรัฐบาลจะได้พิจารณาใน

ขณะที่ยกพันธบัตรหรือขายพันธบัตรนั้น

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมฉันทัดใจ เห็นควรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ ขอให้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือเป็นส่วนน้อย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่ารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณาต่อไป ส่งกรรมการสามัญชุดที่ ๒ แปรญัตติภายในวันนี้

หลวงประดิษฐมนูธรรม (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) : ภายใน ๒ วัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลขอให้แปรญัตติภายใน ๒ วัน เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมฉันทัดใจ ในวาระต่อไป ขอให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อขยายทางหลวงจากทางแยกหัวหินถึงตลาดท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พุทธศักราช ๒๔๘๓ ของรัฐบาล

ขุนสมบาวหารหิตะคดี (รัฐมน-
ตรี) : ทางหลวงสายนี้เป็นทางหลวง
สัมปทานจำเป็นจะต้องจัดการ ให้ เป็น ไป
ตามสัมปทาน แต่หากว่าไม่สามารถจะชัก
ที่คืนได้โดยผลการ แล้วก็ต้องร้องขอ
มา รัฐบาลก็จำเป็นจะต้องออกพระราช-
บัญญัติให้ผู้รับสัมปทาน นั้น เพราะ
ฉะนั้นรัฐบาลจึงเสนอร่างพระราชบัญญัติ
ฉบับนั้นขึ้นมา

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็น
ควรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
นี้ ขอให้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือพร้อมเพรียงกัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
พร้อมเพรียงกัน เป็นอันว่ารับหลักการ
แห่งร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณาต่อไป
ไป ส่งกรรมวิธีการสามัญชุดที่ ๑ แปร-
ญัติตกภายในกี่วัน

ขุนสมบาวหารหิตะคดี (รัฐมน-
ตรี) : แปรญัตติภายใน ๑ วัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ทางรัฐบาลเสนอให้แปรญัตติภายใน ๑ วัน
เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็น เป็น อย่าง อื่น
ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมเห็นอนุมัติ ในวาระ
ต่อไปขอให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

การประมงและการการประมง พุทธ-
ศักราช ๒๔๘๓ ของรัฐบาล

หลวงประดิษฐมนูธรรม (รัฐ-
มนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) :

ในการที่รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นมา ก็เนื่องจากที่เห็นว่า
อาหารการประมงนั้น ได้เป็นกฎหมายที่
บัญญัติไว้ช้านาน และมีข้อความซับซ้อน
กัน และประกอบด้วยท่านผู้แทนราษฎร
บางท่านก็เป็นห่วงถึงราษฎรในเรื่องอาหาร
ค่านานว่า ได้เรียกเก็บในอัตราต่างกัน
ด้วย ฉะนั้นรัฐบาลจึงได้จัดร่างพระราช-
บัญญัติฉบับนั้นมา พร้อมทั้งได้ยกแสดงไว้
ต่อสภาฯ นี้แล้วว่าจะรับทำให้ทันในสมัย
นี้ ก็เป็นธรรมดาอยู่เองว่าการปรับปรุง
ภา้อาการนั้นรัฐบาลจะต้องทำทั้งทาง ลด
และทางขึ้น แต่ปรากฏว่าพระราชบัญญัติ
การประมงที่เสนอนี้ ท่านสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรก็ยังไม่ได้มีเวลาพิจารณาได้
ทั่วถึงกัน และเรามีทางจะทำด้วยการ
ร่วมมือกับท่านผู้แทนให้ดียิ่งขึ้นกว่านี้ด้วย
ทางรัฐบาลจะได้ตามความเห็น จากท่าน
ผู้แทนเสียครั้งหนึ่งก่อน เพื่อประโยชน์
แห่งการร่วมมือกับรัฐบาลก็พร้อมที่จะขอ
ให้เลื่อนร่างพระราชบัญญัติการประมงนี้
ไปในคราวประชุมหน้าโน้น

๕๔๘

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอันข้างกัน
ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติตามที่ท่าน
รัฐมนตรีแถลงนี้ ขอพักประชุมชั่วคราว
พักประชุมเวลา ๑๕.๒๕ นาฬิกา
เริ่มประชุมใหม่เวลา ๑๖.๐๐
นาฬิกา

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ในวาระต่อไป ขอให้พิจารณาร่างพระ
ราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช
๒๔๘๓ ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญ
พิจารณาเสร็จแล้ว เพื่อพิจารณาในวาระ
ที่ ๒ และที่ ๓ ต่อไป ขอเชิญท่าน
กรรมาธิการเข้าประจำที่ ทางกรรมาธิ-
การจะมีข้อความที่จะแก้ไขหรือไม่

เจ้าพระยาสุรสีห์ธรรมาธิเบศ
(ประธานกรรมาธิการ) : ได้ส่งราย
งานมาแล้ว ไม่มีอะไร

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ขอให้เลขาธิการอ่าน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร :
ร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศั-
กราช ๒๔๘๓ คำปรารภ มาตรา ๑
มาตรา ๒ มาตรา ๓

นายเขมชาติ บุญยรัตพันธุ์
(ร้อยเอ็ด) : สำหรับมาตรา ๓ นี้

ข้าพเจ้าได้ขอแปรญัตติไว้ คือในร่าง
พระราชบัญญัติเดิมนั้นได้ใช้คำว่า “ให้
ใช้พระราชบัญญัติในเขตจังหวัดพระนคร
ธนบุรี สมุทรปราการ และนนทบุรี แต่
เมื่อเห็นสมควรจะให้ใช้ในเขตจังหวัดอื่น
ใด เมื่อใด จะได้ประกาศโดยพระราช-
กฤษฎีกา” ข้าพเจ้าได้ขอแปรญัตติให้
ตัดคำว่า “แต่เมื่อเห็นสมควรจะให้ใช้ใน
เขตจังหวัดอื่นใด เมื่อใด จะได้ประกาศ
โดยพระราชกฤษฎีกา” ให้ตัดข้อความ
ตอนนี้ออก ก็หมายความว่า ให้ใช้
พระราชบัญญัติล้มละลายนี้ในจังหวัดอื่น
ใดแล้ว ควรให้สภา ฯ นี้เป็นผู้พิจารณา
ว่าจะเห็นสมควรให้ใช้เมื่อไร จึงให้นำ
เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติมา เพื่อ
สภา ฯ นี้จะได้พิจารณาและให้ประกาศ
ใช้ได้ หมายความว่า สภา ฯ นี้เป็นผู้
ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตามที่สภา ฯ เห็น
สมควร ไม่ใช่ให้อำนาจรัฐบาลไปออก
พระราชกฤษฎีกาใช้เอง

การออกกฎหมายใด ๆ ตามธรรมดา
เราออกกฎหมายบังคับทั่วประเทศ นั้น
เป็นหลักธรรมดาของ การ ออกกฎหมาย
และการออกกฎหมายทุกฉบับ ควร จะ ให้
สภา ฯ นี้เป็นผู้ออก เพราะสภา ฯ เป็น
ผู้แทนของประชาชน และจะออกกฎหมาย

ก็ควรให้สภาฯ เป็นผู้ออก แต่ในทางบริหารที่เราได้ทราบ และได้ปฏิบัติกันมา เราจะออกพระราชบัญญัติ และให้พระราชบัญญัตินั้นเองให้อำนาจรัฐบาลออกพระราชกฤษฎีกาให้ใช้กฎหมายเป็นเรื่อง ๆ ไปได้ ทั้งที่เราได้กระทำกันแต่พระราชบัญญัติ เช่น นั้นเป็นการให้อำนาจรัฐบาลโดยทั่วไป ไม่ใช่บังคับทั้งเช่นมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายนี้เองได้บัญญัติลงมาในพระราชบัญญัติว่า โดยเฉพาะพระราชบัญญัตินี้ให้ ใช้ ใน จังหวัด พระ นคร ธนบุรี สมุทรปราการ และนนทบุรี แต่ส่วนจังหวัดอื่นให้ ออก ใน พระราชกฤษฎีกา ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ได้ความตรงกัน ไม่ใช่ความของกฎหมาย และจะให้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกาแล้ว จังหวัดต่าง ๆ เราไม่ควรจะให้ใส่ไว้ เราควรจะมีไว้ว่าจะใช้พระราชบัญญัติเมื่อใด จะได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกา อย่างนี้ข้าพเจ้าพอใจ แต่พระราชบัญญัตินี้เองให้อำนาจรัฐบาลตราพระราชกฤษฎีกาไว้ในมาตรา ๒-๓ และการตรากฎหมาย เช่น นี้เป็นการลัดหลั่นกัน ในการออกกฎหมาย ถ้าจะทำอย่างใดอย่างหนึ่งก็ให้ทำไป และที่ขอตัดนี้ให้อำนาจแก่รัฐบาล

ทั่ว ๆ ไป และจะใช้เมื่อใดก็ออกพระราชกฤษฎีกาแต่เมื่อออกอย่างนี้แล้วก็ให้สภาฯ ออกพระราชบัญญัติว่าจะใช้พระราชบัญญัตินั้นเมื่อใดที่ไหน ก็ให้สภาฯ ออกอีกครั้งหนึ่ง และหวังว่ากรรมวิธีการคงจะแข็งแรงให้หายข้อข้องใจ

เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ (ประธานกรรมการ) : ตามที่ผู้แปรญัตติขอให้ตัดความตอนท้ายของมาตรานี้ออก ก็เพื่อจะสงวนอำนาจการประกาศใช้กฎหมายไว้แก่สภาฯ ข้อนี้ข้าพเจ้าเองเห็นใจ กรรมการได้พิจารณาใคร่ครวญโดยรอบคอบแล้ว เห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องพิเศษ คือกฎหมายล้มละลายนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายพาณิชย์ และกฎหมายพาณิชย์นั้น นอกจากเรื่องล้มละลายได้รวมอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้ประกาศใช้ทั่วประเทศแล้ว พระราชบัญญัติล้มละลายนี้ว่าตามหลักการจึงควรประกาศใช้ทั่วประเทศด้วย หากแต่ในขณะนี้รัฐบาลยังเตรียมการไม่พร้อมที่จะขยายให้ใช้นอกออกไปจาก ๔ จังหวัดดังที่ได้ตราไว้ในมาตรา ๓ แต่ถึงกระนั้นก็ดี ตามที่ทราบว่าการรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้ขยายใช้เป็น

๕๕๐

ชน ๆ ทั่วประเทศเหมือนกัน ภายในกำหนดซึ่งเข้าใจว่าอยู่ใน ๒ หรือ ๓ ปีเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าควรจะมอบให้รัฐบาล ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร ออกพระราชกฤษฎีกาประกาศใช้เป็นชน ๆ ไปดังที่เคยมีตัวอย่างมาแล้ว เช่นพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๔๗๗ และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๑

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ข้าพเจ้าขอให้ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็นว่าควรจะให้ เป็นไปตามที่กรมการสาธารณสุขเสนอมา ขอได้โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอได้โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนน้อย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่เห็นด้วยมีเป็นส่วนน้อย เป็นอันว่าให้ เป็นไปตามที่กรมการสาธารณสุขเสนอมา

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙

นายเชมชาติ บุณยรัตพันธุ์ (ร้อยเอ็ด) : ในร่างพระราชบัญญัติล้มละลายนี้ ดูเหมือนว่าข้าพเจ้าจะข่งใจมากที่สุด ก็ในมาตรา ๙ นี้เอง

ข้าพเจ้าได้ขอแปรญัตติจากร่างเดิม คือร่างเดิมบัญญัติไว้ว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๐ เจ้าหนี้จะต้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็แต่เมื่อ

(๑) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และ

(๒) ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวเป็นจำนวน ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ บาท หรือเป็นหนี้เจ้าหนี้หลายคน ซึ่งเข้าชื่อกันเป็นโจทก์เป็นจำนวนรวมกัน ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ บาท...”

โดยเฉพาะในอนุมาตรา ๒ แห่งมาตรา ๙ นี้ ข้าพเจ้าได้ขอแปรญัตติตัดคำว่า “หรือเป็นหนี้เจ้าหนี้หลายคนซึ่งเข้าชื่อกันเป็นโจทก์เป็นจำนวนรวมกัน ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ บาท” ออก หากจะยอมตามคำแปรญัตติของข้าพเจ้าแล้ว ในมาตรา ๙ อนุมาตรา ๒ นี้คงได้ความว่า “ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวเป็นจำนวน ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ บาท” นั้นหมายความว่า เจ้าหนี้หลายคนและหนี้ไม่ถึง ๑,๐๐๐ บาทจะมารวมชื่อ ได้ ๑,๐๐๐ บาท แล้วฟ้องร้องให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งล้มละลายนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นชอบด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ร่างพระราชบัญญัติล้มละลายนี้ ตามมาตรา

และตัวพระราชบัญญัตินั้นจะล้มละลายได้ ก็คือมาตรา ๙ นั้นบัญญัติไว้แน่ชัดว่า บุคคลเช่นไรจึงจะเป็นบุคคลล้มละลายได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าถือว่ามาตรา ๙ นั้น เป็นมาตราที่สำคัญที่สุด และในการเสนอ กฎหมายมานั้นรัฐบาลได้แถลงว่า เพื่อ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายล้มละลาย ให้เป็น ธรรม เป็นธรรมแก่ลูกหนี้มากขึ้น หากได้ ปรับปรุงในหัวใจร่างพระราชบัญญัตินี้ ไม่ และในมาตรา ๙ นี้แต่ปรับปรุงถ้อยคำ เล็กน้อยเท่านั้น ส่วนที่พระราชบัญญัตินี้ ปรับปรุงนั้นไปปรับปรุงในส่วนย่อย ไป ปรับปรุงเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ นั้น ไม่ใช่สาระสำคัญเลย ซึ่งการเหล่านี้ ไม่ได้เป็นธรรมแก่ลูกหนี้เลย แต่เป็น ความสะดวกแก่เจ้าหนี้ที่

ในส่วนหลักการ ถ้าจะพิจารณา โดยถ่องแท้แล้ว การที่จะเป็นธรรมยัง หนึ่ง และเป็นผลดียิ่งขึ้นตาม พระราชบัญญัติ ใหม่นี้ ข้าพเจ้าเห็นว่ามันน้อยเต็มทีและ เฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๙ นี้ จะไปทำให้คน ล้มละลายได้ กลับไปบัญญัติว่าเจ้าหนี้หลาย คนมีหนี้กันละ ๕๐ หรือ ๑๐๐ บาท ก็เข้า ช้อกกันมาฟ้องร้องกันนั้นให้ล้มละลายได้ ซึ่ง ความจริงแล้วคนนั้นต้องมีหนี้อยู่ ๑,๐๐๐ บาทและเขาไม่สามารถจะชำระหนี้ได้ แต่

นี้เขาไม่ยุติ เป็นเจ้าหนี้เพียง ๗๐-๘๐ บาททำไมจึงมาคิดการแก่กันจน หนี้ เพียง ๗๐-๘๐ บาทเขาอาจจะชำระ ให้ได้ และเมื่อเขาไม่ได้ก็ไม่ต้องให้ เขาเป็นคนล้มละลาย คนไหนที่ล้มละลาย นั้นเรียกว่าตกนรกทั้งเป็นก็ได้ แล้วหนี้ ๘๐-๙๐ บาทจะมารวมกันฟ้องร้องก็ได้ เช่นนี้เห็นว่ายังไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้น ถ้าหากจะได้แก้ไขเป็นธรรมทั้งฝ่ายเจ้าหนี้ และลูกหนี้แล้ว ก็ควรจะให้ใหม่เจ้าหนี้คน เดียว และเป็นหนี้เงิน ๑,๐๐๐ บาท จึง จะฟ้องร้องได้ และยิ่งกว่านั้น สิ่งที่แสดง ให้เห็นว่าพระราชบัญญัติใหม่ นี้ ไม่สู้จะ ช่วยเหลือลูกหนี้ มากนัก การล้มละลายมี ทั้งคุณและโทษแก่เจ้าหนี้ นั้นเป็นความ จริง และในบางครั้งที่ลูกหนี้ล้มละลาย กลับเป็นคุณแก่ลูกหนี้เอง แต่ในบางครั้ง ในกรณีที่ลูกฟ้องให้ล้มละลาย บางคน แกล้งกันเช่นนี้เป็นต้น ถ้าหากว่าจะให้ พระราชบัญญัตินี้ ช่วยให้ ลูกหนี้ ได้รับ ความยุติธรรม ให้พ้นจากเป็นคนล้ม ละลายแล้ว ทำไมจึงไม่ให้ลูกหนี้ล้มละลาย ขอร้องต่อศาลให้ล้มละลายได้ ไม่มีเลย และถ้าจะปรับปรุงให้แก่ลูกหนี้แล้วก็ควร จะให้ลูกหนี้ขอตัวเองให้ล้มละลายได้ แต่ นี้ไม่มีเลย พระราชบัญญัติใหม่ก็ว่า อย่างนั้น ดังนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เป็น

๕๕๒

ธรรมแก่ลูกหนี้เลย และในการที่ถือหลัก
ว่าการเป็นลูกหนี้ ถ้าหากว่าจะฟ้องร้อง
กันก็เป็นการตั้งให้กากินมากกว่า

การที่รวมกันเข้าให้ฟ้องร้องลูกหนี้
ให้ล้มละลายแล้วก็เกลี้ยพรพกัน โดยที่
คนหนึ่งเป็นหนี้เพียง ๕๐-๖๐ บาทแล้ว
ก็มาฟ้องให้ล้มละลายแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่า
ยังไม่เป็นธรรม ถ้าหากว่าจะให้เป็นธรรม
แล้ว พระราชบัญญัติใหม่สมควรจะบัญญัติ
ให้ลูกหนี้ขอร้องให้ตัวเองเป็นผู้ล้มละลาย
ได้

เจ้า พระยา ศรีธรรมมาธิเบศ
(ประธานกรรมการ) : ข้าพเจ้าขอ
เรียน แต่ข้อสำคัญ ที่ท่าน สมาชิก ได้กล่าว
ขึ้นว่า พระราชบัญญัติสมควรจะให้ลูกหนี้
ขอให้ตนเองล้มละลาย ที่จริงข้อนี้เห็น
ใจเป็นอกข้างยิ่ง แต่ว่าเสียใจที่ท่านผู้แปร
ญัตติที่กล่าวนี้ ไม่ได้แปร ในข้อนี้เลย
เพราะฉะนั้นจะพูดถึงในข้อนี้ เห็นว่าจะ
ไม่ได้ เพราะว่าท่านไม่ได้แปรในข้อนี้ไว้

ในส่วนที่ว่า การแก้ไขปรับปรุง
พระราชบัญญัติล้มละลายนั้น ไม่ได้แก้ไขใน
สารสำคัญแก้ไขในข้อเล็กๆ น้อยๆ คณะ
กรรมการนั้นขอเรียนว่า ได้แก้ไขใน
สารสำคัญหลายอย่างหลายประการ พูด
อย่างง่าย ๆ พระราชบัญญัติล้มละลายที่

ใช้อยู่ปัจจุบันนี้มีตัวบทประมาณ ๘๐
มาตรา แต่ว่าร่างพระราชบัญญัติที่แจก
แก่ท่านทั้งหลายตามที่กรรมการได้ปรับ
ปรุงแล้วมีถึง ๒๐๒ มาตรา แต่ท่านก็
จะเห็น ได้ว่าแก้ไขและเพิ่มเป็นอันมาก
นอกจากนั้น ถ้าท่านจะมีใจอ่านร่างพระ
ราชบัญญัติ ที่คณะกรรมการเสนอมา
เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติฉบับที่ใช้
อยู่ในปัจจุบันท่านจะเห็นว่า นอกจากได้
แก้ไขสารสำคัญแล้ว เรายังได้แก้ไขใน
ตัวบทเดิมเพื่อจะให้อ่านชัดแจ่มยิ่งขึ้นกว่า
เก่าเป็นอนุเคราะห์แก่ท่านที่แก้ไขนั้นไม่
จำเป็นจะต้องระบุให้ละเอียด เพราะได้
เสนอแก่ท่านแล้ว

ที่นี้ขอที่ว่า ควรจะตัดคำที่ว่าให้
เจ้าหนี้หลายคนเข้าชื้อกันเป็นโจทก์ออก
เสียและใช้คำว่า เจ้าหนี้คนเดียวที่จะมา
ขอให้ล้มละลายได้ มีทุนทรัพย์ตั้งแต่
๑,๐๐๐ บาทนั้น ข้าพเจ้าขอเรียนให้
สภาฯ นี้ทราบว่ามีพระราชบัญญัติใน
ปัจจุบันนี้ใช้ได้มา ๒๕ ปีแล้ว จริงอยู่
กฎหมายที่ใช้มานานสมควรจะได้ปรับปรุง
แต่ว่าการปรับปรุงนั้นจะต้องพิจารณาให้
รอบคอบว่า ข้อไหนที่ที่อยู่แล้วได้ใช้กัน
มาจนชินแล้ว ที่เราเห็นว่าไม่ควรจะแก้ไข
ก็ควรจะยืนไว้ ที่ไหนดีแล้วเราคงไว้ ที่

ไหนไม้ที่เราแก้ ที่ไหนบกพร่องเราเพิ่ม
เติม ไม่ใช่ว่าของที่ได้ใช้มานานแล้ว เรา
กลับทิ้งเสีย ข้าพเจ้าเห็นว่าอย่างนั้นไม่ใช่
เป็นการปรับปรุง เพราะแทนที่จะตชนก
แก้ให้แล้วลง เพราะเห็นแก่การแก้อย่าง
เดียว ข้าพเจ้าเห็นว่าสภาฯ นี้ควรจะมี
ใจกรรมวิธีการคณะนี้ และควรจะมี
ในการที่จะแก้กฎหมายแก่นั้น ถ้ายังใช้
นานและเป็นของที่ถูกแล้วก็ยังไม่ควร
จะแก้ไขอีก

การที่เจ้าหน หลาย คน เข้าชื่อ เป็น
ใจทักฟ้องได้มีอยู่ใน กฎหมาย ปัจจุบัน ที่
จริงก็ถูกต้องตามหลักในกฎหมายล้มละลาย
เพราะ กฎหมายล้มละลายเพิ่งถึงลูกหน
ไม่ใช่เจ้าหน คือพิจารณาว่าลูกหนมีหน
สินล้นพ้นตัว ควรจะสั่งบัญชี ควรจะ
เฉลยทรัพย์ให้เจ้าหนหรือไม่ นอกจากนั้น
มีผู้แปรญัตติตรงข้ามกับท่าน คือขอให้
ตัดเจ้าหน คนเดียว ออกและให้เขียนว่า
เจ้าหนหลายคนจึงจะฟ้องร้องได้ ซึ่ง
คณะกรรมธิการ ชุดนี้ เห็นว่า ไม่ควรแก้
ตามผู้แปรญัตติ เพราะเหตุว่า เราเพิ่ง
ถึงถึงภาวะของลูกหนเป็นสำคัญ นอก
จากนั้น ข้ออ้างว่าเจ้าหนคนเดียวมี
จำนวนเงิน ๑,๐๐๐ บาท สมควรฟ้อง
ล้มละลาย แต่เจ้าหนหลายคนๆ ละ ๑๐๐

บาท คนละ ๘๐ บาท เมื่รวมกันถึง
๑,๐๐๐ บาท ก็ไม่ควรจะให้ฟ้องล้ม
ละลายนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยเลย เมื่อ
เราถือหลักภาวะของลูกหนเป็นสำคัญแล้ว
ข้าพเจ้าเห็นว่า ควรที่จะเพ่งแสงว่าลูกหน
คนโตมีเจ้าหนหลายคน และหนสินล้นพ้น
ตัว ควรจะล้มละลายมากกว่าที่มีเจ้าหนคน
เดียวเสียอีก ด้วยเหตุนี้จึงควรที่จะคงไว้
ตามที่รัฐบาลเสนอ ซึ่งตรงกับหลักเกณฑ์
กรรมวิธีการได้พิจารณาโดยรอบคอบแล้ว
ทงยินยอมว่าข้อนี้ถูก ทงใน ทฤษฎีและ
ในทางปฏิบัติด้วย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็น
ว่าควร จะให้เป็น ไปตามที่กรรมธิการ
เสนอมา ขอให้ไปรตยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้ไปรตยกมือขึ้น

ไม่มีสมาชิกยกมือ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
เป็นอันว่าให้เป็น ไปตามที่กรรมธิการ
เสนอมา

นายเอี่ยม สุภาพกุล (นคร-
ราชสีมา) : ในมาตรา ๘ นี้ ข้าพเจ้า
ได้แปรญัตติไว้ ๒ ประเด็น และข้าพเจ้า

๕๕๕

จะขอล่าไว้ในประเด็นที่ ๓ กล่าวคือ ข้าพเจ้าได้ พึงคำชี้แจง ของ กรรมการ ด้วยความเห็นใจ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิทางหลัก วิชา หรือ ทฤษฎี มาปรับปรุงแก้ไข พระ- ราชนิพนธ์ สัมภาษณ์ฉบับนี้

ตามความเห็นของข้าพเจ้าซึ่งจะให้ กฎหมายล้มละลายนี้ ซึ่งใช้มาเป็นเวลา นานแล้ว มีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และ และถูกหลัก ทฤษฎี หรือ ทาง หลัก วิชา ทุก อย่าง ข้าพเจ้าจึงได้ปรับปรุงเพิ่มเติมขึ้น ในหลักการที่ว่า ถ้าลูกหนี้เขามีหนี้สิน ล้นพ้นตัวแล้ว ขอให้เขามาขอศาลให้เขา เป็นคนล้มละลายได้ ดังนั้นก็เพื่อให้ ข้าระสละสง คติบัญญัติ รวบรวมยกกันเสียที่ว่า ฉะนั้น ไม่สามารถ จะ ทำ การ ค่า ขาย และ ไม่ สามารถปรับปรุงตนเป็นคนได้แล้ว และ มาขอศาลให้เขาล้มละลายเสียที่เด็ด แต่ ข้าพเจ้า ได้ รับ คำชี้แจง ของ กรรมการ ด้วยความเห็นใจ แต่ความเห็นของข้าพ- เจ้ายังยืนยันว่า ถ้าจะให้ลักษณะกฎหมาย ล้มละลายนี้ มีผล สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จะเป็น ไป ในทางกฎหมายพาณิชย์หรือเป็นไปในทาง กฎหมายพิเศษอะไรก็ตาม ข้าพเจ้าจึงได้ ขอร้องให้เพิ่ม หลักการ ให้สมบูรณ์ขึ้นอีก สักอย่างหนึ่ง ก็คือให้ลูกหนี้มาขอล้ม ลละลายต่อศาล นี้เมื่อกรรมการยังไม่

เห็นด้วย เป็นอันว่ากฎหมายล้มละลาย ก็ยังไม่สมบูรณ์อยู่นั่นเอง ด้วยเหตุนี้แหละ ข้าพเจ้าจึงได้ขอร้องทั้งสภา ฯ นี้และ ทั้งกรรมการ ได้โปรดวินิจฉัยคำแปร ญัตติของข้าพเจ้า เพื่อให้กฎหมายล้ม ลายนี้ ในฐานะที่ออกมาจากกรรมาธิ- การชุดนี้ และได้ออกมาจากสภา ฯ นี้ได้ มีผลสมบูรณ์อยู่ในขณะนี้ด้วย

หลวง จักร ปา ณี ศรี ศล วิ สุ ทัช (กรรมการ) : ความจริงเรื่องนี้ กรรมการได้แถลงความเห็นใจท่านผู้ แปรญัตติเป็นอย่างดีแล้ว และได้พยายาม อธิบายเป็นอย่างมาก ได้พูดกันในชั้น กรรมการ แต่ว่าในการที่จะทำกฎหมาย หรือร่างกฎหมายนั้น จำเป็นจะต้องคำนึง ถึงพฤติการณ์ที่เป็นจริงด้วยว่า ในทาง ที่พูดแล้ว ที่ท่านสมาชิกกล่าวเมื่อก่อนเป็น การชอบด้วยทฤษฎีแล้ว กรรมการไม่ เคยเถียงในข้อนั้นเลยว่าการช่วยเหลือ ลูกหนี้ ลูกหนี้ควรจะได้มีโอกาสเพื่อจะ ว่างเรียน ขอให้ตนเองล้มละลาย ได้ด้วย และกรรมการเห็นใจ ยิ่งกว่านั้นได้ ทราบว่าในทางทฤษฎีแล้ว บางประเทศ ไปยิ่งกว่านั้นอีก คือว่าเมื่อศาลพิจารณา คติถึงที่สุด เมื่อได้ความว่าลูกหนี้คนใด แทนที่จะตัดสินคดีแพ่ง เขากลับตัดสิน

ให้ลูกหนี้ล้มละลายเสียทีเดียว ทรงนึกเพื่อ
 ช่วยเหลือลูกหนี้ แต่ที่เป็นเช่นนี้ ไม่ใช่มี
 ประเทศเดียว แต่สำหรับทางประเทศไทย
 เรานี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าควรทำให้เหมาะ
 สมที่สุดกฎหมายนี้ใช้มานานแล้ว แม้แต่
 กฎหมาย ร.ศ. ๑๓๐ ก็ใช้มา ๒๕ ปีแล้ว
 การที่จะได้ผลหรือไม่ได้ผลนี้ เจ้าหน้าที่
 รัฐบาลย่อมทราบอยู่ในข้อแรกที่เป็นห่วง
 กันมากที่สุดคือ แม้แต่ที่ใช้กฎหมายเวลานี้
 ซึ่งทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ฝ่ายเดียว พ้อง ให้ลูก
 หนี้ล้มละลายไต่เนิ่นก็ยังมี การทุจริตฉ้อโกง
 กันมากอยู่ ซึ่งเป็นกรยากแก่การควบคุม
 ถ้าจะเปิดโอกาสให้แก่ลูกหนี้ที่จะร้อง
 ขอให้ตนล้มละลายได้แล้ว การควบคุม
 ก็จะยากขึ้น คือความลำบากในการใช้
 กฎหมายล้มละลาย ทว่า ไม่ใช่ที่เราจะ
 ช่วยให้เฉพาะลูกหนี้ที่สุจริต ถ้าเมื่อลูกหนี้
 ทุจริตแล้วเราไม่ช่วยคือไม่ช่วยปลดเปลื้อง
 หนี้สินตรงกันข้าม กลับจะลงโทษเสีย
 ด้วยซ้ำ เพราะฉะนั้นกฎหมายล้มละลายนี้
 ช่วยเหลือปลดเปลื้องหนี้สินให้แก่ลูกหนี้ที่
 สุจริตและลงโทษลูกหนี้ที่ทุจริต นี่เป็นข้อ
 แรกที่ปรากฏผลมาแล้ว เนื่องจากในการ
 ใช้กฎหมายล้มละลายมาหลายสิบปีทีเดียว
 ประการที่ ๒ ได้คำนึงดูว่า เมื่อ
 ใช้กฎหมายนี้แล้ว ทำให้โอกาส ลูกหนี้มา

ขอกู้หนี้ยืมสินเจ้าหนแล้ว แล้วแก้หาขอ
 ให้ล้มละลายเช่นนี้เจ้าหนแก้กแล้ว ซึ่งไม่
 รู้ว่าลูกหนี้จะมาขอให้ล้มละลายเมื่อไร
 นี้เป็นข้อที่ควรคำนึง และในทางรัฐบาล
 เอง ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายมาเรียนต่อ
 สภาฯ ว่า รัฐบาลไม่ใช่ว่าไม่ได้พิจารณา
 ในเรื่องนี้โดยความไม่เห็นใจ รัฐบาล
 พิจารณาแล้วในเรื่องนี้ แต่ในที่สุดเห็นว่า
 เป็นปัญหาเรื่องเวลา คือในทางที่ปัญหา
 อย่างที่ท่านว่า จะให้ลูกหนี้ร้องขอให้ล้ม
 ละลายตัวเองได้ และพระราชบัญญัตินี้
 มีความมุ่งหมายที่จะใช้ให้ทั่วทุกจังหวัด
 คงที่กล่าวมาแล้วเมื่อก่อน คือเมื่อให้ใช้
 ทั่วประเทศเสียก่อน และให้รู้ผลเสียก่อน
 แล้วเมื่อนั้นจึงพร้อมที่จะดำเนินในขั้นอื่นๆ
 ต่อไป เช่นในขั้นที่ขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย
 ตัวเองได้และให้ศาลสั่งตามสมควร ก็ได้
 เพราะฉะนั้นขอให้สภาฯ นี้ได้ทราบว่
 กรรมาธิการได้พิจารณา ข้อแปรญัตติด้วย
 ความเห็นใจที่สุดแล้ว

นายเอี่ยม สุภาพกุล (นคร
 ราชสีมา): ข้าพเจ้าก็เห็นใจกรรมาธิการ
 ในข้อนี้ แต่เมื่อทางกรรมาธิการรับใน
 เรื่องทฤษฎีแล้ว ในการควบคุม ทาง
 กรรมาธิการพูดว่า กัดลูกหนี้จะทุจริต
 อะไรต่าง ๆ นั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าทาง

๕๘๖

กรรมวิธีการและรัฐบาลก็มีโอกาสใช้
ใช้กฎหมายนี้มาเป็นเวลาถึง ๒๐ กว่าปี
แล้ว ความทุจริตหรือไม่ทุจริตอย่างไร
อย่างหนึ่งก็ย่อมทราบแน่ชัดอยู่แล้ว มี
ข้อที่จะชี้ขาดและพิจารณาเห็นได้ในการ
พิมพ์งานรักษาทรัพย์สินซึ่งควบคุมดูแล
อยู่ อย่างผู้ล้มละลาย เขาล้มละลายจะ
ต้องแสดงบรรดาทรัพย์สินถึง ๖ เดือนว่า
มีทรัพย์สินอะไรบ้าง เป็นไทยแก่ผู้
ล้มละลาย ก็ว่าผู้ล้มละลายคล้ายกับผู้
ต้องโทษอยู่ เพราะฉะนั้นอำนาจของ
เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์สินที่จะควบคุมอยู่
เต็มตามกฎหมายล้มละลายแล้วเหตุใด
เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์สินจึงจะกลัวผู้ทุจริต
จะมาล้มละลายอีก ข้าพเจ้าเห็นว่า
เพียงผู้ทุจริตจะวิ่งมาหาศาลขอให้
ล้มละลายนั้นเป็นคนรักโลกเต็มที่ ขอให้
คำนึงถึงผู้ที่สุจริตจะวิ่งมาหาศาลขอให้
ล้มละลายนั้น ในทางนั้นข้าพเจ้าเห็นว่า
จะได้ผลดีกว่า ดังนั้นทางกรรมการ
ชี้แจงว่า ถ้าปล่อยให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว
ก็จะไปทำหนี้สินเข้าสี่เดือน สองเดือน
แล้วก็มาขอล้มละลายเช่นนี้ ขอนี้ไม่น่าจะ
วิตกเลย ผู้ที่จะเป็นเจ้าหนี้ย่อมระวัง
ประโยชน์ของเขาอยู่เอง ผู้ที่จะทำไปกู้
หนี้เขาได้ ต้องมีสินเชื่อ มีหลักทรัพย์

มีอะไร ๆ หลาย ๆ อย่าง ซึ่งในข้อ
กรรมวิธีการไม่น่าจะวิตก ขอให้ช่วย
ลูกหนี้ผู้สุจริต

คราวนี้ท่านกรรมการกล่าวว่าถึง
เวลาสมควรแล้วหรือยัง ข้าพเจ้าเห็นว่า
เป็นเวลาสมควรแล้ว กฎหมายนี้เราใช้มา
ตั้งแต่ ร.ศ. ๑๓๐ และแก้ไขต่อ ๆ มาจน
บัดนี้ เป็นเวลา ๒๐ ปีเศษ ข้อเท็จจริง
และหลักฐานต่าง ๆ มีอยู่คงรักษาทรัพย์สิน
ซึ่งได้ควบคุมคดีล้มละลายตลอดมาแล้วจน
ถึงเวลา แล้วมาร่างกฎหมายเพื่อปรับปรุง
และเพื่อให้เหมาะสมอย่างที่หลักการได้
เสนอไว้เนี่ย ยังไม่ถึงเวลาอีกหรือที่จะ
เอาทฤษฎีอันนี้มาใช้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าเป็น
การสมควรและถึงเวลาแล้ว จึงขอยืนยัน
เรื่องนี้เพื่อให้สภา ฯ วินิจฉัย

หลวงจักรปาณิศร์ ศลวิสุทธ
(กรรมการ) : ข้าพเจ้าขอเรียนอีกที
หนึ่งว่า กฎหมายล้มละลายนี้ได้ใช้มานาน
แล้วจริง แต่ว่าที่ได้ใช้มาแล้วแต่เพียง
เขตกรุงเทพ ฯ บัดนี้ต่อไปอยู่ที่ว่าเราจะ
ใช้ทั่วประเทศ การที่ใช้แต่กรุงเทพ ฯ
ยังไม่เพียงพอ และรัฐบาลจึงได้แสดงความ
ประสงค์ขอสงวนข้อนี้เสียก่อน เมื่อ
ใช้กฎหมายทั่วประเทศแล้ว จึงจะพิจารณา
ให้ลูกหนี้ขอล้มละลายได้หรือไม่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็นว่าควรจะให้เป็นไปตามที่กรมการ
เสนอมานี้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๔๕ คน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอได้โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๓ คน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ผู้ที่
ไม่เห็นด้วยมีเป็นส่วนน้อย เพราะฉะนั้น
ให้เป็นไปตามที่กรมการเสนอมานี้

นายถวิล อุดล (ร้อยเอ็ด) :
ความจริงคำแปรญัตติของข้าพเจ้าหนักยิ่ง
กว่าที่ท่านสมาชิกได้แปรญัตติไปแล้ว
ข้าพเจ้าตั้งใจจะแปรญัตติสนับสนุนคำแปร
ญัตติของเพื่อนข้าพเจ้า แต่เมื่อสภา
นี้ไม่เห็นด้วยกับสมาชิก ๒ ท่านแล้ว คำ
แปรญัตติของข้าพเจ้าก็คงจะ ไม่เห็นด้วย
เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงไม่คิดใจ

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร :
มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒
มาตรา ๑๓

นายเอี่ยม สุภาพกุล (นคร
ราชสีมา) : มาตรานี้เพิ่มเติมจาก
มาตรา ๙ ที่ได้แปรญัตติไว้ เมื่อทาง
กรมการไม่เห็นด้วย และทางสภาฯ

ไม่เห็นด้วยแล้ว มาตรานี้ไม่มีผลอะไร
เพราะมาตรานี้เป็นการเพิ่มเติมจาก
มาตรา ๙

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร :
มาตรา ๑๓ ทวิ มาตรา ๑๓ ทริ มาตรา
๑๔ มาตรา ๑๔ ทวิ มาตรา ๑๔ ทริ
มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗
มาตรา ๑๗ ทวิ มาตรา ๑๗ ทริ มาตรา
๑๗ จัตวา มาตรา ๑๗ เบญจ มาตรา
๑๘ มาตรา ๑๘ ทวิ มาตรา ๑๘ ทริ
มาตรา ๑๘ จัตวา มาตรา ๑๘ มาตรา
มาตรา ๑๙ ทวิ มาตรา ๒๐ มาตรา
มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓
มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖
มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙
มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒
มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕
มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘
มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑
มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔
มาตรา ๔๔ ทวิ มาตรา ๔๕ มาตรา
๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา
๔๙ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา
๕๑ ทวิ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓
มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖
มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙
มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๑

๕๕๘

ทวิ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา
 ๖๓ ทวิ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕
 มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘
 มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑
 มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔
 มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗
 มาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐
 มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓
 มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๕
 ทวิ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๗ มาตรา
 ๘๘ มาตรา ๘๘ ทวิ มาตรา ๘๙
 มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ มาตรา ๙๒
 มาตรา ๙๓ มาตรา ๙๔ มาตรา ๙๕
 มาตรา ๙๖ มาตรา ๙๗ มาตรา ๙๘
 มาตรา ๙๙ มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๐
 ทวิ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๒ มาตรา
 ๑๐๓ มาตรา ๑๐๔ มาตรา ๑๐๕
 มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๗ มาตรา
 ๑๐๘ มาตรา ๑๐๙ มาตรา ๑๐๙ ทวิ
 มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑

นายเอี่ยม สุภาพกุล (นคร-
 ราชสีมา) : ในมาตรา ๑๑๐ ข้าพเจ้าได้
 ขอแปรญัตติไว้ คือให้ลดระยะเวลา ๓ ปี
 ลงมาเป็น ๑ ปี ในการที่ลูกหนี้บุคคล
 ภายนอกไปทำการนิติกรรม ทำสัญญา
 กันแล้วมาชี้ยันไม่ได้ ข้าพเจ้ามาขอแปร

มาเป็น ๑ ปี ระยะเวลา ๓ ปีนี้ใช้ตั้งแต่
 กฎหมายเก่ามาเป็นเวลานานแล้วก็จริง
 แต่มาตราหน้าข้าพเจ้าเห็นว่าเป็น กิจการที่ผู้
 มาทำมาติดต่อกับบุคคลล้มละลาย คือ
 บุคคลที่ ๓ ๆ อาจจะไม่ทราบความเป็นอยู่
 คือฐานะของผู้ล้มละลายอาจจะมีเหตุ-
 การณ์ผันแปรในทางค่าของเขาก็ได้ระยะ
 เวลา ๓ ปีที่ให้บุคคลภายนอกระวังผล
 ประโยชน์ที่มาทำการติดต่อกับผู้ล้มละลาย
 นั้น ข้าพเจ้าเห็นว่ายาวเกินไป และเรื่องนี้
 ก็เป็นเรื่องที่โต้เถียงกันมากและมีปัญหา
 ไปสู่ศาลมากก็มากที่สุดสำหรับเรื่องบุคคล
 ภายนอกนั้นว่าเสียเงินจ้างหรือไม่เสียเงินจ้าง
 สุจริตหรือไม่สุจริต ทางกรมการ
 บอกว่าเรื่องนี้เกี่ยวกับการนำสืบว่า ผู้ใ
 ทุจริตหรือสุจริตเท่านั้น แต่ข้าพเจ้ายัง
 เห็นยาวกว่านั้นอีกว่า การพิสูจน์ว่าเสีย
 เงินจ้างไม่เสียเงินจ้าง สุจริตหรือไม่สุจริต
 เช่นนี้ ระยะเวลาอย่างเดียวยังไม่ช่วยเหลือ
 ได้ เพราะพฤติการณ์ต่าง ๆ และหลัก
 ฐานต่างๆ มีอยู่พร้อม ซึ่งในทางแพ่ง
 แล้วเราย่อมมีเอกสารเป็น หลักฐาน เป็น
 ส่วนมากกว่า ซึ่งจะไปผูกกันในเรื่อง
 จริงช่วยปาก เพราะฉะนั้นเห็นว่าระยะ
 เวลา ๓ ปีที่จะให้บุคคลภายนอกที่มาทำ
 สัญญากับผู้ล้มละลาย เมื่อมีกรณีเกิดขึ้น

มาช่วยนับเจ้าพนักงานรักษาทrophyไม่ได้
 นั้น เป็นเวลาที่นานเกินไป และใช้มา
 นานแล้ว นี่เป็นผลที่บุคคลภายนอกเกรง
 กลัว เพราะมาติดต่อกับผู้ทำการค้าขาย
 และประสพอุปสรรคขึ้นแล้วล้มละลายเช่น
 นี้ เมื่อจะช่วยเหลือผู้ทำการค้าขาย ผู้
 ประกอบการอุตสาหกรรมต่างๆ ให้เขามี
 หลักฐาน ทrophy พอดีที่จะดำเนินการได้
 แล้ว ข้าพเจ้าจึงขอให้ลดลงมาอีกสัก ๒
 ปีเด็ดเอาเพียงปีเดียว ซึ่งจะต้องมาพิสูจน์
 กันที่ศาล และฝ่ายผู้อ้างจะต้องนำสืบ
 ก่อน ตามที่กรมการชั่งแฉงมานาน
 ระยะเวลา ๓ ปียาวเกินไป ข้าพเจ้าจึงขอแปร
 ญัตติลดเป็น ๑ ปี ให้เหมือนกับสัญญา
 ที่ทำกัน ให้มีโอกาสเพิกถอนกิจการใน
 ได้ภายใน ๑ ปี กิจการที่บุคคลบรรลุน
 นิติภาวะทำไป จะเพิกถอนได้ภายใน ๑
 ปีเช่นกัน ก็ให้เอาเท่ากับนิติกรรมที่บุคคล
 บรรลุนิติภาวะ ทำตาม กฎหมายแพ่ง
 พาณิชย จะนั้นข้าพเจ้าจึงได้ขอแปรญัตติ
 มาเช่นนั้น

หลวง อัคร ปา ณิ ศร ศล วิ สุ ทร
 (กรมการชั่ง): เรื่องนี้ความจริงเป็นเรื่อง
 เกี่ยวกับการที่เจ้าพนักงาน จะ ควบคุมคน
 ทูจริตเนื่องจากการ ล้มละลาย ได้หรือไม่
 เมื่อท่านบอกว่า เหตุใดเจ้าพนักงานก็

ดี รัฐบาลก็ตีปฏิบัตินานอย่างไรจึงกลัว
 คนทูจริตได้ ถ้าสภาฯ ขึ้นคดีมาตรา
 ออกเสีย หรือแก้ตามที่ท่านแปรญัตติแล้ว
 นั้น แลจะ ทำให้เกิด การทูจริตขึ้นได้
 ควบคุมไม่ได้ เรื่องมันก็ไม่มีอะไร คือ
 เป็นการกดขี่หน้าหน้าสืบแทนตนเอง การ
 กระทำให้เจ้า หนี้เสียหายเช่นนั้นเป็นการ
 ฉ้อ ตาม ประมวล กฎหมายแพ่งและ
 พาณิชยบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๗ ให้มี
 การเพิกถอนได้อยู่แล้วภายใน ๑ ปี ซึ่ง
 เป็นการมากกว่าเสียอีก ตามมาตรา ๑๑๐
 ไม่ได้บัญญัติอะไรมากไปกว่าในกรณีที่ผู้
 ล้มละลายได้โอนทรัพย์สินไปยังผู้อื่น ๓ ปี
 ก่อนล้มละลายแล้ว แทนที่จะให้เจ้าพนักงาน
 พักทrophyเป็นผู้สืบก่อน ก็กลับ
 ให้ทางฝ่ายโน้นเป็นฝ่ายแก้ เพื่อความ
 สะดวกที่จะรวบรวมทrophyนั่นเอง

และอีกประการหนึ่งที่ท่านบอกว่า
 กฎหมายนี้ใช้มานานแล้ว ควรจะลดจาก
 เดิมลงไปได้ และกำหนดเดิม ๓ ปีนั้น
 ความจริงไม่ใช่ ที่แก้มাত্রา ๑๑๐ นั้น
 ความจริงผิดไปจากเดิม ความจริงเดิม
 ๒ ปีเท่านั้นเอง แต่เห็นว่ากฎหมายเดิม
 ๒ ปีนั้น เจ้าพนักงาน ควบคุมผู้ทูจริตไม่
 สำเร็จ จึงได้แก้เป็น ๓ ปี ไม่ใช่คงไว้
 อย่างกฎหมายเก่าห้ามได้ และที่ขยายนม

๖๐๐.

ตัวอย่างมาจากไหน ขอเรียนว่าเราเอา
ตัวอย่างมาจากกฎหมายอังกฤษ อังกฤษ
กลับหน้าที้นำสืบเช่นเดียวกัน คือบุคคล
ใดได้รับ โอนทรัพย์สิน จากผู้ล้มละลาย
ภายใน ๑๐ ปี แล้วไม่ให้นำสืบท่าเดียว
แต่ถ้ารับโอนไปกว่า ๑๐ ปีแล้ว ยอมให้
นำสืบได้ว่ามีสินจ้าง แต่กฎหมายของเรา
ไม่ถือ ๑๐ ปีอย่างของอังกฤษ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ข้าพ-
เจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็น
สมควรให้ เป็นไป ตาม ร่าง ที่กรรมธิการ
เสนอมา ขอให้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ผู้ใด
ไม่เห็นด้วย ขอให้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือเป็นส่วนน้อย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็น
อันว่า ให้เป็นไป ตาม ร่าง ที่กรรมธิการ
เสนอมา ขอให้เลขาธิการสภาฯ อ่าน
ต่อไป

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร :
มาตรา ๑๑๑

นายเอี่ยม สุภาพกุล (นครราช-
สีมา) : มาตรานักเช่นเดียวกับที่แล้วมา
ข้าพเจ้าขอลดเวลาลงจาก ๓ เดือนเป็น
๑ เดือนเช่นเดียวกัน เพราะว่ามาตรานัก

ก็ใกล้ชิดกับมาตราที่แล้ว ข้าพเจ้ายืนยัน
ยืนยันว่าควรจะเป็น ๑ เดือนไม่ใช่ ๓ เดือน
อย่างที่กรรมธิการร่างมา

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็น
สมควรให้ เป็นไป ตาม ร่าง ที่กรรมธิการ
เสนอมา ขอให้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือคนเดียว

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
คนเดียว เป็นอันว่า ให้เป็นไป ตามร่างที่
กรรมธิการเสนอมา ต่อไปขอให้เลขา
ธิการสภาฯ อ่าน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร :

มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๔
มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗
มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๑๙ มาตรา ๑๒๐
มาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓
มาตรา ๑๒๔ มาตรา ๑๒๕ มาตรา
๑๒๖ มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘
มาตรา ๑๒๙ มาตรา ๑๓๐ มาตรา
มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๓
มาตรา ๑๓๔ มาตรา ๑๓๕ มาตรา
๑๓๖ มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘

นายเกษม สุภาพกุล (นคร-
ราชสีมา) : ข้าพเจ้าขอตั้งมาตรา ๑๓๘
ข้อ ๔ ออกบางตอนนั้น กล่าวคือความ
มุ่งหมายของข้าพเจ้าเพื่อจะช่วยเหลือคนอื่น
เช่นเดียวกัน ลูกหนี้ล้มละลายนั้นเราจะ
ให้เขาล้มละลายไปจนตลอดชีวิตโดยไม่มี
การให้พ้นหรือเพิกถอนการ ที่เป็นบุคคล
ล้มละลายตามกฎหมายล้มละลายนั้นได้ หรือ
ว่าเราจะจำกัดการล้มละลายไว้ให้มีระยะ
เวลากำหนด ข้าพเจ้าขอตั้งมาตรานี้ออก
ก็โดยมุ่งหวังว่าผู้ล้มละลายนั้น เอาเถอะ
ขอให้ล้มละลายเพียง ๑๐ ปี เมื่อหลัง
จากที่ชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว เมื่อ
เราจะช่วยเหลือคนอื่นให้เขามิได้ตลอด
ตัวแล้ว ข้าพเจ้าก็เห็นว่าระยะเวลา ๑๐
ปีที่จำกัดสิทธิ ให้เขาเป็นบุคคลล้มละลาย
นั้นเป็นเวลาอันสมควรแล้ว จึงได้แปร
ญัตติว่าขอให้แก้ไขมาตราให้ถูกต้องตามความ
ประสงค์ของข้าพเจ้า คือขอให้ลูกหนี้ล้ม
ละลายในระยะ ๑๐ ปี ไม่ใช่ล้มละลาย
อยู่ตลอดไป โดยไม่มีโอกาสที่จะเป็น
บุคคลพ้นจากการล้มละลายได้ โดยไม่มี
กำหนดระยะเวลา การกำหนดระยะเวลา
เพื่อให้ลูกหนี้ล้มละลายนั้น จะไปคิดอย่าง
อื่นว่า ขอให้คิดบัญชีกันโดยเฉลี่ยหนี้บ้าง
เอาความประพฤติบ้าง อะไรเช่นนั้นอย่าง

เดียว ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยไม่
ลงไปให้ชัดเจนว่า ความประพฤติที่ถูก
เจ้าพนักงาน รักษาทรัพย์ ควบคุม อยู่เป็น
เวลา ๑๐ ปี เช่นข้อย้ายที่อยู่จะต้องแจ้ง
เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ทราบ ทำการ
อะไรไปบ้าง ใน ๖ เดือนมีทรัพย์สินอะไร
บ้าง ก็ต้องมาแจ้งให้พนักงานรักษาทรัพย์
ทราบ ก็กิจการทุกอย่างต้องติดต่ออยู่ใน
ความควบคุมของเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์
เหมือนกับเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์เป็นผู้
ปกครอง การที่เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์
จะคุ้มครองหรือช่วยเหลือบุคคลผู้ล้มละลาย
ก็ขอให้กำหนดเวลาสัก ๑๐ ปีเกิด
อย่าไปควบคุมหรือช่วยเหลือเขาอยู่ตลอด
ไป ไม่มีกำหนดระยะเวลาอันแน่นอน
บัญญัติไว้ แต่ถ้อยคำในมาตราอื่น อาจจะมี
โต้แย้งได้บ้างอย่างซึ่งได้พิจารณาในชั้น
กรรมาธิการนั้น แต่ข้าพเจ้าขอให้แก้ไข
หรือตัดทอนให้ใช้คำว่า “ให้ลูกหนี้
ล้มละลายหลังจากชำระบัญชีแล้ว ๑๐ ปี
นี้แหละเป็น ความประสงค์ของข้าพเจ้าที่
ได้แปรญัตติในมาตรานี้ไว้ ข้าพเจ้าจึง
ขอให้วินิจฉัยกันต่อไป

หลวง จักร ปาณี ศรี ศิว วิ สุทธิ
(กรรมาธิการ) : เรื่องกรรมาธิการ

๖๐๒

ให้ทราบเจตนาอันดีของท่าน ผู้แปรญัตติ
 เหมือนกัน และได้พยายามที่สุดที่จะช่วย
 เหลือจริง ๆ ผลที่สุดจะกลายเป็นอย่างไร
 คือถ้าหากว่าตัดข้อ ๔ มาตรา ๑๓๘ น
 ออกไปเสีย แทนที่จะช่วยลูกหนี้กลับเป็น
 การลงโทษลูกหนี้ เพราะเหตุว่ามาตรา
 ๑๓๘ ข้อ ๔ นบัญญัติไว้เกี่ยวกับใน
 กรณีที่เจ้าหน้าที่ ลูกหนี้คดีไม่เอาใจใส่
 ในเรื่องหนี้สินในคดีล้มละลาย ต่อไปแล้ว
 เรื่องเช่นนี้คงค้างกันอยู่ เพื่อจะไม่ให้
 เรื่องค้างกันอยู่ แล้วจึงให้เจ้าพนักงาน
 รักษาทรัพย์ร้องขอ ต่อศาลให้จำหน่ายคดี
 ออกเสียจากบัญชีได้ แต่ตามคำแปร
 ญัตติในที่จริงก็เป็นเจตนาดี เจตนาดีอัน
 ดีทำให้ลูกแล้วก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง คือ
 ควรจะไปแปรญัตติในส่วนที่ ๑๐ เรื่อง
 ปลดจากล้มละลายในหมวดที่หนึ่ง ซึ่งได้
 บัญญัติไว้แล้ว และถ้าลูกหนี้ที่สุจริตแล้ว
 ความจริงไม่ต้องรออะไรเลย ปลดใน
 ๓ เดือน หรือ ๔ เดือนก็ได้ ไม่จำเป็นต้อง
 ต้องรอไปถึง ๑๐ ปีจึงจะพ้นจากการ
 ล้มละลายให้มีไต่ กฎหมายนี้ช่วยลูกหนี้
 เป็นชน ๆ ฉะนั้นตามกฎหมายนี้จะเห็นได้
 ว่าได้ช่วยให้พ้นจากล้มละลายเร็วที่สุดที่
 จะเร็วได้

ที่คนที่ล้มละลายเล็กน้อย ก็บอก

ให้ศาลปลดให้พ้นจากล้มละลายได้เหมือน
 กัน แต่มีเงื่อนไข คือให้ชำระหนี้
 ๕๐ เปอร์เซ็นต์ หรือมีเงินไขว้ระยะเวลา
 เวลาเท่านี้เท่านี้จึงให้พ้นจากล้มละลาย
 ได้ ซึ่งลูกหนี้ที่สุจริตเท่านี้ที่กฎหมาย
 ให้พ้นจากล้มละลายได้ โดยเขียนไว้อย่าง
 นั้นว่า ห้ามมิให้ศาลมีคำสั่งปลดจากการ
 ล้มละลาย ถ้าได้ความว่าลูกหนี้เป็นผู้ล้ม
 ละลายที่สุจริต คือไม่ใช่เราจะปิดทาง
 เสียทีเดียว แต่ในกรณีเช่นนี้ลูกหนี้ก็ต้อง
 ถูกล้มละลายแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่า
 ๕ ปี ไม่ใช่ไม่มีทางเสียเลย อย่างมาก
 เขียนไว้ ๕ ปีเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้น
 ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะต้องร่างนี้แล้ว
 และอายุความตามประมวลแพ่งก็มี ๑๐ ปี
 นั้นเอง ไม่มีเหตุที่จะเป็นไปอย่างอื่นได้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
 ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็น
 ว่าควรให้เป็นไปตามร่างที่กรรมาธิการ
 เสนอมา ขอให้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
 ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือคนเดียว

ประธานสภาผู้แทนราษฎร :
 เป็นอันว่าให้เป็นไปตามร่างที่กรรมาธิการ

๖๐๔

คณะกรรมการจัดการตรงจรรยาบรรณการประชุม

ขุนอนุสรกรรม	ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์	ผู้จกรายงาน
เสกถ เจตสมมา	ประสิทธิ์ ศรีสุชาติ	„
พุ่มเทศ กาญจนเสริม	ดิน จุฑะรพ	„
อภิสรสิทธิ์	วิศิษฐ์ ลูกอินทร์	„
เฉลา เทาตานนท์	สุรินทร์ ลีพลากร	„
หลวงประสิทธิ์นรกรรม	เล็ก จารุณย์	„
ม.ล. ต้อย ชุ่มสาย	สุพันธ์ จิตรกติก	„
พ.ศ. หลวงขจรกลางสนาม		
ทองอยู่ เอี่ยมบุญอิม		
ธวัช สุประภาตะนันท์		

ตรวจแล้ว ๒๕/๗/๘๔

คหกรรมบดี

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พระยามานวราชเสวี
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

มหาวิทยาลัย

วิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก ข

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขายทอดตลาด พ.ศ. 2559

กฎกระทรวง

กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด
พ.ศ. ๒๕๕๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบกับมาตรา ๓๐๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ประกาศของอธิบดีที่ออกตามกฎกระทรวงนี้ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด พ.ศ. ๒๕๕๔

(๒) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๕

(๓) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๔ ในกฎกระทรวงนี้

“ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายความว่า เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าของทรัพย์ ผู้รับจำนำ ผู้รับจำนอง ผู้ร้องขอเฉลี่ยทรัพย์ ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับทรัพย์ตามที่ปรากฏทางทะเบียน หรือผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์ที่ขายทอดตลาด

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมบังคับคดี

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

หมวด ๑

ประกาศขายทอดตลาด

ข้อ ๕ เมื่อมีคำสั่งอนุญาตให้ขายทอดตลาดแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจัดทำประกาศขายทอดตลาดตามแบบที่อธิบดีกำหนด

ประกาศขายทอดตลาดอาจทำเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วยก็ได้

ข้อ ๖ ประกาศขายทอดตลาดมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อศาลและหมายเลขคดีแดง

(๒) ชื่อคู่ความ

(๓) สถานที่ขายทอดตลาด

(๔) วันและเวลาในการขายทอดตลาด

(๕) รายละเอียดของทรัพย์สินที่จะขายและภาระติดพัน

(๖) แผนที่แสดงบริเวณที่ตั้งทรัพย์สิน

(๗) ราคาเริ่มต้นที่ใช้ในการขายทอดตลาด

(๘) เงื่อนไขและข้อสัญญา ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดที่ผู้เสนอราคาสูงสุดต้องตกลงผูกพันกับการเสนอราคาดังกล่าว และเงื่อนไขอื่นใดที่กำหนดในระเบียบ ประกาศ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการขายทอดตลาดของกรมบังคับคดีและกระทรวงยุติธรรม

หากมีรายการดังต่อไปนี้ ก็ให้ระบุไว้ในประกาศขายทอดตลาดด้วย

(๑) ราคาประเมินของสำนักประเมินราคาทรัพย์สิน กรมธนารักษ์

(๒) ราคาประเมินของผู้เชี่ยวชาญการประเมินราคา

(๓) ราคาประเมินของเจ้าพนักงานบังคับคดี

(๔) ราคาประเมินของเจ้าพนักงานประเมินราคาทรัพย์สิน กรมบังคับคดี

(๕) ราคาที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สิน

ข้อ ๗ ในการประกาศขายทอดตลาด หากเจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นสมควรกำหนดรายการเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ก็ให้ดำเนินการได้แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากอธิบดี

หมวด ๒

การกำหนดราคาเริ่มต้นและการประกาศขายทอดตลาด

ข้อ ๘ ให้มีคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่เหมาะสมขายในการขายทอดตลาด ประกอบด้วย อธิบดีเป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีรับผิดชอบด้านการบังคับคดีแพ่ง รองอธิบดีรับผิดชอบด้านการบังคับคดีล้มละลาย ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบังคับคดีแพ่ง ผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบังคับคดีล้มละลายผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ผู้แทนกรมที่ดิน

ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้แทนสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการ
คุ้มครองผู้บริโภค ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสภาพนายความ ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย และผู้แทนสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สินเป็นกรรมการและเลขานุการ
และให้หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่เหมาะสม
ในการขายทอดตลาดมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่เหมาะสม
ในการขายทอดตลาด และการวางหลักประกันการเข้าเสนอราคา โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๙ ในการประกาศขายทอดตลาด ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งประกาศขายทอดตลาดให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินที่ขายทอดตลาด
ทราบก่อนวันขายทอดตลาดไม่น้อยกว่าห้าวัน

(๒) ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีโฆษณาประกาศขายทอดตลาดในเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่แพร่หลาย
หรือเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปก่อนวันขายทอดตลาดไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

(๓) ในกรณีที่เหมาะสม เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจให้โฆษณาประกาศขายทอดตลาด
ในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายก่อนวันขายทอดตลาดไม่น้อยกว่าห้าวันด้วยก็ได้

(๔) ปิดประกาศขายทอดตลาดก่อนวันขายทอดตลาดไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ณ สถานที่
ขายทอดตลาดและสถานที่ราชการสำคัญตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ข้อ ๑๐ ก่อนการขายทอดตลาด ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีตรวจสอบว่าผู้มีส่วนได้เสีย
ทุกรายได้ทราบถึงการประกาศขายทอดตลาดนั้นแล้วหรือไม่ แล้วให้บันทึกการตรวจสอบนั้นไว้ เพื่อให้สามารถ
ตรวจสอบได้ ในกรณีที่ไม่อาจตรวจสอบผู้มีส่วนได้เสียรายใด ให้บันทึกเหตุแห่งการไม่อาจตรวจสอบได้
ไว้ด้วย

หมวด ๓

คณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สิน

ข้อ ๑๑ ให้มีคณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สิน

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย อธิบดีหรือข้าราชการกรมบังคับคดี ผู้ได้รับ
มอบหมายเป็นประธานกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบังคับคดีและผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบังคับคดีล้มละลายผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมธนารักษ์
ผู้แทนสภาพนายความ ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย และผู้แทนสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สินเป็นกรรมการและเลขานุการ
และให้หัวหน้ากลุ่มงานประเมินราคาทรัพย์สินเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัด หรือข้าราชการกรมบังคับคดีผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานที่ดินจังหวัด ผู้แทนสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ ผู้แทนสภาพนายความจังหวัด ผู้แทนชมรมธนาคารจังหวัด ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัด และผู้แทนหอการค้าจังหวัด เป็นกรรมการ

ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานบังคับคดีจังหวัดผู้ซึ่งประธานกรรมการมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ และเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๑๒ คณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สินมีอำนาจกำหนดราคาทรัพย์สินในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่ราคาประเมินของเจ้าพนักงานบังคับคดีในขณะยึดทรัพย์สินหรือราคาประเมินของเจ้าพนักงานประเมินราคาทรัพย์สินมีราคาตั้งแต่ห้าสิบล้านบาทขึ้นไป

(๒) กรณีที่ไม่มีผู้เสนอราคาในการขายทอดตลาดหรือมีเหตุสมควรเกี่ยวกับสภาพทรัพย์สินและผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีให้ดูแลการขายทอดตลาด ผู้อำนวยการสำนักงาน หรือหัวหน้าสำนักงาน แล้วแต่กรณี พิจารณาเห็นสมควรเสนอเรื่องให้คณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สินพิจารณา กำหนดราคาทรัพย์สินใหม่

(๓) กรณีที่มีการโต้แย้งหรือมีคำคัดค้านจากผู้มีส่วนได้เสียในราคาประเมินของเจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งไม่สามารถหาข้อยุติได้ และผู้อำนวยการสำนักงาน หรือหัวหน้าสำนักงาน แล้วแต่กรณี พิจารณาเห็นสมควรเสนอเรื่องให้คณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สินพิจารณา กำหนดราคาทรัพย์สินใหม่

ข้อ ๑๓ ให้กรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่สมควรขายในการขายทอดตลาดและกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สินได้รับค่าตอบแทนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๔

การเสนอราคา

ข้อ ๑๔ ผู้เข้าเสนอราคาต้องแสดงความจำนงเข้าเสนอราคา โดยยื่นหลักฐานต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีก่อนหรือในวันขายทอดตลาด ดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทาง หรือเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดที่มีกฎหมายรับรองซึ่งต้องมีรูปถ่ายและสามารถแสดงตนได้

(๒) สำเนาหนังสือรับรองนิติบุคคลในกรณีที่เป็นนิติบุคคล

(๓) หนังสือมอบอำนาจในกรณีที่เข้าเสนอราคาแทนบุคคลอื่น

ข้อ ๑๕ เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องกำหนดให้ผู้เข้าเสนอราคาวางหลักประกันก่อนเข้าเสนอราคา โดยพิจารณาจากราคาประเมินทรัพย์สินซึ่งจะต้องนำไปกำหนดเป็นราคาเริ่มต้นในการขายทอดตลาดตามประกาศคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่สมควรขายในการขายทอดตลาด

ในคดีที่เจ้าพนักงานบังคับคดีประกาศขายทอดตลาดใหม่ เนื่องจากผู้เสนอราคาสูงสุดไม่ชำระราคา ส่วนที่เหลือ และบุคคลดังกล่าวประสงค์จะเข้าเสนอราคาในการขายทอดตลาดครั้งใหม่ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดให้บุคคลนั้นวางหลักประกันพิเศษตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

หลักประกันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้คืนแก่ผู้เสนอราคาเมื่อสิ้นสุดการขายทอดตลาด และผู้เสนอราคานั้นไม่มีข้อผูกพันใด ๆ กับการเสนอราคาหรือการขายทอดตลาดนั้น แต่ถ้ามีการเคาะไม้ขาย ให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุด ให้ถือเอาหลักประกันนั้นเป็นมัดจำตามสัญญาและเป็นการชำระราคาบางส่วนของผู้นั้น

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่ผู้เข้าเสนอราคาไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑๔ หรือข้อ ๑๕ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสั่งไม่อนุญาตให้ผู้นั้นเสนอราคาในการขายทอดตลาดนั้น

หมวด ๕

การขายทอดตลาด

ข้อ ๑๗ เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการขายทอดตลาดให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นธรรม และต้องป้องกันมิให้มีการสมยอมในการเสนอราคาหรือกระทำการใดที่ทำให้เสียความยุติธรรมทั้งในการดำเนินการของเจ้าพนักงานบังคับคดีและในการขายทอดตลาด

หากเจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นว่า ผู้เข้าเสนอราคาหรือบุคคลที่อยู่ในห้องขายทอดตลาดรายใด มีพฤติการณ์ที่อาจทำให้การขายทอดตลาดไม่เป็นไปตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง หรือรบกวนการขายทอดตลาด หรือการดำเนินการของเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกนอกห้องขายทอดตลาดและปฏิเสธการเสนอราคาของผู้นั้น

ข้อ ๑๘ ในการขายทอดตลาด เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องแจ้งให้ผู้เข้าเสนอราคาทราบถึงวาระการขายทอดตลาดและรายละเอียดของทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาด ตำแหน่งที่ตั้งหรือที่อยู่ และภาระติดพันของทรัพย์สินนั้น รวมถึงชื่อศาล หมายเลขคดีแดง ชื่อคู่ความ และรายชื่อผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินที่ขายทอดตลาด แล้วจึงให้ผู้เข้าเสนอราคาเสนอราคาด้วยวาจา หรือด้วยการยกป้าย หรือโดยวิธีอื่นที่อธิบดีประกาศกำหนด

ข้อ ๑๙ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเริ่มการขายทอดตลาดจากราคาเริ่มต้นที่แจ้งในประกาศขายทอดตลาด ทั้งนี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจกำหนดอัตราการเพิ่มของการเสนอราคาแต่ละครั้งด้วยก็ได้

ข้อ ๒๐ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเคาะไม้ขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีสิ่งหามทรัพย์ เมื่อชำระราคาครบถ้วนแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุด แต่หากทรัพย์สินที่ขายมีราคาสูงมากหรือมีเหตุผลพิเศษประการอื่น เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจอนุญาตให้เลื่อนการชำระราคาส่วนที่เหลือภายในเวลาไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันขายก็ได้

(๒) กรณีอสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์มีทะเบียน ทุน หรือสิทธิการเช่า ให้ผู้ซื้อทำสัญญาซื้อขายตามแบบพิมพ์ของกรมบังคับคดี และเมื่อชำระราคาครบถ้วนแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งเป็นหนังสือให้นายทะเบียนจดทะเบียนโอนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุด ทั้งนี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจอนุญาตให้เลื่อนการชำระราคาส่วนที่เหลือได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด แต่ไม่เกินสามเดือนนับแต่วันที่ต้องชำระราคาส่วนที่เหลือ

ข้อ ๒๑ ในกรณีที่ผู้เสนอราคาสูงสุดไม่ชำระราคาส่วนที่เหลือตามข้อ ๒๐ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีคำสั่งให้รับมัดจำและให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดใหม่

ในการขายทอดตลาดครั้งใหม่ หากราคาสูงสุดซึ่งรวมค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดครั้งใหม่ มีจำนวนต่ำกว่าราคาสูงสุดที่ผู้เสนอราคาสูงสุดเดิมเสนอไว้ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งให้ผู้เสนอราคาสูงสุดเดิมชำระราคาส่วนต่างที่ขาดอยู่ในเวลาที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนด หากไม่ชำระให้แจ้งผู้มีส่วนได้เสียเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

ข้อ ๒๒ เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจจัดให้มีการขายทอดตลาดโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาว่าหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ อาจไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับสถานการณ์ พื้นที่ หรือลักษณะของทรัพย์สินในการขายทอดตลาดครั้งใด ให้อธิบดีกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการได้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๒๔ บรรดาประกาศหรือระเบียบที่ออกตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งยังคงใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้ จนกว่าจะมีประกาศหรือระเบียบตามกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ประกาศขายทอดตลาดซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ประกาศตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด พ.ศ. ๒๕๕๔ ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับและการขายทอดตลาดยังไม่สิ้นสุด ให้ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด บางประการที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการขายทอดตลาด เช่น การกำหนดราคาเริ่มต้นซึ่งเป็นราคาที่สมควรขาย องค์ประกอบของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่สมควรขาย ในการขายทอดตลาดและคณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สิน การวางหลักประกันก่อนเข้าเสนอราคา ประกอบกับ สมควรปรับลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการที่ไม่จำเป็น เพื่อให้การขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดี เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ค

คำสั่งกรมบังคับคดีเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี
ที่ ๑1๑ /2546

เรื่อง การดำเนินคดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สิน

โดยที่ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินอันเนื่องมาจากสภาวะวิกฤติเศรษฐกิจส่งผลให้การบังคับคดีล้มละลายมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับลูกหนี้ที่ถูกบังคับคดีล้มละลายส่วนใหญ่จะไม่มีทรัพย์สินให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการจำหน่ายและนำมาชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ การดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายล้มละลาย ไม่อาจมีข้อประโยชน์ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ และเป็นผลให้กรมบังคับคดีที่มีอัตราค่าจ้างของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ไม่สามารถปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในส่วนที่มีทรัพย์สินได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น เพื่อเป็นการเร่งรัดการบังคับคดีล้มละลายเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งไม่มีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย จึงเห็นสมควรให้ลดขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายที่ไม่ปรากฏทรัพย์สินของลูกหนี้ และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ในกรณีปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สำหรับคดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สินของลูกหนี้ มีให้นำคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 112/2546 เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ลงวันที่ 13 มีนาคม 2546 มาใช้บังคับ
2. คดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สิน หมายความว่า คดีล้มละลายที่ไม่มีการยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 ไม่มีการตรวจสอบทรัพย์สินหลักประกันตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ไม่มีการยึดทรัพย์ของลูกหนี้ไว้ในคดีแพ่ง ในกรณีลูกหนี้เป็นนิติบุคคล เมื่อได้ตรวจสอบเอกสารทางทะเบียนแล้วหุ้นของลูกหนี้ต้องชำระครบถ้วน และจากการสอบสวนกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้จะต้องไม่ปรากฏว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินอื่นใดอีก และลูกหนี้ไม่ประสงค์จะยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายหรือลูกหนี้ไม่มาให้การสอบสวนเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกำหนดนัดและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รายงานศาลขอให้ออกหมายจับ
3. ก่อนวันนัดตรวจทำขอรับชำระหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พบว่าคดีล้มละลายคดีหนึ่งคดีใดเป็นคดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สิน เมื่อถึงวันนัดตรวจทำขอรับชำระหนี้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

/จรรยาภรณ์.....

-2-

จตราชงานงคค้ำเนนการสำนวนค่าขอรับชำระหนี้ไว้ จนกว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะสามารถรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ และแจ้งให้เจ้าหนี้ทราบ พร้อมทั้งให้เจ้าหนี้สืบท่าทรัพย์สินของลูกหนี้มาแสดงภายในวันประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก และหากเจ้าหนี้ไม่มาแสดงหรือไม่มาร่วมประชุมตามกำหนดนัด จะถือว่าเจ้าหนี้ไม่สามารถสืบท่าทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ และไม่คัดค้านในการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานขอให้ศาลมีคำสั่งปิดคดีตามแบบรายงานการตรวจค่าขอรับชำระหนี้ กติลัมละลายที่ไม่มีทรัพย์สินท้ายคำสั่งนี้

4. เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พบว่าคดีลัมละลายคดีหนึ่งคดีใดเป็นคดีลัมละลายที่ไม่มีทรัพย์สินภายหลังการตรวจค่าขอรับชำระหนี้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จตราชงานงคค้ำเนนการสำนวนค่าขอรับชำระหนี้ไว้ จนกว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะสามารถรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้และกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก

5. ในการประกาศเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เรื่อง นัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกในคดีลัมละลายที่ไม่มีทรัพย์สิน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งให้เจ้าหนี้มาแสดงเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบภายในวันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก หากเจ้าหนี้ไม่มาแสดงหรือไม่มาร่วมประชุมตามกำหนดนัดจะถือว่าเจ้าหนี้ไม่สามารถสืบท่าทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ และไม่คัดค้านในการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานขอให้ศาลมีคำสั่งปิดคดีในหัวข้อปรึกษาวิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามแบบประกาศและรายงานการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกท้ายคำสั่งนี้

6. สำหรับคดีที่ไม่มีทรัพย์สิน ซึ่งได้ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือศาลได้มีคำพิพากษาให้ลัมละลายแล้ว แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังมิได้รายงานขอให้ศาลมีคำสั่งปิดคดี ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จตราชงานงคค้ำเนนการสำนวนค่าขอรับชำระหนี้ไว้ จนกว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะสามารถรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ และหมายนัดเจ้าหนี้ให้มาแสดงผลการสืบท่าทรัพย์สินของลูกหนี้ภายใน 30 วันนับแต่วันได้รับหมายนี้ หากเจ้าหนี้ไม่มาแสดงตามกำหนดนัดจะถือว่าเจ้าหนี้ไม่สามารถสืบท่าทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ และไม่คัดค้านในการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานขอให้ศาลมีคำสั่งปิดคดี

ทั้งนี้ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

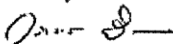
สั่ง ณ วันที่ 19 กันยายน 2546

(ลงชื่อ) ไกรสร บารมีอวยชัย

(นายไกรสร บารมีอวยชัย)

อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นางสาววราภรณ์ ชัยพานิชย์)

ผู้อำนวยการกองบังคับคดีลัมละลาย 1

วาสนา ทิมพ์

 ทาน

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ ๖๒๐/๒๕๔๗

เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเหมาะสม เป็นผลดีแก่คู่ความและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

1. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 156/2521 เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ลงวันที่ 6 ตุลาคม 2521 และคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 141/2526 เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 13 กันยายน 2526

2. เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แต่ยังมีได้พิพากษาให้ล้มละลาย หากมีการยึดสังหาริมทรัพย์ไว้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาว่าทรัพย์สินที่ยึดไว้ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เป็นของเสียหาย หรือถ้าห่วงงำไว้ก็จะเป็นการเสี่ยงความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้นหรือไม่ หากเข้าตามมาตรา 19 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้รับขายโดยเร็ว

3. ในการจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในเรื่องที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่า เป็นกรณีที่มีปัญหายุ่งยากสลับซับซ้อน หรือมีผลกระทบต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นอย่างมากควรแก่การนำเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สรุปสำนวนเสนอขออนุญาตต่อผู้อำนวยการกอง เมื่อผู้อำนวยการกองมีคำสั่งแล้ว หากเห็นว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมขอต่ออธิบดีกรมบังคับคดีเพื่อพิจารณา ให้เสนอเรื่องดังกล่าวต่ออธิบดีกรมบังคับคดีหรือรองอธิบดีกรมบังคับคดีที่ได้รับมอบหมายต่อไป

ในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้ เช่น การขายทรัพย์สินของลูกหนี้โดยวิธีอื่นนอกจากการขายทอดตลาดเป็นต้น หรือพิจารณาเกี่ยวกับการจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ผู้อำนวยการกองอนุญาตให้นำเรื่องเสนอที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณาตามวรรคแรก ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานสรุปสำนวนในเรื่องที่จะประชุมเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นก่อนวันประชุม และหากเห็นว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมขอต่ออธิบดีกรมบังคับคดีเพื่อพิจารณาให้รายงานสรุปสำนวน

/เสนอ...

เสนออธิบดีกรมบังคับคดีหรือรองอธิบดีกรมบังคับคดีที่ได้รับมอบหมายก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า 3 วัน และให้รายงานผลการประชุมเจ้าหน้าที่ในวันที่มีการประชุมนั้นหรืออย่างช้าไม่เกินวันถัดไปเพื่อให้อธิบดีกรมบังคับคดีหรือรองอธิบดีกรมบังคับคดีที่ได้รับมอบหมายพิจารณา

สำหรับในส่วนภูมิภาค ให้ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคเป็นผู้พิจารณาแทนอธิบดีกรมบังคับคดี หากเป็นคดีที่มีความสำคัญหรือยุ่งยากซับซ้อน หรือมีผลกระทบต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นอย่างมาก หรือเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่ควรแก่การพิจารณาให้รายงานอธิบดีกรมบังคับคดีหรือรองอธิบดีกรมบังคับคดีที่ได้รับมอบหมายทราบเป็นการด่วน

4. กรณีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาเห็นว่าการนำทรัพย์สินของลูกหนี้ออกให้เจ้าจะทำการกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้รับประโยชน์ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำปัญหาเรื่องสมควรให้เจ้าทรัพย์หรือไม่เข้าที่ประชุมเจ้าหน้าที่พิจารณา หากที่ประชุมเจ้าหน้าที่เห็นชอบให้นำทรัพย์ออกให้เจ้า ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณา ถึงตัวผู้เช่าโดยละเอียด เช่น ฐานะความมั่นคง มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เป็นต้น และควรจัดให้มีหลักประกันในกรณีทรัพย์ที่ให้เช่าสูญหายหรือนุบสลายด้วย

เงื่อนไขแห่งสัญญาเช่าซึ่งที่ประชุมเจ้าหน้าที่เห็นชอบด้วยให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์บันทึกไว้ในรายงานส่วนสัญญาเช่าให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ร่างขึ้นต่างหากและเสนอเรื่องราวรายละเอียดพร้อมสัญญาเช่าต่อผู้อำนวยการกองหรือผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดหรือผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดสาขาตรวจสอบก่อนเสนอต่ออธิบดีกรมบังคับคดีหรือรองอธิบดีกรมบังคับคดีที่ได้รับมอบหมายพิจารณาก่อนที่จะให้ผู้เช่าและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ลงนามในสัญญาเช่า

5. กรณีลูกหนี้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตนหรือดำเนินธุรกิจของตนต่อไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 และ 120 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มีคำสั่งโดยแจ้งชัดให้ลูกหนี้ หรือกรรมการผู้จัดการหรือกรรมการผู้มีอำนาจทำบัญชีกิจการทรัพย์สินยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในวันที่ 10 ของทุกเดือนนับแต่ได้ดำเนินกิจการของลูกหนี้ดังกล่าวคือ

5.1.1 บัญชีแสดงการรับและจ่ายเงิน

5.1.2 บัญชีรายละเอียดทรัพย์สิน

5.1.3 บัญชีสินค้ำสต็อกคงเหลือ

5.1.4 บัญชีงบขาดทุน-กำไร

5.1.5 บัญชีอื่นๆตามที่เห็นสมควร

สำหรับส่วนกลาง ให้เจ้าหน้าที่กองคำนวณและเฉลี่ยทรัพย์ทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีข้างต้นรายงานเสนออธิบดีกรมบังคับคดีหรือรองอธิบดีกรมบังคับคดีที่ได้รับมอบหมาย ส่วนภูมิภาค ให้ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดหรือผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดสาขาสั่งเจ้าหน้าที่หรือจัดบุคคลอื่นใดที่มีความรู้ความชำนาญดำเนินการตรวจสอบแล้วรายงานอธิบดีกรมบังคับคดีหรือรองอธิบดีกรมบังคับคดีที่ได้รับมอบหมาย

/6. เมื่อลูกหนี้ ...

6. เมื่อถูกหนีถูกพิพากษาให้ล้มละลายแล้วให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้อันผู้ล้มละลายโดยเร็วที่สุด นอกจากมีกรณีตามมาตรา 158 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

7. เมื่อปรากฏต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่ามีกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการสอบสวนและทำคำสั่งว่าสมควรดำเนินคดีอาญาต่อผู้ถูกกล่าวหา หรือไม่เสนอต่ออธิบดีกรมบังคับคดีหรือรองอธิบดีกรมบังคับคดีที่ได้รับมอบหมายเพื่อพิจารณาต่อไป

ทั้งนี้ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 11 สิงหาคม 2547

(นายไกรสร บารมีอวยชัย)
อธิบดีกรมบังคับคดี

(ตำนาน)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ ๒๕๖/2547

เรื่อง การดำเนินการกับทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกัน

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ อันเป็นหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและเป็นผลดีแก่คู่ความในคดีซึ่งเงินจึงมีคำสั่งให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 5/2545 เรื่อง การดำเนินการกับทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกัน ลงวันที่ 2 มกราคม 2545 และคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 99/2546 เรื่อง การดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กรณีลูกฟ้องบังคับจำนอง ลงวันที่ 5 มีนาคม 2546

2. ในวันนัดตรวจคำขอรับชำระหนี้ เมื่อปรากฏว่าเจ้าหนี้รายใดยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 (3) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 และไม่มีการยึดทรัพย์ไว้ในคดีแพ่ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งเจ้าหนี้ให้ดำเนินการดังนี้

2.1 กรณีจำนวนคำขอรับชำระหนี้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถทำความเห็นเสนอศาลได้โดยไม่ต้องทำการสอบสวน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งเจ้าหนี้ให้นำส่งเอกสารประกอบการยึดทรัพย์หลักประกัน เช่น ต้นฉบับเอกสารสิทธิ ต้นฉบับสัญญาจำนอง สัญญาจำนำ แผนที่การไปภาพถ่ายสิ่งปลูกสร้าง ราคาประเมินที่ดิน คู่มือถ่านาลูกหนี้และผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วม (ถ้ามี) ค่าใช้จ่ายส่วนกลางนิติบุคคลอาคารชุด และเอกสารอื่นๆแล้วแต่กรณีต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ภายใน 15 วันนับแต่วันตรวจคำขอรับชำระหนี้พร้อมให้ทำการยึดทรัพย์หลักประกันในวันเดียวกันนั้น มิฉะนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะทำความเห็นเสนอศาลโดยพิจารณาถึงสถานะของเจ้าหนี้มีประกันนั้นๆ

กรณีจำนวนคำขอรับชำระหนี้ที่ต้องทำการสอบสวนในหมายนัดสอบสวนพยานเจ้าหนี้นัดแรก ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งให้เจ้าหนี้ดำเนินการดังกล่าวข้างต้นในวันที่กำหนดนัดสอบสวนพยานเจ้าหนี้

2.2 เมื่อครบกำหนดวันนัดตามข้อ 2.1 หากเจ้าหนี้ไม่มาพบเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้อง หรือร้องขอเลื่อนการส่งเอกสารหรือเลื่อนการสอบสวน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาทำความเห็นเสนอศาลว่าสมควรให้ได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่

/2.3 ในกรณีที่...

2.3 ในกรณีนี้เจ้าหนี้ร้องขอเลื่อนการส่งเอกสารหรือการชำระเงินการตามข้อ 2.1 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาเหตุที่ขอเลื่อนว่าจำเป็นหรือไม่ แต่ทั้งนี้มิให้เลื่อนเกินกว่า 20 วัน นับแต่วันขอเลื่อนและถ้าจำเป็นในนัดหน้านั้นจะไม่อนุญาตให้เลื่อนอีกไม่ว่ากรณีใดๆและจะถือว่าเจ้าหนี้ไม่คิดใจนำส่งเอกสารประกอบคำขอรับชำระหนี้ และในส่วนของหลักประกันให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาให้ความเห็นเสนอศาลว่าสมควรไว้ให้ได้รับชำระหนี้ เจ้าหนี้มีประกันหรือไม่

3. ในกรณีเจ้าหนี้มีประกันยังไม่เคยฟ้องบังคับจำนองหรือขอรับชำระหนี้บุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 289 ในคดีแพ่ง และเจ้าหนี้มีประกันได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รอกการส่งคำร้องไว้และแจ้งให้เจ้าหนี้ นำส่งบันทึกข้อยึด เอกสารหลักฐานประกอบหนี้พร้อมเอกสารประกอบการยึดทรัพย์ อันประกอบด้วย ค้นฉบับเอกสารสิทธิ ค้นฉบับสัญญาจำนอง สัญญาจำนำ แผนที่การไป ภาพถ่ายสิ่งปลูกสร้าง ราคาประเมินที่ดิน ภูมิถ่านาถูกหนี้ ภูมิถ่านาผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมภาระค่าใช้จ่ายส่วนกลางนิติบุคคลอาคารชุด แก้วแคร์หนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 15 วัน นับแต่วันยื่นคำร้อง เมื่อเจ้าหนี้ นำส่งเอกสารครบถ้วนแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งรับคำร้องแล้วให้ดำเนินการสอบสวนและมีคำสั่งต่อไปโดยให้ดำเนินการยึดทรัพย์หลักประกันภายในวันนั้น หากไม่ส่งเอกสารดังกล่าวข้างต้นหรือส่งไม่ครบถ้วน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่งไม่รับคำร้อง

4. ในกรณีเจ้าหนี้มีประกันได้ฟ้องบังคับจำนองหรือขอรับชำระหนี้บุริมสิทธิ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 289 ในคดีแพ่ง และศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้บุริมสิทธิแล้วไม่ว่าเจ้าหนี้มีประกันนั้นจะได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือไม่ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง หากพบว่าการทำนิติกรรมของถูกหนี้ไม่อยู่ในข่ายเพิกถอนตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้แจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีตามชั้นตอน และจ่ายเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้มีประกันตามสิทธิ แต่ไม่กั้นวงเงินบุริมสิทธิ หากมีเหลือให้ส่งเข้ากองทรัพย์สินของถูกหนี้ในคดีล้มละลายต่อไป

5. เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดทรัพย์สินของถูกหนี้ซึ่งคิดจำนองบุคคลภายนอกคดี ซึ่งไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้หรือยื่นคำร้องตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ไว้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งการยึดทรัพย์สินดังกล่าวให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองทราบโดยระบุในหนังสือแจ้งการยึดว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าวโดยวิธีปกอการจำนอง หากเจ้าหนี้ผู้รับจำนองประสงค์จะขอรับชำระหนี้จำนองจากเงินค่าขายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าวให้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารประกอบหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการยึดแล้วให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินโดยปกอการจำนองต่อไป และเมื่อ

/ขายทอดตลาด...

ขอทศดลาคทรรพ์สินได้แล้ว ในการทำบัญชีรับ - จ่าย หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มีคำสั่งชำระของเจ้าหนี้ ผู้รับจ้างแล้ว ให้ดำเนินการไปตามคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หากเจ้าหนี้ผู้รับจ้างมิได้ ชื่นคำสั่งชำระชำระหนี้จ้างของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้ทำบัญชีเงินในส่วนของผู้รับจ้างของ เจ้าหนี้แล้วแจ้งเจ้าหนี้ผู้รับจ้างทราบ หากคดีไม่มีกิจการทรัพย์สินใดต้องดำเนินการต่อไปให้เจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการปิดคดีต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

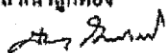
(ลงชื่อ)

ไกรสร บรมมีวอรัช

(นายไกรสร บรมมีวอรัช)

อธิบดีกรมบังคับคดี

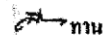
สำนักงานถูกต้อง

(นางศศิวิมล ชนตานติ)

นิติกร ๘๖

ภักทิรา กัด

นางศศิวิมล ชนตานติ

๒๐ ส.ค. ๒๕๔๗

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ 448 / 2549 กรุงเทพมหานคร 486 / 2553

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนเจ้าหนี้ที่มีประกันตามมาตรา 95

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับการดำเนินการในสำนวนเจ้าหนี้ที่มีประกันตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเหมาะสม และเป็นแนวทางเดียวกัน จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

1. กรณีเจ้าหนี้มีประกันยังไม่เคยฟ้องบังคับจำนองหรือขอรับชำระหนี้บุริมสิทธิ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 289 ในคดีแพ่งและเจ้าหนี้มีประกันได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พร้อมนำส่งบันทึกถ้อยคำ เอกสารหลักฐานประกอบหนี้ และเอกสารประกอบการยึดทรัพย์ครบถ้วน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รับคำร้องและทำการยึดทรัพย์ประกันภายในวันนั้นแล้วพิจารณามีคำสั่งต่อไป

หากเอกสารไม่ครบถ้วน ให้แจ้งเจ้าหนี้ให้นำส่งเอกสารให้ครบถ้วนและยึดทรัพย์หลักประกันภายใน 15 วันนับแต่วันยื่นคำร้อง มิฉะนั้นจะถือว่าทิ้งคำร้อง

1.1 การเลื่อนวันนัดสอบสวน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาเหตุที่ขอเลื่อนโดยเคร่งครัดและให้เลื่อนกรณีจำเป็น แต่ทั้งนี้มิให้เลื่อนไปเกินกว่า 20 วัน และกำชับว่าในนัดหน้าจะไม่อนุญาตให้เลื่อนอีกไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ หากการขอเลื่อนไม่มีเหตุอันสมควรให้ถือว่าไม่มีพยานหรือไม่คิดใจนำพยานมาให้การสอบสวน

1.2 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำความเข้าใจหรือคำสั่งให้เสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันเสร็จการสอบสวน และงดการส่งสำนวนให้หนักบัญชีคำนวณยอดหนี้ กรณีจำเป็นไม่อาจทำความเข้าใจหรือคำสั่งให้แล้วเสร็จภายในกำหนดดังกล่าว ให้รายงานตามลำดับเพื่อขออนุญาตขยายระยะเวลาต่ออธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมาย หรือผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคแล้วแต่กรณี

1.3 คำตั้งมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้เสนออธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมายเพื่อพิจารณาตั้งการหรือเห็นชอบ ในส่วนภูมิภาคให้เสนอความเห็นหรือคำสั่งพร้อมสำนวนให้ผู้ว่าการสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคสั่งการ เว้นแต่ความเห็นของผู้ว่าการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดหรือสาขากับผู้ว่าการสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคแตกต่างกัน ให้ส่งเรื่องให้อธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมายสั่งการ กรณีคดีสำคัญหรือคดีมีทุนทรัพย์มากหรือมีปัญหายุ่งยากซับซ้อน ให้รายงานอธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมายทราบโดยเร็ว

2. กรณีเจ้าหนี้มีประกันได้ฟ้องบังคับจำนองหรือขอรับชำระหนี้บริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 289 ในคดีแพ่ง และศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้บริบูรณ์แล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง หากพบว่าการทำนิติกรรมของลูกหนี้ไม่อยู่ในข่ายเพิกถอนตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้แจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีต่อไปในคดีแพ่งและชำระเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้มีประกันตามสิทธิแต่ไม่เกินวงเงินบริบูรณ์ หากมีเงินเหลือให้ส่งเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

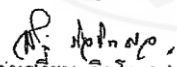
3. กรณีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งติดจำนองบุคคลภายนอกคดีซึ่งมิได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้หรือยื่นคำร้องตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งการยึดทรัพย์สินให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองทราบ โดยระบุในหนังสือแจ้งการยึดว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าวโดยวิธีปลอดการจำนองหากเจ้าหนี้ผู้รับจำนองประสงค์จะขอรับชำระหนี้จำนองจากเงินค่าขายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าว ให้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารประกอบหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการยึด แล้วให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินโดยปลอดการจำนอง เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินได้และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งชำระหนี้ของเจ้าหนี้ผู้รับจำนองแล้ว ให้ทำบัญชีจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ผู้รับจำนองตามคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หากเจ้าหนี้ผู้รับจำนองมิได้ยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้จำนองต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้ทำบัญชีเงินในส่วนที่เจ้าหนี้ผู้รับจำนองไว้ และแจ้งเจ้าหนี้ผู้รับจำนองทราบ หากคดีไม่มีกิจการทรัพย์สินใดต้องดำเนินการต่อไปให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานศาลขอให้มีการสั่งปิดคดี

อนึ่ง หากคำสั่งหรือบันทึกข้อความใดที่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามคำสั่งนี้
ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 20 เดือน ๑๗๓๓ พ.ศ. 2549

(ลงชื่อ) สิริวัต จันทรัฐ
(นายสิริวัต จันทรัฐ)
อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นางเสงี่ยม กิจโกศล)

นิติกร 8 ว

นิรมล กัด/ทาน

(อำนาจ)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ 450 / 2549

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนสาขาคดีแพ่ง

เพื่อให้การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนสาขาคดีแพ่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางเดียวกัน จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนสาขาคดีแพ่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติดังนี้

1.1 เมื่อปรากฏว่ามีคดีแพ่งอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ค้างพิจารณาอยู่ในศาลในขณะที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และคดีนั้นอยู่ในเขตสำนักงานบังคับคดีส่วนภูมิภาค ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่วนกลาง ส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สำนักงานบังคับคดีส่วนภูมิภาคเป็นผู้เข้าดำเนินการแทนจนเสร็จคดี และ รายงานผลคดีให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่วนกลางทราบ เว้นแต่มีเหตุสมควรที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ส่วนกลางจะเข้าดำเนินการเอง

1.2 หากต้องมีการยื่นคำคู่ความ คำร้อง คำแถลง คำขอใด ๆ ต่อศาลในคดีที่อยู่ในเขต สำนักงานบังคับคดีส่วนภูมิภาคและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่วนกลางขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สำนักงาน บังคับคดีส่วนภูมิภาคดำเนินการ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สำนักงานบังคับคดีส่วนภูมิภาคดำเนินการ ตามขอ พร้อมทั้งติดตามคำสั่งศาลและแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่วนกลางทราบ โดยเร็ว

1.3 เมื่อปรากฏว่ามีคดีแพ่งที่ลูกหนี้ได้ฟ้องคดี และศาลได้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ชนะคดี ก่อนหรือหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการบังคับคดีใน ฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งต่อไป

1.4 กรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องว่าจ้างนายความเข้าดำเนินการแทน ให้เจ้าพนักงาน พิศักษ์ทรัพย์ปฏิบัติตามคำสั่งกรมบังคับคดี เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนกลาง

2. การอุทธรณ์หรือฎีกา หรือไม่อุทธรณ์หรือไม่ฎีกา คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติ ดังนี้

2.1 รายงานเสนอความเห็นพร้อมสำนวนในการที่จะอุทธรณ์หรือฎีกา หรือไม่อุทธรณ์ หรือไม่ฎีกา ต่ออธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมายเพื่อพิจารณาสั่งการหรือเห็นชอบก่อนจึงดำเนินการ ต่อไปได้

2.2 กรณีตามข้อ 2.1 ในส่วนภูมิภาคให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานบังคับคดีจังหวัดหรือสาขาเสนอความเห็นพร้อมสำนวนไปให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคสั่งการแพนอธิบดีกรมบังคับคดี เว้นแต่ความเห็นของผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานบังคับคดีจังหวัดหรือสาขากับผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคแตกต่างกัน ให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคพิจารณาส่งเรื่องให้อธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมายพิจารณาสั่งการต่อไป

กรณีตามวรรคแรก แม้ความเห็นของผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคกับผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานบังคับคดีจังหวัดหรือสาขาไม่แตกต่างกันก็ตาม หากเป็นคดีสำคัญหรือคดีมีทุนทรัพย์สูง หรือมีปัญหายุ่งยากซับซ้อนให้รายงานอธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมายทราบโดยเร็ว

2.3 การเสนอความเห็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการอุทธรณ์หรือฎีกา หรือไม่อุทธรณ์ หรือไม่ฎีกาค่าพิพากษาหรือคำสั่งศาลต่ออธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมาย หรือผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคแล้วแต่กรณี ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เสนอความเห็นพร้อมทั้งสำนวนที่เกี่ยวข้องต่อบุคคลดังกล่าวก่อนที่จะครบกำหนดระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือฎีกาไม่น้อยกว่า 15 วัน หากมีเหตุขัดข้องจำเป็นต้องเสนอความเห็นล่าช้ากว่ากำหนดดังกล่าวให้ยื่นคำร้องเพื่อขอขยายระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือฎีกาต่อศาลและรายงานเหตุขัดข้องดังกล่าวไปให้อธิบดีหรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมายหรือผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคแล้วแต่กรณีทราบด้วย

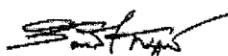
อนึ่ง หากคำสั่งหรือบันทึกข้อความใดที่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามคำสั่งนี้

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

ตั้ง ณ วันที่ 20 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2549

(ลงชื่อ)   ธีรวัต จันทรัฐ
(นายธีรวัต จันทรัฐ)
อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวรัตนาวดี สมนุรัตน์)

นิติกร 8

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ ๔๘๖ / ๒๕๕๓

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๕

เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับวิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงมีคำสั่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๔๔๘/๒๕๔๙ เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๕ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๙

ข้อ ๒ ในกรณีเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ก่อนดำเนินการสอบสวนและมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการดังต่อไปนี้

๒.๑ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันและหนี้ที่มีประกันนำเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาว่าประสงค์จะดำเนินการต่อทรัพย์สินหลักประกันหรือไม่

๒.๒ หากที่ประชุมเจ้าหนี้ให้ดำเนินการ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการสอบสวนและมีคำสั่งต่อไป ค่าใช้จ่ายในการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบ

๒.๓ หากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่เห็นชอบให้ดำเนินการ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์งดดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น และหากไม่มีกิจการทรัพย์สินใดค้างดำเนินการให้ทำการขอปิดคดีต่อไป การงดดำเนินการนี้ไม่ตัดสิทธิเจ้าหนี้มีประกันที่จะไปดำเนินการบังคับต่อทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามกฎหมายอื่น

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีการยึดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันโดยเจ้าหนี้มีประกันที่ยื่นคำร้องตามข้อ ๒ ไว้ในคดีแพ่งอยู่ก่อนแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นัดประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาว่าจะดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านั้นหรือไม่ หากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่ประสงค์จะดำเนินการให้แจ้งให้เจ้าหนี้มีประกันและเจ้าพนักงานบังคับคดี และแจ้งด้วยว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ดังกล่าวที่จะดำเนินการต่อไปในคดีแพ่งนั้น

ข้อ ๔ ในกรณีที่ที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติให้ดำเนินการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รีบดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว

/ ข้อ ๕ บรรดา...

-๒-

ข้อ ๕ บรรดาสำนวนคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ที่ได้ทำการยึดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผลบังคับใช้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการขายทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันดังกล่าวต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ

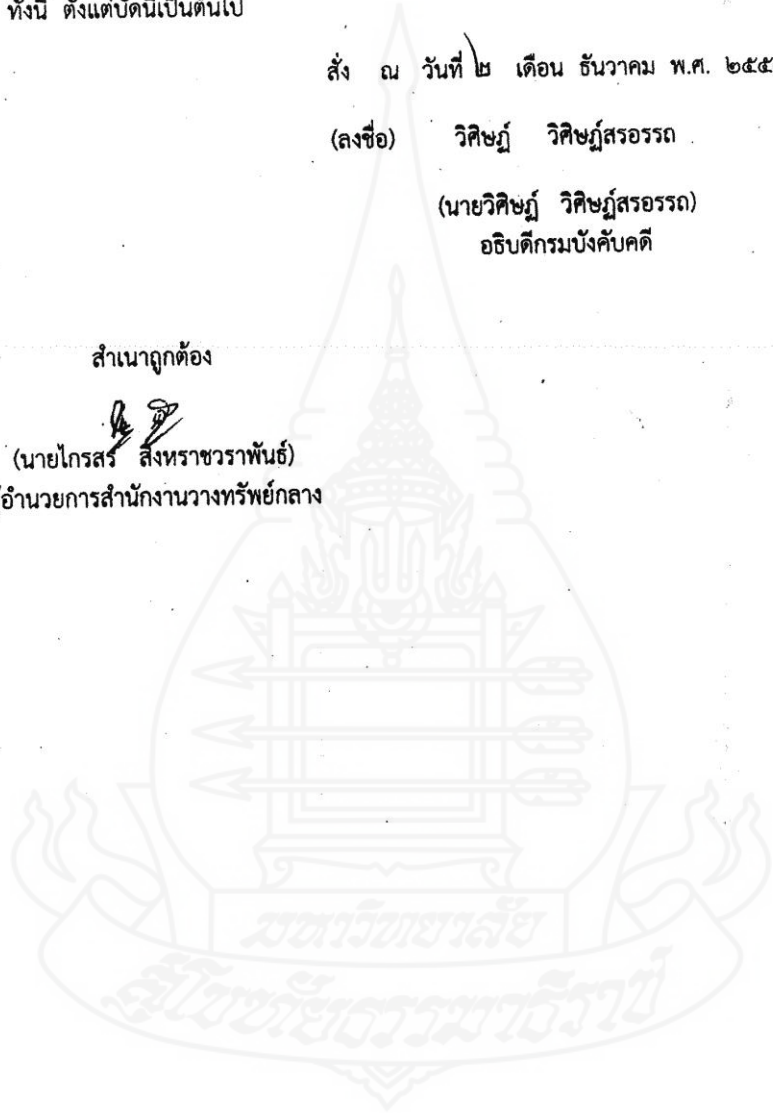
(นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ)

อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นายไกรสร สิงห์ราชวรพันธ์)
ผู้อำนวยการสำนักงานวางทรัพย์กลาง

เนตินัย คัด
ไกรสร ทาน

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี
ที่ ๓๒ / ๒๕๕๔

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๕

ตามที่กรมบังคับคดีได้มีคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๔๘๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๕ เพื่อกำหนด แนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับวิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย กรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน นั้น โดยที่กรณี มีความจำเป็นต้องปรับปรุงคำสั่งดังกล่าวเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงมีคำสั่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒ และ ข้อ ๓ ตามคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๔๘๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๒ ในกรณีเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการดังต่อไปนี้

๒.๑ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน อันเป็นหลักประกันและหนี้ที่มีประกัน หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าการดำเนินการบังคับเอาทรัพย์สิน ดังกล่าวจะไม่เป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แจ้งงดดำเนินการ

๒.๒ ในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าการดำเนินการบังคับเอาทรัพย์สิน ดังกล่าวอาจจะมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำเสนอ ต่อที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาว่าประสงค์จะดำเนินการต่อทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันหรือไม่

๒.๓ หากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติให้ดำเนินการ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการสอบสวน และมีคำสั่งต่อไป ค่าใช้จ่ายในการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบ

๒.๔ หากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่เห็นชอบให้ดำเนินการ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ งดดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันนั้น

๒.๕ ในกรณีที่งดดำเนินการ หากไม่มีกิจการและทรัพย์สินใดค้างดำเนินการให้ทำการ ขอบปิดคดีต่อไป การงดดำเนินการนี้ไม่ตัดสิทธิเจ้าหนี้มีประกันที่จะไปดำเนินการบังคับต่อทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน

/ ตามกฎหมายอื่น...

-๒-

ตามกฎหมายอื่น

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีการยึดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันโดยเจ้าหนี้มีประกันที่ยื่นคำร้องตามมาตรา ๙๕ ไว้ในคดีแพ่งอยู่ก่อนแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามแนวทางในข้อ ๒ และหากงดดำเนินการให้แจ้งต่อเจ้าหนี้มีประกันและเจ้าพนักงานบังคับคดีทราบและแจ้งด้วยว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ดังกล่าวที่จะดำเนินการต่อไปในคดีแพ่งนั้น

ข้อ ๒ นอกจากนี้แก้ไขคำสั่งนี้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถือปฏิบัติตามคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๔๘๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๕ ต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(ลงชื่อ) วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ

(นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ)

อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นายไกรสร สิงห์ราชวรพันธ์)
ผู้อำนวยการสำนักงานวางทรัพย์กลาง

เนตินัย คัด
ไกรสร ทาน

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ ๔๑ / ๒๕๕๔

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในจำนวนค่าขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน

เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับวิธีการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายว่าด้วยการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๔๖ (๒) หรือ มาตรา ๔๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีคำสั่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ ๑ ในกรณีที่มีผู้ยื่นค่าขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๔๖ (๒) หรือ มาตรา ๔๖ (๓) โดยมูลหนี้ดังกล่าวเป็นกรณีที่เจ้าหนี้มีประกันได้ฟ้องบังคับจำนอง หรือขอรับชำระหนี้บุริมสิทธิ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๔ ในคดีแพ่ง และศาลได้มีคำพิพากษา หรือคำสั่งให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้บุริมสิทธิแล้ว หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ตรวจสอบแล้วพบว่า ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่จะต้องดำเนินการขายทอดตลาด นั้นอยู่ระหว่างการบังคับเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง หรือศาลในคดีแพ่งได้ออกหมายบังคับคดีไว้แล้วแต่ยังไม่มีการบังคับเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันดังกล่าวต่อไปจนเสร็จสิ้นแล้วให้จัดทำบัญชีแสดงรายการรับ-จ่ายเงินโดยคำนวณดอกเบี้ยถึงวันพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และหากมีเงินเหลือให้ส่งเข้ามาในคดีล้มละลาย

ข้อ ๒ ในกรณีที่คดีล้มละลายนั้นเป็นคดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สินอื่น นอกเหนือจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดรายงานงดดำเนินการในส่วนค่าขอรับชำระหนี้ไว้ และดำเนินการตามแนวทางในข้อ ๕ ของคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๔๔๕/๒๕๔๕ เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในจำนวนกลาง ต่อไป

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีทรัพย์สินของลูกหนี้เพียงพอที่จะทำการแบ่งทรัพย์สินได้ หากเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๔๖ (๒) หรือ มาตรา ๔๖ (๓) ได้รับชำระหนี้ในคดีแพ่งยังไม่ครบถ้วน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการทำความเข้าใจในจำนวนค่าขอรับชำระหนี้ดังกล่าว โดยในการคำนวณหนี้ของเจ้าหนี้ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามมาตรา ๔๖ (๒) หรือ มาตรา ๔๖ (๓) ให้คำนวณดอกเบี้ยในส่วนที่ขาดถึงเพียงวันพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

(ลงชื่อ) วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ

(นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ)

อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นายไกรสร สิงหาราชวรพันธ์)
ผู้อำนวยการสำนักงานวางทรัพย์กลาง

เนติชัย คัด
ไกรสร ทาน

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี
ที่ ๘๔ / ๒๕๕๔

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กรณีถูกฟ้องบังคับจำนอง

เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับวิธีการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้
ในคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย
พุทธศักราช ๒๔๘๓ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปตามคำสั่งกรมบังคับคดี
ที่ ๓๒/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีคำสั่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ ๑ ในกรณีที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่เห็นชอบให้ดำเนินการที่จะบังคับเอาทรัพย์สิน
อันเป็นหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกันที่ยื่นคำร้องตามมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย
พุทธศักราช ๒๔๘๓ หรือกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าการดำเนินการบังคับเอาทรัพย์สิน
อันเป็นหลักประกันดังกล่าวจะไม่เป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ซึ่งต่อมา
เจ้าหนี้มีประกันดังกล่าวได้ใช้สิทธิฟ้องบังคับจำนอง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑.๑ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องแล้วให้ส่งหมายเรียก
และสำเนาคำฟ้องดังกล่าวให้แก่ลูกหนี้ทราบภายในกำหนด ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับหมายเรียก
และสำเนาคำฟ้อง พร้อมแจ้งให้ลูกหนี้ทราบว่าที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่เห็นชอบให้ดำเนินการกับทรัพย์สิน
อันเป็นหลักประกันดังกล่าว จึงขอมอบหมายให้ลูกหนี้เข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีด้วยตนเอง

๑.๒ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำแถลงต่อศาลว่า ที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่เห็นชอบ
ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันและได้มอบหมายให้ลูกหนี้เข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี
ด้วยตนเองแล้ว

ข้อ ๒ ในกรณีที่ลูกหนี้หลบหนีไม่มาให้การสอบสวนเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สิน
ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาว่าสมควรจะเข้าต่อสู้คดีหรือไม่
โดยเสนอความเห็นต่ออธิบดี หรือรองอธิบดีผู้ได้รับมอบหมายเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(ลงชื่อ) วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ

(นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ)
อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นายไกรสร สิงหราชวรพันธ์)
ผู้อำนวยการสำนักงานวางทรัพย์กลาง

เบตินัย คัด
ไกรสร ทาน

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ ๕๐๑/๒๕๕๔

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เกี่ยวกับวิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายว่าด้วยการขายรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือมาตรา ๙๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีคำสั่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๘๑/๒๕๕๔ เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๒. ในกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือมาตรา ๙๖ (๓) โดยมูลหนี้ดังกล่าวเป็นกรณีที่เจ้าหนี้มีประกันได้ฟ้องบังคับจำนอง หรือขอรับชำระหนี้บุริมสิทธิ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๙ ในคดีแพ่ง และศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้บุริมสิทธิแล้ว หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ตรวจสอบพบว่า ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่จะต้องดำเนินการขายทอดตลาดนั้นอยู่ระหว่างการบังคับเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง หรือศาลในคดีแพ่งได้ออกหมายบังคับคดีไว้แล้วแต่ยังไม่มีการบังคับเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันดังกล่าวต่อไปจนเสร็จสิ้น และหากมีเงินเหลือให้ส่งเข้ามาในคดีล้มละลาย

๓. การจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ - จ่าย ในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกันในคดีแพ่ง โดยให้กองคำนวณเงินในคดีแพ่งดำเนินการจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ - จ่าย ดังนี้

๓.๑ กรณีตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ เจ้าหนี้มีประกันประสงค์จะบังคับในคดีแพ่ง โดยมีได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาในคดีล้มละลาย และจะต้องเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและออกหมายบังคับคดีแล้วกองคำนวณเงินในคดีแพ่งต้องพิจารณาจากคำพิพากษาของศาลประกอบการคำนวณมูลหนี้ประธานที่มีการจำนองเป็นหลักประกันเท่านั้น หากเอกสารประกอบการพิจารณาไม่ครบถ้วน ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งให้โจทก์นำส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการคำนวณมูลหนี้และวงเงินจำนองตามสัญญาจำนอง โดยคำนวณดอกเบี้ยได้ถึงวันขายทอดตลาด และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

/๓.๒ กรณีเจ้าหนี้...

๓.๒ กรณีเจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖ (๒) มาตรา ๙๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ หากมูลหนี้ตามคำพิพากษาหรือตามหมายบังคับคดีในคดีแพ่งบางคดีมีมูลหนี้หลายมูลหนี้ ทั้งมูลหนี้จำนองและมูลหนี้สามัญ หรือบางคดีเจ้าหนี้ได้ยื่นฟ้องเป็นมูลหนี้เดียว โดยมีได้แยกมูลหนี้จำนองหรือมูลหนี้สามัญ หากเอกสารที่ปรากฏในสำนวนคดีแพ่งไม่สามารถจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ - จ่ายได้ ให้กองคำนวณเงินในคดีแพ่งแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง (หากมี) เพื่อประกอบการคำนวณมูลหนี้ประธานและวงเงินจำนอง โดยคำนวณดอกเบี้ยถึงวันพิทักษ์ทรัพย์และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๓.๓ กรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ชั่วคราวและภายหลังต่อมาศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด การจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ - จ่าย ให้กองคำนวณเงินในคดีแพ่ง คำนวณดอกเบี้ยถึงวันพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว

๔. ในกรณีที่คดีล้มละลายนั้นเป็นคดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สิน นอกเหนือจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จรรยาบรรณดำเนินการสำนวนคำขอรับชำระหนี้ไว้และดำเนินการตามแนวทางในข้อ ๕ แห่งคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๔๔๕/๒๕๔๕ เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนกลาง ต่อไป

๕. ในกรณีที่มีทรัพย์สินของลูกหนี้เพียงพอที่จะทำการแบ่งทรัพย์สินได้ หากเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือมาตรา ๙๖ (๓) ได้รับชำระหนี้ในคดีแพ่งยังไม่ครบถ้วน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการทำความเข้าใจในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ดังกล่าว โดยในการคำนวณหนี้ของเจ้าหนี้ที่จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือมาตรา ๙๖ (๓) ให้คำนวณดอกเบี้ยในส่วนที่ขาดถึงเพียงวันพิทักษ์ทรัพย์

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔

(ลงชื่อ) วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ

(ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ)

อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นายไกรสร สิงห์ราชวรพันธ์)
ผู้อำนวยการสำนักงานวางทรัพย์กลาง

ยุพารัตน์ คัด
ไกรสร ทาน

ภาคผนวก ง

คำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับคำร้องขอใช้สิทธิเข้านี้มีประกันตามมาตรา 95

คำร้อง ขอใช้สิทธิตามมาตรา

95

กองบังคับคดีล้มละลาย 2
 เลขที่..... 8774
 วันที่ 25 พ.ค. 2553
 คดีหมายเลขดำที่ 3852 / 2553 / 47
 เวลา..... น.
 คดีหมายเลขคดีที่ 3642 / 2553 / 48

ศาลล้มละลายกลาง
 วันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช 2553
 ความล้มละลาย

ผู้ร้องขอจัดการมรดกของ นาย หงษ์ ใจดี (ม.พ.ก.)
 ชื่อนักบัญชี หงษ์ ใจดี (ม.พ.ก.)
 ต. นนทบุรี อ. นนทบุรี จ. นนทบุรี หรือ อ. บางบัวทอง จ. นนทบุรี
 ระหว่าง บริษัท ไตรยูเนียน จำกัด ที่ 1 นายบุญส่ง ทิพย์รักษา สุนทร ที่ 2 นายประสิทธิ์ หรือ ธิดิพันธ์
 หรือ นายบุญส่ง ทิพย์รักษา สุนทร (ภรรยา) ที่ 3 นายชัย ใจดี (ภรรยา) ที่ 4 นายประยูร บุญสูง ที่ 5 บริษัท หัวหินยูนิเคิล จำกัด ที่ 7
 อภิวัฒน์มงคล ที่ 3, นายชัย ใจดี ที่ 4, นายประยูร บุญสูง ที่ 5, บริษัท หัวหินยูนิเคิล จำกัด ที่ 7
 ผู้รับมรดกอำนาจผู้ร้อง

ข้าพเจ้า นางสาวรัชฎา บัวทอง อายุ 28 ปี
 สัญชาติ ไทย อาชีพ ทนายความ
 เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3-8016-00353-15-8
 อยู่บ้านเลขที่ 9 หมู่ที่ 6 ถนน รัชดาภิเษก
 ตำบล/แขวง จตุจักร
 อำเภอ/เขต จตุจักร จังหวัด กรุงเทพมหานคร
 (นางวิรัชพร มินามิตส) โทรศัพท์ 0-2985-2526, 0-2985-2866 โทรสาร 0-2985-2526

๕ 9 สิงหาคม 2553
 ขอ ๑. ผู้ร้องเป็นธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชน จำกัด มี
 วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ฯลฯ โดยมี นางกรรณิกา ขจิตอาภรณ์ กรรมการ
 ผู้จัดการใหญ่ เป็นผู้มีส่วนลงนามผูกพันผู้ร้องได้โดยลำพัง รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือรับรอง

เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข 1

ในการยื่นขอรับชำระหนี้และดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับคดีล้มละลาย ผู้ร้องได้มอบอำนาจให้
 สมัยเหตุ ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

นางสาวปวีณา ดินธำรง
 ลงนามแล้ว
 ๕ 1 ก.ย. 2553

(ล.๕๕)

รายงาน การประชุมเจ้าหน้าที่ครั้งแรกคดีหมายเลขแดงที่ ล.๔๔๘๖/๒๕๕๓

- รายงานศาลพิพากษา ศาล ล้มละลายกลาง วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔
 ให้ลูกหนี้ล้มละลาย เรื่อง นายสมชาย ฤชโรจน์ ที่ ๑ กับพวก ลูกหนี้
 O นัดได้ส่วนลูกหนี้ _____ โดยเปิดเผย
 O งัดได้ส่วนลูกหนี้ _____ โดยเปิดเผย
 - ลงนัด 1 เดือน รอฟัง คำสั่งศาล

วันนี้ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา นัดประชุมเจ้าหน้าที่ครั้งแรก ตามมาตรา ๓๑ แห่ง
 พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ณ กองบังคับคดีล้มละลาย ๑ กรมบังคับคดีโดยกำหนด

หัวข้อการประชุมดังนี้

๑. เรื่องที่จะแจ้งให้ที่ประชุมเจ้าหน้าที่ทราบ
๒. ปรึกษาว่าควรรายงานศาลขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย
๓. ปรึกษาถึงวิธีจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้โดยให้เจ้าหนี้มาแถลงเกี่ยวกับทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ให้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบในวันนัดประชุมเจ้าหน้าที่ครั้งแรก หากเจ้าหนี้ไม่แถลงหรือไม่มาร่วมประชุมตามกำหนดนัด จะถือว่าเจ้าหนี้ไม่สามารถสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ได้และไม่คัดค้านการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานศาลขอให้มีการปิดคดีไม่มีแบ่ง ส่วนเจ้าหนี้มีประกันจะต้องแถลงความประสงค์หรือแถลงผลการบังคับทรัพย์หลักประกันของลูกหนี้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบในวันนัดประชุมเจ้าหน้าที่ครั้งแรก หากเจ้าหนี้ไม่แถลงหรือไม่มาร่วมประชุมตามกำหนดนัด จะถือว่าเจ้าหนี้ไม่ประสงค์ บังคับทรัพย์หลักประกันในคดีล้มละลาย โดยจะไปบังคับคดีแพ่งเองและไม่คัดค้านการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานศาลขอให้มีการปิดคดีไว้ก่อน หากมีเงินคงเหลือจากการชำระหนี้จำนวน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอศาลเปิดคดีในภายหลังต่อไป โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการเกี่ยวกับคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ที่ไม่มีประกันไว้จนกว่าจะรวบรวมทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ได้

๔.ปรึกษาเกี่ยวกับผลเสียหายอันอาจมีขึ้นในกรณีที่ไม่สามารถจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่จะถูกปลดจากล้มละลายตามมาตรา ๘๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๕๕๗

๕.เรื่องอื่น ๆ เพิ่มเติม

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ประกาศโฆษณา กำหนดวัน เวลา สถานที่ และหัวข้อประชุมให้เจ้าหนี้อำนาจโดยชอบแล้ว ถึงเวลานัดมีเจ้าหนี้อยู่ที่ ๑, ๔ และรายที่ ๖ มาร่วมประชุม(คดีมีเจ้าหนี้ ๖ ราย) ส่วนลูกหนี้ทั้งสามรายขาดโดยชอบแล้ว ไม่มาร่วมประชุมในวันนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้เริ่มประชุม เวลา ๑๐.๐๐ น. มีหัวข้อการประชุมดังนี้

๑.เรื่องที่จะแจ้งให้ที่ประชุมเจ้าหนี้อำนาจ

คดีนี้ บริษัท บริหารสินทรัพย์กรุงศรีอยุธยา จำกัด เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ได้ยื่นฟ้อง นายสมชาย ฤๅจรงค์ ที่ ๑ กับพวก ลูกหนี้ เป็นคดีล้มละลาย ต่อมาศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไว้เด็ดขาดตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๓ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ประกาศโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลงหนังสือพิมพ์ "บ้านเมือง" ฉบับลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และประกาศราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ เมื่อครบกำหนดมีเจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ๖ ราย ยื่นขอรับชำระหนี้ เป็นเงิน ๕๘,๕๐๒,๘๓๖.๐๕ บาท

๒.ปรึกษาว่าควรรายงานศาลขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

ลูกหนี้ทั้งสามมาให้การสอบสวนฯ แลลงไม่ประสงค์ขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะได้รายงานศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายต่อไป

๓. ปรึกษาดังวิธีจัดการและทรัพย์สินของลูกหนี้โดยให้เจ้าหนี้อำนาจมาแถลงเกี่ยวกับทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ให้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบในวันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก หากเจ้าหนี้ไม่แถลงหรือไม่มาร่วมประชุมตามกำหนดนัด จะถือว่าเจ้าหนี้ไม่สามารถสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ได้และไม่คัดค้านการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานศาลขอให้มีคำสั่งปิดคดีไม่มีแบ่ง ส่วนเจ้าหนี้อำนาจมีประกันจะต้องแถลงความประสงค์หรือแถลงผลการบังคับทรัพย์หลักประกันของลูกหนี้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบในวันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก หากเจ้าหนี้ไม่แถลงหรือไม่มาร่วมประชุมตามกำหนดนัด จะถือว่าเจ้าหนี้ไม่ประสงค์ บังคับทรัพย์หลักประกันในคดีล้มละลาย โดยจะไปบังคับคดีแพ่งเองและไม่คัดค้านการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานศาลขอให้มีคำสั่งปิดคดีไว้ก่อน หากมีเงินคงเหลือจากการชำระหนี้จำนวน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอศาลเปิดคดีในภายหลังต่อไป โดยเจ้า

พนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะงดดำเนินการเกี่ยวกับคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ที่ไม่มีประกันไว้จนกว่าจะรวบรวมทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ได้

คดีนี้ ปรากฏทรัพย์สินหลักประกันของเจ้าหนี้รายที่ ๔ เป็นที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ นส.๓ก เลขที่ ๓๘๗ ตำบลลี้มตอง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน และที่ดินโฉนด เลขที่ ๑๕๐๑๙ ตำบลไชยสถาน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ยังไม่ทราบผลคดี จึงแจ้งให้เจ้าหนี้ รายที่ ๔ ไปตรวจสอบผลการบังคับคดีและส่งมาแถลงเกี่ยวกับทรัพย์สินหลักประกันภายใน ๑๕ วัน ส่วนทรัพย์สินอื่นยังไม่ปรากฏ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงได้ให้เจ้าหนี้สืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้และให้แถลงให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบในวันประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกในวันนี้ หากไม่แถลงหรือไม่มาในวันนัดประชุมเจ้าหนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะถือว่าไม่สามารถสืบหาทรัพย์สินอื่นนอกจากทรัพย์สินหลักประกันของลูกหนี้ได้ ซึ่งในวันนี้เจ้าหนี้ที่มาร่วมประชุมแถลงสืบไม่พบทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ ส่วนเจ้าหนี้ที่ไม่มาร่วมประชุมในวันนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะถือว่าเจ้าหนี้ไม่สามารถสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เช่นกันและหากขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันของเจ้าหนี้รายที่ ๔ ได้แล้วไม่มีเงินเหลือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะถือว่าเจ้าหนี้ ไม่คัดค้านการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานศาลขอให้มีการสั่งปิดคดีต่อไป ที่ประชุมเจ้าหนี้รับทราบ

๔.ปรึกษาเกี่ยวกับผลเสียหายอันอาจมีขึ้นในกรณีที่ไม่สามารถจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ของลูกหนี้ซึ่งปลดจากการล้มละลายและกำหนดวิธีการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๘๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๕๕๗

คดีนี้ลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งจะปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อครบกำหนด ๓ปี นับแต่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตามมาตรา ๘๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ซึ่งบรรดาเจ้าหนี้ต้องสืบทรัพย์ของลูกหนี้เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทำการยึดอายัด ภายในระยะเวลาดังกล่าว

๕. เรื่องอื่นๆ

เนื่องจากคดีนี้ มีธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ยื่นคำร้องขอ มตรา ๘๔ ขอรับชำระหนี้จํานองจากทรัพย์สินหลักประกันเป็นที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๑๘๗ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ในคดีล้มละลาย ซึ่งตามมาตรา ๘๕ แห่ง พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ.๒๕๕๓ กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเท่านั้น มิได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ต้องดำเนินการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้มีประกันเสมอไป
 ปรากฏว่า ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันมีราคาออกมาจำนวนหนึ่ง เงินส่วนที่เหลือย่อมเป็นทรัพย์สินใน
 คดีล้มละลายอันออกแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ที่ กรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ดำเนินการยึด
 ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันออกขายตามคำร้องของเจ้าหนี้ แต่ปรากฏว่ากรณีนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์
 ทรัพย์ตรวจสอบแล้ว ที่ดินมีราคาประเมินรวมทั้งสิ้น ๑,๖๕๐,๐๐๐ บาท แต่ลูกหนี้ที่ ๑ มีภาระหนี้
 หักมสียกเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชีจำนวน ๘,๐๒๒,๐๘๓.๕๓ บาท จึงเป็นกรณี จำนวนหนี้ที่รวมลด
 ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ควรบังคับกับทรัพย์สินหลักประกันในคดีล้มละลายย่อมไม่เกิดประโยชน์ต่อ
 กองทรัพย์สิน แต่ทั้งนี้ ตามคำสั่งที่ ๕๘๖/๒๕๕๓ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงสอบถามที่ประชุม
 เจ้าหนี้ว่าจะดำเนินการบังคับกับทรัพย์สินประกันดังกล่าวของผู้ร้องหรือไม่ เจ้าหนี้รายที่ ๑, ๔ และ
 รายที่ ๖ ที่มาร่วมประชุมในวันนี้ ลงมติว่าไม่ติดใจบังคับกับทรัพย์สินประกันดังกล่าวในคดีล้มละลาย โดย
 ให้ผู้ร้องไปดำเนินการตามสิทธิของตนในทางแพ่งต่อไป ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะแจ้งมติของที่
 ประชุมเจ้าหนี้ให้แก่ผู้ร้องทราบต่อไป

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๐๐ นาฬิกา

อ่านแล้ว/บันทึก-อ่าน

ลงชื่อ ก. ๖๐๘๑๐

เจ้าหนี้รายที่ ๑

ลงชื่อ ไม่มา

เจ้าหนี้รายที่ ๒

ลงชื่อ ไร่ฟ้า

เจ้าหนี้รายที่ ๓ และรายที่ ๕

ลงชื่อ ก. ๖๐๘๑๐

เจ้าหนี้รายที่ ๔

ลงชื่อ

เจ้าหนี้รายที่ ๖

ลงชื่อ ไม่มา

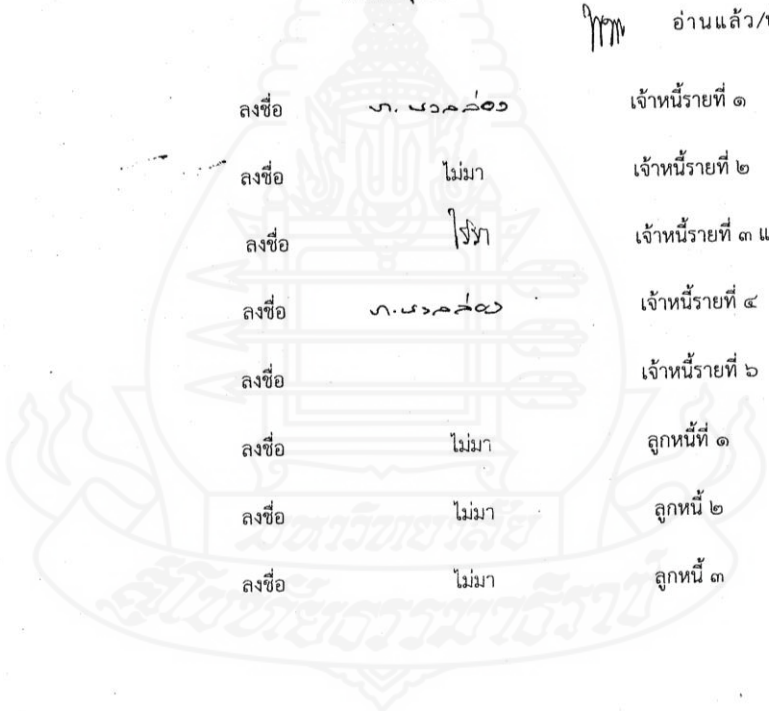
ลูกหนี้ที่ ๑

ลงชื่อ ไม่มา

ลูกหนี้ ๒

ลงชื่อ ไม่มา

ลูกหนี้ ๓

จึงเรียนมาเพื่อทราบและเห็นควร

- รายงานศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ทั้งสามล้มละลายและนัดได้สวนโดยเปิดเผย ณ ศาล

ล้มละลายกลาง ตามคำร้องขอของลูกหนี้ทั้งสาม

- ลงนัดไว้ ๑๕ วัน ให้ รายที่ ๔ แดงเกี่ยวกับทรัพย์สินหลักประกัน
- ลงนัดไว้ ๑ เดือน ติดตามคำสั่งศาล
- ลงนัดไว้ , ลงสารบบคอบมา

(นายพงศธร พิทักษ์วงษ์)

บัญชีประชุมเจ้าหน้าที่

รายชื่อเจ้าหน้าที่มาประชุม หรือมอบฉันทะให้ผู้แทนมาประชุม หรือส่งหนังสือแสดงความคิดเห็นมายัง เจ้าหน้าที่งานพิทักษ์
ทรัพย์สิน ก่อนเวลาประชุม ณ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ในเรื่อง ที่..... คดีหมายเลขดำที่...../
๒๕.....คดีหมายเลขแดงที่ ล.๔๔๘๖/๒๕๕๓ ของศาลล้มละลายกลาง

เรื่อง นายสมชาย ฤกษ์โรจน์ ที่ ๑ กับพวก ลูกหนี้
หัวข้อประชุม ๑.เรื่องที่จะแจ้งให้ที่ประชุมเจ้าหน้าที่ทราบ ๒.ปรึกษาว่าควรรายงานศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ ล้มละลาย ๓.
ปรึกษาถึงวิธีจัดการกิจการทรัพย์สินของลูกหนี้ ๔.ให้บรรดาเจ้าหน้าที่เร่งสืบทรัพย์ เนื่องจากลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่ง
จะปลดจากล้มละลายภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ๕.เรื่องอื่นๆ

กำหนด ประชุม วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา

ประชุมครั้งแรก

ชื่อเจ้าหน้าที่	ชื่อผู้มาร่วมประชุม	ลงลายมือชื่อ	เจ้าหน้าที่ลงความเห็น	
			ยอม	ไม่ยอม
เจ้าหน้าที่ ๑	นายสุวิทย์ วัฒนกุล	ท.วัฒนกุล		
เจ้าหน้าที่ ๒	ไร้ง	-		
เจ้าหน้าที่ ๓	ไร้ง	-		
เจ้าหน้าที่ ๔	นายสุวิทย์ วัฒนกุล	ท.วัฒนกุล		
เจ้าหน้าที่ ๕	ไร้ง	-		
เจ้าหน้าที่ ๖				
ลูกหนี้ที่ ๑	ไม่มา			
ลูกหนี้ที่ ๒	ไม่มา			
ลูกหนี้ที่ ๓	ไม่มา			

(ก.๕๔)

ทำเรื่อง ขอรับชำระหนี้
- ธนาคารพาณิชย์ จำกัด มหาชน
อันได้เรื่องขอรับชำระหนี้ ตาม มคอ. ส.๕

เลขที่ ๕๖๑๔
วันที่ ๖ ก.ย. ๒๕๕๓
เวลา ๑๖.๐๐ น.

คดีหมายเลขแดงที่ ๒๖๒๓ / ๒๕๕๐
ศาลล้มละลายกลาง
๓ ศาลาภิรมย์ภักดี อ.ตลิ่งชัน กทม. ๑๐๕๖๖

กองล้มละลาย 3 กรมบังคับคดี

เรื่อง นายประสิทธิ์หรือเอกสิทธิ์ ลาภบุตรหรือธนโชคศิริรัตน์ ลูกหนี้ หรือ ผู้ล้มละลาย
ทำเรื่องขอรับชำระหนี้ ตาม มคอ. ส.๕

ข้าพเจ้า ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ผู้ร้อง

นาง ประสิทธิ์ ลาภบุตร เกิดปี ๒๕๐๐ ปี อาชีพ การธนาคาร ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านเลขที่ ๑
เลขที่ ๑๖๖ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามยุค เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

นาง ประสิทธิ์ ลาภบุตร มีคู่สมรสกับ นาย ธนโชคศิริรัตน์
ที่ใกล้เคียง ตำบล จตุจักร อำเภอ จตุจักร

จังหวัด กรุงเทพมหานคร เชื้อชาติ สัญชาติ

ขอยื่นคำร้องต่อ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีข้อความดังต่อไปนี้

- รับสมัคร ๓๖.๓๖ ธนาคารพาณิชย์ จำกัด มหาชน ส.๕

- อนุมัติเงินกู้ยืมเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ร้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชน จำกัด มีวิฤต

ตั้งที่เลขที่ ๑๖๖ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามยุค เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ประสงค์ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ โดยมีนางกรรณิกา ชลิตอาภรณ์ เป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่

กล่าวโดยสรุป

เป็นผู้มีอำนาจลงนามกระทำการแทนผู้ร้องได้ ดังปรากฏรายละเอียดตามสำเนาหนังสือรับรอง เอกสาร

ท้ายตัวร้องหมายเลข ๑

นายคุณ...

- ๖ ก.ย. ๒๕๕๓ ธนาคารฯ ผู้ร้องได้มอบอำนาจให้นายสุวิระ วิชัยดิษฐ เป็นผู้มีอำนาจยื่นคำขอรับชำระ

หนี้ และดำเนินการอื่นใดแทนธนาคารฯ ผู้ร้องได้ทุกคดีรวมทั้งคดีนี้ด้วย ตลอดจนให้มีอำนาจตั้งทนาย

ความและมอบอำนาจช่วงได้ด้วย ดังปรากฏรายละเอียดตามสำเนาหนังสือมอบอำนาจ เอกสารท้ายคำ

หมายเขต ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

นายคุณ...

ผู้ร้อง

○
-ดำเนินการตามเสนอ
-ลงนัดไว้
-จ่ายค่าป่วยการ
จ พ ท ๕๐ บาท/

(ล. ๕๕)

แบบรายงานการซื้อสิ่งหาริมทรัพย์

รายงาน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

คดีหมายเลขแดงที่ ล.๒๖๒๓/๒๕๕๐

กองบังคับคดีล้มละลาย ๓

ศาล ล้มละลายกลาง

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง นายประสิทธิ์ หรือเอกสิทธิ์ ลาภมิตรหรือ ธนโชคศิริรัตน์ ถูกหนี้

วันนี้เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา นายชำนาญ กองทรัพย์ ผู้รับมอบอำนาจ ธนาคาร
ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เข้าหนีตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช
๒๔๘๓ แสดงขอขายที่ดิน โฉนดเลขที่ ๑๐๘๕๒ เลขที่ดิน ๒๔๑๘ ตำบลคลองสามประเวศ
อำเภอ ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พร้อมสิ่งสร้างเลขทะเบียน ๔๐๐ ณ ที่ทำการ ทรัพย์
ดังกล่าว ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เข้าหนีมาตรา ๕๕ ผู้นำยึด พร้อมนำส่ง ๑.
ดินฉบับโฉนดที่ดิน เลขที่ ๑๐๘๕๒ เลขที่ดิน ๒๔๑๘ ตำบลคลองสามประเวศ อำเภอ
ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑ ฉบับ ๒. ดินฉบับสัญญาจำนองพร้อมข้อตกลงต่อท้าย
สัญญาจำนอง จำนวน ๑ ฉบับ ๓. ราคาประเมินที่ดิน ๕. แผนที่มีการไปและภาพถ่ายทรัพย์
ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

๒.

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จึงได้ทำการยึดที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๐๘๕๒ เลขที่ดิน ๒๔๑๘ ตำบลคลองสามประเวศ อำเภอ ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พร้อมสิ่งปลูกสร้าง จำนวน ๑ หลัง โดยประเมินที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างทั้งหมดเป็นเงินประมาณ ๔,๑๔๔.๐๐๐ บาท โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๘ และ ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และได้ให้ผู้แถลงนำยึดตรวจสอบรายการทรัพย์สินที่ยึดและราคาประเมินแล้ว รับรองว่าถูกต้องและเห็นชอบด้วย ได้มอบให้ผู้แถลงนำยึดเป็นผู้ดูแลรักษาทรัพย์สินที่ยึด หากมีข้อผิดพลาดหรือเกิดความเสียหายประการใดยินยอมรับผิดชอบ และเสียค่าธรรมเนียมยึดแล้วไม่มีการขายค้ำประกันหรือการขายทอดตลาดตามกฎหมายบัญญัติสั่งห้ามทรัพย์สิน ที่แนบท้ายรายงานนี้ /

จึงรายงานมาเพื่อทราบและเห็นควรดำเนินการ

- ปิดประกาศยึดทรัพย์
- แจ้งการยึดให้เจ้าพนักงานที่ดินและขอทราบราคาประเมิน
- หมายแจ้งการยึดให้ลูกหนี้และผู้เกี่ยวข้องทราบ
- ลงนัดไว้ ๑๕ วัน ตรวจสอบผลการปิดประกาศ / แจ้งการยึด
- จำค่าป่วยการเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ๕๐บาท/

บัญชีที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง

ศาล สัมละลาชกลาง

คดีแดงหมายเลขที่ ๒๖๒๓/๒๕๕๐

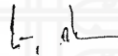
ครั้งที่ ๑

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓

เวลา ๑๑.๐๐ นาฬิกา

ลำดับที่	รายละเอียดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง
๑.	<p>โฉนดเลขที่ ๑๐๘๕๒ เลขที่ดิน ๒๔๑๘ หน้าสำรวจ ๒๖๘๖ ตำบลคลองสามประเวศ อำเภอลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร</p> <p>เนื้อที่ตามโฉนด - ไร่ ๑ งาน - ตารางวา</p> <p>ผู้ถือกรรมสิทธิ์ นายเอกศิษฐ์ ลาภบิคร ลูกหนี้ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์</p> <p>รายจ่ายของ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้ ตามมาตรา ๕๕ แห่ง พ.ร.บ. สัมละลาช พุทธศักราช ๒๔๘๓</p> <p>สภาพที่ดิน ปรับปรุงแล้ว ดัดถนน รอยนต์เข้าถึง สาธารณูปโภคครบ</p> <p>ราคาที่ดินประมาณตารางวาละ ๒๒,๐๐๐บาท รวมที่ดินทั้งแปลงเป็นเงินจำนวน ๒,๒๐๐,๐๐๐ บาท</p> <p>สภาพสิ่งปลูกสร้าง บ้านเดี่ยว ๒ ชั้น เลขทะเบียน ๔๐๐</p> <p>จำนวน ๑ หลัง / คูหา โครงสร้างคอนกรีต เสร็จเหล็ก ผนังก่ออิฐถือปูนฉาบเรียบ</p> <p>สิ่งปลูกสร้างขนาดกว้าง x ยาว ประมาณ ๕x๑๐ เมตร x ๒ ชั้น</p> <p>รวมเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑๘๐ ตารางเมตร ราคาตารางเมตรละ ๑๒,๐๐๐ บาท ปรับลดร้อยละ ๑๐</p> <p>ประมาณเป็นเงิน ๑,๕๔๔,๐๐๐ บาท</p> <p>ราคาประมาณที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นเงิน ๔,๑๔๔,๐๐๐ บาท</p>

ตรวจแล้วถูกต้อง

(นายภาณุ ศรีจรียา)

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

เจ้าหนี้ / ผู้รับจ้าง

(นายชำนาญ กองทรัพย์)

คำร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา 95

กองบังคับคดีล้มละลาย 5
รับที่ 278 (ร.๒)
ด.ส.
2 ส.ค. 2552
เวลา ๑๖:3๐ น.

คดีหมายเลขคดีที่ 6744 /๒๕ 48

คดีหมายเลขแดงที่ 2095 /๒๕ 49

ศาลล้มละลายกลาง

วันที่ 25 เดือน ธันวาคม พุทธศักราช 2552

ความล้มละลาย

ใช้ประมวลกฎหมาย
ล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๒๓
มาตรา ๑๕
มาตรา ๑๖
มาตรา ๑๗
มาตรา ๑๘
มาตรา ๑๙
มาตรา ๒๐
มาตรา ๒๑
มาตรา ๒๒
มาตรา ๒๓
มาตรา ๒๔
มาตรา ๒๕
มาตรา ๒๖
มาตรา ๒๗
มาตรา ๒๘
มาตรา ๒๙
มาตรา ๓๐
มาตรา ๓๑
มาตรา ๓๒
มาตรา ๓๓
มาตรา ๓๔
มาตรา ๓๕
มาตรา ๓๖
มาตรา ๓๗
มาตรา ๓๘
มาตรา ๓๙
มาตรา ๔๐
มาตรา ๔๑
มาตรา ๔๒
มาตรา ๔๓
มาตรา ๔๔
มาตรา ๔๕
มาตรา ๔๖
มาตรา ๔๗
มาตรา ๔๘
มาตรา ๔๙
มาตรา ๕๐
มาตรา ๕๑
มาตรา ๕๒
มาตรา ๕๓
มาตรา ๕๔
มาตรา ๕๕
มาตรา ๕๖
มาตรา ๕๗
มาตรา ๕๘
มาตรา ๕๙
มาตรา ๖๐
มาตรา ๖๑
มาตรา ๖๒
มาตรา ๖๓
มาตรา ๖๔
มาตรา ๖๕
มาตรา ๖๖
มาตรา ๖๗
มาตรา ๖๘
มาตรา ๖๙
มาตรา ๗๐
มาตรา ๗๑
มาตรา ๗๒
มาตรา ๗๓
มาตรา ๗๔
มาตรา ๗๕
มาตรา ๗๖
มาตรา ๗๗
มาตรา ๗๘
มาตรา ๗๙
มาตรา ๘๐
มาตรา ๘๑
มาตรา ๘๒
มาตรา ๘๓
มาตรา ๘๔
มาตรา ๘๕
มาตรา ๘๖
มาตรา ๘๗
มาตรา ๘๘
มาตรา ๘๙
มาตรา ๙๐
มาตรา ๙๑
มาตรา ๙๒
มาตรา ๙๓
มาตรา ๙๔
มาตรา ๙๕
มาตรา ๙๖
มาตรา ๙๗
มาตรา ๙๘
มาตรา ๙๙
มาตรา ๑๐๐

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ผู้ร้อง

นายวีระชัย พรจินดา ที่ 1, นายโดน กำบัง ที่ 2, นายสมคิด กำบัง หรือพorkำบัง กัย ที่ 3 ลูกหนี้

ข้าพเจ้า นางสาวรัชฎา บัวทอง ผู้รับมอบอำนาจผู้ร้อง

เกิด: 18/๑๒/๒๕๒๓ สัญชาติ ไทย อาชีพ ทนายความ อายุ ปี
เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3-8016-00353-15-8
อยู่บ้านเลขที่ 9 หมู่ที่ 6 ถนน รัชดาภิเษก
ตรอก/ซอย ตำบล/แขวง จตุจักร
อำเภอ/เขต จตุจักร จังหวัด กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ 0-2985-2526, 0-2985-2866 โทรสาร 0-2985-2526

ขอขึ้นคำร้องมีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้
ข้อ ๑. ผู้ร้องเป็นธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชน จำกัด มี
วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ฯลฯ โดยมี นางกรรณิกา ชลิตอาภรณ์ กรรมการ
ผู้จัดการใหญ่ เป็นผู้มิอำนาจลงนามผูกพันผู้ร้องได้โดยลำพัง รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือรับรอง
เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข 1
ในการขึ้นขอรับชำระหนี้และดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับคดีล้มละลาย ผู้ร้องได้มอบอำนาจให้

นางสาวสุวิมล ผู้ร้อง

113 ส.ค. 2553

(ล. ๕๕)

แบบรายงานการยึดหุ้น

รายงาน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

คดีหมายเลขแดงที่ ๒๐๙๕ / ๒๕๔๙

กองบังคับคดีล้มละลาย ๕

ศาล คดีล้มละลาย

วันที่ 30 ก.ค. ๒๕๕3

เรื่อง ขาดหนี้ หรือตกใจ กิ่งพวง

ลูกหนี้

- ดำเนินการตามเสนอ

- ลงนัดไว้

- จ่ายค่าปวยการ จ.พ.ท.

จำนวน ๕๐ บาท

วันนี้ เวลา 15.00 นาฬิกา ศาลที่ ๑๙ ศาลล้มละลายกลาง

คดีที่ ๒๐๙๕/๒๕๔๙

แถลงขออนุญาตยึดหุ้น ณ ที่ทำการ เพื่อทำการยึดหุ้นของบริษัท. จำกัด ผู้ถือหุ้นเป็นผู้

ถือหุ้น ไม่มีภาระจำนำ มีภาระจำนำ พร้อมส่งเอกสารประกอบการยึด สัญญาจำนำ ต้นฉบับใบหุ้น หนังสือรับรองรายชื่อผู้ถือหุ้น

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงได้ทำการยึดหุ้นจำนวน 300 หุ้น ราคา

ประเมิน 300 บาท (สามร้อยบาทถ้วน)

บาท ซึ่งมีชื่อ ขาดหนี้ หรือตกใจ กิ่งพวง เป็นผู้ถือหุ้น โดยเจ้าพนักงานผู้ยึด

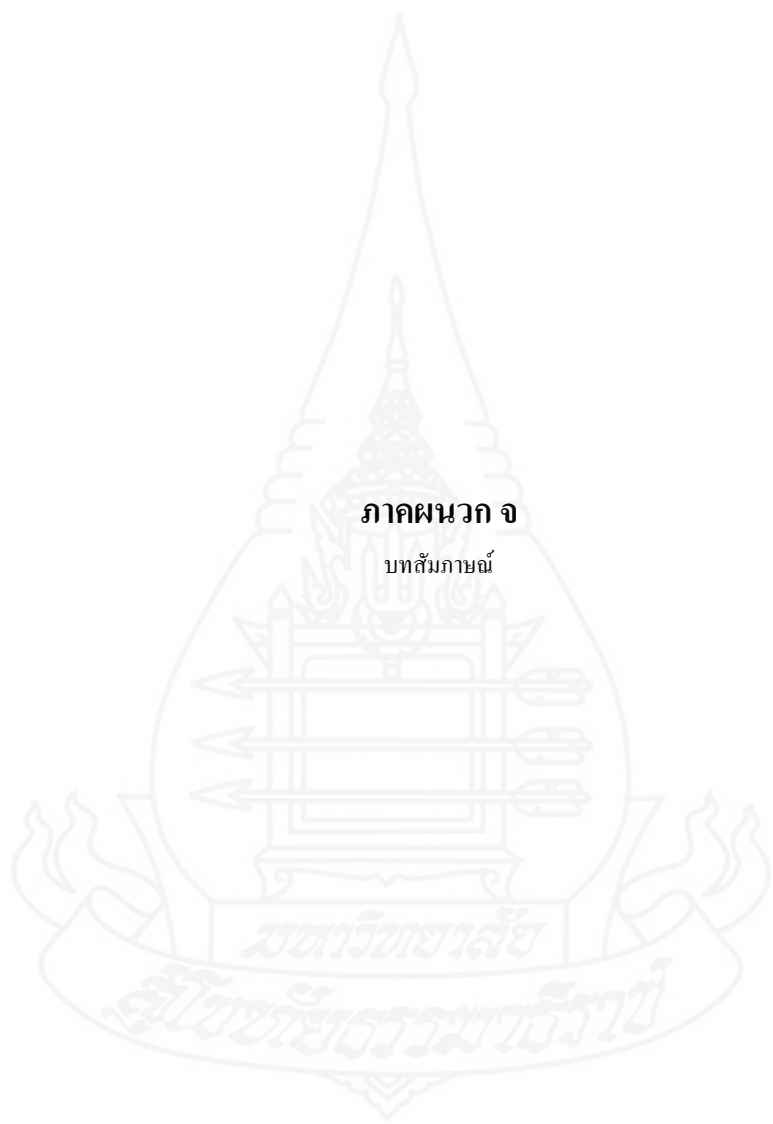
ยืนยันว่าเป็นหุ้นของลูกหนี้จริง หากมีข้อผิดพลาดหรือเกิดความเสียหายประการใดยินยอมรับ

ผิด และเสียค่าธรรมเนียมยึดแล้วไม่มีการขายตามระเบียบ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงได้ทำ

การยึดไว้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 19 และ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย

พุทธศักราช ๒๕๕๓ และได้ให้เจ้าพนักงานผู้ยึดตรวจสอบรายการทรัพย์สินที่ยึดและราคาประเมินแล้ว

รับรองว่า ถูกต้องและเห็นชอบด้วย รายละเอียดปรากฏตามบัญชียึดหุ้นที่แนบมาพร้อมนี้

ภาคผนวก จ
บทสัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์

เรื่อง “ปัญหาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามพระราชบัญญัติล้มละลายพ.ศ. 2483 มาตรา 95”

ประเด็น : ตามที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95 บัญญัติว่า “เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สินนั้น” การที่กฎหมายเขียนไว้ในลักษณะนี้ท่านเห็นว่าเกิดปัญหาในการบังคับใช้หรือไม่ สมควรมีการแก้ไขหรือปรับปรุงในส่วนใดบ้างหรือไม่

ผู้ศึกษาได้มีการสัมภาษณ์ผู้ที่ได้ปฏิบัติงานด้านกฎหมายล้มละลาย และบังคับคดีจำนวน 5 ท่านด้วยกัน โดยได้กำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้หกประเด็นด้วยกันคือ

1. ท่านเห็นว่ามาตรา 95 มีประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายมากน้อยเพียงใด

2. มาตรา 95 มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ มากน้อยเพียงใด

3. การที่มาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สิน แต่ไม่ได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สิน ท่านเห็นด้วยหรือไม่

4. หากไม่มีมาตรา 95 สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันจะหายไปหรือไม่อย่างไร

5. ท่านเห็นว่ามาตรา 95 ควรมีกรอบระยะเวลาหรือไม่ เพราะเหตุใด

6. มาตรา 95 สมควรมีการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่านมีดังต่อไปนี้

1. นายประธาน ทศนปริญญานนท์ ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม ช่วยราชการในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง

2. นายสมภพ เจริญรักษ์ ตำแหน่ง ผู้จัดการบังคับคดี ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

3. นายอดิเทพ บัวกระสินธุ์ นิติกรชำนาญการ ฝ่ายกองวิชาการ กรมบังคับคดี

4. นางสาวพรรณจิรา ระดมกิจ นิติกรชำนาญการกองบังคับคดีล้มละลาย 2 กรมบังคับคดี

5. นางสาวผ่องพิศ ปุญญพันธ์ุ ทนายความและหัวหน้าสำนักงานกฎหมายปุญญพันธ์ุ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่านไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย และขอแนะนำบทสัมภาษณ์ ดังนี้

บทสัมภาษณ์ท่านที่ 1

ท่านสมภพ เจริญรักษ์ ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้จัดการบังคับคดี ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้จัดการบังคับคดี ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งในอดีตท่านยังเคยดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบังคับคดีแพ่ง กรมบังคับคดี ได้กรุณาให้ความเห็นไว้ในแบบนำเสนอประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก พระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95 มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

ท่านได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ “กฎหมายล้มละลายมาตรา 95 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ในความเป็นเจ้าหนี้บริมสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากหลักประกันก่อนเจ้าหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน จึงทำให้หากเจ้าหนี้มีประกันไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ก็ไม่ทำให้สิทธิในหลักประกันเสียไปแต่อย่างใด เจ้าหนี้มีประกันก็ยังคงบังคับกับหลักประกันนั้นต่อไปได้ โดยมาตรา 95 เป็นเพียงทางเลือกของเจ้าหนี้มีประกันอีกช่องทางหนึ่งเท่านั้น ”

ประเด็นที่สอง การจัดการทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการได้เพียงใด

ท่านได้กล่าวไว้ดังนี้ “กรณีนี้ขึ้นอยู่กับเจ้าหนี้มีประกันเองที่จะเลือกใช้มาตรา 95 หรือไม่ หากใช้สิทธิในภายใต้นกำหนดระยะเวลาสิบปีนับแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย หรือไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งให้เจ้าหนี้ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานศาลปิดคดีไว้ก่อนปรากฏว่าระหว่างนี้เจ้าหนี้มีประกันเข้ามาขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 ก็เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการตรวจสอบหลักประกัน หากเห็นว่าต้องจัดการกับหลักประกันที่เจ้าหนี้ขอมาก็สามารถเปิดคดีขึ้นมาใหม่เพื่อจัดการทรัพย์สินหลักประกันนั้นได้”

ในประเด็นเดียวกันนี้ข้าพเจ้าฯ ได้สอบถามเพิ่มเติมว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ใช้หลักการใดพิจารณาว่าจะจัดการกับทรัพย์สินหลักประกันของเจ้าหนี้ที่มาขอใช้สิทธิมาตรา 95

ท่านได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ “เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดการกับหลักประกันของเจ้าหนี้ที่มาขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 หรือไม่นั้น โดยหลักการเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะนำเรื่องเข้าที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อให้เจ้าหนี้พิจารณาและลงมติว่าจะจัดการกับทรัพย์สินหลักประกันนั้นหรือไม่ ทั้งนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เองก็สามารถที่จะปฏิเสธไม่จัดการกับหลักประกันนั้นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าทรัพย์สินหลักประกันนั้นจะมีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือไม่ เนื่องจากเจ้าหนี้มีประกันสามารถที่จะไปดำเนินคดีทางแพ่งโดยฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นสิทธิที่กฎหมายได้รองรับไว้แล้ว จึงไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้มีประกันแต่อย่างใด มิเช่นนั้นแล้วเจ้าหนี้มี

ประกันก็จะมาใช้มาตรา 95 มาเป็นเครื่องมือโดยยืมมือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินหลักประกัน ”

ประเด็นที่สาม การที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้มีประกันสามารถเลือกใช้สิทธิตามมาตรา 95 ก่อให้เกิดความล่าช้าในการรวบรวมทรัพย์สิน หรือเกิดความเสียหายในการจัดการทรัพย์สินหรือไม่

ในประเด็นนี้ท่านได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ “คดีล้มละลายเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินเข้ากองล้มละลายอยู่แล้วตามมาตรา 22 ไม่ว่าโดยทางใดเช่นจากการสอบสวนลูกหนี้ตามมาตรา 30 ที่ลูกหนี้จะต้องแจ้งเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินตน หรือจากการตรวจสอบหากพบว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินและมีภาระผูกพันไม่ว่าในทางจำนอง หรือจำนำ ก็จะมีหมายเรียกเจ้าหนี้มีประกันนั้นเข้ามาชี้แจงจัดการเกี่ยวกับหลักประกันนั้น เว้นแต่ไม่สามารถตรวจสอบทรัพย์สินเหล่านั้นได้ ซึ่งมีหลายสาเหตุด้วยกัน เช่นลูกหนี้เองไม่แจ้ง หรือตัวเจ้าหนี้มีประกันเองวางเฉยไม่ยื่นคำขอและไม่ใช้สิทธิแสดงทรัพย์สินตามมาตรา 95 ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการจัดการทรัพย์สินได้ ในกรณีที่หลักประกันนั้นเป็นการจำนำเครื่องจักร หรือการจำนองที่มีสิ่งปลูกสร้างประเภทเครื่องจักร ก็จะทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมค่าเสื่อมราคาลง หากปล่อยไว้นานในการบังคับหลักประกันราคาที่ได้ก็จะได้น้อยลง แต่ภาระหนี้กลับเพิ่มขึ้นและโอกาสไม่คุ้มหนี้จะมีมากกว่าการจำนองทรัพย์สินประเภทที่ดิน ”

ประเด็นสุดท้าย ท่านคิดว่ามาตรา 95 ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย สมควรมีการแก้ไขหรือกำหนดระยะเวลา หรือไม่อย่างไร

ท่านได้ให้ความเห็นดังนี้ “มาตรา 95 นี้ไม่จำเป็นต้องแก้ไขด้วยเหตุผลประการแรกคือเนื่องจากมาตรา 95 นี้มีมานานแล้วตั้งแต่ใช้กฎหมายล้มละลายและยังไม่เคยมีการแก้ไขเลย สาเหตุเพราะได้วางหลักไว้ดีแล้วพอควรในการคุ้มครองสิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกัน เหตุผลประการที่สองสิทธิในหลักประกันจะระงับไปได้ก็โดยผลของกฎหมายที่บัญญัติไว้ในเรื่องนั้นๆ เช่นในเรื่องจำนอง จำนองจะระงับสิ้นไปก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 744 เป็นต้น เหตุผลประการที่สามแม้เจ้าหนี้มีประกันจะไม่บังคับหลักประกันจนนี้ ประชานขาดอายุความ หรือไม่ใช้สิทธิบังคับคดีภายในระยะเวลา 10 ปี เจ้าหนี้มีประกันก็บังคับกับหลักประกันได้ เพียงแต่บังคับชำระหนี้ได้กับหลักประกันนั้นเท่านั้น และมีสิทธิคิดดอกเบี้ยค้างชำระได้ 5 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/33 ประกอบมาตรา 745

ส่วนเรื่องของระยะเวลาในการขอใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 นั้น ก็ไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดระยะเวลา เพราะจะไปขัดกับหลักกฎหมายทางแพ่ง ซึ่งทางแพ่งมีระยะเวลาให้เจ้าหนี้มีประกันต้องดำเนินการอยู่แล้ว ดังที่ได้ให้เหตุผลไว้ข้างต้น”

ก่อนที่จะจบบทสัมภาษณ์นี้ท่านได้ให้ความเห็นอีกว่า “ในมุมมองของกระผมเห็นว่าสิ่งที่เจ้าหนี้นี้ประกันได้สิทธิมากกว่าเจ้าหนี้อื่นคือการติดดอกเบี้ยตามมาตรา 100 ที่บัญญัติว่า ดอกเบี้ยหรือเงินค่าไต่สวนการอื่นแทนดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น ไม่ให้ถือว่าเป็นหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ได้ หากเจ้าหนี้นี้มีประกันใช้สิทธิตามมาตรา 95 การติดดอกเบี้ยก็ไม่ตกอยู่ภายใต้ของมาตรา 100 แต่กลับคิดได้ถึงวันที่ทรัพย์หลักประกันขายทอดตลาด ซึ่งควรจะใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับกรณีที่ยื่นขอรับชำระหนี้” และในตอนท้ายท่านได้กล่าวเสริมอีกว่า “เหตุที่กฎหมายล้มละลายใช้บังคับได้ไม่เคร่งครัดเนื่องจากยังไม่มีหรือนำบทลงโทษมาบังคับใช้อย่างจริงจัง ”

ณ โอกาสนี้ ผู้ทำการศึกษาขอขอบพระคุณท่านสมภพ เจริญรักษ์ ไว้เป็นอย่างสูง

รัชฎา บัวทอง

19 มกราคม 2559

บทสัมภาษณ์ท่านที่ 2

ท่านประธาน ทิศนปริญญานนท์ ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม ช่วยราชการในตำแหน่ง ผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง ซึ่งท่านได้กรุณาให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ผู้ศึกษาวางไว้ตามคำถาม 6 ข้อดังนี้

คำถามที่หนึ่ง : ท่านเห็นว่ามาตรา 95 มีประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายมากน้อยเพียงใด ท่านได้ให้ความเห็นไว้ ดังนี้

“มาตรา 95 มีประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกัน แต่เป็นในกรณีของการให้หลักประกันสิทธิแก่เจ้าหนี้มีประกัน ซึ่งจะได้รับชำระหนี้ในกระบวนการล้มละลาย ไม่น้อยกว่าบุริมสิทธิที่จะพึงมีตามหลักการในกฎหมายแพ่ง โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ เช่นเจ้าหนี้อื่นในกระบวนการล้มละลาย”

คำถามที่สอง : มาตรา 95 มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ มากน้อยเพียงใด ท่านได้ให้ความเห็นไว้ ดังนี้

“มาตรา 95 มีประสิทธิภาพที่ดีพอสมควร ในการให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทำการตรวจดูทรัพย์สินหลักประกัน เนื่องจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นกลไกหลักในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ อีกทั้งการประเมินราคาทรัพย์สินหลักประกัน เป็นสาระสำคัญของเจ้าหนี้มีประกัน ซึ่งเจ้าหนี้ดังกล่าวอาจประเมินราคาสูงหรือต่ำเกินสมควร ทำให้ไม่เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการทรัพย์สิน การให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถตรวจดูทรัพย์สินหลักประกันได้ จึงเป็นการให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการไถ่ถอนทรัพย์สินหลักประกัน ในกรณี que เห็นว่ามีการตีราคาต่ำเกินสมควร ทำให้ไม่เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการทรัพย์สิน การให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถตรวจดูทรัพย์สินหลักประกันได้ จึงเป็นการให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการไถ่ถอนทรัพย์สินหลักประกัน ในกรณี que เห็นว่ามีการตีราคาต่ำเกินสมควร หรืออนุญาตให้ทรัพย์สินหลักประกันดังกล่าว ตกเป็นสิทธิแก่เจ้าหนี้ หากเห็นว่ามีมีการตีราคาที่สูงเกินสมควร ”

“แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 95 กำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพียงตรวจดูทรัพย์สิน แต่ไม่ได้บัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการตรวจสอบถึงที่มาของนิติกรรมที่ก่อให้เกิดสิทธิในทรัพย์สินหลักประกันเช่นว่านั้น ”

“นอกจากนั้น ตามมาตรา 95 ไม่ได้บัญญัติกรอบระยะเวลาให้เจ้าหนี้ดังกล่าว แสดงรายละเอียดหรือยื่น คำขอพร้อมหลักฐานต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทำให้การจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจเกิดความล่าช้า และเป็นภาระในขั้นตอนการบังคับขายทรัพย์สิน

หลักประกันให้เจ้าหน้าที่อาจยื่นคำขอเมื่อใดก็ได้ อันเป็นการขัดวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย ที่ต้องการให้การจัดการทรัพย์สินเป็นไปโดยรวดเร็ว”

คำถามที่สาม : การที่มาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สิน แต่ไม่ได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สิน ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ท่านได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

“หากพิจารณาในกรณีของการจัดการทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลายอยู่แล้ว แต่หากมุ่งประสงค์ถึงการตรวจสอบนิติกรรมอันเป็นมูลเหตุของหลักประกันนั้น สมควรที่จะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามามีอำนาจตรวจสอบ ”

คำถามที่สี่ : หากไม่มีมาตรา 95 สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันจะเสียไปหรือไม่อย่างไร ท่านได้ให้ความเห็นไว้ ดังนี้

“ในเรื่องนี้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันจะลดน้อยลงกล่าวคือ เจ้าหนี้มีประกันสามารถขอรับชำระหนี้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 96 ได้อยู่แล้วแต่จะถูกจำกัดเรื่องระยะเวลาในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ ซึ่งหากไม่ได้ยื่นภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ย่อมอาจเกิดปัญหาในการตีความว่า บุริมสิทธิในหลักประกันจะเสียไปหรือไม่ เพราะเหตุกระบวนการล้มละลายมุ่งประสงค์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อแบ่งชำระให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายอย่างเป็นธรรม โดยเท่าเทียมกัน บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายเช่นเจ้าหนี้สามัญ และเจ้าหนี้มีประกันที่ประสงค์บังคับชำระหนี้เหนือทรัพย์สินหลักประกัน จึงมีหน้าที่ต้องเข้าสู่กระบวนการ ด้วยการยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หากไม่มีบทบัญญัติในมาตรา 95 ย่อมเกิดความไม่แน่นอนในสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน”

“ประกอบกับตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาวางหลักเกณฑ์ว่า การขอรับชำระหนี้จะต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง ตามมาตรา 95 หรือ 96 จะใช้ทั้งสองทางไม่ได้ ดังนั้นหากไม่มีการรับรองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 อาจไม่แน่นอน สิทธิของเจ้าหนี้ดังกล่าวอาจสิ้นไป ซึ่งในบทบัญญัติเรื่องผลของการปลดล้มละลาย ก็ไม่ได้รับรองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ”

คำถามที่ห้า : ท่านเห็นว่ามาตรา 95 ควรมีการรอระยะเวลาหรือไม่ เพราะเหตุใด ท่านได้ให้ความเห็นไว้ ดังนี้

“มาตรา 95 ควรมีการรอระยะเวลา เพื่อให้บรรดาเจ้าหนี้ที่มีประกันมาปรากฏตัว และยื่นคำขอพร้อมหลักฐานต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อให้การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นไปโดยรวดเร็ว สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย และลดภาระดอกเบี้ยที่อาจเกิดขึ้นจาก

เวลาที่เน้นเข้าไป เพราะเจ้าหนี้มีประกันดังกล่าว สามารถเรียกร้องดอกเบี้ยค้างชำระได้ถึงวันที่มีการขายทอดตลาด ต่างจากเจ้าหนี้สามัญที่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยค้างชำระได้เพียงถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด”

“ในเรื่องระยะเวลานั้น อาจกำหนดไว้เช่นเดียวกับที่ระบุในมาตรา 96 เพื่อให้เกิดความเสมอภาค สอดคล้องกับเจ้าหนี้ประเภทอื่น”

คำถามที่หก: มาตรา 95 สมควรมีการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

“ในเรื่องการให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในการตรวจสอบนิติกรรมอันเป็นที่มาของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในเรื่องระยะเวลาของการยื่นคำขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 กรณีนี้หากเจ้าหนี้มีประกันดังกล่าว ยื่นคำขอภายในกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการทรัพย์สินตามที่ยื่นคำขอ เทียบเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินตามมาตรา 96”

“หากเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้ยื่นภายในกำหนดระยะเวลา ควรให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาว่า การจำหน่ายทรัพย์หลักประกันดังกล่าวจะเป็นประโยชน์แก่กองทรัพย์สินหรือไม่ เช่นเดียวกับระเบียบข้อบังคับของกรมบังคับคดีปัจจุบัน”

“อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้ควรต้องมีการมีกรณีบัญญัติเพิ่มเติม เพื่อแก้ปัญหาค่าความ ในการบังคับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน หลังจากที่ลูกหนี้ปลดจากล้มละลายกล่าวคือ ปัญหาในเรื่องที่ว่าเจ้าหนี้สามารถฟ้องบังคับเอาคืนกับทรัพย์หลักประกัน ในฐานะที่เป็นหนี้อุปกรณได้หรือไม่ เพียงใด เนื่องจากตามปกติลูกหนี้ที่สุจริตย่อมต้องหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวง เมื่อปลดจากการล้มละลายตามกฎหมาย อันทำให้หนี้ประธานต้องระงับไปด้วยและปัญหาในเรื่องอายุความในการฟ้องบังคับทรัพย์หลักประกันสิ้นสุดลง ระหว่างที่ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายว่าจะยังคงสามารถดำเนินคดีได้อีกหรือไม่เพียงใด”

“นอกจากนี้ ท่านยังฝากประเด็นไว้ให้คิดอีกว่าอาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับมาตรา 95 เหล่านี้ ตามมาอีกกล่าวคือ เมื่อหลักกฎหมายมาตรา 95 กำหนดให้เจ้าหนี้มีประกันไม่เสียสิทธิในหลักประกัน แต่กรณีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่บังคับหลักประกันให้ เนื่องจากเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์กับกองทรัพย์สิน เช่นนี้แล้ว การฟ้องบังคับหลักประกันของเจ้าหนี้ หลังจากที่ลูกหนี้ปลดจากการล้มละลายอาจถูกโต้แย้ง ในข้อที่ว่าหนี้ประธานระงับ เพราะเหตุปลดล้มละลายแล้ว ยังสามารถทำได้หรือไม่ และมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นจำนวนมาก ดังนั้นกรณีมาตรา 95 อาจกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจนขึ้น”

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาต้องขอขอบพระคุณหน่วยงานราชการ“ศาลล้มละลาย” โดย นายกิจชัย จิตธรรักษ์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง ขณะนั้น ที่ได้กรุณา มอบหมายให้บุคคลในหน่วยงานของท่านคือ นายประธาน ทศนปริญญานนท์ ผู้พิพากษาประจำ

สำนักงานศาลยุติธรรม ช่วยราชการในตำแหน่ง ผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง ที่ได้กรุณา
อนุเคราะห์ให้ผู้ทำการศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ ตลอดจนบุคลากรในหน่วยงานทุกท่านที่ช่วย
อำนวยความสะดวกในการสัมภาษณ์ เพื่อประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ณ โอกาสนี้ ผู้ทำการศึกษาขอขอบพระคุณท่านประธาน ทศนปริชญานนท์ ไว้เป็นอย่างสูง

รัชฎา บัวทอง

9 กุมภาพันธ์ 2559

บทสัมภาษณ์ท่านที่ 3

นายอดิเทพ บัวกระสินธุ์ นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย 2 ฝ่ายกองวิชาการ กรมบังคับคดี ได้กรุณาให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ผู้ศึกษาวางไว้ตามคำถาม 6 ข้อดังนี้

คำถามที่หนึ่ง : ท่านเห็นว่ามาตรา 95 มีประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลาย มากน้อยเพียงใด

“หลังจากที่มีคำสั่งกรมบังคับคดีเรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตาม สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ขณะที่ให้สัมภาษณ์นี้ใช้คำสั่งที่ 32/2554 โดยวางหลักใน การปฏิบัติคือ ในกรณีเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องตามมาตรา 95 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันและหนี้ที่มีประกัน หากเจ้า พนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าการดำเนินการบังคับเอากับทรัพย์สินหลักประกันจะไม่เป็นประโยชน์ ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งงดดำเนินการ หากเจ้า พนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าการดำเนินการกับทรัพย์สินหลักประกันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อ กองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ให้นำเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติต่อไปว่าจะดำเนินการ กับทรัพย์สินหลักประกันหรือไม่”

“คำสั่งของกรมบังคับคดีเกี่ยวกับการปฏิบัติในกรณีการขอใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตาม มาตรา 95 ข้างต้น ทำให้เจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาการใช้สิทธิตาม มาตรา 95 น้อยลง เจ้าหนี้มีประกันไปใช้สิทธิตามกฎหมายโดยทางอื่นแทน ณ ปัจจุบันมาตรา 95 แห่ง พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มีโอกาสใช้ในทางปฏิบัติน้อยมาก จึงมีประโยชน์ใน การจัดการทรัพย์สินของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 ในคดีล้มละลายน้อยลง”

คำถามที่สอง : มาตรา 95 มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ มากน้อยเพียงใด

“มาตรา 95 มีประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน เป็นการรองรับสิทธิความ เป็นเจ้าหนี้มีประกันมิให้เสียไปแม้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ ตามหลักของเจ้าหนี้บุริมสิทธิ”

คำถามที่สาม : การที่มาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบดูทรัพย์สิน แต่ไม่ได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สิน ท่านเห็นด้วยหรือไม่

“รูปแบบการปฏิบัติตามมาตรา 95 เมื่อมีการยื่นคำร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 เจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์จะมีการตรวจสอบคำร้อง เอกสารแห่งหนี้ หลักประกัน และสอบสวนเจ้าหนี้มีประกัน การจะจัดการหลักประกันหรือไม่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องมีหมายแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทุก รายทราบก่อนว่าจะคัดค้านหรือไม่ หากไม่มีการคัดค้านเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงจะจัดการ หลักประกันโดยยึดทรัพย์สินหลักประกันออกขายทอดตลาดต่อไป”

คำถามที่สี่ : หากไม่มีมาตรา 95 สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันจะเสียไปหรือไม่อย่างไร

“ไม่มีมาตรา 95 สิทธิความเป็นเจ้าหนี้มีประกันก็ยังคงอยู่ เพียงแต่มาตรา 95 เป็นกระบวนการทางเลือกหนึ่งของเจ้าหนี้มีประกัน หากเจ้าหนี้มีประกันเลือกที่จะใช้สิทธิตามมาตรา 95 แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งไม่ดำเนินการกับหลักประกัน เจ้าหนี้มีประกันสามารถนำคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไปใช้เพื่อดำเนินการใช้สิทธิทางแพ่งได้ การยื่นคำร้องเข้ามาของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 จะทำให้การใช้สิทธิเป็นไปอย่างมีระบบ”

คำถามที่ห้า: ท่านเห็นว่ามาตรา 95 ควรมีการกอบระยะเวลาหรือไม่ เพราะเหตุใด

“การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 นั้นควรมีระยะเวลากำหนดไว้ โดยกำหนดให้เจ้าหนี้มีประกันที่จะยื่นใช้สิทธิตามมาตรา 95 ต้องยื่นใช้สิทธินับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ก่อนที่จะมียกเลิกการล้มละลายตามมาตรา 135 (4) โดยต้องใช้สิทธิภายในระยะเวลา 10 ปี นับแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์ครั้งสุดท้าย หรือไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งให้แก่เจ้าหนี้แล้ว (เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานศาลปิดคดี) ไม่ใช่ครบ 10 ปีนับแต่ปิดคดีแล้วปรากฏว่ากลับมีเจ้าหนี้มีประกันกลับมายื่นขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 เพื่อให้จัดการทรัพย์สินของตนเพียงรายเดียว”

คำถามที่หก: ท่านเห็นว่ามาตรา 95 สมควรมีการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

“เนื่องจากมาตรา 95 ไม่ได้มีการกอบระยะเวลาในการให้เจ้าหนี้มีประกันมาดำเนินการขอใช้สิทธิไว้ จึงเห็นว่าควรแก้ไขเกี่ยวกับระยะเวลา โดยควรกำหนดระยะเวลาตามที่ได้ให้ความเห็นไว้ในคำถามที่ห้า เพื่อให้เจ้าหนี้มีประกันอาศัยช่องว่างของกฎหมายมาใช้ประโยชน์เพื่อตนเอง เช่นในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปิดคดีไปสิบปีแล้ว เจ้าหนี้มีประกันมาขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เปิดคดีขึ้นมาใหม่ ย่อมไม่เกิดประโยชน์แก่เจ้าหนี้รายอื่น กลับเป็นภาระและไม่คุ้มค่าใช้จ่ายแก่กองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาต้องขอขอบพระคุณหน่วยงานราชการ “กรมบังคับคดี” โดย นางสาวรินวดี สุวรรณมงคล อธิบดีกรมบังคับคดี ขณะนั้น ที่ได้กรุณาอธิบายให้บุคคลในหน่วยงานของท่านในการให้สัมภาษณ์

ณ โอกาสนี้ ผู้ทำการศึกษาขอขอบพระคุณนายอดิเทพ บัวกระแสนินธุ์ ไว้เป็นอย่างสูง

รัชฎา บัวทอง

5 เมษายน 2559

บทสัมภาษณ์ท่านที่ 4

นางสาวพรรณจิรา ระดมกิจ นิตกรชำนาญการกองบังคับคดีล้มละลาย 2 กรมบังคับคดี ได้กรุณาให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ผู้ศึกษาได้วางคำถามไว้โดยตอบเรียงตามคำถาม 6 ข้อดังนี้

คำถามที่หนึ่ง : ท่านเห็นว่ามาตรา 95 มีประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายมากน้อยเพียงใด

“มีประโยชน์กับเจ้าหนี้มีประกัน ในกรณีที่สามารถบังคับกับหลักประกันได้ แม้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลา เพียงแต่จะได้รับการชำระหนี้เพียงเท่าจำนวนที่ขายหลักประกันได้ แต่จะไม่ได้รับชำระหนี้ในส่วนที่ขาด ”

คำถามที่สอง : มาตรา 95 มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ มากน้อยเพียงใด

“มาตรา 95 มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ที่ดี ในการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน”

คำถามที่สาม: การที่มาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สิน แต่ไม่ได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สิน ท่านเห็นด้วยหรือไม่

“เห็นด้วย เนื่องจากการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดการกับหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกันที่มาขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 หรือไม่นั้น ถือเป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ทั้งนี้ก็ต้องอยู่ภายใต้หลักคือ การจัดการหลักประกันนั้นต้องมีประโยชน์แก่กองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย และตามคำสั่งของกรมบังคับคดีเรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายกรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 95 คำสั่งที่.... โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องมีการตรวจสอบหนี้และหลักประกัน หากเห็นว่าการดำเนินการกับหลักประกันอาจจะมีประโยชน์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีหมายไปยังเจ้าหนี้ที่ยื่นขอรับชำระหนี้ทุกรายกำหนดวันประชุมเจ้าหนี้เจ้าหนี้ครั้งอื่นเพื่อพิจารณาการจัดการทรัพย์สินของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 หากเจ้าหนี้รายใดไม่มาถือว่าไม่ประสงค์ที่จะจัดการกับทรัพย์สินหลักประกันนั้น ในวันประชุมเจ้าหนี้ที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติเช่นไรก็ให้ถือตามนั้น (แม้มีเจ้าหนี้เพียงรายเดียวมาประชุม)”

คำถามที่สี่ : หากไม่มีมาตรา 95 สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันจะเสียไปหรือไม่อย่างไร ได้ให้ความเห็นไว้ ดังนี้

“หากแม้ไม่มีมาตรา 95 บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ก็ไม่ทำให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันเสียไป เนื่องจากเจ้าหนี้มีประกันได้รับความคุ้มครองตามหลักบูรณสิทธิอยู่แล้ว เพียงแต่หากเจ้าหนี้มีประกันไม่ยื่นคำขอภายในระยะเวลา การที่ไม่มีมาตรา 95 ก็จะทำให้การบังคับหลักประกันล้มละลายไม่สามารถทำได้ทั้งในส่วน of เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าหนี้มีประกัน”

คำถามที่ห้า : ท่านเห็นว่ามาตรา 95 ควรมีกรอบระยะเวลาหรือไม่ เพราะเหตุใด

“เห็นว่าควรมีกรอบระยะเวลา โดยระยะเวลาควรเป็นไปตามกฎหมายล้มละลายคือให้เจ้าหนี้มีประกันใช้สิทธิตามมาตรา 95 ภายใน 10 ปี ก่อนที่จะมีการยกเลิกล้มละลายตามมาตรา 135 (4) เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์ครั้งสุดท้าย หรือ ไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ต่อแต่นั้นมาภายในสิบปี เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินได้อีก และไม่มีเจ้าหนี้มาขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการรวบรวมทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย มิเช่นนั้นจะเป็นช่องทางให้เจ้าหนี้มีประกันที่ละเลยไม่ใส่ใจบังคับหลักประกันในทางแพ่งจนเกินระยะเวลา 10 ปี มาใช้ช่องทางของมาตรา 95 เพื่อเอาเปรียบแก่ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องเปิดคดีขึ้นมาใหม่ ลูกหนี้ไม่ได้ประโยชน์จากการยกเลิกล้มละลายที่พึงจะได้รับ เจ้าหนี้มีประกันกลับได้ประโยชน์ฝ่ายเดียว โดยในส่วนของดอกเบี้ยเจ้าหนี้มีประกันคิดได้จนถึงวันที่หลักประกันนั้นขายได้ ”

คำถามที่หก : ท่านเห็นว่ามาตรา 95 สมควรมีการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

“สมควรมีการแก้ไข โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน ใช้ปฏิบัติได้จริง”

ณ โอกาสนี้ ผู้ทำการศึกษาขอขอบพระคุณนางสาวพรรณจิรา ระดมกิจ ไว้เป็นอย่างสูง

รัชฎา บัวทอง

5 เมษายน 2559

บทสัมภาษณ์ท่านที่ 5

นางสาวฟองพิศ ปุญญพันธ์ุ ทนายความและหัวหน้าสำนักงานกฎหมายปุญญพันธ์ุ ในโอกาสที่ท่านได้เสียดสเวลาในการให้สัมภาษณ์โดยตอบเรียงคำถามดังนี้

คำถามที่หนึ่ง : ท่านเห็นว่ามาตรา 95 มีประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายมากน้อยเพียงใด

“พระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 95 มีประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายในทางปฏิบัติน้อยมาก เพราะพระราชบัญญัติล้มละลายยังมีมาตรา 96 ที่ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์การขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้นี้มีประกันตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ตาม (1)-(4) อยู่แล้ว ซึ่งเป็นรูปธรรม และกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไว้อย่างชัดเจนมากกว่า” ทั้งพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 96 ยังกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะต้องทำการสอบสวนเกี่ยวกับหนี้ที่มีประกันนั้น แล้วให้ทำตามความเห็นคำขอรับชำระหนี้

ดังนั้น เจ้าหนี้นี้มีประกันที่ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 96 แม้ว่าจะต้องมีหน้าที่ต่างๆ ตาม (1)-(4) แต่ก็ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจปฏิเสธอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายได้

คำถามที่สอง : มาตรา 95 มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ มากน้อยเพียงใด

“พระราชบัญญัติมาตรา 95 ได้มีการบัญญัติไว้ตั้งแต่เริ่มแรกที่มีพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยมีได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม และคงอยู่จนถึงปัจจุบัน ด้วยเพียงแต่เป็นบทบัญญัติที่เป็นการรับรองสิทธิของเจ้าหนี้นี้มีประกันเท่านั้น หน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็มีแต่เพียงการตรวจดูทรัพย์สิน โดยมีได้มีการบังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการสอบสวน ทำความเห็นเสนอศาล หรือขอมติที่ประชุมเจ้าหนี้แต่อย่างใด

ดังนั้น การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิเสธที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน โดยเห็นว่าจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้ค้างชำระสูงกว่าราคาทรัพย์สิน และที่ประชุมเจ้าหนี้นี้มีมติไม่ดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เพราะไม่มีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ จึงเป็นสิ่งที่พบเห็นได้เสมอๆ

ข้าพเจ้าจึงเห็นว่ามาตรา 95 พอจะมีประโยชน์อยู่บ้างในการคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ แต่ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้

คำถามที่สาม : การที่มาตรา 95 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สิน แต่ไม่ได้บังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สิน ท่านเห็นด้วยหรือไม่

“การที่พระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 95 ให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่เพียงการตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของเจ้าหนี้ เท่านั้น ไม่ได้ระบุถึงหน้าที่ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องมีอำนาจสอบสวนและทำความเข้าใจว่าเจ้าหนี้สมควรได้รับชำระหนี้เท่าใด จึงเท่ากับทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีสิทธิปฏิเสธหน้าที่ในการจัดการ และจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 22 (1)

ข้าพเจ้าจึงไม่เห็นด้วย เพราะเมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว อำนาจการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้อย่อมตกแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียว ท่านองว่าบัญญัติไว้เช่นนั้นเอง แต่ไม่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ มาตรา 95 จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ แก่บรรดาเจ้าหนี้มีประกันทั้งหลายเท่าที่ควรจะเป็น”

คำถามที่สี่ : หากไม่มีมาตรา 95 สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันจะเสียไปหรือไม่อย่างไร

“ข้าพเจ้าคิดว่าสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนที่ลูกหนี้จะถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์อยู่แล้ว ดังนั้นแม้ว่าเจ้าหนี้มีประกันจะมีได้แสดงตนว่าได้ยึดถือทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ ก็ไม่ทำให้สิทธิของเจ้าหนี้เสื่อมไปเพราะเจ้าหนี้ยังมิได้รับชำระหนี้ขั้นต้น

หากเจ้าหนี้ประสงค์ที่จะบังคับชำระหนี้จึงต้องฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลธรรมดา มิใช่ศาลล้มละลายกลาง ส่วนเจ้าหนี้จะใช้สิทธิฟ้องร้องได้เพียงใดก็ต้องไปว่ากันในเรื่องความรับผิดชอบแพ่ง”

คำถามที่ห้า : ท่านเห็นว่ามาตรา 95 ควรมีการรอบระยะเวลาหรือไม่ เพราะเหตุใด

“มาตรา 95 เป็นมาตราที่แสดงถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันว่ายังคงมีอยู่ แม้จะมีได้มีการยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 หากใช้สิทธิตามมาตรา 96 แล้ว ก็ต้องใช้ภายในกำหนดระยะเวลา 2 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด”

“สิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 95 ที่พระราชบัญญัติมิได้ระบุระยะเวลาเอาไว้ น่าจะมีเหตุผลเนื่องจากหากเกิดกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิเสธที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นหลักประกัน เจ้าหนี้อ้อมไปดำเนินการฟ้องร้องบังคับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายในทางแพ่งได้จึงมิได้ระบุกรอบระยะเวลาเอาไว้”

“อย่างไรก็ตามเจ้าหนี้ก็ต้องฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์บังคับให้ชำระหนี้ประธานภายในอายุความทางแพ่งตามมูลหนี้อยู่แล้ว ส่วนดอกเบี้ยที่ค้างชำระก็ฟ้องร้องบังคับกันได้ไม่เกิน 5 ปี ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดกรอบระยะเวลาเอาไว้”

คำถามที่หก : มาตรา 95 สมควรมีการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

“แม้ว่ามาตรา 95 จะได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 และไม่เคยมีการแก้ไขตลอดระยะเวลามากกว่า 66 ปี เลขที่ตาม แต่สภาพทางสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ยุคสมัยก่อนประชาชนมีความประหยัดใช้สอยกันอย่างพอเพียง และครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย อยู่ร่วมกันมีปัญหาที่ปรึกษาหารือกัน ผิดกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่เป็นสังคมเดี่ยว เมื่อลูกหลานแต่งงานจะแยกครอบครัวออกมาทำให้ต้องมาสร้างครอบครัวกันใหม่ และเกิดการระเหินสืงติดตามมา”

“เจ้าหนี้มีประกันสมัยก่อนเป็นเพียงเศษฐิ ผู้มีอันจะกินในละแวกหมู่บ้านก็เปลี่ยนเป็นนายทุนเงินกู้ และสถาบันการเงินต่างๆ”

“มาตรา 95 จึงยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติไว้ เพียงแต่ควรเป็นมาตราที่ระบุถึงอำนาจ และหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ชัดเจน มากยิ่งกว่าการตรวจดู แต่ต้องระบุถึงหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ชัดเจนมากกว่าแค่ “ตรวจดู” เท่านั้น เช่น หากราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมีราคาไม่สูงมาก ก็อาจมีกระบวนการตีราคาทรัพย์สินเพื่อหักทอนกับหนี้ของลูกหนี้ไปได้เลยทีเดียว และหากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมีราคาสูงท่วมหนี้ก็ควรมีกรอบเวลาที่แน่ชัดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เร่งรัดสอบสวน และลงมติจากที่ประชุมเจ้าหนี้ นำทรัพย์สินหลักประกันออกขายทอดตลาด เพื่อหักทอนหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันโดยเร็ว หากมีจำนวนเงินเหลือยังเป็นประโยชน์แก่บรรดาเจ้าหนี้สามัญได้อีกด้วย”

ณ โอกาสนี้ ผู้ทำการศึกษาขอขอบพระคุณนางสาวผ่องพิศ บุญญพันธ์ ไว้เป็นอย่างสูง

รัชฎา บัวทอง

11 สิงหาคม 2559

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวรัชฎา บัวทอง
วัน เดือน ปีเกิด	16 กุมภาพันธ์ 2525
สถานที่เกิด	อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2547 เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2557
สถานที่ทำงาน	สำนักงานกฎหมายปฎิญญาพันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	ทนายความ พ.ศ. 2550 – 2560 นิติกร พ.ศ. 2560 - 2561

